

c9010.7.18

Harvard College Library

FROM THE BEQUEST OF

JAMES WALKER, D.D., LL.D.,

(Class of 1814)

FORMER PRESIDENT OF HARVARD COLLEGE;

“Preference being given to works in the Intellectual
and Moral Sciences.”

°
HENRY BRADSHAW
≡
SOCIETY

Founded in the Year of Our Lord 1890

for the editing of Rare Liturgical Texts.

VOL. XXVIII.

ISSUED TO MEMBERS FOR THE YEAR 1904,

AND

PRINTED FOR THE SOCIETY

BY

HARRISON AND SONS, ST. MARTIN'S LANE.

PRINTERS IN ORDINARY TO HIS MAJESTY.

e9010.7.18

Harvard College Library

FROM THE BEQUEST OF

JAMES WALKER, D.D., LL.D.,

(Class of 1814)

FORMER PRESIDENT OF HARVARD COLLEGE;

“Preference being given to works in the Intellectual
and Moral Sciences.”

°
HENRY BRADSHAW
≡
SOCIETY

Founded in the Year of Our Lord 1890

for the editing of Rare Liturgical Texts.

VOL. XXVIII.

ISSUED TO MEMBERS FOR THE YEAR 1904,

AND

PRINTED FOR THE SOCIETY

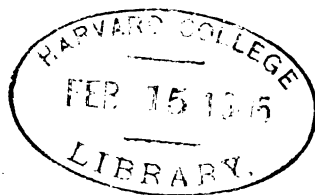
BY

HARRISON AND SONS, ST. MARTIN'S LANE.

PRINTERS IN ORDINARY TO HIS MAJESTY.

©9010.7.18

~~III~~ 6883, 18

Walker fund
(XXVIII)

CUSTOMARY
 OF THE
 BENEDICTINE MONASTERIES
 OF
 SAINT AUGUSTINE, CANTERBURY,
 AND
 SAINT PETER, WESTMINSTER

EDITED BY
 SIR EDWARD MAUNDE THOMPSON, K.C.B.

VOLUME II.
 (TEXTS OF COTTONIAN MS., OTHO C. XI.; AND GONVILLE
 AND CAIUS MS., NO. 211.)

LONDON.

1904.

LONDON :
HARRISON AND SONS, PRINTERS IN ORDINARY TO HIS MAJESTY,
ST. MARTIN'S LANE.

PREFACE.

As announced in the preface to the first volume containing the Customary of St. Augustine's Abbey of Canterbury, the parallel Customary of St. Peter's Abbey of Westminster is here printed, so far as it can be supplied from the much-burnt Cottonian MS., Otho C. xj., which suffered severely in the fire at Ashburnham House, Westminster, in 1731. To this is added, as an appendix, the text of an epitomized or early form of customary of St. Augustine's, printed from the MS. 211 of Gonville and Caius College, Cambridge.

I will first describe the two manuscripts.

I. The Cottonian MS., Otho C. xj., now consists of 180 leaves and a few fragments of vellum, all more or less damaged. As was natural, the margins and corners of the volume suffered most from the action of the fire; and the difficulties of deciphering are due, not only to the mutilation thus caused, but also to the blackening of the surface of most of the pages and to the transparent state of the vellum resulting from its subjection to fire and water, and to the shrinking of the writing in places where the material shrivelled under the scorching heat of the flames. Those who have worked on manuscripts in this condition know well how easily the eye may be tricked, and how the confused jumbling of the letters of the texts on the recto and on the verso sides of a transparent leaf torments the sight and so often leads even the wary into unhappy misreadings.

The leaves, or rather the remains of the leaves, as they now stand, are of course not of uniform size; the largest among them measure about 8 by 5 inches, and, as a rule, they dwindle

more and more as we proceed through the volume. Hence the latter part of the text is in such a mutilated condition that it was not thought worth the labour and expense of being printed. Allowing for shrinkage, the volume originally may have measured 10 by 6½ inches. The titles of chapters are in red, and the initials of sections are blue and are filled in with red scroll-work. The writing is uniform throughout and is of the latter part of the fourteenth century.

In common with those manuscripts of the Cotton Library which suffered most in the fire, and which were practically reduced to charred masses, Otho C. xj. was cast aside and remained neglected for more than a hundred years. It was not until the middle of the last century that Sir Frederic Madden, then Keeper of the MSS. in the British Museum, undertook the restoration of these burnt derelicts. Our volume was then taken in hand, and the charred leaves were separated, flattened, and inlaid in the year 1853.

In the catalogue of the Cotton Library compiled by Thomas Smith (Oxford, 1696) the MS. is thus described:—"Quarta
" pars libri consuetudinarii, sive de variis observantiis, officiis
" et consuetudinibus ad monachos pertinentibus, de modo
" visitandi fratres infirmos, et de exequiis fratrum defunctorum;
" scripta ad præceptum D. Ricardi de Wara, Abbatis
" Westmonasterii, a fratre Gulielmo de Haseleya, West-
" monasterii Subpriore et Novitiorum Magistro, qui totum
" opus in quatuor partes distinxit, anno gratiæ 1266."

The particulars for this description were no doubt drawn from the colophon of the MS., then in an uninjured condition but now partially destroyed. It now reads as follows:—
" Anno gratiæ M°.cc°.lxxj° [ad preceptum] domini Ricardi de
" Wara, Dei gracia abbatis Westmonasterii, frater [Willelmus
" de Haseley]a tunc temporis subprior et magister noviciorum
" ejusdem lo[ci, hoc opus] incepit et ad finem usque perduxit
" in quatuor partes. Illud [... .. qu]od expressius
" metrice inseritur supra in fine terciæ partis [... .. Hæ]c

“enim pars quarta a tribus aliis partibus iccirco separat[ur
 “et] in conclavi ponitur, quia secreciora nostri
 “ordinis in [ea continentu]r.”

The text, then, is the fourth part of the customary compiled under the direction of abbot Richard de Ware, who held office from 1259 to 1283. Ware's work is also referred to by Richard Sporley, a monk of Westminster, who wrote some account of the abbey and its abbots in the fifteenth century, which exists in the Cottonian MS., Claudius A. viij. Regarding Richard de Ware, he says :—“Predictus vero venerabilis pater librum
 “consuetudinarium, in quatuor partes divisum et ad communem
 “omnium utilitatem permaxime necessarium, tam pro divino
 “officio, tam eciam pro diversis hujus monasterii consuetudinibus,
 “ex tocius conventus assensu, fieri mandavit; ac tres partes
 “ejusdem in uno volumine in custodia precentoris et succentoris
 “remanere decrevit. Quartam autem partem ordinis sub
 “custodibus reponi precepit et ordinavit. Et felicitis memorie
 “frater Willelmus Haseley ad finem debitum perduxit sub
 “anno Domini millessimo cclxvj.”

It will be observed that Sporley here attributes the whole of Ware's work to the year 1266. The words in the colophon are a little ambiguous on this point, and they may be read as meaning that the customary was only begun in that year. Certainly, if we take into account the extent of the whole work consisting, as we are told it did, of four parts, of which our MS. represents only one division, we may hesitate to accept the statement that a single year sufficed for its accomplishment.

This question of the length of time that such a compilation would occupy naturally suggests another, viz., how far Ware's customary is to be regarded as an original work. The rules and observances of the Benedictine monasteries of course followed, in the first instance, the general rule of the founder of the Order; but the variations and particular practices which would grow up in the several houses, and in course of time become fixed and peculiar to them, would, by reason of their complexity,

call for systematic codification. It seems that at St. Augustine's, Canterbury, down to the thirteenth century no complete customary had been committed to writing. The writer of the Gonville and Caius MS. rather earlier than the middle of that century, from which we print our appendix, tells us as much in his opening words:—"Quas audivi a magistris meis et a nostræ congregacionis provectoribus compendiose consuetudines mihi placuit subnotare." But early in the fourteenth century we find a full customary of St. Augustine's in existence in the manuscript from which our first volume is printed. Whence is this customary derived? Though not actual duplicates, the Canterbury text (Faustina C. xij.) and the Westminster text (Otho C. xj.) have such close resemblances that they must come from one source. It is to be borne in mind that the Westminster MS. is only a copy of Ware's original, and that it is of a later period than the Canterbury MS. If, then, the scribe or compiler of the latter made use of a Westminster customary for his material, it must have been Ware's original MS. or a copy of it earlier than Otho C. xj., if it was not some Westminster compilation even earlier than that of Ware. But, on the other hand, the Canterbury scribe may have had before him an earlier customary compiled in his own house, some work that was written in the thirteenth century subsequently to the compendium preserved in the Gonville and Caius MS.

This brings us back to the question of the originality of Ware's customary. It may be fairly conjectured that there existed in writing before his time summaries of the customs and observances of the convent, such as that in the Gonville and Caius MS. written for St. Augustine's; and that of such summaries he would certainly have made use. But he might also have made use of a Canterbury customary, such as that just suggested, compiled in the interval between the date of the Gonville and Caius MS. and that of his own work in 1266. But this interval appears to be too narrow, and, if any such Canterbury customary had been then compiled, some evidence of its

existence must surely have survived. Without much hesitation therefore we may conclude that Ware's customary was not drawn from a Canterbury source ; and that, on the contrary, the writer of the Canterbury customary, as we have it in Faustina C. xij. of the early fourteenth century, made use of Ware's work : thus accounting for the similarity of the texts. It would be interesting to know whether any of the independent portions of the Faustina MS. were drawn from any of the lost three parts of Ware's customary ; but that, of course, it is impossible for us now to decide.

In the sense, then, of being a codification of the customs and observances of his house, which probably had been committed to writing in brief and undigested summaries before his time, Ware's customary may claim to be regarded as an original work—a work of great industry, and, in spite of a certain amount of repetition excusable and almost unavoidable in a compilation of this nature, a work of great merit.¹

In comparing the texts of the two customaries of Canterbury and Westminster, as contained in our two Cottonian MSS. Faustina C. xij. and Otho C. xj. (which for convenience may be referred to as F. and O.), we are concerned only with that portion of F. which is printed in pp. 65 to 370 of vol. i., all that precedes and follows being supplementary matter which has no corresponding text in O. On the other hand the latter contains matter which is not found in the Canterbury volume, filling eleven chapters at the end.

We have first to notice that the text of O. is divided into forty-six chapters, but numbered from i. to xlviii., two numbers, xxviii. and xxix., having been missed. It is quite clear that this omission is an accident and that no chapters are wanting in

¹ To ascertain how far Ware was indebted to earlier independent works would be a matter of some research. The Rev. E. S. Dewick calls my attention to the fact, first observed by Canon Christopher Wordsworth, that passages from the "Decreta" or "Constitutiones" of Lanfranc (printed in Reyner's *Apostolatus Benedictinorum in Anglia*, 1626, appendix, p. 211 ; and in Wilkins' *Concilia*, 1737, vol. i., p. 328) are incorporated into Ware's customary.

the text, and that the numeration should have accounted for forty-six chapters only. The chapters conform generally with the divisions in which the text of the Canterbury MS. (F.) is arranged, that is, down to and including the chapter on the tricennalia which closes the customary proper in F. (vol. i., p. 370). Of the eleven additional chapters in O. (numbered xxxviiij. to xlviiij.) the first eight at least may be regarded as an integral part of Ware's customary, for in subject matter chiefly relating to the observance of anniversaries they follow naturally what precedes, as may be seen by reference to the table of chapters of the MS. which is printed after this preface. But the three concluding chapters are rather in the nature of an appendix, briefly enumerating the chronological order of the anniversaries,¹ the pittances and allowances of wine and beer allotted to special days throughout the year, and in like manner the particular occasions when the convent enjoyed the privilege of the "potus caritatis." It should be noticed that among the entries in the penultimate chapter there is a reference to the year 1273, which supports the suspicion that the compilation of Ware's customary was not the work of a single year.

In perusing these volumes, it will be seen that there is a considerable amount of matter in the Westminster text (O.) which specially concerns Westminster, and that in other respects variations from the Canterbury text (F.) are not infrequent. It must be left to the reader to compare these differences in detail. Here we can only notice briefly the more prominent divergences. Under the first chapter, concerning the abbot, the sections in F. dealing with the election of the conventual officers and giving additional particulars of the abbot's duties (vol. i. pp. 73-75) are wanting in O. The text of the missing leaf of F. in the chapter describing the office of the prior (i. 79) is very imperfectly supplied by O. (ij. 14-16). As might be expected, great diversity exists between the two texts describing the provision

¹ A list of the anniversaries, as far as they can be deciphered, is printed after the list of chapters of O. following this preface.

of lights (i. 101-107, ij. 42-49); and the particulars of the colours of vestments used at Westminster (ij. 60, 61) find no place in F. Chapter vij. of O. which describes the duties of the cellarers at Westminster (ij. 69-73) differs greatly from the other text; and we confess that we feel it a relief that the long extract from Smaragdus (i. 125-133) is omitted by O. Chapter viij. "de coquinario" (alas! very imperfect), chapter ix. "de pitanciario," with its most interesting list of pittance of fish, and chapter xj. "de gardinario," which appear in O. (ij. 73-79, 89-91) are wanting in the Canterbury text. Chapter xij. of O. "de consuetudinibus ad capellam beatæ Mariæ pertinentibus" (ij. 91-93) is replaced in F. by a chapter "de magistro criptarum" (i. 142-145). Between the "recapitulatio" of F. (i. 145-150) and that of O. (ij. 93-97) much difference will be observed. The sections "casus tangentes excommunicacionem" and "precepta capituli" of Canterbury (i. 150-159) are wanting in O.; nor does the latter contain the sections "de culpis gravioribus" and "culpæ leviores" (i. 251-254) of the other text. The chapter numbered xxij. in O. and dealing with errors and accidents at the Mass (ij. 211-222) is misplaced in the Canterbury volume (i. 282-290), where it is inserted among the chapters on admissions and professions and confraternity instead of preceding them as in the Westminster text. Moreover it is there imperfect owing to the loss of some leaves, the missing portion, however, being supplied by O. The gap in the Canterbury MS. just referred to is also answerable for the disappearance of the latter part of the section "de disciplina fratrum laicorum" (i. 282, line 11), which is very imperfectly made good by the injured text of Westminster (ij. 228-232).

II. The Cambridge MS., from which the epitomized customary of St. Augustine's, Canterbury, is printed as an appendix in this volume, is the MS. 211 of the library of Gonville and Caius College, to which it was given in the seventeenth century by W. Moore. It is a rough little volume of the thirteenth century. The leaves, which are not numbered (but which are stated in

Smith's catalogue of the MSS. in Gonville and Caius College to be 163) vary in size and range from $5\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ to $5\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. At the foot of the first page is inscribed the monastic press-mark "D[istinctio] xiiij. g[radius] iij." (references to the book-press and shelf), with the title "de officio sacriste"; but the MS. is not included in the catalogue of the library of St. Augustine's compiled in the fifteenth century.¹ Besides the customary the MS. contains, in various hands, sermons and theological tracts, including the "Summa" or "Speculum ecclesiasticum" of Richard Wethershed, archbishop of Canterbury, who died in 1231. The portion of the MS. here printed is contained in the first fifty-four leaves; but of these the verso of fo. 14 and ff. 15 and 16 are left blank, and fo. 33 which was also left blank has on the verso side some verses on the articles of faith and a memorandum of the year 1254.

As to the customary, it will be seen that the first portion (pp. 249-261 below) consists of a miscellaneous collection of regulations and practices briefly jotted down in a fashion well described in the compiler's words, "consuetudines compendiose subnotatæ." Then follows (pp. 262-267) a section describing the daily life, between Easter and the kalends of October, from sunrise to the proceedings in the chapter, in the middle of which it breaks off abruptly. Next comes a page of miscellaneous regulations (p. 268); and this is followed by a section which seems to have suggested the title "de officio sacriste" written on fo. 1, and which begins: "Consequenter agendum est de illa consuetudine ecclesiæ quæ ad sacristas pertinet, et primitus de expensa ceræ," describing very exactly the arrangements for lights on the several feasts (pp. 268-290). After this "tractatus lucernæ" follows a "tractatus de sonitu ecclesiæ per annum" (pp. 291-317) beginning with Christmas; to which are appended (pp. 317-318) a few miscellaneous duties of "the pulsator, id est ryngere." The writing of these several sections varies, but there is a

¹ M. R. James, *The Ancient Libraries of Canterbury and Dover*, 1903, p. 524.

distinct change of hand in the second section (p. 262). The date of the MS. is rather earlier than the middle of the thirteenth century. Marginal notes have been added in a charter-hand of about 1250.

It may here be noted that the Cottonian Library possessed another MS. which was a customary of St. Augustine's. This MS., numbered as Vitellius D. xvj., is described in Smith's catalogue as "Liber ordinis Ecclesiæ S. Augustini Cantuariensis, "hoc est de disciplina, consuetudinibus, sacris ritibus, et "servitiis in festis anni diebus," contained in 122 leaves. It was unfortunately among the MSS. which were burnt, and it now survives in only 39 fragmentary leaves, which, however, are sufficient to show that it was of the same character as the Faustina MS., but abbreviated. It was written in the latter half of the fourteenth century.

The mass of minute details embodied in such a compilation as a monastic customary tends to overweight the mind in its perusal; and, were it not for the humanity which pervades its pages, the reading of such a book would be found as tiresome as that of any ordinary work of reference. But fortunately human nature is pretty much the same everywhere, whatever the community; and in the strict definitions of the duties of the monastic officials, in the exact rules for the government and instruction of the novices, in the punctilious directions for the behaviour of the brethren in refectory and dormitory and in all the movements of their daily life, in the forms of their profession, in the observances of their religious duties, in the arrangements for their comfort on the bed of sickness, in the last offices, and in the services in their memory, there will be found very much that is interesting and, in some instances, what is entertaining, even to those who have not made a study of literature of this nature. Abbot Gasquet's recent book on *English Monastic Life*, in which the customaries of Canterbury and Westminster are laid under

contribution, proves how valuable is the material to be found in such works for the reconstruction of the picture of the daily lives passed within the conventual walls of England's middle ages. In that book may be read an interesting and valuable epitome which it is not necessary to repeat in this preface ; here is presented the original material for the student to consult. But, while we do not undertake to draw the outline which, as we have just said, can be found to better advantage elsewhere, yet we may pass some general remarks and select a few details which indicate the social standard observed in the community.

The extraordinary minuteness of detail in regulations and instructions framed to meet all possible contingencies was the natural outcome of life passed in a confined society, in which one day literally telleth another, shut off from the distractions and, we may add, the alleviations of the outer world, and forming indeed a little world of its own ; and it was necessary in a society whose discipline had to be controlled by many heads of departments, to use a modern phrase, whose particular spheres of action had to be strictly defined and each one fenced about against possible encroachments from its neighbours. To one who has passed a life in the bonds of official routine there is a certain air in many of the regulations of these Benedictine monasteries which irresistibly, nay, even whimsically, recalls others not very far removed from his own time. Thus, when we read (i. 106 ; ij. 49, 148) that the dormitory bell was to be supplied by the sacrist, but that the chamberlain was to find the bell-rope and to keep it in repair, we only recognize with a smile an instance of that division of responsibility which is so well appreciated in more than one of our public departments.

But, while there must be, in the nature of things, this tendency in monastic establishments to pile up rule on rule and regulation on regulation, yet one cannot fail to be struck with the orderliness of the methods followed and the moderation and common sense that govern the whole compilation. As Abbot Gasquet has said in his book above referred to (p. 8), "St.

“Benedict’s legislation was conceived in a spirit of moderation in regard to every detail of the monastic life. Common sense and the wise consideration of the superiors in tempering any possible severity according to the needs of times, places, and circumstances were, by his desire, to preside over the spiritual growth of those trained in his ‘School of divine service.’” It is noticeable how this spirit pervades the work before us : the utmost leniency in the infliction of punishments, prompt readiness to extend forgiveness to the repentant, courtesy observed in the relations between inferior and superior, obedience in the one, kindness in the other ; in a word, humanity in its fullest sense conspicuous in every phase of the conventual life. At the very beginning, at the first mention of breach of discipline, a word is put in to save the feelings of an offending brother from unnecessary humiliation : even the abbot must not utter reproof in the presence of lay folk, a “saving of the face,” no doubt, of the Order, but still a concession to individual sensitiveness which is thought worthy of being cared for.

Let us look into the refectory and note the manners of the day. Is there an indifferent attendance, let the occupants sit wide apart and make a show, that the tables be honourably dressed, “honorifice vestiantur.” If there be more brethren sitting on one side than on the other, let some of them cross over, to balance numbers. If any one make an unseemly noise and so disturb the lection, or upset his liquor on the table-cloth, let him rise from his place and prostrate himself, till he be allowed to take his seat again. The objectionable practice of cracking nuts by individuals is condemned ; the silent agency of the knife is to be applied for opening the shell ; but, if there be nuts all round “toti conventui,” then let every brother crack them as he may please, and never mind the reader. This is quite human. No signal shall pass from table to table, none shall look about, nor hand nor throw anything to one sitting at another table : let it be carried by the servants. No well-behaved brother will sit with his hand under his chin, or spread over his face as if in grief or in pain or

deep in study ; and if he have to cross the room, let him do so unobtrusively and let him not forget to bow to the Majesty on his way. Look in front, sit up straight, and keep your arms and elbows off the table. Do not chatter, do not stare about, comport yourself with modesty. And listen to the reader and let your heart ponder on the Kingdom of Heaven. Note too an excellent old English custom. When you drink, hold your cup in both hands ; even if you have been bled, do the best with the disabled arm by using one or two of the fingers on that side to steady the cup : this was the way of drinking in our forefathers' days before the Normans came into the land.

The manners of the dormitory do not commend themselves in all respects to our modern ideas so well as those that have been quoted. No brother should turn down the bedclothes until at the moment of getting into bed, and when he arose he should leave it decently covered up. Hence there could have been but scant airing, and surely it was more than necessary that the straw of the mattresses should be changed once a year—but even that was at the option of the brethren. The opportunity too was to be taken, when changing straw, to have a spring-cleaning of the dormitory ; certainly not before it was wanted. To our notions it seems prudish to utter a warning against showing the legs when doffing shoes and stockings ; but it was a sensible regulation to banish snorers and sleep-talkers to a place by themselves ; and we can quite approve of the prohibition of the common domestic habit of sleeping two in a bed : not even kinsmen were to forgather in this fashion. And, when the dormitory bell rang to waken the sleepers, it was the right thing to get the feet on to the floor before it had stopped.

As to personal cleanliness, there was room for improvement. Hand-washing was fairly frequent, "*mandatum*," or washing of the feet, was only a weekly institution, comparable to the Saturday-night tub of infancy ; but bathing was an effeminate luxury not to be indulged in too frequently, unless "*pro remedio et cura salutis*." Twice a year, against Christmas and against Easter,

did the brethren bathe. Once upon a time, alas !, they bathed four times in the year : before Christmas, before Easter, before the Nativity of St. John the Baptist, and before Michaelmas. That was an excessive indulgence, and the reformer stopped it. Cleanliness did not necessarily accompany godliness. And yet the church-servants at Canterbury got a Christmas allowance of a penny for soap (ij. 293) ; but perhaps it was for soaping the bell-ropes and not for their skins ; perhaps the penny did not go in that way. On the other hand there was a true delicacy about cutting the nails. The approved practice was to withdraw and turn the back on the company at parliament time, and thus perform the operation ; but, if done in company, then leave must be begged from the neighbour to right and to left. And literally there was no washing of dirty linen abroad, "*extra abbaciam*."

Shaving in a monastic establishment was an important affair ; but it seems that the good old practice for the brethren to operate on each other went out of fashion, and professional barbers came in. There is a touch of humour in the arrangement that the seniors were to be shaved first, in order to get the benefit of the razors while they were sharp, and of the cloths while they were dry.

Regulations against gaiety in dress are naturally strict. We notice that gloves with fingers, "*distinctæ per digitos*," are among the vanities, "*inordinata*," which are to be eschewed (i. 362). But there was sometimes a way of evasion, while keeping up appearances : if for good reason some more delicate fur-lining than the usual skins of rabbit, cat, fox or lamb were allowed, then let it be hidden at collar and cuff with a border of lamb's fleece (i. 193 ; ij. 147).

A few further miscellaneous points of interest may be noted.

The reverence paid to the abbot in every detail, even the most trivial, is extended even to his spoon, at least at Westminster, where the refectorian is charged, in the collection of spoons after dinner, to hold the one which had been used by the head of the house, not mixed up with the others but quite

separate in the crook of the middle finger of the right hand (ij. 102).

At Westminster the choir was to be strewn with reeds from the marsh, which had a salt savour, and not with ordinary reeds, the moisture from which might be injurious to the health of the prostrate worshippers (ij. 51). At Canterbury, before the enjoyment of a certain endowment, the only medicine found for the sick by the infirmarer was liquorice (i. 326). There also ginger was a costly luxury: the abbot's cook is particularly forbidden to allow any waste of it (i. 58). Lovers of animals will be pleased to read that the under-gardeners' dog at Westminster shared a bread allowance with his masters (ij. 89).

Two old customs at Westminster are referred to: the offering of the salmon of St. Peter by the Thames fishermen, on which occasion they dined with the convent (ij. 103); and the presentation by the infirmarer, on St. Katherine's day, of a new oar to the presiding officer in the refectory (ij. 247). Two interesting relics also are mentioned: Edward the Confessor's coronation robe, which was to be exhibited twice only in the year, "*devocionis et veneracionis gracia*"; and the girdle of the Blessed Virgin (a venerable relic given to the abbey by the Confessor himself), which was always in the keeping of the sacristan. It was efficacious in aiding child-birth; and on one occasion (ij. 73) it was taken to Gascony for the use of Queen Eleanor. This must have been in the year 1242 (although the MS. says 1246), when, on the 25th of June, the queen gave birth to her daughter Beatrice at Bordeaux.

We may say a word regarding the writing material and implements in use. Ink was made by the precentor (at Westminster he made it in the tailor's shop); and he was to dispense it, not only to the brethren, but also to layfolk, if they asked civilly for it (i. 96; ij. 36). The same officer also provided vellum for the scriptorium. But the most interesting detail to notice is the survival of the Roman waxen tablet throughout the middle ages in monastic houses. Waxen tablets

were employed for the inscription of the daily services of the church and of the names of the officiating brethren, to note anniversaries, and no doubt for any ephemeral memoranda. It seems too that the monks were provided with tablets for their own use, for in the list of the novice's outfit we read (i. 401) that, after profession, they received a *stilus* or "*acum graphium*" and "*tabulas et cultellum*."

There were two methods of reckoning the particular times for certain bell-rings at Canterbury which are worth remark: the one by the altitude of the sun when it shone on different points of the conventual buildings (ij. 261); the other, in a negative sense, by the inspection of the image and superscription of a coin in the early dawn, "*antequam moneta ex die bene possit discerni*" (ij. 268).

The reader will take note of the many kinds of bread served in the convent; of the different sorts of lamps and candles provided both for church service and for domestic lighting; and of the variety of bells and other sounding instruments. The most valuable portion of the interesting little customary of St. Augustine's from the Cambridge MS. is that which gives us the "*tractatus lucernæ*" (ij. 268-290) and the "*tractatus de sonitu ecclesiæ*" (ij. 291-317). We may thank the patient monk who jotted down the two complex series of permutations and combinations of candles and of bells. The writer of the larger customary found the enumeration of candles troublesome and he evades his duty with an excuse: "*de luminaribus*" " , *de pluralitate et grossitudine non hic scribo, quia mutantur cotidie et variantur*" (i. 104); although elsewhere in the course of his work he gives some particulars both regarding "*lucerna*" and "*sonitus*."

Especially interesting is the fact that the names of the bells at St. Augustine's are given in this smaller customary. There were two Absalons, a major and a minor, two Richards, a Matthew, a Wulfric, two Pilcheres, a Resecodt or Ruscot, a Sunday's bell, and certain bells named Bubantus. In some of

these names we may perhaps identify those of their donors. There was a Wulfric, abbot of St. Augustine's. In 1223 a certain Absalon held a fee at Sandwich under the monastery.¹ Ruscot and Pilcher are family names. The others are simple, with the exception of Bubantus which is certainly unusual.² There were also certain bells called "meineaus," or in Latin "meniti," which took their designation from their small size (*moineaux*).

In connection with the details of bell-ringing at Canterbury there is a curious passage which tells us that a certain peal of four large bells could not be rung as it would cause the tower to rock (ij. 308). This is an instance of the isolated particulars about the monastic buildings both at Canterbury and Westminster which are to be gleaned here and there in these volumes. The most valuable among them is, of course, the list of measurements of certain of the buildings of St. Augustine's (i. 32).

I have now to discharge the pleasant duty of expressing my grateful thanks for much generous assistance in the completion of my task. To the Master and Fellows of Gonville and Caius College, Cambridge, I have to acknowledge my obligations for the loan of the MS. from which the appendix in this volume is printed, as well as to Professor J. S. Reid, the Librarian of the College, for his kind offices. To Dr. Montague James I am indebted for my first knowledge of the MS. and for particulars about it which he kindly placed at my disposal. Dr. Wickham Legg and the Reverend E. S. Dewick have again been ever ready with advice and practical help in passing this volume through the press; and again I owe a debt of gratitude to the

¹ T. Elinham, *Hist. Mon. S. Aug. Cant.* (Rolls Series), p. 42.

² There is a mediæval French word *bobant*, meaning exalted pride, with adjectival form *bobanceus* or *bobancieux*. The name "Bubantus" may possibly be thence derived, expressive of bombastic sound from a big bell.

Reverend H. A. Wilson, of Magdalen College, Oxford, who has spared no pains in careful revision of the proofs, and who has also contributed the valuable index to the two volumes.

E. M. T.

BRITISH MUSEUM,

15th November, 1904.

TABULA CAPITULORUM CODICIS COTTONIENSIS, OTHO C. XI.

	PAGE.
<i>De hiis quæ ad abbatis presenciam et officium spectant; atque de fratre in abbatem electo, qualiter se geret electionis tempore.</i>	
Cap. j.	1
<i>De preposito sive priore; et de hiis quæ illius specialiter incumbunt officio.</i> Cap. ij.	9
<i>De suppriori sive priore claustrî.</i> Cap. iij.	17
<i>De tercio et quarto priore, sive de exploratoribus claustrî.</i> Cap. iiij. ...	25
<i>De hiis quæ ad cantorîs et succentorîs officium spectant.</i> Cap. v. ...	28
<i>De sacrista et suis sociis, atque de hiis quæ ad eorum spectant officium.</i>	
Cap. vj.	42
<i>De ministerio utriusque celerarii; et de famulis curiæ instituendis ac diversimode castigandis.</i> Cap. vij.	69
[<i>De coquinario.</i>] Cap. viij.	73
<i>De pitanciarîo et de hiis quæ illius incumbunt officio.</i> Cap. ix. ...	75
<i>De hiis quæ ad hostilarîi interioris et exterioris officium spectant.</i>	
Cap. x.	79
<i>De gardinario et de hiis quæ ad illius spectant ministerium.</i> Cap. xj. ...	89
<i>De consuetudinibus ad capellam beatæ Mariæ pertinentibus.</i> Cap. xij. ...	91
<i>Explanacio sive recapitulacio de omnibus fratribus singillatim, qui aliquam in monasterio ministracionem habent.</i> Cap. xiiij. ...	93
<i>De rectorario et de hiis quæ ad illius et socii sui specialiter officium pertinent. Atque de multimodis obsequiis in refectorio agendis; et de ordinato gestu fratrum in eodem diversis horis et temporibus; cum aliis consuetudinibus internexis atque adhibitis.</i>	
Cap. xiiij.	98
<i>De ordinato fratrum gestu in dormitorio quibuscumque horis et temporibus. Atque de camera fratrum, et de hiis quæ specialiter ad camerarii et socii sui spectant officium. Necnon et de more fratrum antiquo balneandi et sanguinem sibi minuendi.</i>	
Cap. xv.	138

	PAGE
<i>Quam ordinate se gerent fratres in claustro se[condum diver]sa tempora. Et de modo radendi. Atque de modo agendi m[anda]tu[m] in claustro et in capitulo. Et de hiis quæ elemosinarii et subelemosinarii incumbunt officio. Cap. xvj.</i>	157
<i>De capitulo fratrum cotidiano. Cap. xvij.... ..</i>	181
<i>De excommunicatione et satisfaccione reatus, qui in respectu gravis offensæ levis culpa nuncupatur. Cap. xvijj.</i>	198
<i>Sequitur modus alius acrior aliquantulum de excommunicatione culparum. Cap. xix.</i>	200
<i>Alius modus excommunicationis, qui, ut regula jubet, pro re[bellio] sive contumacia et incorrigibilitate specialiter est adhibendus. Cap. xx.</i>	204
<i>De sententia gravis culpe. Cap. xxj.</i>	206
<i>De sententia et satisfaccione fugitivorum. Cap. xxij.</i>	209
<i>Qualiter [est] agendum in casibus et negligenciis circa calicem et Domini- cum corpus et sanguinem; cum instructione salubri ac necessaria discretorum de casibus et negligenciis quæ fortuito ad missæ consecracionem contingere possunt. Cap. xxijj.</i>	211
<i>Qualiter [sit] agendum quando aliquis sacerdos vel clericus secularis postulat ut in hoc monasterio recipiatur. Cap. xxiiij.¹</i>	
<i>Quo ordine est agenda professio monachorum. Cap. xxv.</i>	
<i>Subnectitur institutio domni abbatis Ricardi tercii, ex unanimi assensu et voluntate totius capituli, quod in sexta videlicet feria noviciorum est agenda professio; cum aliis duobus institutionibus ejusdem. Et de petitionibus ad gradum faciendis. Cap. xxvj.</i>	
<i>Quo ordine suscipiuntur laici conversi juxta consuetudinem istius monasterii. Cap. xxvij.</i>	
<i>Qualiter sit agendum quando fraternitas et commune monasterii beneficium personis secularibus in capitulo conceditur. Et quid specialitatis pro eis fiet, audito eorum obitu, uel audito obitu patris aut matris alicujus fratris de congregacione nostra. Cap. xxx.²</i>	
<i>De fratribus qui causa egri[tudinis] extra chorum aut in infirmaria existunt, atque de illis qui cursorie aut priva[tim] sanguinem sibi minuunt qualiter se habebunt diversis horis et temporibus. Cap. xxxj.</i>	
<i>De fratre [cui] infirmorum cura committitur, et de hiis quæ illius incumbunt officio. Cap. xxxij.</i>	
<i>De modo et ordine visitandi fratrem infirmum. Cap. xxxijj.</i>	
<i>De commendacione animæ exeuntis de corpore, atque de ceteris omnibus seriatim quæ ad decedencium fratrum spectant exequias. Cap. xxxiiij.</i>	

¹ Excerpts from the chapters numbered xxiiij. to xxxvij. occupy pages 223-247 of this volume.

² The scribe has accidentally missed xxvij. and xxix. in his numeration and has numbered this and the following chapters incorrectly by two numbers.

Quo ordine fient exequiæ frâtris defuncti, si feria quinta in Cena Domini, aut in [die Parasceves, aut in] Sabbato Sancto, aut in nocte vel in die [Paschæ obierit]. Cap. xxxv.

Qualiter est agendum pro fratre [de ecclesiæ gremio], si extra monasterium qualicumque modo diem clauserit extremum. Cap. xxxvj.

Quo ordine fient tricennalia [et cetera quæ] agenda sunt pro fratribus istius monasterii professis de medio [sublatis. Et] de famulo breviculorum bajulo aliisque fratribus et sororibus [qui fratres et sorores] regis Edwardi [nuncupantur]. Cap. xxxvij.

De visitatione sive processione [quæ] ad tumulum defuncti per triginta dies fieri consuevit. Cap. xxxviij.¹

De tricennali quod fit annuatim p[ro] fratribus decedentibus de ecclesia Fiscanensi. Et qualiter est agendum [a]udio obitu alicujus fratris de ceteris sex domibus nostro capitulo confederatis. Cap. xxxix.

De variis convencionibus [quæ pro] fratribus defunctis diversarum domuum religiosarum in hoc monasterio fiunt. Cap. xl.

De modo et ordine agendi servicium in anniversariis principalibus. Cap. xlj.

Quo ordine fiet obsequium in anniversariis [secundariis]. Cap. xliij.

[Quo ordine fiet in simplicibus] sive terciæ dignitatis anniversariis]. Cap. xliij.

De anniversariis prim[icipalibus] quando super] martilogio per singulos menses pro fratribus et familiaribus nostris in ca[pitulo] tabula legi]tur. Atque de breviculis de fratrum obitu legendis. Et d[e] defunctorum ani[mabus] in capitulo rite absolue[n]dis]. Cap. xliiij.

Qua hora vigiliæ aut vespere mortuorum dici debeant in co anni temporibus. Et quo ordine ad vigiliam legi debeant lectiones. Et quod] nunquam dicetur oratio singularis ad vespervas vel ad vigiliam mortuorum, [nisi] tantummodo ad eandam dicuntur lectiones. Et quod privatis [diebus in Ad]ventu et in Quadragesima pulsabitur classicum et dicetur Dirige cum ix [lectionibus]. Cap. xlv.

Recap[itulacio] de] omnibus anniversariis et commemoracionibus defunctorum seriatim, quæ in [capitulo] per anni circulum celebrantur, quæ illorum videlicet principalia sint [vel secundaria] quæ simplicia; et qualiter et quibus fient diebus; et quantum in eisdem conventui in refectorio [debet] exhiberi. Cap. xlvj.

[De consuetu]dinibus usitatis tempore abbatis Willielmi de Humeto [beata] memoriæ abbatis Ricardi de Berkyngo, quæ Radulpho ex variis et antiquis consuetudinibus ipsum abbatem in conventu frequens oriebatur

¹ No part of the text of chapters xxxviij. to xlvij. is printed.

*dissensio de communi assensu eorum plenius
extenta ac consentui]aria (?) concessa et
assignata in perpetuum; atque consequen[ter]
aliis hujusmodi consuetudinibus approb[atis]. Cap. xlvij.*

*[Quali]ter sexdecim diebus per annum flammicias habeb[it] conventus.
Et de] recapitulacione de diebus et festivitatis [per anni
circ]ulum in quibus conventus ante compl[etorium in potu
caritatis de]beat inveniri. Cap. xlvij.*

*Anniversaria quæ in monasterio Westmonasteriensi per
anni circulum celebrantur.* (MS. Cotton., Otho C.
xj., fo. 172.)

vj. id. Jan.	Edwardus, quondam prepositus villæ Westmonasterii.
iv. kl. Feb.	Robertus le Marchois ... domini regis Henrici tercii armiger.
ij. non. Feb.	Hugo, Lincolnensis episcopus.
... .. Feb.	Prior Helyas.
ij. non. Mar.	Willelmus
non. Mar.	Emma regina, mater beati regis Edwardi.
iiij. id. Mar.	Dominus Henricus Alemanniæ.
... kl. Apr.	Willelmus, episcopus Londoniarum.
... ..	Abbas Laurencius.
xij. (?) kl. Maii.	Abbas Willelmus.
ix. kl. Maii.	Ethelredus rex.
vj. non. Maii.	Matildis regina.
ij. id. Maii.	Abbas Willelmus.
xj. kl. Jun.	Hugo de Belvaco.
... ..	Isabella regina, mater domini regis Henrici
... ..	Robertus Ma[ndu]th.
... ..	Vitalis abbas.
... ..	Abbas
... ..	Reymundus comes.
xiiij. (?) kl. Sept. de Bemflet.
xiiij. (?) kl. Sept.	Gervarecius abbas.
ij. kl. Sept.
... .. Sept.	Herbertus abbas.
v. id. Sept.	Willelmus rex.
xvj. kl. Oct. Sancti Edmundi prior.
... .. Oct.	Interfecti ad bellum Hastynges.

these names we may perhaps identify those of their donors. There was a Wulfric, abbot of St. Augustine's. In 1223 a certain Absalon held a fee at Sandwich under the monastery.¹ Ruscot and Pilcher are family names. The others are simple, with the exception of Bubantus which is certainly unusual.² There were also certain bells called "meineaus," or in Latin "meniti," which took their designation from their small size (*moineaux*).

In connection with the details of bell-ringing at Canterbury there is a curious passage which tells us that a certain peal of four large bells could not be rung as it would cause the tower to rock (ij. 308). This is an instance of the isolated particulars about the monastic buildings both at Canterbury and Westminster which are to be gleaned here and there in these volumes. The most valuable among them is, of course, the list of measurements of certain of the buildings of St. Augustine's (i. 32).

I have now to discharge the pleasant duty of expressing my grateful thanks for much generous assistance in the completion of my task. To the Master and Fellows of Gonville and Caius College, Cambridge, I have to acknowledge my obligations for the loan of the MS. from which the appendix in this volume is printed, as well as to Professor J. S. Reid, the Librarian of the College, for his kind offices. To Dr. Montague James I am indebted for my first knowledge of the MS. and for particulars about it which he kindly placed at my disposal. Dr. Wickham Legg and the Reverend E. S. Dewick have again been ever ready with advice and practical help in passing this volume through the press; and again I owe a debt of gratitude to the

¹ T. Elmham, *Hist. Mon. S. Aug. Cant.* (Rolls Series), p. 42.

² There is a mediæval French word *bobant*, meaning exalted pride, with adjectival form *bobanceus* or *bobancieux*. The name "Bubantus" may possibly be thence derived, expressive of bombastic sound from a big bell.

Reverend H. A. Wilson, of Magdalen College, Oxford, who has spared no pains in careful revision of the proofs, and who has also contributed the valuable index to the two volumes.

E. M. T.

BRITISH MUSEUM,

15th November, 1904.

TABULA CAPITULORUM CODICIS COTTONIENSIS, OTHO C. XI.

	PAGE.
<i>De hiis quæ ad abbatis presenciam et officium spectant; atque de fratre in abbatem electo, qualiter se geret electionis tempore.</i>	
Cap. j.	1
<i>De preposito sive priore; et de hiis quæ illius specialiter incumbunt officio.</i> Cap. ij.	9
<i>De suppriori sive priore claustrî.</i> Cap. iij.	17
<i>De tercio et quarto priore, sive de exploratoribus claustrî.</i> Cap. iiij. ...	25
<i>De hiis quæ ad cantoris et succentoris officium spectant.</i> Cap. v. ...	28
<i>De sacrista et suis sociis, atque de hiis quæ ad eorum spectant officium.</i>	
Cap. vj.	42
<i>De ministerio utriusque celerarii; et de famulis curiæ instituendis ac diversimode castigandis.</i> Cap. vij.	69
[<i>De coquinario.</i>] Cap. viij.	73
<i>De pilancario et de hiis quæ illius incumbunt officio.</i> Cap. ix. ...	75
<i>De hiis quæ ad hostilarii interioris et exterioris officium spectant.</i>	
Cap. x.	79
<i>De gardinario et de hiis quæ ad illius spectant ministerium.</i> Cap. xj. ...	89
<i>De consuetudinibus ad capellam beatæ Mariæ pertinentibus.</i> Cap. xij. ...	91
<i>Explanacio sive recapitulacio de omnibus fratribus singillatim, qui aliquam in monasterio ministracionem habent.</i> Cap. xiiij. ...	93
<i>De resectorario et de hiis quæ ad illius et socii sui specialiter officium pertinent. Atque de multimodis obsequiis in resectorio agendis; et de ordinato gestu fratrum in eodem diversis horis et temporibus; cum aliis consuetudinibus internexis atque adhibitis.</i>	
Cap. xiiij.	98
<i>De ordinato fratrum gestu in dormitorio quibuslibet horis et temporibus. Atque de camera fratrum, et de hiis quæ specialiter ad camerarii socii sui spectant officium. Necnon et de more fratrum antiquo balneandi et sanguinem sibi minuendi.</i>	
Cap. xv.	138

	PAGE
<i>Quam ordinate se gerent fratres in claustro se[condum diver]sa tempora. Et de modo radendi. Atque de modo agendi m[anda-]tu[m] in claustro et in capitulo. Et de hiis quæ elemosinarii et subelemosinarii incumbunt officio. Cap. xvj.</i>	157
<i>De capitulo fratrum cotidiano. Cap. xvij.... ..</i>	181
<i>De excommunicatione et satisfaccione reatus, qui in respectu gravis offensæ levis culpa nuncupatur. Cap. xviii.</i>	198
<i>Sequitur modus alius acrior aliquantulum de excommunicatione culparum. Cap. xix.</i>	200
<i>Alius modus excommunicationis, qui, ut regula jubet, pro re[bellio] sive contumacia et incorrigibilitate specialiter est adhibendus. Cap. xx.</i>	204
<i>De sententia gravis culpæ. Cap. xxj.</i>	206
<i>De sententia et satisfaccione fugitivorum. Cap. xxij.</i>	209
<i>Qualiter [est] agendum in casibus et negligenciis circa calicem et Domini- cum corpus et sanguinem; cum instructione salubri ac necessaria discretorum de casibus et negligenciis quæ fortuitu ad missæ consecracionem contingere possunt. Cap. xxij.</i>	211
<i>Qualiter [sit] agendum quando aliquis sacerdos vel clericus secularis postulat ut in hoc monasterio recipiatur. Cap. xxiiij.¹</i>	
<i>Quo ordine est agenda professio monachorum. Cap. xxv.</i>	
<i>Subnectitur institutio domni abbatis Ricardi tercii, ex unanimi assensu et voluntate totius capituli, quod in sexta videlicet feria noviciorum est agenda professio; cum aliis duobus institutionibus ejusdem. Et de petitionibus ad gradum faciendis. Cap. xxvj.</i>	
<i>Quo ordine suscipiuntur laici conversi juxta consuetudinem istius monasterii. Cap. xxvij.</i>	
<i>Qualiter sit agendum quando fraternitas et commune monasterii beneficium personis secularibus in capitulo conceditur. Et quid specialitatis pro eis fiet, audito eorum obitu, uel audito obitu patris aut matris alicujus fratris de congregacione nostra. Cap. xxx.²</i>	
<i>De fratribus qui causa egr[itudinis] extra chorum aut in infirmaria existunt, atque de illis qui cursorie aut priva[tim] sanguinem sibi minuunt qualiter se habebunt diversis horis et temporibus. Cap. xxxj.</i>	
<i>De fratre [cui] infirmorum cura committitur, et de hiis quæ illius incumbunt officio. Cap. xxxij.</i>	
<i>De modo et ordine visitandi fratrem infirmum. Cap. xxxiiij.</i>	
<i>De commendacione animæ exeuntis de corpore, atque de ceteris omnibus seriatim quæ ad decedencium fratrum spectant exequias. Cap. xxxiiij.</i>	

¹ Excerpts from the chapters numbered xxiiij. to xxxvij. occupy pages 223-247 of this volume.

² The scribe has accidentally missed xxvij. and xxix. in his numeration and has numbered this and the following chapters incorrectly by two numbers.

Quo ordine fient exequiæ fratris defuncti, si feria quinta in Cena Domini, aut in [die Parasceves, aut in] Sabbato Sancto, aut in nocte vel in die [Paschæ obierit]. Cap. xxv.

Qualiter est agendum pro fratre [de ecclesiæ gremio], si extra monasterium qualicumque modo diem clauserit extremum. Cap. xxxvj.

Quo ordine fient tricennalia [et cetera quæ] agenda sunt pro fratribus istius monasterii professis de medio [sublatis. Et] de famulo breviculorum bajulo aliisque fratribus et sororibus [qui fratres et sorores] regis Edwardi [nuncantur]. Cap. xxxvij.

De visitatione sive processione [quæ] ad tumulum defuncti per triginta dies fieri consuevit. Cap. xxxviii.¹

De tricennali quod fit annuatim p[ro] fratribus decedentibus de ecclesia Fiscanensi. Et qualiter est agendum [a]udito obitu alicujus fratris de ceteris sex domibus nostro capitulo confederatis. Cap. xxxix.

De variis convencionibus [quæ pro] fratribus defunctis diversarum domuum religiosarum in hoc monasterio fiunt. Cap. xl.

De modo et ordine agendi servicium in anniversariis principalibus. Cap. xli.

Quo ordine fiet obsequium in anniversariis [secundariis]. Cap. xliij.

[Quo ordine fiet in simplicibus] sive terciæ dignitatis anniversariis]. Cap. xliij.

De anniversariis prin[cipalibus quando super] martilogio per singulos menses pro fratribus et familiaribus nostris in ca[pitulo] tabula legitur. Atque de breviculis de fratrum obitu legendis. Et de defunctorum animabus in capitulo rite absolvendis]. Cap. xliij.

Qua hora vigilie aut vespere mortuorum dici debeant in co anni temporibus. Et quo ordine ad vigiliam legi debeant lectiones. Et quod nunquam dicetur oracio singularis ad vespas vel ad vigiliam mortuorum, [nisi] tantummodo ad eandam dicuntur lectiones. Et quod privatis [diebus in Adventu et in Quadragesima pulsabitur classicum et dicetur Dirige cum ix [lectionibus]. Cap. xlv.

Recap[itulacio] de] omnibus anniversariis et commemoracionibus defunctorum seriatim, quæ in [capitulo] per anni circulum celebrantur, quæ illorum videlicet principalia sint [vel secundaria] quæve simplicia; et qualiter et quibus fient diebus; et quantum in eisdem conventui in refectorio [debet] exhiberi. Cap. xlvj.

[De consuetudinibus usitatis tempore abbatis Willielmi de Humeto [beatæ] memoriæ abbatis Ricardi de Berkynge, quæ Radulpho ex variis et antiquis consuetudinibus ipsum abbatem in conventu frequens oriebatur

¹ No part of the text of chapters xxxvii. to xlviij. is printed.

*dissensio de communi assensu eorum plenius
 extentæ ac consentui]aria (?) concessæ et
 assignatæ in perpetuum; atque consequen[ter]
 aliis hujusmodi consuetudinibus approb[atis]. Cap. xlvij.
 [Quali]ter sexdecim diebus per annum flammicias habeb[it] conventus.
 Et de] recapitulacione de diebus et festivitatis [per anni
 circ]ulum in quibus conventus ante compl[etorium in potu
 caritatis de]beat inveniri. Cap. xlviiij.*

*Anniversaria quæ in monasterio Westmonasteriensi per
anni circulum celebrantur. (MS. Cotton., Otho C.
xj., fo. 172.)*

vj. id. Jan.	Edwardus, quondam prepositus villæ Westmonasterii.
iv. kl. Feb.	Robertus le Marchois domini regis Henrici tercii armiger.
ij. non. Feb.	Hugo, Lincolniensis episcopus.
... .. Feb.	Prior Helyas.
ij. non. Mar.	Willelmus
non. Mar.	Emma regina, mater beati regis Edwardi.
iiij. id. Mar.	Dominus Henricus Alemanniæ.
... kl. Apr.	Willelmus, episcopus Londoniarum.
... ..	Abbas Laurencius.
xij. (?) kl. Maii.	Abbas Willelmus.
ix. kl. Maii.	Ethelredus rex.
vj. non. Maii.	Matildis regina.
ij. id. Maii.	Abbas Willelmus.
xj. kl. Jun.	Hugo de Belvaco.
... ..	Isabella regina, mater domini regis Henrici
... ..	Robertus Ma[ndu]th.
... ..	Vitalis abbas.
... ..	Abbas
... ..	Reymundus comes.
xiiij. (?) kl. Sept. de Bemflet.
xiiij. (?) kl. Sept.	Gervarecius abbas.
iiij. kl. Sept.
... .. Sept.	Herbertus abbas.
v. id. Sept.	Willelmus rex.
xvj. kl. Oct. Sancti Edmundi prior.
... .. Oct.	Interfecti ad bellum Hastynges.

xv. kl. Nov.	Interfecti [ad bellum de] Assendone.
... kl. Nov.	Gregorius de Stanes, istius monasterii monachus.
... ... Nov.	Robertus Taillebois, istius conventus
xviiij. kl. Dec.	Paulus abbas.
xvj. kl. Dec.	Henricus rex tercius.
ix. kl. Dec.	Abbas Ricardus.
vj. kl. Dec.
... ... Dec.	Gilbertus abbas.
vj. id. Dec.	Egbertus
iiij. id. Dec.	[Ricardus le Gras, prior] quondam de Hurleye, et abbas postea Eveshamiæ.
xliij. kl. Jan.	Editha, regina collateranea beati regis Edwardi.

PLATES.

Page from MS. Otho c. xi. in the Cottonian Collection at the British Museum.

The leaf is much injured from the action of fire and water.

Page from MS. 211 in the Library of Gonville and Caius College, Cambridge.

The collotypes have been printed by the Oxford University Press.

CONSUETUDINES
MONASTERII SANCTI PETRI
WESTMONASTERII.

Sunt autem mensam. inter prandium prandem assidue: nisi
ad unum ipsius aliquotiens ambo conueniant. Per recta autem
consuetudine. hinc sumtores Caluo ad qui pfectum nullum de
aliqua re licet obsequium delectum. Seniores qui pfecti in ordine
ex una pte. et alij similes pfecti seniori ex altera. qui in refectio
rio comedunt. cenant aut bibunt: p possibilitate sua mittere
solent. necno et suo magistro ubique sedent obsequium reueren
tiam. Sim in hys nomina. aut etiam sumtores prandij si
nomina fuerint. p eadem senioribus qui hinc inde iudicant p
im sunt in ordine. et p suo magistro in eadem humiliter se debent:
ut si fiat absentem sup magis liquoris mensusio. ut alijs
inter prandium somitus inordinatus: qd p illis continuo ne
mam ad gradum sumant. Nomina vero minime pfecti ad p
tū caritatis nullo tempore surgere debent. Nec debent ad
disyllabum stare. sine pfecte p aliqua necessitate: dūmodo fue
rint alij de minoribus sacerdotibus in refectorio sedentes.
maie infra unum dimidū annū sine conuersione. Quosq
post dimidū annū. nec etiam in sua nouitate pfectum fuerint
pfecti: stabunt nūq ibidem simul et semel duo tales nomina
minime. aut uolunt pfecti. si temp. aut cor de antiquioribus
erit uolens: donec sufficiente de illo ministerio fuerint in
structi. Nec debent nomina non dū pfecti ad pias sur
gere ptiandas. sine ad praugmenta colligenda: nisi pte
ferat alior nomina. et maie in sua nouitate. Et paulu
bio immores sacerdotibus siq opus fuit: pians quā ipi sine
pfecti debent. pūto tamē si non sit. forte nisi nū ad alij
mensam rellens: qd nūc nullo modo surgit. cūq
dualis mensis utimus: ad qd sedere solent ipi nomina
pfecti que ita casu ably rephensione nūc de talis
q ptiandem debet a refectuario cū non fuerint notat
maie pfecti qui ad ipas dnas menses in seniores p
notat: quod alij temp extrem. nomina
duo talia hinc inde debent ad eadem. et rellens

¶ Infirmi claudat p[er] diem ad B[ed]u[m] in sola cuculla
¶ Non loqu[er] q[uo]d cu[m] muliere n[on] p[er] abbatem si dnm sit.
¶ Quocient op[er]at[ur] t[er]ra ter in una festiuitate.
dabitur siclla .v. s. folles t[er]rib[us].
¶ Gaudens foras audiens null[us] t[er]ra pacis d[omi]ni
z alius t[er]ra eu[m] offeret p[er]ce.
¶ Si abbas sciens m[er]itam apud cella infirmos ⁱⁿ post
complectat[ur] n[on] est ei[us] p[er]secutus ab eo q[uo]d custodit
clau[er]es. s[ed] p[er]c[us]it infirmu[m] ibi.

¶ Sum de corp[or]e vel sanguine d[omi]ni tanta neglig[en]tia
cu[m] aliq[ui]s casu acciderit ut cadat deorsu[m] sive in
aliu[m] locu[m] n[on] plene p[er]cipi n[on] possit quo ceciderit
z iteru[m] ad certu[m] inde ad uenerit. q[ui]ncid fieri
possit indicet res abbi vel p[ro]p[ri]o. q[uo]d adu[er]sus sibi
aliq[ui]b[us] fr[atr]ib[us] p[er]petu[er] ueniat ad locu[m] ubi hoc g[ra]ue
rit. Et si corp[us] ceciderit. uel sanguis effusus
fuerit sup[er] lapide. aut t[er]ra. aut lignu[m]. aut m[ar]m[ur]
aut caput. aut aliq[ui]d huiusmodi. puluis t[er]re
colligat[ur] p[er] uilla lapidis cadat. p[er] lignu[m] m[ar]m[ur]
t[er]ra. z si q[uo]d aliud est huiusmodi abscondatur et
in sacra[m]entu[m] p[ro]iciat[ur]. Q[uo]d si locus n[on] ceciderit mi
nister deprehendi nequeat. et t[un]c deorsu[m] cecidit
se co[n]t[ra]here. in loco z ead[em] locu[m] in que[m] maxime
cecidisse crediderint. similit[er] colligat[ur] m[ar]m[ur] abs
condatur. et in sacra[m]entu[m] uocatur. hui[us] u[er]o qu[od] ne
gligencia hoc euenerit. in primo capitulo hui[us]

[CONSUETUDINES MONASTERII SANCTI PETRI WESTMONASTERII.]

[INCIPIT PARS]† QUARTA LIBRI CO[NSUETUDINARII
MONASTERII WESTMONASTERIENSIS DE [fo. 2b.
5 OFFIC]†IIS ET VARIIS CONSUETUDINIBUS, ORDI[N]I
CONGR[UIS, AD DICT]†A OFFICIA PERTINENTIBUS;
ATQUE DE MODO VISITANDI FRATREM IN[FIRMUM, ET
DE]† OBSEQUIO MORTUORUM; CUM SUIS APPENDICIIS.

65*] *De hiis quæ [ad abbatis presen]ciam et officium
10 spectant; atque de fratre in abbatem electo, qualiter
se geret electionis tempore. Capitulum primum.*

Abbas, qui Christi gerens vicem preest ceteris in monasterio,
quociens post antiphonam aut responsorium inchoatum
inclinat, juxta quod specificatum est supra, capitulo ultimo
15 terciæ partis, et cum in psalmodia seu quavis aliqua re fallitur
in choro, pro qua veniam esset petiturus, inclinabunt
suppliciter omnes quotquot fuerint de utroque choro. Atque,
eunte eo ad legendum vel redeunte a legendo, assurgent ei
reverenter qui propinquiore existunt. Et, transeunte eo per
20 claustrum vel per quemcumque alium locum ubi sederint
fratres, assurgent ei omnes suppliciter inclinando juxta quos
transit. Si vero steterint, proni detectis capitibus assistant,
dum per eos transit. Cui, cum capitulum hora capituli aut
collacionis ingreditur, fratribus in eo considentibus, omnes
25 pariter assurgent et stabunt inclini detectis capitibus donec
idem sedeat; non tamen simul omnes, sed gradatim hinc
inde quaterni aut quini, inclinabunt, dum ante eos transit;

† The small dagger indicates that the words or letters within brackets are conjectures. Bracketed words or passages not thus distinguished are supplied from Cotton MS., Faustina C. xij., the Customary of St. Augustine's, Canterbury.

* Marginal numbers in heavy type are those of the pages of Vol. I.

ita quod prior et qui ex altera parte [propi]nquior est, quasi in stacione sua illum reverenter statuentes, manus cum genuflexione osculentur. Et, si in capitulum tarde ad[veneri]t, postquam loqui inceperint, dicente eo “Benedicite,” inclinabunt
5 se omnes ; [et, ub]icumque hoc dicit, fiet idem ab audientibus. Et, quociens in ta[bula in capitulo] abbas primo nominatur, si ibidem presens est, inclinari debet a to[to conventu] ut sunt sedentes. Ubicumque autem fuerit, ordo [et regularis disciplina semper esse] debet. Quapropter, in quo[cumque]
10 loco extiterit, sive in clauastro, siv]e extra claustrum, [cum reprehenderit aliquem fratrem inordinate agentem vel loquentem, mox ille coram eo humiliter veniam est petiturus, sicut in capitulo ; quo facto, jussus surgere, tamdiu stet ante illum, donec eum sedere jubeat. Et, si viderit eum irasci,
15 tamdiu est satisfactorius ante ipsum veniam petendo, quousque illum reddat placatum. Abbas vero sagaciter] pro[videre debet ne hoc] coram secularibus [viris aliquo modo [fo. 3. fiat ;] sed neque ho[c c]oram eis fieri pro aliqua re permittat, 66] nimirum ut non deceat ut oretenus aliquem fratrem
20 coram [secularibus] acriter reprehendat. Ubicumque sederit, nullus [juxta eum sedere pre]sumet, nisi ipse jusserit. Jussus vero sedere, [ad genua ejus se flec]tet pro more antiquo, et ea si permiserit osculabitur, et [sic humiliter juxta] eum sedebit. Quicumque [ei] in manum aliquid dederit aut
25 [obtulerit], vel de man[u ej]us aliquid acceperit, manum ipsius osculabit[ur, re]verenter genuflectendo ante ipsum pro more antiquo, si sederit. I[ntra]turo in refectorium hora refeccionis, duo fratres, ad skyllam ministraturi, una cum priore de aqua et manutergio eidem servient. Aqua vero
30 calida, tam ante refeccionem quam post, quolibet anni tempore per refectorarium eidem providebitur ; atque prior, aut qui loco ejus pro tempore extiterit, una cum abbate post refeccionem ibidem remanebit, et cum duobus ex coquinæ servitoribus aquam manibus suis denuo ministrabit. Quod,
35 antequam pulsetur ad capitulum et collacionem, abbatis ex consuetudine est inquirenda voluntas, specificatum est supra, in primo capitulo terciæ partis. Abbatis vero incumbit dignitati benedictionem dare super levitam qui evangelium

est lecturus, quocienscumque ad aliquam [mis]sam in choro extiterit; qui etiam, lecto evangelio, librum est osculaturus ante sacerdotem, priore ex consuetudine antiqua vel etiam diacono librum reverenter eidem protendente, atque, ministrante ei sa[cri]sta, oblacionem panis et vini faciet, necnon et g[en]eralem [inci]piet confessionem; manibus etiam sacerdotis aquam ministrabit tam [ad fin]em missæ quam post confessionem. Pacem a sacerdote reci[piet, etiam si missa in] capis celebretur. Et, quando incensum ministrare de[bet, ab] eodem] thuribulo imponetur, tam ante evangelium quam post confess[ionem et ad] introitum missæ, juxta quod luculenter exprimitur ... Qui licet ad tres oracion[es] quæ post completorium fiunt, non sit a]liquo tempore, [neque ad tres oraciones seu] quinde[cim psalmos ante matutinas,] neque ad oracionem quæ fit ante vesp[er]as], sed ne[que ad oracionem quæ fit ante primam, eo quod primam in conventu nullatenus cantat tempore moderno; ipsius tamen est, quociens in conventu fuerit, ad horas diurnas, sicuti per] tres dies ante [Pascha et in diebus Rogacionum, oraciones] solitas, quæ ante ipsas horas fiunt, manuum so[nitu] [fo. 3b. terminare debet; quod] a priore aut aliis in choro nulla [vice] manibus [fiat, sed semper cum aliquo] sedili, nisi solummodo ad tres oraciones ante [matutinas et post co]mpletorium. Quibus autem diebus et festivit[ati]bus ... missa in conventu ab abbate debeat celebrari atque ... sui capellani, specificatum est supra, capitulo liij. terciæ par[tis] ... anniversariis vero principalibus ... abbas 67] in eis ... obsequium est factur[us], inferius exprimitur, capitulo xxxviij. istius partis. Quod abbas, quando vesp[er]as in conventu cantat, indutus eas incipiet, et de cereis ob reverenciam illius tenendis et portandis, quociens vesp[er]as aut matutinas cantat seu ad collacionem extiterit, tempore yemali, specificatum est superius, finali capitulo terciæ partis in F. littera. Quando vero potum caritatis inter collacionem sunt habituri, stabunt hinc inde singuli in ordine suo, ut refectorium ingrediuntur, inferius super gradum ante mensas detectis capitibus suppliciter inclinati, dum abbas per eos transit; qui cum pertransierit, vertent continuo ad orientem

vultus suos, a loco se nullatenus amoventes, si recta et antiqua consuetudo servetur, donec se dominus abbas ante et retro inclinaverit, superiusque ascenderit, et ad skyllam [se]deat; tunc enim continuo omnes ascendent et ad mensas intrabunt, 5 atque in suo ordine singuli residebunt. Quod cum fecerint omnes [et non ante, tanget] refectorarius uno ictu skyllam suam ad [finem] clausulæ subsequentis, et protinus se erigent levita et ju[niores ciph]os accepturi. Verumptamen voluntarie et non [rite pro] impetuoso et irracionabili quorumdam 10 arbitrio in [usu habetur temp]ore moderno, quod, postquam refectorium ingressus est con[ventus], [antequam]† abbas pertransierit, et ascend[unt] continuo [et stant inclinati in loco superiore] intra mensas, donec [abbas sedeat, quemadmodum stare] solent quando prior [vel alius inferior custos, 15 qui preest ordini, tali hora ingreditur, et non aliter. Quando vero abbas alicubi extra monasterium moram faciens mandat salutes conventui aut oraciones, omnes qui in capitulo sunt, flexis usque ad suppedaneum scabellum genibus, ex recta et antiqua consuetudine suppliciter inclinabunt. Eodem modo 20 fi]et pro [domini papæ vel re]gis salutacione. Pro [fo. 4. aliarum [vero personarum] salutacione humiliter tantummodo est inclinandum. Quando [vero speci]aliter mandat fratri quippiam hujuscemodi, ub[ic]umque in absencia] secularium personarum dicatur ei ipsa salu[tacio, continuo 25 flexis ad] terram genibus humiliter inclinabit. [Et ex consuetudine antiqua], quicumque frater ad eum extra claustrum in absencia [virorum secularium venerit, primum abbas] dicet "Benedicite," ac deinde [frater] ob [quam] causam advenerit [humi]liter indicabit; nec sedere coram eo nec ab 30 eo recedere presumet sine ipsius licencia speciali. Accepta vero ab eo recedendi licencia, ex veteri consuetudine subjunct denuo "Benedicite," et illius benediccione optenta 68] recedet. Si quid autem specialitatis cibi aut potus in camera sua prandens priori in refectorium miserit aut alicui 35 fratri, continuo se erigens versus eundem suppliciter inclinabit; atque eodem modo fiet cum a domino rege aut regina seu ab aliquo f[ortass]e episcopo quippiam priori seu alii cuilibet fratri specialiter usque [in re]fectorium fuerit

destinatum. Omnis quippe totius monas[terii] ordinacio ex ipsius pendet arbitrio, qui tamen nichil ordina[re] nec aliquid, juxta quod regula monet capitulo secundo, extra [p]receptum [D]omini, quod absit, docere aut constituere vel jubere debet ;
 5 sed neque contra approbatas monasterii consuetudines absque seniorum consilio aliquid a[tt]emptare. Si quid autem novum, necessitate cogente vel ratione suadente, eo absente, [in] monasterio fuerit ordinatum, eidem cum redierit indi[cabitur]. Fietque inde postea, prout ipse decreverit, de consilio seniorum.
 10 [Qui eciam, quo]ciens per quindenam aut amplius extra monasterium extit[erit, debet] in suo reditu fratres infirmos visitare, et paterno affectu [misericorditer] consolari. Si autem in dormitorio jaceat, prout [antiquitus consuevit], quamdiu dormierit in lecto suo mane, [nullus sonitum audeat
 15 facere] ; sed noviciorum magister, si vid[erit] horam transire qua sonitus a priore fieri] solet, surget [quam quociens possit, juvenes excitabit, virga] tantummodo tangens [leniter pannos quibus cooperti sunt. Quo facto, exeuntes] de dormitorio [lavent se et pectant, factisque solitis oracionibus in scolam
 20 suam redeant, et cum silencio sedeant donec abbas de lecto suo surgat ; et tunc pulsatur ad primam.

Qui quidem domnus abbas cum de hac luce [fo. 4b. migraverit], omnia quæ habet [ecclesiæ] restituentur, atque [sicut alius monachus per omnia] sepelietur. Revestietur
 25 tamen, super indumenta quibus [sepeliendus est, sicut] sacerdos missam celebraturus, habens cirotecas [in manibus, anulum in] digito, et cetera ornamenta quæ ad ejus [spectant dignitat]is pre[ro]gativam. Baculum vero pastorem habe-
 [bit juxta] se positum in bra[chio dextro]. Qui cum diem
 30 clauserit [extrem]um, vel eciam statim ut in exeundo visus fuerit laborare, de proximo invitandus est abbas vel aliquis episcopus ad sepeliendum eum. Casula namque teget eum
 69] ab omni parte, in quantum extendi potest, et scedula absolucionis, cum cruce de candelis facta, ut moris est, super
 35 pectus ejus in sepulcro locabitur. Abbas vero hanc præ ceteris specialitatem habet, quod dies anniversarius mortis ejus singulis annis imperpetuum cum duabus capis ad missam festive celebrabitur ; et " Verba mea " per unius anni

circulum pro eo dicetur; atque panis et justa ejus per totum ipsum annum, cum consuetis ferculis [pau]†peribus erogandis, super mensam abbatis in refectorio co[n]tinue† ponentur.

[*De electo in abbatem, [qualiter se geret usque*
5 *dum] confir[m]etur.*]

Et, ne dubitetur qualiter electus in abbatem [a primo] electionis tempore usque ad illius confirmationem in spiritualibus et [tempo]ralibus rite se geret, sciendum quod, abbate de medio sublato, alius cum eligitur, omnes fratres
10 vel major pars in ejus electionem consentire debent, facultate prius [a rege] eligendi optenta. Cui cum [elec]tus fuerit suisque sociis longa camera seu alia, et non au[la sive] camera abbatis, deputabitur; atque eidem, tam in ipsa camera [qu]am cum in refectorio refecerit, de celario et
15 coquina conventus, tanquam priori, honorifice ministrabitur. Cetera autem quæ sibi suis[que famu]lis necessaria sunt, mediantibus et procurantibus [domini regis mini]istris, usque ad confirmationem illius, plenarie [invenientur. Qui, postquam] electus fuerit, a priore et aliis fratribus [quos secum
20 prior ducere] decreverit, una cum littera [co]nv[entus de sua] electione] canonice celebrata, regi est [presentandus.

Chorum et capitulum atque refect[oriu]m, quocienscu[m]que voluerit, ingredi poterit, et superiori] lo[co] ex parte abbatis
70] [residebit; sed capitulum nullatenus tenebit, neque
25 sedebit ad skyllam, nec lecciones in conventu leget, neque benedictiones super eisdem dicet, neque aliquod tale in] conventu recitabit, quoniam in tabul[a non ponetur, [fo. 5. nec aliquod tale offi]cium faciet. Sed neque aliquid in spiritualibus [aut temporalibus ante] ejus confirmationem
30 disponet. Verumpta[men, si acciderit quod] prior eligatur, benedictiones proculdubio [super lectionum lectores] proferet, atque in festis xij. lectionum oct[avisque eorum]† cantabit responsorium, necnon et de mandato Dominicis diebus atque
[de mis]sis consuetis et cotidianis quæ post mandatum
35 scribuntur in tabula ponetur, ut prius. Capitulum tenebit, ad skyllam sedebit, in dormitorio jacebit, atque omnia quæ

sui officii sunt, cum voluerit, tanquam prior et in congrega-
 cione sublimior exequetur. Sed revera, quando ad mensam
 sedet, non ad skyllam abbatis, sed ad sinistram partem, ut
 prius, residebit, et in capitulo similiter atque in choro. Hic
 5 quidem antiquitus eleccionis tempore, priusquam fieret
 bonorum divisio, et priusquam electus curiam adiret
 Romanam, non domi sed ali[quod] manerium de prope,
 usque ad tempus quo confirmandus erat et benedicendus
 erat, perhendinare consuevit. Qui si tempore moderno alibi
 10 quam in monasterio proprio ab abbatibus, quibus a domino
 papa fuerit injectum, confirmetur, et, ut ab episcopo benedi-
 catur cui scripserit idem dominus papa, ad proprium
 redeat monasterium, conventus cum solemnī processione
 usque ad portam cimiterii eidem occurret; atque ipse
 15 humiliter nudis plantis portam cimiterii est ingressurus.
 Qui cum, ut moris est, fuerit admissus, texto deosculato,
 imponit cantor responsorium, "Ecce virum prudentem," et,
 facta brevi stacione ante crucem in navi ecclesiæ, intro-
 ducetur per ch[ori me]dium ad parvum altare deosculandum.
 20 Deinde, facta imp[rinis]† ... a prostratione finitoque cantu,
 subjunget aliquis [episcopus vel ab]bas, si affuerit, versum
 "Salvum fac servum tuum" atque, ex[pleta oracione, "Reg]e
 quesumus, Domine," benedicat aliquis episcopus, si [affuerit,
 et ducatur continu]o [ele]ctus ad osculandum altare a[uten-
 25 ticum] [? in came]fra nisi in forma quam (?)

... ..

71] [Nec impendetur ei obediencia regularis, quousque
 benedicatur; nec eciam si] benedicatur, nisi [fo. 5b.
 30 ple[nariam] abba[ciæ] possessionem a domino rege] p[rius]
 o]btinuerit. Nimirum tamen capitulum, p[riusquam] benedi-
 catur, tenere non debet], nisi, ut prefertur, cum prior in
 abbatem eli[gitur.

Si autem electus] alibi quam in proprio monasterio
 35 confirmetur, [et alibi similiter debe]at benedici, quousque
 benedicatur, ad domum [redire non debet. Si] vero extra
 monasterium proprium confirmet[ur at]que benedicatur, tunc
 in suo reditu eidem, modo prelibato, [nudis] pedibus humiliter

intranti, conventus processionaliter usque ad portam cimiterii obviam est iturus, atque in revertendo incipiet cantor responsorium, "Ecce virum prudentem," vel responsorium, "Sint lumbi." In navi quidem ecclesiæ, cum ita contigerit, non ut
 5 alias stacio est agenda, sed directe ab episcopis vel abbatibus, si affuerint, introducetur usque ad stacionem abbatis in parte chori ad occidentem; quo dum pervenerit, ipsis sublevantibus, superius ascendens cur[ta]m sumet veniam, atque ita prostratus jacebit, donec cantus ille finiatur. Ad cujus finem,
 10 episcopus, si adest, vel ejus commissarius, illum reverenter erigens in locum et stacionem abbatis honorifice statuet, dicendo, "Sta in justicia," etc. Quo statuto, si episcopus abest, incipiet prior ymnum, "Te deum laudamus," nisi aliquis abbas affuerit; vel eciam supprior eundem ymnum
 15 imponet, si prior eligatur. Quem dum cantant, accedent omnes fratres permixtim, sicut sunt in ordine priores, ad osculandum eum, bis flectentes genua, semel ante osculum et semel post osculum. Atque, finito ymno, ille idem abbas qui admittitur super populum, nisi episcopus affuerit, benedictionem est daturus. Quibus ita [expletis], ducetur continuo
 20 ad osculandum parvum altare et inagnum, [atque] devocionis 72] gracia ad feretrum gloriosi regis Edwardi. [Et, si sei]sinam abbaciæ a rege prius admiserit, cameram ab[batis est] ingressurus; sin alias, in cameram ubi prius extitit [cum
 25 sua famili]a iterato ingrediatur. Qui si abbaciæ o[btinuerit] seisinam], et ipso die in refectorio reficere volu[erit, tam minuti si fuerint vel] causa infirmitatis extra [chorum, quam fratres in infirmitorio superstites, ob reverenciam illius ibidem reficient; quoniam de vino et una pitancia generali et optima,
 30 sive in refectorio comedat sive non, tenetur ipso die ex consuetudine, ad melius] quam [poter]it, conventui pro- [fo. 6. vid]ere.

Et licet domnus abbas in] suo reditu benedictionem ordinate, [sicut et ceteri fratres exeun]tes et redeuntes, sit
 35 alias accepturus, non [tamen ipso die quo sic] solemniter cum processione recipitur [ad vespervas vel ad complet]orium bene- 73] dictionem solet accipere; sed proculdubio sui capellani, et si qui fuerint alii fratres qui una cum eodem extra monasterium

ultra duas noctes moram fecerint, benedictionem ad vespervas pariter accipient. Ex illa namque die qua benedictus fuerit in omni loco a cunctis fratribus singulari reverencia honorandus est. Atque in primo quo presidet capitulo canonicam
 5 ei omnes facient obedienciam, atque singuli, qui intra monasterium obediencias habent et res monasterii servant, pariter surgentes suarum obedienciarum claves ante pedes ejus ad gradum ponent, illius se dispositioni et arbitrio obtemperanter subicientes. Sed proculdubio capitulum non
 10 tenebit, nec inpendetur ei a conventu regularis obediencia, nec facient obedienciarum quod prefertur, quousque benedicatur; nec etiam si benedicatur, nisi plenariam abbacie possessionem ex regio assensu prius optinuerit. Si autem obierit frater in abbatem electus priusquam benedicatur, non
 15 amplius pro eo fiet quam pro alio fratre in fata decedente. Nec alius ei debetur modus sepeliendi, licet qui eligitur prior conventualis extiterit.

75] *De preposito sive priore; et de hiis quæ illius specialiter incumbunt officio. Secundum capitulum.*
 20

Servata abbati in omnibus reverencia, prior, qui et prepositus in regula nominatur, honorabilior est reliquis ministris domus Dei. Ipse solus [ceteror]um ministrorum primum suæ partis locum habet in choro, [in capitu]lo, et in refectorio.
 25 Huic, post abbatem, est tanquam [patri a singulis] obediendum, quibus semper tenetur se ipsum bon[orum] operum prebere exe[m]plum; quos, sicut precedit ordine, ita [precedere debet sanctitate, ut ejus exem]plo discant subditi qualiter [vivere debent. Corripere debet in]qui[et]os, consolari
 30 pusill[an]imes, suscipere infirmos, paciens esse ad o[mn]es; qui alicui mal[um] inferre non debet, sed tolerare, ut ex sua man[suetudine] iracun[us] valeat mitigare, quia medicus animarum contra passiones viciorum debet c[on]ponere medicam[en]ta virtu]tum, ita, scilicet, ut prius mores [fo. 6b.
 35 o[mn]ium diligenter inquirat, ut qu[od]id cuique inferre debeat agnoscat. [Disciplinam libens exhi]bere ac metuendus

imponere debet, et, quamvis [utrumque sit necessar]ium, semper tamen plus ab eis amari appetat [quam timeri; jugiter] animo revolvens Deo se pro eis una cum [abbate redditurum] esse rationem; qui in cunctis quæ agit semper
 5 cogi[tet de] extremo fine, et quod sine periculo animæ suæ non potest aliquid negligenter preterire. Ipsi soli post sacerdotem, quando ex illa parte sacerdos stat indutus, de timiamate ministrabitur ad vespervas et ad laudes, quocienscumque per chorum eisdem horis thuribulum
 10 circumfertur.

Intrante eo in capitulum hora collacionis, omnes ei reverenter assurgent, stantes in suppedaneis donec consideat; qui nullatenus residebunt, dicto "Preciosa" in capitulo, cum se inclinaverit, pronunciato a sacerdote "Adjutorium
 15 76] nostrum," quousque ille resideat. Qui si tardaverit ad capitulum venire, ita quod prior claustrum in loco superiore prius sederit, intrare non debet aliquo modo, quod absit, licet tunc abbas advenerit et [in]grediatur; quia, si una cum abbate intraret et tercius prior prefuisset, oporteret
 20 ut, ingresso eo, tercius prior cedendo ei in partem abbatis inconvenienter secederet, et primum locum ex ea parte optineret; quod aliquo tempore nullatenus eveniet, quod videlicet duo sint priores simul et semel conventui presidentes, sive abbas affuerit sive non, nisi tantummodo ad
 25 mandatum in Cena Domini. Set, si forte contingat, priore claustrum [capitu]lum tenente, quod ob aliquam causam, quæ nec potest nec debet [differr]i, prioris presencia illuc sit modis omnibus advocan[da, immedi]ate post capitulum terminatum potest ingredi ordi[nate, conven]tu tunc eidem
 30 nullatenus assurgente.

Prioris [siquidem incumbit] officio regulam beati patris nostri Benedicti, [quociens de ipsa in capitulo legi]tur, propter simplicior[es fratres Gallico exponere ydiomate, v]el qui eam vice sua [evidenter exponat cui censuerit frat]ri
 35 jubere.

Transe[unte eo per claustrum vel per chorum, non] assurgetur ei; [volente eo sedere in claustrum, ubi alios fratres sedentes invenerit], assurg[ent illi tantum juxta quos

seder]e vult. [Et] ubicumque extra claustrum frat[res [fo. 7.
 sedentes inven]erit, nisi sint in mensa reficientes, [aut
 egritudine fatigati, aut minuti, as]urgent ei omnes. Ea
 quæ extra claustrum, si [abbas deest], juxta ipsius arbitrium
 5 disponentur. Et, si a[bbas remocius a] monasterio fuerit,
 ipse de consilio seniorum eos po[test dispo]nere usque ad
 illius reditum, quos veraciter intellexerit m[axime]† juxta
 proficuum ecclesiæ res sibi commissas tractare. Qui in-
 super, [quo]ciens res expostulat, si abbati placuerit et
 10 conventui quod recta et antiqua in hac parte consuetudo
 servetur, tenebit loco ad hoc constituto aut teneri precipiet
 capitulum de omnibus servientibus qui infra officinas monas-
 terii conversantur; et secundum merita delinquentium, eo
 jubente, vindictæ inferentur. In usu quidem moderno
 15 habetur quod unusquisque obedienciaris suos castigabit
 famulos delinquentes, et ammovebit quos duxerit amovendos,
 quociens viderit expedire, loco eorum alios subrogando; illis
 77] tantummodo exceptis, qui suo perpetuo per abbatem et
 conventum sunt in aliquo officio constituti. Qui quidem
 20 obedienciarii, si in famulis suis castigandis fuerint negli-
 gentes et tepidi, et hoc priori constiterit, debet inde eos
 acriter arguere. Qui si ipsos ex tunc castigare dissimulent,
 prioris est, de consilio seniorum, juxta quantitatem delicti
 vindictam eis inferre jubere. Si vero aliqui ex famulis
 25 prelibatis, cujuscumque sint officinæ sive obedienciæ, in-
 corrigibiles aut suis superioribus rebelles extiterint, cum
 hoc ad prioris noticiam pervenerit, ipsius incumbit dignitati
 in capitulo districte precipere ut illorum liberationes, si quas
 de celario conventus percipiunt, usque ad condignam satis-
 30 factionem, [eis pe]nitus subtrahantur; vel, si utilitati ecclesiæ
 minime sint ydonei, ut [hujuscemodi li]beraciones nullatenus
 admittant, precipiet ut continuo lic[encientur atque lo]co
 eorum alii subrogentur.

Et, licet abbatis incum[bat preferenciæ, quando] capitulum
 35 tenet, sicuti et illius semper qui in ca[pitulo, licenciam
 concedere mi]nuendi fratribus qui sibi cursorie san[guinem
 minuere proponunt, prioris tamen o]fficii est, ceteris horis et
 te[mporibus, tam minuendi quam balneandi et extra] chorum.

morandi [in abbatis presencia concedere facultatem, nec] non
 et debilibus at[que indigentibus, ex antiqua consuetudine,
 edendi extra refectoriu]m licenciam d[are; et hoc licet in
 refectorio reficiat abbas. Si et ab aliquo extra] refectarium
 5 conventui generalis [agatur refeccio, sine abbatis [fo. 7b.
 assens]u, cum domi affuerit, annuere non p[otest] ...
 ex recta et antiqua consuetudine ...
 apud Londonias incedere et eciam alibi per duas
 [noctes morari]†, sed non ultra duas noctes, nisi de assensu
 10 abbatis, cum Quociescumque autem
 xij. lecciones habentur, ipse ad octavam [leccio]nem et xij.
 responsorium in tabula scribetur, vel eciam ad xj. respon-
 sorium, vel estivo tempore, quociens in nocturnis parva
 canentur responsoria. Et similiter, in abbatis absencia, de
 15 mandato faciendo Dominicis diebus in tabula scribetur, nec-
 non et de missis, quæ post mandatum in tabula scribuntur,
 ponetur in tabula cursorie, sicut et ceteri sacerdotes; atque
 in festis in quibus ipse missam cantare tenetur, cum in
 Dominica evenerint, ad missam in tabula scribi solet. Qui
 20 si, in festis quibuscumque aut privatis diebus matutinis, in
 conventu, aliquo obsistente impedimento, interesse nequiverit,
 78] illud suppriori per se aut suum capellanum premonstrare
 tenetur, quia nullo tempore extra chorum aut claustrum
 prolixam faciet moram, nisi per se aut per alium illud
 25 intimet suppriori. Cui insuper tempestive tenetur intimare,
 quociens ad skyllam sedere non proponit; nimirum cum
 omnia quæ sui officii sunt, quociens in conventu exstiterit,
 in propria persona exequi teneatur. Quod autem solus in
 refectorio absque alio secum custode reficere non debet,
 30 specificatur inferius, capitulo xiiij. istius partis.

Qui eciam, quociens in choro ad matutinas fuerit, nisi eas
 cantare debeat, factis tribus oracionibus et dictis quinque
 primis graduum psalmis, accepta sua laterna et candela
 intus accensa a suo capellano, juxta quod spe[cifica]†tum
 35 est supra, circa principium finalis capituli terciæ partis, [ibit
 in d]ormitorum, lectos omnium circuire, sollicite considerans
 [ne for]te aliquis frater dormiens ibi remanserit. Mos
 in[super erat antiq]uitus tali hora per omnia sedilia latrinæ

- simi[liter circuire. De] hinc in monasterium revertetur, et circuib[it omnia loca in quibus jacent] sacristæ et alii [fratres, et omnia altaria et] presbiterium (?) ceteraque m[onasterii membra et loca, ubi suspicio poterit] esse, diligenter [observans ne aliquis frater ibi dormiat], lateat, vel sede[at, aut inordinate se gera]t. San[gu]ine vero minuti, aut [egri, vel debiles clamari non so]lent in capitulo, si [fo. 8. ea hora inveni]antur sedendo quidem non jacen]do quiescere. Ceteros vero qui in choro [esse debent, cum extra] invenerit
 10 sedentes aut dormientes, non [eos quocumque modo tan]get, sed modeste atque ordinate sonitum tantum[modo quo excitentur fa]ciat, et in crastino in capitulo agat inde clamorem. Si vero aliquem or[an]tem invenerit, et gravis sit persona, silenter pertranseat.
- 15 Quando autem [prior dicit] matutinas, vel si contingat quod circuitum modo prelibato ob aliquam [sui] invaliditatem facere non possit, illud suppriori per signum innotescet; qui etiam, hora exigente, cum laterna egrediens, fratribus, si qui indiguerint, de matutinis extra chorum
 20 morari licenciam est daturus. Quam quidem licenciam, extra chorum videlicet de matutinis morandi, tam in duodecim 79] quam tribus lectionibus, fratres qui indigent ab illo ordinis custode qui tres oraciones ante matutinas terminat et pro tempore in choro conventui preest, vel etiam ab illo
 25 qui cum laterna, ut prefertur, ad nutum presidentis circuitum facit, per signum humiliter et ordinate, detectis capitibus, petere debent, et non a priore, quando scilicet non interest matutinis in choro; nimirum cum capellanus prioris, juxta quod inferius, capitulo xiiij. istius partis, de matutinis morari
 30 non debeat, quando scilicet prior privatis interest matutinis, nisi illius forte dicat matutinas. Prior vero vel alius custos a quo hæc aut alia licencia postulatur, si fu[erit] in loco quo ei loqui non licet, inclinare debet licenciam fratribus annuendo.
- 35 Prioris siquidem est mane in dormitorio et post meridianam in estate, exceptis jejuniorum diebus, sonitum facere; atque abbatis voluntatem ante capitulum et collacionem inquirere; et [ad] capitulum privatis diebus parvum signum

pulsare, et cum eodem signo aut alio tres ictus, qui [ante tres] oraciones post completorium quaquā [nocte] fieri solent, [manu propria] facere, atque post completorium, suscepta, dante ebdom[edario sacerdot]e, fratribus aqua
 5 benedicta, remanere, donec [omnes pertranseant, stans aliquantisp]er inclinans, capite detecto, in aliquo [congruo loco, unde bene possit obser]vare qui ad completorium ex[titerint et qui sint, qui non reverenter ince]dunt, et qui in exitu ecclesiæ, [ut moris est, non velent capuciis capita
 10 sua], et alia hujusmodi.

[Egresso toto conventu ab ecclesia et in dormitorium] ingresso, accep[ta laterna, si nox est, candela intus accensa, quam inveniet sacrista, ibit cum summo silencio in locu- torium] per minutos, si fuerint [vel per alios fratres] [fo. 8b.
 15 qui non debeat ubi remanserit
 [d]omum infirmorum eodem modo consider- [ans si in le]t[is] suis j[a]m collocati sunt et habeant se silenter
 regulariter sicut ordo deposcit. Rever ... quoque refectorium [in]t[re]diuntur, ostiumque celarii (?)
 20 considerans, et ne forte osti[um c]l[au]stri vel armariorum
 firmata remanserint, postea [in]t[re] ecclesiam (?),
 ens eundem circu[itum]t[er] faciet, quam eum ante matutinas facere debere superius dictum est; necnon et per alia loca ubi necessarium esse perspexerit. Deinde famulis
 25 ecclesie, si affuerint, signum faciet, ut sonitum agant consuetum; qui si forte non sint presentes, aut ob noctis obpacitatem signum quod fecerit videre negant, tunc eis illud palmarum sonitu imperabit. Rediens quoque in dormitorium, sagaciter utrobique consideret, occulte tamen et modeste, utrum scilicet
 30 juniores ordinate se habeant. Verumtamen in vigiliis festorum principalium, aut in die quo quis frater sepelitur, ratione visitacionis quæ fit a subebdomadario missæ et suis subminist[ris], non oportet neque consuevit hujusmodi post completorium a priore fieri circuitus, et maxime in yeme cum sua lanterna.
 35 De hoc autem circuitu et qualiter se gerent, si qui forte eidem circuitorii obviaverint, plenius specificatum inferius, capitulo proximo subsequente.

Prioris insuper est cotidie specialiter hora matutinali

fratres visitare in infirmaria jacentes, atque post refeccionem et cenam conventus, ob ordinis ac religionis integritatem, utrobique servandam, per cameras eorundem et per loca cetera, ubicumque fuerint fratres extra reficientes, preter host-

5 illariam, quando in ea hospitantur monachi vel alterius religionis homines extranei. Et, si quos invenerit ... in quibuscumque [in]†circuiendo defectus, sua interest continu ... cipiendo simul et per semet ipsum atque per alios non sol[um]† set eciam omni[um v]†tirium suarum

10 tam corporis quam animæ perando subvenire atque eorum em creatoris admonendo cie ... les repen ... flagello in ... corripere ...

15 ... et servitores in refectorio et do ... [fo. 9. ... ne interfuerint accensis luminib[us] ... eis residendo expectant, et prior quando ... it ... laterna candela intus accensa explorabit

20 dilig[enter]† ... ceteris in capitulo sedere deberent et occiosis sedis ... ti intendant quod cum accidit ... mansuete, si extra claustrum sit ut in ... Et quociens tanta noctis obscuritas est quod lucerna ... la ... [illum]†inan-

25 tur luminaria in monasterio, claustro, dormitor[io]† ... ab utraque cena videant majestate[m]† quo procedant ... cena surgentes dum ante capitulum transeunt, si antiqua servetur consuetudo, incurvati humiliter incedent quousque pertranseant ... [int]roitum

30 tamen capituli humiliter se erigent et solito more ad orientem versi inclinabunt obnixius, atque singuli fratres, qui illo instanti in capitulo resident, surgentes a sedibus suis, illis transeuntibus pro more antiquo suppliciter inclinabunt. Prior vero, quociens ad gratias post refeccionem vel cenam con-

35 ventus, seu alio tempore quando immediate post aliquam horam regularem usque in dormitorium processionaliter sunt ituri, in choro extiterit, saltem usque ad ingressum dormitorii conventum ordinate subsequatur ; qui proculdubio capitulum

- nullo die tenebit, neque ad skyllam sedebit, juxta quod paulo post exprimitur luculencius. In conventum usque in chorum sequi valeat ordinate, nimirum cum primus sit claustralium, et utrobique in omni suo gestu et actu subditis,
- 5 ut prefertur, ordinis ac religionis exemplum prebere teneatur. Qui, cum præ ceteris familiariter abbatis sit particeps oneris et honoris, debet in vesperis matutinis celebrandis aliisque sacerdotalibus officiis illius iu quociens opus fuerit. Cujus eciam incumbit dig[nitati]†
- 10 magnam missam in conventu celebrat aut quinque pauperes masculini sexus t mendicandi, reficiendi gracia ad hostill prout domnus abbas qu at s... .. illic pauperem
- 15 quibus a priore celebrari d [fo. 9b. ciæ par[tis lucu]†lenter exprimitur. Ad quod sciendum missam in conventu celebrat si co extra refectarium reficere non debet et ideo sangu[inem]† minuire no[n]† die quo magnam missam in
- 20 conventu cantat. Q[ui]† proculdubio, post[quam]† sibi sanguinem minuerit, ad skyllam ipso die nullatenus sedebit ad skyllam sedere, vel capitulum ut prefertur aut collacionem ... aliqua de causa fuerit extra chorum prout in recapitulacio[ne]† hujusmodi ad finem
- 25 proximi capituli subsequentis, evidencius [propalatur. Sed ne]que, cum infirmus fuerit extra dormitorium jacens, debent ab eo licen[ciæ] postulari a fratribus, ut quaquaversum d[om]o 80] recedant, nisi benediccionem sint accepturi. Neque, cum minutus aut alia de causa extra chorum fuerit, fratres
- 30 licenciare debet, ut extra refectarium reficiant, preter illos tantum quos secum in mensa habere voluerit; de quorum eciam numero ejus capellanus, si forte plures fuerint, priori claustri constare faciet; nimirum cum is qui infirmus fuerit aut extra chorum culpari non debeat, sed solummodo prior
- 35 claustri, si in refectorio pauci reficiant. Qualiter autem se geret prior, cum fuerit sanguinatus, si tunc aliquis frater inunctus fuerit aut defunctus, vel aliquod anniversarium colatur principale, specificatum est supra, capitulo lxiiij. terciæ partis.

De supprior sive priore claustrī. Capitulum iij.

Supprior sive prior claustrī, quocumque major prior eat, si fieri possit, in claustro vel circa claustrum semper esse debet; ordinemque claustrī omni sollicitudine observare. Et, si
 5 contingat in prioris absencia quemlibet fratrem infirmari, potest præcipere ei in domum infirmorum ire et carnes comedere, si indigeat. Ad ipsum namque [per]tinet vice prioris, cum absens fuerit, horis statutis circuitum facere, ac specialiter infirmos fratres mane cotidie visitare, et quod agant et quod
 10 velint agnoscere, et eis in omnibus quæ vel corporibus vel animabus eorum necessaria sint salubriter consulere. Sui [quoque] officii est licencias a claustro exeundi dare, sed non [in villam] nisi cum prior sanguine sit minutus aut extra [chorum extiterit, sed neque]† morandi extra per duas
 15 81] noctes [licenciam est daturus, nisi prior ob] aliquam infirmitatem [extra dormitorium jaceat, ut] premissum est, quia [tunc absque reprehensione] prior claustrī fratres poterit [fo. 10. [licenciare, ut per duas noctes extra morentur], quemadmodum prior consuevit [cum domnus abbas] extiterit [domi], irrequisito
 20 illius assensu. Et, si for[te fratres ab abba]te vel eciam priore extra chorum existente licencientur, ut [a mo]nasterio exeant, hora refeccionis nulla[tenus redituri, debent] illud priori claustrī per se vel per alios, [pri]us[quam] exeant, intimare.

Die [autem quo su]pprior sive prior [claustrī capitulum tenet, sua] interest, [eciam] si major prior domi sit et ad skyllam sedere voluerit, cum fratribus extra refectorium reficere, indigentibus misericorditer dispensare, quousque prior cimbalum sonare inceperit, ita sane quod licencias quas annuerit eidem innotescat, ne, quod absit, per licencias utrimque concessas
 30 numerus fratrum in refectorio insufficiens habeatur. Prior vero, quociens quaquaversum exit a monasterio, illud suppriori ore proprio vel per aliquem fratrem innotescere debet, vices suas, quoad ordinis tutelam, eidem commendans. Qui quidem prior cum apud Londonias vel alibi extra monasterium fuerit, ita
 35 quod cicius inveniri nequeat, supprior sive prior claustrī fratres poterit licenciare, ut apud Londonias vel alibi incedant, sed non ut extra reficiant, nisi ipso die capitulum tenuerit, aut ut hoc

faciant rationabilis deponat necessitas. Supprior autem, sive prior claustrum, fratres licenciare potest, ut in palacium regis et in villam istam, pro ista necessitate incedant, priore domi existente, prout paulo post in hoc ipso capitulo pandetur
 5 evidencius; quoniam revera pro tam levibus causis prior extra claustrum queri non debet, ab illis maxime quibus absque licencia speciali claustrum exire non licet. Olim autem nullus [aliqua] vice claustralis, nisi petita prius per signum licencia, a claustr[o egre]di consuevit, preter illum solum qui conventui
 10 [preerat et alii]s pro tempore concedere potuit licenciam exeundi. [Nam antiqui]tus, domno abbate in claustrum existente, si prior ex[ire voluit, illud] per signum eidem innotuit, et supprior simili[ter, ac ceteri claustr]ales, vel eciam a priore in claustrum [existente, in abbatis absen]cia, omnes exeundi licen-
 15 ciam pecierunt, [atque modo consimili a suppriori, seu alio] custode inferiore qui, [priore absente, conventui preerat. [fo. 10b. Quæ quidem] consuetudo, licet adhuc in non[nullis religiosorum ceno]biis districte observetur, apud nos tamen voluntarie, [elapso tempore] non modico, est totaliter fere intermissa.
 20 **82**] Atque ex moderno usu omnes ordinis custodes, et maxime prior et supprior, utrumque locutorium intrant, quos voluerint, exortandi [gracia], seu ordinem docen[di, aut eciam] aliæ justæ necessitatis [causa], secum ducentes, atque [a claustrum], non petita licencia, pro more egrediuntur, quamvis pro tempore
 25 domnus abbas inibi resideat; [quod] tamen, ut prefertur, ex antiqua consuetudine m[inime] faciebant; et m[axime] tercius et quartus prior, nisi esset explorandi gracia, et tunc in silencio, exierunt ac revertebantur; quoniam, quacumque hora existimaverint exploratores claustrum quicquam inordinacionis alicubi
 30 reperire, licitum est eis usque ibi cum modestia silenter incedere.

Supprior vero et tercius ac quartus prior, tempore moderno, per curiæ officinas, cum necesse habuerint vel viderint expedire, absque reprehensione ire possunt; ita quod septa monasterii nequaquam pertranseant, neque missam, vel ali-
 35 quam horam regularem, si fieri possit, propter hoc omittant. Quoniam, revera, juxta certam et antiquam consuetudinem, si tercius prior, aut quartus, vel cantor, vel noviciorum magister, seu archidiaconus, duas ex diurnis horis simul omiserit, et ad

terciam horam sequentem in chorum non venerit, debet [pro
 tertia hora in proximo capitulo veniam petere. Sed pro]
 duabus horis, si casualiter et non negligenter omiserit, repre-
 hendi non solet. Pro tribus vero oracionibus consuetis ante
 5 matutinas, quibus omnes et singuli interesse debent qui ad
 matutinas in choro morari debent, si aliquis predictorum non
 affuerit, non [consue]vit inde reprehendi, nisi illud ei crebrius
 contingat. [De] matutinis vero aut vespers vel de completorio
 nun[quam se poter]it, aut debet, aliquis eorum absentare, nisi
 10 [de licencia] speciali. Nec debet alicui eorum licencia de[negari],
 nisi rationem] et mensuræ metas, in se absentan[do], eorum
 aliqu]is excedere videatur; quia ipsi præ ceteris [divino
 obsequio, ut] præfertur, interesse tenentur. Quapropter, [quando
 aliquis eorum ab] horis vel missis se absentare pro[ponit, illud]
 15 ordinate] priori premonstrare debet, [quoniam revera a priore
 claus]tri rite sciri debet ubi sint fratres absentes, et [fo. II.
 [maxime claustrales.]

Inter hæc sciendum quod in festis ... lectionum [inter
 festum† Pu]rificacionis beatæ Mariæ et Omnium Sanctorum
 20 solemnitatem nona immediate post prandium
 servitorum cantari consuevit, juxta quod specificatum est supra,
 capitulo nonagesimo quarto et ultimo primæ partis, aut eciam
 diebus quibus infra idem tempus nona p cane-
 batur, nullus claustralium absque reprehensione
 25 hora se potuit absentare, sicut nec a vespers die-
 bus prenominatis, juxta quod luculenter in secundo capitulo
 primæ partis, paulo ante memorato.

Consuevit olim conventus, potandi gracia, post nonam decan-
 tatam usque in refectorium processive incedere, necnon et
 30 privatis diebus pro oracione quæ fieri solet ante nonam, si qui
 tunc temporis non adesset, veniam in capitulo sumere, quemad-
 modum adhuc venia sumi solet pro oracione quæ fit ante
 primam sive ante vespers, eo quod tunc temporis post nonam
 privatis diebus in clauastro loqui consueverant.

35 Antiquitus vero cantor, quando incaustum erat facturus, illud
 priori claustri premonstrare consuevit.

Qui quidem cantor et collega suus nunquam ambo simul a
 83] choro se debent absentare. Nec debet evenire quod chorus

aliqua vice, vel claustrum, cum in eo fuerit conventus, absque uno ad minus sit ordinis tutore.

Inter hæc sciendum quod, si supprior vel alius inferior ordinis custos, die quo magnam missam, vice ebdomadarii, pro se ipso
 5 vel ad petitionem alterius, in conventu celebrat, ad skyllam in refectorio conventui prefuerit, circuitum consuetum sive explorationem p licite facere potest, et a claustro exire et loqui, prout nunc habetur Quod quidem olim non sic fiebat, nisi vice prioris(?) canta alium forte
 10 socium ex custodibus ipso die in refectorio non qui circuitum pro ipso facere posset.

In silencio vero potest [quilibet] ex custodibus, cum viderit oportunum, eciam si magnæ m[issæ ebdo]madarius sit, a claustro circuicndo egredi. Sed nullus [eorum post] refeccionem con-
 15 ventus circuitum, vice prioris, fac[iet per camer]as, nisi ipso die in refectorio comedat. Sed post [completorium potest] qui[libet] eorum, more solito, vice prioris, [per cameras circuire], ubi[cum-que ip]so die [refec]erit; si tamen ad [completorium in conventu] extiterit. Nam prior, vel alius qui ad comple[torium [fo. 11b.
 20 conventui] preest, pctest illud exploracionis officium inferi[ori injungere.] Et, si aliquis ex fratribus circuitori obviaverit, quando cir[cuitum fac]it, et maxime ante matutinas et post completorium, a latere se divertet, atque fronte penitus disco-
 operta, ut illius noticiam palam habere queat, donec pertransierit,
 25 reverenter expectabit, paulisper inclinando ac mansuete eum salutans, [si in] loco fuerit quo ei loqui licet. Et si laternam forte cum lucerna portaverit, abscondet eam continuo. Si quis vero sederit, ubi transit, ei humiliter assurget, nisi infirmus sit aut sanguinem minuerit, vel cum aliqua tunc loquitur seculari
 30 persona. De hoc quidem circuitu specificatum est supra, fere in exordio capituli septuagesimi quinti et ultimi terciæ partis, atque similiter alibi breviter capitulo eodem, in F scilicet litera. Nec pretereundum quod quicumque ordinis custodum ad skyllam sederit, quamvis prior domi existat, per totam curiam, ex usu
 35 moderno, eciam usque ad reclusorium fratris nostri, atque ulterius per Tamisiam, si voluerit, et ad palacium regium, si necesse habeat, licite potest incedere; hoc observato, quod saltem unus custodum ordinis interim sit in claustro, vel ubi tunc temporis

fuerit conventus. Sed apud Londonias ire non debet, nec per portam abbaciæ versus villam longius egredi, nisi illud priori ordinate preostendat. Sed nec consuevit [nec] debet aliqua vice prior a monasterio egredi, nisi priori claustr[i] ore]tenus aut per
 5 suum capellanum prius constare fecerit, [ut premissum est; hoc observato, cum conventus ad terciam in albis [extiterit], quod nullus ab eodem absque urgenti necessitate, sicut nec a pro[cessione quæ fit circa] claustrum, quibuscumque diebus, aliquo modo se sub[trahat; et quia] chorus, ut prefertur, aut
 10 claustrum, seu refector[ium, nunquam], pro recta et antiqua consuetudine, absque duobus ordinis cus[todibus] esse debet, si fieri possit, ut videlicet, si unus exeat, [alter cum conventu] interim remaneat.

Si fortasse contingat quod iidem [custodes ambo] se absentent,
 15 tunc sacerdos qui prior fuerit in [ordine seniorum vicem interim] geret prioris; a quo tunc exeundi a claustro [licencia rite peti debet], qui tamen generalem exeundi facultatem [concedere non 84] potest. Est autem] exitus necess[arius, et exitus] volun-
 20 [tarius quasi absque necessi]tate, ut si, spaciandi gracia [fo. 12. versus Tamisiam sive [alibi quaquaversum], petatur licencia. Unde, si aliquis, necessitatis causa quæ vitari [aut sine] dispendio differri non possit, licenciam postulet exeundi, ut ad [sar]toriam, aut infirmariam, sive coquinam, vel eciam pro [celeri] necessitate ad [gar]dinum elemosinariam inferius, sive ad palacium regium,
 25 aut in villam Westmonasterii, gracia visitandi aliquem amicum infirmum, vel aliquod [tale] festinanter agendi, quod absque dampno vel molestia alicujus induciones [habe]re nequeat, [suprior], vel alius [custos] qui tunc in claustro conventui prefuerit, priore extra claustrum existente, hujusmodi licenciam ex usu
 30 moderno concedere potest, licet [idem prior] conventum pro tempore regat; atque id idem [facere solet, in custodum absentia], sacerdos qui prior est de ordine seniorum. Sed non habetur in usu, si aliquis frater egritudinis causa extra chorum morari indigeat, aut sanguine sibi minuere proponat, ut in quartis feriis
 35 Quadragesimæ, quod, priore in claustro aut in ecclesia non existente, absque prioris vel saltem prioris claustr[i], alicujus videlicet ordinis custodis, licencia, hoc fiat, nisi pro majore sit egritudine aut necessitate manifesta; quia tunc a prelibato

seniore, in eorum absencia, hujusmodi licencia rite concedenda. Hoc observato, sive supprior sive alius predictorum hujusmodi alicui concesserit licenciam, quod illud priori oretenus, aut eciam per signum, quam cito eum viderit, rite innotescat. De
 5 licencia vero morandi de completorio fratribus concedenda superius, capitulo primo terciæ partis, evidencius propalatur.

Unanimes quidem semper atque in omnibus concordēs esse debent, qui ordinis sunt custodes, nichil per contencionem aut per inanem gloriam de suo statu fortuito unquam temere presumētes. [Quod] prior claustrī, die quo ad skyllam presidet,
 10 abbatis aut prioris [inquiret] voluntatem, priusquam fiat sonitus ad collacionem, et a quo morandi [de com]pletorio licencia fratribus est concedenda, superius, capitulo primo terciæ partis, [eviden]cius propalatur. Qui, cum de mensæ leccione aut
 15 coquinæ officio [in tabula]† fuerit, nullatenus mixtum accipiet, quousque prioris sciat voluntatem, quod nullus unquam in refectorio, nisi sit jejunos conventus, quodccioni preerit. Absente vero majore priore, sicut specifi[catum est supra, capitulo] proximo precedente, antiqua consuetudo in
 20 85] hoc sit [observanda. Capitulum] serviencium debet tenere, aut teneri [precipere, et secundum culpas delin]quencium vindictas inferre. Sui [tamen juris non est quælibet] addere aut auferre; sed cetera omnia, quæcumque [fo. 12b. [major] prior, dum in monasterio est, concedere potest
 25 vel prohibere, ulcisci culpas, vel indulgere, hæc quoque prior claustrī, absente eo, facere potest, exceptis majoribus causis, quas vel ipsius majoris prioris vel abbatis iudicio reservare debet. Ubi-
 30 cumque [autem] vel in refectorio, vel in capitulo, sive in claustro, sive extra claustrum, assurgi debere majori priori superius dictum est, absente ipso majori priore, huic similiter assurgi debet, et omnimoda reverencia exhiberi. Sed, licet supprior, [vel] alius qui preest post priorem, si prior absens fuerit, in hiis quæ ad ordinem pertinent, eandem habent dignitatem quam habet prior, [non tamen, quando] extra refec-
 35 torium reficit, ministrabitur ei, tanquam priori, quamvis prior in fata decesserit. Cum vero prior presens [non] fuerit, supprior omnes tabulas ad sacerdotes pertinentes habebit, excepto quod in xij. leccionibus non erit in tabula de leccione, neque de res-

ponsorio, neque de "Venite," in festivitatis scilicet quæ coluntur in capis, nisi ipsemet in tabula de magna capa extiterit.

*Brevis ex[plana]cio de fratribus, [egritudinis cau]sa,
5 extra [chorum existentibus], atque [de minutis].*

Et licet inferius, capitulo tricesimo primo istius partis, plen[us]† inseratur quod nullus raucedinis causa, nisi alia detineatur invaliditudine, a choro se debeat absentare, una cum aliis quæ ad statum pertinent sanguinatorum et fratrum ex-
10 tra chorum, ut [pro hac c]†ausa, existencium, hic tamen de rebus hujuscemodi congruo sit brevis quædam premonstratio. Atque im[primis]† istud est memoriæ commendandum: quod, quando petit aliquis ut, [cujuscum]que morbi causa, extra chorum morari queat, dicetur ei a priore, quemad-
15 modum dici solet fratri qui, ut in infirmaria quies[cat, veniam] in capitulo sumit, videlicet, ut eat in nomine Domini et [parcat] sibi, quod est ita intelligendum: "Si nimium studueris, aut "legeris, aut cantaveris, seu in aliqua occupatione laboraveris, "[vel per cibi] aut potus inmoderanciam aut inconsideracionem
20 "[hanc de]bilitatem incurreris, esto in parcitate et summa "qu[iete, et caveas] tibi a quocumque labore et excessu, donec "con[valueris." A qua] hora quousque chorum sit ingressus, [non debet ad gradum] legere, aut cantare, neque ere pitancias vel ad potum caritatis, si noviciiur [fo. 13.
25 86] [servire], aut aliquod officium in conventu facere, nisi pro defectu [supplendo], ut si aliquem, quod absit, invenire non possit, qui suum, unde in tabula fuerit, officium exequatur. Sed neque missam interim celebrare debet, sicut nec qui sanguinatus fuerit. Et hæc est una ratio quare prior, aut alius custos
30 ordinis, cum extra chorum aut sanguinatus fuerit, ad skyllam sedere, aut capitulum vel collacionem tenere, non debet, maxime cum eorum quodlibet solemne sit officium; et nullus interim, ut prefertur, aliquod officium in conventu, quamvis sit parvum, rite sit facturus. Alia ratio est hæc, quæ etiam pro regula ha[betur
35 g]enerali atque sup[erius] specificatur, capitulo proximo precedente, quod videlicet ad skyllam sedere, aut capitulum vel

collacionem tenere, nullus unquam debet, nisi ordinate usque in chorum conventum sequi valeat.

Et cum recitatum est olim a quodam ex senioribus istius monasterii, consuetudinum fere ignorante,¹ quod videlicet
 5 licitum est cuilibet ordinis custodi capitulum tenere, dummodo licet et fro[cco]† indutus perclaustrum incedere, quod quidem pro manifesto falso a discussoribus asserebatur, eo quod a priore aut ab eo qui capitulum tenet, cum legitur tabula de anniversario principali, vel cum legitur breviculum de aliquo
 10 fratre nostro defuncto, die quo abiit et quo sepeliri debet, oratio “Absolve quesumus, Domine,” post psalmos defunctorum pro consuetudine in choro dicatur, quam, ut liquido patet, dicere non poterit, si illo instanti extra claustrum existat.

Nec poterit prior unquam, aut debet, officium inunccionis
 15 seu animæ commendacionis alicujus fratris dicere, vel “Placebo” aut “Dirige,” seu missam in obitu cujuscumque fratris aut de anniversario principali celebrare, extra chorum [existens; nimirum cum, ut prefertur, non liceat cuiquam fratri, dum extra conventum]² fuerit aut sanguinatus, missam suam
 20 cantare privatam. Sed prior, abbate presente et officia prelibata [faciente], poterit et debet eisdem officiis interesse; sed non in abbatis absencia, [nisi] ad missam tantum. Si autem, dum prior extra conventum fuerit, et in capitulo forte [de ali]quo arduo sit tractandum negotio, quod comode absque [prioris
 25 pre]sencia expcdiri nequeat, mandari debet ut veniat, [terminato prius] capitulo, sive abbas affuerit sive non, quoniam, ut pre[fertur, duo priores], ut nulli dubium est, conventui simul et semel pre[esse non debent.

Supprior qui]dem, cum minutus fuerit sive extra [chorum
 30 egritudinis causa, quando videlicet] conventus potum [fo. 13b. habet caritatis, priore collacionem ten]ente, si recta] et antiqua consuetudo servetur, a capitulo ad sonandum cymb[alum] nullatenus exhibit, sed alius custos inferior illo ad hoc fac[iend]um est rite egressurus, ipso interim inibi residente, licet quidam
 35 [gra]†dus superioris fungens officio ad illum sonandum aliquociens tali (?) hora voluntarie sit egressus; atque proculdubio ad

¹ *ignora*, MS.

² The scribe seems to have omitted a line.

hoc faciendum, die qua supprior in conventu magnam missam celebrat, absque reprehensione exire solet, atque alius tunc sacerdos, ad nutum ipsius, in refectorio potum benedicere.

Prior autem, aut alius custos, qui collacionem tenet, con-
 5 87] ventum usque in chorum nullatenus sequi debet, nisi ad totum completorium in conventu morari velit; sed cum officariis exterius remanebit. Verumptamen prior, quando collacionem tenet, si completorio interesse noluerit, non nisi ad hostium ecclesiæ processionem solet comitari.¹ [Sed]
 10 proculdubio collacionem, ut prefertur, tenere non debet aliquis, [nisi cum] conventu in chorum, si voluerit, licite possit intrare. Abbas vero, cum collacioni affuerit, et non completorio interesse voluerit, ad exitum capituli, quo voluerit recedere solet.

*De tercio et quarto priore, sive de exploratoribus
 claustr. iiij.*

15 Tercius et quartus prior, qui circuitores sunt monasterii, quos alio nomine circas vocamus, claustrum circuire debent et ecclesiam atque cetera monasterii loca, ubi poterit inordinati gestus esse suspicio, sagaciter observantes et explorantes incurias
 20 et negligencias fratrum et statuti ordinis prevaricatores. Hii, quemadmodum prior et supprior, de totius monasterii melioribus et prudencioribus eligentur. Qui non maliciose pro privato odio unquam clamorem de quolibet faciant; nec privata amicicia negligencias ali[quorum ta]ceant. Qui quidem semper religiose
 25 et ordinate, et max[ime in] circuiendo, debent incedere, et exemplum religionis vi[dentibus oste]ndere. Dum circueunt, nulli signum facient, nulli [quacum]que occasione loquentur. Studiose tamen negligencias [et offenci]ones fratrum inspicient, et, tacite pretereuntes, de eis [postea in capitulo] clamores
 30 facient. Cum autem extra claustrum [inveniunt aliquos] fratres loquentes simul, assurgent eis [ipsi loquentes, dicetque] eis unus eorum, si tamen ita est, quod [videlicet per licenci]am prioris aut supprioris loquuntur ibidem. Circuitor[es ve]ro nec [fo. 14. verbo nec signo eis respondeant, sed modeste pertranseuntes
 35 [in]tenta aure subaudiant ne ipsa verba loquencium sint inutilia,

¹ imitari, MS.

quæ non oporteat dici. Quando autem cum famulo, seu cum
 88] quolibet alio laico, inveniunt aliquem fratrem sedendo
 loquentem, non est mos ut ipse frater eis assurgat aut dicat eis
 quicquam, nisi sit, ut prefertur, quod de licencia loquitur. Nullo
 5 tempore, cum circueunt, debent simul ire, sed unus hac, et alter
 illac, secundum quod injunctam curam inter se dividerint et
 abbas vel prior eis ordinaverit. Officinas monasterii nunquam
 pro hac cura egredientur, sed per ostia earum exterius
 prospicient, si forte aliqui fratres per curiam vagantes incedant,
 10 aut stent, aut sedeant fabulantes.

Heæ sunt quidem horæ quibus ex veteri consuetudine circuire
 debent, preter circuitum qui fit a priore post completorium, et
 ad quindecim graduum psalmos ante matutinas, et post prandium
 atque post cenam conventus, quando bis reficiunt: videlicet,
 15 circa medietatem secundi nocturni, et post ultimam leccionem
 vigiliæ mortuorum in yeme, atque in laudibus paululum ante
 psalmum "Laudate Dominum de celis." Tunc enim, juxta
 consuetudinem antiquam, accensa candela in laterna, circuibit
 alter eorum in monasterii loca, eodem modo quo in capitulo de
 20 preposito paulo ante exprimitur, diligenter omnia intuens,
 quemadmodum specificatur ibidem. In die autem circuibit post
 officium minoris et majoris missæ, et circa finem vigiliæ mor-
 tuorum, quando de die canitur, necnon et inter vesperas, quando
 exhibunt et de prandio sepe atque de cena surgent, si antiqua
 25 consuetudo servetur, quociens suspicantur se inventuros aliquid
 negligenciæ aut gestus inordinati. Hoc tamen non longe a
 refectorio fiet, ut, si opus fuerit, statim possint occurrere cum
 aliis ad versum qui, finito prandio vel cena, dicitur.

In circuiendo vero neuter illorum [ibit] in locum ubi noverit
 30 priorem aut suppriorem esse; nec [debent] unquam circuiendo
 prioris cameram ingredi, sicut [neque abbatis; sed] neque
 cameram infirmarii, nisi in ea fratres [cum eo reficiant, aut] in
 ea jaceant egrotantes, vel aliquis tu[multus de gestu lacivi-
 en]cium famulorum in eadem fortasse [audiatur, seu aliunde
 35 habea]tur suspicio. Nec etiam hostilariam circuiendo [fo. 14b.
 ingredientur, si habeatur in ea aliquis hospes nostri ordinis aut
 cujuscumque alterius religionis admissus. Sed proculdubio,
 89] quociens in ea viri religiosi non hospitantur, sicuti et alibi,

ubicumque per infirmariam reficiunt fratres, licet cum eis fortasse, ob aliquam causam quæ vitari non possit, personæ seculares de prioris licencia fuerint commensales, ex consuetudine circuire tenentur.

- 5 Qui eciam in oratorio inter horas et missas circumspecte considerent, ut fratres pro loco et tempore humiliter se inclinent, stent et sedeant ordinate, atque in omnibus, ut locus sacer exigit, honeste ac devote se gerant. Per claustrum multociens circuiendo incedere debent, fratribus in eo considentibus, et
 10 specialiter hora competenti, post cenam videlicet aut potum conventus, ac precipue ad intervallum post refeccionem, et post potum in Quadragesima, sagaciter intuendo, si meditentur et vacent lectioni ac ordinate se gerant, ne forte inveniatur aliquis accidiosus, aut scribens, aut aliud quippiam faciens quod non
 15 licet.

- Nullus quidem frater, si recta consuetudo servetur, ad ostia officinarum repulsam pacietur, et maxime ordinis custodes, quibus semper ubicumque advenerint liber patefiat ingressus, licet inibi aliqua secreta agantur. Si vero in infirmaria aut
 20 quovis alio loco unctura, seu privata sanguinis minucio, vel aliud quodcumque secretum agatur, et aliquis frater, ubi hoc fit, advenerit, mansuetum eidem responsum continuo preb[er]i debet, quod ibidem videlicet sit secretum nec tunc commode ingredi poterit ; sed ordinis custodes nunquam alicubi repulsam
 25 pacientur, quin potius, si voluerint, ingrediantur, nimirum cum nichil unquam eisdem occultari debeat.

- Tercius quidem prior, ab hora qua constituitur, in choro pro consuetudine erit sinistro, licet ex alia parte suæ conversionis fuerit ordo ; et quartus prior semper in dextro choro, videlicet
 30 ex parte ab[batis], erit. Isti, quociens opus fuerit, prioris et supprioris officium suppleb[un]t ; qui si forte ambo defuerint, unus aut duo [sacerdotes qui] post abbatem et priorem primi sunt de ordine [seniorum, cum] fuerit necesse, prioris et supprioris officium [ex]equentur.

- 35 Post] abbatem vero, priorem, et sup[priorem, dicti [fo. 15. circu]itores attente et reverenter in capitulo sunt [audiendi, et,]
 90] auditis qui sponte venias petunt, nisi q[uando abbas, vel] prior, aut supprior aliquid post ipsa[s veni]as immediate [pro]-

ferunt, eorum semper est primo[s clamores] facere et pri[mam] vocem habere, juxta quod inferius capitulo evidencius propalatur.

De hiis quæ ad cantoris et succentoris officium spectant.

5

Capitulum v.

Cantor, qui et alio nomine armarius appellatur, eo quod de libris curam habere solet, qui in armariis continentur, quamdiu abbas in monasterio est sui compos, non scribetur in tabula ad leccionem vel ad responsorium, ut videlicet, si forte
 10 abbati commodum non fuerit legere aut cantare, ipse ad hoc pro eo sine mora paratus inveniatur. Quando vero abbas extra monasterium est, [vel]† intra monasterium, si ob aliquam sui invaliditinem capitulum aut chorum ingredi nequeat, in locum ipsius scribetur cantor in tabula ad leccionem et ad responsorium.
 15 Quicumque lecturus est in conventu aut aliquid cantaturus, si necesse habet, ab eo priusquam incipiat debet ascultari. Ipsi-
 est omni hora solicite providere ne aliqua in obsequio divino eveniat negligencia. Si quis autem obliviosus non inceperit, cum incipere debet, responsorium aut antiphonam vel aliquid
 20 hujusmodi, sive in eodem, jam bene incepto, aliquo modo deviaverit, ipse debet esse provisos atque paratus, ut sine mora quod incipiendum erat incipiat, vel cum, qui fallendo deviaverat, in viam reducat. Quod si in choro existens facere tardaverit, pro qualicumque sit causa, succentoris est vicem illius suplere
 25 continuo.

Juvenes vero qui in custodia sunt, et hii precipue qui servi-
 cium, quod reddi solet, noviter persolverint, cum sollicitudine curare et considerare tenentur, ne unquam disord[ina]ta mora
 eveniat pronunciandi leccionem aut responsorium vel anti-
 30 phonam seu aliquod tale, quamvis in eo aut in eis qui pro-
 [nunciar]e deberent, vel etiam in ipsis cantoribus, quod absit,
 91 aperta sit [neglig]encia. Ad cantoris namque arbitrium quilibet [cantus in choro] incipietur, elevabitur, aut remittetur,
 et quicquid in divino quibuscumque horis et temporibus est
 35 agendum ob[sequio ab eo perfecte pre]noscitur debet, ita [fo. 15b.
 ut, si aliquis can[tus per ignoranciam aut incuriam] nimis

elevetur aut deprimatur, seu aliquid in [legendo aut] ca[n]tan]do
 contra morem indebito modo proferatur, [ab] ipso temperari
 at[que sagac]iter corrigi continuo possit. Cujus discrecio
 semper in cantibus [inchoan]dis et moderandis, secundum dies
 5 et festa ac statum possibilitatem[que con]ventus, magnam
 habere debet consideracionem, ne umquam aliquis cantus minus
 temperate, quod absit, aut inconcorditer moduletur. Cujus vocis
 aut modulacioni nullus unquam in psallendo, nisi ille solum-
 modo qui pro tempore conventui preest, sonum aut notam
 10 alciorem aut inferiorem adicere debet. Sed neque aliquem
 cantum eo diucius seu morosius trahere, aut velocius cantare, vel
 suam modulacionem in aliquo reprehendere debet, nisi forte in
 psallendo deficiat, aut aliquem cantum inconvenienter aut
 indiscrete inchoet; et ideo sibi debet sagaciter providere, ne in
 15 aliquo deficere videatur, quoniam ipse, quociens deficit, ceteris
 amplius est culpandus, quia ignominiosum est eum falli a quo¹
 alii debent corripi.

[*De officio precentor[is] in capitulo.*]

Illius namque incumbit officio de omnibus negligenciis et
 20 defectibus quæ in legendo aut cantando in choro, sive ad
 leccionem mensæ et collacionis fiunt, quæ specialiter suæ
 ordinacioni incumbunt; quas idem specialiter ordinare debet
 et in capitulo mencionem et clamores facere.

In festis vero quæ coluntur in capis debent sacrista et
 25 revestiarius eligere quotquot opus fuerit de capis solennioribus
 earum quæ ipsa die erunt in choro, easque in summitate
 aliarum ponere super formas quæ in chorum ante terciam
 portari solent; quas, dum canitur tercia, distribuet cantor
 ordinis ... cioribus ac senioribus, et illis specialiter fratribus
 30 quos secum in choro habere voluerit. Ipsa enim caparum
 distribucio eorum est ad regendum chorum advocacio. Postea
 vero capas minus festive ipse de sua parte et succentor ex alia
 per ordinem distribuent; proviso et observato, in festis second-
 92] ariis, [qua]ndo capæ non sunt brudatæ, quod capa prioris et
 35 cantor[is] sa[li]tem† ejusdem sint coloris, et etiam supprioris capa,

¹ quibus, MS.

vid[elicet ob] thuris ministerium ad processionis stacionem solem[niter facien]dum. Cantor vero, cujuscumque ordinis vel [etatis sit, in medio] aliorum ad formam stabit donec missa [finiatur.]

- 5 [Nullusque eor]um ante finem missæ de choro [debet [fo. 16. recedere sine e]jus licencia. Ceteri vero fratres, si loqui indigeant, [optenta] a priore loquendi facultate, illud precentori priusquam illi exea[nt si]gnando intimabunt; quod similiter facient lector et ad prandium [ser]vituri, cum post "Agnus Dei"
- 10 a choro egrediuntur. Quocienscumque thuribulum aut textus fratribus qui capas tenent ad formam in choro affertur, utrumque prius cantori offertur, nisi abbas, vel aliquis episcopus, seu major prior, vel ille qui tenet ordinem, ibi sit inter eos, juxta quod specificatum est supra, finali capitulo terciæ partis.
- 15 Cantor in dextro choro semper esse debet: qui, dum in conventu est, quicquid incipit, sive "Kyrie," sive aliquid aliud, dexter chorus prius suscipiet quod ab eo inceptum fuerit, et canendo prosequetur illud, etiam si ab utroque choro simul cantari debeat, quod inceptum est. Sed proculdubio quando
- 20 ymnum imponit ad terciam in capis simplicibus, vel sequenciam ad vesperas, ut quando loco ymni cantatur, tunc cantor ille, mox ut ab eo incipitur, dextra parte qua fuerit cantaria illius ebdomadæ solemniter prosequitur. Quociens autem versus post offerendam cantatur, preterquam ad missam defunctorum,
- 25 cantoris illum inchoare. Et, si capa in choro fuerit, versus finem offerendæ accedet qui chorum tenet ad cantorem, facietque signum incipiendi versum offerendæ; quia proculdubio ex recta et antiqua consuetudine ad ipsum tunc pertinet versum incipere, etiam si succentor in tabula sit aut chorum teneat, nisi
- 30 dummodo ad primam missam in nocte Natalis Domini. Cantor autem, viso signo, inclinabit ei, et qui chorum tenet similiter ipsi.

- Cujus interest notificare abbati omnes cantus quos ipse cantat aut incipit. Quando vero inter prosam vel alium cantum, ut
- 35 solemnius moduletur, per chorum transit, detecto capite ordinate incedet, juxta quod paulo post evidencius propalatur. Et, si alicui fecerit signum canendi, frater ille statim, viso signo, inclinabit ei, et cantor illi similiter; et sic, detectis capitibus, ab

utroque est humiliter inclinandum, quocienscumque cantum vel aliud quod sui officii est [rogat] in choro fieri.

Et cum tria sint, de quibus omnes atque singuli universaliter, exceptis qui in custodia sunt, zelo religionis et sanctæ
 5 [disciplinæ] salubriter conjuncti, quociens opus fuerit, in capitulo
 93] cl[amores, debito] more et absque reprehensione, facere possint et tene[antur, videlicet de] negligenciis, presumpcionibus, et defectibus quæ in ob[sequio fiunt divino], atque de [fo. 16b. silencii infractoribus et de hiis qui elemosinam non bene
 10 custodiunt,—dictis primum a capitulum tenente, ac consequenter immediate ab aliis ordinis custodibus, quæ proferre decreverint et quos voluerint facere clamores,—cantor et succentor, quorum specialiter interest, vice abbatis, cantariam regere, de defectibus et negligenciis quas in choro fieri perceiverint primum loqui
 15 debent; et, post eos, ceteri generaliter quibus placuerit de eodem loqui obsequio. Ac deinde fratres, quibus specialiter est et injunctum de silencio loqui, suos facient clamores, et alii consequenter qui loqui inde voluerint. Atque post illos proferet elemosinarius et socius ejus in medium, si quidem de
 20 elemosina fuerit proferendum. Sicut enim prior et ceteri ordinis custodes vicarii sunt abbatis, quoad ordinis ac religionis tutelam et officium sacerdotale, cum opus fuerit, exequendum, ita, ut prefetur, cantor et succentor vicarii sunt illius, quoad observanciam cantariæ; et ideo post ordinis custodes in
 25 capitulo primam habeant vocem, juxta quod alibi inferius, capitulo xvij. istius partis, luculencius propalatur.

[*Precentori in multis [parcendum est].*]

Precentori siquidem, sicuti et ordinis custodibus, in multis est parcendum. Nam, juxta quod alibi inseritur, capitulo tercio
 30 istius partis, si tribus oracionibus quæ fiunt ante matutinas aut xv. graduum psalmis non interfuerit, vel ad primam privatis diebus non venerit, sive ad terciam, quando in albis non cantatur, vel ad sextam, sive ad nonam, non solet propter hoc in capitulo veniam petere, neque inde reprehendi, nisi hoc ei
 35 frequencius evenerit. Duas tamen horas simul, absque necessitate manifesta, omittere non debet; nec debet aliquo die de

matutinis aut vespers aut completorio morari, absque licencia illius qui pro tempore preest conventui; nec debet extra claustrum vadi aut pedes suos in Sabbatis abluere, nisi de licencia speciali; nimirum cum ipse utrobique, sicuti et ordinis
 5 94] custodes, in exemplum bene et ordinate vivendi aliis esse debeat. Ad illius spectat officium tabulas principalium scribere festorum, atque antiphonas in evangelio super "Benedictus" et "Magnificat" in capis, et in anniversariis [prin]cipali[bus], necnon et in albis et quibuscumque festis xij. leccio[num, et
 10 similiter pri]vatis diebus; antiphonas quæ per O incipiunt super "Mag[nificat] ante] Natale Domini, atque antiphonam "Vigilate animo" super "Bene[dictus] ter]cia nocte ante Natale, et super "Benedictus" [in vigilia vigiliæ] Natalis Domini, in abbatis absencia, inchoa[re, et cas semper] psalmis decantatis [fo. 17.
 15 reincipere. Et quociens [abbas vel ipse cantor anti]phonam in evangelio incipit, vel aliquis obedienciarius, a[d petition]em ipsius, sicuti antiphonas prelibatas quæ per O incipiunt, idem cantor ceteras antiphonas, quæ consequenter ad suffragia canentur, est proculdubio incepturus; atque in nocturnis, et in laudibus, et ad
 20 omnes horas [diurnas] in capis, in albis, in festis xij. lectionum, et similiter ad matutinas de vigilia vigiliæ Natalis Domini, antiphonam post psalmos decantatos reinchoare tenetur. Necnon et omnes cantus ad processiones, et antiphonam ad mandatum, et benedicciones ad gracias, una cum psalmo "Misere mei, Deus,"
 25 tenetur incipere; et, si qua sunt roganda, rogare.

De ges[tu precentoris inter] vespers m[atutinas in festis] principal[ibus et aliis solemnibus].

Qui eciam inter vespers in festis principalibus, sive domnus abbas affuerit, sive non, super caput formæ versus orientem inter
 30 duos choros minime indutus residebit, psalmos intonando, antiphonas reinchoando, atque omnes cantus debito more festive ac celebriter cum moderamine sustentando. Et quando prosa vel psalmus "Benedictus" sive "Magnificat" solemniter in duplum cantatur, ipse per chori longitudinem hinc inde, detecto
 35 capite, vultuque placido, circumquaque se divertet, exemplum prebens, ac innuens fratribus ut libenter, devote, ac celebriter

cantent ; ita tamen quod ante "Gloria Patri" ad finem psalmi
 "Benedictus" sive "Magnificat" ad suam redeat stacionem,
 ut una cum aliis ibidem se inclinet. Qui eciam, quando canitur
 ymnus "Eterna Christi munera" solemniter in triplum ab
 5 utroque choro simul ante nocturnum ad matutinas, ut in utroque
 festo beati Petri et in solemnitate reliquiarum, non incedet ex illa
 parte qua tunc fuerit cantoria, dum videlicet primus ymni
 canitur versus, sed ex parte apposita, ordinate eciam innuens eis
 manu, ut cum ceteris de alio choro simul et semel celebriter
 10 canant ; quod similiter postea eodem ordine hinc inde faciet,
 donec ultimus versus inchoari debeat. Ante cujus inchoacionem
 usque urus, nisi et tunc formæ extremitatem
 morari velit continuo, quia tunc juxta ipsam
 versus faciem suppliciter stabit inclinus, dum
 15 ille versus, ac deinde, intonato primo versu
 sed ibidem.

Debet insuper, ante processionem quæ fit in capis, in abbatis
 absencia, atque iterum quando ad processionem ante corpora
 95] sanctorum fit sollempnis stacio, incensum turibulis im-
 20 po[nere ; et abbati, cu]m affuerit, tam ante processio- [fo. 17b.
 nem quam ad stacionem turis [acerram, cu]m manus osculo,
 humiliter offerre ; atque fratres, ut versum cant[ent, ad sta]cio-
 nem rogare, et abbati cantum ad introitum notificare. Qui ideo,
 pro consuetudine, inter duos choros ad processionem incedere
 25 debet, ut luculenter hinc inde circumquaque respiciat, ne aliqui
 sint desides et cantare dissimulent, aut per incuriam minus
 ordinate aut incomposite negligenter incedant ; et quod non sint
 plures in uno choro gradientes quam in alio, preter abbatem aut
 priorem, quin eos suo nutu numero faciat coequari. Qui eciam
 30 in omnibus principalibus festis cum vij. sociis chorum tenebit ; et
 epistolam, gradale, "Alleluia," et evangelium rogabit, ac similiter
 lecciones, si ipsemet fortasse legere non possit ; necnon et notam
 super "Gloria in excelsis Deo" sacerdoti intimabit. In aliis
 vero festis quæ in capis [coluntur] et in anniversariis principali-
 35 bus cum quatuor sociis chorum tenebit ; atque in Dominica
 Palmarum cum duobus sociis ; et in die quo aliquis frater
 sepeliri debet, cum succentore tantum chorum tenebit. Et
 quociens indutus chorum regit, gradale et "Alleluya" sive

tractum rogabit. Rogabit insuper tres fratres qui leccionem et evangelium super palmas, et evangelium ad secundam stacionem in Dominica Palmarum, et qui passiones legant, atque fratres qui ad crucis adoracionem induentur in Parasceve; et diaconum qui
 5 astam portabit ad consecracionem novi ignis, et alium qui cereum benedicet in Sabbato sancto; et sacerdotem qui genealogiam cantabit in nocte Natalis Domini; et fratres qui responsorium "Gaude, Maria" cantabunt ante luminis consecracionem in die Purificacionis, et qui ymnum "Veni, creator" ad terciam
 10 incipiunt in die Pentecostes, et qui cantabunt antiphonam "Nolite timere" in quinta nocte ante Natale Domini. Necnon et fratres rogabit qui capas una cum ebdomadariis tenebunt ad vespervas in festis secundariis (?), et versum responsorii ad vespervas in triplis solemniter cantare solent ad Natale Domini.

15 Qui proculdubio nullam tabulam magnam missam et alias missas privatas et officium. Nam ad officium magnæ capæ nullatenus tur, neque ad leccionem vel responsorium privatis diebus quibuscumque festis xij. lectionum, nisi abbastur
 20 in tabula de octava ate tamen cantabit [fo. 18. quandoque septimum responsorium, ut quo cum vitatem parvum responsorium ponitur et Pentecostes et in octabis Paschæ, si abbas non affuerit leccionem, atque tribus noctibus proximis ante Pascha, et in
 25 omnibus principalibus anniversariis sextum cantabit responsorium et nonam legit leccionem. In tabula quidem de leccione collacionis ideo non ponetur, quia solemnem leccionem ad mandatum feria quinta in Cena Domini legere tenetur aut rogare. Nec ponetur in tabula ad leccionem mensæ eo quod in festis
 30 principalibus ad prandium conventus tantum, et non ad cenam, solemniter legere vel de lectore competenti debet providere.

Qui, quando magna missa in tabula est, atque eam celebrat, officium similiter cantoriæ ex moderno usu, licet non rite, exequi solet, quousque antiphonam in evangelio reinceperit,
 35 nisi ad laudes indutus existat; quia tunc in laudibus nullam proculdubio incipiet aut reincipiet antiphonam; sed hoc faciet ejus socius.

*Cum precentor [fuerit in ta]†bula de [magna missa,
offi]†cium canto[riæ non facere]† debet.*

Ex consuetudine quidem antiqua, cantor, cum in tabula fuerit de magna missa et in aliquo festo xij. leccionum ad matutinas, vel ad matutinas in vigilia vigiliæ Natalis Domini, officium missæ in conventu personaliter faciat, sive domnus abbas affuerit sive non ; officium similiter cantoriæ facere non debet, sed neque in casu hujuscemodi abbati, cum affuerit, responsorium aut anti-
96] phonam innotescere ; sed ejus collega hoc facere tenetur ;
10 quoniam, ut nulli dubium est, officium sacerdotale cantoriæ dignitate precellit, et ideo cantor, cum ita acciderit, officium quod majus est exequi debet reverenter, non habito respectu ad hoc quod domnus abbas in quibusdam solemnitatibus utrumque
... .. sacerdotale, et cantoriæ pro more suplet officium,
15 eo quod utrumque speciale preferenciæ incumbit exequendum. In cujus absencia, prior aut alius custos inferior missam vice illius celebrans ratione leccionem legit et cantat responsorium, quia hoc totum ad sacerdotale specialiter spectat officium. Qui quidem cantor, quando ad matutinas in conventu
20 existens aliquod iter (*sic*) accidet, officium suum complebit, donec, inchoata antiphona in evangelio, benedictionem extiterit accepturus. Cum vero in tabula fuerit de coquinæ officio, potest et debet benedictionem ad gradum [accipere consuetam, eaque] recepta et facta inclinacione, antiphonam rite [inchoabit, atque
25 ad "Gloria Patri," si in]mediate subsequatur, [prius]quam [a loco recedat, se ordinate inclinabit]. [fo. 18b autem (?) succentor (?) eret sanguinatus, si tunc specificatum est supra, capitulo lxx° iiij° Illius namque interest ad vigiliam mortuorum, quociens ad
30 gradum tres versus aut d ad nonum responsorium cantari debent, una cum succentore illos cantare. Psalmos ex sua parte intonabit, et ymnos ad omnes horas privatis diebus incipiet, cantoria ex sua parte existente ; atque ad omnes missas, cum (?) in choro fuerit, "Kyrie" incipiet, nisi
35 capa sit in choro medio ; quia, quociens capa est in choro, incipiet, qui eam tenet, officium missæ et alios cantus ad missam pertinentes, preter versum offerendæ, ut premissum est.

Qui, si aliquos percipiat propere aut nimis protrahendo, vel aliter quam decet aut oportet, segniter videlicet aut discorditer cantare aut psalmodizare, usque ante eos humiliter incedet capite detecto, signum eis leniter faciens, ut melius et convenientius psallant; qui eidem continuo, tanquam abbati, obtemperantes, detectis capitibus, reverenter inclinabunt.

Providere etiam et eligere debet precentor xvj. fratres ad minus de juvenibus et mediocribus et aliis bonam vocem habentibus, quos ad invitatorium in festis ponet principalibus, modo et ordine quo supra inseritur, capitulo xxviij. terciæ partis. Atque de cisdem fratribus ponet vicissim in tabula ad responsorium cum ebdomadariis canendum ad utrasque vespas in festis principalibus; proviso quod quidam non plus graventur quam alii.

Qui similiter incaustum fieri faciet, quociens opus fuerit, et illud non solummodo fratribus, sed etiam secularibus petentibus curialiter impendet. Atque fratrum necessitatibus de membrana providere tenetur; atque scripta in capitulo legenda legere, componenda componere, corrigenda corrigere, atque sigillanda sigillare. Cujus etiam specialiter incumbit officio unius clavis de cista, in qua commune sigillum et privilegia reconduntur per conventum, custodiam habere. Et insuper de universis armariorum libris curam geret, et eos in custodia habebit; sed ejus studii et scientiæ est, ut eorum custodia ei competenter debeat commendari. Omnes vero li[bros] qui in sua et succentoris custodia sunt, tam in ecclesia quam [in claustris], necnon [libros necess]arios ac antiphonarios qui magis[tri noviciorum curæ 97] commen]dantur, renovare, ligare, et, quociens opus [fuerit, sumptibus suis resarcire fac]iet; ita tamen, si scriptores [teneat, quod de eorum victui necessariis per conventum aliquantulum subveniatur eidem].

De redditibus vero sive pensionibus cantoriæ debitis [fo. 19. ca[usa nulla]† est hoc loco inserere, nisi quod in die sancti Laurencii solet (?) ad capellanum de Mordone, pro una dimidia marca annuæ pensionis, quem voluerit mittere (?), aut eam in propria persona querere atque ad prandium (?) pro more antiquo domi redire.

D[e succentoris officio].

Succentor officium precentoris in omnibus quæ predicta sunt, si absens fuerit, debet supplere; et precentor similiter, ex antiqua consuetudine, officium succentoris in illius absencia
 5 supplere tenetur. Nimirum, cum ambo per capitulum consti-
 tuantur, debent sollicite alter alterius pius supportare et
 quosque vicissim in obsequio divino supplere defectus; inter
 quos nullatenus esse debet, quod absit, invidenciæ aut
 cujuscumque subjeccionis tipus, sed mutuæ societatis et
 10 honorificenciæ cultus, maxime cum Deo servire concordi affectu
 et humili spiritaliter sit regnare; nimirum cum gloriosa atque
 liberrima sit servitus illa quæ a creatura suo reverenter
 impenditur Creatori. Sed arrogancia semper mundialem
 inquit libertatem; quæ quidem libertas laborem refugit, et
 15 quieti semper inheret. Et hac de causa mos ille antiquus de
 eorum officio vicissim adimplendo, non recte aut aliqua ratione
 interveniente, sed negligenter et voluntarie, ab usu jam fere
 moderno recessit.

Precentor quidem et succentor, in eo quod chorum regere
 20 debent, in loco abbatis sunt; et ideo eisdem, quoad officium
 sibi commissum, tanquam abbati est obediendum. Ipsi enim,
 sicut et tutores ordinis, frequentes et assidui præ aliis esse
 tenentur in divino opere, exemplum in labore, mansueti in
 correptione, et in religione devoti. Ad quorum spectat officium
 25 98] sedula discrecione die noctuque providere, ne aliqua
 presumpcio aut negligencia in divino proveniat obsequio, et
 ne ipsi per oblivionem aut ignoranciam aliquid de contin-
 gentibus pretermittant; quoniam, ut prefertur, ignominiosum
 est falli a quibus alii debent corripi.

30 Ad succentoris specialiter pertinet officium bibliam magni
 voluminis atque libros officio chori necessarios custodire
 et in chor[um por]tare, quociens opus fuerit, ac iterato

- salvo reponere; om[nesque] tabulas tam trium quam xij. leccionum scribere, exceptis solummodo in principalibus, nisi per capitulum dispensetur cum eo, [quasi for]te alle[viacionis gracia] de tabula saltem trium [leccionum [fo. 19b.
- 5 ab] alio fratre scribenda, aut eciam duodecim vel fortasse [Sua] tamen interest cotidiano more tabulam diligenter inspicere, scrutari, atque corrigere, si opus fuerit, priusquam in capitulo legatur, ne aliquid in ipsa reperiatur reprehensione dignum, quam nulli alii ante capitulum inspicere
- 10 licet, preter juvenem qui eam est lecturus. Sed post capitulum a fratribus sollicite intuebitur, ut possit unusquisque scire, et ante vespervas providere, quæ et quot in ea habeat, et ut a succentore aut a fratre qui eam scribit, si quid negligenter in ea factum sit aut non bene dispositum, ante vespervas possit emendari.
- 15 Qui quociens in ea mutat quippiam aut emendat, fratri aut fratribus, quibus aliquid deputaverit, ante vespervas vel eciam post vespervas decantatas, ante horam videlicet collacionis, pro more intimabit; quia post collacionem, absque reprehensione, hoc nulli poterit intimare. Providendum est cantori specialiter atque
- 20 succentori, præ ceteris aliis, ne aliqua in rebus hujuscemodi eveniat negligencia. Ad hæc sciendum quod [qui] in tabulam scribit duodecim leccionum tabulam est scripturus de tribus diebus primis ante diem Paschæ; et tabulam de anniversariis principalibus scribet ille qui tabulam tenet trium leccionum.
- 25 Debet eciam succentor privatis diebus antiphonam super "Magnificat" et "Benedictus" atque antiphonas quæ consequenter ad suffragia canendæ sunt inchoare; nisi quando abbas vel precentor, aut alii rogatu precentoris, antiphonas in evangelio inchoant, prout supra paulo ante exprimitur.
- 30 Antiphonas vero quæ in Pascali tempore (?) ad privata canuntur suffragia incipient novicii in ordine extremi; qui similiter novicii ceteris anni temporibus, in quibus videlicet antiphonæ consuetæ ad privata suffragia minime canuntur, sed plane [sine nota dicun]tur, eas pro consuetudine sunt incepturi. Succentor:is
- 35 insuper est omnes antiphonas privatis diebus post psalmos reincipere, et psalmos ex parte prioris intonare, quia succentor proculdubio ex parte prioris semper esse debet, sicut precentor ex parte abbatis. Qui quidem succentor ymnos et omnes horas

privatas et tenetur incipere, nisi cum cantoria fuerit ex parte abbatis cantor presens extiterit. Debet eciam ante primam missam et ad missam in festis albis a duobus

5 ... vel tractum rogare et similiter in anniversariis quo- [fo. 20. [ciens tr]es et non plures sunt capæ ad formam. Debet in[super 99] ante magnam mis]sam, quociens opus fuerit, noticiam de [numero et ordine collec]tarum sacerdoti qui missam est celebraturus [eciam] super missale, si indigeat, evidenter

10 ostendere; et, si opus fu[erit, d]onec eas dixerit, secum ad altare morari. Et similiter, [tam d]e officio magnæ et parvæ capæ quam de lectione mensæ et collacionis et aliis quibuscumque rebus ad divinum officium pertinentibus, fratres, quociens fuerit requisitus, mansuete instruere atque officium missæ et

15 omnes cantus ad missam pertinentes, si capa in choro non fuerit, ad eandem, preter "Kyrie," inchoare; quoniam, ut prefertur, cantor, cum in choro fuerit et capa non sit in chori medio, "Kyrie" debet incipere; necnon et versum de offerenda, quando cantari debet, est rite incepturus. Ad missam

20 vero defunctorum, quæ pro defunctis cantatur, si ad eandem una vel duæ capæ ad formam in choro esse debeant, eas rogabit succentor, et tractum similiter; ad quam, si una tantum est capa, a duobus cantabitur tractus; et, si duæ sunt capæ ad formam, tres cantabunt tractum. Quando vero duæ sunt capæ

25 in choro, diaconi aut sacerdotes esse debent qui eas tenebunt, et illi similiter qui tractum sunt canituri.

Quando vero ad missam defunctorum tres sunt cantores in capis ad formam, succentor chorum reget, ut premissum est, et prior missam cantabit; et tunc proculduobio, recta et antiqua

30 consuetudine, tres fratres in capis cantabunt graduale et quatuor tractum similiter in capis, juxta quod inferius, capitulo xxx^o nono, exprimitur evidencius.

Sui insuper officii est lectiones et tractum rogare ad missam de jejunio in Sabbatis quatuor temporum; et similiter unum

35 de Levitis rogabit, ad eum qui prior est in ordine incipiens, qui cantent seriatim "Venite" cum ebdomadariis per tres dies proximos post diem Paschæ et Pentecostes. Preterea, quociens abbas per anni circulum vespas in conventu est caniturus,

vel etiam ad totas induetur matutinas, ut in nocte Paschæ et Pentecostes et in octabis Paschæ, cantabit tempestive succentor duos ... si prius a cantore ... non fuerint qui cereos accen ... ante (?) abbatem versus

5 ... tent ...

Pentecostes unum rogabit novicium qui de alter ... [fo. 20b. ministret thuribulo. Et quociens abbas ... matutinas cantati, eo quod tunc pro more duo ...

10 coram eo tenent, unum rogabit novicium succentor qui incensandi ministret thuribulo. Et quodcumque vigilia ... anniversario principali privatis diebus ante vespervas canitur, et abbas affuerit, unum de sacerdotibus rogabit, qui cum subebdomadario missæ hora incensandi induetur.

15 Rogabit insuper fratres qui visitacionem post completorium facient in vigiliis festorum principalium, et diebus quibus fratres sepeliuntur, et ipse visitacionem ordinabit. De qua specificatum est supra, capitulo xxvj^o terciæ partis.

Et similiter, quando aliquis frater tali sententia per capitulum
20 ponitur quod officium, de quo in tabula fuerit, facere non possit, succentoris est illud officium rogare. Et, si aliquis frater, cum in tabula fuerit, de aliquo officio durante per ebdomadam per primos quatuor dies tabulam suam fecerit, si tunc per egritudinem infirmitorium intret, succentoris incumbit officio tabulam illam
25 ex tunc rogare; sed, si die Lunæ aut etiam die Martis in infirmitorium ita aliquis ingrediatur, faciet precentor vel succentor tabulam mutare, quousque in chorum redeat, nisi frater ille eam sponte rogare voluerit. Necnon et alia hiis similia, quociens opus fuerit, verbo aut signo rogare tenetur.

30 Sed proculdubio fratres qui cantent "Alleluia" in die sancti Marci evangelistæ, cum in ebdomada proxima post octabas Paschæ evenerit, aut qui cantent "Alleluia, laudate Dominum" in Sabbato quatuor temporum ebdomadæ Pentecostes, rogare non debet, eo quod fratres cursorie scribentur in tabula de die
35 Paschæ et Pentecostes, sicuti mos est ceteris anni Sabbatis.

In obitu vero fratrum, de consilio cantoribus, vigilias ordinabit, et ad eas, cum hora exigerit, fratres excitabit. Cura breviculorum, quæ pro fratribus de medio sublatis [mitti solent, et]

quæ ad nos aliunde sunt missa, in capitulo legendi et
 onnerandi tricennaria atque ndi rite cele-
 brandi anniversaria.

- 100]** Succentor eciam cum sua laterna inter ma[tutinas
 5 quociens voluerit singulis anni] noctibus, si viderit [expedire,
 fratres somnolentos et pigritantes,] ante [cos] transe[un- [fo. 21.
 dum ad ps]allendum, leniter excitabit, atque de talibus crebro
 clam[ores in cap]itulo faciet. Debet insuper in festis principali-
 bus [et quociens fit] solemnis processio eam
 10 decenter et rite ordinare; [qui eciam specialiter] in Dominica
 Palmarum et in die Dominicæ Asscensionis cum processione
 obviali pro more incedet. Necnon et in festivitatis quæ in
 aut in albis coluntur ad octavum responsorium
 cum precentore in tabula ponetur, nisi ipsemet de magna capa
 15 in tabula existat. Et quociens unus aut duo versus ad nonum
 responsorium de vigilia mortuorum ad gradum cantari debent,
 a cantore et ipso concinentur, ut premissum est. Qui quidem
 succentor, vel aliquis fratrum ad petitionem ipsius cum absens
 fuerit, super ad matutinas est legendum, in tribus,
 20 cum opus fuerit, aut in xij. leccionibus in claus-
 trum usque ad sedem magistri noviciorum portare et reportare
 tenetur, ut ibidem novicii, audiente eorum magistro, suas provi-
 deant lecciones, cum eciam, una cum precentore, per singulos dies
 mensæ leccionem et collacionem tenetur ordinare, et lectores sollicite
 25 auscultando docere. Sed proculdubio noviciorum magister, tam
 de modo legendi et accentandi quam de modo naturaliter canendi,
 suos novicios tenetur instruere; atque martilogium, epistolas et
 evangelia, eorumque lecciones, quas ad matutinas et ad prandium
 sive ad collacionem legere debent, studiose ac diligenter audire.
- 30 Succentor vero, cum precentor absens fuerit, eandem dig-
 nitatem quoad cantoriam habebit, sicut precentor habet in con-
 ventu existens. Qui proculdubio, cum cantor presens fuerit,
 omnes tabulas habebit ad sacerdotes pertinentes; excepto quod
 in xij. leccionibus non erit in tabula de leccione, neque de respon-
 35 sorio, neque de "Venite" in festivitatis quæ coluntur in capis,
 nisi ipsemet in tabula fuerit de magna missa. Nec ponetur in
 tabula de "Alleluia," nisi festivitas quæ in capis est aut in albis
 in Dominica contigerit. Sed, cantore presente, in omnibus

utrobique sicut alii cl[australes] simpliciter se geret, ceteris
 fratribus in choro specialius div[ino] servicio jugiter insistendo;
 quod si non fecerit, et vagus reperiatur aut discursor, ab
 oracionibus, horis, missis se negligeriter absentans,] vel a
 5 claustro illicenciatus, egrediens, præ ceteris [acrius debet [fo. 21b.
 101] reprehendi. Si autem] pro necessitate urgentissima et
 inev[itabili, quod ab]sit, [eveniat quod alicui] diacono ad tempus
 succentoriæ injunga[tur officium, non sicut pri]us tabulas
 noviciorum [habebit minutas, sed in illud officium] admittendo
 10 ab eisdem tabulis interim absolvetur. Non
 diaconus ad matutinas, post expositionem evangelii, aliquam
 legere leccionem, nec eciam novit levita sacerdoti collectas seu
 alia ad missæ consecracionem spectancia recta serie intimare;
 et ideo levita cantoriæ officium exequi rite non valet.

15 *De sacrista et suis sociis, atque de hiis quæ ad
 eorum spectant officium. vj.*

S
 20 Secretarius sive sacrista ex veteri consuetudine curam habere
 debet omnium ornamentorum tocius ecclesiæ, immo super
 omnia quæ ad eam pertinent; omnem ecclesiæ censum sive
 thesaurum tam in auro et argento quam in lapidibus preciosis.
 Cruces vero et philacterias, feretra, textos, omnesque reliquias,
 candelabra, thuribula, acerras, calices, vinaria vasa et aquaria,
 coronas, pelves, et cetera vasa ad luminis officium necessaria,
 cunctaque sacri vasa ministerii, et si qua sunt alia quæ circa
 25 altare versantur; pallia omnia, sive pannos sericos, capas chori,
 casulas, tunicas et dalmaticas, albas omnes atque cortinas,
 tapeta, bancalia ceteraque ornamenta lanea sive lineæ, quæ vel
 ad apparacionem ecclesiæ aut capituli pertinent, atque universa
 indumenta ecclesiæ sagaciter et sollicite custodire et curare
 30 debet.

Luminaria ecclesiæ habundanter et honorifice procurare,
 cereos sive candelas, quocienscumque necesse fuerit, refectorio,

cameræ abbatis et prioris, celario, hospitibus, infirmis fratribus et subcamerario, atque fratribus aliquod iter pro qualicumque causa arripientibus, venerabiliter ac officiosissime, ut moris est, tenetur exhibere.

- 5 Refectorario namque, a festo Nativitatis beatæ Mariæ usque ad festivitatem Michaelis, in qualibet ebdomada ter vel etiam quater, [prout fu]terit necesse, de duabus candelis liberationem faciet. Necnon et ab alia festivitate beati Michaelis usque ad Purificationem beatæ Mariæ liberabit,
- 10 atque ex tunc post Michaelis inven abus [fo. 22. . . . candelis cidem . . . luculencius inseritur . . . finem in . . . fit insuper mencio . . . et duabus . . . bus in refectorio et in locutorio exhibendis.
- 15 102] Abbati siquidem cereos [vel] candelas in camera quam in sua capella honorifice inveniet. Atque priori quociens in . . . beati Michaelis . . . p . . cacionem [de] completorio moratur, destinabit sacrista duos cereos et qua . . . per famulum septima[narium],† qui quidem . . . pro more antiquo,
- 20 postquam prior recesserit, cereos secum reportabit. Ceteris vero anni temporibus, quociens opus fuerit, candelas, necnon et cereos, priori inveniet. Capellanis quidem prioris ad [later-nam],† necnon et ceteris ordinis custodibus ad circuitus sive exploraciones faciendas, atque fratribus in choro ad vigili-
- 25 matutinas, quociens opus fuerit, sufficientem de candelis melioribus liberationem faciet. Verumtamen supriori, aut alii custodi qui loco extiterit, quolibet die Sabbati septem non ce . . . cereorum est provisum atque concessum . . . de melioribus distribuet candelis. Ut
- 30 candela [grossa et] necessaria sacerdoti ebdomadario et lectoribus ad matutinas [tradatur ul]terius in hoc ipso capitulo fit mencio specialis. Ad librum vero [minutorum] unam qualibet nocte ponet candelam; atque, dum prima legitur in conventu, illuc revertetur, et, si nullus fortasse dicat ibidem
- 35 matutinas, candelam resumet.
- 103] Ante matutinas siquidem in omni festivitate in capis celebrata revestiario quatuor liberabit candelas. Necnon et ceteris diebus ac festivitatibus, quandocumque fratres nocturnis

- horis indui debent, et quociens alias necesse fuerit, eidem revestuario atque aliis tam fratribus quam etiam famulis in ecclesia jacentibus, ad [quæcumque] necessaria in monasterio agenda sufficienter lucernam inveniet. D . . . vero per . . .
- 5 sis horis exhibendis et accendendis supra capitulo quarto ario siquidem de celario conventus a festo videlicet usque ad Pascha pro more antiquo quolibet . . . liberationem de quadraginta et du aut prout lario quidem intrinseco . . . [fo. 22b.
- 10 delas exi . . . etiam quatuor meliores pro . . . ptem ex . . . per annum tenetur invenire. Et cuilibet mo[nacho super-venien]ti et in hostillaria pernoctanti quatuor inveniet candelas [de meliori]bus, et hoc precipue ac pro more antiquo inter Omnium Sanctorum sol[emni]tatem et festum Purifi-
- 15 cacionis beatæ Mariæ. Ceteris vero anni temporibus duas ad minus habebit candelas, atque plures quocienscumque fuerit necesse. Et si duo fuerint monachi in hospicio recepti, duplicabitur eis numerus supradictus. Sed proculdubio quociens aliquis prior advenerit ordinis beati patris Benedicti,
- 20 si fuerit conventualis, habebit numerum duplicatum, videlicet octo candelas, quolibet anni tempore, si fuerit necesse, una cum duobus cereis, a festo videlicet Omnium Sanctorum usque ad Purificationem, atque capellanus ipsius nichilominus, pro more antiquo, quatuor candelas est habiturus. Similiter,
- 25 quociens aliquis abbas advenerit, duos tantummodo habebit cereos, set proculdubio abbati, numero non certificato, candelæ ad sufficienciam debent exhiberi, et, quamvis fue[rin]t duo vel tres aut plures abbates seu priores in ea simul [pernoctant]es, cereorum numerus nullatenus addetur.
- 30 Libera[bit cuili]bet fratri in infirmaria jacenti quolibet die Sabbati inter Om[nium Sanct]orum solemnitatem et beatæ Mariæ Purificationem septem de com[munibus] aut quatuor de melioribus candelis ; necnon et famulo septimanario ejusdem domus quolibet die Sabbati per annum, ad lampadem, crasseta,
- 35 ceteraque luminaria per ebdomadam accendenda, totidem exhibebit. Atque totidem omni die Sabbati, ad crasseta in dormitorio accendenda, subcamerario liberabit. Fratri autem cuilibet infirmo, cum inunctus fuerit, duos ad minus singulis

noctibus, vel eciam plures quotquot opus fuerit, usque ad octavum diem liberabit candelas; et similiter fratri, cum medicinatus fuerit, quotquot habet necessarias.

[Sacrista]† olim septem lampades in ecclesia [die noc]†tuque
 5 jugiter ardentes s piæ memoriæ Regis Henrici tercii
 exhibere consuev[it]; nunc autem hi]†tis diebus non nisi quinque
 solummodo exhibet, ita . . . jugiter ardentes. Nam in presbiterio
 antiquitus una jugiter ardentes et duobus cereis hu
 die noct[uque] [q]uidem ardentes [fo. 23.
 10 pro videlicet [anima piæ]† memoriæ Matildis reginæ, quæ in
 austr[ali parte altar]†tis decentissime erat sepulta, pro qua ta
 xxxv. solidos ad duos anni terminos Londoniarum,
 qui pro tempore fuerit de ripa reginæ, annua[tim]† mittit.
 Et alia lampas pro anima venerabilis memoriæ Edithæ reginæ,
 15 quæ ex parte aquilonari insigniter erat humata. Quæ quidem
 duæ lampades, ad instanciam commendabilis memoriæ regis
 prelibati, presbiterio penitus sunt ammotæ, atque ab eodem
 rege, ex unanimi assensu et voluntate abbatis et conventus,
 est statutum ut, loco earundem, perpetuis temporibus duo
 20 ardeant cerei, ad obsequium divinum, in omnibus festis quæ per
 anni circulum in capis coluntur, atque in anniversariis prin-
 cipalibus tam ad vespervas [et] vigiliam quam ad sacrosanctum
 missæ officium, necnon et ad missam in anniversario prelibatæ
 Edithæ reginæ, una cum aliis tribus cereis, ad magnum altare
 25 jugiter pendentibus. Et hac de causa fecit idem rex quatuor
 fieri pelves argenteas, duas videlicet ad duos cereos prelibatos,
 et alias duas ad duos cereos ibidem ab antiquitate, cum illo
 ibidem jugiter ardente in medio, hinc inde p[enden]†tes.

Set idem sacrista quinque proculdubio lampades p[er] totum
 30 annum],† quæ in ecclesia die noctuque ex recta et antiqua
 consuetudine jugiter ardere solent, invenire tenetur: unam
 videlicet ante altare sanctæ crucis in navi ecclesiæ, cum cereo
 in pelvi eidem lampadi subterposito, qui videlicet cereus festis
 diebus, dum divinum celebratur obsequium, atque privatis
 35 diebus, dum major canitur missa, ardere debet; et aliam ante
 altare beati Pauli et Crucifixi ymaginem, ad quam devocionis
 [causa]† ad orandam pedesque illius osculandos plebei per
 gradus ex una parte scandere et ex alia descendere consue-

verant ; atque terciam ante vetus altare beatæ Dei genetricis Mariæ ; quartam vero coram altare sanctæ Trinitatis ; et quintam coram altare beati patris nostri Benedicti
 et lampades quæ nocturnis horis tantummodo ardere . . .
 5 ad lectos in ecclesia jacencium aliasque quamplures
 e per ecclesiam tam dum diurnum quam noct-
 [urn]um/ celebratur obsequium ; pro cons [fo. 23b.
 preter duos cereos qui ad chorum illuminandum . . . nocturnis
 horis, conventu in eo existente, videlicet in chori medio
 10 in pelvi, alius in laterna . . . extra ostium chori medio ad
 occidentem, et preter crassetum [quod]† ad librum anti-
 phonarium ardet dum matutinæ canuntur, ali[aque]† luminaria
 multimoda quæ, dum divinum persolvitur obsequium, jugiter
 ardere solent. Preterea, illa excepta lampade quam cum
 15 cereis, de quibus specificatum est supra, in refectorio invenit,
 unam lampadem noctibus singulis per annum jugiter in capitulo
 ardentem inveniet, et aliam in locutorio regulari, quociens opus
 fuerit, et maxime cum fuerint fratres sanguinati, a salutiferæ
 Crucis Exaltacione similiter ardentem, invenire tenetur, donec
 20 ipsi dixerint completorium et dormitorium sint ingressi.

Qui insuper quinque crassetæ in laternis ad quatuor cornua
 claustræ et ante ostium dormitorii dependencia inveniet, quæ
 singulis noctibus accendi debent, priusquam fiat sonitus ad
 matutinas, atque ardere donec fratres post matutinas pausatorium
 25 introierint, et hii qui in ecclesia jacent in ea[ndem]† sint
 reversi ; nisi quando de die inchoantur matutinæ, qu[ia tun]c†
 accendi non debent donec in claustro tenebrescat. Necnon et
 alia tria crassetæ similiter inveniet in laternis quæ dependi
 debent, unum videlicet in medio partis claustræ juxta ecclesiam,
 30 et aliud in medio partis quæ noviciis assignatur, atque tertium
 in medio partis claustræ juxta refectorium ; quorum duo prima
 una cum aliis crassetis in claustro et cum candelis specialiter
 ardebunt, quociens opus fuerit, dum fratres ibi ante mandatum
 quod fit Sabbatis pedes sibi abluunt ; sed tertium, ex australi
 35 parte pendens in medio, crebrius ardebit, cum opus fuerit, quam
 alia duo, quociens videlicet fratres post cenam vel ante potum
 caritatis, vel post, per illam partem claustræ processionaliter
 104] incedunt. [A]d hæc sciendum quod, quocienscumque

accenduntur cerei ad [cenam]† sive potum conventus in refectorio, accendi continuo [debent]† lampades, illa videlicet in capitulo et in locutorio regulari . . . et quinque crasseta in claustro quæ quidem tunc [non] extinguuntur, donec, facta explora- [fo. 24.
 5 cione [a priore] claustri, terminetur sonitus qui vulgo dicitur . . . Illud ad ostium dormitorii, cum fuerint aliqui [extra† dormi]- torium, extingui non debet quousque dixerint completorium et dormitorium sint ingressi. Illud autem crassetum, quod in medio pendet in australi parte claustri, accendetur, in yeme
 10 quociens opus fuerit, quan[do] conventus ad collacionem de capitulo in refectorium vel de refectorio usque in ecclesiam processionaliter transit; alia siquidem duo crasseta, quæ in occidentali et aquil[onali] parte pendent in medio, pro consuetudine accendi debent, una cum candelis, quociens opus
 15 fuerit, quando fratres in claustro pedes sibi abluunt, ut premis- sum est. Et preterea, quocienscumque completorium ita sero canitur quod sit necesse ut ad chorum illuminandum cerei accendantur, crassetum ante ostium ecclesiæ in claustro procul-
 20 105] dubio accendetur, ut fratres secure super gradum in exeundo absque offendiculo incedere queant; et, si opus fuerit, crassetum ante ostium dormitorii similiter accendetur, sicuti et illud superius ante gradum in dormitorio; quæ quidem duo crasseta in claustro extingui tunc non debent, donec, facto circuitu a priore claustri, sonitus cessaverit prelibatus; et illud
 25 maxime ante ostium dormitorii nullatenus extinguetur, quousque fratres, si qui minuti fuerint, completorium dixerint et in dormitorium ascenderint ordinate, modo prelibato.

Quandocumque vero necesse fuerit ut ad potum caritatis cerei supradicti accendantur, tunc confestim, postquam fratres
 30 refectorium ingressi fuerint, vel etiam, si opus fuerit, priusquam illud ingrediantur, crassetum ad hostium refectorii, et alia ex australi et orientali parte pendencia, per quæ conventus versus ecclesiam est iturus, pro consuetudine accendi debent; quæ tunc proculdubio nullatenus extinguuntur, quousque terminetur
 35 sonitus supradictus, et illud maxime ante hostium dormitorii, ut prefertur, extingui non debet [donec] sanguinati, si fuerint, [fecerint] quod predictum est, et celerarius [et cete]ri omnes dormitorium sint ingressi.

Quinque autem crassetæ prelibatæ, quæ singulis anni noctibus,
 dum canuntur matutinæ, in claustro jugiter ardent, nullatenus
 extinguuntur donec post matutinas decantatas conventus
 dormitorium sit ingressus; et maxime illa duo ad [fo. 24b.
 5 hostium ecclesiæ et dormitorii extinguere non debent donec, ut
 prefertur, omnes fratres in ecclesia jacentes in eam ordinate de
 dormitorio sint reversi . . . m . . . ut plenius constet
 universis de crassetis utrobique accendendis et extinguendis,
 sciendum quod per subcamerarium crassetæ in dormitorio,
 10 quaquæ nocte post completorium vel eciam ante, accendi debent
 quam cito ita tenebrescit, quod per illius medium clare ab
 intransibilibus non possit intueri; et debet illud proculdubio
 crassetum ante gradum in dormitorio accendi, priusquam
 perceraverint aut potaverint fratres in yeme, quociens opus
 15 fuerit, ut scandere et descendere absque offendiculo, qui
 voluerint, valeant ordinate. Cum vero necesse non fuerit ut
 ante vel eciam immediate post completorium crassetæ accen-
 dantur, subcamerarius, postquam fratres in lectis suis fuerint
 collocati, a dormitorio humiliter absque frocco egredietur, et,
 20 donec viderit quod sit hora accendendi, orationi vacans et
 contemplacioni in capitulo expectabit, atque de lampade quæ
 ardet suam, cum opus fuerit, candelam accendit; quoniam
 proculdubio n[on]† claustrum sive capitulum istius monasterii in
 illa noctis hora absque lucerna crit, cum propter confessiones,
 25 ut moris est, ibidem, cum opus fuerit, audiendas et disciplinas
 ordinate admittendas, tum propter infirmitates fratrum et invali-
 tudes aliosque casus nocturnis horis subito ingruentes.
 Extingui vero non debent crassetæ in dormitorio hora matu-
 tinali, donec diei tanta lux appareat, ut per illius medium ab
 30 106] intransibilibus et exeuntibus clare possit intueri. Et hæc
 regula predicta de crassetis in infirmeria accendendis et
 extinguendis est similiter observanda. Olim autem, dum ipsa
 de infirmitorio crassetæ a camerario inveniebantur, statim a
 subcamerario, post illa in dormitorio, accendi consueverant et
 35 extingui. Nec pretereundum quod crassetæ dormitorii vel
 crassetæ salæ infirmorum non ita per beatissimum Dunstanum
 [inv]enta fuerint, ad novem scilicet luminaria continenda,
 [ut unum]m modo lumen in quolibet illorum per noctem arderet,

sed ut . am tria luminaria simul et semel in unoquoque
 il[lorum accenderen]tur et per totam noctem jugiter arderent,
 quociens o[pus fuerit], undique satis illustrandam.
 Quæ quidem crasset per sub[camerarii mandat]um a [fo. 25.
 5 famulo ad hoc specialiter deputato aptari et parari [debent],†
 quociens opus fuerit, provisa hora qua conventus in dormitorio
 nullatenus existat.

Idem vero secretarius zonam beatæ Dei genetricis, ubicumque
 destinetur, sumptibus suis portare vel, si per alios portatur,
 10 expensas eis exhibere tenetur cum vectura, si forte indigeat.
 Qui eciam incensum, quociens opus fuerit, faciet consecrare,
 atque ad omnia altaria monasterii, preterquam ad altare beatæ
 Mariæ et magnum altare in capella infirmorum, invenire; et,
 quociens opus fuerit, sumptibus suis reparare et renovare
 15 tenetur missalia, et quæcumque ad missas celebrandas fuerint
 necessaria, necnon et textos atque librum evangeliorum,
 epistolarium, libros exorcismorum, et quoscumque benedic-
 tionarios, collectaria, ordinalia divini officii et consuetudinum,
 plane¹ videlicet scripta absque nota cantus, librum minutorum,
 20 librum super quem legi solet in nocte et in octabis Paschæ, et
 librum super quem lectiones legi solent in Sabbatis quatuor
 temporum, atque martirologium, et si qua sunt alia volumina
 ad altarium sive sacerdotum ministerium specialiter pertinentia,
 de cantoribus consilio et industria, componere et, quociens opus
 25 fuerit, decenter reparare tenetur.

Inveniet insuper idem sacrista matulas scannorum in
 capitulo, tabulas sonatiles cum malleolis, pelves cum manutergiis
 ad mandatum, et cetera, si qua sunt alia; preter virgas discip-
 30 linales, quas subelemosinarius providet. Sed et ceram procul-
 dubio inveniet ad tabulas, super quas secundum dies et festa
 diversa series divini obsequii in capitulo est legenda. Preterea
 signum mandati in locutorio et signum ad excitandum fratres
 in dormitorio dependens invenire tenetur; sed camerarius
 cordulam ad illud procurabit et, quociens opus fuerit, reparare
 35 faciet. Idem vero sacrista cymbalum in claustro et skillas ad
 mensam in refectorio inveniet; atque ecclesiæ, capituli, et
 eciam claustrum tecturam, usque ad ostium dormitorii, sumptibus

¹ *plane*, MS.

suis invenire tenetur; hoc sibi proviso [in] subsidium, quod plumbarius, singulis anni diebus in quibus [sub eo]†dem operatur, de cellario et coquina conventus corred[ium hab]†et monachale. et ejus garcio panem cum justata, [sicut]† post plenius [fo. 25b. 5 explicatur.

Ipsius insuper est cereos collacionis [quoque] die Sabbati ex veteri consuetudine, vel saltem infra quindenam [vel]† tres septimanas semel ex moderno usu, seu quociens opus fuerit, renovare, atque cereos in die Purificacionis beatæ Mariæ, 10 atque candelas sive cereos ad sepulturam fratrum, necnon in Dominica Palmarum, fratribus per ordinem distribuere; atque ad missas fratrum privatas per totum monasterium, preterquam ad majus altare capellæ infirmorum et ad altare capellæ beatæ Dei genetricis, cereos invenire, et eos mutare, quociens 15 opus fuerit. Necnon et patellas ferreas vel saltem luceas cum ignitis carbonibus ad altaria singula, exceptis duobus prelibatis, quociens in yeme opus fuerit, fratribus missam celebrantibus tenetur exhibere. Ac insuper candelas cum omni diligencia, ut bene et clare ardeant, specialiter confectas, prout fiunt illæ 20 quibus ad matutinas lecciones leguntur, quociens per annum 107] opus fuerit, fratribus ob aliquam causam missas suas mane celebrantibus, cum aliis quibuscumque necessariis, pro more invenire. Olim autem fratres non cereos in manibus ad fratris sepulturam, sicut hiis diebus in usu habetur,¹ set grossas 25 candelas portare consueverant; quæ postea, quamdiu durassent, atque aliis expensis aliæ ex tunc ejusdem grossitudinis, cum omni diligencia, ut luminis copiam darent, specialiter confectæ, ad lecciones matutinarum in conventu legendas usui sa[cerdo]tis ebdomadarii, tam ad vespervas et ad primam, quociens opus 30 fuisset, quam ad matutinas, erant assignatæ.

Mattulas vero in choro, sicut et in capitulo, ante ipsa altaria et super gradus et scanna ubicumque necesse fuerit, annuatim faciet renovare; atque alia quæque hujusmodi necessaria sollicite procurare tenetur. Qui quidem sacrista totam 35 ecclesiam, ubicumque non fuerit pavementum, et maxime per precinctum presbiterif, in omni principali festo et alias, quociens opus fuerit, junco aut feno sternere faciet. Verump-

¹ abetur, MS.

tamen ante officium in vigilia Ascensionis et Pentecostes et sanctæ Trinitatis junco cum foliis ederæ chorus sternetur. Necnon in quatuor Sabbatis inter octabas Paschæ et Domini As[censionem] solummodo sterni debet. Atque in [fo. 26.
 5 omnibus duplicibus fe[stis] anni quæ ex antiquitate coluntur, in quibus scilicet quatuor aut quinque fratres ad invitatorium in tabula ponuntur, excepta festivitate sancti Stephani, sancti Johannis, sanctorum Innocencium, et [Epipha]niæ Domini, junco aut feno sternetur oratorium; junco videlicet de Pascha
 10 usque ad Omnium Sanctorum solemnitatem, et ex tunc feno usque ad Pascha. Hoc observato quod chorus sive oratorium alio junco quam salso scilicet de marisco nulla vice sternatur, ne ex fetore nimie humiditatis alterius junci, si apponatur, quod absit, fratribus in choro prostratis aeris corruptio
 15 generatur.

Ad predicta vero plenius facienda, idem sacrista unum carretum feni de contiguo prato abbatis consuevit antiquitus annuatim recipere; sed, a tempore quo facta est illius prati divisio, pro ipso carreto unam ligatam sive carritatem feni de prato sive
 20 porcione abbatis et aliam de porcione hostillarii recipiet annuatim. Inter hæc sciendum quod, quocienscumque chorus junco aut feno sternitur per sacristam, sternetur similiter claustrum et utrumque locutorium per elemosinarium, atque per infirmarium capella infirmorum.

25 Secretarii quidem interest tam secularium quam monachorum sepulturas providere et jubere fieri, nisi quod custos altaris beatæ Mariæ, prout noviter est statutum, unicuique fratri in faia decedenti sarcophagum exhibebit. Ipsius insuper est diligenter investigare ne decendant tecta ecclesiæ aut capituli, vel claustri
 30 juxta ecclesiam aut capitulum. Qui eciam magistro plumbario annuale stipendium exhibebit; sed proculdubio, quociens super tecta operatur prelibata, corredium cotidie habebit monachale in pane et servisia de celario et in duobus ferculis generalibus de coquina conventus, atque garcio illius unum panem
 35 serviencium et unum gasconem de secunda cervisia [de celario], ut permissum est.

Secretario siquidem licitum non est in ecclesia cum aliquo loqui monacho, nec eciam cum aliqua seculari persona, aliquo

- monacho presente, nisi sit aliquid miraculum vel reliquiarum virtutem ad noticiam exprimendo, et hoc non manifeste, sed breviter, si necesse videatur, quasi in silencio, nisi forte cum rege aut regina, vel aliquo episcopo, aut nostri ordinis abbate, seu
- 5 magnæ auctoritatis comite, ut si domini regis sit [frater aut filiu]s, loqui oporteat; juxta quod alibi similiter specificatur capitulo istius [partis] [Nec eciam] cum [fo. 26b. suis famulis loqui debet manifeste, nisi in sacristia [aut in] campanili seu alio loco secreto a conventu penitus semoto.
- 10 [Subsacris]ta vero, secretario absente, illius in omnibus supplet officium; quo presente, ad sacristiam incedere non debet sine licencia speciali, nisi sit forte pro aliqua majori necessitate casualiter ingruente. Custodia namque tocius ecclesiæ et rerum omnium, quæ in ea sunt vel ad eam pertinent, sub ipso
- 15 sacrista est; qui cum absens fuerit, omnia, ut prefertur, quæ sui officii sunt explebit subsacrista; et, quia hujus ministerii tam in hiis quæ hic scribuntur quam in multis aliis quæ hic scripta non 108] sunt, multiplex valde et implicita est cura, non uni tantum set multis commendari debet, atque inter eos dividi, juxta quod
- 20 providerit abbas, ita quod unus eorum sit magister aliorum, ad cujus dispositionem ceteri agent, majoribus tamen causis servatis arbitrio abbatis vel prioris.

Quatuor autem fratres ad minus una cum secretario in ecclesia pro consuetudine jacere debent, qui olim omnes

25 generaliter subsacristæ vocabantur; quos eciam in socios secretarius, de prioris licencia speciali, sibi eligere consueverat, et unum illorum collegam primum et specialiore ceteris habere, atque alterum tutelæ magni altaris et reliquiarum specialiter assignare, tertium vero in revestuario ponere, et quantum illis ad

30 quæque necessaria agenda in subsidium deputare. Sed postquam revestarius, adjuncto sibi socio, redditus coquinæ primum incepit custodire, pro qua videlicet re a plebeis thesaurarius est appellatus, tam ipse quam reliquiarum custos ab abbate constitui, sicut et ceteri obedienciarum, in capitulo

35 consueverunt. Custos vero altaris beatæ Mariæ, qui similiter tempore moderno per capitulum constituitur, in ecclesia, nisi sponte velit, jacere non tenetur. Nec se consuevit aut debet in aliquo hiis diebus sacrista, a tempore videlicet quo capella beatæ

Virginis est constructa, de ipso altari interponere. Set supradicti quatuor fratres, sacrista videlicet et subsacrista, revestiarus, et alius qui eis in auxilium [de]putatur, reliquias reverenter portare ac reportare [ten]entur, una cum custode magni altaris, quociens opus fuerit. Et quicumque [fo. 27. [istorum quatuor pri]mo perceperit aliquem in ecclesia defectum, continuo se ver[gere] debet absque mora ad illum defectum supplendum; quod si non fec[erit] et ab aliquo ordinis custode percipiatur, acriter in capitulo de ipsa [debet] idem frater
10 corripui negligencia.

Et, quia subsacrista ceteris fratribus specialius ac familiarius secretario in societate est annexus, et, ipso absente, vices ejus in omnibus supplebit, ut præmissum est, debet proculdubio, una cum eodem, ex recta consuetudine in sua jugiter habere custodia
15 oblatas, vinum, thus, ceram, oleum, sepum, carbonem, cereos, et candelas, et alia quæcumque sunt divino necessaria ministerio, ut si, casu contingente, per absenciam aut oblivionem ejusdem sacristæ, aliquis de rebus hujusmodi sit defectus obsequio, quod absit, per ipsum possit suppleri continuo.

20 Hic autem primus ad sonitum horologii surgere debet, et, si opus fuerit, famulos excitare, ac postea, si voluerit, in dormitorium ire, et singula quæ sui officii sunt ita sagaciter providere, ut tribus oracionibus possit interesse. Qui proculdubio, sicut et ceteri qui in ecclesia jacent, nisi oracionibus et horis atque missis
25 ordinate interfuerit, acrius corripui debet quam alii qui in dormitorio quiescunt.

Qui eciam post completorium quaqu nocte preparabit
109] candelas quæ ad matutinas accendi debent, necnon et cereos, si qui ardere debeant, et candelam similiter quæ in
30 absconsa sive laterna, quæ propter sompnolentos inter matutinas per chorum portari solet; quam proculdubio ex recta et antiqua consuetudine sacrista, sicuti et candelam in eadem accendendam, invenire tenetur. Candelas vero specialiter ad hoc confectas, quæ ad nocturnos psalmos noviciis atque
35 aliis, qui voluerint, quociens opus fuerit, rite distribui solent, succentori, dum psalmus canitur invitatorius, pro more antiquo commendare debet, ut ipse eas distribuât fratribus de utroque choro, ubicumque viderit necesse; et si quæ

remanserint minime distributæ, eidem restituat. Sed candelam ad lecciones legendas, atque candelam sacerdoti necessariam, quociens opus fuerit, idem subsacrista accendere debet, ac solícite providere, ut ipsa candela cum omni diligencia tam efficaciter componatur, ut propter senes et visu debiles lu[men redd]at copiosum. Olim enim grossæ candelæ, quæ ad defuncti fr[atris sepul]turam a conventu portari solebant accensæ, prout [fo. 27b. [usu]† moderno cerei deferuntur, ad lecciones inde legendas, atque [ad usum sac]†erdotis ab eodem sacrista consueverant

10 custodiri. Qui [qui]dem subsacrista, vel eciam frater magni altaris custos, [in] tercio nocturno, ante expositionem evangelii, quocienscumque dictæ fuerint lecciones, in unam partem trahendo ridellum, magnum altare discooperiet, quod proculdubio ad matutinas sicut ad vespervas modo consimili detegetur, et

15 quandocumque ad illud thus ministrari debet. Cumque sacerdos, incepto versu "Per singulos dies," altare thurificaverit, idem subsacrista eidem ab altari usque ad lecturum reverso absconsam cum lucerna porriget reverenter; abbati vero, si affuerit, cum manus osculo eam protendet; atque, evangelio lecto et finita

20 collecta, eandem absconsam reverencia qua prius ab eodem accipiet; et tunc pulsandum est ad laudes matutinas. Qui eciam textum horis consuetis in vestiarium deferet, atque libros et cetera quæcumque altaris ministerio sunt necessaria portabit et reportabit, quociens opus fuerit. Illius insuper subsacristæ

25 incumbit officio quolibet die Dominico salem ad benedicendum a coquinario recipere, atque post benediccionem in refectorium remittere; quem accipiens refectorarius per omnia salina sive per salarias paulatim distribuet.

Idem vero subsacrista, cum secretarius domi fuerit, non debet

30 a claustro egredi, nisi per licenciam; nec debet ad sacristiam aliqua vice, nisi pro manifesta necessitate, incedere; nec licitum est ei juxta consuetudinem antiquam per precinctum presbiterii transitum facere, presente secretario.

Privatis quoque diebus debet subsacrista, tacto signo modice

35 ad apparatus, ut moris est, antequam pulsetur continuo signum ad primam, cuncta quæ missæ matutinali sunt necessaria providere; atque altare chori, ut consuetudo est, veneranter ornare, si missa ad illud celebrari debeat, nisi prius hoc opus cum majori

110] deliberacione adimpleverit ; hoc solerter proviso quod omnia sint parata, priusquam fiat oracio ante horam. In yeme tamen cum fuerint supra formas, explebitur quod predictum est antequam pulsetur signum ad terciam. Sed in Do[minicis] vel
 5 festis diebus fiet semper apparatus ad missam matutin[alem] [imm]ediate post capitulum. Atque idem subsacrista parabit [altare chori], quociens ad illud missa celebrabitur ; et [fo. 28. togellas si[ve] pallas] illius altaris, tersoria, calicem, corporalia, et offertoria, [cum a]lliis missæ consecracioni necessariis in
 10 sua specialiter hab[ebit] custodia. Et, quociens opus fuerit, corporalia, pallas, et te[rsoria] ejusdem altaris lavare faciet ; atque pannos omnium missa[lium] aliorumque librorum ad sacristiam pertinencium, sumptibus sacristæ, componere, resarcire, et abluere faciet, quociens habetur necesse. Et, cum loti
 15 fuerint panni missalium, eos altaribus absque mora restituet.

Cujus eciam incumbit officio quaque nocte, cum inclinaverit ante et retro sicut et ceteri, finita leccione collacionis, ibidem ante suam sessionem suppliciter, capite detecto, stare inclinus, donec omnes per eum incedentes proni transierint, ut, illis egressis,
 20 cereos collacionis extinguat, et secum in ecclesiam deferat ; nisi illis tantummodo diebus in quibus tali hora potum habent caritatis, quia tunc cum ceteris in suo ordine in refectorium processionaliter incedet ; et, egresso conventu, famulus de ecclesia continuo capitulum intrans cereos extinguet et eos secum in ecclesiam deferens
 25 loco reponet consueto. Qui quidem, ut prefertur, presente sacrista, de nulla re extra ecclesiam sive in sacristiæ domo se aliqua vice interponet ; sed neque de aliqua hora sive missa se absentabit sine licencia custodis, qui pro tempore conventui prefuerit. Quando autem per fleubothomiam seu pro quavis alia causa absens
 30 fuerit, idem subsacrista custodi magni altaris aut revestiario, seu alii ex fratribus qui in ecclesia jacent, quem ad hoc supplendum melius scientem cognoverit magisque ydoneum, suum officium interim commendabit ; atque eodem modo subsacristæ aut eciam alii fratri magis ad hoc ydoneo suum commendabit officium
 35 **III]** reliquiarum custos sive revestiarius, quociens ob aliquam causam a choro se absentat.

Ad missam vero majorem, tam festivis quam privatis diebus, fiet solennior apparatus magni altaris hora debita et consueta a

custode ejusdem altaris, videlicet subsacrista, a tempore quo des . . . tum est altare in choro, quociens ad illud missa celebrabitur. Qui quidem custos, secundum dignitatem festivitatum, textis, brachiis, tabulis, aliisque reliquiarum
 5 [philacter]iis illud decentissime decorabit, prout in [fo. 28b. sequenti i[n]tim]abitur, eorum videlicet fratrum suffultus auxilio qui in [ecclesia jacent], quociens opus fuerit, ut premissum est. Qui eciam corpora[lia, p]allas, et tersoria ejusdem altaris honestissime, ut decet, custod[ire] et, cum opus viderit, abluer
 10 faciet; necnon et reliquiarum [p]hilacterias reparare faciet ac redintegrare, ex assensu sacristæ, de denariis altari ad reliquias oblatis.

In festis quidem dupplicibus, hora matutinali, in vigilia ante capitulum vel eciam post, ut in moderno usu habetur,
 15 decorabitur magnum altare pallio sive fronterio precioso, philacteriis, et brachiis argenteis sive aureis, atque tabulis et textis; quæ eciam ridello vel albo mantili aut panno serico tecta erunt usque ad vespervas. Custos vero reliquiarum, aut alius frater qui hæc omnia super altare ordinat et erigit,
 20 alba indutus interim dum hoc agit, septem psalmos et letaniam cum suis coadjutoribus dicet. Quæ omnia post vespervas ante collacionem iterum tegi debent. In festis vero quæ principaliter celebrantur, adicientur hiis in augmentum pulcritudinis pallium sive fronterium deauratum, preciosiores
 25 philacteriæ, omnesque texti atque calices decenciores, corporalia, cervicalia, et si qua sunt alia hujuscemodi vasa aut ornamenta preciosa altari conveniencia.

In ceteris vero festivitibus, quæ simpliciter in capis coluntur, decorabitur altare philacteriis, brachiis, et textis, non tamen
 30 de preciosioribus sed de novem aut septem porcionibus ad minus, proviso, quociens brachia super altare ponuntur, quod hinc inde loco exteriori collocentur. Et hæc omnia sanctuaria sive ornamenta, quibus taliter in diversis festivitibus diverso
 112] modo altare decoratur, mane in crastino post festivitatem
 35 ante primam sublata, eadem reverencia atque eodem ordine quo posita fuerunt ab altaris custode in suis armariis salvo repon-entur. In albis vero atque in simplicibus festis xij. leccionum, quinque, necnon et privatis diebus, tres texti ad minus et,

si qua fuerint, philacteria, cum reliquiis de sancto unde agitur, super altare ad missam sufficiunt. Quod quidem altare nulla die [de]centi carebit pallio sive fronterio proviso a subsacrista quod . . . textus, super quem nostrorum inseruntur nomina
 5 defunctorum, [super]† altare chori sit, quociens ad illud [fo. 29. missa celebratur.

[Hoc] autem precipue curet sacrista ejusque socii in ecclesia jacent[es, ut] reliquiæ et ornamenta altaris ceteraque ornamenta s[anctuarii] omni tempore honeste ac reverentissime custodiant-
 10 [tur; nec] manibus serviencium vel alicujus laicæ personæ aliquo modo tra[dan]tur, nisi reparacionis causa sit, vel saltem ablucionis, ut superius dictum est. Set, quocienscumque proferri debent aut salvo reponi ab ipso reliquiarum custode et revestiario aliisque fratribus sibi in auxilium deputatis, debita
 15 veneracione tractentur. Et, quia omnis honor et reverencia sacris debetur altaribus, fratres, quociens altarium vacant aparatui vel dum aliud quipiam quamvis modicum circa vel supra illa agunt aut ordinant, detectis pro more capitibus, reverenter incedent.

20 Nullus autem serviencium debet unquam altari appropinquare vel ad sanctuaria, quod absit, accedere, nisi pro aliqua sit re per scalam in altum erigenda vel opere artificiali exercenda, quod per fratres fieri non possit, et hoc tunc fiat cum magna reverencia, jubente sacrista, proviso precipue et ita ordinato quod nec horam
 25 aliquam nec eciam oracionem quæ sit ante horam hujus rei causa omittant ipsi fratres. Abbas autem, sive prior, quocienscumque missam capitalem vel magnam missam in conventu est celebraturus, pectinare se debet in vestiario, ante ipsam¹ missam, priusquam manus abluat, revestiario, et non famulo, eidem ministrante.

30 **113]** Famulus vero nocturnis horis vestiarius intrare non debet, nisi jussus pro aliqua necessitate; et maxime, quando abbas vel prior ibidem se induit, nulli laicæ personæ annuetur ingressus; sed aqua cum bacculibus argenteis ibidem in promptu sit, quæ a revestiario reverenter sacerdoti ministretur, et a famulo nequa-
 35 quam, juxta quod paulo post evidencius propalabitur.

Revestiarii quoque officium est capas et albas, tunicas et dal-

¹ *nam in*, MS.

maticas, cum pannis sericis, cortinis, et dorsalibus, calices-et corporalia, ceteraque altaris indumenta et ecclesiæ ornamenta, vasa-
 que vinaria atque aquaria, necnon et pelv[es] sive baccilia, cum
 quatuor manutergiis mandati, in sua [jugi]ter habere custodia ; de
 5 quibus omnibus suæ tutelæ commend[atis, pro] loco et [fo. 29b.
 tempore, suis fratribus officiosissime ministrabit. Cui [specialiter]
 famulus de vestiario atque cum eo alii tres ecclesiæ famuli
 ad [capas pli]candas et alia quæque necessaria agenciâ,
 quandocumque [opus fuer]it, famulari ac subvenire tenentur.
 10 Horum siquidem quatuor famulorum nullus se aliquo tempore
 absentare debet, ita quod [per d]uas aut eciam unam diei horam
 extra [ecclesiam] moretur, nisi de licencia secretarii aut sub-
 sacristæ; proviso tamen quod aliquis interim loco illius specialiter
 assignetur, ne de classico pulsando aut alia re ad divinum spec-
 15 tante officium, quod absit, defectus habeatur. Duo enim eorum,
 ut simul et semel per unum diem aut dimidium extra morentur,
 licenciari non debent. Set neque revestarius famulum, sibi in
 auxilium deputatum, alicubi mittere poterit, assensu sacristæ [non]†
 requisito, nisi fuerit pro aliquibus negociis vestibuli specialiter
 20 exequendis. Sui insuper officii est calices et vasa vinaria atque
 aquaria bis in ebdomada, in prima videlicet et quinta feria, post
 matutinas, [aut] sepius, si opus fuerit, lavare ; atque, de calicibus,
 corporalibus et oblatiis, vino et aqua ac ceteris necessariis ad
 missas suas privatas post matutinas, vel eciam summo mane,
 25 fratribus providere. Corporalia siquidem ante Pascha semper,
 et quociens reliquis annis temporibus expedit, abluet idem
 . revestarius, si tamen presbiter sit ; nec aliqua secularis persona
 post ipsum, nisi presbiter fuerit aut levita. Quibus lavandis
 quanta possit diligencia adhibeatur. Aqua qua lavantur, sicut
 30 calicum, in sacrarium proiciatur. Quibus lotis, dum siccantur,
 ne aliquæ sordes eisdem adhereant omnibus modis provideatur,
 quæ non ad ignem, neque ad solem, vel auram, sive ventum sub
 divo desiccari debent, nisi majoris necessitatis causa sit ; [sed]
 . 114] per se sub tecto in aliquo loco honestissimo. Manitergia
 35 sacerdotum sive tersoria de sacrario et pallas super quas
 missæ celebrantur abluet ipse prius, ac deinde famuli qui de
 hoc serviunt. Aqua autem in qua ipse hæc omnia abluerit in
 sacrario recondatur. Et, quociens abluuntur corporalia vel

- pallæ altarium aut albæ, seu alia quæque ornamenta ministerio consecrata divino, hoc ordine post eorum ablucionem,¹ priusquam usui altaris [denuo] reassignentur, reconciliari debent a domno abbate [videlicet] si affuerit, vel a sacrista, vice [fo. 30.
- 5 abbatis, in illius a[bsencia], seu ad petitionem illius sacristæ a quovis alio congregacionis sacerdote, dicente sic : “Reconcilientur ista lintheamina, [vel hæ] pallæ, altaris, aut albæ istæ, seu “hæc altaris ornamenta, sacr[i min]isterii usui preparata vel “preparatæ, atque consecrata vel con[secratæ], in nomine Patris
- 10 “et Filii et Spiritus Sancti.” Respondeat : “A[men].” Factoque super ea cum manu crucis signaculo, dum dicit “In nomine Patris,” aqua benedicta protinus aspergatur. Atque eodem modo reconciliari debet casula, stola, et manipulum, atque aliud quodcumque ornamentum divino ministerio consecratum,
- 15 si super nudam incaute ceciderit humum manifeste; vel eciam devote solummodo oris osculo, apud quosdam, in casu hujuscemodi reconciliari solent. Idem autem revestarius altare beatæ Fidis parare specialiter et hornare, atque eidem omnia necessaria, sumptibus sacristæ, invenire tenetur. Qui eciam albas,
- 20 quociens opus fuerit, lavare faciet, atque capas, casulas, tunicas, et dalmaticas, ceteraque monasterii ornamenta sibi commissa, prout et rupta, sumptibus sacristæ, resarcire. Proviso solerter quod famulus de vestiario, in rebus hujuscemodi, omnia quæcumque ex more debito suo spectant famulatui plene ac fideliter exequatur.
- 25 Debent enim ab eodem famulo in omnibus tam duplicibus quam principalibus festis duæ togellæ in choro, juxta stacionem abbatis, et aliæ duæ ad stacionem prioris, ad utrasque vespervas decenter apponi. Qui quidem famulus cantori diurnis horis in quibuscumque festivitatis, quæ in capis coluntur, atque in
- 30 anniversariis precipuis, dum se ibidem induit, rite debet [obsequi; quod quidem]² obsequium abbati aut priori nullatenus impendet, sed semper revestarius.

Cantoris siquidem incumbit officio in vestibulo indui, quociens-
 115] cumque ad missam capitalem, sicuti in anniversariis precipuis, sive ad magnam missam, in festivitatis quæ coluntur in
 35 capis, chorum regere debet; in quibus omnibus famulus prelibatus

¹ *ablucionis*, MS.

² *obsequi . . . quidem*, om. MS.

presens esse tenetur, ad suum in vestiario, ut moris est, obsequium faciendum, et non in festivitibus quæ coluntur in albis. Sed, quia precentor antiquitus ad missam capitalem atque [ad] magnam missam, quocienscumque tres capæ ad formam [in chori medio] erant, ad eandem chorum regere consueverat, ad- [fo. 30b. [huc ob eand]em causam tempore moderno, in festivitibus quæ in al[bis celebran]tur, se ibidem induere solet; sed hoc permissione et gracia [speci]ali, quod proculdubio nullatenus faciet quando in tabula est [de ma]gna missa et eam celebrat, sed loco quo ceteri missæ ebdoma[darii se] induunt induetur et ipse; hoc pro more observato, cum conven[tus] ad missam in capis fuerit, quod, explicata missa, unusquisque vestimentum suum et capam utique bene plicatam eidem revestiario ad archam deferat. Revestiarii siquidem interest de albis et capis, casulis atque dalmaticis, aliisque indumentis fratribus secundum dies et festa diversa, una cum subsacrista, diligenter providere. Et sciendum quod de capis et casulis atque dalmaticis, secundum dies et festa diversa, color est discernendus. Nam in Dominica prima Adventus Domini et in aliis Dominicis extunc usque ad Purificationem beatæ Mariæ, vel usque ad Dominicam Septuagesimæ, cum ante Purificationem eveneri[t], sacerdos ad vespervas et ebdomadarius capæ ad missam albis capis induentur; atque sacerdos utriusque missæ, si de Dominica aut de Natali celebrantur, alba casula induetur; necnon et diaconus et subdiaconus albis casulis, sive dalmaticis, juxta quod tempori congruit, indui debent; atque albarum paruræ, si habeantur, ejusdem debent esse coloris. Quod similiter est observandum ad missam de vigilia et ad primam et secundam missam de die Natalis Domini, et ad utramque missam in die Circumcisionis, et ad missam capitalem in die sancti Edwardi, et ad utramque missam in octabis ejusdem, et ad missam capitalem in die atque ad magnam missam per octabas Epiphaniæ, et quociens, usque ad Purificationem, missa in conventu de Natali aut de Epiphania vel eciam de Dominica, nisi Septuagesima intervenerit, aut de beata Maria celebratur: quod, videlicet, casula sacerdotis, tunica et dalmatica ministrorum cum capa in choro, et albarum, si habeantur, paruræ¹ albi debent esse coloris, nisi cum fuerint

¹ *paruris*, MS.

capæ ad formam in chori medio aut eciam casula sive dalmaticæ ad missam brudatæ. Quod insuper ex recta consuetudine est observandum [in] die et per octabas Dominicæ Ascensionis, et in vigilia atque in die [et infra]† octabas Nativitatis sancti
 5 Johannis baptistæ, et Assumpcion[is, et] Nativitatis beatæ [fo. 31. Dei genetricis Mariæ, quando de eisdem [fest]ivitatibus celebratur obsequium, necnon et in festo beati Mi[chaelis], videlicet, quod hujusmodi indumenta albi coloris esse debent. Dominica quidem Septuagesimæ et Sexagesimæ ac Quinquagissimæ [ad]†
 10 utramque missam, si fuerint, de Dominica, casula sacerdotis et casul[æ] omnium ministrorum ad magnam missam atque capa in chori [medio]† subrubbei coloris esse debent, et casula similiter ad magnam missam privatis diebus infra idem tempus. Quæ quidem indumenta, a Dominica prima Quadragesimæ usque ad
 15 Dominicam in Passione Domini, tam Dominicis quam privatis diebus, omnino nigri seu quasi nigri coloris erunt ; quibus eciam albarum paruræ, si habea[n]tur, in colore convenient. In die vero et infra octabas Pentecostes erunt indumenta predicta, diebus quibus brudata non sunt, scintillata aut rubea vel eciam crocei
 20 aut gla[u]ci coloris. Dominica vero in Passione Domini, et ex tunc usque ad Ascensionem, atque in ceteris Dominicis per annum, exceptis tantummodo prelibatis, quando scilicet de Dominica agitur, et in Decollacione sancti Johannis baptistæ, et in utroque festo beati regis Edwardi et beati Thomæ archi-
 25 presulis, aliorumque martirum utriusque sexus, erunt omnino rubia aut eciam subrubia aut eciam hujuscemodi indumenta. De colore vero caparum quæ indui solent ad processionem in Dominica Palmarum, atque de colore indumentorum ad divinum obsequium tribus diebus proximis ante Pascha, plenius speci-
 30 ficatum est supra eisdem diebus. In festo autem beati Johannis ante Portam Latinam capæ cantorum ad vespervas albi coloris erunt, et capæ sacerdotum crocei sive glauci coloris.

Cortinæ vero, quæ pro aliqua festivitate ad ornandum monasterium dependi solent, ante octavum diem deorsum poni
 35 non debent, maxime si ipsa festivitas octabas habeat. Nec debet candelabrum cum septem brachiis amoveri aut tegi post festum aliquid principale, usque post octavum diem, maxime quando dies octavus in capis est colendus, eo quod tunc octavo

- die cerei super illud ardere debent. Regale siquidem indumentum coronacionis beati regis Edwardi non nisi bis in anno, devocionis et veneracionis gracia, [ex] antiqua institucione dependi solet, in festo scilicet natiuitat[is et e]ciam [fo. 31b.
- 5 in festo deposicionis ejusdem regis; ut potius volunt q[uidam]† [mo]derna, in festo beatorum apostolorum Petri et Pauli, quod tunc post . . . deorsum ponetur. Secretarius siquidem, aut eciam subsacrista, ambitum et precinctum tocus abbaciæ in vigilia sancti Bartholomei post vespervas annuatim est factururus,
- 10 ordine quo ad festum [beati Johann]tis apostoli luculenter exprimitur. Et, quocienscumque ad aliquam processionem reliquiæ portari debent, ab uno eorum aut reliquiarum custode honorifice proferentur in medium. Necnon et ab uno eorum preparabuntur reliquiarum philacteriæ, juxta numerum fratrum, quæ, una cum
- 15 majoribus feretris, per tres dies Rogacionum ad processionem deferuntur. Quæ eciam super altare matutinale posita, a priore ceterisque fratribus quibus licitum est ad altare procedere, inchoata antiphona "Exurge Domine," ante exitum processionis, uno eorum distribuyente, suppliciter cum genuflexione atque oris
- 20 et oculorum osculo admittentur. Abbati siquidem in primis, cum affuerit, preciosiorem vel aliam, ad libitum illius, reverentissime offerret philacteriam, ac deinde magistro noviciorum quotquot accepturus est suis noviciis, quibus altari proculdubio, hujus rei causa, appropinquare non licet.
- 25 **II 6]** Secretarii quidem est, ac sociorum suorum, debitis horis signa pulsare vel qualiter pulsari debeant famulo indicare. Nam secretarius horoscopus Grece dicitur, hoc est horis intendens, eo quod illius specialiter incumbit officio propulsiones signorum atque horas diei et noctis ita sollicite et sagaciter temperare, ut
- 30 divinum obsequium et omnia quæ in monasterio sunt agenda ordinate compleantur. Verumtamen ad primam diebus quibus fratres ante primam in claustro sedent, sive ad apparatus ante terciam, ut privatis diebus in yeme, vel eclam ad sinaxim vespertinam pulsare non faciet secretarius, donec ab abbate, vel
- 35 alio custode qui prefuerit in claustro, licenciam per signum postulaverit ordinate. Quod quidem oretenus factururus est, priusquam aliquo tempore pulsare faciat ad horam regularem, fratribus in claustro loquentibus, sive ante prandium fuerit sive

post, ut in omnibus et ab omnibus fiat obtemperanter quod regula jubet et ordo deposcit. Si autem placuerit abbati et conventui ut in premissis antiqua servetur consuetudo, non [fo. 32. pulsare faciet secr[etarius] ad primam, donec quesierit per signum

5 licenciam ab abbate, si [intra] claustra monasterii fuerit. Prioris vero specialiter inter[est] de sonitu capituli et collacionis abbatis inquirere voluntatem, [si in]tra claustra monasterii extiterit. Et postea idem prior ex more [pri]vatis diebus skyllam in capitulum manu propria pulsabit ; sed diebus festivis pulsabitur

10 unum ex signis mediocribus in capitulum a subsacrista, seu aliquo ex junioribus cui prior injunxerit. Atque eodem modo ab uno ex signis mediocribus pulsandum est in capitulum in vigiliis festorum principalium, et specialiter illorum in quibus in capitulo venia sumetur, priore tamen, si dies privata sit, manu propria

15 illum sonitum inchoante. Ad collacionem vero more cotidiano sacrista, signo a priore accepto, cum una ex campanis mediocribus faciet sonare ; atque estivo tempore, facto sonitu a priore in dormitorio post meridianam, et tacto signo in ecclesia minutatim per intervalla, congregatisque fratribus in chorum,

20 117] pulsandum est ad nonam, priore signum faciente ; nec cessabit pulsacio, quacumque die fuerit, usque ad ultimum versum ymni, sive duo signa pulsantur ad nonam sive unum. Ad sonitum vero post completorium pulsabitur similiter unum ex signis maioribus, ad nutum prioris, postquam circuitum fecerit

25 consuetum. Et, quocienscumque a quatuor ecclesiæ famulis signum vel signa competenter pulsari non possunt, sufficiens eis auxilium per sacristam impendetur ; illis tantummodo horis exceptis, in quibus a fratribus de gilda solennius est pulsandum. Diebus autem quibus jejunatur, estivo tempore, faciet secretarius

30 aut subsacrista sonitum in dormitorio, completa meridiana, ac deinde tangetur signum in ecclesia modice per intervalla, sicut aliis solet diebus ; vel etiam duo tangentur signa conjunctim, si festum quod in capis est in crastino coli debeat ; atque fratres, cum manus suas abluerint et se pectinaverint, in claustro sedebunt

35 ordinate, donec pulsetur ad sinaxim vespertinam. De hac quidem pulsacione, et qualiter aliis (?) quibuscumque horis et temporibus est rite pulsandum, ulterius supra seriatim inseritur, capitulo primo terciæ partis. Ad quod sciendum quod, quociens-

cumque signa pulsantur a fratribus de [g]iida, aut pulsantur solemniter in classicum aut duæ de m[a]jori-]† [fo. 32b. bus campanis ad minus. Et, quia paulo ante de meri[diana fit]]† mencio, hoc pro recta et antiqua consuetudine est observandum,
 5 quod sacrista ceterique fratres, quotquot in ecclesia jacent, meridianis horis sicut et de nocte, in lectis suis ordinate quiescent.

Preterea, si contigerit quod conventus aliquo tempore tardius ad matutinas surrexerit, ita quod laudes matutinæ ultra modum et
 10 indecenter tardaverint, vel aliquid de obsequio divino ob hanc causam abbrevietur, vel, quod absit, penitus dici omittatur, subsacrista vel etiam alius, cui vice illius hujus rei cura tunc commissa fuerit, per cujus videlicet evenerit neglectionem, ab hora qua incipit sacerdos pronunciare "Domine, exaudi orationem
 15 meam," inter preces ad laudes, vel cum incipit proferre "Dominus vobiscum," quando preces minime dicuntur, ante gradum satisfactionum humiliter prostratus jacebit, quousque prima collecta de laudibus finiatur et inchoetur "Benedicamus Domino." Incepto autem "Benedicamus," nulla expectata licencia, erigat se et non
 20 faciens ante et retro ad ordinem suum in chorum revertatur. Hoc modo satisfaciat quacumque die hujusmodi negligencia evenerit. Quod si ita fecerit, aliam veniam in capitulo pro hac re non est petiturus; sed, si hoc facere neglexerit, acriter in capitulo reprehendi debet, et non tunc ipse solus set et ceteri
 25 omnes cum eo in ecclesia jacentes; quorum specialiter interest horis atque oracionibus interesse, atque vigilancius et sagaciter providere ne in luminariis, aut propulsacione signorum, vel aliis quibuslibet rebus eorum ministerio divinoque pertinentibus obsequio, defectus vel aliqua negligencia possit evenire.
 30 Consueverunt autem olim supradicti quatuor fratres, ad petitionem sacristæ in ecclesia jacentes, unusquisque per ordinem, horologii curam et custodiam in sua cursorie habere ebdomada. **118]** Debet insuper idem secretarius parare et, vice abbatis, facere oblacionem, et confessioni interesse, atque ablucioni manuum
 35 sacerdotis aquam ministrare ad missam matutinalem, atque ad magnam missam, quibuscumque diebus et quocienscumque in choro capa non fuerit, et etiam in precipuis vigiliis, quando capa est in choro et "Alleluia" ad missam non cantatur, nisi dominus

abbas presens existat ; quia, quocienscumque abbas ad aliquam missam in con[ventu presens revest]itus extiterit, ipso [fo. 33. missam non celebrante, panis et vini [oblacionem] sacerdoti est facturus ; quam, si capa in choro non fuerit, s[ecretar]ius parabit
 5 et eidem offeret abbati, scilicet ejus rev[erenter dex]teram osculando, atque, oblacione facta, et pronunciato a sacerdote versiculo, " Ostende nobis, Domine," fiat generalis confessio, ipso domno abbate eam semper inchoante ; necnon et manibus sacerdotis aquam ablucionis abbas infundet, tam post offerendam,
 10 quam post sacrosanctam communionem, si presens extiterit. Cum vero ad missam una tantummodo capa in choro fuerit, tunc qui prior est in ordine, ex hiis qui " Alleluia " cantant vel tractum, oblacionem sacerdoti faciet a diacono preparatam, vel eam abbati, si affuerit, suppliciter offeret ; hoc observato, si ad
 15 missam fuerit matutinalem de defunctis, abbate presente, quod ille qui inferior est in ordine, ex hiis qui ad tractum canendum induuntur, fratri qui in capa chorum regit aliam porrigat oblacionem. Abbate vero absente, frater qui inferior est in ordine, ex hiis qui tractum cantant, oblatam cum vino offeret
 20 fratri qui chorum regit, et alter qui cum eo induitur, qui videlicet prior est in ordine statim post cantorem, oblacionem faciet.

In omni siquidem missa defunctorum in conventu celebrata, sive capa in choro fuerit sive non, fiet ad eandem panis et vini oblacio a conventu, nisi de obitu alicujus minime professi vel
 25 obitu alicujus personæ secularis missa celebretur. Quando autem duæ vel tres aut quinque sint capæ in chori medio ad missam de defunctis, celebrabitur missa ad magnum altare ; atque, hora oblacionis faciendæ, sacerdos cum altaris ministris, excepto levita, ad altare chori descendet, ubi duo semper qui priores sunt in
 30 ordine, ex hiis qui tractum cantarunt, oblacionem duobus cantoribus sunt reverenter porrecturi. Levita siquidem qui ad altare sacerdoti ministrat, juxta quod alio loco inseritur, nunquam oblacionem est facturus, neque ab altari, hora oblacionis, est recessurus. Nec debet subdiaconus, hora abluendi, de aqua aut
 35 de manutergio sacerdoti ministrare, nisi pro defectu supplendo. Ad missam vero [de] defunctis, cum capa in choro non fuerit, ceroferarius primam sacerdoti faciet oblacionem, in abbatis absencia, [de] manu secretarii prius acceptam, secretario interim

priori, [si] affuerit, vel fratri qui prior in ordine est de choro abbatis [vel prioris] aliam oblacionem extendente; [fo. 33b. quod dum faciat, magn[i altaris c]ustos pixidem cum oblati a latere tenebit, quam [accipi]tens, secretarius ceteris postea
 5 fratribus, ut sunt in or[dine, a senior]ibus incipiens,¹ exceptis tamen minime professis, [si fuer]int, oblatas singulas ex more impendens, sacerdoti ipse ad ultimum oblacionem faciet, quam, licet sit ultimus, ex consuetudine faciet. Debet tamen confessioni interesse atque, vice domni abbatis, tam post
 10 offerendam quam post sacrosanctam communionem, manibus sacerdotis aquam suppliciter ministrare. Singuli autem fratres, qui sacerdotes² sunt, predictam faciendo oblacionem, 119] istam collectam tacite sunt dicturi: "Absolve, quesumus, Domine, animam famuli tui, vel famulorum tuorum, et
 15 "animas fidelium defunctorum," et cetera. Ceteri vero fratres inferioris ordinis istum dicent versiculum: "Requiem eternam "dona defunctis (vel eis), Domine, et lux perpetua luceat animis," cum oracione "Fidelium Deus." In anniversariis vero principalibus et secundæ dignitatis ita solenniter et morose cantabitur
 20 offerenda, "Domine Jesu Christe," ut omnes qui ad missam capis induuntur cum deliberacione et ordinate offerre possint, priusquam incipiatur versus "Hanc lucem." Atque revestiarius indutus, vel alius ex hiis qui in ecclesia jacent, magni calicis tenebit patenam, et subdiaconus calicem, dum fit oblacio, in anniversariis principalibus.
 25 Dicbus autem festivis, cum tres vel plures fuerint capæ ad magnam missam in chori medio, si abbas absens fuerit aut missam celebraverit, semper ab uno ex cantoribus fiet sacerdoti oblacio panis et vini, atque ad manuum ablucionem aquæ administracio, tam post offerendam quam post sanctam communionem. Qui insuper a sacerdote pacem est accepturus, ita
 30 tamen quod levita ad pacem sumendam, et populo, si affuerit, per fratrem ceroferarium ministrandam, prius accedat. Ad missam vero defunctorum, sive quinque fuerint capæ in choro sive tres, non consuevit ab aliquo ex cantoribus aqua ministrari manibus
 35 sacerdotis, sed, si abbas absens fuerit, sive una fuerit capa in choro

¹ *incipientibus*, MS.

² *sacerdotis*, MS.

ad missam sive plures, semper ab uno ex fratribus qui tractum cantaverant, oblato prius thure, ut moris est, ad cantum. Hostia [oblata]†, fiet manibus sacerdotis aquæ administratio. Ab[batis autem] incumbit dignitati, cum affuerit, nisi missam [fo. 34. 5 celebret, tam ipsa hora semper quam eciam post sanctam communionem, hoc humilitatis obsequium, ut premissum est, manibus sacerdotis reverenter impendere.

Cura faciendi hostias sive oblatas quater per annum ad minus ad secretarii vel subsacristæ spectat industriam, quæ ut mundissime et honestissime fiant summo opere studere debet. Inprimis, si fieri potest, frumentum cum magno studio granatim eligatur, nisi iusserit abbas, qui secretario annuatim duo pro more antiquo quater ad minus ad hoc specialiter faciet liberari, preter pondus unius panis de simila, hoc est de tenuissimo et 15 purgatissimo flore farinæ, quod ad hoc quater in anno idem sacrista ad pistrinum conventus admittit. Frumentum vero, cum fuerit electum, in sacco mundo et de bono panno facto et [ad] hoc opus tantum parato ponatur, et a famulo boni studii ad molendinum conventus ducatur, aut ab ipso famulo deferatur. 20 Quo delato, aliud frumentum in ipso molendino moli prius faciat, ut illud, unde hostiæ sive oblatae fieri debent, sine aliqua sorde moli valeat. Reportata farrina, secretarius aut eciam subsacrista vas et locum, quo buletari debet, honeste per 120] circuitum cortinare faciat, atque ipsemet, indutus alba et velato amictu capite, hoc opus agat. Ea autem die qua hostiæ 25 fieri debent, secretarius vel eciam subsacrista atque fratres qui ei in adiutorium assignantur, priusquam hoc opus incipiant, manus et facies lavent; albis induantur, capita cum amictibus velent, preter eum qui ferra tenturus et inde serviturus est. Horum 30 unus super tabulam mundissimam ipsam farinam aqua conspergat, et manibus fortiter inpugnet et maceret. Frater, qui ferrum in quibus cocuntur tenet, manus cirotecis habeat involutas. Interim, dum hostiæ fiunt et cocuntur, dicant hiidem fratres horas regulares, et horas de beata Dei genetrice, 35 atque psalmos penitenciales cum letania, necnon et familiares psalmos horarum, vel eciam, pro ipsis psalmis, de psalterio ex ordine quod tantumdem valeat, [si]† ita potius voluerint; qui, nisi a priore licenciam loquendi [habeant], omnino taceant. Ille

tamen qui ferra tenet, si nec[esse sit, br]eviter quod vult [fo. 34b
loquatur famulo qui focum facit et [pariter c]um carbone ligna
portat, quæ debent esse valde sicca et [ante multos] dies de
industria preparata. Olim siquidem huic operi ta[m] oportuno
5 et spirituali duo fratres ad minus, una cum secretario sive
subsacrista, per duos vel tres dies simul, aut per quantum
tempus et quociens per annum opus extitit, max[ime]†
sexcies aut quinquies vel saltem quater ad minus manus
cum omni diligencia obnixe intendebant. Cui rcvera operi
10 duo fratres ad minus, quandocumque necesse habetur, cum
omnimoda reverencia et honestate vacare tenentur; hoc
rite observato, quod subsacrista, quociens oblatas in crastino
facere proponit, qua hora voluerit inter laudes matutinas
priori, aut custodi qui vice illius conventui preest, illud
15 humiliter per signum innotescat, quoniam proculdubio ubi-
cumque et circa quamcumque rem fuerint fratres occupati, et
maxime claustrales, a priore claustri semper sciri debet. Quod
autem secretarius in die apostolorum Petri et Pauli conventui
ex more inve[nie]t canestella et brachinella vini et claretum,
20 cum duabus bonis pitanciis et uno medio ferculo, et cum
medone ad caritatem, et tantumdem in festo beati Petri ad
Vincula, excepto clareto, cum assayo in vigilia utriusque
festivitatis; et quod in festo Exaltacionis sanctæ Crucis, et
similiter in octabis sanctæ Agnetis, vinum cum bona pitancia
25 conventui inveniet, necnon et in festo Invencionis sanctæ Crucis
cervisiam tantum, seu de curialitatibus, quas pro consuetudine
antiqua priori, cantori, et succentori, aliisque fratribus suis et
maxime suis sociis, qui in ecclesia jacent, impendere consuevit,
non est opus ut plenius specificetur hoc loco, quoniam ipsarum
30 noticia consuetudinum ex frequenti usu ita liquido constat
universis, quod oblivioni nullatenus poterit commendari. De
clareto autem, ut nulli dubium est, hoc pro recta et antiqua
consuetudine habetur, quociens ab ipso sacrista vel a pitanciaro
invenietur, quod tres fratres semper in suis ciphis, qui alio nomine
35 bollæ vocitantur, dimidium habebunt sextarium, et alii tres fratres
similiter dimidium, et sic de ceteris fratribus, ad quantitatem
videlicet quam antiquitus [in] quibusdam octabis una cum
cervisia vinum nichil[ominus]† fratres habere consue- [fo. 35.

verant ; et prout olim de medone ad [karitatem]† . . . tum
singulis pro consuetudine erogabatur, et adh[uc]† . . . fratribus
infirmis tam de medone quam de cervisia ad kari[tatem]†
. . . tum pro more distribuitur.

5 *De ministerio utriusque celerarii ; et de famulis curiæ
instituendis ac diversimode castigandis. Capitulum vij.*

Celerarius forinsecus, qui curam habet super omnia maneria et
res ac possessiones porcioni conventus assignata, sagaciter provi-
dere debet, ut tales sint ad maneria servientes atque prepositi, qui
10 ecclesiæ libertates, et agri culturas, atque cetera omnia [quæ]† ad
profectum spectant maneriorum, sciant et possint fideliter
custodire ; quos [ad]† raciocinia reddenda semel in anno, pro
dispositione abbatis et conventus, ad domum venire faciet.
122] Qui eciam super omnia providere debet, ne unquam
15 domi de casco, frumento, ordeo, aut avena, vel bosco, quod
absit, defectus habeatur. De hiis autem, congruis anni
temporibus, suam providenciam facere tenetur ; atque omnia
hujusmodi, per eundem domi destinata, a celerario intrin-
seco, de consilio ipsius, ad utilitatem conventus et honorem,
20 expendi debent prudenter¹ et discrete. Ipse enim exterior
celerarius, prout a celebris memoriæ abbate R. de Berkynge olim
est statutum, juxta quod specificatum est supra, capitulo lxxij.
terciæ partis, quociens domi esset per aliquos² dies moraturus,
clavem de celario portare deberet, et celerarius interior interim
25 in claustro morari ; quod si non faceret, ut si non nisi per unum
aut duos dies domi moraretur, quod ipse tunc, sicuti et sacrista ac
elemosinarius, matutinas quaque nocte in conventu atque horis
regularibus similiter, cum posset, et missis cotidie interesset.
Quoniam, ut prelibatus multociens asseruit abbas, non nisi unus
30 est, aut esse debet, in monasterio celerarius, qui se possit aut
debeat de matutinis privatis diebus a choro absentare ; sed, si
ambo domi fuerint, alter eorum semper matutinis in choro
diebus privatis interesse debet, nisi ab eo licenciatur qui conven-
tui preest. Extra refectorium vero idem exterior celerarius, cum

¹ *penaenter*, MS.

² *aliquod*, MS.

domi fuerit, prout ab illo eodem abbate est recitatum, non nisi de licencia prio[r]is reficere debet, sicut nec aliquis alius de congregacione [sive] extra sive [in] refectorio reficiat. Promptus [aute]m esse debet in ecclesiæ negociis et utilitatibus, [fo. 35b.
 5 ubicumque pro eo mittatur. . . . ecclesia alibi ubi necesse fuerit .protinus a domo recedere ; q[ui] in] suo recessu a domo aut in suo reditu benedictionem recip[ere non] solet, nisi solummodo prima vice a domo recedit, ultra duas noctes moraturus, postquam in capitulo primum fuerit institutus ; quam tunc in regressu
 10 et in reditu est accepturus. Et hac ratione licite potest et debet chorum ingredi et in conventu utroque venire quacunque die et [noctis]¹ hora voluerit. Sed a domo recedere antiquitus non potuit, neque adhuc potest aut debet, nisi illud priori innotescat, et ubi inveniri possit, et per singulos dies, dum extra morari proponit,
 15 eidem constare faciat, ut ab eo sciatur indubitanter ubi inveniri debeat, si fuerit fortasse pro aliqua necessitate querendus. Sed neque in suis operibus vel administracionibus aliquid arduum aut insolitum, irrequisito prioris aut aliorum custodum sive seniorum consilio et assensu, neque aliquid in rebus hujuscemodi est fac-
 20 turus, nisi quod eos velle fieri intelliget ; nec presumet aliquid agere quod factum velit eos ignorare.

In tabula vero ponebatur generaliter de missis et omnibus officiis, ex institucione predicti abbatis, et adhuc ponitur, sicuti et fratres claustrales. Sed, cum omnis creatura ad libertatem
 25 et requiem corporalem tendat voluntariam, atque in cordibus nonnullorum servorum divini torpescat laboris et obsequii, ad impetuosam et irrationabilem cujusdam celerarii exterioris instanciam, aliter quam prefertur, fieri est permissum, sed in capitulo nondum statutum, ut videlicet, cum domi fuerit, idem
 30 celerarius liberius se habeat quam convenit, a matutinis trium leccionum se subtrahendo, sicut et camerarius, et similiter extra refectarium, non petita licencia, tanquam sui juris quando et ubi voluerit, inordinate reficiendo. Et, quia de clave celerarii, modo preostenso ab eodem portanda, inter ipsum et celerarium
 35 intrinsecum aliquociens indiscreta emersa est contencio, a priore et aliis pro bono pacis est permissum, ut ipsam clavem interior celerarius jugiter portet, ita videlicet quod ipse exterior, domi

¹ noctis, om. MS.

existens, quando et quociens opus fuërit, in celarium, sicut et in granetum, pro suæ libito voluntatis libere intret, et quæ in eo sunt videat, ut de ibidem inventis ipsi ambo, qui unanimes atque . . . in omnibus esse debent, prout eis utilius visum [fo. 36. 5 fuerit Qui eciam si xenia mittere vel aliud quippiam da . . . sum . . . mine pacietur, nimirum cum ex illius indu tur domi destinentur universa quæ celario sunt necessaria.

133] Ad celerarii vero interioris ministerium pertinet omnia 10 quæ in pane et cervisia conventui sunt necessaria providere, atque omnia vasa celarii et omnem suppellectilem officinis celario spectantibus necessariam invenire, atque curam ipsarum officinarum et molendini atque portariæ et prati et curtilagii et rerum omnium quæ in abbacia ad celarium pertinent est 15 [s]pecia[liter] habiturus.

134] Cujus quasi dextera manus et specialis coadjutor, quociens adjutorio indiget, esse debet granatarius. Tectum 123] vero claustrum juxta celarium et juxta refectarium, atque s[uper]† dormitorium usque ad capitulum, necnon et tecta 20 celarii, refectorii, [et dor]matorii, [at]que domus necessariae, juxta quod inferius plenius declar[atur], capitulo xv. (?) [istius] partis, atque cetera omnia edificia tocus cu[r]iæ ad] celarium pertinencia, una cum lavatorio, sua providencia sustentabit. Qui eciam, secundum institutionem beati Benedicti, circa om[n]em 25 oper[acio]nem interius et exterius sollicitus esse debet, ut eam ad beneplacitum Altissimi et fratrum [quie]tem atque ad ecclesiæ utilitatem et honorem possit salubriter adim[ple]re.

134] Debitum conventui servicium in pane et cervisia cum pctu caritatis in Sabbatis aliisque diebus assignatis, necnon et 30 liberationes panis et cervisiæ, tam supervenientibus monachis quam forensibus et famulis, quibuscumque debentur, absque simulacione aut commixtione aliqua seu diminucione fieri faciet more consueto. Et quando ab eo aliquid postulatur, ultro continuo, si habuerit, de hylari vultu prebeat; cui si forte non 35 est donandi facultas, sit saltem ei semper respondendi suavitas, ut neminem unquam [ver]bo aut qualicumque signo contristet. Universorum vero nomina, qui jure hereditario aut pro disposicione capituli suo perpetuo liberationes de celario conventus

percipiunt, licet hoc loco interserere [for]san expediret, brevitatibus tamen causa ea hic specificare omitto, [quia]tm de illis atque de aliis hujuscemodi in matricula celer . . . am in presenti pagina potius expedit agere mencionem de . . . cum
 5 monach . . . quod magistro plumbario libera . . . super ecclesiam operatur, atque de pane et secunda cervisia . . . erat [fo. 36b garcioni, specificatum est supra, capitulo proximo]. Debet autem celerarius forinsecus de exterioribus proinde . . . [dis]pon[ere], ita et ipse de rebus omnibus interioribus celerari[is], necnon et
 10 124] de famulis officinarum ammovendis et substituendis sagaciori modo quo poterit ordinare tenetur; nisi quod domnus abbas pro more antiquo septem specialiter in abbacia, ex assensu conventus in capitulo, prebet ministeria et non plura. Illius namque dignitati inc[um]bi[t] duos famulos de refectorio ydoneos
 15 constituere, et duos famulos de infirmitorio, atque famulum de locutorio, et famulum custodem ostii [infirmariæ, et] de celario conventus, atque stabularium de stabulis (?), atque famulum. Stabularium vero, qui hospitibus ministrat [in] hostill[aria] curiæ, hostillarius semper intrinsecus per voluntatem s[uam consti]tuere
 20 solebat usque ad tempus bonæ memoriæ abbatis [Ricardi] de Crock[e]ye a sua petitione obtinuit a conventu illud ministerium cuidam [fa]mulo daretur, dum fideliter ministraret, qui vocitatur vel vocabatur. [Sed] proculdubio famulum de . . . ario et magistrum pistorem, atque . . . majorem (?)
 25 aliosque famulos de curiæ officinis idem celerarius [extrin]secus ammovere, atque alios famulos de curiæ officinis debet celerarius intrinsecus ammovere, atque alios conventui magis idoneos substituere poterit et debet, quociens viderit expedire. Sicuti et sacrista, camerarius, [et infirm]arius suos famulos
 30 amovere, quociens opus [fuerit], et alios conventui utiliores in locis eorum subrogare [debent], non obsistente quod aliquociens idem celerarius, ad petitionem fratrum nostrorum, quosdam famulos in ipsis instituerit officinis: sicuti quondam constitutus est Willielmus de Paris fornarius de pistrino conventus a
 35 fratre Hugone de Sancto Albano, tunc celerario, ad instanciam fratris Reginaldi de Hermodis Worthe, tunc celerarii exterioris forinseci, et ad petitionem fratris Johannis de Maleth et fratris Ricardi [de Cr]okele, cum quibus extitit idem W. ad curiam

Romanam, [pr]†edando in usus proprios ecclesiam de Essewille; et
 [sicuti]† Symon Pollard constitutus est ostiarius de pita[nciaria
 a]† Johanne de Lyra, tunc celerario, ad petitionem [fo. 37.
 fratris Galfridi de Suttone, tunc celerarii exterioris,
 5 [et ad instan]†ciam et petitionem fratris Normanni et supradicti
 R. de Cro[kele], cum quibus extitit idem S. ad dominum
 regem H. tertium in Gasconia, anno gratiæ Mccxlvj^o, cum
 zona beatæ Dei genetricis, [secundu]†m regulacionem
 reginæ, quæ tunc ibidem [extitit]†
 10
 [Of the end of chapter vij. and of the beginning of chapter viij.
 there remain only a few fragments, from which no continuous text
 can be constructed.]

[De coquinario. Capitulum viij.]

15

 est rector capellæ de Tothulle, qui pro tempore fuerit
 [pe]rcipit cotidie duo fercula de cursu in refectorio, [fo. 39.
 cum conventus [in ter]†ciis est; serviens de revestiaro
 20 hereditarius, qui insimul percipit cibum suum ibidem eodem
 modo sicut primus. Iste tamen, in omnibus festivitatis quæ
 in capis coluntur, iiij. percipit in loco predicto fercula, et etiam
 tam ipse quam ceteri, qui cibum suum accipiunt in refectorio,
 quociens pitancia est de Bemflethe, habebunt de eadem. Janitor
 25 vero abbaciæ ad fenestram coquinæ percipit quatuor fercula,
 duo scilicet pro officio suo hereditario, et duo pro corredio
 quod predecessores sui emerunt de conventu, tempore domni
 Herberti abbatis. Pincerna etiam conventus, et bedellus eorum
 forinsecus, et serviens principali de sartarino, quorum unusquisque
 30 in officio suo jus habet hereditarium, singulatim ad dictam
 fenestram bina recipiunt fercula. Braciator etiam et pistor
 conventus eodem modo, atque vannator in granario unum
 tantum, videlicet de secundo generali. Moniales vero de
 Keleburnia eligere possunt utrum per diem velint octo fercula,
 35 vel hiis ad certum tempus de coquinario integram et
 equivalentem alicujus piscis recipere porcionem. Preterea
 servientes gardinarii habebunt, a festo sancti Valentini martiris

usque quadraginta dies sequentes completas, et a festo sancti Jacobi cotidie usque ad festum sancti Michaelis, duo fercula. Ortolani eciam, qui diebus carnum tempore misericordiæ de orto celerarii olera colligent, per manus potagiarum conventui
 5 paranda, percipient singulis diebus predictis de coquinario unum ferculum. Plumbarius eciam, sive conductarius, quociens aquagium reparatur infra muros ecclesiæ, vel supra tectum ecclesiæ fabricat, bina fercula recipiet in coquina. Quando vero alicubi supra aquagium extra ecclesiam vel aliquid artis
 10 suæ¹ ad opus celerarii operatur, nichil hiis vicibus percipiet de coquina. Sunt eciam alii quidam qui cibum suum percipiunt in coquina, sed quia non sunt nisi ad tempus huiusmodi percipientes, decencius est in matricula coquinarum quam in presenti de ipsis facere mencionem: videlicet magister cocus
 15 nomine . . . to die tercii generalis, ostiarius coquinæ, custos fenestræ . . . nciam, sacellarius, potagiarum, mancipium, tres pauperes in sartario, pellinarius, duo lavatores in balne[ario], [et fle]botomator, serviens camerarii qui [fo. 39b. crasset]a reficit in [dormi]torio, allutarius, serviens infirmariæ qui
 20 australi parte ejusdem domus famulatur, serviens in locutorio, et duo ortolani celerario subjecti. Preterea allutarius percipiet de coquinario, ad opus famulorum suorum, per triginta dies, contra festivitatem Omnium Sanctorum, quando scilicet botas parat yemales, xxx. denarios, totidemque contra Pascha dum
 25 botas preparat estivales.

Ad subcoquinarum spectat officium nondum per coquinarum in coquina completis superagendis ad conventus refeccionem diligenter ad effectum perducere; ideo enim licenciam habet de hora post missam per totum annum extra Quadragesimam, ut
 30 videlicet reficiat salina in refectorio sale, et ut in coquina quæ agenda sunt ita parentur, quod conventus propter moram servicii nullatenus molestetur. De suffragiis eciam per totum annum post vespervas, nisi agenda sit processio, insimul licenciatur, et eciam de officio in conventu, nisi de vespervis et magna missa,
 35 quociens ipsum totum officium coquinarum, propter ejusdem absenciam vel egritudinem, contigerit adimplere. Inter prandium conventus, idem ita nutibus et signis servientum cum effectum

¹ seu, MS.

respondeat, ut nullus sui causa vel alterius in coquina molestia perturbetur. Ad servitores, si sederit ad mensam, ut ordinate quæque inter prandium servitorum gerantur, diligens speculator esse tenetur.

5 *De pitanciarario, et de hiis quæ illius incumbunt ministerio. Capitulum ix.*

Quod pitanciararius omnes tabulas habere debet, qua[s] alii habent sacerdotes, et de quibus in hiis quæ ad divinum spectant officium pro consuetudine antiqua eidem est parcendum, et
 10 quibus eidem voluntarie partitur ex moderno usu, specificatum est supra, capitulo lxxij^o. terciæ partis. Pitanciararius¹ siquidem de proventibus ecclesiæ de Okham competentem pitanciam tenetur invenire cotidie per annum conventui, excepta festivitate apostolorum Petri et [Pauli, et]† beati Petri ad Vincula,
 15 et exceptis quibusdam anniversariis principalibus in quibus de rebus et redditibus ad hoc assignatis per manus diversorum obedienciariorum de tribus aut [quatuor]† pitanciis, preter duo generalia solita, conventui refic[itur, et] excepto die [fo. 40. Parasceves, in quo coquinarius modo preostenso et consueto
 20 totum coquinæ servitium invenire tenetur. Servitium vero pitanciæ supradictæ taliter est constitutum, quod nulli fratrum in refectorio, vel in misericordia, seu alibi infra ambitum abbaciæ, aut alicui religioso in hostillaria intrinseca per licenciam reficienti, nec eciam fratribus per triduum non procul, sine sumpta
 25 benedictione, profectis, nullatenus subtrahetur. De pitancia insimul de Benfleth, preter predictam, habebunt omnes monachi predicti et hii qui corredia sua de esculentis percipiunt in refectorio, atque omnes forinseci, qui de Bemflet vini recipiunt liberationem.

30 Quociens causa necessitatis contingit pitanciarium de cibis mollibus conventui servire, ut videlicet de ris vel de tailliz aut de ostriis, de quibus non inveniri debet pitancia de grossis et electis, aut si servitium fiat de ovis cum caseo pulmentato vel de hujusmodi, frater, qui donum inde pecierit et illud edere voluerit,

¹ pitanciarium, MS.

suae petitioni annuerit in refectorio servientes. Et, licet de hujusmodi predictis pro necessitate aliquando pitancia conceditur, admitti tamen de bussello, vel de morterellis, vel de parvis anguillis in bructo, aut de hujusmodi cibariis parvi precii,
 5 penitus inhibetur.

Quia manerium de Bemfleth cum pertinenciis ex antiqua institutione assignatur ad inveniendum inde vinum et pitancias conventui diebus per annum infraspacificatis, tamen, ne per excusacionem ignorancie vel per cordis parcitatem pitanciarum
 10 debitus modus et antiquus in aliquo pervertatur, sciri debet quod, licet pitancia de Okham de optimis vendicioni expositis cotidie debeat comparari, ista precipue pitancia taliter ordinatur quod, quociens de placentibus debet procurari, ferculum ex illis unam et dimidiam debet continere; de solis vero duas; de
 15 anguillis de Grantebrigge salsis, et de murenulis sive lamprillis, ac de gobionibus recensium anguillarum, sex; de merlingis eciam ad diem pertinentibus, quatuor. Pisces vero qui dicuntur haddoch vel gurnard, seu brechia marina, aut m[u]leth non debent frustratim tripartiri, nisi rationabilis causa necessitudinis forsitan
 20 hoc exposcat. Pitancia quidem de sm (?) . . , vel de grossis welkes, sive conchiliis, xxv. ; de roches . . /et de barz [fo. 40b. uno tempore tantum quatuor, vel eciam tres ta[ntum], et de allece recenti in novitate similiter quatuor aut tres. [Sed]† de flundriis, et hoc occidentalibus, quinque debet continere. Neque
 25 ignorari debet quod, postquam coquinarius de allece recenti invenerit generale conventui, inde ex tunc nomine pitancie nullatenus ministrabitur. De ostriis vero electis de mollibus cibis, ut supra in modum de pitancia de Okham specificatur, poterit pro defectu pitanciam invenire. Sed de pisce qui dicitur
 30 crannoch, vel de flundriis orientalibus quæ dabben nominantur, aut de hujusmodi exilibus, seu de hiis ad quæ expensæ parvæ pitancie possunt aliquando extendi, nulla necessitate inveniri debent. De ista quidem pitancia de Bemfleth, scilicet omnes qui vinum percipiunt cum conventu, diebus scilicet quibus de
 35 eadem pitancia sit servitium, et eciam hii qui cibum suum in refectorio percipiunt, participes efficiuntur. Ad naviculam coquinæ emend[and]am et ad eam sustinendam inter coquinarium et pitanciarium aliquando solebat apparere signum

commocionis; sed, postquam de ecclesia de Okham cotidiana assignata fuit pitancia, unde necesse habuit cotidie idem pitanciarium deinceps cum esculentis suis, sicut et coquinarius, a Londoniis habere per predictam naviculam conductum, ratio
 5 sentenciavit ut, sicut uterque equali inde adjuvatur solacio, ad illius reparacionem bipartitis sumptibus equalis utrumque constringat sollicitudo.

Pitanciarium in octo subscriptis solemnitatibus principalibus, videlicet: in vigilia Natalis, sancti Edwardi, Paschæ, Pentecostes,
 10 sanctæ Trinitatis, Assumpcionis beatæ Mariæ, Translacionis beati regis Edwardi, et Omnium Sanctorum, tenetur invenire conventui, ad assayum ad skyllam deferendum, sextarium vini, de quo videlicet conventus serviri debet in crastino; et in parapside decentem pitanciam de genere pitanciæ in crastinum inveni-
 15 endæ, si voluerit, vel eciam de alio genere, meliori modo quo possit, ita ut presidens et seniores, quos inde facere voluerit participes, procuratorem debeant merito commendare. Quod autem dompnus abbas et prior, quando in suis cameris existunt, de huiusmodi respiciuntur assayo, abbas videlicet de sextario,
 20 et prior de dimidio, cum pitancia competenti, consuetudinis est antiquæ, licet per multum tempus in[usita]ttum. In pre-[fo. 41. dictis eciam octo solennitatibus, pro vino et clareto, quibus olim conventus in eisdem [reficie]tbat, cervi[sia]m in pitancia [et] vinum solummodo conventui t[empor]e moderno invenire
 25 tenetur, et unam pitanciam scilicet cotidianam de Okham, atque duas solennes de manerio de Bemfleth. In subscriptis vero xxv. festivitatibus, in quibus conventui pitanciam de Bemflet et serviciam pro vino, set hoc ex permissione, videlicet: in die Circumcisionis Domini, in die Epiphaniæ, in die sancti Vincencii,
 30 in Purificacione beatæ Mariæ, in Cathedra sancti Petri, in Dominica Palmarum, in Annunciacione beatæ Mariæ, in octabis Paschæ, in Translacione sancti Edwardi regis et martiris (et similiter ipso die cervisiam cum pitancia de gardinario), in die Ascensionis Domini, in die sancti Dunstani, in die sancti Johannis
 35 baptistæ (cum alia pitancia de gardinario ipso eodem die), in die Translacionis sancti Benedicti, in solennitate reliquiarum, in die sancti Swithuni, in die sanctæ Mariæ Magdalenæ, in die sancti Laurencii, in Nativitate beatæ Mariæ, in die sancti

Michaelis, in die sancti Martini, in die sancti Edmundi regis et
 martiris, in die sancti Andreae, in die sancti Nicholai, in
 Concepcione beatae Mariae, in die beati Johannis apostoli ad
 Natale Domini, in die sancti Thomae martiris. Hiis xv. subscrip-
 5 tis inveniet pitanciarus conventui cervisiam pro medone atque
 pitanciam, videlicet: in octabis Natalis sancti Edwardi, et tribus
 diebus proximis post diem Paschae, in die sancti Johannis ante
 Portam Latinam, tribus diebus proximis post diem Pentecostes,
 in octabis apostolorum Petri et Pauli, in octabis Assumpcionis
 10 beatae Mariae, in octabis Translacionis beati regis Edwardi, (in
 quibus videlicet tribus octabis, ultimo hic prescriptis, consuevit
 olim conventus vinum habere in ciphis una cum medone, pro
 quibus permittitur ei tempore moderno, una cum pitancia debita
 et consueta, cervisiam solummodo invenire), in die sanctae
 15 Katerinae, in die sancti Stephani, in die sanctorum Innocencium,
 in anniversario Roberti . . . de Bemfleth. Subscriptis autem
 diebus inveniet [pitanci]arius cerviciam pro medone absque
 pitancia: in die, [in die] sancti Mauri, in die sanctorum
 Fabiani et Sebastiani, in die sanctae Agnetis primo, [fo. 41b.
 20 in die conversionis sancti Pauli, in D[ominica . . .] gesimae,
 in Dominica prima Quadragesimae, in Dominica in medio
 Quadragesimae, in die sancti Ciriaci sociorumque ejus, in die
 sanctorum Philippi et Jacobi, in illo festo sancti Aldelmi
 quod in albis celebratur, in die sancti Augustini, in die sancti
 25 Botulphi, in commemoratione sancti Pauli, in die sancti Jacobi,
 in Invencione sancti [Stepha]ni, in octabis beati Petri ad Vincula,
 in die sancti Bartholomei, in Decollacione sancti Johannis baptistae,
 in ordinacione sancti Gregorii, in die sancti Mathei, in octabis
 Nativitatis beatae Mariae, in die sancti Mauricii, in die sancti
 30 Dionisii, in die sanctorum Symonis et Judae, in Dominica prima
 Adventus Domini, in die sancti Thomae apostoli, in die sancti
 Silvestri. De quibus omnibus fit recta serie mencio specialior
 inferius, capitulo xlvij. istius partis; verumptamen de administra-
 cione vini et cervisiae hospitibus facienda specificatur inferius, in
 35 hujus quartae partis capitulo xiiij. Et scire debet pitanciarus
 quod, ex quo tot diebus supradictis pro vino et medone permittitur
 ei cervisiam invenire, debet eam optimam procurare, ita quod,

postquam rectorarius ante servicium¹ inde fecerit assayum, sicut cotidie de cervisia² facere tenetur conventus, nisi eam invenerit conventuali meliorem, ipsam debet refutare, et, facto eo die servicio¹ de celario, pitancarius pro predicta in posterum altera
5 die competentem tenetur commutare.

Isti subscripti recipiunt vinum, tam in festis quam anniversariis, quociens per annum conventus pro more generaliter vinum habet: moniales de Keleburne, quatuor galones; et quilibet subscriptorum, unum galonem, videlicet: portarius abbaciæ, famulus
10 de vestibulo, famulus de camera, medicus, sacerdos de Tothille; atque isti tres similiter, sed de novo graciaque³ speciali, aurifaber, magister R. de Fremingham, magister R. de Beverlaco. Necnon et omnes suprascripti, qui vinum recipiunt, recipiunt similiter flacones, hiis tribus coniectis: scriptor
15 videlicet cantoris, pistor, conventusque pincerna. Atque omnes prelibati, vinum recipientes, cervisiam [recipiunt]† de pitancario, quociens conventus cervisiam recipit ab eodem.

136] *De hiis quæ ad hostillarii interioris et exterioris officium spectant. Capitulum x.*

20 Frater vero qui ad suscipiendos hospites est intrinsecus deputatus hæc jugiter in ipsa hospitum domo [habere] debet prompta et parata, lectos, sedilia mensas, manutergia, [fo. 42. mappas, scutellas, lavatoria, atque baccilia, et si qua sunt hujusmodi necessaria, quæ omnia, quociens opus fuerit, sicut et
25 stramen sive literam ad lectos, et carbonem ad focum, hostillarius ibidem extrinsecus invenire ac renovando mutare tenetur, preter ciphos et coclearia, quæ ibi de rectorio haberi solent. Mappæ vero et manutergia aliquociens, sicut et vestimenta lectualia, in fratrum decessu, ibidem deputantur,† juxta quod inferius specificabitur. Panem vero et potum supervenientibus hospitibus
30 invenient celerarius, atque pulmentaria coquinarius et pitancarius, et hoc plenius et honorificentius, si fieri possit, quam conventui. Sed eorum famulis et garcionibus atque vecturis

¹ cervisium, cervisio, MS.

² servisia, MS.

³ que gracia, MS.

- inveniet hostillarius forinsecus omnia plenarie quæ necessaria sunt. Idem vero frater qui ad suscipiendos hospites est **137]** deputatus, accepto rumore a famulo locutorii exterioris de hospitum decensu ibidem, froccos eisdem per eundem famulum
- 5 continuo destinabit, et una cum eodem obviam illis illuc est iturus; qui eos benigne suscipiens intimabit eis si conventus ipsa die fuerit supra formas, priusquam eos in ecclesiam ducat ad orandum; quos usque in ecclesiam precedet. Ad cuius ingressum cum eis genuflectet, et eos consequenter aqua benedicta
- 10 asperget, atque cum eis orabit suppliciter inclinando, si conventus ipsa die supra formas non extiterit. Qui si supra formas fuerint, dum hospites cum curta venia, ut moris est, orant prostrati, prope eos stabit, et postquam oraverint, facto suppliciter ante et retro, ad locutorium eos ducet regulare, ibique eos, dicto
- 15 "Benedicite," humiliter in osculo sancto salutans, de statu eorum et nominibus, et de qua domo vel patria sunt, diligenter inquirere; ac eos secum postea ad cellam ducet hospitum, ubi cum eis sedens ex divina pagina, prout regula monet, aliqua verba ad informacionem animæ salubriter proferet; ac consequenter, si
- 20 extranei sint monachi et ipsius loci ignari, per claustrum usque in monasterium, et, si tempus permiserit, per curiæ officinas quæ eis sunt ignotæ, et per totum monasterium licite, consolandi gracia, poterit eos ducere. Ita tamen quod, si custodi ordinis obviaverint, ob quam causam sic incedunt eidem reverenter exponat.
- 25 Qui, facta prius inquisitione de numero famulorum sive garcionum et equorum illorum, illud hostillario exteriori constare faciet, ut ab eo honorifice sustententur, quemadmodum sustentari solent [famuli] et equi fratrum nostrorum ab itinere domi [fo. 42b. redeuncium.
- 30 Monachis tantummodo in refectorio aut in ipsa cella reficientibus, aut¹ ubicumque reficiant, omnis eisdem humanitas et honoris ac largitatis exhibitio, et maxime extraneis, impendi debet ab omnibus. Prior vero conventualis cum advenerit, juxta quod similiter specificatur inferius, capitulo xiiij. istius
- 35 partis, sive in refectorio comedat sive extra, duplicabitur ei sua porcio, tanquam priori nostro; nam duos panes habebit

¹ *qui*, MS.

ad prandium, cum justata servisæ, et tantundem ad cenam, si cenare debeat, preter justam collacionis consuetam. Abbas vero, si advenierit, tres habebit panes ad prandium et totidem ad cenam; sed de servicia non amplius habebit quam prior conventualis. Quilibet vero monachus extraneus, sive in refectorio reficiat sive extra, si est cenaturus, panem proculdubio integrum ad cenam habebit. Et, si unus fuerit monachus, per se justatam cervisiæ ad collacionem habebit, si ante collacionem ordinate advenerit; et, si fuerint duo monachi, non amplius habebunt. Sed, si fuerint tres, duas justatas sunt habituri, et, si quatuor, non amplius. Sed, si fuerint quinque, tres justatas rite habebunt; et sic deinceps, crescente numero impari, numerus liberacionis augebitur. Quod favencius in fratres Hurleyæ qui hujus cenobii sunt professores et crebrius hic; al[ias] minus familiaris ac districcius aliquantisper. Sed hoc cum denario dispensari solet specificatur inferius, capitulo xliij. istius partis.

138] Idem vero hostillarius intrinsecus, preter debitam quatuor candelarum liberacionem, quam per ebdomadam omni tempore admittere solet, de subsacrista ad vesperum pro quolibet monacho, ex recta et antiqua consuetudine, quatuor recipiet candelas, et de camerario crassetum. Sed, si prior fuerit conventualis qui admittitur, numerum duplicatum, octo videlicet candelas, cum duobus cereis, est habiturus; et ejus capellanus quatuor nichilominus candelas habebit, juxta quod alibi specificatum est supra, capitulo sexto istius partis. Abbati vero, si hospitalitatis gracia fuerit admissus, non nisi duo tantummodo liberabuntur cerei. Sed eidem, numero non certificato, candelæ ad sufficienciam debet exhibere, et, quamvis fuerint duo vel tres aut etiam plures abbates seu priores in ea simul pernctantes, cereorum numerus nullatenus [augeatur]†. Nec liberabuntur cerei, ex veteri consuetudine, nisi a festo [Omnium San]ctorum usque ad Purificacionem, sed candelæ tantum. [Si vero] aliquis [fo. 43. hospicio receptus cum abbate, vel priore, seu aliquo fratre de claustro loqui voluerit, legacionem suam hostillario debet injungere; qui, nichil inde alicui aliquo modo indicans, ad abbatem vel priorem aut magistrum noviciorum, si frater ille nondum a custodia fuerit absolutus, voluntatem hospitis proferet, et quod ipse decreverit postea fiet. Si autem fratri, qui in claustro est

de custodia absolutus, loquendi cum hospite vel propinquo, vel extraneo licencia concessa fuerit, sua interest ipsum fratrem de claustro ad hospitem ducere. Quod si abbati vel priori non placuerit ut simul loquantur, nec verbum nec signum nec
 5 aliquem nutum ipsi fratri faciet hostillarius, quo aliquid inde percipere quolibet modo valeat. Ipsius enim est præ omnibus sollicitè observare de fratribus qui in obedienciis sunt, cum ab itinere ad monasterium redeunt, utrum famulos ydoneos et sellas habeant regulares, et quomodo se in curia contineant, ut, si
 10 extra ordinem aliquid fecerint, clamorem inde super eos in capitulo faciat.

Si vero aliquis hospes hospitalitatis tempore inordinate se gerat, ita quod notorium sit ejus delictum, et de professione istius fuerit monasterii, debet eum hostillarius citare, ut in
 15 crastino sive in proximo sit in capitulum, ut ibi coram omnibus publice emendetur quod publice deliquit¹; qui tamen, si extraneus fuerit, non ita est citandus, nisi magis enorme illius sit delictum; sed secrecius ab eodem coripi debet, vel una secum ab aliquo ordinis custode, si opus fuerit, acriter reprehendi, atque
 20 moneri ne ulterius alicubi ita se gerat, ut per hoc intelligat quod in hoc collegio ordo viget monachalis.

Nullus autem monachus, sive sit extraneus, sive de aliqua hujus ecclesiæ cella, quamdiu hospitatus est, septa abbaciæ
 139] aliquo modo exire debet, nisi illud hostillario preostendat.
 25 Nec debet, si forte corpus alicujus fratris nostri defuncti in ecclesia presens extiterit, recedere, quousque corpus sepeliatur; cujus sepulturæ interesse tenetur, nisi pro aliquo arduo negotio exequendo aut majore necessitate ab eo qui conventui preest licenciam recedendi² valeat impetrare.

30 Si qui vero affuerint hospites in Sabbato Palmarum aut [in festo]† Omnium Sanctorum, liberationem de botis et pedulibus, sicut et ceteri fratres, pro more habebunt. Et, si contingat quod de hac liberatione vel de aliqua [liber]acione cibi aut potus sibi aut suæ familiæ, quod absit, aut in sustentacione equorum, vel
 35 in aliquibus quæ eis necessaria sunt, defec[tus] habeatur, [fo. 43b. debet hostillarius coram conventu in crastino capitulo inde

¹ *aliquid*, MS.² *precedendi*, MS.

f[a]cere mencionem, et frater ille a presidente proclamari qui ad honorem Dei et ecclesia illum defectum debuit supplere. Cum autem aliquis frater advenit de hujus ecclesiæ professione, non tenetur hostillarius ad locutorium, nisi sponte velit, obviam ei
 5 occurrere, sed tantummodo per famulum locutorii, aut eciam per proprium, froccum ei destinare; eo quod fratres de cellis consuetudines suæ matricis ecclesiæ ignorare non debent; securum tamen ac honorificum erit tam sibi quam eis, si obviam eis incedat, et, ne in aliquo devient, eos informet. De quo quidem
 10 famulo locutorii, scilicet exterioris, alibi inferius, ad finem capituli xvj. istius partis, fit mencio specialior.

Si vero hora refeccionis advenerint aliqui, postquam in refectorio benediccionem protulerint, et extranei sint atque in refectorio reficere debeant cum eis, ad satisfaccionem per
 15 medium est iturus; quos inter seniores hinc inde locabit, vel ex una parte, si ordo eorum exigat; sed hujus ecclesiæ professores locum suæ conversionis pro more optinebunt. Si autem presidens in refectorio secum hospites ad skylam habeat, monachos hospites, si inibi reficiant, secum insuper
 20 retinere solet; cum quibus tunc hostillarius moram est factururus. Et, si monachi in hospicio recepti cum abbate aut priore vel in misericordiæ domo reficere debeant, ipse eos illuc deducet; qui, nisi ibidem similiter reficiat,¹ post prandium eos ibidem queret. Qui si in refectorio comedent, et a presidente ad
 25 finem prandii inibi minime retineantur, cum conventu, prout prius ab hostillario fuerint edocti, usque in ecclesiam processionaliter incedent, et extra chorum morabuntur; et idem cum eis hostillarius, gracias prosequendo; nisi sint monachi de sancto Edmundo vel aliunde nostrum habentes capitulum, qui speciali-
 30 tatis et confederacionis gracia chorum cum conventu ingredi debent; juxta quod specificatum est supra, capitulo lxxv. terciæ partis.

Idem vero hostillarius, quando domnus abbas vel prior conventui preest, hospites secum ad skylam habens, nisi sit ad
 35 nutum ipsius presidentis, in refectorio post prandium morari non debet, nisi quando hospites monachi inibi reficiunt. Sed,

¹ *officiat*, MS.

quando supprior vel alius eo inferior ad skyllam residet, hospites secum habens, et post refeccionem moram cum eis inibi facit, idem hostillarius [semper] morari tenetur, eo quod tunc suos hospites presidens in cellam hospitum, pro recta et antiqua
 5 consuetudine, ducere debet. Sed hostillarius morari non [fo. 44. 140] debet, nisi qui præfuerit ibidem moram faciat, vel eidem forte ut cum hospitibus moretur specialiter innotescat. Qui et, quociens hospites habet a sexta vel nona, ab illa videlicet hora quæ proxima post missam cantatur, absque reprehensione se
 10 poterit absentare; sed vespervas aut aliam horam [preter] prelibatam causa illorum absque licencia nullatenus omittet. Sed neque cum eis comedit aut bibit, nisi de licencia speciali. Horam vero, qua ad vespervas vel ad completorium juxta tempus quo advenerint benedictionem sint accepturi, tam extraneis
 15 quam familiaribus, capitulum nostrum habentibus, tenetur innotescere, et locum, si ignorant, docere, usque ad ingressum chori cum eis procedendo eosque interim exterius expectando. Quos etiam per intervalla, horis assignatis, spaciandi gracia, per licenciam quo voluerint ducere solet. Ad collacionem vero eos
 20 similiter [duce]re debet, nisi forte in choro comedant, quia tunc illud pr[iori, aut]† alii qui vice illius ordini preest, intimare debet, eo quod omnes supervenientes hospites, pro recta consuetudine, nisi evidens et rationabile obsistat impedimentum, collacioni debent interesse, atque ad completorium benedic-
 25 cionem accipere, nisi ill[am] ad vespervas admiserint.

Si vero aliquis hospes sero advenerit, dum pulsatur signum ad collacionem, ita quod collacioni interesse nequeat, benedictionem proculdubio ad completorium recipiet, etiam si ipso instanti ecclesiam (?) intret. Sed, cum nulli liceat unquam post colla-
 30 cionem cenare, ex hiis videlicet qui collacioni interfuerunt, quociens contingit aliquem fratrem tam sero venire, quod ante collacionem cum deliberacione cenare et postea collacioni interesse nequeat, ad collacionem nullatenus veniet, sed cenabit interim ordinate; proviso sagaciter quod tunc ad completorium
 35 benedictionem admittat, sive ante illud cenet sive post. Hostillarius siquidem acriter est corripendus, si non ita disponet quod omnes adventantes, si valeant, collacioni intersint, et benedictionem maxime pro more recipiant, nisi forte tali hora cum

devius fuerit abbas, aut aliud illos evidens excuset impedimentum, ut, si jejuni advenerint, et ipsa hora reficiant; quod etiam tunc priori claustrum, ut prefertur, ab hospitum receptore est humiliter intimandum. Si vero contingat quod aliqui istius
 5 congregacionis fratres tam sero, quod absit, ab itinere redeant, ut quando ultra duas noctes extra moram [faciant], quod nec collacioni interesse, nec etiam benedictionem ad [fo. 44b. completorium sumere queant, ad primam in crastino chorum proculdubio sunt ingressuri; qui, nisi culpam suam de sui
 10 redditus tarditate ad gradum sponte re[cogno]scant, debent ob hoc a supradicto hospitum receptore rite proclamari, nisi forte, pro aliquo ecclesiæ negotio celeriter exequendo, per abbatem aut conventum missi fuerint specialiter, et ob hanc causam cum difficultate festinanter sint reversi. Quando autem ita sero
 15 post completorium ab itinere redeunt istius monasterii fratres, cum, ut prefertur, ad locutorium ingredi non debeant, licite possunt ad sartoriam vel ad hostium intrare celarii; et fratres similiter de domibus nostro capitulo confederatis, si tali hora fortasse advenerint. De extraneis vero tarde adventantibus
 20 paulo inferius specificabitur.

Omni¹ siquidem die per annum debet ostillarius a completorio morari, ut, quacumque hora superveniant hospites, ad eos humanitus recipiendos promptus inveniatur; qui ante ostium capituli, aut etiam refectorii, si potum habeant caritatis, stabit
 25 suppliciter inclinatus, cum egreditur inde conventus, suam tenens laternam cum candela intus accensa, si necesse fuerit, ut quando crasset in claustro accendantur, atque ibidem monachos extraneos, si affuerint, secum retinebit, sed, si qui affuerint nostrum habentes capitulum, usque in ecclesiam una cum
 30 conventu procedent, et cum obedienciariis moram exterius facient. Si autem hospites propria vestimenta lectualia ad sufficienciam fortasse non habeant, eis honorifice per eundem exhiberi debent. Et hac de causa, cum distribuuntur panni fratrum nostrorum decedencium, si qui residui fuerint, post breviculorum portitoris conduccionem, consuevit eidem [abb]as
 35 impartiri, ut de froccis, stragulis, tapetis, mappis, et manutergiis,

¹ *Omniem*, MS.

- nec[non et] de capis, sellis, saccis, cingulis aliisque hujusmodi, **141** quæ tam hospitibus quam fratribus nostris claustralibus itinerantibus esse videntur necessaria. Sed non tenetur hujusmodi vestimenta alicui de familia hospitem accommodare, nisi
5 forte velit de gracia speciali, quia universa quæ in sua habentur custodia pro monachorum tantum necessitatibus eidem assignantur. Qui eciam eisdem candelas, ad dicendum matutinas et ad alia quæque necessaria, ex receptis de sacrista inveniet abundanter.
- 10 Hostillarii vero extrinseci incumbit officio omnes [fo. 45. regulares, preter illos qui specialiter sub regula sancti Benedicti sunt constituti, mansuete admittere et quæcumque sunt eis et suæ familiæ necessaria curialiter invenire. Si quis vero frater ordinis sancti Benedicti sero post completorium venerit, factis a
15 priore cum signo tribus ictibus, post quos videlicet hostium locutorii aperiri non debet, in ipsa hospitali domo exterius, si notus fuerit, vel, si non, in villa ipsa nocte morabitur, habens omnia necessaria et sibi et suis de ipso hostillario exteriori. Qui si moram ulteriorem facere velit, mane facto, suum ascendet
20 equum, et ingressus portam parabit se in locutorio ad claustrum ingrediendum. Ingressus vero ibit in ecclesiam, facturum orationem, et si fuerit ante primam; et, oratione facta, ducet eum hostillarius intrinsecus, si ita decreverit, ad abbatem vel priorem, ut dicat ob quam causam tam tarde advenisset; atque ex tunc
25 servietur ei sicut ipsi Deo. Et quæcumque necessaria sibi petierit fieri misericorditer impendentur, et, sicut alii monachi hospitati, pro more antiquo, morabitur quamdiu voluerit, si se gerat probabiliter et honeste. Qui si girovagus esse reperiatur, et aliquid fecerit inhoneste et inordinate, corrigetur secundum
30 culpam, in capitulo aut extra, verbis, vel verbere, et sic correptus recedere permittetur.
- Monachus vero qui pedes venit in hospitali domo exterius et non interius admittetur; qui ibidem, aut eciam in villa jacens, habebit de hostillario quod sibi fuerit necesse. Sed, si re-
35 periat quod trutanus sit aut ordinis sui desertor, sicut et pauperes capellani et clerici, a subelemosinario victualia unius diei tantum misericorditer est habiturus, et quo voluerit in villa jacebit.

Fratres vero de ordine Minorum et Predicatorum, nisi specialiter sint vocati, atque alii pedites regulares adventantes in 142] ipsa similiter hostillaria exteriore humanitus admittentur. Sed, quamvis celerarius et hostillarius, ex moderno usu, aliis
 5 religiosis quam ordinis beati Benedicti necessaria impendere nullatenus teneantur, verumtamen a piæ memoriæ abbatis R. de Crokeleye, ad tocius conventus instanciam, in pleno capitulo est statutum quod, si qui religiosi equestres sive pedestres alicui ex fratribus nostris familiaritatis aut affinitatis gracia
 10 advenerint, vel venire ab aliquo fratre rogati fuerint, si a priore licencientur ut in hostillaria interiore vel alibi cum illo fratre reficiant, eis sicut et aliis fratribus [per ce]lerarium et coquinarium administratio plenaria honorifice im[pend]atur. [fo. 45b.

Hostillarius quidem prelibatus, pro more antiquo, sangu[ina]-
 15 torum dicet completorium, prima videlicet die suæ minucionis, et per duas noctes eorum matutinas, ordine quo specificatum est supra, lxxiiij. terciæ partis. Qui similiter fratrum matutinas de itinere redeuncium dicere tenetur; verumptamen, cum privatim non de vena sibi minuerit aliquis, illius matutinas est dicturus,
 20 et non completorium. Sed, pro recta et antiqua consuetudine, quociens solus advenerit aliquis hospes, nisi sit de hujus ecclesiæ cellis, hostillarius cum eo in cella hospitem pernoctabit, ut plenius ac devocius simul nocturnum Deo persolvant obsequium, et tunc illius socius, si habeat, vel, si non, alius frater
 25 ad p[eti]cionem ipsius, minutorum, si fuerint, dicet matutinas; et tamen illa consuetudo non absque rationabili causa, multo elapso tempore, est salubriter intermissa. Consueverunt autem antiquitus in tanta multitudine et frequentia monachi ordinis Cysterciensis, hospitandi gracia, huc advenire, atque in tanta
 30 erant huic conventui specialitate astricti, usque ad tempus videlicet ubi¹ indecenter repulsi erant abbas de Boxleya et abbas Begeham, una cum precentore ecclesiæ Christi Cantuariæ, qui, auctoritate apostolica, invito abbate et conventu, apostolum temere visitandi gracia, ingredi attemptarunt, quod,
 35 sicut monachi nostri ordinis, inter fratres permixtim in resectorio reficiebant atque in dormitorio comuniter quiesce-

¹ *ui.*, MS.

bant; et hac de causa hostillarius tunc temporis socium per priorem sibi in subsidium pro more habuit assignatum. Hujus autem famulus hostillarii scilicet interioris, diebus singulis quibus hospites non habet, ad hostillarium forinsecum
 5 pro consuetudine comedere debet. Qui quidem hostillarius unum crassetum inter claustrum et hostium infirmitoriæ, quamdiu recipit duos solidos de quadam domo in Langedich, quæ fuit quondam Willelmi del Perlor, inveniet; quod ardere debet horis vespertinis a festo Omnium Sanctorum usque ad Purificationem
 10 beatæ Mariæ, et alias similiter tali hora, quociens opus fuerit, prout ardent crasseta appensa in claustro.

Hostillarius quoque extrinsecus, aut etiam ejus socius, subelemosinarius, videlicet in illius absencia non [solum]modo, ut prefertur, viros regulares sive religiosos, sed etiam [quos]libet
 15 seculares, quacumque die et tempore, hospitalitatis gracia, supervenerint, curialiter, ilariter, et mansuete recipiet meliori et [decenciori]/ modo quo poterit, ad Dei honorem et [fo. 46. ecclesiæ, per famulos videlicet be]ne instructos et ad hoc ydoneos eis necessaria exhibendo; et max[ime] quibuscumque parentibus
 20 et notis fratrum nostrorum adventantibus honorificencius et habundancius ceteris in omnibus necessariis, tam intus quam extra, tenetur providere, videlicet, sive in ipsa hospitali domo seu quovis alio loco in abbacia cum aliquo fratre, sive in villa, comedant et pernoctent. Omnes siquidem, cujuscumque
 25 fuerint ordinis et condicionis, preter monachos nostri ordinis, qui reficiendi aut hospitandi gracia, sive equites sive pedites, ad portam veniunt abbaciæ, per portarium ad hostillarium continuo duci debent, atque ibidem, prout exigit eorum status et co[n]dicio, cum omnimoda admitti diligencia. Sed illi qui ad
 30 fratres nostros specialiter veniunt aut ignoranter per ecclesiam intrant, reficiendi aut hospitandi gracia, per subhostillarium illuc honorifice duci debent, atque ibidem curialiter procurari.

Qui quidem exterior hostillarius, ut competenter in omnibus de suis ordinet hospitibus, et de expensis crastinæ diei sagaciter sibi
 35 provideat, solet de completorio quaqua nocte morari. Sed proculdubio matutinis, missis, processionibus, horisque diurnis cotidie, quocienscumque poterit, sicut et sacrista, tenetur interesse.

*De gardinario et de hiis quæ ad illius spectant
ministerium. Capitulum xj.*

Gardinarius recipit cotidie, ad opus duorum famulorum et canis eorum, tres panes militum de celario conventus et non
 5 amplius more cotidiano ; sed a die sancti Valentini per quadraginta dies, atque a die sancti Jacobi usque ad festum beati Michaelis, recipit cotidie de eodem celario et de coquina conventus corredium monachale ; atque a prelibata die, beati videlicet Valentini, usque ad festum sancti Michaelis poterit, cum opus fuerit, absque
 10 reprehensione, non petita licencia, ante prandium ad gardinum incedere, et similiter post prandium, sed hoc per licenciam specialem ; ante prandium videlicet ibidem moraturus, si viderit¹ expedire, donec sonetur cymbalum ad refeccionem fratrum, vel, si forte indigeat, quousque reficiant servitores, ita quod cum eis
 15 ordinate reficiat ; quod similiter faciet ad cenam conventus [si]² tarde occurrat ; atque post prandium usque ad refeccionem, si indigeat, poterit ibidem moram facere. Hoc observato [quod ad]† collacionem redeat ordinate et bibat, ut completorio in con-
 [ventu] . . . eat. Ceteris vero anni diebus, exceptis tantummodo
 20 prelibatis, non est [illuc]† post prandium iturus, nisi pro magna sit necessitate, et hoc [de licencia]† speciali. Nec [fo. 46b. debet, cum egritudinis causa fuerit extra [conventum]†, illuc incedere, nisi pro maiore necessitate, et tunc de licencia ordinis presidentis. Sed inter festum sancti Michaelis et festum
 25 beati Valentini poterit semel in ebdomada, si videat expedire, vel eciam bis, si indigeat, licite ante prandium gardinum visitare, sed non post prandium aliqua vice, ut prefertur, nisi priori, si inveniatur, vel, si non, ordinis tunc custodi, qui in clauastro prefuerit, illud preostendat ; quod quidem custos ille, ut
 30 moris est, priori statim cum agnoverit intimare debet. Sed non habetur in usu ut aliquem secum ibidem ducat socium, neque ut ulterius apud Londonias videlicet pergat, nisi de licencia illius qui tunc sub abbate toti preest ordini, si idem tum custos chorum sequatur, et alicubi prope claustrum possit inveniri.³

¹ scinderit, MS.² Om. MS.³ invenire, MS.

Ad omnem vero processionem, quæ fit circa claustrum quibus-
cumque anni diebus, sive in capis sive in albis aut in froccis agatur,
pro more antiquo esse tenetur, necnon et omnibus missis quæ in
capis aut eciam in albis celebrantur interesse debet. Et in
5 capitulo atque ad missas in vigiliis festorum principalium, et
maxime in illis in quibus a conventu in capitulo venia sumitur,
esse tenetur. Et similiter in die cinerum, et die qua in
capitulo legitur leccio de Quadragesimæ observacione et codices
ostenduntur, atque in die qua a refectorio, ut moris est,
10 cipi monstrantur, et in diebus in quibus legitur Passio, atque
in die Cenæ et Parasceves et Sabbato Sancto domi morabitur
maxime ante prandium. Qui eciam, ex antiqua consuetudine,
privatis diebus in Quadragesima, sicut et ceteri obedienciarum,
magnæ missæ et maxime vespers debet interesse; eritque semper
15 ad vigiliam et ad missam in anniversariis principalibus, atque in
capitulo in crastino cujuslibet festi principalis; nec se debet horis
aut diebus supradictis, nisi de licencia speciali, aliquo modo absen-
tare. Qui, cum domi fuerit, nullam missam aut horam regularem
poterit aut debet omittere, quin inde corrigatur, nisi sextam
20 tantum diebus videlicet quibus est conventui in refectorio
de fructu ministraturus. Quando vero prima summo mane
cantatur, ut privatis diebus in yeme, eidem horæ tenetur
interesse; et eciam capitulo debet interesse, absque simulacione,
omni quo poterit die per annum, sine dampno et detrimento
25 rei sibi co[m]muni. Et quam scito a gardino redierit et
capam suam exuerit quibuscumque [horis],† sicut et ceteri
claustrales, conventum sequi debet. Hic autem conven[tui]†
sex libras de gardino reddet annuatim, preter viginti solidos
quos [fratribus, sic]† et pitanciam generalem, in die Trans-
30 lacionis sancti regis Ed[wardi],/ et decem solidos ad [fo. 47.
pitanciam in die Nativitatis sancti Johannis baptistæ, tenetur
eisdem invenire; quæ quidem, sicut et pitancia de Benfleh,
tam in refectorio quam extra, est generaliter distribuenda.
Necnon et fabas ipso die beati Johannis eisdem solet in-
35 venire; quibus si fortasse lac apponatur, illud similiter ex-
hibebit. Sed non buscam aut aliud quippiam invenire tenetur,
eo quod conventus die illa aliud legumen non habet. Cui
eciam poma semper in die sancti Jacobi, necnon et cerisa pro

tempore, et pruna¹ atque piros (?) grossas, nuces, et mespila, si in
 gardino habeantur, maxime in vigilia sancti Laurencii, atque
 ex tunc precipue omnibus jejuniorum diebus, necnon et in quartis
 et sextis feriis, quamdiu duraverint, eisdem exhibebit ; ac precipue
 5 in secundis, quartis, et sextis feriis, in Adventu et in Quadra-
 gesima, tam eisdem quam eciam quatuor hospitibus, sive hospites
 ad skyllam fuerint tunc reficientes sive non ; necnon et singulis
 fratribus in misericordiæ domo cenantibus, tempore misericordiæ,
 et in Dominica Septuagesimæ, poma pro consuetudine invenire
 10 tenetur, sive poma in gardino habeantur sive non.

*De consuetudinibus ad capellam beatæ Mariæ
 pertinentibus. xij.*

Ad missam beatæ Mariæ, in capella ejusdem cotidie cum
 debito honore sustinendam, existere tenetur ejusdem capellæ
 15 custos, vel aliquis frater loco ipsius, preter clericum suum, et
 preter sex fratres qui tempore moderno singulis diebus de officio
 dictæ missæ in tabula ponentur. Et, licet a venerabili patre
 videlicet Ricardo de Ware, abbate hujus loci, sit statutum
 quod, in quinque precipuis hujus beatæ Virginis festivitibus,
 20 missa ejusdem a primo ordinis custode post presidentem, cum
 diacono et subdiacono, in dalmatica et tunica debeat cum debita
 solemnitate cantari, tamen² nullæ festivitates ipsius, nisi ejus
 Assumpcio et Nativitas cum octabis, rite debent celebrari.

Custos capellæ beatæ Mariæ potest quater in anno curiam
 25 suam de tenentibus, qui sectam debent, tenere, et transgressionem
 ibi, quæ non sunt de corona regis, corrigere. Et, si quis de
 illis in curia domni abbatis sit inplacitatus, debet eum ibidem
 per [se] vel per servientem suum ad curiam suam petere et jure
 debito ... ere. Ad redditus vero suos colligendos semel vel
 30 bis [per ebdom]adam, si necesse fuerit, petita prius a priore
 claustrii [speci]ali oretenus licencia, sine reprehensione [fo. 47b.
 in villam exire ; ita tamen quod ob hoc a capitulo cotidiano
 illicenciatus nullatenus se absentet.

Custos altaris beatæ Mariæ debet bis in anno, scilicet ad

¹ pruna, MS.

² cum, MS.

Assumpcionem et Purificacionem ejusdem, viginti cereos super
 trabem altari antepositam, centum libras diminucione continentes,
 et quinquaginta de dimidiis libris circa ambitum altaris renovare ;
 sed illos qui sunt in manibus angelorum de duabus dimidiis libris,
 5 et eos qui ad pedes domni Ricardi abbatis de Berkyng ponun-
 tur, de quibus uterque libram ceræ et dimidiam continet, quo-
 ciens necesse fuerit, tenetur reparare. Ad istos duos ultimos
 cereos sustinendos, dictus abbas assignavit xxiiij. solidos prefato
 custodi, per annum, de Estgrave et de terra sibi adjacente per
 10 manus elemosinarii, qui pro tempore fuerit, pro more solvendos.
 Lampas vero quæ in dicta pendet capella debet die noctuque
 ardere, videlicet de redditibus qui ad plures lampades ad missas
 beatæ Mariæ virginis sustinendas quondam assignabantur.
 Nam revera, tempore fratris Radulphi de Glovernia, duæ in
 15 eadem erant lampades die noctuque jugiter ardentes et super
 virgam dependentes ferream ; atque unus cereus in pelvi pende-
 bat medio loco inter easdem, qui ad omnes missas in eadem
 celebratas ardere consueverat. Quæ videlicet lampades ad
 imperium laudabilis memoriæ domini regis Henrici tercii
 20 amotæ erant, atque loco earundem cereus prelibatus continue
 ardebat ; qui postea a quodam custode illius capellæ in unam
 lampadem jugiter ardentem presumptuosa audacia est volun-
 tarie transmutatus, et sic duæ lampades, ut jugiter arderent
 perpetuo assignatæ, in unam sunt lampadem transmutatæ.
 25 Preterea, dictus custos altaris tenetur de redditibus ad capellam
 pertinentibus, in singulis quinque festivitibus subscriptis,
 scilicet Assumpcionis beatæ Mariæ, Nativitatis, et Purificacionis,
 et Annunciacionis ejusdem, atque in die [Omnium] Sanctorum,
 xx. solidos in pane pauperibus erogare. Ad ann[iversari]um
 30 vero prioris Roberti de Molesham, qui primus dictorum
 [redditu]m erat et institutor, assignavit centum s[olidos,
 /de]† quibus fiet erogacio pauperibus xxⁱⁱ. solidorum [fo. 48.
 in pane, in die scilicet Concepcionis beatæ Mariæ, quæ
 semper in vigilia predicti anniversarii contingit. Et hoc
 35 divinitus speratur esse provisum, ut videlicet una et eadem
 elemosina ad requiem devoti clientis proficiat, et ad suæ
 benedictæ Dominæ et nostræ gloriam et honorem pariter
 impendatur. Ad tumulos quidem inveniendos fratribus dece-

dentibus assignantur viginti et ij. solidi de redditibus quos Johannes de Sancto Paulo, prior hujus loci et custos quondam altaris supradicti, ad hoc perquisivit, ita quod dictum argentum propter casus decedencium annuatim in eodem usu
 5 fideliter expendatur. Argentum vero, quod expensis predictis de redditibus capellæ, qui in universo ad summam xx^{ti}. et iiij^{or}. librarum se extendunt, aliquociens supererit, ad emendacionem domorum et sustentacionem collectoris reddituum aliaque necessaria convcnit assignari.

10 . *Explanacio sive recapitulacio de omnibus fratribus singillatim, qui aliquam in monasterio ministracionem habent. Capitulum xiiij.*

Viri claustrales et quasi personæ domus Dei ad ordinis ac divini obsequii tutelam post abbatem et priorem magis astricti
 15 esse dinoscuntur; supprior videlicet, et alii ordinis custodes, precentor, noviciorum magister, atque succentor. Claustrales vero generaliter appellantur omnes quicumque forinsecam administracionem non habent. Eorum vero qui administracionem habent forinsecam quidam ex recta et antiqua consuetudine
 20 obligantur choro interesse, sicuti coquinarius, celerarius, et 146] camerarius; quidam vero magis, sicuti infirmarius, pitanciarius, et hostillarius forinsecus. Et quidam multo amplius sunt astricti choro interesse, quia fere quasi claustrales existunt, et quod cotidie tam missis quam omnibus horis regularibus, cum
 25 domi fuerint, adesse tenentur, sicuti sacrista, elemosinarius, archidiaconus, gardinarius, custos altaris beatæ Mariæ, hostillarius intrinsecus, granatarius, rectorarius, custos magni altaris et reliquiarum, atque revestiarius, qui omnes ab abbate [in capitulo] sunt constituti sive creati.

30 De domno abbate [et priore] aliisque ordinis tutoribus, [fo. 48b. et de cantore et succentore, specificatur supra recta serie, in exordio videlicet istius quartæ partis, atque in capitulo sequenti; aliisque locis diversis fit de quibusdam eorum mencio specialis.

Noviciorum vero magister, licet aliquis ex prioribus seu ordinis
 35 tutoribus nullatenus existat, ex cura tamen noviciorum sibi

commissa quasi custos ordinis esse censetur; et, ex moderno
 usu, sicut et precentor, non petita licencia, absque reprehensione
 solet locutorium intrare, et a claustro egredi, atque suos novicios
 in locutorium regulare, et extra claustrum usque ad infirmariam
 5 et sartoriam, balneandi et minuendi atque alterius rei necessariæ
 causa, quociens opus fuerit, non petita licencia, ducere potest;
 sed non ulterius extra terminos, neque in locutorium forinsecum,
 ut cum aliqua loquantur seculari persona, nisi de licencia prioris
 claustrii. Sed, si unus de ordinis custodibus extiterit, illud ex
 10 moderno usu absque reprehensione facere solet, hoc observato, ut
 dum loquentur ad invicem novicius et persona secularis, quod
 inter eos sedeat et manifeste audiat quicquid uterque¹ loquatur.
 Qui quidem unum ad minus habere debet socium sibi per
 capitulum assignatum, qui sciat et possit eidem subvenire in illo
 15 laborioso et tedioso præ ceteris omnibus ministerio; et, cum
 absens fuerit, quod sui officii est in omnibus libere excercere.
 Quod autem sui novicii ad prandium legere aut servire vel
 quippiam tale absque sui licencia facere non debeant, neque
 absque illius ducatu aut noticia, seu illius collegæ in ipsius
 20 absentia, a claustro egredi, specificatur inferius capitulo xvj.

Ideo autem supra inter alios circa hujus capituli exordium non
 numeratur celerarius forinsecus, quia, juxta quod preostensum est,
 capitulo vij., de eodem et celerario intrinseco, non nisi unus
 tantummodo in abbacia debet esse celerarius. De coquinario
 25 quidem et camerario fit mencio superius, capitulo lxxij. terciæ
 partis, atque in hac quarta parte similiter, capitulo viij. et capitulo
 xv. De infirmario quoque satis luculenter inseritur inferius,
 capitulo xxxij. Atque de pitancario, capitulo lxxij. terciæ
 partis istius quartæ partis. De hostillario autem
 30 [forin]seco fit mencio supra, capitulo decimo istius partis. [fo. 49.
 Sacristæ vero aut elemosinario, cum necesse habuerit de vesperis
 aut de completorio morari, vel ad matutinas esse privatas, et
 signum inde priori fecerit, non debet licencia denegari; sicut nec
 cantori aut magistro noviciorum vel archidiacono. Elemo-
 35 sinarius autem, cum fuerit necesse, apud Londonias, et eciam ad
 manerium de Padyntone, non petita licencia, solet incedere;

¹ *utrumque*, MS.

comedere tamen aut bibere vel pernoctare ibidem nullatenus debet aliquo anni tempore, nisi de licencia speciali, licet aliquociens, et maxime in autumpno cum habuerit metencium pretariam, necesse habeat ibidem reficere; nec debet unquam, quod
 5 absit, in elemosinaria domo dormire, comedere, aut potare, sicut nec celerarius in celario; nec est aliquis ordinis custos qui, ut aliquod horum ibidem faciat, possit eum licenciare. Sed neque apud Cleygate aliquo tempore est iturus, nisi illud priori ordinate premonstraverit.

10 Hostillarius autem forinsecus, sacrista, idem elemosinarius, atque celerarius, non petita licencia, apud Londonias ire possunt; ita tamen quod celerarius priori innotescat cui clavein de celario interim commendaverit, nisi eam, ut moris est, granatario tradiderit, ut cum absens fuerit aut minutus.

15 Archidiaconus vero, quia nomen habet seculare, non consuevit antiquitus in claustro, et maxime in capitulo, ab aliquo ita vocitari, sicut nec ballivus officialis, aut senescallus, sed puro nomine semper in congregacione rite appellabatur. Huic autem, eo quod in exteriori cura spirituali specialis domni abbatis
 20 vicarius existit, permissum est, ut per curiæ officinas absque reprehensione incedat, atque exterius in palacium regium, et in villam Westmonasterii, quociens ad ea quæ sui officii sunt de prope exequenda viderit expedire; sed, ex antiqua consuetudine, quociens capitulum debuit tenere vel aliquam causam in foro
 25 judiciali erat auditurus, illud [pri]ori claustri, priusquam hoc faceret, rite ostendebat, non tamen licenciam petendo, sed de sua absencia illum premuniendo.

148] [Nu]llus olim potuit, neque adhuc potest, aut de[bet, ex supradictis] fratribus, qui quasi claustrales existunt, [fo. 49b.
 30 ab horis aut missis se absentare, nisi custodi qui ordini preest ubi fuerint constet certitudo. Nec debet idem archidiaconus, sicut nec aliquis ex fratribus prelibatis, preter elemosinarium et sacristam, apud Londonias incedere, nisi petita prius licencia a priore. Gardinarius vero atque custos altaris beatæ Mariæ,
 35 et hoc jam de novo, postquam illa obediencia in possessionibus crevit et redditibus, et sicut et hostillarius intrinsecus atque rectorarius, locutorium ad loquendum ingredi et a claustro absque reprehensione poterunt exire, non petita licencia, cum

habuerint necesse; sed nullus eorum in palacium regium, aut alicubi in villam extra septa abbaciæ, absque licencia, ire poterit aut debet, nisi quod gardinarius, diebus et horis assignatis, ad suam obedienciam licite potest incedere, sed non ulterius usque
5 in civitatem videlicet, nisi priori illud preostendat.

Nec se debet custos prelibatus altaris beatæ Mariæ a choro absentare, ut quando curiam tenencium de ipsa capella tenere debet, vel suos redditus per villam colligere, nisi illud priori ordinate preostendat; hoc tamen observato quod, hujus rei
10 causa, capitulum non omittat.

Granatarius vero, qui coadjutor et quasi manus dextera est celerarii, ad pistrinum aliasque curiæ officinas, commoditatis causa, multociens debet incedere, et usque ad molendinum atque Tamisiam progredi, maxime quando aliquod ibidem bladum est
15 navigio accepturus; sed portam abbaciæ nullatenus exibat, nisi cum in loco fuerit celerarii, nec aliquam horam vel missam debet omittere, nisi pro necessitate manifesta, ut quando bladum est admissurus vel lucraturus, et tunc illud rite priori claustrum preostendet, vel, si forte pro aliqua festinacione prius nequiverit,
20 illud ei post factum humiliter intimabit. Qui proculdubio, nisi cum vicem gerit celerarii, usque ad sartoriam aut infirmariam absque reprehensione, nisi licenciatus, incedere non potest, Sed idem granatarius atque subelemosinarius, subcamerarius et subcoquinarius possunt, necessitatis causa, absque reprehensione
25 ad loquendum cum fratribus, non petita licencia, lo[cutorium] ingredi regulare; sed non forinsecum aliqua vice, maxime [ut cum]† secularibus loquantur personis, eo quod alibi quam directe [ad su]as obediencias absque reprehensione incedere [fo. 50. non debent; nisi quod granatarius, ut prefertur, cum in loco fuerit
30 celerarii, ubicumque fuerit necesse, per totam curiam licite potest incedere, et quod subelemosinario licitum est locutorium, cum voluerit, ingredi forinsecum, ut cum famulo de eodem et cum breviculariis, pro more, loquatur, atque, cum opus fuerit, ad elemosinariæ domum inferius incedere, ut erogaciones ibidem
35 solitas pauperibus faciat, et missam ibi celebret, si necesse habeatur; qui eciam, in absencia elemosinarii, illius officium totaliter explebit. Sed proculdubio subsacrista, aut custos magni altaris, vel revestarius, sicut nec succentor, aut sub-

refectorarius, locutorium ad loquendum cum aliquo, absque
 licencia speciali, ingredi non debet. Nimirum omnino sint
 claustrales, nec licitum sit eos aliqua vice absque licencia a
 claustro exire; nisi quod subrefectorarius, ut justam querat prioris,
 5 vel pro alia necessitate manifesta, celarium ingredi potest, sed
 non ulterius incedere, nisi cum refectorarius fuerit absens, et
 quod succentor et subsacrista, cum cantor et sacrista fuerint
 absentes, a claustro possunt egredi, licencia non petita, sed
 aliter nequaquam. Quoniam olim ipsi proculdubio precentori
 10 non licebat, absque licencia, a claustro egredi, usque ad tempus
 illud quo primum facta est domus scriptoriæ, nisi solummodo
 ad sartoriam, ad incaustum faciendum, cum opus fuisset; nec
 poterat antiquitus locutorium ad loquendum, absque repre-
 hensione, generaliter ingredi, nisi de suo specialiter esset officio,
 15 et hoc tunc in locutorium¹ regulare, nimirum, cum nulli liceat
 locutorium, et maxime forinsecum, loquendi causa, absque
 licencia ingredi, nisi illis solummodo quibus licitum est, non
 petita licencia, cum voluerint, a claustro exire. Sed, quociens
 antiquitus idem cantor aliquam causam in foro judiciali erat
 20 auditurus, illud priori claustris, sicut et archidiaconus facere
 consuevit, priusquam ad hoc agendum exiret, ordinate innotuit.
 Sed, a tempore quo constructa est domus prelibata, permissum
 est ei infra septa monasterii, non petita licencia, quaquaversum
 incedere. H[oc] autem de subobedienciariis pro consuetudine
 25 habetur tempore [mo]derno, quod, quociens illorum socii a
 domo recesserint, benedictione [re]cepta, ipsi se de choro,
 si indigeant, absque reprehensione [se possunt]† absen- [fo. 50b.
 tare, sicut et alii faciunt domi commorantes; hoc tamen
 observato, ob ordinis reverenciam, quod, priusquam se a choro
 30 vel a claustro vice illa se absentent, illud priori claustris humiliter
 innotescant.

Capellanus siquidem prioris, sicut et ceteri claustrales, horis
 et missis in conventu tenetur interesse, cum prior sanguinatus
 aut egritudinis causa fuerit extra chorum; non de matutinis a
 35 choro se debet absentare, nisi tunc prioris dicat matutinas vel
 forte prior jaceat extra dormitorium.

¹ locutorio, MS.

- 159] *De refectorio et de hiis quæ ad illius et socii sui specialiter officium pertinent. Atque de multimodis obsequiis in refectorio agendis; et de ordinato gestu fratrum in eodem diversis horis et temporibus; cum*
 5 *aliis consuetudinibus internexis atque adhibitis. xiiij.*

Refectorarius curam habet de omnibus quæ ad refectorium pertinent. Qui eciam omni die ad opus domni abbatis sex panes, 160] atque juxta numerum fratrum singulos panes, cotidie ex liberacione pistoris recipere solet; preter grossum panem qui 10 priori, aut alii custodi qui in refectorio vicem gerit prioris, singulis diebus apponitur, et preter alium grossum panem qui ebdomadario magnæ missæ apponitur omni die Dominico. Recipit preterea cotidie quatuor panes ad opus monialium de Kylburne, atque 15 duos panes ad mixtum quatuor coquinæ servitorum et mensæ lectoris, et unum panem agentaculis sive dignariis supervenientium specialiter assignatum, necnon et unum panem qui jam de novo, ex tocuis assensu capituli, scriptori precentoris imperpetuum assignatur. Panes vero abbatis, nisi cum domi vel ad insulam 20 fuerit, et suorum capellanorum, per eundem refectorarium celerario, ad opera necessaria facienda, liberari solent.

Refectorarii insuper officii est pistori innotescere qualiter conventus de pane serviri debeat, quibus scilicet diebus et festivitibus simenella, et quibus alium panem sint habituri. Olim 25 autem singulis diebus, nisi quando siminella habuerunt, nec in capis et in anniversariis principalibus, gastella quæ vulgo "miches" vocitantur habere consueverant. Sed postea, ex unanimi fratrum assensu, est provisum ut conventus symenella semper habeant, [sic]ut prius, et gastella in festis quæ coluntur in albis, et omnibus 30 [diebus]† quæ quasi in albis fiunt, atque bis per ebdomadam in Adventu [et in Quadr]agesima, et quod ceteris anni diebus panem habeant f[ermentat]um.

Qui similiter potum, de quo conventus quibuscumque [fo. 51. diebus serviri debet, gustare tenetur, ac diligenter inquirere 35 utrum usui eorum sit oportunus an ne non, priusquam refectorio deferatur. Qui eciam cervisiam a dolio tractare in celario et

justas omnium fratrum a suis famulis implere recta serie; qui similiter famuli potum caritatis tractare atque in refectarium portare tenentur. Olim vero cervisia in duobus magnis vasis, quæ tancardi sive bollettæ dicebantur, in refectarium
 5 portari consuevit; atque justæ omnium fratrum, necnon et eorum picheria, qui de cervisia conventuali liberationes habuerunt, ibidem ab eisdem famulis inde impleri. Qui quidem famuli, ad nutum refectorarii aut socii sui, justas fratrum lavare tenentur, quociens conventus de vino ministrabitur, et preterea bis in qua-
 10 libet ebdomada et alias similiter, quociens opus fuerit. Et, cum idem refectorarius de justis fratrum, si amissæ fuerint, pro more antiquo sit responsurus, non permittit aliquam extra deferri, nisi constet ei quo portari debeat; quoniam proculdubio sua interest, si inquiratur ab eo, fratribus innotescere, si ipsi forte
 15 ignorent, ubi reficere debent, quocienscumque extra refectarium prandent. Preterea, justas noviciorum, qui ad skyllam sunt servituri, ibidem more cotidiano ante prandium hinc inde locari
 161] faciet. Necnon et justas fratrum, quocienscumque fuerit necesse, ut cum pauciores ex una parte fuerint quam ex altera,
 20 faciet in illam partem amovere qua minor est numerus, secundum quod decens ei et honestum ac ordini conveniens esse videbitur.

Fratres siquidem in refectorio prandentes non conjunctim ad mensas sedebunt, cum pauci fuerint in refectorio reficientes; sed divisim ac spaciatiim ordinate, ut tabulæ honorifice vestiantur.
 25 Illi vero fratres, qui sic sunt amoti, in ipso eodem ordine ad gratias in choro stabunt, et usque in dormitorium processionaliter incedent, si tunc immediate agatur processio. Sed fratres qui ad skyllam serviunt in ordine suæ conversionis semper usque in ecclesiam processio[naliter] licite possunt incedere, quamvis
 30 sint ambo de una parte. Et si con[tingat] ad prandium servitorum quod lector et omnes servitores de una [parte fu]erint, vel plures sint de una parte quam de alia, ip[sius est aut] socii sui modo prelibato quosdam amovere. Sed hii, qui ad [fo. 51b. prandium servitorum ita amoventur, possunt et debent ad cenam
 35 conventus in suo ordine residere, quod minime facient qui ad prandium conventus sic sunt amoti. Nec debet aliquis ad prandium sedere ad unam mensam et ad cenam, vel ad potum quando non cenant, ad aliam mensam ejusdem partis; nisi sit

magister noviciorum et alius¹ cum eo socius, per duos videlicet dies quando conventus non cenat, dum aliqui novicii, facta sua professione, in albis existunt.

Ad ejusdem vero refectorarii spectat industriam lavatorium in
 5 claustro omni sollicitudine custodire, atque fracturas et si quos in illo defectus invenerit plumbario sive conductario protinus innotescere; qui quidem plumbarius dimidiam marcā argenti de thesauria conventus pro illius custodia recipit annuatim, una cum corredia monachali, tam de celario quam de coquina con-
 10 ventus, quociens circa illud fuerit occupatus, et, si quas circa illud fecerit expensas, eas celerarius invenire tenetur, et non refectorarius, nisi sponte velit.

Idem vero refectorarius unam lampadem ante mensam minutorum a festo Exaltacionis sanctæ Crucis, ad refectorium illuminandum, juxta quod specificatum est supra, capitulo lxxxj. primæ partis, sumptibus suis inveniet; quia nullus unquam monachus aut persona secularis, conventu in refectorio ad cenam vel ad potum existente, ingredi debet, quin ab eo qui ad skyllam residet clare possit intueri. Ornabit insuper propriis sumptibus
 20 coronam decenter in refectorio, ante collacionem, in die utriusque festivitatis beati regis Edwardi, triginta quatuor lampadibus ad minus et tresdecim cereolis atque centum ad minus aut etiam pluribus, quotquot voluerit, candelis. Cultellos vero ad skyllam atque sexdecim salina, et etiam plura si fuerit necesse, ad mensas
 25 inveniet, preter illud quod in misericordia jugiter esse debet; quos quidem cultellos cotidie, si opus fuerit, a suis famulis eruginare et lavare faciet. Qui insuper famuli magnum cy[phum] presidentis singulis diebus, si necesse videatur, lavare, atque ban[calia et] cetera quæquæ circa mensam necessaria honeste
 30 ac honori[fi]ce tenentur dirigere.

162] Inveniet necnon idem refectorarius omnia [candelabra]. Coclearia vero et quælibet vasorum utensilia refectorii [fo. 52. [honeste] custodiēt; quæ si fracta fuerint, suis ea sumptibus resarcire [fac]iet, nisi forte aliquis fratrum cyphum murreum vel
 35 aliud quodcumque vas qualicumque modo fregerit violenter, quia tunc idem frater, sive in sua sit custodia vas illud sive non,

¹ alii, MS.

tenetur proculdubio sumptus exhibere ad illud resarciendum aut funditus renovandum, si opus videatur, et non rectorarius, nisi sponte velit.

Idem vero rectorarius duas pelves argenteas, ad ablucionem
 5 manuum abbatis specialiter deputatas, cum lavatorio eneo ad aquam manibus illius, quandocumque opus fuerit, calefaciendam, presto habebit, tam post refeccionem quam ante, quociens in refectorio prandet; necnon et togellas sive manutergia prompta habebit, tam ad manus ejusdem domni abbatis tergendas, quam
 10 ad caseum deferendum et quæque necessaria in refectorio agenda. Mattas vero super scamna in misericordiæ domo faciet annuatim renovare; atque refectorium in vigiliis decem festorum principalium feno aut junco sterni faciet, ter videlicet feno per annum et junco sepcies, preter vigiliam Ascencionis Domini et vigiliam
 15 Nativitatis beati Johannis, in quibus aliquociens hoc idem facere consuevit, sed non nisi de gracia speciali.

Ad predicta vero facienda ac plenarie invenienda, viginti solidos de pensione ecclesiæ de Feringens (Feering) atque proventus de Wallis versus Burgundiam recipit annuatim. Ad quæ etiam
 20 plenius sustinenda, et ad mappas pulchras et honestas super mensas in refectorio inveniendas, assignantur eidem, de assensu et voluntate abbatis et tocus conventus, quinquaginta quatuor solidi de anniversario Edwardi prepositi et anniversario Andreæ Boukerel, videlicet triginta octo solidi intra muros civitatis et
 25 sexdecim extra; in quorum tamen prima assignacione anniversariorum triginta solidi annui redditus ad anniversarium predicti Edwardi prepositi atque viginti sex solidi et octo denarii ad anniversarium memorati Andreæ per certum computum fuerant deputati; de quibus redditibus, tempore moderno, duo solidi et
 30 octo denarii per incuriam et ignoranciam rectorariorum dudum existencium in arreragio habentur annuatim.

Refectorarii siquidem aut socii sui incumbit officio omni die per annum, excep[ta] tantum modo die Parasceves, lecta prima clausula mensæ ... singulis fratribus singula reverenter
 35 apponere coclearia, [qui quidem]† singuli eidem, detectis capitibus, se inclinabunt. [Presidenti vero]† duo semper apponere debet. Quæ omnia versus finem prandii [fo. 52b. recollig[et, au]dito prius sonitu consueto ipsius presidentis. Sed,

- abbate inibi reficiente, coclear cum quo noverit ipsum comedis-
 per se separanti medio digito manus tenebit dexteræ, cetera
 colligendo. Eodemque modo ad cenam apponet coclearia,
 quociens viderit omnibus esse necessaria ; si vero paucis fuerit
 5 opus, tunc indigentibus solummodo apponet ; quod similiter
 faciet de cyphis argenteis. Sed, si is¹ qui presidens est in
 magna quantitate vinum ad skyllam habeat, aut totus conven-
 tus de vino serviatur, tunc a refectorio quotquot sunt cyphi
 argentei ad skyllam primum portari debent, et postea a fratribus
 10 ab eodem ipso, vel eciam a noviciis qui ad mensam serviunt, hinc
 inde distribui ; atque ab eisdem noviciis ad finem leccionis
 denuo ad skyllam reportari. Ipsius preterea aut socii sui
 interest post extremam pitanciam caseum honorifice per medium
 conventus ad presidentem portare, atque ospitibus, si fuerint, et
 15 postea presidenti inde ministrare ; qui consequenter, ut moris est,
 ab hiis qui ad skyllam serviunt per conventum continuo porta-
 bitur, nisi presidens fortasse, ob aliquem nimium laborem
 parcens eis, signum eidem fecerit aut alicui ex servitoribus, ut
 illum per circuitum continuo deferat.
- 20 Refectorio siquidem in refectorio numquam cum aliquo
 163] loqui licet monacho, nec eciam cum aliqua seculari persona,
 si aliquis ibi monachus presens existat, nisi sit forte consolandi
 gracia ; et hoc non manifeste, sed breviter, si necesse videatur,
 quasi in silencio, nisi sit forte cum rege, aut regina, vel aliquo
 25 episcopo, vel nostri ordinis abbate, seu magnæ auctoritatis
 comite, ut si domini regis sit frater, aut filius : juxta quod
 similiter inseritur de sacrista capitulo vj. istius partis ; nec eciam
 cum suis famulis de refectorio loqui inibi debet manifeste, sed
 ad ostium celarii antiquitus ducere consuevit. Inter hæc sciendum
 30 quod in prima assignacione segregatæ porcionis conventus, et
 ad eorum sustentacionem in pane et cervisia, et ad omnes liber-
 aciones quæ in curia Westmonasterii de jure debentur faciendæ,²
 numeratis primum diebus omnibus in quibus pitanciaris, sacrista,
 et alii fratres de anniversariis vinum et cervisiam
 35 annuatim invenire tenentur, assignabantur eorum celario
 possessiones ad sustentacionem, videlicet quater viginti ...
 abbatem et ad quinque corredia cotidie in[venienda]

¹ hiis, MS.² facienas, MS.

monachis, hospitalitatis gracia, supervenientibus, et ad [fo. 53.
 alia quinque corredia cotidiana inveniendā pro tricennalibus et
 variis convencionibus pro defunctis de domibus religiosorum, et
 preter tria corredia de mandato pauperum cotidiano, necnon et
 5 ad quatuor hospites cotidie cum abbate, et ad quinque nomine
 conventus cum presidente ad skyllam, pransuros. Sed debet
 refectorarius consideracionem habere quod laici, ignobiles, aut
 inhonestæ personæ ut in refectorio ad skyllam prandeant, sive
 abbas affuerit sive non, nullatenus admittantur, nisi pro evidenti
 10 utilitate fuerit aut necessitate : ut contingere solet de piscatoribus
 oblacionem de salmone beati Petri facientibus, qui tamen ad
 tabulam sanguinatorum, si abbati placuerit et conventui, decen-
 cius duci possunt, ut prandeant ibidem. In assignacione siquidem
 prelibata, quarterium frumenti communi estimacione ad quinque
 15 solidos appreciabatur, et quarterium ordeī ad tres solidos, atque
 quarterium avenæ ad duos solidos; et, quando marcatum bladi
 tanti aut minoris est precii, sufficere potest victui conventus
 extenta celarii, sed aliter nequaquam. Nam in ipsa extenta
 assignabantur cotidie celario conventus duo quarteria et dimidium
 20 frumenti ad panem; et lxij. quarteria ordeī et avenæ ad
 braciandum, septies infra quamlibet anni quindenam, ter videlicet
 in una ebdomada, et quater in alia, tria scilicet quarteria ordeī
 et sex avenæ ad unumquodque bracinum.

Mappæ siquidem mensales in refectorio ad quamlibet rasturam,
 25 pro recta et antiqua consuetudine, mutari debent, necnon et
 alias, quociens opus fuerit; sed quinque tersoria extra ostium
 refectorii pendencia, duo videlicet ex illa parte versus lavatorium
 super quæ tantummodo tergent manus suas prior claustrī et frater
 qui magnam missam celebrat, atque tria ex alia parte usui
 30 ceterorum deputata, omni die Dominico ante processionem et
 quociens alias opus fuerit, per famulam camerarii amoveri debent
 et alia munda, candida, et honesta apponi. Debet enim
 camerarius, ex antiqua consuetudine, propter varios casus et
 subitas mutaciones, quinque de hiis paria¹ semper habere.
 35 Duo vero tersoria ad mensam superiorem, et alia duo ad
 fenestram coquinæ hinc inde penden[cia, omni]† die Dominico et

¹ *patria*, MS.

alias similiter, quociens opus fuerit, hones[te] mutari debe]nt. Mensæ lector et quatuor coquinæ servitores [post primum "Agnus] Dei" cantatum, nisi in Quadragesima, a choro [fo. 53b. rite exhibunt. In Quadragesima vero, privatis diebus, exhibunt

5 a choro, finita oracione, post psalmos prostratos ante vespervas Omnium Sanctorum. Qui tunc, eo quod sunt egressuri, statim insurrexerint, ante et retro facient; quod alii, qui in choro remanent quousque finiantur vespere prelibatæ, minime sunt facturi. In festis [ver]o xij. lectionum, quæ in mediis feriis in

10 Quadragesima contingunt, a choro exire solent, quando inchoantur privata sanctorum suffragia; atque, in refectorium incedentes, unusquisque ante justam suam ante et retro faciet, et ad illam mixtum sumendo ordinate in mensa sedebit; quibus, tam de pane et servisiam quam de assignata porcione de coquina, refectorarius

15 aut ejus socius, quam cito sederint, absque mora cum omni solitudine honorifice ministrabit, juxta quod alibi, capitulo xxv. terciæ partis in E. litera, fit mencio specialis. Ad quorum mixtum, singulis anni diebus, una lagena cervisiæ et dimidia de celario conventus atque duo panes rite assignantur; et apponetur

20 unicuique eorum pars quarta unius panis et conventus potus in cypho, habebitque unusquisque porcione[m] unius dimidii ferculi de coquina, nisi in Quadragesima et aliis temporibus in quibus solenne jejunium celebratur; proviso, cum dantur eis ova, quod cuilibet eorum tria apponantur, et quod jejuniorum diebus non

25 nisi panem comedant; et hoc faciant ibi solummodo quibus placuerit, quoniam ad hoc faciendum nullus unquam cogi debet. Subcoquinarius vero, sicut et dicti servitores, mixtum absque reprehensione sumere potest et debet, sed nichil ei assignatur, 164] nisi de gracia; nec debet quisquam preter ipsum aliquo

30 die mixtum sumere, nisi de licencia prioris claustris, preter novicios qui in custodia sunt, cum quibus, prout commodius censuerit, eorum magister licite poterit dispensare. Confestim autem ut ad mensam sederint lector et dicti servitores, juxta quod prefertur, et sint eis apposita quæ apponi debent, dicet unus-

35 quisque secrecius sub silencio "Benedicite"; et, licet infra sacros non fuerit, istud saltem ad minus devote subjungat: "Cibum et potum servorum suorum Filius Dei benedicat," crucis signum faciendo. Qui cum ordinate in silencio comederint et biberint

- quantum voluerint, cum [parcitate] tamen, dicat unusquisque ad minus hoc quod subsequitur. Versus: "Adju[torium nostrum in nomine Domini." Versus: "Sit nomen Domini [benedictum.]"¹ "Retribuere dignare, Domine." ["Benedicamus] Domino."
- 5 "Fidelium animæ." Postea vero surgens faciat [unus]quisque ante et retro in eodem loco quo prius; et, si tunc sexta [fo. 54. vel nona cantari debet, ad ecclesiam continuo pergant. Hoc observato quod nullam horam regularem, quod absit, nec etiam oracionem quæ fit ante horam, si fieri possit, aliquo modo
- 10 omittant; quia, dum aliqua cantatur regularis hora, nulli unquam sano fratri licitum est mixtum accipere; nimirum cum ex more antiquo non liceat loqui vel egredi aliquem a claustris monasterii, postquam signum ad horam insonuerit, donec finiatur; qui tamen mos antiquus² ab usu modernorum penitus recessit.
- 15 De modo sonandi cymbalum ante prandium vel cenam sive potum conventus specificatum est supra, capitulo primo terciæ partis.

Quicumque vero, preter domnum abbatem, ad prandium vel cenam aut potum in refectorio conventui presidebit, ex

20 parte prioris ad mensam est sessurus, qui versus eam, detecto capite, manus et manicas ordinate in crucis modum ante se tenens, inclinando humiliter incedet; et stabunt³ interim fratres pro more antiquo erecti versos vultus extranversum habentes, quemadmodum in capitulo stare solent, quando prior ad colla-

25 cionem intrat; quoniam proculdubio inclinare non debent, nisi solummodo ad abbatis ingressum. Qui quidem domnus abbas ad cenam vel ad potum conventus in refectorio nunquam esse solet. Prior autem, aut alius ordinis custos vicem illius gerens, versus skyllam modo prelibato incedens, cum ad

30 gradum pervenerit, si recta et antiqua consuetudo servetur, procedet paulisper a latere usque ante locum quo stat ejus justa; atque ibidem ante et retro faciet; et postea skyllam ita morose sonabit, ut fratres, si qui in ecclesia aut in dormitorio fuerint, tali hora cum deliberacione absque cursu inordinato

35 valeant convenire; et unusquisque, nisi aliquo obsistente impedi-
165] mento, in ordine suæ conversionis stare [debet],¹ prius-

¹ Om. MS.² antiquitus, MS.³ instabunt, MS.

quam a cantore incipiatur "Benedicite." Nam cantor aut succentor, vel qui in eorum absencia ante prandium vel cenam inchoat "Benedicite," stabit ante justam suam, illud inchoando, et non alibi; atque eodem stabit loco post refeccionem, inchoando
 5 "Confiteantur," sive "Memoriam." Sed, cum ante potum conventus inchoat "Benedicite," cantor aut succentor vel alius in eorum absencia, cui tunc licitum est illud incipere, in[sessione sua] ad justam suam sedebit, illud inchoando. Nec aliquis tunc stando ante mensam alicubi absque reprehensione poterit [aut debet]
 10 illud inchoare. Sed neque in cantoris aut succentoris [fo. 54b. presencia presumet aliquis illud incipere, nisi sit fortasse pro raucedine et ad nutum alterius eorum.

Incepto autem "Benedicite" ante refeccionem, stabit presidens, sicuti et ceteri fratres, ad orientem intentus, atque, ad
 15 "Gloria Patri" et dum Dominica dicitur oracio et a sacerdote profertur benedictio, stabit, sicut et alii, suppliciter inclinus; non tamen juxta skyllam ante conventum prout ex sua parte abbas stare solet, sed retrorsum, equali scilicet ordine cum conventu, assistet. Nec pretereundum quod, sive domnus abbas
 20 affuerit sive prior qui skyllam stando sonat, tam ante refeccionem quam post, detecto semper capite eam proculdubio et recta consuetudine sonare debet; quod facere nullatenus solet neque tenetur, qui eam sedendo sonat, nisi sponte velit. Sed, prolata benedictione, quicumque eam sonaverit, cum pronunciarit
 25 sacerdos "Spiritus sancti, Deus," eriget se, et ad mensam superius intrabit. Ceteri vero stabunt inclini, quousque dixerit sacerdos "Per omnia secula seculorum"; atque tunc se erigent omnes in respondendo "Amen." Nec debet tunc aliquis in refectorio sedere, sicut nec unquam in capitulo, priusquam
 30 sedeat ille presidens, cui assurrexerunt.

Statim autem, ut sederit ille qui preest, veniet ad gradum frater lecturus, facietque ante et retro et dicet, "Jube, domne"; stabitque suppliciter inclinus, donec, dicta benedictione, respondeant "Amen"; et tunc procedet ad legendum. Qui quidem,
 35 166] ad leccionis exordium, clausiva[m], cum fieri potest, sibi debet providere; qui eciam, si de congruo leccionis inicio sit fortasse improvisius aut librum ibidem non habeat, vel ob aliquam rem impediatur, quominus hora debita leccionem

incipere queat, poterit et debet, ne molestantur fratres, hanc clausulam interim recitare : "Deus caritas est," et cetera, usque ibi, "et Deus in eo." Nullus enim ob aliquam causam a refectorio egredi debet, nec debent unquam aliqui fratres panes
 5 suos detegere, donec prima leccionis clausiva sit lecta. Nec etiam servitores aut alii fratres aliquod genus leguminis ad aliquam mensam portare, quousque prior de potagio serviatur; sed neque pissis alicui fratri apponi debet ad tabulas inferiores, quousque presidens de pisse sive de primo ferculo
 10 serviatur.

Prior vero, ex recta et antiqua consuetudine, sicut et alii ordinis cus[todes] qui vicem illius gerunt, quando ad mensam sedent, non proculdubio c[irca] medium illius] sedebit, sed a latere, videlicet ita quod skyllam semper ad d[exter]am [fo. 55.
 15 habeat, prout domnus abbas skyllam suam ex parte sua dextera semper habere solet. Sed, aliquo episcopo ibidem reficiente, sub majestatis ymagine in medio est sessurus, sive domnus abbas sive prior aut alius ordinis custos secum tunc in mensa sedeat. Et similiter, si aliquis abbas alterius quam nostri
 20 ordinis ibidem reficiat, loco eodem est sessurus, quoniam proculdubio nullus unquam episcopus aut abbas ordinis Cisterciensis, seu alicujus alterius religionis, solus ad skyllam sedere debet, nisi abbas solummodo nostri ordinis. Sed semper aut domnus abbas aut prior hujus loci, vel in eorum absencia
 25 supprior aut alius inferior ordinis custos, skyllam sonabit, atque juxta eam est sessurus, licet duo vel tres aut quatuor vel etiam plures abbates ordinis Cisterciensis simul ac semel ibidem se-deant; quod quidem, tempore felicitis memoriæ domini regis Henrici tercii non raro contingebat.

30 Benediccionem tamen super mensæ lectorem abbas proculdubio est dicturus, et finem faciet leccionum; atque, si voluerit, tam ante quam post refeccionem, skyllam sonabit, etiam si prior affuerit. Necnon et ad coclearia et fragmenta colligenda sonitum faciet consuetum, cum innotuerit ei prior vel qui vice
 35 illius in mensa secum residebit.

Nullus autem prior alterius domus solus conventui presidebit; sed, si quis advenerit, si tamen sit conventualis, numero scilicet
 167] fratrum duodenario presidens, ad superiorem mensam

ex parte abbatis primus residebit, et ministrabitur ei honorifice tanquam priori; nisi sit priori Hurley, cujus semper ex parte prioris ordo existit. Verumptam in magnis solempnitatibus, si plures affuerint abbates et priores, possunt, si voluerit preside-
 5 tam priores quam abbates ad mensam recumbere; ita tamen quod prior Malvernæ aut Hurley nunquam aliquo tempore, pro aliquo eventu, quod absit, ibidem sedere permittatur. Sed prior Sancti Edmundi, Wygornia, Malmesburia, si adveneri[n]t, eo quod nostrum capitulum habent, atque alii priores magnæ
 10 auctoritatis, utpote Sancti Albani, Cantuariæ, Rofæ, Rameseyæ, aliarumque domuum consimilium, possunt, in abbatis nostri absentia, si hujus loci prior aut qui ordini [preest], ipso absente, ita decreverit, ad skyllam licite residere; hoc observato quod hujus loci prior, vel alius inferior ordinis custos, aut saltem unus
 15 ex senioribus qui primus eorum est in ordine, si nullus possit ex custodibus, [ibi]dem sedeat, prioris in omnibus supplens officium. Qui tamen, ob rev[erenciam] prioratus, illum, priusquam refectory ingrediatur, obnixè rog[are, aut] sal- [fo. 55b. tem eodem loco ad mensam videlicet signum eidem facere debet,
 20 ut skyllam sonare et quicquid prioris officii est ad refeccionem suplere dignetur; quoniam nulli proculdubio ad skyllam presidenti, sicut nec aliis fratribus alicubi, licitum est unquam cum monacho aut seculari persona aliquid loqui, nisi solummodo domno abbati, si quando eidem loqui placuerit. Qui eciam,
 25 tam illic quam in claustro et in ecclesia, cui et quibuscumque voluerit personis licite loqui potest.

Ex recta siquidem et antiqua consuetudine refectory hora refeccionis absque duobus ordinis custodibus, si fieri possit, nul-
 30 latenus esse debet, et maxime diebus illis quibus inibi domnus abbas vel prior conventui prefuerit. Supprior vero, aut qui loco est supprioris in refectory, priore ad skyllam residente, clavis locutorii habebit custodiam; qui eciam tunc unam pro more habebit pitanciam, de prima videlicet ex minoribus pitanciis cotidianis et consuetis. Cujus proculdubio clavis tutelam major
 35 prior nunquam habere solet; sed neque alius custos, qui in refectory conventui preest, illius custodiam clavis habere debet, si fuerit alius custos inferior inibi reficiens, qui illius possit habere custodiam. Et hæc est una ratio quare major prior absque

alio secum custode in refectorio reficere non debet, eo quod illius
 custodiam nunquam habere solet; quoniam qui illius clavis habet
 custodiam, immediate post capitulum, more cotidiano, hostium
 locutorii aperire debet, nisi pro egressu aut ingressu hospitem
 5 prius sit apertum; atque ipsam tunc clavem ibidem secus ostium
 in loco ponet consueto. Quæ quidem clavis ab eo qui pro tem-
 pore illius habet tutelam illic post refeccionem denuo apponetur;
 et tamen idem hostium tali hora, nisi opus fuerit, nullatenus
 aperietur, sed neque ex tunc usque post capitulum crastinæ diei,
 10 nisi necesse habeatur. Alia ratio est hæc, quod, si prior hospites
 secum ad mensam habeat, et cum eis post refeccionem moram
 in refectorio faciat, si defuerit custos, non erit qui conventum
 sequatur, aut exploracionem solitam in infirmitorio agat, quod
 evenire non debet. Et hac quidem ratione quartus prior, cum
 15 refeccioni conventus prefuerit, licet hospites secum habeat, moram
 cum eis facere non valebit, sicut [nec]† alius custos solus inibi
 reficiens, si recta et antiqua consuetudo servetur. [Et] ratio
 est quare prior absque alio custode in refectorio reficere non
 debet, [quoniam, si] casualiter egrotaret, vel casus de placito
 20 aut alio arduo eccl[esiæ negocio] ingrucet, cenæ aut potui
 conventus interesse non posset. [Et] quia, ut prefertur, [fo. 56.
 skylla ante prandium et ante cenam atque potum conventus
 morose sonari debet, si contingat aliquos tarde in refectorium
 venire, ita quod usque ante justas suas attingere nequeant,
 25 priusquam incipiatur "Gloria Patri" ante refeccionem vel pro-
 feratur benedictio super potum, quando non cenant, in loco quo
 tali hora extiterint ante et retro ordinate facient, priusquam
 gradum ascendant, ut cum aliis se inclinent; qui tunc procul-
 dubio non se iterum ante justas suas ante et retro inclinabunt,
 30 sed ad mensas superius continuo ascendent. Nec debent aliqui,
 ab hora qua ad "Gloria Patri" inclinare incipiunt, usque ad
 168] aliam partem refectorium pertransire, donec post bene-
 dictionem se omnes erexerint; sed neque pro sui adventus
 tarditate debent unquam aliqui sub mensa inferiore, ante hos-
 35 tium videlicet refectorii, ante et retro facere et ibidem inclini
 stare absque reprehensione, sed omnes ordinate super gradum
 ante mensas stare et inclinare debent ad "Gloria Patri" et dum
 profertur benedictio, facto prius ante et retro ante eundem

gradum, ut premissum est. Et provideri debet a subcoquinario, vel a refectorio aut ejus socio, seu eciam a subelemosinario, ut fenestra coquinæ tali hora nullatenus sit aperta.

Illi vero qui ad benedictionem quæ dicitur ante potum con-
 5 ventus tam tarde veniunt, quod, priusquam dicatur, ad mensas ordinate sedere nequeant, modo prælibato ante et retro se inclinabunt, atque, dum profertur benedictio, stabunt super gradus ante mensas versus orientem suppliciter inclini, sicut rite stare solent lectores ad matutinas, et qui martylogium
 10 et ad collacionem atque ad mensas sunt lecturi, dum a præsidente profertur benedictio. Sed proculdubio fratres circumstantes, dum dicitur benedictio ad potum caritatis, non ita profunde potuerint inclinare, eo quod inferius stantes cyphos gerunt in manibus. Fit autem mitigacio hæc juxta morem
 15 istius ecclesiæ, cum hiis qui benedictioni ante prandium vel cenam vel potum conventus minime interfuerint, quod videlicet, facta, ut moris est, inclinacione cum ingrediuntur refectorium, detectis capitibus per medium conventus ad gradum humiliter in[ced]endo, hoc modo satisficient: petita in primis ab omnibus
 20 quo[t]quot ad]venerint ob sui negligenciam et accessus tarditatem per signum edendi aut bibendi licencia, omnes [fo. 56b. se pariter ante et retro confestim inclinabunt, atque inmediate subjungent "Benedicite," "Oculi omnium," vel "Edent pauperes," et ad "Gloria Patri" suppliciter inclinabunt; ac deinde erigens se
 25 sacerdos stans in medio inter illos, qui videlicet prior eorum est in ordine, subinferet "Et ne nos," atque benedictionem cum crucis caractere solus pronunciabit, ceteris interim inclinantibus; quo facto, inclinabit et ipse; ac postea recedent omnes, qui proculdubio nec ibidem, nec ante justas suas, ante et retro
 30 iterum facient. Qui vero inter potandum ad satisfaccionem veniunt, petita, ut moris est, per signum potandi licencia, ante et retro facient, ac postea continuo recedent; qui iterum ibidem versus majestatem indecenter regirando nullatenus inclinabunt, sed ad sessiones suas, facto ante et retro, inmediate
 35 recedent.

Et si præsidens alicui fratri ad mensam sedenti mandaverit, aut signum fecerit, priusquam comedere incipiat, ut alibi extra reficiat, statim ut mandatum receperit aut illud perceperit sig-

169] num, detecto capite humiliter inclinabit ; et cum a mensa exierit, stans ante eam versus eundem iterato suppliciter inclinabit.

Si autem dominus abbas pro aliquo fratre miserit in refectorio
5 comedente, ad eum continuo venire debet, illud presidenti minime preostendens ; sed, si eidem mandaverit specialiter ut secum comedat et comedere ceperit, illud presidenti, priusquam exeat, intimabit, ac deinde illud idem, quod videlicet comedere inceperit, domno abbati constare faciet ; quo cognito,
10 si forte postea jusserit ut comedat, parere debet imperanti. Prior vero similiter mittere potest pro quo voluerit sedente in refectorio, ut secum comedat, licet ipso die capitulum non tenuerit ; ita tamen, quod non prius commederit ille pro quo miserit, quia proculdubio, si commederit, nullatenus exhibet, vel,
15 si forte exierit, ut cum priore loquatur, absque mora revertetur. Sed, si non comederit, licet ad mensam sedeat, exire poterit, quamvis presidenti illud non ostendat. Sed, si ad prandium servire inceperit, non debet alicubi extra reficere, nisi prius illud presidenti innotuerit. Si vero contingat quod dominus abbas
20 alicui dixerit fratri, qui extra chorum egritudinis causa extiterit, aut in infirmaria [ja]cuerit, vel ab itinere sit reversus, ut in die qua chorum intrat [cum il]lo reficiat, si, postquam [fo. 57. eidem de suo ingressu in chorum innotuerit, dicat ei fortasse quod prius dixerat, jussioni illius obtemperare debet.

25 Hospites autem ad skyllam prandentes, domno abbate presidente, ex parte prioris sedere debent, si recta et antiqua consuetudo servetur ; et, presidente priore seu quovis alio custode, ex parte abbatis hospites residebunt, nisi forte tot fuerint inibi prandentes quod ex remotiori parte omnes sedere nequeant ; vel,
30 si affuerit aliqua venerabilis persona, quam ob sua prerogativa presidens juxta se locare consil[u]erit, aut si aliquis episcopus ibidem prandeat, qui medio loco rite est sessurus, ut præmissum est vel prout alio loco dicetur inferius. Prior vero, quociens ad skyllam in refectorio hospites secum habet, eos, sic[ut] et abbas,
35 post refeccionem in cameram suam ducet. Sed supprior aut tertius vel quartus prior, quando ad skyllam sedens sive clericos **170]** sive laycos hospites secum habeat, si cum eis post prandium moram fecerit, tunc in refectorio morabitur secum hostillarius

intrinsecus, quia tunc, ex recta consuetudine, in hostillariam suos
 ducet hospites ; qui eciam tunc, non solummodo pro hospitibus,
 sed eciam pro fratribus, quos secum retinere solet, cervisiam de
 celario conventus, aut de pitanciaria, diebus scilicet quibus pitan-
 5 ciarius cervisiam invenit, honorifice ac sufficienter est habiturus,
 necnon et vinum similiter, quociens conventui obsequium fit de
 vino. Verumptamen pitanciarius cervisiam antiquitus presidenti
 ad suos hospites post refeccionem exhibere non consuevit, sed
 celerarius, licet hoc per multos fecerit annos ex usu moderno
 10 idem pitanciarius ; sed monachis extraneis tam in refectorio quam
 in hostillaria prandentibus, et quibuscumque hospitibus tam ad
 skyllam quam inferius in refectorio reficientibus, solummodo ad
 prandium cervisiam, pro more antiquo, exhibere tenetur diebus
 quibus conventui de cervisia fit servicium. Sed revera, tam
 15 hospitibus hora refeccionis, quam presidenti moram cum eis post
 prandium facienti, ex antiqua consuetudine vinum exhibebit, tam
 abbati quam priori extra refectorium prandenti vinum procul-
 dubio [in]venire tenetur, licet abbati extra refectorium prandenti
 cer[visiam non]† inveniat, sicut nec celerarius, sed suis solummodo
 20 cap[ellanis]. Ad quod sciendum quod domno abbati in [fo. 57b.
 refectorio prandenti non amplius de cervisia apponi solet quam
 una tantum justata, licet de vino sextarium habeat, et de coquina
 quantum habent tres fratres. Olim autem, abbate aut priore re-
 feccioni conventus presidente, si quos secum haberet hospites, in
 25 suam eos ducebat cameram, prout adhuc rite ducere solet ; sed alii
 custodes vicem eorum gerentes, si in propriis personis post pran-
 dium cum suis hospitibus in refectorio moram fecissent, in hos-
 tillariam, ut prefertur, aut, si hostillaria hospitibus occupata
 fuisset, in longam cameram, quæ juxta refectorium erat sita, ubi
 30 nunc est camera prioris, eos ducebant ; sed moderno tempore,
 quando in hostillaria sunt aliqui prandentes, in capellam beati
 Dunstani eos rite ducere solent. Et, si prior ad skyllam sederit
 hospites secum habens, et ob aliquam causam cum eisdem in
 refectorio post refeccionem morari non possit aut voluerit, et
 35 signum fecerit suppriori seu alii inferiori ordinis custodi, ut cum
 ipsis hospitibus moram faciat in refectorio, vel eciam supprior,
 cum presidens fuerit, hospites secum habens, custodi inferiori
 signum fecerit, ut cum eisdem vice sua ibidem moretur, in

hostillariam proculdubio aut in eandem eos ducet capellam ;
 atque de vino aut cervisia aut de utroque honorifice servietur,
 ac si presidens moram fecisset. Sed, si nulli ordinis custodi
 sed aliis quibuscumque fratribus signum fecerit, ut vice sua
 5 cum ipsis hospitibus morentur, non eos extra refectorium
 ducent aut cum eisdem loquentur, ex recta et antiqua consue-
 tudine, sed ibidem retro hostium in refectorio eos, quantum-
 cumque possunt, in silencio exhilarabunt, et cum eis bibendo
 eos consolabuntur ; nec aliquid tunc ipsi, nisi de justis coram
 10 eisdem hospitibus ad mensam positis, de celario aut de pitan-
 ciaria sint accepturi, nisi necesse videatur ; et hoc tamen tunc
 fiet de gracia speciali. Quocienscumque autem ab illo qui
 preest in refectorio ad cujuscumque fratris petitionem est
 concessum, ut aliquis secularis ad skyllam reficiat, debet qui
 15 praeferit versus finem prandii eidem fratri specialiter innotes-
 cere, ne post refeccionem cum suo hospite inibi remaneat ; et
 hoc sive idem presidens illic moretur, sive non ; proviso quod
 magister noviciorum ad nutum illius ibidem remaneat, quo-
 ciens de aliquo hospite ad suos novicios veniente licenciam
 20 optinuerit ibidem commedendi. Qui qu[idem magiste]r, [fo. 58.
 post factam processionem, si ita decreverit, ex ejusdem assensu
 presidentis, noviciu¹ cui familiaris est hospes ille ad se
 poterit accersiri. Hospitibus vero de licencia presidentis in
 refectorio prandentibus in cibo et potu, sicut et conventui,
 25 honorifice ministrabitur ; sine cujus licencia speciali nullus un-
 quam introducetur ; sed quicumque ordinis custos refeccioni
 conventus pro tempore preest poterit quos voluerit hospites
 secum habere, atque aliis fratribus de hospitibus inibi reficiendis
 annuere facultatem. Cujus proculdubio, dum sic preest, quem-
 30 admodum magni prioris si adesset, tam celerarius et coquinarius
 quam ceteri fratres precepto rationabili obtemperare debent.

Quotquot autem hospites in refectorio prandent, unusquisque
 singillatim panem habebit monachalem atque unam justatam
 cervisiæ, eciam si solus comedat ; si autem duo comedant simul,
 35 non amplius quam unam justatam habebunt. Cum vero tres
 fuerint hospites, duas justatas proculdubio habebunt, hoc

¹ noviciorum, MS.

observato, si fuerint quatuor, quod non amplius habeant ; sed, si
 fuerint quinque, tres justatas pro recto more habebunt. Atque
 modo consimili, si fuerit unus monachus aut eciam duo in
 hostillaria recepti, si ante horam refeccionis advenerint, unam
 5 justatam cervisiæ ad collacionem suam pro recta consuetudine
 habebunt ; si vero fuerint tres, duas proculdubio habebunt, et, si
 quatuor, non amplius sunt habituri ; sed, si quinque fuerint, tres
 justatas rite habebunt ; et sic deinceps, crescente numero impari,
 numerus liberacionis augebitur. Hoc rite observato, quociens
 10 aliquis affinis prior conventualis, quod eidem ad minus causa su-
 perveniencium ad eundem una liberetur justa collacionis, atque alia
 suo capellano, vel eciam pocius, quantumcumque in hujusmodi
 fuerit necesse, curialiter ac honorifice eisdem impendatur. Preterea,
 licet abbas noster existens, sive in refectorio comedat sive non,
 15 et sive conventus cenet sive non, cum ipse in refectorio nunquam
 cenare consueverit, sex panes semper ex antiquitate de celario
171] conventus ad prandium suum habeat, juxta quod paulo
 inferius specificatur ; alius tamen abbas ordinis sancti Benedicti,
 si advenerit, sive in refectorio comedat sive in hostillaria, non nisi
 20 tres panes tantum, cum justata cervisiæ, habere solet. Sed, si
 talis sit dies quod cenare debeat, alios [panes], cum justata
 cervisiæ, ad cenam suam est rite habiturus ; et a[d suam]† colla-
 cionem unam similiter cervisiæ justatam et, si conventus [fo. 58b.
 de vino ser[via]tur, habebit proculdubio sextarium vini sicut et
 25 abbas noster. Et provideri debet a celerario et hostillario
 forinseco, coquinario, et pitanciarario, ut ita habundanter in quibus-
 cumque necessariis eidem atque cuilibet priori conventuali, cum
 advenerit, ministretur, ut nec ipsi nec sui, quod absit, aliquos
 defectus unquam paciantur. Prior vero conventualis, sive in
 30 refectorio comedat sive extra, duos panes cum justata cervisiæ ad
 suum prandium est habiturus, et tantumdem proculdubio habebit
 ad cenam, si cenare debeat ; atque de coquina et pitanciararia
 ministrandum est ei tanquam priori nostro, qui quidem dimidium
 vini sextarium habebit, si conventus plenarie de vino serviatur.
 35 Sed de asaio, prout alio loco digeritur, nichil omnino est habiturus,
 nisi in conventu reficiat vel aliquid ei inde ex gracia impendatur.
 Sed, licet ad prandium dimidium habeat vini sextarium,
 nichilominus tamen justatam cervisiæ ad cenam vel ad potum

suum, una cum justa collacionis, pro more habebit. Si vero in refectorio comedat talis prior conventualis, sive aliquis monachus extraneus, panis coram eo remanens, pariter cum suis reliquiis, ad elemosinam portari debet; et tam de pane, si cenare debeat, 5 quam de cervisia, sive cenat sive non, eidem per celerarium pro recta et antiqua consuetudine honorifice ministrabitur, quoniam quicquid panis aut cervisiæ coram eo post prandium remanet refectorarius et subelemosinarius habere solent, nisi subhostillarius intrinsecus, ob aliquam forte necessitatem sive 10 defectum, quod absit, alterum panem prioris, si post prandium coram eo integer remaneat, de elemosinarii licencia secum in hostillariam occulte asportet. Sed hoc tamen de gracia speciali ejusdem elemosinarii, necessitatis videlicet causa, et non consuetudinaliter, permitti potest; quoniam omnis humanitas et 15 honoris ac largitatis exhibitio extraneis maxime ab omnibus semper impendi debet. Sed revera cum fratribus nostris Malvernæ et de Hurleya, eo quod hujus cenobii sunt professores et crebrius huc adveniunt, familiarius tanquam domesticis dispensari solet; ipsi enim si in refectorio comedant et sint 20 cenaturi, [qui]cquid de suis panibus residuum est, sicut et ceteri fratres, sub ma[ppis r]econdent, quoniam loco eodem pro more cenabunt, nisi fu[erint ne]gociis occupati, et ut alibi cenent [fo. 59. a presidente optineant facultatem, quia tunc proculdubio, sicuti et extranei monachi, panem integrum sunt habituri.

25 Quociens autem domnus abbas ad skyllam est sessurus, sive hospites secum habeat sive non, prior, vel qui loco prioris extiterit, aquam manibus suis tam ante prandium quam post reverenter ministrabit, duobus juvenibus ad skyllam servituris de manutergio ante prandium eidem obsequentibus, et post prandium 30 duobus de coquinæ ebdomadariis.

Sicut autem vita religiosorum multum discrepat a vita secularium juxta illud apostoli: "Nolite conformari huic seculo," ita profecto modus serviendi ad refeccionem eorumdem distat in aliquibus. Nam antiqua hujus cenobii consuetudo est quod, qui 35 prior in ordine est omnium servitorum cibum presidentis ad skyllam portabit, atque idem ipse, eorum videlicet in ordine prior, parapsidem semper cum allece seu alio pisse pro more portabit, et qui eo inferior est in ordine ex dextra parte illius

172] incedens, non habita consideracione ex qua parte serviant iste aut ille, sinapium seu aliud salsamentum rite portare debet. Et quando pitancia de Okham vel aliqua alia pitancia ad skyllam portatur, si porcio inde quæ presidenti est apponenda
 5 divisim cum ea ut moris a dextro latere deferatur, ipsi servitores per medium refectorium usque ad skyllam directe procedent; sed, si forte ab imo servitore ipsa pitancia totaliter deferatur, tunc qui eam portat incedet super gradum ante mensas a latere et non per medium, nisi cum ab aliquo obedienciario aut seculari
 10 persona aliquid per hostium refectorii ad skyllam destinatur, quia tunc proculdubio portator illius excnii per medium transire solet. Et licet, ut prefertur, caseus ad prandium conventus a mensa videlicet inferiore juxta fenestram coquinæ per medium a refectorario usque ad skyllam portari debeat, tamen ad cenam,
 15 quando caseus proportionaliter scinditur, et una cum cantello presidentis per coquinarium ad skyllam portatur, non per medium sed a latere portari debet.

Servitores vero mansuete et honeste, pro possibilitate sua, singulis fratribus servire debent, proviso quod post presidentem
 20 et hospites, si affuerint, frater qui magnam missam celebrat, et novicii, si fuerint, [minime] professi primo serviantur, et quod nullus tria fercula/ ante seniores inter manus suas portet, [fo. 59b. nec unquam aliquis quatuor] simul ferre presumat. Nulli enim licebit plura simul et semel quam duo portare fercula; sed ex
 25 moderno usu unicuique eorum tria tantum et non plura, quod absit, portare licebit, ita tamen quod tertium nullus, ut prefertur, ante seniores portare presumat.

Qualiter autem de allece fiet a servitoribus in refectorio ministerium, in secundis, tertiis, et quartis feriis Quadragesimæ, specificatum est supra, ad feriam quartam in capite jejunii.

Nulla quidem in refectorio in cibus aut potibus est habenda singularitas, nisi fuerit pro alicujus fratris debilitate notoria. Sed si alicui claustrali vel obedienciario incolumi aliquid fuerit undecumque appositum, preter ea quæ conventui communiter
 35 apponuntur, illud pro consuetudine mittetur presidenti, ab eodem pro sua voluntate parciendum; quod si aliter fiat, singularitatis nota atque proprietatis in crastino capitulo corripi debet agens in contrarium.

Ceterum pro recta consuetudine habetur quod, si quis cum operculo justæ vel aliunde aliquem sonum fecerit, lectore legente, quousque videlicet tabula ad colligendum fragmenta a presidente tangatur, quo sonitu impediende minus clare discerni possit
 5 quicquid a lectore profertur, ad gradum continuo procedens, prostratus ibidem jacebit, sicut quando sit super mappam liquoris infusio, donec presidens tabulam uno ictu percusserit; qui tunc, ante et retro faciens, ordinate recedet. Et hac de causa, si qui nuces habuerint, non eas sonoriter dentibus frangent, sed
 10 173] cum suis nipulis privatim aperient, ne vox lectoris ob talem sonitum minus clare ab aliquo perpendatur. Sed quando toti conventui nuces apponuntur, possunt eas enucleare pro sua voluntate. Quando vero hospites ad skyllam reficiunt, fieri non solet ad gradum prostratio prelibata, sed in crastino capitulo,
 15 secundum quod aliquis in hac parte deliquerit, culpam suam cum prostratione in propria persona cognoscet. Nullus autem inter prandendum aut cenandum vel bibendum signum aliquid extranversum refectorii de mensa ad mensam faciet; neque, si consue-
 [tudo] servetur antiqua, extranversum manifeste respiciet, sicut
 20 nec [extran]sversum chori, sine justa causa. Nec debet qui sedet ad [unam tabu]llam visum palam prebere, aut signum [fo. 60. facere, vel aliquid a latere manu tradere aut jacere, quod absit, alicui sedenti ad aliam tabulam; sed per servitores prandii aut cenæ vel eciam skyllæ mitti debent ordinate, si qua sunt
 25 mittenda. Sed neque inibi, sicut nec alicubi, sedebit unquam aliquis palmam inordinate sub mento et super faciem suam seorsum tenens extensam, eo quod sic sedere mesticiæ et doloris aut studii immoderati seu agonizæ indicium est. Preterea, nullus extranversum de mensa una ad mensam ex opposito
 30 directe incedet, sed inferius aliquantulum subtus capud mensæ illius descendens pertransibit, vel eciam super infimum gradum ante skyllam, si de prima tabula ad aliam ex opposito incedere debeat; hoc observato semper, quod quilibet ita transiens medio loco reverenter majestati inclinet. Ad mensas vero fratrum
 35 edencium rigor disciplinæ est semper necessarius, ita quod unusquisque, faciem suam extranversum humiliter tenens, ac decenter erectus et non curvatus aliquo modo inter prandendum aut potandum cubitis suis aut brachiis mensæ indecenter innisus

residens, linguam suam a loquacitate restringat, et oculos a circumspeditione chohibeat, atque cetera omnia membra sua cum modestia et tranquillitate contineat, ne unquam in suo gestu aut in habitu indecens aliquid aut inhonestum agatur. Visus ibidem
 5 precipue cum omni cautela et diligencia observetur, ne vagus sit et curiose aut impudenter ea quæ apud alios aguntur aut eis apponuntur circumlustrando percipiat; neque aliquo modo
 174] in picturis sive hominibus, si forte superveniant, seu aliis rebus illicitis aut inordinatis reflectatur; sed potius unusquisque
 10 pudice, dimissis luminibus, ad ea tantum quæ sibi ante posita sive apposita sunt humiliter attendat. Auditus uniuscujusque sit jugiter ad lectorem, et cor superius ad celestem patriam. Quod si ab aliquibus aliter fieri compertum sit, per [legem] monasticam et capituli censuram ita castigentur, [fo. 60b.
 15 quod ca[stiga]cio illa in casu consimili timorem aliis prebeat delinquendi.

Novicii qui ad skyllam serviunt, tam ante refeccionem ad cenam potumque conventus, quam etiam post, ante suas sessiones inferius, ubi est eorum ordo, ante et retro ex consuetu-
 20 dine facient; quorum etiam incumbit officio, quando fiet mandatum, priori tabulam portare sonatilem, et botas domni abbatis, si mandato affuerit, reverenter cum genuflexione discalciare, atque coram eo, cum fuerit necesse, cereos, ut moris est, portare accensos. Qui quidem novicii, ad skyllam servientes,
 25 ambo cotidie una cum conventu reficere debent, nisi, pro aliquo magno obsequio ibidem faciendo, alteri eorum signum specialiter fecerit presidens, ut ex toto ministret et cum servitoribus postea prandeat. Ambo autem simul nullo die servire debent, quin alter eorum comedat, nisi tot hinc inde ad mensam hospites sedeant,
 30 quod neuter eorum illic honorifice commedere queat; sed sive unus eorum sive ambo fortasse ad nutum presidentis ex toto ministrent, et ut cum servitoribus reficiant prestolentur, cum conventu proculdubio usque in chorum processione incedent, atque, egresso inde lecturo ad servitores, ipsi, facto prius ante et
 35 retro, eum subsequantur. Et quia presidens aliqua de causa inter prandendum aut potandum a loco se movere non potest, hanc considerationem inter se alternatim habere debent dicti servitores, ut unus saltem eorum jugiter presto sit ad mensam,

nisi forte pro aliqua necessitate, quæ vitari¹ non possit, ambo brevi tempore inde recedant. Qui eciam, quandocumque a mensa quaquaversum a presidente mittuntur, directe procedent, nullam coram aliquo facientes moram donec sint reversi. Nec
 5 debent ambo simul edendo aut bibendo ex una parte diucius stare, sed hinc inde consuetudinaliter ad justas suas stabunt ordinate, nisi aliquid specialitatis in cibo aut potu alter[ut]er habeat, et, ob hoc participandum, aliquantisper uno et eodem loco simul morentur. Qui quidem, dum comedunt aut bibunt,
 10 [sua] dorsa indecenter ad conventum nullatenus vertent, sed su[as] facies semper honeste, aut latera. Nec debent aliqua [vic]te simul ante mensam inter potandum presidenti [fo. 61. assistere, nisi forte ad nutum ipsius aliquociens ambo conveniant. 175] Ex recta autem consuetudine, hiidem servitores, salvo quod
 15 qui prefuerit nullum de aliqua re habeat obsequii defectum, seniori qui prior est in ordine ex una parte, et alii similiter priori seniori ex altera, quando in refectorio comedunt, cenant, aut bibunt, pro possibilitate sua ministrare solent, necnon et suo magistro, ubicumque sederit, obsequium reverenter impendent. Qui
 20 insuper novicii, aut eciam servitores prandii si novicii fuerint, pro eisdem senioribus qui hinc inde videlicet primi sunt in ordine et pro suo magistro in tantum humiliare se debent, ut si fiat ab eisdem super mappas liquoris infusio, vel aliquis inter prandendum sonitus inordinatus, quod pro illis continuo veniam
 25 ad gradum sumant. Novicii vero minime professi ad potum caritatis nullo tempore surgere debent. Nec debent ad skyllam stare sive servire pro aliqua necessitate, dummodo fuerint aliqui de junioribus sacerdotibus in refectorio sedentes, maxime infra primum dimidium annum suæ conversionis; sed neque post
 30 dimidium annum nec eciam in sua novitate, postquam fuerint professi, stabunt unquam ibidem simul et semel duo tales novicii minime aut noviter professi, sed semper alter eorum de antiquioribus erit noviciis, donec sufficienter de illo ministerio fuerint instructi. Nec eciam debent novicii nondum professi ad
 35 parvas surgere pitancias, sive ad fragmenta² colligenda, nisi pro defectu aliorum noviciorum, et maxime in sua novitate; sed proculdubio juniores sacerdotes, si quando opus fuerit, potius

¹ vitare, MS.² prangmenta, MS.

quam ipsi, surgere debent; proviso tamen, si non sit forte nisi unus ad aliquam mensam residens, quod ipse tunc nullo modo surgat, exceptis duabus mensis ultimis, ad quas sedere solent ipsi novicii minime professi, quæ in tali casu absque reprehensione
5 vacuæ esse solent. Sed provideri debet a refectorio, cum non fuerint novicii minime professi, qui ad ipsas duas mensas inferiores sedere possint, quod alii semper extremi novicii, quatuor videlicet, [aut] duo saltem hinc inde sedeant ad easdem, et, insuper, quod [illæ] duæ mensæ inferiores, sicuti [fo. 61b.
10 et aliæ superiores mensæ, mappis [ho]neste tegantur, licet fortasse hora refeccionis nullus ad eas sedeat. Novicii quidem nondum professi, diebus in quibus conventus non cenat, cenare possunt et debent pro dispositione sui magistri; atque alii cum eis hinc inde de junioribus noviciis absque reprehensione cenare
15 possunt, sicuti et mane mixtum sumere, ad nutum ejusdem **176**] magistri. Sed proculdubio a refectorio ad cenandum alibi, nisi de licencia presidentis, egredi non debent; sed neque de licencia presidentis, nisi illud suo magistro, si inibi extiterit, humiliter preostendant. Nec debent unquam aliqui novicii
20 professi in refectorio cenare diebus quibus conventus non cenat, nisi fuerint sanguinati, aut aliqui sint novicii minime professi, cum quibus cenare queant.

Quando autem prior, in vigilia alicujus festi principalis, aut in die qua tabula in capitulo legitur de aliquo anniversario
25 principali, in refectorio prandet, abbate presidente, lagenam vini de asseio cum uno decenti ferculo pitanciæ quasi duplicato semper habebit; quod similiter supprior, vel alius custos vicem gerens prioris, ipso absente et abbate presente, est similiter habiturus; et, si tam abbas quam prior extra refectorium tali die
30 reficiant, abbas sextarium vini, et prior dimidium, una cum pitancia ex usu moderno habere solet; hoc observato, quod de sextario vini aut de pitancia debita et consueta, ad skyllam in refectorio portanda, nulla unquam fiat diminutio. Ex veteri autem consuetudine, nec domnus abbas nec etiam prior extra
35 refectorium prandens aliquid de asseio habere consuevit, licet non modico elapso tempore aliter, ut prefertur, fuerit usitatum; nec debet supprior extra refectorium prandens, si prior domi non fuerit, aliquid de asseio habere, nisi eidem gracia aliquid forte impenda-

tur. Sed neque priori Malvernæ aut Hurleyæ, sive in refectorio tali die comedens sive extra, nec etiam quibuscumque abbatibus in hostillaria prandentibus, aliquid nomine assaii est aliqua vice exhibend[um]. Quando vero alicui eorum qui parvas pitancias
 5 ad presiden[tem] portant aliqua ex eis ab eodem donatur, frater cui [dat]ur illa pitancia eam super mensam ante [fo. 62. suam ponet sessionem, atque eodem loco versus presidentem suppliciter inclinabit, priusquam ad residendum mensam ingrediatur.

10 Fratres vero in refectorio prandentes, ad omne speciale mandatum a presidente eisdem factum, eidem humiliter inclinando assurgent; necnon et ad omnia quæ de gracia sive alicujus munere caritativo presidenti mittuntur, atque ab eo fratribus destinantur, id idem sunt facturi. Et, si duobus aut tribus vel etiam pluribus
 15 simul residentibus aliquid ab eodem fuerit transmissum, omnes simul et semel, quasi eidem regraciando, obnixè assurgent; hoc observato, si eorum aliquis tunc bibat aut comedat, quod ad inclinandum eidem ab aliis expectetur, donec ipse pariter cum eisdem surgere et inclinare valeat ordinate. Qui licet ita pro
 20 more ad omnia quæ eis ab eodem fuerint destinata humiliare se debeant, et etiam si ab abbate in sua camera reficiente aliquid specialitatis in refectorium fuerit transmissum, cuicumque mittatur cum graciaram accione nuncio assurgere debeat, et versus abbatem seu locum ubi tunc fuerit suppliciter inclinare,
 25 etiam si presidens sit cui sic aliquid mittitur; atque eodem modo, ex recta et antiqua consuetudine, assurgere debeant et inclinare tam prior quam alius inferior ordinis custos qui presidens est, quociens eidem aut conventui ab aliquo episcopo, aut rege, vel regina, aliquid in refectorium destinatur. Verump-
 30 tamen, quia conventus tempore moderno de maneriis sibi assignatis caseum pro more recipiunt, provisum est ut amplius non assurgant aut inclinant, quando per refectorium portatur caseus, sicut primitus consueverant, dum videlicet non nisi Dei gracia caseum habuerunt; sed quod sua capita tantummodo, ut
 35 erunt sedentes, singuli detegant, dummodo quantum voluerint comedere de caseo sibi scindunt. Quod quidem ideo facere tenentur, quia ille semper, qui conventui per circuitum caseum portat, caput suum ex recta consuetudine detegere debet. Domnus

autem abbas, prout alio loco inseritur, in omnibus princip[ali]bus festis et tempore inisericordiæ atque in Adventu et infra Sept[uagesimam] olim conventui caseum inveniebat, sicuti et ad[huc in]venire tenetur ; sed aliis diebus aut anni temporibus [fo. 62b. 5 caseum antiquitus nullatenus habuerunt, nisi de abbatis gracia esset aut dono alicujus. Nam de dono cujusdam monachi ecclesiæ Christi Cantuariæ, Bartolomei nomine, unum pondus casei per multum tempus annuatim habuere.

Qui autem pro quacumque necessitate de prandio aut de
 10 cena surgentes ante conventum e refectorio exeunt, non sub mensis exire poterunt, sicut olim consuetudo erat, quociens aliquis inter prandendum aut potandum ad mensas ingredi inter fratres inibi sedentes, aut de mensis egredi, deberet ; sed, a tempore quo scanna facta sunt altiora, inter parietem et fratrum
 15 dorsa ingredi solent et exire. Qui statim, ut surrexerint, ad gradum directe procedent, et, petita ibidem, ut moris est, a quolibet eorum singillatim per signum exeundi licencia, incipient omnes pariter sub silencio "Confiteantur tibi, Domine," vel "Memoriam fecit," et, postquam ad "Gloria Patri" et "Sicut erat"
 20 se inclinaverint, eriget se sacerdos qui prior est in ordine et dicet : "Agimus tibi gracias," vel "Benedictus Deus in donis suis," ceteris interim inclinantibus. Et, eo dicto, facient omnes pariter ante et retro, atque, per medium ordinate descendentes usque ad locum quo stare solent servitores inclini ad exitum processionis de re-
 25 fectorio, dicent silenter in eundo psalmum, "Miserere mei, Deus" ; quo dum pervenerint, stabunt erecti versas facies ad orientem habentes, quousque inclinent ad "Gloria Patri" ; et dicet sacerdos paulisper inclinando, "Et ne nos." cum precibus et hac oratione : "Retribuere dignare," sicut diu solet, in choro ceteris interim
 30 suppliciter inclinantibus. Quibus repletis, ante et retro facient ac ordinate recedent. Quod quidem per omnia unus tantummodo frater est factururus, si a mensa surgere et de refectorio egredi habeat necesse. Qui autem inter potandum necesse habent de refectorio egredi, surgentes usque ante sessiones suas
 35 incedent, in quibus videlicet potando sederant, atque ibidem petita
 177] manu exeundi licencia, ante et retro facient ac ordinatim exhibunt. Qui vero ad satisfaccionem veniunt, dum reficiunt servi[tiores], vel pro qualicumque necessitate a refeccione sur-

gentes exeunt, [adeo] revera se gerent ut ordinate, sicuti et ipsi qui modo precostenso satis[faccionem adeunt] aut exeunt ad refeccionem conventus, necnon et san[guinati] atque alii, si [fo. 63. qui per licenciam potandi gracia refectoryum intrant dum reficiunt
 5 servitores, ad gradum ibunt et potandi licenciam per signum petent, ac in ordine suæ conversionis superius ad mensas bibendo residebunt, et postea ante ipsa eadem loca ante et retro facient priusquam egrediantur.

Nullus autem ex fratribus, in die qua extra refectoryum
 10 comedit, absque reprehensione inter prandium aut cenam conventus in refectorio aliqua vice debet videri, sicut nec aliquis frater, inter matutinas vel aliam horam regularem, in chorum, post tempus veniendi ad satisfaccionem, absque reprehensione ingredi, donec hora compleatur, nisi ipsi horæ prius ordinate interfuerit
 15 et pro aliqua necessitate egressus redierit; preter infirmarium, qui in principalibus festis, prout specificabitur inferius, capitulo xxxijº, tam ad vespervas quam ad matutinas, in chorum, statim postquam vespervas et matutinas dixerit in capella infirmorum, ex consuetudine venire tenetur.

Nec pretereundum quod in civitate aut in suburbio seu in villa Westmonasterii nulli unquam licitum est bibere vel comedere, sed neque intra abbaciam poterit aliquis reficere, nisi in refectorio, aut in misericordiæ domo, vel in mensa abbatis aut prioris, vel cum hospitibus in hostillaria interiore de licencia
 25 prioris, vel in infirmatorio cum infirmis fratribus. Cum episcopo tamen et abbate nostri ordinis edere et bibere licitum est fratribus, ipso presente atque iubente, tam intra abbaciam quam in palacio regio, de licencia superioris, et cum rege similiter atque regina aliisque magnatibus, licencia prius optenta. Verumptamen fratres, per medium civitatis in suo reditu ab itinere
 30 venientes, si forte ad domum refeccionis hora atque molestia attingere nequiverint, absque reprehensione in ipsa poterunt ordinate reficere, sed minime pernoctare.

Nullus autem fratrum in refectorio comedet unquam aut bibet,
 35 nisi frocco sit indutus; sed neque alicubi in monasterio, nisi domnus abbas et sui capellani, et nisi frater qui ministrat in domo misericordiæ, cum plures inibi fratres fuerint commedentes, et nisi solummodo fratres in infirm[aria] jacentes, et fratres qui

in die cenæ ad mandatum indu[untur.] [Ad] hæc sciendum
mos erat antiquitus de fratribus qui per lic[enciam] in [fo. 63b.
infirmaria, recreacionis et consolacionis gracia, reficiebant, quod
tam in eundo quam in redeundo ibant in silencio. Nec ad
5 sartarium nec alibi quaquaversum, illius rei causa, absque licencia
speciali incedere poterant, sicut nec adhuc possunt, nisi solum-
modo usque in capellam beatæ Katerinæ. Sed hoc specialitatis
antiquitus habuerunt qui in infirmaria reficiebant, quod de
completorio consuetudinaliter ipsa die morabantur; qui tunc
10 tamen alibi licite potare non poterant, nisi ubi reficiebant, licet
moderno tempore in refectorio tali hora absque reprehensione
potare queant, quoniam proculdubio qui in refectorio come-
derit non debet in misericordia bibere, nec eciam alicubi extra
illud, nisi sit forte in domni abbatis presencia, ipso iubente, vel
15 178] eciam jussu prioris; sed hoc de novo, quia nec infirmarius
nec hostillarius interior, sicut nec exterior, absque reprehensione
hoc facere poterit. Sed infirmarius, die qua in infirmaria alicubi
comederit, potest ex moderno usu in sua camera et in aliis
cameris per infirmariam bibere, si voluerit; sed nec ipse, aut
20 alius, die qua in infirmitorio comedit, poterit licite in refectorio
bibere, nisi sit post completorium, ut prima suæ minucionis die,
vel alio die fortasse, pro necessitate manifesta. Nec debet
unquam aliquis officiariorum, quod absit, ad obedienciam suam
bibere aut comedere, sicut nec dormire. Sed neque extra
25 monasterium comedere potest aliquis, aut bibere vel pernoctare,
nisi de licencia speciali. Nec consueverant antiquitus aliqui
fratres post collacionem versus Tamisiam vel alibi quaquaversum
spaciandi causa incedere, nisi solummodo in gardenum came-
rarii, vel usque ad pratum de elemosinaria; hoc observato, quod,
30 ad sonitum qui post completorium fieri solet et ignitegium
vulgo nominatur, omnes et [singuli] ordinate usque in claustrum
aut infirmariam reversi fuissent.

Quando vero conventus poma, aut pira, pruna, cerasa, vel
nuces, aut eciam herbas, ut in secundis feriis, quartis, et sextis
35 Qua[drage]simæ, seu alia quæque hujusmodi habent, et eorum
fragmenta [sive re]liquiæ a subelemosinario colligi debent, prius-
quam a refectorario coclearia arrogenantur. Fratres vero in
refectorio p[er]r[an]dentes panes suos ad finem prandii [fo. 64.

tegere non debent, donec, finita lectione, incipiat lector dicere
 “Tu autem, Domine.” Tunc, si sint cenaturi, unusquisque panem
 suum teget honeste; necnon et salina similiter tunc suis oper-
 culis tegere debent, nisi prius sint tecta. Et, si non sint
 5 cenaturi, unusquisque justam suam assumens, mappa remota,
 super nudam locabit tabulam.

Coquinarius vero aut subcoquinarius, vel qui vice illorum
 refeccioni servitorum preest, proviso ab eisdem quod sacerdos
 sit semper aut saltem levita et non inferioris ordinis, curam
 10 habere debet ut a reficientibus ordo servetur, atque de hiis qui
 inordinate se habent priori claustris aut eciam noviciorum
 magistro, si de custodia nondum fuerint absoluti, ante crastinum
 capitulum faciet mencionem. Nam supprior, si tali hora
 refecerit, vel eciam prior Malvernæ aut Hurleyæ, inferius in
 15 suo ordine proculdubio residebit, et subcoquinarius ad skyllam
 superius, atque rectorarius vel subrectorarius ipsis servitori-
 bus cum omni diligencia ministrabit. Et tam ipsi servitores,
 conventu processionaliter egresso, quam qui lecturus est, cum
 advenerint ante justas suas, ordinate sedebunt; et ille similiter
 20 ante justam suam qui ad skyllam est sessurus, donec a latere
 super gradum, panem suum et justam secum portando, ad illam
 incedat; qui eciam, eo quod, sicut et ceteri fratres qui ad pran-
 dium servierunt, ante suam justam inferius, priusquam ante
 illam ibidem sederet, ante et retro se ordinate inclinavit, non
 25 ibidem iterato ante et retro faciet, priusquam skyllam sonare
 incipiat; qui tamen, si inferius in ordine suo non fuerit, ibidem
 juxta skyllam, priusquam eam tangat, se inclinabit, atque iterum,
 datis ibidem graciis, post refectionem ante suum recessum eodem
 loco id idem¹ faciet. Quo facto, justam suam cum panis residuo
 30 secum reportabit usque ad locum quo prius steterat, ubi [i]d
 179] iterato faciet; sed in suo recessu versus magestatem sup-
 pliciter inclinabit, priusquam incipiat psalmum “Miserere mei,
 Deus.” Qui proculdubio ante prandium ipsorum servitorum
 skyllam sonare non debet, donec signum post gracias in ecclesia
 35 terminetur.

Subrectorarius cum omni diligencia ad prandium servitorum,
 atque subelemos[inarius], dum cenant servitores, pro recta con-

¹ *aiem*, MS.

suetudine servire [tenentur. Et] debet subelemosinarius [fo. 64b.
 cotidie ad prandium servitorum in [refec]tor[io] morari, et
 elemosinam colligere, sicuti et ad cenam. Sed ad cenam tantum
 servire tenetur, et non ad prandium, nisi sponte velit aut a sub-
 5 refectorario fuerit rogatus. Qui quidem subelemosinarius, quando
 ad cenam conventus pro refectorario servit, debet ipse, vel eciam
 subrefectorarius, aliquem fratrem rogare, qui servitoribus dum
 cenant ministret. Postquam vero commederint aut cenaverint
 servitores, ibunt processionaliter ordinate usque in chorum,
 10 tractim ac morose dicentes psalmum "Miserere mei, Deus"; qui si
 non sufficiat quousque in chorum veniant, subjungent psalmum
 "Deus misereatur nostri," cum psalmo "Laudate Dominum, omnes
 gentes," si forte sit necesse; proviso semper quod tres fratres ad
 minus ad processionem incedant, quia proculdubio numquam ad
 15 aliquam processionem, sicut nec ad mandatum faciendum, sive
 ad visitacionem quæ fieri solet ad fratrem inunctum, pauciores
 quam tres incedere debent. Lector vero mensæ atque servitores
 ex merito sui laboris, tam de legumine et minutis pitanciis
 quam de ferculis et majore pitancia sive medio ferculo, meliori
 20 modo quo possunt plene ac honorifice serviri debent. Sub-
 coquinarium vero vel qui loco ipsius ad skyllam residet, tam de
 utroque cursu quam de pitancia, sive medio ferculo, duplex
 ferculum cotidie, si voluerit, est rite habiturus. Septem vero
 fercula de duabus minutis pitanciis secum ad skyllam portabit,
 25 priusquam sedeat; de quibus ipse duas penes se retinebit, et
 unam lectori de qua voluerit mittet, ac unicuique ex quatuor
 servitoribus unam. Eodemque modo de aliis duabus minutis
 pitanciis, quando habentur, administracio lectori et servitoribus
 fieri solet ab eodem. Sex namque denarii ad duas assignantur
 30 parvas pitancias cotidie inveniendas, et alii sex ad alias duas
 pitancias; de quibus presidens specialiter inpertiri solet san-
 guinatis et fratribus, cum fuerint extra chorum aut de itinere
 vel de infirmaria in chorum reversi; de quibus [pitan]ciam
 sanguinati ad cenam suam per coquinarium pro consuetudi[ne]
 35 habere debent; qui similiter ad prandium ipsa die per coqui-
 narium [pitanciam]† habere solent; quæ eis nullo modo subtrahi
 debent, licet quatuor pitanciæ omnino, et eciam pitancia
 de Ocham ... [al]terum ferculum generale, pro quali- [fo. 65.

cumque causa conventui ... antur. Sic nec unquam subtrahi debet justata cervisiæ quæ ad cenam vel ad potum conventus coram presidente ad skyllam poni solet, licet conventus cotidie vel altera die ... atur; vel quamcumque aliam de potu¹ 5 debito et assignato faciat parcitatem. Nec consuevit unquam grossus panis qui cotidie presidenti, aut eciam ille qui Dominico die ebdomadario magnæ missæ, ex antiquitate assignatur, pro aliqua subtrahi parcite. Sed neque casei cantellus, qui ad cenam presidenti pro more portatur, quociens de caseo fit con- 10 ventui administracio, aut eciam magnus flaco, qui presidenti apponitur, quandocumque flacones habent, debent unquam eidem subtrahi, aut, quo[d] absit, minorari, quicumque pro tempore conventui presit; sicut nec justata cervisiæ, quæ ad potum conventus coram presidente poni solet, diebus quibus fit con- 15 ventui de vino servicium, de qua paulo ante fit mencio, aliquo modo subtrahi debet.

Nullus autem absque rationabili causa refectorium illicenciatus ingredi debet, nisi certis horis et assignatis. Illi vero qui ibidem quacumque hora licenciati bibunt, sicut et illi qui mixtum 20 sumunt, in suo ordine ad mensas sedebunt, atque unusquisque ante sessionem² suam ante et retro faciet, priusquam bibit et post; nisi illi qui, dum reficiunt servitores, ad satisfaccionem veniunt, quia tunc solummodo ad gradum ante et retro facient, priusquam bibant et postquam biberint, ante suas sessiones; et 25 181] nisi illi qui retro hostium cum hospitibus de licencia bibunt; quia tunc ante et retro facere non solent. Nullus vero in refectorio aut extra bibere debet, quin utramque manum honeste, dum bibit, cypho apponat, nisi aliquam forte imbecillitatem in brachio aut in altera manu paciatur. Nam, cum fuerit aliquis 30 sanguinatus, debet saltem duos aut unum digitum illius partis de qua sibi minuerit, pro recta et antiqua consuetudine, si absque gravamine possit, cypho semper apponere; et hoc proculdubio erat tocius Anglicanæ gentis generalis bibendi consuetudo [usque] ad adventum Normannorum in Angliam.

35 Domnus autem abbas, cum domi fuerit, sive in camera sua sive ad skyllam in refectorio aut qu[ocumque] alio loco in monasterio seu ad insulam commedat, sex panes et un[am]

¹ *poni*, MS.² *cessionem*, MS.

tantum justatam cervisiæ de celario conventus est rite habiturus
 de pitanciaro, vel de aliquo anniversario, aut de
 sacrista plen it conven sexta- [fo. 65b.
 rium vini semper [habere]† solet. De coquina vero tantum
 5 cotidie habebit quantum tres monachi recipere solent. Qui
 quociens ad skyllam est pransurus, hæc ei debetur honestas,
 quod dicti panes per refectorarium super unam togellam ad
 mensam ponentur atque cum eadem honeste tegentur, quorum
 unus panis, ut moris est, ab altero ex famulis refectorii circum-
 10 quaque parari debet; et apponetur ei salinum argenteum sale
 refertum, cum duabus cuppis, una murrea et alia deaurata.
 Atque ad¹ capud mensæ versus austrum per subelemosinarium
 ponetur discus in quo tam panes quam cetera cibaria coram eo
 elemosinæ deputata rite poni solent. Qui a subelemosinario
 15 versus finem prandii, coclearibus prius collectis, per medium
 refectorii a latere sub gradu servitorum ad elemosinam portari
 debet; sed, facto sonitu ab abbate ad frangmenta colligenda,
 togella coram eo specialiter posita cum reliquiis coram eodem
 remanentibus ab uno ex noviciis qui ad skyllam serviunt per
 20 medium refectorium directe ad elemosinam honeste portabitur.
 Decima vero ab eodem subelemosinario in medium portanda,
 diebus in quibus collectam cervisiæ ad elemosinam est habi-
 turus, specificabitur inferius, capitulo xlix. istius partis, ubi fit
 mencio quibus diebus collectam in refectorio est habiturus.
 25 Panes autem integri atque cantelli coram hospitibus, tam
 secularibus quam viris religiosis, et eciam monachis extraneis,
 si affuerint, cum fragmentis simul et semel colligi solent. Sed
 panes aut cantellos coram priore aut aliis fratribus remanentes,
 licet assint aliqui de Malvernia aut Hurleya novicii, fragmen-
 30 torum collectores amovere non debent, [nisi]† post finitam lec-
 cionem presidens uno ictu skyllam tetigerit. Prior autem, vel
 qui vice illius ad mensam sedet, cum fit conventui de vino
 ministerium, sive de pitanciaro, sive de dono sit alicujus aut de
 empcone, duplicatam inde semper habebit porcionem. Atque,
 35 cum portatur cervisia per [ce]lerarium ad cenam vel ad potum
 conventus, quinque videlicet lagenæ, aut quantum necesse fuerit,
 ex una parte et tantundem ex altera, justata cervisiæ ad skyl-

¹ *et*, MS.

lam presidenti semper poni debet, ne de potu ibidem, quod absit, aliquo[mo]do sit defectus, maxime propter casualiter supervenientes et eciam, [ut si aliq]ui forte indigeant, [fo. 66. ibidem refugium habere queant. Et quia ... abbas ... nisi
 5 tantummodo (?) ... de sua (?) porcione (?) ex assignacione est habiturus unum picherium cervisiæ et in non habet idoneum, per

Prior eciam, quociens ... refectorium panem et justatam cervisiæ, duos panes et unam justatam cervisiæ duarum
 10 lagenarum pro consuetudine habere debet; atque, diebus in quibus conventus cenat, et domi cum sanguinatus fuerit quando conventus non cenat, nisi in solenni sit jejunio, duos similiter habebit panes; et, sive conventus cenet sive non, justatam cervisiæ, ut prius, ad refeccionem, duarum scilicet lagenarum, ex
 15 usu moderno est habiturus. Et, [si]¹ sit extra reficiens, omni die qua conventus cenat, quinque panes ex consuetudine et duas cervisiæ optinet justatas, quatuor videlicet lagenarum, preter suam de cursu cotidianam, ut preostensum est; nisi quando a domo recedens per aliquot dies extra perhendinat, quia tunc,
 20 ut nulli dubium est, nemo domi interim, nomine illius, suam de coquina aut de celario accipiet porcionem, nisi tam prope sit locus ubi moratur, quod ei possit ante horam primam sua porcio cotidie destinari; aut eciam in suo recessu coquinarius et celerarius eidem curialitatem de sua faciant cotidiana porcione,
 25 ut secum tunc eam habere queat; sicut nec aliquis unquam porcionem abbatis, ipso absente, accipere consuevit, nisi quando, ut prefertur, ad insulam moratur. Priori autem concessum atque, multo tempore elapso, a celerariis forinsecis, ex tocius conventus assensu, provisum est et assignatum, ut ad
 30 festum beati Michaelis annuatim ad robas duorum famulorum suorum de thesauria conventus viginti recipiat solidos, licet non nisi ad unum tantummodo famulum ... corredium accipiat, tale videlicet per omnia quale recipit famulus qui ostium celerarii custodit forinsecum. Antiquitus autem non
 35 recipiebat nisi unam marcam tantum ad vesturam ipsius famuli; sicut nec ei assignatur corredium, nisi tantummodo unius famuli. Prior siquidem diebus in quibus magnam missam

¹ Om. MS.

celebrat, si consuetudo servetur antiqua, extra refec[torium] cenare [non debet]¹; sicut nec aliquis sacerdos die quo in refectorio prandet, nisi [sit] ex iussione domni abbatis, vel pro egritudine aut debilitate mani[festa. Sed] neque frater qui ad
 5 prandium legit, quamvis non pres[biter sit], extra refectorium ipsa die aliquo modo cenabit, sive conventus ce[net sive] [fo. 66b. 181] non. Novicii vero extra cenantes, nisi in abbatis fuerit camera aut prioris, et maxime si in infirmitorio sint, si quid (?) residuum fuerit a suo pane aut cervisia, ibidem secrete portare
 10 facient (?). Priore autem in misericordia reficiente, non licitum est suppriori, si conventui prefuerit, aliquem novicium, ut ibidem cenet, destinare, nisi fuerit de voluntate prioris. Nec debet tunc aliquis qui in refectorio commederit ibidem cenare, licet prior jubeat, nisi a fratre cenaturo vel ab alio per eundem prius, ut
 15 moris est, ob ordinis reverenciam, suppriori intimetur. Nec debet tercius prior conventui presidens aliquem illuc destinare, suppriori ibidem reficiente.

Quicumque autem presidens fuerit superius tempore misericordiae, si non fuerint fratres minuti, capere sibi poterit quoscumque voluerit hospites, etiam si sint ad mensam in refectorio
 20 sedentes et comedere non inceperint, proviso tamen quod saltem unus eorum sacerdos constat, quos etiam ut ad se redeant post collacionem licite jubere potest, aut si de gradu fuerint seniorum, eos secum de collacione poterit ibidem retinere; cum
 25 vero fuerint sanguinati consuevit saltem unum ex eis pro hospite habere. Et quicumque ibidem prefuerit justas et fercula suorum hospitum pro recta consuetudine habere poterit. Prior autem, quando ibidem presidet, tam hospites quam etiam illos quos voluerit socios a (?) refectorio, quousque comedere inceperint,
 30 poterit accersire, licet ipsa die capitulum non tenuerit; sed de quatuor servitoribus, ab hora qua servire inceperint, nullum vocare solet, nec etiam domnus abbas, nisi illi qui vocati sunt presidenti in refectorio illud ordinate ostendant, priusquam egrediantur. Sed nullus alius inferior custos, etiam si capitulum
 35 tenuerit, aliquem ad se superius vocare poterit, salvis tamen suis hospitibus, nisi in refectorio presidenti prius ostendat; quoniam ad incepcionem sonitus cymbali cessat illius qui capi-

¹ Om. MS.

tulum [t]enuerit in hac parte facultas. Verumptamen, priore egrotante vel [do]mi non existente, poterit supprior socios ad se vocare quos voluerit, [sicuti] prior vocare solet, licet ipsa die capitulum non tenuerit. Nec preter[mittendum] quod,
 5 con[ventus]† tempore misericordiæ, et quociens in misericordiæ domo fit [re]creacio, custos qui in refectorio presidet statum eorum qui in misericordia [cenant per se] vel per alium inquirere debet, priusquam ad abbatem incedet s faciet, vel ad collacionem pulsare faciet, prout breviter specificatum [fo. 67.
 10 est supra, capitulo primo terciæ partis.

Coquinarius vero, tempore misericordiæ, omnia generalia fratr[um] qui in misericordia prandent, preterquam hospitum illius qui ibidem [preest]† et hospitum celerarii, pro consuetudine habere solet; qui eciam, pro recompensacione
 15 eorundem generalium, fratribus illis diebus in refectorio prandentibus, de bona ac speciali pitancia providere tenetur, non tamen de salsiniis aut porcorum intestinis, nisi ex communi fuerit assensu abbatis et conventus. Sed proculdubio in Dominica Septuagesimæ, sicut in Dominica prima Adventus
 20 Domini, ad refeccionem, quam prior videlicet suis sociis specialiter senioribus atque obedienciariis aliisque fratribus quibus voluerit facere solet, quam videlicet antiquitus in sua camera facere consuevit, idem coquinarius ibidem reficiendum generalia non est habiturus; nisi eidem fortasse aliqua ex illis, vel eciam
 25 omnia, prout aliquociens consueverunt, de gracia speciali celerario concedantur. Qui ipse proculdubio generalia [dictis]† duobus diebus pro consuetudine ex coquina recipere solet
 ... quæ a famulo prioris, ex illius precepto, inde, nimirum (?) cum expensæ illi ... factæ de thesauraria con-
 30 ventus Consueverunt autem, tam in tempore misericordiæ quam in duabus Dominicis prelibatis, fratres in misericordiæ domo sive in prioris camera reficientes pitancias suas tam de Ocham quam eciam de Benfleth, si accidisset, consuetudinaliter habere. Sed, ex assensu tocius capituli, in
 35 festo sancti Valentini, anno graciæ m^o cc. lx^o., est statutum ut pitanciarius suas penes se [habe]†at pitancias, et una coquinario solerter provideat quod hii qui in refectorio reficiunt plenius ac specialius recreentur. Camerarius autem de gallenis,

quas de Ydolwestre recipit annuatim, fratribus in refectorio reficientibus tempore misericordiæ curialitatem aliquociens facere consuevit.

Fratres vero sanguinati primo suæ minucionis die, tempore quo
 5 conventus non cenat, nisi in solenni fuerit jejunio, ad mensam sanguinatorum rite cenare solent; qui tunc ad finem prandii residuum de suis panibus sub mappis recondent, atque post prandium justas eorum et quicquid residuum fuerit de illorum panibus refectorarius ad mensam sanguinatorum¹ portare, [fo. 67b.
 10 et super eam seriatim, prout sunt in ordine, a senioribus incipiens, ponere solet. Qui etiam pro consuetudine cenare incipient, 182] priusquam conventus ad potandum refectorium intret. Qui quidem, cum ante mensam ad cenandum convenerant prelibatam, faciet unusquisque ante et retro ordinate ante suam justam sive
 15 locum in quo est sessurus; et postea se divertent a latere, et stabunt hinc inde versos vultus ad alterutrum habentes, seniores scilicet in ordine mensæ propinquiore, atque pariter voce subpressa dicent versum, "Memoriam fecit," ad "Gloria Patri," more solito, se inclinantes; atque a priore sacerdote se erigente
 20 est benediccio proferenda, et leccio ab uno illorum, petita prius benediccione ab eodem qui prior est in ordine, memoriter recitanda; qua expleta, mensam ingrediantur, et prout exigit eorum conversionis ordo, in ea residebunt, et cum silencio ordinate intrabunt, atque ita mature et composite se gerent ac
 25 si superius in conventu cenarent. Quibus mansuete cum omni diligencia, sicuti et noviciis [minime] professis, subrefectorarius ministrare tenetur; ita tamen quod ceteris fratribus, per quantum poterit tempus inter [potan]dum, in suo ordine sedeat et bibat quantum ei fuerit necesse. Sed subelemosinarius siquidem, ad
 30 elemosinam coram cenantibus rite colligendam, a potu ordinate surgere debet, priusquam alii surgant. Qui et sanguinati, postquam in silencio ordinate cenaverint, s[urgent]es continuo gracias persolvent, subjuncto psalmo "Miserere no[stri]" in ipso eodem loco, factoque ibidem protinus ante et retro, ordinate
 35 recedent, manus si voluerint lavaturi.

Post diem Nativitatis beatæ Mariæ singulis noctibus, pro recta consuetudine, quam cito advesperescit et tenebrescit,

¹ *qui tunc sanguinatorum*, repeated, MS.

accendetur lampas intra [h]ostium refectorii; quæ quidem similiter aliis anni temporibus, [quoci]enscumque fuerit necesse, a subrefectorario accendetur, et per [refect]orarium ibidem exhibebitur. Necnon et alia lampas, quam re[fect]orarius
 5 sumptibus suis ibidem exhibet, statim post festum [Exalta]cionis salutiferæ Crucis similiter accendetur, et, quociens ne[cesse] fuerit], dum conventus cenat aut bibit, ad refectarium [rite]† illustrandum jugiter ardebit. De quibus eciam lampadibus [fo. 68. alio [lo]co specificatum est supra, capitulo lxxx. primæ partis.
 10 Preterea, a Nativitate beatæ Mariæ, ter in qualibet ebdomada, vel eciam quater si necesse habeatur, faciet secretarius liberationem refectorio de duabus candelis, usque ad festivitatem beati Michaelis. A qua quidem festivitate usque ad Purificationem, noctibus singulis, ex liberatione ejusdem, duas candelas
 15 est rite admissurus; atque ex tunc, post Purificationem videlicet, sicuti et ante festivitatem beati Michaelis, duas similiter candelas ter sive quater in qualibet ebdomada, per quantum tempus fuerit necesse, ut lampas accendatur, ex liberatione ejusdem sacristæ pro consuetudine est habiturus. Necnon et ad festum videlicet
 20 sancti Michaelis debent viginti duo cerci ad minus, ex recta consuetudine, s[ive]† eciam plures, quotquot fuerint necessarii juxta quantitatem numerum fratrum laicorum, per sacristam m[inistrari]† et renovari. Nam super mensam capitalem erunt duo coram presidente, et super quatuor primas
 25 mensas hinc inde inferius er[unt] duo[de]cim, tres videlicet super quamlibet earundem, atque super mensam capitalem, ex parte scilicet abbatis, erunt semper duo ad minus, atque eciam ex opposito similiter duo, maxime quociens conventus cenat; quia tunc proculdubio, quousque cenaverint, unus
 30 semper cereus super illius mensæ extremitatem ponetur accensus, ut ordinate ministrandi lucem prebeat servitoribus; et coquinarius, ex sua providencia, ad fenestram interius candelam nichilominus habebit accensam. Olim autem, usque ad tempus prioris Philippi, qui, ob causam scaccarii longæ cameræ
 35 clarificandæ, in usus suos sumptu regio renovatæ, novam fecit fieri coquinæ fenestram, spacium erat et arcus muralis,¹ cum quadam volta inter refectarium et coquinam conventus subtiliter

¹ *nutalis*, MS.

- constructa, sub qua videlicet tam servitores quam etiam alii quam plures assistere poterant ita, ut nec a presidente nec ab aliis in refectorio ad mensam hinc inde sedentibus possent intueri; et ideo ibidem ... cio et gestus dissolutione exordinaciones
- 5 frequencius observ ... a huc indies emergunt, licet palam a fratribus de parte alia p[ossent]† perpendi atque intueri. [fo. 68b. Preterea, super mensam sanguinatorum erunt duo cerei, quociens opus fuerit, juxta numerum minutorum seu fratrum laicorum ibidem cenantium sive potantium. Et, preterea, duo cerei ad minus,
- 10 vel etiam tres aut plures, si opus fuerit, prompti esse debent, ut in domum misericordiæ portari possint, cum fuerint ibidem minuti aut fratres cenantes aut potantes, in tempore videlicet aut extra misericordiæ tempus; quoniam proculdubio cerei super mensas in refectorio ad domum clare illustrandum, dum in eo cenant aut
- 15 bibunt, omnes et singuli plenarie, pro recta consuetudine, accendi debent, et jugiter ardere, licet perpauca in ea fratres pro aliqua causa quandoque existant; illo tantummodo excepto, qui ardere non solet ad fenestram videlicet coquinæ, nisi quando conventus cenat; et illis similiter exceptis ad mensam minutorum, qui
- 20 ambo ibidem ardere non solent, sed unus tantummodo, ad locum inferius [clarius]† illustrandum, nisi quando fratres ibidem resident. Et duæ s[imiliter]† lampades in refectorio ardere debent jugiter, quocienscumque conventus cenat aut bibit. Illa vero lampas, quam sacrista intra hostium refectorii
- 25 sumptibus suis exhibet, debet primum, quociens opus fuerit, tempestive accendi, quam cito videlicet tenebrescit; et illa, quam refectorarius inferius exhibet, accendi debet immediate postquam cerei fuerint accensi, vel etiam prius, ut quando ibi cenant sanguinati aut bibunt.
- 30 Accidit autem tempore cujusdam refectorarii, carnalibus dediti illecebris, quod quedam incontinciæ suboles sero inter potandum in refectorium clam fuit introducta, et, quia refectorario tunc temporis locus non erat in diversario, in quo pestis illa mortifera valeret abscondi, in suo armariolo, usque ad
- 35 tempus quo accedendi ad eam libere posset habere facultatem, miserabiliter fuit intrusa; quod cum ab aliquibus perciperetur, ordinis custodibus esset intimatum, punito et a tali officio amoto scandali inventore, ex unanimi voluntate et totius assensu

capituli statutum fuit, ut ex tunc in posterum numerus cereorum ad mensas in refectorio, pro aliquo ingruente eventu, nullatenus minuatur, sed, incertis lampadibus et coronis, [lu]cerna in eo 183] pocius indies augeatur ac multiplicetur, ita videlicet ut nullus

5 [un]quam inter prandium aut potandum refectorium ingredi aut ab eo [exire q]ueat, quin a priore seu alio custode presidente perpendi possit et clara [luce in]tueri; nimirum, cum abbas vel prior, aut quicumque in capitulo [aut] refectorio [fo. 69. conventui] preest, omnium in eo residencium et in illud intran-

10 cium et ab illo egrediencium plenariam debeat habere noticiam, atque facies et gestus in eo residencium sagaciter intueri, ut manifeste percipiat utrum aliqui inordinate se gerant sive loquantur. Et, quia de misericordiæ domo superius fit mencio, sciendum quod inter cenandum tempore misericordiæ tres super mensam

15 cerei accendentur et super quemlibet cereum duæ candelæ ponentur accensæ, et duæ ad fenestram hinc inde accendentur, una videlicet interius, et altera ex parte coquinæ; quas quidem octo candelas singulis noctibus subsacrista portabit ibidem; qui illic proculdubio nullatenus cenabit die qua ibidem minime

20 comederit, sicut nec gardinarius, nisi a presidente in refectorio vel a superiore, si ibidem refecerit, sit licenciatus. Cereos quidem prelibatos refectorarius per totam estatem in sua jugiter habebit custodia, ut, si forte opus fuerit, ad potum caritatis seu aliqua alia hora cum festinatione accendi possint. Qui quidem refectorarius

25 sollicite debet providere, ne unquam conventus vel fratres qui res procurant exteriores, aut minuti, seu eciam alii fratres, in obscuro bibant. Quoniam, omni tempore, quandocumque opus est, cum fratres in refectorio hora statuta ordinate bibunt, lucernam ex liberatione sacristæ per refectorarium sunt habituri.

30 Et debet proculdubio conventus, inter festum Translacionis beati regis Edwardi et Omnium Sanctorum solempnitatem, et similiter per aliquantum tempus post supradictam Purificacionem, ex recta consuetudine, partim cum luce diei et partim per lucernam potare. Quia, prout alibi, suo loco, capitulo primæ partis octo-

35 gesimo preostensum est, dummodo durat lux diei ad libros intuentum in claustro, post dictam solempnitatem Omnium Sanctorum, cymbalum ad potum conventus sonari non debet; et ideo, ut orefertur, temperanda est paulatim et successive hora potandi,

ante prelibatam solemnitatem, atque post Purificacionem, ut nichil unquam in conventu abrupto aut importune fiat. De supradictis quoque viginti duobus cereis, septemdecim ad minus, quocienscumque conventus tarde in refectorio bibit, rite accenduntur; et, quociens tarde cenant, octodecim ad minus accendi debent, preter illum vel illos, cum fuerint, super mensam minutorum, [qui] omnes proculdubio ardere debent, ad domum honeste ac hon[orifice] illustrandam, quolibet anni tempore, quandocumque et quocienscumque fuerit [fo. 69b.

10 necesse, modo preostenso, dum conventus in ea cenat aut bibit, ut presidens clare per medium refectorii respicere queat, eo quod nullus ingredi aut exire debet, quin ab ipso valeat intueri. Et ita proculdubio modo prelibato cerei omnes ardebunt, quamvis in refectorio cenantes aut bibentes

15 pauci existent; non obsistente quod quidam sacrista, irrationabili et impetuosa ductus voluntate, religionis ac honestatis cultum parvipendens, cereos aliquociens tempore misericordiæ super illas mensas in refectorio, ad quas fratres sedebant pauciores, sumi fecerit indecenter atque in misericordiæ domum portari; cum

20 trahi non debeat in consuetudinem, quod absit, res contra hujus cenobii modum antiquum et approbatum perverse ac inordinate sic facta, cum revera cerei omnes hinc inde, quotquot fuerint, accendi ac jugiter pro recta consuetudine ardere debeant, dum conventus cenat aut bibit, licet forte tunc temporis in refectorio,

25 ut prelibatum est, perpauca fuerint residentes. Excepto quod cereus super capud mensæ juxta coquinæ fenestram apponi et ardere non debet, nisi tantummodo dum conventus cenat; sed neque, ut prefertur, ambo cerei super mensam sanguinatorum accendentur, nisi quando ad illam aliquis seu aliqui fratrum

30 in yeme cenant aut bibunt. Sed proculdubio duæ ibidem lampades inferius jugiter ardebunt, quociens opus fuerit, dum conventus cenat aut bibit, ut premissum est. Preterea sciendum quod, quocienscumque conventus per annum tarde cenaverit aut potaverit, ita videlicet quod post cenam aut potum

35 libros in claustro de luce diei respicere nequeant, in capitulo, ut nulli dubium est, meditacionibus et oracionibus intenti ordinate **184]** residebunt, tempus collacionis ibidem prestolantes. Quod quidem capitulum, ut cunctis liquido constat, absque lucerna tunc

esse non debet; sed debet lampas ibidem per secretarium tempestive accendi, quæ quidem lampas inibi pro consuetudine singulis [noc]tibus per annum ardebit. De lampade vero quam idem sacrista [loc]utorio intrinseco et regulari exhibere tenetur, 5 specificatum est [supra], capitulo sexto istius partis, necnon et inferius, capitulo xxxj., [fit qu]idem mencio luculencior.

Qualiter autem skylla ad po[tum caritat]is a presidente debeat sonari, specificatum est supra, capitulo primo terciæ partis. [fo. 70. Sed, rectorarius skyllam suam ad caritatem hoc ordine sonabit.

10 Conventu rectorium ingresso, cum sederint omnes et finita sit prima clausula leccionis, uno ictu skyllam tanget; atque tunc continuo surget levita qui ad magnam missam evangelium legit, et cum eo septem de extremis fratribus de una parte, et alii septem ex alia, ad minus, vel, si aliqui de extremis sint

15 sanguinati aut extra chorum, surgent tunc alii qui eorum priores proximi sunt in ordine; atque levita in medio ad gradum procedens cyphum sumet presidentis, quem ei ibidem porriget alter noviciorum ad mensam serviencium; necnon et ceteri post ipsum, ut sunt priores in ordine, cyphos ante seniores hinc inde

20 asument, atque eodem in ordine descendentes de manu rectorarii potum recipient; quo accepto, versus gradum lento gressu incedent, levita scilicet in medio ac ceteri hinc inde post eum, ut sunt in ordine priores. Qui cum fere usque ad gradum pervenerint, finita clausula quam tunc legit lector, rectorarius protinus

25 skyllam sonabit, atque tunc confestim, et non ante, incipiet levita excelsa voce dicere "Benedicite," et, responso "Amen," prolata benediccione, rectorarius skyllam iterum uno ictu tanget, et tunc, non amplius, sed terminata leccione, tanget presidens skyllam suam. Officium autem predictum non faciet rectora-

30 rius, quando ad caritatem medonem habent, licet ad hostium reserandum ante ordinis custodem de capitulo exeat; sed pitanciarius, vel alius qui medonem invenit, illud officium rite est factururus, rectorario in ordine suæ conversionis interim residente. Qualiter autem de potu karitatis fiet distribucio, et quibus diebus

35 conventus potum caritatis habere debeat, et a quibus debeat inveniri secundum dies et festa diversa, specificabitur inferius in penultimo atque in ultimo istius partis capitulo. Hoc adjuncto, quod subcamerarius, quociens fit mandatum in Sabbato videlicet

aut in quinta feria, unum serviciæ cyphatum de potu caritatis, ad opus famulorum, de balneario habere debet. Nam tempore moderno ... subcamerarius una cum noviciis ad potum potandum surgere [debet]† atque, impleto cypho de cursu videlicet
 5 quem portat, ante custodem [stare, qui]† ad hostium residet, et per signum ordinate licenciam ab eodem [petere]† debet, [fo. 70b. priusquam e refectorio cervisiam portet, aut eciam medonem, ut[cumque]† aliquod anniversarium principale ipsa die fuerit celebratum. Nullus enim exire tali [ho]ra aut aliquid extra
 10 portare debet, preter cyphum prioris, absque licencia predicti 185] custodis. Quando autem fiunt tres signi ictus quos prior manu propria post completorium facere tenetur, omnes personæ seculares a locis, per quæ prior explorandi gracia post completorium est iturus, preter famulos qui in eisdem pernoctare
 15 debent, illico egredientur, et maxime in refectorio nullus ex tunc videri debet persona secularis. Nec debent unquam obedienciarrii aut aliqui fratres, nisi pro necessitate fuerit manifesta, extra claustrum absque reprehensione morari ultra illam horam qua inchoatur sonitus, qui fit post completorium et vulgo dicitur
 20 ignitegium, quoniam proculdubio, illo finito sonitu, tam sanguinati, si fuerint, quam obedienciarrii, et ceteri omnes qui tali hora bibere indigent, continuo potandi gracia refectorium ordinate ingredi debent; nec tenetur refectorarius pro more antiquo ultra illud tempus eos inibi diucius expectare.

25 *De ordinato fratrum gestu in dormitorio quibuslibet horis et temporibus. Atque de camera fratrum, et de hiis quæ specialiter ad camerarii et socii sui spectant officium. Necnon et de more fratrum antiquo balneandi et sanguinem sibi minuendi. xv.*

30 Cum cultus religionis ab universis divino famulatu per votum astrictis vigilanti animo sit utrobique observandis, in dormitorio precipue a singulis omni debet sinceriter cum diligencia observari. In quo quidem, semper tecta capucio facie usque ultra nasum, a quolibet fratre, gravi et lento gressu, pro
 35 consuetudine, est humiliter incedendum. Nam supra tercium

gradum in summitate ascensus, qui est infra hostium dormitorii, debent singuli, tam ad suum introitum quam ad egressum, versus ymaginem crucifixi, quæ ibidem est in fenestra, suppliciter inclinare; quod cum fecerint, facies suas continuo tegere ad suum
 5 ingressum, atque ad exitum detegere debent. In dormitorio siquidem, ubi die noctuque summum silentium jugiter esse debet, nec sono nec murmuracioni [aut] vocatui¹ alicujus, si forte, quod absit, indiscrete agatur, nullo modo est intendendum. Sed jugiter inibi debent oculi uniuscujusque fixi esse in terram, nisi
 10 quisquam, [intui]tu caritatis, juxta tenorem regulæ, capitulo xxij., 186] aliquem fratrem sompnolen[tum] leniter ac modeste excitare voluerit. Verumptamen, audito tabulæ son[itu repenti]no ac impetuoso, in alicujus fratris decessu, debent fratres celeriter excitari, si qui tunc fuerint in dormitorio, sompnolenti, [fo. 71.

15 ut, una cum aliis, ad defuncti exequias festinanter accurrant. Atque eodem modo fratres festinanter excitari et exire solent, audito per cornu aut per sonitum campanarum ecclesiæ indicio aut rumore per aliquem de ignis ruina aut torrentis inundacione. Quandocumque autem conventus ab ecclesia usque in dormi-
 20 torium processionaliter incedit, omnes proculdubio, juxta quod a prima nostri ordinis institucione pro fratrum unitate ac corporum sanitate servanda salubriter est provisum, usque in latrinam suo ordine progredi debent; et, si qui eorum inibi fortasse morari indigent, non debent, cum exierint a dextris
 25 versus aliam partem extranversum incedere, donec ad ingrediendum omnes pertransierint. De tribus vero oracionibus consuetis, quæ post completorium fiunt, atque de fratribus quam ordinate post completorium se gerent, et de exploracione quæ fit tali hora ab eo qui conventui preest, specificatum est supra
 30 in F. litera post medium, in capitulo lxxv. terciæ partis. Atque insuper de nullo sonitu faciendo in dormitorio paulo inferius in hoc ipso capitulo fiet mencio specialis. Nullus vero alii, ex consuetudine, facere alicubi signum debet, neque morari in claustro eciam pro alicujus utilitate operis, neque alius alium in
 35 aliqua sui parte studiose aspicere. Sed omnes simul in ordine suo, dicto completorio, sive in choro sive extra, dormitorio continuo ingredi debent.

¹ *unctui*, MS.

Post completorium vero fratres, mox ut a domo necessaria egressi fuerint, unusquisque ad lectum suum, froccos suos exuent, quos iterato induere non debent, quousque fiat sonitus ad matutinas, nisi, priusquam agatur idem sonitus, pro fratris obitu, aut alio casu ingruente, totus a dormitorio exeat conventus. Sed, si quis ex tunc egredi opus habet, ut subcamerarius ad crassetta illuminanda, aut novicius qui Dominico die aquam mutat benedictam, absque frocco exiet in cuculla. Sed nulli unquam ex hiis, qui ad completorium in choro extiterint, licebit a dormitorio absque necessitate manifesta tali hora egredi; a quo quamvis aliqui necessitate ducti exeant, nullus tamen a claustro absque reprehensione egredi poterit tali hora. Sed debent **187]** omnes ad cicius quam possunt ordinate cubare¹; hoc observato, quod omnes de Dei genetrice prius dixerint completorium. Quod quidem completorium, et si quid tunc aliud orando dicere voluerint, stantes humiliter coram lectis suis, et versas facies ad illos habentes, dicere debent, et non supra [for]mas ante illos, aut eciam ex transverso super illos sedendo, aut supra eos [in] circuitu curvati jacendo. Sed, coram lectis suis stantes modo mo[desto, aut] in lectis suis jacendo [fo. 71b. aut² ordinate sedendo, secrecius cum intencione m[eli]ore et puro corde licite possunt orare, qui voluerint, ita quod fiat suorum, cum fletu, lacrimis, et gemitu seu suspirio, recordacio peccatorum. Et quod nullus alium noceat aut inquietet. Sed unusquisque gracias agat Deo tacite dicendo, "Gracias ago tibi, Domine sancte, Pater omnipotens, qui me dignatus es in hac die custodire per tuam sanctam misericordiam. Concede mihi hanc noctem mundo corde et corpore sic pertransire, quatinus, mane surgens, gratum tibi servicium exsolvere possim, per Christum, Dominum nostrum." Et, dum in stratu suo [se] collocat, dicat si placuerit post, "Deus, in adiutorium meum intende," atque post "Gloriam" dicat hunc versum, "Pone,³ Domine, custodiam ori meo," et cetera; et, sicut sibi mane postulavit aperiri a Domino, sic requiescens roget poni ori suo custodiam. Nullus enim, postquam simpliciiori et secreciiori modo quo possit paraverit suum lectum, coopertorium aut alios pannos

¹ *cupare*, MS.² *in*, MS.³ *aone*, MS.

cum stragula superiore versus partem lecti inferiorem indecenter
revolvere debet, et a lecto suo postea quaquaversum incedere ; sed
illud absque reprehensione facere potest illo quo cubat instanti, et
non prius. Nec debet aliquis, nisi ad minus quam potest, tibias
5 suas detegere, quando se discalciat. Et, quia corpus dormiendo
ab humanis sensibus destituitur, debent se cubando divinæ
custodiæ sub crucis carectere, quasi pupillam oculi, devotissime
commendare. Atque singuli, prout regula monet, capitulo
xxijº, per singula lecta dormient, et nunquam duo fratres
10 alicubi in uno loco pariter jacebunt, quamvis consanguinitate
sint propinqui aut affinitate connexi. Nec accedet junior
quilibet ad lectum alterius, ne, dum adinvicem proximant
corpora, nutriant libidinis incentiva ; et maxime propter secretam
orationem, quæ melius ad Deum nullo teste dirigitur, et ut
15 majorem licenciam orandi credat sibi mens compuncta concessam,
dum neminem vigiliæ suæ aut testem pertimescit aut indicem.
Nullus unquam, priusquam dormiat, in turpi cogitatione
versetur ; sed in sola contemplacione Dei accubans, ut requiem
corporis et quietem habeat cordis, cogitaciones pravas [a s]e
20 repellat, bonisque objectis turpes a se reiciat, dicens crebro
cum psal[mist]a, "Lavabo per singulas noctes lectum meum,
"lacrimis meis stratum meum [rigabo]," quod factis implens, si
donaverit Deus, subinferat "Memor [fui nocte n]ominis tui,
Domine, et custodivi legem tuam." Vestiti staminis, [fo. 72.
25 [femor]alibus, et caligis, atque cincti cingulis aut restibus vel
188] corrigiis, dormire debent ; quia non licet fratri, nisi neces-
situdinis causa, membra sua nuda contingere, vel ideo ut para-
ciores, audito signo, ad surgendum existant.

Nullus ibi strepitus aut sonitus signo aut lapide seu aliunde
30 fiet, quo possint dormientes inquietari, proviso quod, si qui
dormientes sonorent aut vociferent, in loco per se jaccant talibus
deputato, et quod nullus ausus sit, conventu inibi existente,
stramen lecti sui dirigere aut movere ; sed neque aliquem
pannum in auditu excutere, ut præmissum est, sed hoc fieri
35 potest et debet ibidem, aut eciam in latrina, diurnis horis, con-
ventu extra existente, vel hoc a famulis ad balnearium potius est
agendum.

Cum quanta autem velocitate surgere debeant fratres, facto

sonitu, ad matutinas, et quam ordinate debeant excitari, si qui fuerint segnes aut sompnolenti, et qualiter ante sedilia sua deorsum stare debeant, matutinas de Dei genetrice devote persolventes, cum in chorum venerint, specificatum est supra, capitulo 5 lxxv. terciæ partis, in illius fere exordio. Qui quidem sonitus, juxta illud psalmigraphi, "Media nocte surgebam," et cetera, circa mediam noctem per totum anni circulum rite fieri solet. Nonnulli siquidem fratres, audito illo sonitu, statuunt in animo suo audire se nuncium Domini dicentem, "Ecce sponsus venit," 10 "exite obviam ei," necnon et vocem illam terribilem quæ fiet in judicio, "Surgite mortui, qui jacetis in sepulchris vestris, et occurrere rite ad judicium Salvatoris"; atque divinæ misericordiæ regraciantes pro quiete eis indulta, et pro custodia angelica, ac de protectione divina, dicunt continuo intra se "Deo gracias." Et 15 quia Christus tali hora de virgine nasci dignatus est, mos est quorundam istud salubriter subinferre, "Et hora illa sit benedicta, "in qua Christus natus est de virgine Maria," atque, signo crucis se signantes, dicere, "In nomine Patris et Filii," et cetera; ac deinde, quasi mentis oculo gloriam beatæ virginis Mariæ considerantes, ex intimis cordis medullis adicere, "Ave Maria," et 20 cetera; ac postea, diligenter ac devote, cum timore et reverencia matutinas de ipsa Dei genetrice incipientes, et, tanquam in Dei presencia omniumque sanctorum eas totaliter prosequentes, sanctorum adjungunt suffragia, eorum se precibus suppliciter 25 commendantes. Matutinæ vero sic inchoari debent: "Domine la[bia mea a]peries"; "Deus in adjutorium meum intende"; quas suo ordine [prosequentes, quousque] in chorum veniant, ibidem eas stando devote per[solvant una cum] suffragiis sancto- [fo. 72b. rum, ut premissum est. Quæ siquidem matutinæ qualibet 30 nocte, tam in noctibus quibus in choro fit de ipsa Dei genetrice 189] obsequium, quam ceteris noctibus tocius anni a plerisque dici solent hac quidem ratione, ut, si eas forte per negligenciam aut pigriciem minus plene aut devote quandoque persolverint, condignam inde recompensationem per illas noctes facere 35 queant.

Mox autem, ut audierint fratres sonitum prælibatum, absque mora serventer surgentes, festinent invicem prevenire ad opus Dei, cum omni tamen gravitate et modestia, juxta tenorem

regulæ, lectos suos tectos honeste dimittentes. Si vero contingat quod aliquis pro egritudine aut qualicumque debilitate cum aliis ad matutinas surgere nequeat, circuitori capud erigendo, cum advenerit, de sua invalidudine signum humiliter faciet, morandi
 5 et quiescendi licenciam postulando; qui etiam postea, ad cicius quam poterit, ea quæ dicenda sunt plenarie persolvat.

Dum vero canuntur matutinæ, nullus a choro usque in dormitorium, nisi necessitate cogente, incedere debet; hoc tunc observato, quod in psalmis, antiphonis, versiculis, et responsoriis,
 10 aliisque divini officii appendiciis, plenarie dicendo persolvant quæ in eorum absencia in choro interim recitantur. Qui vero in xij. lectionum festivitatis ad evangelii expositionem necessario exeunt, poterit eis sufficere, pro quorundam arbitrio, unam tantummodo dicere vel audire illius expositionis
 15 leccionem.

Post matutinas vero, dormitorium pariter intrantes, possunt licite, qui voluerint, ad lectos suos confestim froccos suos exuere, et, qui voluerint, usque in latrinam froccis induti procedere; hoc tamen observato, quod, ad minus quam possint, nocturnis horis,
 20 conventu quiescente, froccis induti per dormitorium seu ad latrinam pergant, et quod diurnis horis econverso, ad minus quam possint, nisi in estate dum durat meridiana, absque suis froccis per dormitorium incedant aut intrant latrinam.

Hora autem matutinali, statim ut inchoatur sonitus, in
 25 dormitorio omnes pariter surgere debent, signantes se in faciem signaculo sanctæ crucis, ac postea immediate dicet unusquisque symbolum apostolorum intra [se, et pri]mam de Dei genetrice
 190] consequenter incipiet, quam, ex recta consuetudine, [pr]iusquam loquantur, singuli fratres cotidie dicere tenentur. S[urgere
 30 autem debe]nt cum decenti maturitate ita celeriter¹ [fo. 73. omnes et [singuli, preter] sanguinatos, secunda videlicet suæ minucionis die, et preter infirmos, si qui fuerint, extra chorum, et senes ac debiles sudore perfusos, ut pedes suos extra lectos habcant ordinate, priusquam cesset sonitus prelibatus. Et ideo
 35 morose fieri debet sonitus ille, ad minus scilicet per moram illius psalmi, "Miserere mei, Deus." Fratres vero, cum calciati fuerint, super suas staminias se cingere debent, pro recta et

¹ *celebriter*, MS.

antiqua consuetudine, sub tunica videlicet et pellicia, tam estivo quam yemali tempore.

Priusquam autem fiat sonitus prelibatus, nulli licitum est a dormitorio exire, nisi officariis et aliis quibus specialiter est
 5 concessum, ad missas suas videlicet mane celebrandas aliaque opera digna adimplenda. Qui quidem froccis induti ante illum sonitum exire aut ingredi nullatenus debent, sicut nec infirmarius aut fratres qui in ecclesia jacent. Yemis quoque tempore,
 diebus privatis in quibus summo mane prima cantatur, eo quod
 10 breviter pro more cum parvulo signo fit sonitus ad eandem, fratres se invicem ordinate possunt et debent, cum opus fuerit, excitare; qui omnes, ita tunc cincti atque botis nocturnalibus calciati, eodem videlicet modo et per eandem partem claustrum, qua et ante matutinas, chorum sunt ingressuri; hoc observato, quod
 15 stragulam et coopertorium unusquisque, priusquam a suo lecto recedat, sicuti et ante matutinas, versus partem superiorem honeste revolvat. Qui etiam, cum chorum ingrediuntur, non stabunt inferius, prout stare solent ante matutinas, sed supra formas seorsum procumbent, unusquisque in sua stacione, primam de Dei
 20 genetrice prosequendo, cum psalmo "Miserere mei, Deus," ad illius finem. Exeuntes autem a prima, in claustro sedebunt omnes ordinate, donec tangatur parvulum signum ad apparatus missæ capitalis; nec debet aliquis, priusquam fiat idem sonitus, ad apparatus ingredi, nisi necessitatis causa, preter sanguinatos
 25 et fratres si qui morbi causa fuerint extra chorum, et preter illos qui curam habent exteriorem, vel qui missas suas tali hora cantare [consuev]erunt. Hii vero tales, postquam in claustro brevi hora sederint, dormitorio licite ingredi possunt, et cingula sua atque botas mutare nocturnales, ac postea ad lavatorium manus suas ablueri, sed pectinar[i] non debent, neque
 30 aqua aspergere benedicta, aut tres oraciones facere, licet ad hoc agendum aliis hora debita se posse reverti sciant. Sed priusquam se induant ad missam celebrandam, se [fo. 73b. licite possunt, ac debent pect[inare] atque, missa celebrata, tres
 35 oraciones subsequenter ante altare ibidem facere consuetas, si eisdem forte in choro cum aliis ordinate interesse nequeant. Claustrales vero qui aliqua ducti necessitate dormitorio tali intrant hora, sive a custodia fuerint absoluti sive non, manus

suas in revertendo abluere non debent, nisi forte pro aliqua re indigeant, ut si illo instanti pannos suos mutaverint.

191] Quoniam pro recta consuetudine habetur quod fratres qui suos pannos mutare indigent, cum per moram aliquantulam hora
 5 matutinali in claustro sederint, illud hoc modo facere debent. Sedebunt namque inferius supra formas ante lectos suos, et botas atque pedules, prout mos est alias, semper manus exterius habendo, discalcient; sed cum caligis et femoralibus mutandis sub habitu suo, secreciori et honestiori modo quo possunt, ita se
 10 gerent, ut, si fieri possit, a transeuntibus quid agant minime perpendatur; quod ut magis occulte fiat, sicuti quando tunicam aut pelliciam mutant, froccis induti hoc facient. Sed qui similiter ipso instanti staminiam mutare volunt, eam prius mutare debent; quo facto, staminiam et femoralia complicata,
 15 ut fuerint edocti, cingulo colligabunt, et ad mundicias privatim portabunt, ac deinde ad lavatorium incedent, manus suas lavaturi, priusquam in claustro sedeant vel quaquaversum incedent.

Conventu post refeccionem estivo tempore dormitorium ad meridianam processionaliter ingresso, nulli ex tunc licitum est
 20 egredi, preter obedienciariorum et infirmarium et fratres qui in ecclesia jacent, nisi aliquis forte ex senibus et maturis fratribus exire ad lavatorium, vel alibi in claustrum, aut in ecclesiam, pro necessitate opus habeat; qui tunc proculdubio in
 192] cuculla, absque frocco rite egredietur. Et, quia nulli
 25 unquam licitum est locutorium seu alium locum loquendi causa absque frocco ingredi, si qui loqui tali hora necesse habent et licenciantur, si videlicet exeant priusquam tunc froccos [ex]uerint, froccis induti exhibunt. Si vero postea, froccos suos [usque] ad hostium dormitorii secum portabunt, et ante suum
 30 exitum eos [ibi ind]uent; qui in suo reditu, sicuti et alii qui dormitorium intrant, [priusquam in]grediantur servitores, usque ad lectos suos tantum, et non [ul]terius, froccis [fo. 74. induti, pro consuetudine ingredi possunt. Sed, postquam ingressi fuerint servitores, nulli ex tunc licitum est frocco
 35 indutus intrare, quousque ad finem meredianæ agatur sonitus in eodem. Nam sanguinati, eo quod dormire non solent primo suæ minucionis die, dum ceteri dormiunt, in locutorio, ut moris est, sedebunt ordinate; qui quam cito ad meridianæ

L

- finem signum tangitur in ecclesia, froccis exuti, intrabunt dormitorium; quoniam proculdubio hora qua tunc fit sonitus in eodem omnes inibi adesse tenentur. Nec se debet aliquis ex fratribus, qui in dormitorio jacent, a meridiana aliquo modo
5 absentare, quin saltem inibi existant, cum fit sonitus in eodem. Per quod liquido constat quod nullus unquam a monasterio inter meridianam exire debet, nisi pro arduo sit ecclesiæ negocio exequendo, et hoc tunc de licencia aut jussione speciali. Ad meridianam vero lectos suos parare atque in eis ita ordinate
10 per omnia jacere debent, sicuti et nocturnis horis. Qui se nunquam in lectis suis latenter discalciare aut calciare debent; sed, supra formas ante lectos suos pedes interim extensos habentes, ita se honeste atque privatim discalciare debent ac discalciando tegere, ut vix eorum pedes a transeuntibus valeant
15 intueri; quod cum fecerint, non ita versi diucius sedebunt, sed tibias suas ad se in lectos suos trahent continuo. Qui in suis staminiis vel tunicis aut pelliciis super lectos suos indecenter sedere non debent, nisi breviori quo possint tempore, sed pariter cum cuculla tunicam et pelliciam induent et exuent,
20 atque sua capita continuo tegent, et se cingent consequenter cingulo nocturnali. Et, cum fuerint in lectis cooperti jacentes, libros suos respicient modo secreciori quo possunt; quos tunc [193] proculdubio sedendo sicut nec stando aliqua vice respicient. Nec debent unquam aliqui hora meridiana, neque ante aut post
25 matutinas, absque reprehensione publica in lectis suis vestiti jacere, nisi per duas noctes in quibus, facta sua professione, in albis dicuntur existere, et nisi post laudes matutinas in nocte Natalis Domini, quando ut pausent aliquantulum tem[pus] permittit.
- 30 Capitegia quoque linea fratres, honestatis causa, propter sudorem habere permittuntur. Et similiter pedules ex corio, sed ita tamen privatim et occulte quod vix ab aliis videantur; hoc observato, quod m[issas suas in] hujuscemodi pedulibus nullatenus cantent, nisi forte [laneos similiter] pedules [fo. 74b.
35 sub]tus habeant suis pedibus proprios. Nulli autem [cooperto]rium de scarleto, aut de colore viridi, seu alio colore nimis pompose licitum est habere. Sed neque pelluram coopertorii, nisi agniam aut de cuniculis, cattis, seu vulpibus, nec habere

poterit aliquis ordinate pelliciam, nisi agninam, vel, si multum indigeant, de cattis aut vulpibus; quam si forte egritudinis aut manifestæ necessitatis causa, vel quamcumque aliam pelluram delicatorem sive molliorem habeat aliquis, ne, quod
 5 absit, a quoquam aliquo modo percipiatur, faciet eam ad collarium et manicarum extremitatem exterius cum pellura agnina sagaciter occultari. Quoniam illud, quod absque reprehensione licite et ordinate fieri non potest, si necessitatis causa fortasse agatur, ita tunc occulte fieri debet, ne aliis inde detur
 10 occasio delinquendi. Nullus autem tunicam aliquo modo habere debet, nisi solummodo nigri coloris. Nec faciet aliquis vestes suas aut calciamenta aliter quam ordinate parari; sed neque pannos suos et maxime staminiam et femoralia, quod absit, faciet aliquis in villa lavari, quoniam fratres, itinerantes seu
 15 quaquaversum a domo recedentes, hujuscemodi lota secum pro more sunt habituri.

Sed neque licitum est alicui chalonem sive tapetum cujuscumque coloris super lectum suum extendere, vel talia palam ad lectum suum habere; sed neque saccum ad pannos, vel
 20 194] sarpellarium, aut capellum, aut ocreas, sive alias hujuscemodi equitaturæ necessaria, debet aliquis in dormitorio habere recondita.

Unicuique autem unam tantum perticam, et non plures, longitudinis scilicet unius ulnæ, et non amplius, a capitali
 25 parte ante suum lectum habere conceditur; atque asserem latitudinis unius palmæ, quartæ scilicet partis unius ulnæ, per lecti sui longitudinem habere permittitur unusquisque frater, ne dormiendo se detegens discoopertus et nudus in aliqua sui corporis parte a transeuntibus jacere videatur; hoc observato,
 30 quod nullo modo ita profunde in lectis suis jaceant, quin dum dormiunt a transeuntibus videri queant.

Nulli autem licitum est pannum rasuræ seu alium pannum lineum suo lecto habere appensum et [di]splicatum, quin saltem aliquo nigro panno tegatur; nisi brevi tempore [dum] post
 35 rasuram pannus ille siccatur. Sed neque aliquis pedales sor[didos] vel aliquod tale indecens aut inhonestum circa lectum suum [jacere unquam] aut pendere permittet, unde alicujus possit offendi aspectus. [Nec] habebit, aut [fo. 75.

portabit aliquis palam urinale vel aliquid tale in dormitorio; sed senes et alii, si qui multum talibus indigent, ea latenter inibi rite possunt habere.

Nullus vero ad lectum alicujus debet unquam accedere, 5 ad illic quippiam faciendum aut illinc amovendum, ipso invito aut absente, nisi ob suspicionem alicujus exordinacionis alicubi reperiendæ per censuram capituli agatur exploracio; vel magister noviciorum ad eorum lectos accedat, qui suæ custodiæ deputantur: quod quidem facere poterit licite et debet, quociens- 10 cumque suæ cederit voluntati, et maxime ubicumque et penes quemcumque proprietatem seu aliam rem inordinatam existimat invenire.

Nulli autem licebit, causa amocionis suæ ab uno lecto ad alium, aliquid clavo fixum eidem lecto necessarium inde 15 amovere, licet ipsemet illud procuraverit et lecto apposuerit. Nec debet aliquis, post amocionem cujuscumque¹ fratris a suo lecto, vel eciam post obitum alicujus, asserem vel mattam aut 195] literiam seu aliquid tale ab illo lecto amovere, absque assensu et voluntate camerarii aut ejus collegæ. Sed nec 20 quisquam famulus, ad lectum alicujus fratris faciendum vel aliquid vel aliud quippiam illic agendum, unquam accedet, nisi frater ille aut subcamerarius ibidem secum affuerit.

Situlam vero cum aspensorio ad aquam benedictam, atque skyllam dormitorii cum suis appendiciis, preter cordulam, 25 sacrista inveniet; sed cordula, quociens opus fuerit renovari, aut cum rupta fuerit, absque mora per camerarium reperiri debet. Debetque circumquaque superius et inferius mundari atque scopari dormitorium per camerarium et elemosinarium, ex recta et antiqua consuetudine, ad minus semel in anno, vel 30 quocienscumque fuerit necesse; proviso tamen quod tunc in capitulo aut extra premuniantur omnes in eo lectos habentes. Quod quidem² dormitorium in decem principalibus festis debet per eundem elemosinarium juncco aut feno honeste sterni; vel, si pavetur, pavementum per eundem, ne deficiat, sustentari; a 35 quo similiter, si pavetur, ne strepitu in eo ambulancium inquietentur fratres, matullæ tenues et strictæ³ hinc inde per domus

¹ *cujusque*, MS.² *quid est*, MS.³ *strictæ*, MS.

longitudinem exhiberi debent. Qui eciam elemosinarius mattas rotundas inibi singulis fratribus inveniet annuatim. Tecturam vero dormitorii atque domus¹ necessariæ sive latrinæ, cum sessionibus necessariis in eadem, necnon et fenestras vitreas
 5 dormitorii inveniet; et sustentabit celerarius intrinsecus et de thesauria conventus, sicuti et tecturam, mens[as]† et fenestras refectorii atque illius domus eidem contiguæ quæ misericordia vocatur. [Sed pro]culdubio camerarii et subcamerarii incumbit officio ipsum dormit[orium] et omnia quæ ad illum [fo. 75b.
 10 pertinent sagaciter custodire; et lectos fratrum sump[tibus ejus]†dem camerarii parare ac renovare, necnon et stramen sive literiam invenire quociens opus fuerit; et maxime semel in anno, pro recta et antiqua consuetudine, stramen in omnibus lectis fratrum, si ipsi voluerint, mutare faciet ac renovare, et tunc
 15 mundabitur dormitorium. Et hac de causa nullus literiam a suo lecto unquam faciet amovere, nisi camerario preostendatur aut illius socio; nisi aliquis sibimet fortasse aliam sibi literiam absque camerario velit procurare.

Et, quia de camerario et illius socio facta est hoc loco mencio
 20 specialis, consequens est aliqua hic ex hiis quæ eorum incumbunt² officio breviter propalare. Extenditur autem camera ex assignatione commendabilis memoriæ abbatis Gilberti ad vesturam et calciamentum quater viginti monachorum, preter domnum abbatem; ad quæ plenarie exhibenda una cum aliis subtitulatis
 25 rebus usui fratrum necessariis, recipit idem camerarius annuatim de pensionibus ac redditibus quater viginti et octo libras ad minus. Inveniet autem annis singulis, tempore moderno, unicuique fratri froccum et cucullam atque triginta denarios ad pelliciam, ita quod inde satisfactum sit eis plenarie ante festum
 30 beati Petri ad Vincula; atque viginti octo fratribus, ad cooperatoria unicuique eorum videlicet, sex solidos; et quadraginta quatuor fratribus, cuilibet scilicet illorum, duos solidos, ad tunicas sibi emendas ad quatuor terminos, juxta tabulæ cursum solvet annuatim, ita quod eis qui in tabula fuerint ad Natale
 35 Domini ante terminum Paschæ plenarie satisfaciat; et sic de aliis agatur terminis, observato quod in die sancti Thomæ apostoli extremis satisfaciat; et quinquaginta fratres qui capucia furrata

¹ domo, MS.² incumbit, MS.

annis singulis habere debent, in vigilia ejusdem apostoli ea recipiant. Qui quidem camerarius, licet priori dupplicem ex consuetudine liberet pelliciam annuatim et duplicem froccum et cucullam atque duo paria botarum estivalium et duo yemalium et sex paria pedulum, ea tamen, quæ in die sancti Thomæ in capitulo legi solent eidem, nullatenus duplicabuntur, ut cooperatorum videlicet, tunica, aut capucium. Domno quidem abbati nihil, moderno tempore, est liberaturus idem camerarius de hiis quæ ad indumenta [vel]† calciamenta spectant monachorum, nisi
 10 sponte voluerit de gracia speciali; ex [eo]† quod, a tempore laudabilis memoriæ abbatis Gilberti, qui cameram fratrum ... et assignavit, omnes abbates decem marcas annuas, ad suam vesturam [et alia quæ]† hujusmodi erant necessaria, per manum camerarii admittere consueverunt.† [Has]† autem decem
 15 marcas venerabilis memoriæ abbas Ricardus de Berkyng[e] [fo. 76. celerario conventus, ad eorum sustentacionem in pane et servis, in perpetuum assignavit, sub tali videlicet condicione, quod ipse ex tunc et omnes abbates sui successores de quibuscumque ad eorum indumenta seu calciamenta necessariis propriis sumptibus
 20 sibi providerent. Quas quidem postea decem marcas piæ recordacionis abbas Ricardus de Crokele, ex unanimi assensu et voluntate conventus, ex eo videlicet quod nullus tunc eorum, preter priorem, nisi froccum solummodo aut cucullam annuatim de camera recipere consuevit, eidem cameræ perpetuo assignavit;
 25 statuendo ut eorum adminiculo singuli fratres per camerarium froccum et cucullam reciperent annuatim, ut præmissum est.

Staminias vero et femoralia atque stragulas sunt habituri, quocienscumque indigent; hoc observato, quandocumque mutantur femoralia alicujus fratris, novum cingulum sive lumbare
 30 lineum una cum eisdem ad lectum ponatur illius fratris per 197] subcamerarium. Qui insuper camerarius singulis fratribus lineas tecas ad parva cervicalia et linea capitegia nocturnalialia, dummodo unius ulnæ mensuram non excedat, quociens opus fuerit, invenire tenetur; sed non ultra ulnam, nisi velit de gracia. Panniculos vero ad psalteria aliosque libros parvi voluminis eisdem ex gracia invenire solet. Cingula quidem nocturnalialia non eis invenire tenetur, nisi sponte velit, eo quod de veteribus cingulis ad femoralia eisdem liberatis hujusmodi eis cingula

sufficere possunt. Sed neque matheracia eisdem exhibebit. Liberacionem quoque de botis fultratis et pedulibus de blanketo singulis facturus est fratribus annuatim in vigilia solemnitatis Omnium Sanctorum; atque interim liberacionem faciet de
5 pedulibus, ex veteri consuetudine, in festo beatæ Katerinæ, aut saltem, ex moderno usu, in vigilia sancti Thomæ. Et liberacionem de botis singulis et pedulibus in Sabbato Dominicæ Palmarum annuatim est facturus, et non solummodo fratribus de congregacione ista, sed etiam quibuscumque fratribus nostri
10 ordinis ipso die Sabbati aut in Omnium Sanctorum vigilia, hospitalitatis gracia, qualicumque modo caritate receptis. Botas vero fratrum, si eorum usui nimis fuerint strictæ, camerarius mutare tenetur; quas ob suam largitatem nullus poterit aut debet refutare; sed eas postea subcamerarius, ad cicius quam
15 poterit, usui fratrum faciet mensurate parari. Faciet insuper camerarius botas fratrum tam [singulas] quam fultratas, quocienscumque necesse fuerit, infra singulos terminos, [pro recta con]suetudine, reparare; botas videlicet singulas a Dominica [Palmarum] usque ad eandem Dominicam in annum completum, [fo. 76b.
20 et similiter de fultratis [ab] una liberacione usque ad aliam liberacionem earundem. Soleas vero calciaturæ fratrum nunquam, quod absit, apponere faciet nisi integras, nec debent impediæ novæ imponi, cum opus fuerit, nisi soleæ novæ similiter apponantur. Sed neque solea aut impedia unius botæ alicujus
25 fratris pro qualicumque ruptura renovari debet, nisi tunc solea aut impedia alterius botæ, quamvis integra sit, similiter renovetur; nisi fortuitu, in earum novitate, aliqua eisdem casualis et violenta contingat ruptura. Subcamerarius vero botas fratrum in Sabbatis, quociens opus fuerit, per anni circulum, usque ad
30 viginti aut plura paria, si ad gradum ponantur, ungere faciet, aut ipsa nocte ad gradum reportare.

Et, sicut subelemosinarius acus, ita subcamerarius filum fratrum necessitatibus, quandocumque indigent, exhibere tenetur. Qui similiter cultellos ad panem, sumptibus camerarii, omnibus
35 in capitulo misericordiam cum venia petentibus ac presidenti suum defectum ordinate confitentibus, absque mora tenetur impendere; hoc tamen habito, quod ipsi eos amiserint casualiter, et nulli eos dederint.

Idem vero subcamerarius in sua jugiter habebit custodia
 duodecim paria ad minus de staminis et femoralibus usui
 fratrum prompta et parata; qui omni die Lunæ, quociens
 198] opus fuerit, hora matutinali scindere faciet staminias, et
 5 femoralia, et alia quæ et hujusmodi necessaria, ita videlicet
 ut quicquid traditur ei ad mutandum, ante proximum Sabbatum
 mutari possit, ac indigentibus liberari; et hac de causa a prima
 in die Lunæ, quociens ita fecerit, non petita licencia se poterit
 absentare. Qui insuper de completorio, diebus in quibus sit man-
 10 datum, non petita licencia, sicuti et subelemosinarius, rite morari
 solet. Cujus videlicet subcamerarii specialiter incumbit officio
 omnes veteres staminias, stragulas, femoralia, et caligas, quociens
 mutantur et renovantur, prout salubrius decreverit, pauperibus
 et egenis pro more distribuere. Qui etiam subcamerarius, quoad
 15 hujusmodi veteres pannos indigentibus erogandos, elemosinarius
 cameræ conventus rite nominatur. Nec se debet camerarius in
 propria persona circa talia aliquatinus interponere, [ni]si quod
 superscriptiones sive signa eorundem veterum pannorum eidem,
 si for[ta]se voluerit, ut constet ei numerus de liberatione
 20 eorundem, per anni circulum [a subca]merario ostendi pos-
 sunt, sed ea a pannis abscindere et secum, quod [absit, au]ferre
 non debet. Nec se debet unquam idem camerarius inter-
 ponere de [pannis prelibatis scin]dendis aut consuendis vel
 signandis, resarciend[is aut mutan]dis, cum opus fuerit, [fo. 77.
 25 sicut nec de caligis aut pedulibus vel botis scindendis aut
 fultrandis, seu reparandis aut ungendis; sed proculdubio hæc
 omnia et cetera hujusmodi fratrum necessitatibus per camer-
 arium exhibenda ad subcamerarii specialiter officium spectant;
 pro quibus scindendis se poterit et debet, si opus fuerit, idem
 30 subcamerarius omni die Lunæ, nisi conventus ipsa die in capis
 existat, absque reprehensione de prima absentare. Et quo-
 cienscumque alicujus fratris staminia manifestam alicubi in se
 habet rupturam, debet ei novam protinus liberare, et nulla
 vice unam vel duas novas manicas veteri staminia apponi
 35 facere, quod absit, neque ut [in]decenter¹ resarciatur permittere.
 Illud idem de stragulis minoribus et femoralibus notabiliter
 ruptis ac continuo mutandis est similiter observandum. Qui

¹ *decenter*, MS.

quidem de froccis et cucullis, atque de sotularibus, quos ad elemosinam recipiet, imparciat, ut moris est, novem famulis de sartario, ac tesoriorum lotrici; et quod inde residuum fuerit subelemosinario liberabit, pauperibus erogandum. Custodes
 5 quidem ordinis aut obedienciarum, vel fratres extra dormitorium jacentes, de nigris pannis, botis, aut caligis hujusmodi liberationem tempore moderno facere non solent, nisi sponte velint.

Lumina varia sive crassetta in dormitorio idem accendet sub-
 199] camerarius, atque extinguet; et a famulo ad hoc deputato
 10 aptari ac parari faciet horis debitis et oportunis, prout specificatum est, supra, in hac ipsa parte, capitulo vj. Atque camerarius ipsa vasa sive crassetta invenire et custodire debet; et sepum, non solum ad eandem, sed ad crassetta in cella hospitum, monachis videlicet tantummodo ordinis sancti Benedicti, et non aliis, nisi
 15 sponte velit, et ad inunctionem fratrum infirmorum, et medicinas eorum, atque ad necessitates fratrum itinerantium¹ invenire tenetur. Necnon et domno abbati, cum domi fuerit, atque priori, quociens in sua camera jacet, crassetum inveniet. Qui quidem olim tria similiter crassetta infirmariæ invenire consue-
 20 verat, usque ad tempus quo infirmarius ecclesiæ de Bathricheseie et de Wandleswrthe possessionem optinuit.

Subcamerarius insuper nigros pannos, tunicas et pellice[as], sicut et botas fratrum, ad consuendum et reparandum,² quociens opus fuerit, ad sartoriam portare tenetur, ac famulis commendare,
 25 eisque dis[trictè] precipere ut commode et sine dilacione agantur quæ agenda sunt, ut [con]tinuo ab eodem possint reportari. Atque iidem famuli omnes frac[turas consue]re celeriter ac resarcire tenentur, nisi fit violenta rup[tura ut in] panno [fo. 77b. integro; quoniam hujusmodi fracturas, nisi sit de gracia, redinte-
 30 g[rare non] solent. Nec tenentur stragulas majores, vel pannum rasturæ, seu [tecas] cervicalium, aut alios hujuscemodi panniculos lineos famuli de balneario abluere, nisi de gracia speciali. Sed sagaciter a subcamerario debet provideri, ne unquam, per defectum aut negligenciam eorundem, hujusmodi panniculi, et maxime
 35 staminis aut femoralia, extra abbaciam, quod absit, aliquo modo laventur. Subcamerarii insuper est, ac precipue camerarii, famulos de sartoria, quociens delinquant aut in suo famulatu rite

¹ *inuerancium*, MS.² *parandum*, MS.

exequendo fuerint negligentes, quamtocius corripere et castigare ;
 et, si emendare noluerint, alios loco eorum idoneos substituere.
 Et, si forte subtrahatur eis aliquid per celerarium aut quoquin-
 arium de exigua porcione eisdem assignata, debent ipsi camerarius
 5 videlicet et subcamerarius extra capitulum, et eciam in capitulo
 si forte opus fuerit, inde facere mencionem, ut eisdem restituatur
 quod subtractum est.

- Idem vero camerarius lineam telam latitudinis unius ulnæ et
 unius quarterii ad minus super mensas in refectorio invenire
 10 tenetur ; sed ante presidentem ad skyllam inveniet largiorem
 ac honestiorem. De tersoriis vero, quæ ad mensam et ad
 coquinæ fenestram atque extra hostium refectorii in claustrum
 pendenza invenire solet, specificatum est in capitulo proximo
 precedente. Boscum vero sive ligna ad abluendos pannos et ad
 15 balnea et minuciones fratrum, quociens opus fuerit, atque minu-
 200] torem inveniet camerarius. Qui eciam per famulos ad hoc
 deputatos faciet idem aut subcamerarius fratribus minuendis
 honeste deserviri ; qui ignem eis sollicite parabunt, et scutellas
 baculosque invenient, atque eisdem de aqua ministrabunt. Qui
 20 insuper aut subcamerarius de decimis villæ Westmonasterii linum
 recipiet annuatim ad filum fratrum necessitatibus inveniendum, et
 ad quælibet famulorum opera circa fratrum vestes consuendas rite
 [ac] plenarie exercenda. Necnon et unctum, quantum ad calcia-
 menta [fratrum] per anni circulum fuerit necesse, inveniet
 25 camerarius. Et tecta [domu]m suæ obedienciæ honorifice
 sustentabit.

Preterea, omni die [Sabbati] aut in quinta feria, faciet
 subcamerarius duas tinas cum aqua [calida et] viginti quinque
 patellis ad minus ad mandatum in claustrum [portari], atque
 30 unam patellam cum aqua alia patella tegi [et poni]† ante
 sessionem prioris claustrum. Qui sagaciter providere debet [fo. 78.
 quod [omnes] patellæ integræ sint et satis mundæ interius et
 exterius, priusquam illuc deferantur. Atque unam de supradictis
 duabus tinis cum aqua calida ante introitum capituli locari faciet,
 35 una cum quatuor de pulchrioribus patellis et duobus tersoriis,
 ad mandatum inibi faciendum. Baccilia vero et manutergia ad
 manuum ablucionem procurabit sacrista. De horum quidem
 ministerio camerariorum ad utrumque solenne mandatum in

die Cenæ, specificatum est supra, locis debitis et oportunis ipsa eadem die. Atque in sequente proximo capitulo fiet tam de rasura quam etiam de mandato mencio specialis. De modo autem balneandi, aut sanguinem minuendi non est
 5 opus hoc loco inserere, eo quod in hiis, tempore moderno, consuetudo antiqua nullatenus observatur. Verumptamen de balneo ebdomadarii magnæ missæ, specificatum est supra, in F. litera, capitulo septuagesimo sexto terciæ partis. Atque de hiis quæ in gestum pertinent sanguinatorum
 10 quedam superius breviter inseruntur, capitulo septuagesimo quarto ejusdem partis. Nullus enim balnare debet aliquo anni tempore, sicut nec sibi sanguinem minuere, absque licencia speciali. Consueverunt autem fratres omnes et singuli quater in anno antiquitus balnari, secundum quatuor anni
 15 tempora, videlicet ante Natale Domini, ante Pascha, ante Nativitatem sancti Johannis baptistæ, et ante festum sancti Michaelis; per diem scilicet quatuor fratres, primo seniores, et sic diatim per ordinem usque ad novissimos. Sed postea est provisum ut balnearum usus, juxta tenorem reguli sancti Benedicti,
 20 capitulo tricesimo sexto, non nisi infirmis et lavari indigentibus facile concedatur; et hoc, non pro affectu voluptatis, sed pro remedio et cura salutis. Nam, medendi causa et pro nece[ssi]-tate languoris, etiam si noluerit, frater, jubente priore, ut sic si forte queat vitet egritudinem, balnari debet. Sed hoc caveatur
 25 [ne] adolescentes et novicii, absque magistri sui aut seniorum com[itu]tu, ad balneandum incedant; qui cum eis incedentes 201] solerter [intueantur] quod ordinate ibi se contineant. Olim enim venientes fratres ad [loca] in quibus balneæ preparabantur, sua ibidem vestimenta ex[uentes, ita] ordinate ut in dormitorio
 30 se gerere consueverant, [atque in balneo] humiliter in [fo. 78b. silencio] residebant; et, si quid eis necessarium fuerat, mod[este sig]no aliquo aut breviluquo a famulis petebant, qui eisdem celerit[er quod] pecierant impendebant. Subcamerarius vero solerter tunc temporis inspiciebat, sicut et moderno tempore
 35 intueri debet, quales sint famuli qui ibidem sunt; quia non infantes aut juvenes, sed etate provecciores maturi esse debent atque honesti. Qui etiam, quociens alicui fratri balneum ministrant, duos panes serviencium et unam justatam

secundæ servisiam, atque duo fercula generalia de coquinario, preter sua corredia cotidiana, ex antiquitate sunt habituri; qui non amplius habebunt, licet pluribus una die balneum ministrent. Nam olim, ut prefertur, quando quater in anno totus balneavit
 5 conventus, quatuor videlicet in una die et quatuor in alia, non amplius in die receperunt famuli prelibati quam duos panes et unum gasconem. Postquam autem fratres in balneo fuerint abluti, non delectandi affectione ulterius in eo residebunt; sed medendi gracia, de consilio medici, possunt in eo, si indigeant,
 10 moram facere ulteriorem. Qui etiam de balneo exeuntes, cum vestiti et calciati fuerint, ordinate, sicut quando surgunt in dormitorio, ablutis manibus, revertantur in claustrum. Verumptamen, si de custodia nondum fuerint absoluti, cum suo magistro reverti debent. A prima vero usque ad completorium, omnibus horis,
 15 consueverunt fratres antiquitus cum suis custodibus ad balneandum incedere.

Antiquitus autem consueverunt fratres, qui minuendi erant, cum ad locum venirent qui huic operi erat deputatus, versi ad orientem ante et retro se inclinare; ac deinde
 20 continuo prior eorum in ordine incipiebat versum, "Deus in adjutorium meum intende," quem ter dicebant, cetera adicientes quæ in estate post nonam decantatam, quando fratres in claustro loqui debuerunt, in capitulo dicebantur; et hoc similiter dicebat per se si unus tantum erat minuendus. Postea vero froccos
 25 exue[ba]nt, et se ad minuendum ex more parabant. Silentium ibidem omnino [te]nebant,¹ nisi necessitas loqui coegisset, quæ differri aut non [posset] aut non deberet. Quod si evenisset, breviter et modeste et humili [voce] id fieri consuevit. Sed illa consuetudo ab usu moderno penitus [jam re]cessit.

¹ [te]nebantur, MS.

202] *Quam ordinate se gerent fratres in claustro se-
[cundum diver]sa tempora. Et de modo radendi.
Atque de modo agendi m[andatu]m in [fo. 79.
claustro et in capitulo. Et de hiis quæ elemosinarii
et subelemosinarii incumbunt officio. xvj.*

Fratres per intervalla cum omni maturitate in claustro sedere solent in quietis silencio, nisi illis tantummodo diebus et horis quibus eis ibidem loqui est concessum. Domnus autem abbas, juxta quod suæ deposcit dignitas preferenciæ, in capite partis orientis claustris pro more antiquo sedere solet; et prior primus in aquilonari parte, juxta hostium ecclesiæ, ac ceteri post ipsum in eadem parte gradatim juxta ordinem suæ conversionis, a senioribus incipientes. Magister vero noviciorum in occidentali parti primum locum optinet; et post eum sui novicii, per ordinem a junioribus inchoantes. Omnes quidem in claustro uno modo versi sedebunt, unusquisque scilicet ad tergum alterius versam habens faciem, ne aliquis alterius vultum intueatur; quoniam visus ibidem cum omni diligencia est observandus, et ideo nullus unquam ibidem sedebit extraversum tendentem habens vultum, nisi illa solummodo hora qua in eo omnes loquuntur; sed revera omnibus aliis horis atque temporibus ita a latere omnes ac singuli inibi residebunt, ut unusquisque ad tergum alterius, modo prelibato, versam habeat faciem. Ubi proculdubio non habebit aliquis sedem sibi appropriatam, preter domnum abbatem, ut prefertur, priorem, et noviciorum magistrum; et preter illum 203] fratrem cui committitur armariorum claustris custodia. Sed debent fratres mediocres, et maxime juvenes sacerdotes, de custodia noviter absoluti, juxta quod numerus fratrum cressit aut decressit, de uno loco ad alium amoveri, pro dispositione prioris aut subprioris et noviciorum magistri, quorum industriæ et ordinationi cura claustris specialiter est commissa.

Post primam vero in yeme, atque aliis horis quibus a conventu in claustro est sedendum, omnes simul ab oratorio exire debent, nullo remanente preter custodes ecclesiæ; qui tunc in claustro, omnes et singuli, sedebunt ordinate, priusquam a claustro egrediantur aut dormitorium intrent, vel quaqu-

versum inde recedant, per quantum psalmus "Miserere mei, Deus," vel alius psalmus aut oratio eidem quantitatem equipollens dici possit ab eisdem. Verumptamen no[vi]cii de custodia, quam cito fuerint post primam claustrum in[gressi],
 5 libros suos sumentes legere possunt et cantare, quoniam, ex [recta]† consuetudine, nullus mane in capitulum ad co ...
 /priusquam legere aut cantare inceperint. Claustrales [fo. 79b. vero, et maxime novicii, tali hora post primam in dormitorium ire non debent, [nisi] pro aliqua fuerit necessitate, quæ vitari
 10 non possit; quo si incedant necessitate ducti, cingulum aut suas botas nocturnales mutare non debent, neque manus abluere, sed in claustrum ad cicius quam poterunt revertentur, ibidem, ut prius, residentes, quousque fiat sonitus ad apparatus; nisi fuerint sacerdotes, qui tunc missas suas cantare voluerint,
 15 ipsis enim tunc licebit manus suas abluere, juxta quod specificatum est supra, capitulo proximo precedente, ubi fit mencio quod fratres privatis diebus in yeme in claustro post primam sedere debent. Qualiter autem se gerent fratres in claustro tali hora, facto sonitu ad apparatus, specificatum est
 20 supra, capitulo primo terciæ partis.

Nullus autem ante terciam, vel priusquam tres in oratorio fecerit oraciones, licenciam petere debet a priore ut cum alio fratre loquatur extra claustrum; sed neque aliquis fratrum loquatur mane alicubi, priusquam dixerit primam de Dei genitrice, et
 25 dixerit vel audierit "Preciosa," vel saltem hoc capitulum, "Domine, miserere nostri," cum isto versiculo, "Adjutorium nostrum." Sed neque in claustro aliquis sive in locutorio, nisi
 204] sedeat, loqui debet. Nec debet aliquis, exceptis quibus specialiter est concessum, ante primam extra claustrum ire, vel
 30 locutorium ingredi, ut minimum verbum habeat cum aliquo.

Nullusque unquam absque frocco locutorium est ingressurus. Diebus autem in quibus tres oraciones mane ante primam fieri debent, nullus obedienciaris, sicut nec claustralis, aliquid agat, neque a claustro sive a monasterio egredietur, donec pro more
 35 ipsas in oratorio fecerit oraciones. De hiis vero predictis quædam alibi inseruntur locis oportunis. In locutorio quidem exteriore nullus loqui debet claustralis cum aliqua seculari persona, nec debet ostium ejusdem locutorii aperiri, si recta et

antiqua consuetudo servetur, aliquo die usque post capitulum, nisi sit [pro] ingressu aut egressu hospitum, vel pro reditu fratrum, seu ob aliam manifestæ necessitatis causam, juxta quod alibi supra, capitulo hujus partis ... , exprimitur evidencius.

- 5 Postquam autem inchoatur sonitus [ad primam], vel ad terciam, vel ad aliam quamlibet horam regularem, aut in eciam [sonitus qui fit] ante horam seu capitalem aut majorem missam, nullus absque licencia presumet suam privatim cantare [fo. 80. missam. Sed, si amictum capiti suo apposuerit, et signum ad
10 horam regularem insonuerit, deposito amictu, chorum intrabit, vel, si illo instanti affectuose cantare proponat, a priore claustrī licenciam postulabit. Ad intervalla vero cantare poterit, qui voluerit, non quesita licencia.

- Novicii vero hora matutinali voce sonora, quousque reddiderint,
15 cantare debent ; qui eciam plena voce ac manifesta reddent, prout in choro est canendum. Non enim ita reddent, ut cito exonerentur, sed ut reddita ad plenum sciant, atque suo perpetuo memoriter teneant ; et ideo non moneri debent ut multum reddant, sed ut unusquisque, juxta sui capacitatem ingenii, hoc
20 ita faciat, ut hujus rei causa nullum senciāt corporis gravamen. Cotidie vero reddere debet unusquisque, quantum sibi viderit expedire, nisi in principali sit festo, vel de rasura, aut aliunde occurat ei impedimentum. Et diebus in quibus non reddit aliquis, debet inde per suum magistrum in capitulo reprehendi. Qui
25 vero legunt, ut in psalterio et ympnorum libro, ita sonoriter in audientia, et maxime cum reddunt, ut a circumquaque sedentibus 205] possit audiri. Omnes autem suo magistro ad reddendum se primitus offerre debent, ut ipse intueatur ubi incipiunt, et audiat quos audire voluerit, et quos noluerit collegæ suo, aut
30 cui voluerit, mittat ; ita tamen ut finis lectionis eidem a quolibet ostendatur ; qui ita mature et ordinate ad reddendum incedere debent, ut nullus ab alio impedimentum paciatur, aut, quod absit, molestetur. Postquam vero reddiderint, non ita sonoriter cantare tenentur, sicut et prius, sed voce mediocri,
35 sicut ad intervallum post prandium cantare solent. Verumptamen hora competenti, ad magnum scilicet intervallum quod fit post prandium in mediis feriis Quadragesimæ, sive [ad] intervallum post cenam aut potum conventus, quibuscumque anni

- diebus, nulla ab eisdem vox audiri debet, et maxime illis horis qui[bus] in claustro pedes sibi abluant nullus omnino ab aliquibus son[itus] audietur. Nec debet unquam aliquis noviciorum, ex illa parte [qua senio]res resident, hora matutinali seu quavis alia
- 5 hora, ip[sis in ea] residentibus, incedere, priusquam signum ad horam insonuerit, [nisi solum]modo ille qui hora matutinali querit martilogium. [Sed si qui in] dormitorium aut in [fo. 80b. ecclesiam pro qualicumque necessitate sunt it[uri, ip]sis senioribus in claustro sedentibus, aut ex eis saltem tribus aut duobus, ex
- 10 australi parte juxta refectorium pro more incedent. Sed statim postquam inchoatur sonitus ad primam, sicut et ad aliam horam regularem, licite per illam partem possunt incedere. Olim autem pro consuetudine habebatur quod, quocienscumque novicii sive in choro sive in claustro inter seniores ibant, detectis
- 15 humiliter capitibus inclinando incedebant. Nullus siquidem in claustro ex opposito hostii de dormitorio, directe videlicet inferius ante gradum stando, alium expectabit sursum aspi-ciendo; sed a dextro latere se divertet, stando interim ibidem, si quis necessitatis causa, donec exeat aliquis, voluerit expectare.
- 20 Novicii vero, qui reddunt, alium librum quam martilogium in claustro respicere non debent; sed nec aliquis eorum qui reddiderunt alium librum quam de cantu in illa parte claustr[i 206] licebit intueri, nisi sit psalterium vel liber ymnorum aut libri de cantu super quos reddunt, vel liber collacionis, aut legenda
- 25 super quam ad matutinas est legendum; quam, quociens opus fuerit, hora ad hoc congruenciore post prandium, succentor illuc portare et reportare faciet, ut, quicumque voluerint, lecciones ibi provideant, quas ad matutinas sunt lecturi; leccionem suam mane in alia parte claustr[i] licite possunt et debent providere, et
- 30 non in choro. Novicii tamen illud inter missas in choro pro consuetudine sunt facturi, et non in claustro; nisi fuerit forte aliquis tam rudis ingenii, quod tempus ei in choro ad hoc faciendum nullatenus sufficiat. Fratres, qui minuendi causa extra hostium stant capituli, usque in chorum conventum sequi
- 35 debent, si conventus immediate post capitulum ecclesiam ingrediatur; nec [deb]et tunc aliquis, sicut nec post sextam, diebus in quibus ante prandium [et]† in claustro sunt colloquia, a choro egredi, si consuetudo servetur [anti]qua; sed neque cum

a choro, finita oracione, post psalmos defunctorum [aut]† post sextam decantatam exierint, se aliquis a conventu separabit. [Nec]† fratres aliqui visitacionem ad fratrem infirmum vel ad tumultum [fratris]† de]functi sunt facturi, donec in claustro
 5 “Benedicite” a juvene [sit prolatum]; quod quidem, vice prioris, ab ultimo in ordine omnibus prius ... [ita son]oriter proferri debet, ut ab universis possit audiri; [et si for]te [fo. 81. aliquis postea supervenerit, qui illud non audierit, pronunciabit in audientia “Benedicite,” priusquam loquatur. Quando vero
 10 a capitulo exeuntes ad loca quibus in claustro loqui debent directe procedunt, tunc in adventu noviciorum minime professorum de ecclesia, si qui fuerint, usque ad locum ubi dum loquuntur sedere solent, si eorum forte magister non tunc affuerit, qui prior eorum est in ordine, antequam loqui incipiant, “Bene-
 15 dicite” pronunciabit, et non proculdubio qui in ordine est junior sive inferior.

Nullus quidem ex fratribus in claustro videri debet, quando conventus de ecclesia aut de capitulo processive claustrum ingreditur. Quando autem fratres, terminato capitulo, exeunt,
 20 ut in claustro loquantur, ibunt in silencio quousque pervenerint et sedeant ubi loqui debent; et debent omnes fratres, preter illos qui in custodia sunt, hinc inde in suo ordine sedere dum loquuntur in capite partis claustris aquilonaris, juxta prelibatam prioris sessionem, a senioribus inchoantes; et hii qui in custodia
 25 sunt hinc inde juxta sessionem sui magistri, ita quod juniores ex utraque parte eidem sint propinquiore. Dum vero fratres loquuntur in claustro, nulli licitum est in eo scribere, nisi ab aliis segregatus penitus interim sileat. De hiis vero qui in claustro scribunt consideracionem sagaciter habere debet prior claustris,
 30 207] ne aliquid videlicet scribant, nisi ad utilitatem ecclesiæ et suarum profectum animarum, quod si fecerint, acriter inde puniri debent; et ideo claustris exploratores diligenter inspicere debent quid et quibus horis in claustro aliqui scribant, nec debet quisquam eorum aliquo modo, quod absit, ab ordinis custodibus
 35 celare quod scribit; quoniam, si hoc fecerit aliquis, debet coram omnibus in capitulo acriter inde redargui, et quicquid scripserit a sua custodia funditus ammoveri. Illi vero qui de licencia aliquid scribunt, ad intervalla hoc facere debent, dummodo

M

conventus in claustro sedet ; et nullo tempore, dum conventus in ecclesia fuerit, aut in capitulo vel in dormitorio aut in rectorio, aliquis scribere aut sedere debet in claustro, [nisi] forte cartam aut aliquid hujusmodi scriptum, jussu superioris, pro communi scribat utilitate. Nec debent illi cotidiani scriptores horis scribere [incom]petentibus, et maxime in secundis, quartis, aut sextis feriis Quad[ragesimæ], vel cum sibi fratres pedes abluunt in claustro ; sed neque in festivi[tatibus] quas servant populares, quoniam hoc cum illis commune habemus et habere [sc. 81b. 10] [tenemur]. In illa siquidem parte claustrum quæ noviciis et juvenibus in custodia [po]sitis est concessa, in qua precipue ac devote cultus religionis et [ri]gor disciplinæ atque forma claustralis doctrinæ jugiter excerceri debent, nemo presumet, sine eorum licencia magistri, sedendo vel stando morari, vel 15 signum aut verbum facere cum illis. Cum quibus eciam, si, hora qua in claustro loquuntur, ex permissione eorundem magistri loquatur aliquis, pro cujuscumque rei fuerit causa, sedendo loquetur, ita ut inter ipsum et novicium, sive novicios, cum quibus loqui voluerit, idem sedeat magister, vel frater qui ei 20 in adjutorium sui officii deputatur, vel alius quem magister ad hoc assignaverit. Non enim ad invicem sibi loquuntur, nisi audiente magistro ; neque simul aliquid repetent aut facient, nisi coram eo ; neque ad invicem sedebunt, nisi interente columna, vel loco habente spacium unius sedis ; hoc observato, 25 quod, si non inter eos, saltem ante illos sedeat eorum custos. Qui eciam ad armarium, vel ad sumendum ab aliquo fratre librum, seu aliud quippiam necessarium, et ad la[va]torium ita incedant, ut a custode suo aperte ac continue videantur ; nec 208] alicui facient signum novicii, ut ab aliquo recipient, nisi a 30 magistro suo vel eciam coram eo. Nec loquetur ibi aliquo modo juvenis qui non est ibi sessurus,¹ nisi optenta prius a magistro licencia. Nullus enim in claustro, sicut nec in locutorio, nisi sedeat, loqui debet. Nec debet aliquis juvenis extra claustrum ire absque suo custode ; sed neque duobus juvenibus 35 simul absque custode licebit extra claustrum incedere. Nullus illis, neque ipsi ubi sunt, neque aliqui fratres ad invicem, dum silentium tenent, subridere debent, neque in absconso facere

¹ sessurus, MS.

signum. Palam enim omnia signa in horis et locis convenientibus fieri debent, et tunc congrua et necessaria, et sine offensione iræ aut indignacionis vel alicujus [con]tencionis aut alicujus joculariæ rei vel inmundæ aut inho[nestæ]. Et non solummodo ista in signis sunt cavenda, verum etiam ab [omnibus] accionibus monachorum separanda sunt, stent vel eant, sedeant [aut jac]eant, loquantur, vel taceant; neque iracunde aut indignando [sive despi]cabiliter aliquis erga alterum quicquam visu, aut in auditu, [sive in aliq]uo opere aut sermone
 10 demonstrare debet.

Custos autem [noviciorum aut] ejus collega scribere non debet, neque aliquid tale o[pus age]re, quod multum [fo. 82. ejus oculos ab eorum avertat custodia. Qui quidem custos sive magister noviciorum non, nisi commissos suo collegæ vel alii,
 15 ipso absente, signo, vel verbo se absentando, relinquere eos debet. Quos si strenui fratris tutelæ commiserit, pro competenti causa ab eis pro tempore discedere poterit; et aliter nequaquam, quoniam sedes illius vacua esse non debet, conventu in claustro existente. Si autem inter loquendum dominus
 20 abbas supervenerit, assurgent ei omnes obnixe inclinando, quousque pertransierit. Qui, si ibidem moram fecerit ad loquendum, in sede magistri est sessurus, tanquam magistri nostri beati Benedicti vicarius specialis; atque juxta eum noviciorum custos, et si qui fuerint ibidem sacerdotes, sedebunt
 25 hinc inde seorsum super scanna; sed ceteri inferioris ordinis, detectis capitibus, deorsum ad terram residuebunt, quid dicere
 209] decreverit humiliter audientes. Si vero custodi prelibato vel cuiquam ex sacerdotibus aliquid singulariter dicat, capud suum continuo detegat, et, cum peroraverit, versus eundem
 30 inclinabit, ita videlicet ut non sedeat; atque eodem modo in abbatis absentia, quocienscumque eorum magister aliquid reprehensionis, erudicionis, aut exhortacionis cuiquam eorum specialiter profert, sive sacerdos fuerit, sive levita, aut ordinis inferioris, capud suum confestim detegere debet, quousque
 35 audierit suam voluntatem; et, si eum arguerit, audita correptione, protinus inclinabit. Solet enim idem magister reprehensiones quas in capitulo facere voluerit ibidem, quasi ad secundum seu retro capitulum, ita acurate proferre, ut nulla

- offensio impunita aut defectus seu gestus inordinatus penes eos absque redargucione pertranseat. Et, quia fratres omnes et singuli curam custodiæ ad invicem in caritate habere debent, quocienscumque videt aliquis fratrem suum qualitercumque
 5 delinquentem, debet eum inde qualicumque verbo aut signo leniter ac modeste corripere; quod cum fecerit, si fuerit in loco quo verbotenus hoc facit, debet frater qui corripitur capud suum illico de[tegere], ac humiliter inclinando emendationem promittere, a quocumque se[ne aut] juvene corripiatur.
 10 Si quis vero offendens in aliquo qualicum[que] signo reprehensus fuerit in loco quo loqui non licet, mox, ut prefertur, capud suum deteget, ac deprehendenti suppliciter inclinabit; qui si [ita fecer]it, pro eodem transgressu nec in capitulo nec extra [debet unquam] corripi, sive custos ordinis fuerit sive
 15 non, a quo [tunc corripitur. Si] vero priorem inter [fo. 82b. novicios, quando loquuntur in claustro seu alia hora, tr[ansi]re contingat, non assurgent ei aliqui nisi sedere velit; quia tunc assurgent illi tantum juxta quos sedere voluerit, prout alibi dictum est in capitulo de priore. Nullus a colloquio
 20 claustris, sicut nec ab aliqua hora regulari, se debet absentare, et maxime de scola noviciorum, quin a suo inde arguatur magistro, eo quod ibidem fit instructio signorum ordinis consuetudinumque. Nec est ibi aliquid loquendum, nisi de hiis quæ
 210] necessaria sunt ad ordinis observanciam et sanctæ
 25 religionis. Et hac de causa nullus de scola noviciorum sive a custodia absolvi debet, donec perfecte sciat quicquid ad ordinis spectat observanciam; sed, sicut aurum in fornace probatur igne, ita quilibet novicius probari debet in scola disciplinæ. In qua quidem scola, sicut nec alibi in claustro,
 30 debet Anglico ydiomate aliquid proferri; sed neque Latino, nisi prior aut idem magister vel aliquis strenuus frater, docendi aut exortandi gracia, Latine aliquid velit exprimere; sed Gallice jugiter, sicut et in capitulo, ab omnibus et a singulis in claustro est loquendum. Nec licitum est cuiquam eorum in claustro
 35 aliquid loqui, loquente magistro, sicut nec alicui, dum loquitur presidens in capitulo, juxta illud regulæ, capitulo sexto. Nam loqui et docere magistrum condecet, tacere et audire discipulo convenit; atque illud beati Jacobi in sua canonica: "Sit omnis

“homo velox ad audiendum,” et cetera. In clauastro vero, sicut et in ecclesia atque in refectorio, nisi horis in quibus in clauastro ab omnibus loqui solet, silentium ita per omnia ab omnibus est tenendum, ut nec liber petatur per titulum.

5 Si autem novicii a custodia nondum absoluti in clauastro vel in ecclesia aut in refectorio quippiam invenerint, illud suo magistro protinus commendabunt. Ceteri vero omnes cum aliquid invenerint locis prelibatis, nisi constet eis cujus sit res illa, ad parla[men]tum, si habeatur, pro more ostendetur ; vel,
10 si non, in proximo eam capitulo [ad g]radum portabunt, et ubi illam invenerint innotescant presidenti. [Sed si] constet eis cujus sit quod invenerint, non facient quod prefertur, [juxta] illud, “Quod tibi non vis fieri,” et cetera. In dormitorio autem si quid [inventum fu]erit, uni ex crassetis a[u]t signi
15 cordulæ appendi debet, ut a tran[s]euntibus p[oss]it int[er]i ; nisi res sit privata, quam publicare non [debet, de qua tunc] occulte, si res sit honesta, alicui ex ordinis [tutoribus] aut novici- [fo. 83. orum] magistro mencio est agenda, ut fiat inde quod [ipse] decreverit.

20 Si quis vero necesse habet ut ungues sibi cindantur, cum dixerit prior aut idem magister quæ ipso instanti ad cultum ordinis ac sanctæ religionis dicere voluerit, surgens idem frater inter loquendum et segregatus ab aliis, aversam ab eis habens faciem, sedeat in silencio, et quod opus est faciat ; quo facto,
25 **211]** knipulum suum lavet atque eruginet, si necesse fuerit. Tali enim hora, atque inter loquendum diebus in quibus raduntur, licite possunt et debent knipulos suos et cultellos eruginare, si necesse habeatur, et nunquam hora qua fit in clauastro mandatum, neque hora qua ad prandium vel ad cenam refectorium
30 sunt ingressuri.

De carolis vero in clauastro habendis hanc considerationem habere debent, quibus committitur claustrî tutela, ut videlicet celerarius forinsecus aut intrinsecus, vel infirmarius, aut camerarius, seu alii fratres qui raro in clauastro resident, suas carolas
35 in clauastro non habeant ; sed neque aliqui fratres, nisi in scribendo, vel illuminando, aut tantum notando communitati aut eciam sibimet ipsis proficere sciant. Et hæc ab exploratoribus claustrî est habenda consideracio, ut nulli fratres in

clauastro vacent ocio, sed ut leccionibus aut oracionibus vel sanctis meditacionibus sint intenti, aut in rebus utilibus occupati, et ut maxime de historiis et aliis quæ ad divinum spectant officium ita sibi in clauastro provideant, ut nullo modo
5 indigeant inter matutinas hujus rei causa a choro exire.

Quandocumque vero et quocienscumque diurnis aut nocturnis horis fratres sibi mutatim in clauastro occurrunt, cum omni humilitate sibi invicem inclinabunt; et, si ex eis unus senior fuerit, junior primum humiliter inclinare incipiet, ac deinde
10 senior eadem humilitate ibidem prosequetur; illa solummodo hora excepta, in qua fratres in clauastro loquentur, in qua ita mutuo sibi invicem obviantes nullatenus inclinare solent, donec signum ad horam insonuerit. Sed quocienscumque domnus abbas per claustrum transit, quacumque fuerit hora diei aut
15 noctis, astabunt ei omnes et assurgent, si qui [se]derint, atque, detectis reverenter capitibus, se a latere divertentes, [donec] eos pertransierit, profundius inclinabunt; qui si ibidem ac eo loco sedere voluerit, fiat prout paulo superius evidencius declar[atur]. Dicitur] enim paulo ante quod, postquam signum ad horam
20 insonuerit, [sibi invicem] obviantes, inclinare debent, quoniam, audito signo, sta[tim proculdubio] /silebunt, atque, [fo. 83b. 212] exoccupatis manibus, si qui tunc scribunt, ecclesiam [con-] festim ingredientur, ut oracioni intersint, juxta quod specificatum est supra, capitulo lxxiiij. terciæ partis, ubi fit mencio de
25 ordinato fratrum progressu in chorum; quoniam nullus unquam officarius, sicut nec aliquis claustralis, pro qualicumque re in clauastro sedere presumet, dum fit oracio consueta ante primam vel aliquam horam regularem in choro, vel ad refeccionem vel ad potum in refectorio sive in dormitorio extiterit, ut premissum
30 est.

Qualiter autem fratres in clauastro sibi invicem obviantes inclinabunt, quando in suis cucullis absque froccis incedunt, specificatum est supra, capitulo xlij. terciæ partis, in G. litera, fere circa principium; ubi fit mencio quomodo ante hostium capituli
35 et beatæ Dei genetricis ymaginem a transeuntibus est inclinandum; atque in eodem capitulo, in C. litera, specificatur qualiter est inclinandum, quando aliquis frater conventui seu alicui fratri inclinat.

Nullus autem fratrum in claustro absque frocco incedere debet, nisi diebus in quibus totus induitur conventus, et tempore quo conventus in dormitorio fuerit de nocte aut hora meridiana. Sed neque in abbacia extra claustrum aliquis
 5 absque frocco ex veteri consuetudine est iturus, nisi domnus abbas, cum voluerit, et illi solummodo qui in infirmitorio jacent. Sed neque aliquis debet fratrum nostrorum in claustro aut in ecclesia capatus videri, quin inde acriter corripiatur, nisi solus abbas; et hoc de novo, a tempore videlicet felicitis memoriae
 10 abbatis R. de Berkyngo, qui unus ex baronibus erat de scaccario et hac tunc de causa locis prelibatis capatus primum incedebat, sed sui capellani nequaquam. Nec debet aliquis fratrum in claustro, quod absit, sicut nec in ecclesia aut in infirmitorio, nec eciam extra alicubi prope claustrum cerotegatus incedere, [nisi]
 15 solummodo domnus abbas; qui tamen nullo die capitulum cerotegatus in[tra]bit, si consuetudinis antiquæ fuerit imitator.

Juvenes vero de custodia legere ad prandium aut servire non debent, absque sui magistri licencia speciali, aut sui collegæ in illius absencia; nec debent alicubi, [refeccon]is aut consolacionis gracia, absque suo ducatu, cum affuerit, [vel sui] collegæ
 20 in sua ab[se]ncia, sive alterius fratris ad nutum ipsius, [extra clau]strum incedere, nisi de eorum maturitate sit securus, [vel talibus eos] commendet, de quorum ordinato gestu habeat confidentiam. [Nec deb]ent aliquo tempore extra conventum [fo. 84.
 25 alicubi esse, nisi ubi extiterint eidem constet certitudo. Nec suas debent infirmitates aut quascumque necessitates alicui, nisi eidem, unquam intimare. Nimirum, cum suæ tutelæ specialiter commendentur, ipse inter illos et alios quoscumque mediator esse debet; qui eciam sibi nichil fieri facient nec aliquid dabunt,
 30 213] mutabunt, aut recipient, nisi per visum et de licencia ipsius. Nec debet eos aliquis, in capitulo aut extra, pro aliquo transgressu corripere, nisi custos sit ordinis, aut in officio divino offenderint aut defecerint, vel silentium alicubi infregerint. Tunc poterunt eos licite cantor, aut ejus socius, et fratres quibus una cum ordinis
 35 custodibus injunctum est de silencio loqui, eos, si voluerint, in capitulo proclamare, aut, si voluerint, eorum transgressum suo magistro intimare, et non alii ordinis custodi; sed ipsi ordinis custodes, quociens percipiunt eos palam delinquere, possunt eos

et debent coram omnibus in capitulo proclamare, et de occultis excessibus quos ipsi soli viderint occulte corripere; quod quidem eis facere non licebit, si noviciorum offensas ex aliorum relatu didicerint, eo quod, a quibuslibet aliis personis ubicumque et
 5 qualitercumque visi fuerint delinquere, eorum delicta [suo] magistro, quamvis non sit ordinis custos, intimari debent.

Unusquisque autem noviciorum licenciari a suo magistro atque moneri debet, ut semel ad prandium legat in ebdomada. Et poterit unusquisque, de ejusdem licencia, semel aut etiam bis pro
 10 necessitate ad prandium servire, sed non amplius. Et hoc facere debent pro senibus et debilibus, necnon pro ceteris extra reficientibus. Claustrales vero, et maxime juniores ordine aut etate, sive mediocres, in illa ebdomada qua de mensæ lectione in tabula existunt, sanguinem sibi minuere non debent; sed
 15 neque qui in tabula sunt de coquinæ officio, et maxime si juvenes sint ordine aut etate, nisi pro necessitate fuerit manifesta, sanguine sibi nullatenus minuent, juxta quod luculencius exprimitur inferius capitulo xxxj., in quo quidem capitulo de j[juvenibus et]† eorum minucione, et eorundem gestu minucionis
 20 tempore erga [suum]† magistrum, fit ante mencio specialis. Novicii vero, postquam suum [ter reddider]int servicium, sedebunt ex ipsa eadem parte nullum librum [respicientes nisi] de cantu, sed reddendo per se et repetendo ystorias forci[ores ac magis ex]traneas ita sibi providebunt quod de illis in choro
 25 in al[iquo non defici]ant. Quos cum viderit magister [fo. 84b. eorum perfecte scire quæ scire debent, [con]suevit eis dicere ut in alia parte sedeant, loco talibus assignato, ubi tunc licite possunt libros de armariis seniorum respicere; sed nondum scribere aut carolas habere debent, licet fuerint sacerdotes, nisi
 30 viderit magister quod eorum scriptura ecclesiæ possit proficere.

214] Novicii vero qui reddunt, sicut et ceteri omnes, de ymnis propriis et canticis ante Adventum et Natale Domini aliisque temporibus, quociens opus fuerit, sibi debent sagaciter
 35 providere; et, ut hoc diligencius faciant, a suo magistro moneri debent. Sed non de ystoriis propriis sibi specialiter solent hii qui reddunt providere, eo quod coram se libros ad matutinas habent. Qualiter autem novicii minime professi et laici

conversi instruendi sint et corripiendi, specificabitur inferius, capitulo xxiii^o. et capitulo xxvii^o. istius partis.

Ad omnia vero intervalla in claustro possunt fratres, qui voluerint, absque reprehensione secus praterium inter columnas
 5 residere ; et maxime novicii minime professi, et specialiter horis competentibus, sicuti post prandium in mediis feriis Quadragesimæ, atque post cenam sive potum conventus. Singulis anni diebus omnes ex [una]† parte praterii pro recta consuetudine residebunt, nisi obstet eis aeris intemperies ; hoc observato, quod
 10 duæ sint columnæ ad minus inter singulos illic residentes, nisi quando loquuntur aut reddere proponunt. Qui eciam omni tempore, exceptis horis competentibus, in claustro, sicuti in choro, in capitulo, et in refectorio, ita ordinate frontes suas habebunt detectas, ut suæ coronæ pateant intuentibus. Horis autem com-
 15 petentibus frontes suas ultra supercilia usque ad summitatem nasi capucio ordinate tectas habebunt ; et maxime illa hora, qua pedes sibi abluunt diebus in quibus fit mandatum, facies suas usque ad nasi pirulam sive extremitatem pro consuetudine tectas habebunt ; et hoc non solummodo novicii, sed eciam omnes
 20 proculdubio ; atque singuli per claustrum circuitum tali hora uno eodemque modo ordinate residebunt. Horæ vero [incom]petentes dicuntur illæ in quibus lectioni et sanctis meditacionibus est speci[aliter in]tendendum, in quibus antiquitus operari in claustro licitum non fuit, u[bi conventus pra]†ndium in[tra]†t
 25 in mediis feriis Quadragesimæ, et maxime in sexta feria, atque post cenam ante potum conventus om hora competens ; ac precipue dum sibi pedes abluunt, eo [quod tunc sum]mum in claustro silentium est tenendum, ut premissum est.

30 [De] fratrum vero ablutione manuum hoc pro [io. 85. consuetudine est habendum, quod, post prandium conventus, sive processio in dormitorium agatur sive non, nisi post meridianam estivo tempore, nulli licitum est manus suas abluere, nisi prius
 in claustro sederit per moram aliquantulam ; et hoc tunc
 35 seniores et obedienciarum, atque frater qui magnam missam celebrat, si indigeant, facere possunt, et post cenam similiter ; sed in ordine juniores, nisi pro majore sit necessitate, hoc facere non debent, nisi quando potum caritatis sunt habituri : quia tunc

omnes et singuli post cenam, facta processione, ubi a dormitorio exeunt, usque ad lavatorium directe procedentes, priusquam in claustro sedeant, manus suas abluere debent. Atque inter meridianam in estate possunt seniores, si indigeant, ad abluendum manus suas a dormitorio in suis cucullis egredi; ita tamen quod alicubi non loquantur, nisi froccis induantur, juxta quod alio loco supra digeritur, capitulo proximo precedente.

Necnon et famulus de hostillaria intrinseca, et famulus qui 215] custodit ostium celerarii, atque idem famulus de locutorio 10 forinseco, una cum famulis de ecclesia, pro more antiquo omnes aditus versus claustrum ita debent sollicite custodire, ut nullus unquam persona secularis, dum in capitulo existunt vel in claustro pedes sibi abluunt aut raduntur fratres, claustrum ingrediatur. Et maxime in domini regis absencia hoc providere 15 tenentur, ut nullus aliquo tempore ocreatus, vel calcaria habens pedibus, aut aliquis nudis pedibus seu absque caligis calciatus, pro qualibet causa claustrum introeat. Et, si aliquis forte talis in refectorium veniat, a famulis de refectorio statim expelli debet. Et maxime dum conventus in refectorio fuerit, nullus ingredi 20 permittitur, nisi honorabilis sit persona et pro causa manifesta. Nec debet permitti, ut inter prandendum aut potandum aliquis secularis ad ostium intro respiciat, nimirum cum non liceat alicui ex fratribus irreprehensibiliter tali hora ingredi, vel a conventu manifeste videri, nisi forte serviat aut ipso instanti inibi 25 sit pransurus, cenaturus, [uel bibi]turus. Sed neque permitti debet a famulis prelibatis, ut aliquis secularis [persona] ad claustrum tersoria tergat manus suas, nisi illi solummodo qui [in refecto]rio comedere debent. Singuli vero obedienciarum illud idem sui[s] famulis tenentur inhibere ne videlicet manus suas 30 aliquo[modo eo]dem tergere presumant.

Mulieribus vero ingressus in cla[ustrum] post prandium] /maxime interdici debet, salva consideratione habenda [fo. 85b. circa nob[iles] pro loco et tempore, prout custos qui ordini preest viderit expedire. In refectorium tamen, ut bibant sive 35 se dejejunt, cum omni maturitate et modestia ante prandium de licencia duci possunt. Et similiter post prandium ante vespervas, et eciam post vespervas, priusquam conventus cenet aut bibat, non in refectorium aliquo modo, sed in locutorium forin-

secum, presente aliquo ordinis custode, loquendi et bibendi
 216] gracia, ex permissione duci solent; ut videlicet si mater
 alicujus fratris forte supervenerit tali hora. Sed post cenam aut
 potum conventus nullatenus hoc fiet aliquo anni tempore. Sed
 5 neque per claustrum, nisi valde sit latenter et occulte, porta-
 bitur unquam potus in ipsum locutorium, pro alicujus matronæ
 aut mulieris adventu.

Die quo radendi sunt fratres, cicius solito pulsabitur ad primam,
 nisi illis diebus in yeme in quibus prima summo mane cantatur;
 10 nam diebus, in quibus fit mane sonitus in dormitorio, possunt et
 debent ex consuetudine fratres qui voluerint missas suas cantare
 privatas cum deliberacione, et oracioni quæ fit ante primam in
 choro cum aliis interesse. Sed diebus, in quibus prima summo
 mane cantatur, non habetur in usu tempore moderno ut post
 15 primam, die qua radi debent, in claustro sedeant vel missas suas
 celebrent, nisi de licencia speciali, eo quod ipsis diebus inmediate
 post letaniam parvulum signum ad apparatus missæ capitalis
 consuetudinaliter tangi solet. Consuetudo quidem erat, usque
 ad tempus felicitis memoriæ abbatis Ricardi de Berkyngo, ut
 20 semel per quamlibet quindenam in estate, et per tres septimanas
 semel in yeme, tonsuram haberent, nisi per festum principale
 impedimentum occurreret; qui, ad tocus capituli instanciam et
 petitionem constituit, ut tam in yeme quam in estate in quali-
 bet quindena semel radantur. [E]t quia consuetudo deposcit ut
 25 ante quodlibet festum principale et ante [Dominicam] Roga-
 tionum inmediate radantur, bis infra tres septimanas aliquo
 [modo]† tempore moderno radi solent. Subcamerarii quidem
 officium est de [die qua] radi debent a priore inquirere, sicut et
 de fratribus cursorie minuen[dis] ... is feriis Quadragesimæ et
 30 aliis temporibus quibus eis non [licet]† ad ostium stare capituli;
 facietque in die qua radi debent statim ut [inveniat]† duas tinas,
 cum aqua calida et viginti quinque patellis [et bacin]†is [fo. 86.
 atque sapone, eodem modo quo per eundem portari debet aqua
 cum patellis quando sibi pedes in claustro abluere debent, juxta
 35 quod in proximo precedente capitulo exprimitur evidencius;
 nisi quod duæ patellæ simul ad sessionem prioris apponi solent,
 eo quod licite prior in claustro pro recta consuetudine pedes sibi
 abluat, extra claustrum tamen tempore moderno radi consuevit.

Sed cantor proculdubio et omnes officarii, preter infirmarium, camerarium, coquinarium, elemosinarium, celerarium forinsecum et eciam intrinsecum, si voluerit, sicuti et claustrales, in claustro radi debent; nisi pro aliqua necessitate aut infirmitate
 5 de licencia prioris claustri aliqui eorum extra radantur. Sacrista vero, licet extra claustrum se radi fecerit, non inde his diebus reprehendi solet. Sed subsacrista et ceteri qui in ecclesia jacent, atque gardinarius et custos altaris beatæ Mariæ, hostillarius intrinsecus, granatarius, subelemosinarius, et socius coquinarii,
 10 in claustro radi debent.

Subcamerarius vero quin radatur in claustro se nullo modo poterit absentare, nisi egritudinis causa, et tunc, rogatu ipsius aut camerarii, erit ibi aliquis nomine ipsius, eo quod illius officii est ibidem jugiter esse ac sollicite providere ne de aqua calida et
 15 oportuna aut de batellis aut sapone defectus illic habeatur. Refectorarius vero et ejus collega prope ostium refectorii sive celarii, pro recta consuetudine, se invicem mutuo radere debent. Et providendum est sagaciter a priore claustri ne aliqui sint vagantes, desides, aut negligentes, cujuscumque sint condicionis
 20 aut etatis, quin socio jungantur ad radendum, si radendi habeant facultatem; et hoc, licet ob alicujus defectum aut debilitatem tres collegas simul oportet sociari. Si qui vero radere nesciunt, a suo magistro in eorum novitate moneri et, eciam si ad hoc abiles non fuerint, cogi debent ut discant; quod tamen ultro
 25 absque occasione facient, si illud philosophi mente revolvant: "Ad discendum quod opus est nulla mihi etas sera videri potest." Magister quidem noviciorum debet sagaciter providere [ne]† maturiores fratres cum junioribus ad radendum jungantur, et quod [minime]† professi, si fuerint, aliquantulum ab aliis
 30 separati juxta eum prox[imi sint]† et quod patellis aut aliis quibuscumque rebus necessariis null[atenus indige]†ant. Qui eciam magister quem voluerit de hiis qui in custodia [sint ad]† se radendum pro more assumet. Qui nullatenus permittet ut /claustri aliqui radantur, nisi solummodo illi qui [fo. 86b.
 35 suæ specialiter [curæ com]†mendantur. Nec debent aliqui, dum radunt aut raduntur, aliquid absque necessitate loqui; olim tamen nulli in radendo aliquid loqui licebat. Sed nec debent conventus ex more antiquo aut moderno extra claustrum aliquo

modo radi, nisi ob nivem superhabundantem, aut urgentissimæ fuerit causa necessitatis. Sua vero capita, ex moderno usu, maturi fratres utrobique in claustro invicem mutuo possunt abluere; atque juniores in ordine a custodia absoluti illum
 5 reverenciæ famulatum suis senioribus absque mutua vicissitudine licite possunt et debent impendere; non tamen ex more antiquo, sed, qui volebat, antiquitus lavare poterat capud quisque sibi, et nullus alii; nec consueverunt¹ antiquitus in sexta feria aut in festo duodecim leccionum aliquo modo radi, nec
 10 decet ut hoc faciant tempore moderno. Illi vero qui in perpetuo ponuntur silencio, pro dispositione prioris claustrum aut magistri noviciorum, si de custodia nondum fuerint absoluti, secus ostium capituli in summo silencio radi debent; fratres siquidem qui minime perraduntur, priusquam conventus ad horam regularem
 15 ecclesiam intret, possunt et debent in summo silencio, de licencia prioris claustrum, ibidem radi, ita tamen quod in claustro nullatenus existant, in reditu conventus ab ecclesia, sive iterum ipsa die in claustro loqui debeant sive non. Suos autem pannos tonsuræ ad desiccandum in praterio usque post missam licite, cum opus
 20 fuerit, ponere possunt; quos si aliquis ordinis custos aut noviciorum magister ad finem horæ regularis, quæ canitur post missam, ibidem invenerit, debet fratres corripere qui eos negligenter ultra finem missæ illic dimiserint. Famulus vero de locutorio, ad nutum subelemosinarii, scabella et sedes post
 25 rasuram locis debitis honeste reponet.

Omni autem die Sabbati per annum abluent sibi fratres pedes in claustro, nisi cum principale festum in Sabbato aut Dominica [ce]lebratur; tunc enim hoc facient in quinta feria precedente. Facietque subcamerarius duas tinas cum aqua calida et cum
 30 viginti quinque patellis in clau[strum p]ortari, una cum tersoriis, ad mandatum in capitulo faciendum, prout in capitulo [proxim]o 217] precedente² evidencius propalatur. Et providere debet a noviciis de ultima vel in eorum absencia ab aliis qui proximi sunt eorum priores in or[dine, sci]licet si qui fuerint
 35 minime professi, sicut et magister eorum, cum ad ptis ibidem invenient patellas, eo quod sibi pedes primum [abluun]t. Qui si, cum advenerint, patellis careant, dabuntur [fo. 87.

¹ *consueverint*, MS.² *presidente*, MS.

- mis eorum patellæ qui juniores, sicut ibidem noviciis professis, ac
 eciam aliorum, pro magistri sui dispositione. Ostia vero claustrī,
 dum pedes sibi abluunt, claudi et ita a famulis custodiri debent,
 ne, si fieri possit, aliquis tali hora intret secularis. In yeme au-
 5 tem, quociens opus fuerit, accenduntur quinque crassetæ consueta
 ad claustrum illustrandum; cum quibus similiter accendetur
 crassetum in laterna pendente in occidentali parte claustrī, ultra
 armarium magistri noviciorum, et aliud pendens in laterna in
 medio ex aquilonari parte juxta ecclesiam; necnon et candelæ
 10 per subsacristam per claustrum accendantur, quociens opus fuerit,
 dum pedes sibi abluunt. Crassetum vero in laterna pendente in
 medio ex australi parte claustrī, eo quod ex illa parte fratres sibi
 pedes non abluunt, ardere non solet, nisi quociens ex illa parte
 processive incedunt. Fratres vero omnes, immediate postquam
 15 sibi pedes abluerint, priusquam aliud quippiam agant, ad
 lavatorium incedent, et manus suas ibidem lavabunt una cum
 suis cnipulis, si necesse habeatur, quos nullo modo tali hora, ut
 prefertur, acuere aut eruginare debent, sed lavare et desiccare
 tantum. Ad mandatum vero in capitulo discalcietur solummodo
 20 presidens, priusquam ab eo inchoatur antiphona "Mandatum
 novum"; ad cujus inchoacionem discalciaabit se prior continuo,
 abbate presente, et cum eo frater qui prior est in ordine ex parte
 altera; atque statim post eos fratres utriusque partis in ordine
 seniores; ac deinde ab aliis gradatim descendendo id idem fiet.
 25 Lotisque pedibus presidentis atque prioris, si abbas affuerit, exiet
 continuo servitor, aut eciam servitores, abbate presente, ut aquam
 mutant, priusquam alicujus pedes postea lavent. Deinde vero
 duorum semper ac duorum fratrum per ordinem pedibus, et non
 trium, aquam ministrabit uterque servitor, priusquam aquam
 30 iterato mutet; atque uterque limphæ servitor dextram manum
 extensam et supinatam super cujuslibet fratris pedem dextrum,
 per illius longitudinem cum aqua primum sua[viter] traiciet, ac
 deinde super sinistrum eodem modo, et postea extranversum
 utriusque pedis, in modum crucis manum tenens, eam traiciet
 35 modo quo prius. Si vero abbas affuerit, lotis pedibus prioris aut
 alterius custodis ger[entis] vicem prioris, exiet protinus servitor
 ad mutandam aquam; quod nulla[tenus fiet] in abbatis absencia,
 nisi lotis tantummodo pedibus presidentis. Sed aquam semper

- duorum pedibus ante illius mutacionem gradatim m[inistrabit]. Quocienscumque abbas mandato affuerit, si pedes lavi debeant, statim ut fuerit ingressus et sederit, surgent duo novicii qui [ultimo ad mensam] /servierint, et ad illum confestim procedent. [fo. 87b.
- 5 218] Ad quem cum pervenerint, suppliciter inclinabunt, et, flexis humiliter genibus, eum discalciabunt, pedes[que] illius, ab hora qua antiphonam inchoaverit donec loti et tersi fuerint, inter manus suas tenebunt reverenter; et cum eum recalciaverint, priusquam recedant, iterum inclinabunt.
- 10 Servitor autem de parte presidentis, ad manuum ablucionem, cum manutergio displicato et ante se hinc inde extenso precedet, quem subsequetur alius aquam portans in pelvi; sed ex alia parte, nisi domnus abbas affuerit, semper aquæ portitor procedere debet, ad cuius tergum veniet alius manutergium tenens inter
- 15 manus, non ita extensum sed pendens ante illum, nisi domnus abbas affuerit, ut prefertur. Preterea, ad manuum ablucionem, quicumque in capitulo presidens fuerit, preter domnum abbatem, ministrabitur ei de togella ex una parte a servitore qui prior est in ordine illius partis, et a servitore ex altera,
- 20 quousque manus suas abluerit. Sed, abbate presente, surget unus supradictorum noviciorum qui eum discalciaverint, et cum servitore togellam portabit extensam, de qua tunc abbati, dum manus sibi abluuntur, ipsi duo tantum ministrare solent, et non prior vel aliquis seniorum.
- 25 Sanguinati vero si fuerint, quando fit mandatum, capitulum non ingredientur, die videlicet prima suæ minucionis, donec cum aqua ad manuum ablucionem intrent servitores; sed secunda die suæ minucionis, si fiat mandatum, eorum proculdubio pedes, sicut et pedes fratrum, si qui tunc egritudinis causa fuerint extra chorum,
- 30 tam in claustro quam in capitulo, ablui debent, nisi in pedibus suis aut tibiis aliquo morbo graventur. Debent enim acriter corripri si qui se unquam a pedum ablucione subtrahant negligenter.
- Monachi vero extranei, si affuerint in die quo fit mandatum,
- 35 in[tr]abunt, sicut dictum est de sanguinatis, immediate videlicet post servitores quando ingrediuntur cum aqua ad manuum ablucionem. Et quociens fuerint ad collacionem extranei, sive fiat mandatum sive non, nisi nostrum habeant capitulum, stabunt

exterius ad ostium capituli, aut eciam refectorii, ut quando conventus po[tum] caritatis habet, una cum hostillario suppliciter inclini ; qui, si capitulum habeant, usque [in ecclesiam cum conventu] procedent, et cum obedienciariis ibidem exterius morabuntur.

- 5 **219]** Elemosi[narii et] subelemosinarii incumbit officio claustrum et utrumque locutorium [ab ingressu] pecorum et qualibet immundicia ac re inhonesta, per suos famulos et alios [paulo ante] enumeratos, cum omni diligencia custodire, atque ostia et seruras [utriusque locut]orii, et mensam, baccilia, manutergium honestum, 10 librum et skyllam [ad mandatum] cotidianum invenire. Qui insuper claustrum et utrumque /locutorium, quociens opus [fo. 88. fuerit, et maxime semel in anno, in die videlicet Dominicæ Cenæ, [conven]tu, dicto completorio, dormitorium ingresso, scopari facient. Atque summo mane in die Parasceves, priusquam 15 surgat conventus, facient fenum aut stramen per circuitum claustri ex una parte poni. Et, quocienscumque per annum sternitur chorus menta, junco et edera vel feno, faciet juncum aut fenum in claustro poni ac in utroque locutorio. Et, quandocumque refectorium junco aut feno sternitur, facient ipsi in dormitorio 20 et in sala atque in cameris fratrum infirmorum juncum aut fenum honeste poni ; necnon et in necessaria domo, tam dormitorii quam fratrum infirmorum, facient fenum poni abundanter, omni die per annum qua raduntur fratres, et alias similiter, quociens opus fuerit. Ad quod in ipsis domibus plenarie faciendum, molle fenum 25 secundæ vesturæ de pratis elemosinariæ ex antiquitate est specialiter assignatum, ac insuper de molliori feno primæ vesturæ eorundem, si forte opus fuerit, proviso solerter quod nunquam locis supradictis, quod absit, feni defectus habeatur. Debent enim fratres de elemosinaria, quibus jusserit subelemosinarius, crebre 30 visitare loca prelibata, et maxime domum necessariam conventus, atque fenum dirigere et apponere ubicumque viderint necessarium esse, provisa hora qua conventus in dormitorio non fuerit neque in claustro. De junco autem sive feno per eosdem in infirmaria ponendo ad cujuslibet fratris nostri decessum, specificatur inferius, 35 in capitulo de fratre cui committitur cura infirmorum. Omnes quidem mattas super scanna in claustro, et in refectorio, atque in utroque locutorio facient annuatim contra yemem renovare, una cum matta longa et larga, super quam in locutorio sedebunt

sanguinati. Sed, ut prefertur, mattas in misericordiæ domo faciet refectorarius annuatim renovare. De mattis vero quæ in dormitorio ab eisdem poni solent, specificatum est supra, capitulo proximo precedente. Omnia vero quæ prædicta sunt sumptibus
 5 elemosinarii procurari ac inveniri debent, quæ, ipso absente, a subelemosinario, vice ipsius, provideri ac plenarie exhiberi debent. Qui quidem subelemosinarius omnes mundicias,¹ tam in claustr[o] 220] quam in dormitorio et domo necessaria, per fratres de elemosinaria, sive per alios quos voluerit, quociens fuerit necesse,
 10 facere tenetur. Quod autem idem elemosinarius invenire debeat brevigerulo fratrum nostrorum defunctorum et sororibus beati regis Edwardi inferius capitulo exprimitur.

Ad eundem siquidem elemosinarium pertinet omnes advenientes pau[peres pro possi]bilitate sua de elemosina recreare,
 15 atque quoslibet mortuos cir[ca monasterium], quorum non invenitur tanta possessio ut ex propriis rebus /sepeliri [fo. 88b. [possint, pannos quibus] involvantur, et tam erga sacerdotem quam qu[oscumque]† alios sepeliendi officium eisdem procurare. De distribucione autem [quam]† egenis facere tenetur ad
 20 sepulturam cujuslibet fratris nostri defuncti, specificatur inferius, capitulo xxxiii]. Atque de anniversario felicitis memoriæ abbatis Walteri, quod ab eodem celebriter procurari solet annuatim, inferius, capitulo xlv., fit mencio specialis. Tenetur autem pro
 25 Natale Domini, sexaginta quindecim ulnas, ad vestiendum viginti quinque pauperes, de russeto seu alio panno providere magis oportuno, unicuique videlicet pauperi de tribus ulnis tantum, quando et quibus voluerit domnus abbas pauperibus erogandis ; ita tamen quod communis garcio elemosinariæ de eodem seu
 30 quovis alio panno magis congruo tres ulnas per eundem elemosinarium recipiat annuatim. De hiis quæ ad mandatum in die Cenæ est factururus, specificatum est supra, ipso eodem die, in prima scilicet parte istius voluminis.

Ad subelemosinarii siquidem ministerium specialiter pertinet
 35 potum caritatis infirmis distribuere fratribus, quocienscumque conventus eundem potum habet ; et hac de causa a completorio tunc remanet, non petita licentia. Qui etiam virgas in capitulo

¹ *immundicias*, MS.

et in vestiario, atque scoparia ad omnes mensas in refectorio, cum sportulis ad reliquias a mensis colligendas, atque discum latum, in quo abbatis elemosina ad skyllam poni solet, tenetur invenire. Qui insuper brevicula defunctorum ad locutorium per-

5 cipiet ac succentori representabit, et, ut brevicularii corredia consueta plenarie ac honorifice habeant, sagaciter providebit; necnon et victualia incarcerationis, cum fuerint, ad portam de elemosina procurare solet: sed hoc noviter et voluntarie, quoniam de abbatis elemosina ex veteri consuetudine deberent

10 specialiter omnes sustentari. Qui insuper aut per se, si oportunum est, sibi perquirat, aut per veracem famulum cum multa sollicitudine perquiri faciat, ubi egri et debiles circa monasterium [ja]ceant, qui non habent unde se sustentare valeant. Si autem ipsemet ad [per]quirendam et visitandum perrexerit, duos

15 famulos secum habeat, et, priusquam [intret] domum ad quam ire proponit, mulieres, si aliquæ in ea sint, exire [faciat]. Ingressus domum, blande consoletur egrum, et offerat ei quod [melius hab]et et sibi intelligit esse magis necessarium, si secum fecerit escas [cum potu defe]rri, et, si non, prebeat ei signum per

20 quod de re sibi ab ipso pro[m]issa et magis] necessaria certificare queat. Et si forte eger ali[quid ab ipso peci]erit, quod [fo. 89. penes ipsum non habetur, perquirat illud ei diligenter, si aliquo[modo] potuerit. In eas autem domos, in quibus mulieres egræ vel debiles jacent, nunquam introeat, sed per unum de

25 famulis suis quod habere potest et eis necessarium est humanitus transmittat. Prius tamen quam aliquid de hiis agat, et maxime privatis diebus in yeme in quibus prima summo mane cantatur, ante cujus complecionem hujus rei causa egredi non debet, nisi prius illud priori claustrum reverenter ostendat, et secundum illius

30 disposicionem atque consilium elemosinam monasterii eis dispenset. Faciet insuper idem subelemosinarius, pro recta et **221**] antiqua consuetudine, bis in omni ebdomada per anni circulum, omnibus egenis ad domum elemosinariam inferius adventantibus generalem elemosinæ erogacionem, de reliquiis

35 videlicet fratrum in refectorio et in misericordia reficiendum et de cervisia, prout competencius poterit; atque de reliquiis hostiliaræ forinsecæ, sive in manu abbatis extiterit sive non, et de residuo illorum novem panum quos ad pistrinum conventus

idem cotidie recipit. Hoc tamen observato, quod sacerdos atque fratres de elemosinaria, necnon et subelemosinariæ famuli, cotidie ab eodem plenarie recipiant quod moris est ut habeant; quoniam proculdubio, quocienscumque ad erogaciones complendas panis
 5 ei deficit, granarium elemosinarii quod ibidem est continuo ingreditur, et panem sumet ad sufficienciam; hoc proviso solerter, quod nullus unquam egenus, quod absit, elemosinæ expers inde recedat; quoniam domus prelibata, ob illas bonas elemosinæ erogaciones, quæ ibidem per singulas fieri solent anni
 10 ebdomadas, a plebeis patriæ ydiomate "dolhus" vocitatur. Recipit autem idem subelemosinarius tempore moderno de celario conventus duos gascones de secunda cervisia, quos fratribus de elemosinaria liberare solet, set hoc de novo, a tempore videlicet [beatæ]† recordacionis abbatis R. de Crokele; nam primitus con-
 15 suevit ex [anti]quitate, quocienscumque nona canebatur post prandium inter [Purificacio]nem beatæ Mariæ et Omnium Sanctorum solempnitatem, tam privatis [diebus quam]† in xij. leccionibus, duos recipere gascones de cervisia conven[tus et]† duos de secunda cervisia; quæ quidem tunc cervisia ad potum
 20 [conventus]† post nonam decantatam in refectorium portari consue[vit, sicut]† specificatum est supra, capitulo nonagesimo quarto, primæ†/ partis; atque (?), racione illorum quatuor gas- [fo. 89b. conum quos tunc receperat c[onsuevit]† cotidie per anni circulum fratribus duos liberare gascones. Quod [autem cum]† tedium ei
 25 facere videbatur, postquam statutum est a memorato abbate R. ne conventus post nonam decantatam, ut prius consueverat, potandi gracia refectorium amplius intraret, petiit subelemosinarius, qui pro tempore fuerat, ut, pro quatuor gasconibus quos per tempus prelibatum recipere solebat, du¹ gascones tantum
 30 eidem, ad opus fratrum supradictorum, omni die per annum de celario liberarentur; quod eidem est concessum, et ita actenus usitatum. Idem autem subelemosinarius recipit cotidie per refectorarium unum cervisiæ gasconem de collecta quæ post cenam vel potum conventus in refectorio quaqua nocte fieri
 35 solet; et, quociens conventus ad potum caritatis cervisiam habet, quicquid inde remanet idem subelemosinarius habere debet; set de medone non nisi unam habet karitatis bollam, et illud

¹ duos, MS.

solummodo quod super mensas remanet. Sed proculdubio collectam cervisiæ totaliter habet post refeccionem conventus jejuniorum diebus, atque collectam vini in die Cenæ et quociens vinum in cyphis habent.

- 5 Hoc autem ordine distribuuntur tria corredia de mandato cotidiano. Die autem Dominico, idem¹ subelemosinarius, ad opus brevirulorum casu superveniencium, duo habet corredia, et presbiter de elemosinaria unum. Die vero Lunæ, idem subelemosinarius habet unum, et prefatus presbiter unum,
 10 et famulus de locutorio unum. Die Martis, idem habet duo, et presbiter unum. Die Mercurii, idem habet unum, et presbiter unum, et tercium famulus prelibatus. Die Jovis, idem habet duo, et presbiter unum. Die Veneris, idem habet unum, et presbiter unum, atque unum famulus memoratus. Die Sabbato
 15 autem, idem habet duo, et presbiter unum. Qui quidem presbiter cotidie per annum unum de illis tribus habet corrediis preterquam in die Cenæ, in quo nullum aliud quam solemne sit mandatum, et ob hoc in die Parasceves duo corredia recipere solet. Vinum autem liberari non solet aliquo die per annum ad
 20 predicta corredia. Set cervisia cotidie de celario conventus, et tum qui ipsa admittunt corredia flaco[nem] pro consuetudine habent, necnon et gastella in festis principalibus, qui simi[nella, pr]fo more antiquo, canestella, brachinella, et wafras recipere deberent. Fa[mulus q]uidem prelibatus de exteriore locutorio,
 25 preter supradictum corredium de man[dato quod]† ter habet in ebdomada, unum recipit panem servientium et unum gas[conem de] ... ca cervisia, atque unum ferculum cotidie de celario conventus; et, pret[er unam]† caritatis bollam, diebus in quibus fit mandatum et quocienscumque /... ... per medium [fo. 90.
 30 transit locutorium, pitanciam habebit per illum fratrem qui ipsa die [con]ventui pitanciam exhibet, atque potum caritatis post collacionem. Qui quidem famulus omni hora diei promptus esse debet atque paratus in locutorio, aut saltem alicubi non longe ab illo, vel aliquis vice sua famulus honestus, ut quicquid
 35 suo incumbit famulatu absque mora rite exequatur; et maxime post capitulum quibuscumque diebus, hora videlicet qua hostium locutorii rite solet aperiri, nisi fortasse ob causam rationabilem

¹ idem propiciore, MS.

prius sit apertum, atque similiter hora qua signum ad collacionem pulsari debet, adesse tenetur, ut hostium locutorii, si tunc non claudatur, pro consuetudine claudat, aut mittat suppriori.

De capitulo fratrum cotidiano. xvij.

- 5 Ex veteri consuetudine habetur quod prior cotidie, festis diebus, priusquam agatur sonitus ad primam, et diebus privatis 222] immediate post missam capitalem, coadunare debet suos collegas, ordinis videlicet custodes, atque de senioribus et aliis fratribus discrecioribus, ad tractandum cum eisdem de cultu religionis et correpcionibus aliisque rebus, si quæ fuerint in capitulo proponendæ aut corrigendæ, ne aliquid unquam ibidem ex abrupto aut inconsulte agatur aut recitetur vel corrigatur. In capitulo siquidem nunquam est tractandum aut aliquid loquendum, nisi de hiis solummodo quæ ad salutem pertinent animarum; sed de 15 temporalibus quibuscumque negociis extra illud est salubriter colloquendum, et si qua sunt quæ ad utilitatem ecclesiæ spectant, et absque conventus noticia vel assensu diffiniri nequeant, debent postea in eodem breviter recitari. Ceteri vero fratres, dum ordinis custodes et alii convocati ita ad invicem modo 20 tractant prelibato, in choro interim morari debent, et sedere poterunt si qui voluerint, atque, signi ad designandum capitulum incipiente sono, omnes illic sedentes confestim surgere et versi ad orientem interim stare debent. Necnon et fratres, qui alicubi in monasterio sunt, statim convenientes chorum intra- 25 bunt, ut omnes pariter processioni intersint, nec aliquis tunc in claustro pro qualicumque occasione sede[at vei mor]etur. Nullus eorum in choro librum tunc teneat, neque in libro aliquid [legat] vel inspiciat. De sonitu vero ad capitulum rite faciendo specificatum est supra, capitulo primo terciæ partis. Quo cessante 30 sonitu, precedentem ab[batem] aut priorem sequantur alii, sicut est ordo conversionis eorum, a senioribus inchoantes. Quam ordinate autem capitulum, detectis capitibus, in[clinando ingredi] et ante et retro ante suas sessiones singuli facere, aut quam [humiliter sibi] invicem mutuo inclinare debeant, priusquam 35 iterum capuciis sua [capita tegant], /vel quam [fo. 90b. humiliter et composite, sicuti et in choro ibidem su[nt sessuri], aut quam ordinate ad exitum capituli, sicut et ad ingressum,

omnes pro [more] antiquo debeant inclinare, non est opus hoc loco plenius inserere, quoniam hæc omnia de humilitatis gestu a fratribus precipue magis spiritalibus cotidiano jugiter habentur in usu. Verumptamen hoc pro recta et antiqua consuetudine quasi
 5 pro regula est observandum, quod, quandocumque fratres capitulum intrant, seu a capitulo egrediuntur, vel capitulum aut refectorium pro qualicumque causa pertranseunt, detectis
 223] humiliter capitibus medio loco ad crucifixum videlicet in capitulo atque ad maiestatem in refectorio obnixè inclinabunt,
 10 sicut mos est inclinare semper ab intrantibus et exeuntibus sive pertranseuntibus in oratorio. Et si unus vel plures ad eorum exitum steterint inclinati, singuli, ut egrediuntur et per eos transeunt, incedent pro more humiliter inclini.

Novicius autem qui martilogium legit inclinabit ante lectorium,
 15 priusquam incipiat "Jube, domne"; positoque libro super lectrum, descendet et iterum inclinabit, dum a presidente profertur benedictio, atque tercio inclinabit priusquam inde recedat, et postea, ad stacionem suam veniens, priusquam sedeat, ante et retro faciet. Eodemque modo per omnia se geret qui ad colla-
 20 cionem est lecturus. Qui si tarde venerit, ita quod ad stacionem suam priusquam legat non extiterit, posito libro super lectrum, ante et retro ibidem faciet, priusquam incipiat "Jube, domne." Atque id idem iterum in ordine suo, priusquam exeat, est factururus. Qui tamen, si potum caritatis habeant, tunc ibidem coram lectro
 25 ante et retro faciet, et usque in refectorium conventum precedet; ubi, non per medium usque ad gradum est iturus, sed, postquam introierit ipsam domum, eam statim pertransibit, a latere se divertens atque incedens, et stabit ad pulpitem superius, donec sederit qui conventui preest. Frater vero si quis forte in capitu-
 30 lum supervenerit, sedentibus aliis, ipse, sicut mos est, hora collationis priori suo in ordine primum inclinabit ac postea inferiori, qui [eciam ambo] consequenter eidem vicem mutuo hinc inde rependent. De reverencia [aute]m domno abbati exhibenda, quando sedere debet, capitulo primo istius partis superius
 35 [vid]etur. Cum autem ingreditur abbas capitulum, conventu prius ingresso, detecto capite, pro more antiquo, manus et manicas ordinate in crucis mo[dum ante] se tenens suo corpori astrictas, capite parumper inclino per medium [incedere solet,

fratri]bus eidem obnixè inclinantibus ; qui nullatenus sedebunt, quo[usque sedeat ipse, jux]ta quod alibi prelibatum est. Quando vero in martilogio/ [recitat]ur nomen alicujus sancti, [fo. 91. cujus festum cum xij. leccionibus simpliciter est colendum, 5 omnes ad finem clausulæ detectis capitibus inclinare debent ; profundius vero inclinabunt, si festum in albis coli debeat, et sic gradatim profundius atque devocius inclinare tenentur, secundum 224] quod festivitates in cultu excellenciores habentur ; ita videlicet quod in duplicibus et festis principalibus, in quibus 10 ibidem venia non sumitur, sic se inclinent, ut nec ex toto erigantur nec ex toto sedeant. De venia autem sumenda in vigiliis principalibus, et qualiter ab hiis qui voluerint orari poterit ad eandem, specificatum est supra, capitulo xciiij. primæ partis.

Nec pretereundum quod tam domnus abbas, si domi fuerit, 15 quam ceteri omnes ad veniam in principalibus vigiliis esse tenentur ; qua si aliquis se subtraxerit, nisi sit abbas aut prior pro aliqua necessitate, acriter inde corripitur debet. Et si qui fortasse ex obedienciariis immediate post veniam a capitulo exierint, nisi se sciant denuo reversuros, ante et retro facient 20 priusquam egrediantur. Singuli autem fratres in capitulo, quando et quociens audiunt sua nomina in tabula legi, detectis capitibus humiliter inclinabunt ; et, quocienscumque domnus abbas in tabula recitatur, ipso presente, omnes pariter hinc inde id idem sunt facturi. Lectisque et pronunciatis quæ ibidem 25 legi et pronunciari consuetudo est, factoque sermone, si fieri debeat, et dicto “ Loquamur de ordine nostro,” ad quam vocem omnes humiliter detectis capitibus inclinare debent, surgent novicii, si qui fuerint, minime professi, et dicto “ Benedicite ” a capitulo egredientur.

30 Capitulum namque dicitur quandoque parvus ille locus seu parva domus in qua conveniunt claustrales, ut suæ saluti consulant. Quandoque vero dicitur capitulum ipsa congregatio religiosa claustralium. Et potest convenienter dici capitulum, quasi capud licium, quoniam in eo terminantur lites, et si quæ 35 fuerint inter fratres discordiæ aut dissensiones. Est igitur capitulum officina Spiritus Sancti, in qua filii Dei congregantur, ut ei reconcilientur. Atque precipue domus est confessionis, domus obedienciæ, misericordiæ, et indulgentiæ, domusque

unitatis, pacis, et tranquillitatis, in qua quicquid a fratribus intus [aut] extra delinquitur, per confessionem et satisfaccionem misericorditer rel[axatur]. De eo autem quod a plerisque dicitur, quod tres et quinque sunt voces [in capitulo], sic est intelligendum: tres namque sunt voces, clamantis vide[licet, res]-pondentis, et judicantis. Et quinque similiter dicuntur esse [voces ..] bre, ut specificatum est supra, capitulo quinto istius partis: **225** [illius videlicet qui] capitulum tenet dicitur esse vox prima; /atque prioris, si abbas [capitulum teneat], et aliorum [fo. 91b. 10] tritum ordinis custodum dicitur esse vox secunda, eo quod illorum clamores, si quos facere voluerint, immediate post clamores presidentis, si aliquos fecerit, fieri debent; et ideo paulisper expectabunt postquam dixerit "Loquamur de ordine nostro," et post venias quæ pro defectibus et variis negligenciis consequenter
 15 sumi solent, priusquam loqui incipiant, donec perceperint utrum ipse correptionem aliquam facere velit. Cantoris autem et succentoris ideo est vox tertia in capitulo, quia præ ceteris specialius de negligenciis ac defectibus quæ in divino fiunt obsequio suos clamores facere tenentur. Sicut enim sacerdotale
 20 ministerium precellere dinoscitur officium cantoriæ, ita ministerium ordinis custodum, qui obsequium et missam in conventu vice abbatis celebrare, capitulum et collacionem tenere, atque ad skyllam sedere, ordinemque servare debent, cantoriæ officio preesse perhibetur; nimirum cum plus sit in quibuscumque
 25 solemnitatibus missam in conventu cantare, quam ad formam chorum indutus regere. Preterea, si forte contingat omnes ordinis custodes absentes esse, licencia a claustro egredi ab hiis qui exire necesse habent ab illo, qui tunc prior est in claustro de ordine seniorum, [pro more peti debet. Et qui pro tempore
 30 prior est de ordine seniorum],¹ ipsis fortasse custodibus egritudinis aut cujuscumque rei causa absentibus, capitulum tenebit, et quicquid officii est prioris utrobique supplebit, et non cantor, nisi prior extiterit cantor de ordine seniorum. Duo quidem fratres quibus de silencio loqui specialiter injunctum est, suos,
 35 immediate post cantorem et succentorem, facient clamore[s], eo quod silentium tocius ordinis clavis appellatur, et ideo quartam in capitulo dicuntur habere vocem. Atque continuo post illos

¹ *pro seniorum*, om. MS.

elemosinarius et subelemosinarius ad loquendum de elemosina, cum necesse fuerit, quintam habent in capitulo vocem. Hoc observato semper, qualicumque hora noviciorum magister, sive custos ordinis fuerit sive non, super suos novicios facit clamores, 5 quod presidens ei diligenter intendat, et quod acrius eos corripiat 226] et, si necesse videatur, asperius in eos iudicium exerceat, quociens pro qualicumque re ab eo proclamatur, quam si ob tres causas prelibatas a quovis alio vocentur ad gradum, [quoniam] proculdubio, si novicii sub arta et jugi sint disciplina et sui magistri monitis [suppli]citer inclinati, ordo multo melius 10 et vix aliter in congregatione vigeat.

[Predicti] vero fratres, quibus una cum custodibus injunctum est de silencio loqui, [aut debent] fratres proclamare, aut eis dissimulando parcere, quoniam nulli custodi [extra capitulum] 15 debent inde mencionem facere, nisi magistro noviciorum, si voluerint, de suis noviciis. De hiis autem tribus predictis, de officio scilicet divino, et de [silencio, atque de] elemosina, prout superius, capitulo quinto istius partis, expresse/ [specifi- [fo. 92. catur]†, omnibus et singulis qui de custodia absolvuntur, cum 20 voluerint, loqui [licitum] est; sed non de rebus aliis, nisi quisquam forte pro aliqua justa et rationabili causa aliquid bono modo et breviter dicere velit, quod ad conventus honorem et ordinis observanciam videatur pertinere, ut in omnibus semper profectus¹ spiritualis effectum debitum sorciatur.

25 Septem vero aut octo seniores, qui dicuntur senpectæ, id est, senes sapientes, de uno choro et totidem de altero, qui primi sunt in ordine post abbatem et priorem, et una cum priore et aliis custodibus ad abbatis consilium, quociens opus fuerit, præ ceteris familiaribus accersiri solent, atque in tabula cursorie 30 ponuntur ad quartam leccionem et quartum responsorium in festis xij. leccionum, loqui possunt et debent cum omni mansuetudine et modestia, quandocumque necesse videbitur, pro ordinis conservancia et sanctæ religionis augmento. Sed, licet curam custodiæ ad invicem in caritate omnes pariter habere debeamus, 35 nulli tamen inferiori sub eisdem in ordine pro aliquo intercedere seu aliquid loqui licitum est, nisi a presidente sit iussus, vel de divino servicio, aut de silencio vel de elemosina loquatur modo

¹ *perfectus*, MS.

preostenso, nisi aliquis obediencarius, seu frater discretus quipiam salubriter proferre decreverit. Quando autem aliquis ibidem pro statu religionis, aut ecclesiæ negociis, seu communi utilitate loqui censuerit, tam a presidente quam ceteris omnibus
 5 diligenter audiatur, nec aliquo modo a quoquam reprehendatur ejus sermo, nisi forte aliquid proterve pronunciet. Et, si cui forte
 227] aliquid displicet ex hiis quæ ibi recitantur, cum modestia et summa reverencia sine aliquo scrupulo contencionis in medium proferre non differat, ita ut nec discordans contencio ad subversionem ordinis locum inveniat; sed perturbatores capituli et
 10 inobedientes, atque cum suis superioribus alicubi proterve contententes, ut ceteri timorem habeant, acriter choerceantur verbis, verberibus, et jejniis, ne, tanquam oves morbidæ, veneno suæ maliciæ et malo exemplo inficiant sanas oves. Et, si
 15 contumaces et incorrigibiles permanserint, a monasterio, ut regula precipit, expellantur.

Nullus autem, et maxime in capitulo, aliquod unquam verbum asperum aut molestum pro qualicumque causa presidenti inferre debet, cum idem vicem Christi pro tempore gerat, quin aut per
 20 ipsum presidentem inde continuo, aut per alios ordinis custodes, corripiatur ibidem, vel eciam, si opus fuerit, ut si proterve loq[ua]tur, ab] omnibus senioribus pariter una voce quasi a toto conventu acriter pro c[la]matur. Et], quia censura regularis nulli parci delinquenti, non consuevit [antiquitus aliquod] delictum
 25 absque reprehensione aut vindicta meritoria inultum/ [fo. 92b. [pertransire; sed tantus] in capitulo extitit ordinis rigor, quod, si domnus abbas contra ordinem aut con[suetudines] approbatas in aliquo offenderet, ad emendacionem faciendam in capitulo monebatur, [vel.] si culpa palam esset, in suis capellanis coram
 30 omnibus a priore proclamatis, juxta offensæ quantitatem, deprehendi consuevit; necnon et prior, presente abbate, competenter clamabitur. Sed, quia personis et dignitatibus leges et canones parcere solent, aliter sic postea micus est provisum, videlicet, ut, si domnus abbas contra ordinem in aliquo offenderit, cum non
 35 sit supra regulam, sed observacioni astrictus regulari, cum omni reverencia extra capitulum ab uno aut duobus ordinis tutoribus leniter amoneatur, vel, si culpa palam est et necesse videatur, ut si videlicet offendere sit assuetus, poterit ei de consilio

seniorum coram omnibus in capitulo ejus sua leniter intimari offensâ.

- Accidit autem tempore abbatis Radulphi quod pro quadam
offensa idem abbas in capitulo omnes aliquam habentes admin-
5 istracionem generaliter proclamabat; quibus surgentibus, prior
ignoranter, vir simplex et trépidus, cum eisdem ad gradum pro-
228] cessit et veniam cum aliis sumpsit; quod abbas comperiens
jussit quod recederent, ac unusquisque eorum in ordine suæ
conversionis resideret; cum quibus prior, jussioni suæ obtemper-
10 ans, relicta sede prioratus, in ordine suæ conversionis incaute
resedit. Unde in conventu dissessione vehementi et admiracione
exorta, vix obtinuerunt ut ad sedem prioratus denuo redire
posset. Qua de causa statutum est ab eodem abbate, ex una-
nimi assensu et voluntate ac petitione tocius capituli, ut nunquam
15 extunc in posterum prior, vel qui vice prioris conventui in
capitulo preest, pro aliquo reatu a loco surgat, ut longam
sumat veniam, sive abbas affuerit sive non; sed, si tam enormiter
offenderit presidens, in abbatis absencia, et quod eodem instanti
suo supplicatu conventui pro illa offensa satisfacere non possit,
20 [si] supprior vel alius custos inferior fuerit, in proximo
capitulo coram abbate vel priore veniam sumendo culpam suam
humiliter recognoscat; sed, si, abbate presente, prior vel alius
qui una cum abbate conventui prefuerit, offenderit in aliquo,
[leniter] ab abbate correptus in loco quo residet, quasi curtam
25 veniam sumendo, ver[sus] abbatem suppliciter inclinabit,
emendacionem, ut moris est, humiliter pol[licendo], et hoc pro
levibus et minoribus culpis. Pro majoribus vero offensis,
si [prior delique]rit, ipso suppliciter, in loco quo sedet, quasi
curtam sumente veniam, [inodo prelibato] surgent duo ex
30 senioribus ad nutum et petitionem ejusdem prioris, [et veniam
pro eo] ad gradum coram abbate sument, quasi in persona illius,
e[mendacionem de] commissio una cum eodem humiliter
/pollicentes; quibus, ex seniorum [et san]iorum assensu, [fo. 93.
injunget abbas penitenciam juxta delicti quantitatem, quasi
35 [perso]næ prioris, proviso humanitus et misericorditer quod talis
sit penitencia eidem injuncta, ut suæ preferenciæ nullatenus
deroget; quam idem prior suppliciter admittens devote adim-
plebit. Sed, si supprior fuerit, vel alius inferior eo, sicut et alii

fratres, ad gradum in crastino capitulo, si jusserit abbas, culpam cognoscendo veniam est sumpturus.

Abbas vero in tanta veneratione habere debet priorem vel alium qui vice prioris una secum in capitulo presidet, ut, si forte
 5 229] ibidem residens aliquid verbum indiscrete aut inordinate in medium proferat, quod non eodem instanti illum inde increpet, sed, terminato capitulo, qua voluerit hora, aut inter se ipsos, aut eciam coram aliquibus fratribus, si ita decreverit, leniter eum reprehendat, vel eciam acriter, si ita delinquere fuerit consuetus.
 10 Omnes autem de congregacione fratres, cum in aliquo offenderint, eciam si in infirmitorio jaceant et incedendi habeant facultatem, corripi et, si opus fuerit, proclamari debent, non tamen superflua aut exosa curiositate, sed spirituali et pura dileccione.

Sicut autem omnium communis est professio, ita omnium
 15 esse debet communis correccio regularis, ut nichil umquam pertranseat inpunitum. Dicit enim beatus Anselmus quod in monasterio ubi minima, gestus scilicet et prolacionis dictionum atque cantus et quarumlibet observacionum disciplinæ regularis, instituta discrete custodiuntur, ibi rigor ordinis monachorum
 20 inviolabilis permanet, ibi pax inter fratres, et in capitulo proclamaciones conquiescunt; ubi vero minimi excessus negliguntur, ibi totus ordo paulatim dissipatur atque destruitur. Qui ergo de virtute in virtutem et de profecto ad profectum volunt ascendere, semper timere debent in singulis minimis ordini
 25 contraire,¹ quoniam paulatim defluit qui minima contempnit. Et quanto gradu aut etate sunt provecciores et magis in ordine experti et exercitati qui delinquant, tanto ampliori correccione sunt digni, quoniam major noticia legis plus facit hominem reum, et grave est hominem instructum delinquere. Quando
 30 vero aliquis de obedienciariis pro qualicumque proclamatur offensa, non debet ex usu moderno cognomine suæ obedienciæ provocari, ut dicatur sic, "cantor" vel "sac[r]ista" vel "celerarius," nisi fuerit pro aliquo defectu aut transgressu in sua facto [obediencia], vel pro aliqua re ad suam specialiter
 35 obedienciam pertinente; sed [puro nomine] est provocandus sic, domnus J., domnus A., de tali loco. [Verumptamen antiqui]tus non per aliquod cognomentum de seculo proclamabantur [fratres,

¹ *contrarie*, MS.

ut sic diceretur]: "archidiaconus," vel "Londoniensis," seu hic aut [ille de tali loco ; sed per ordinis]/ aut spiritualis officii [fo. 93b. cognomentum, si fieri posset, hoc modo : "domnus ... pres-
 230] biter," "diaconus," "subdiaconus," "secretarius," "magister
 5 noviciorum" aut "infirmarius," vel aliquod hujusmodi. Et, si is qui clamabatur cum uno aut pluribus commune nomen habuisset, nisi clamans per aliquod spiritale cognomentum ita eum specialiter discerneret, ut nulla de tali persona fieret dubitacio, omnes qui eodem nomine appellabantur, cum festinacione sur-
 10 gentes ad sumendas venias, se humiliter presentabant, et tunc clamator reum presidenti determinate innotuit ; quæ, ut prefertur, determinacio ab ordinibus fiebat sive officiis spiritalibus ; sed illa consuetudo antiqua ab usu jam penitus recessit modernorum.

15 Interrogatus more solito qui clamatur, dum ad gradum se prosternit, quid dicat, ad omnes venias humiliter respondeat "Mea culpa." Excepto, cum societatem postulat aut obedienciæ absolucionem, aut cum aliquis frater petit absolucionem et misericordiam pro patre et matre, fratre aut sorore, vel pro
 20 aliquo propinquo, noviter, et postquam ad ordinem venit, defuncto ; vel cum unus aut plures pro eo qui in gravis culpæ satisfaccione positus est cum prostratione misericordiam petunt ; vel cum frater aliquis in longum iter profecturus est, vel in sacerdotem ordinandus, seu primam missam celebraturus, aut
 25 cum aliquid magnum aut arduum suisque viribus impar fratri injungitur : in hiis et hujusmodi hoc modo respondetur : "Dei
 "misericordiam et vestram requiro et obsecro," et cetera, sicut ratio rei pro qua petitur expostulat. Omnes vero petitiones quæ ad gradum in capitulo fiunt, petita prius cum prostratione
 30 misericordia, stando a petentibus fieri solent ; nisi quando monachus alterius congregacionis societatem et beneficium monasterii requirit, vel quando aliquis sacerdos aut clericus secularis habitum petit monachalem, seu quando novicius minime professus postulat ut sibi concedatur monastica bene-
 35 diccio, aut quando petit consequenter ut [eam] salubriter recipere possit : quia hujusmodi petitiones ab humo interim [humiliter] prostratis totaliter fieri debent, priusquam se erigant. Clamato super eum [a quo] clamatus est in ipso capitulo clamorem facere

non licet, ne forte hoc ira fie[ri videatur]. Clamatus semel aut quocienscumque, postquam sederit, non reclamabitur, nisi pro **231** [tali sit] culpa quæ induciones habere non debeat. In crastino minucionis [clamatus ali]quis minutorum surgat, et ad
 5 gradum continuo procedens suppliciter [ibidem stando se] inclinet; quod cum fecerit, aliquis seniorum, cui minucio nota [est, priori dicere debet] quod frater ille minuitur, et tunc intimetur eidem ita stanti [offensa pro qua est clamatus; et, maxi]me, si de vena brachii fuerit minutus /et si culpa [levis [fo. 94.
 10 sit], indulgeatur ei. Si autem talis fuerit quæ sine corporali disciplina dimitti [non debe]at, in aliud tempus differatur.

Si vero compertum fuerit, aliqua hora, quod ad invicem loquantur fratres in capitulo, quorum verba non dirigantur ad tenentem capitulum, ibidem ordinate protinus emendetur; vel, si indiscrete
 15 aut inhoneste seu clamose aut proterve aliquis ibi loquatur, et ob hoc ab aliquo ordinis custode aut seniore dicatur presidenti quod talis frater male aut inordinate loquitur, vel eciam ipse presidens illud idem alicui dicat, quod videlicet inordinate loquitur aut inordinate se gerit, continuo, ut vocem illius audierit, idem
 20 frater surgere et sicut pro alio clamore ad gradum incedere debet. Nemo ibi cum uno aut pluribus secreto loquatur, neque extranversum capituli signum aliquod faciat, seu irascendo aut subridendo inordinate versus aliquem respiciat, vel pro quavis re sermonem alicui extranverso vel a latere dirigere presumat;
 25 quod si fecerit aliquis, a percipiente continuo proclametur, atque a presidente inde corripiatur, quoniam quicquid ibidem profertur a rectore ordinis et a toto conventu audiri debet, atque ad ipsum presidentem humiliter dirigi et mansuete. Novicii quidem de custodia atque juvenes, preter illos quibus injunctum est de
 30 silencio loqui, omni voce in capitulo carere debent, nisi quando proclamentur, et nisi presidens fortasse ab aliquo eorum quippiam specialiter ibidem inquirat; tunc enim cum omni humilitate et reverencia ad rem inquisitam breviliquio est responsurus. Ubi nullus unquam simulatorie vel inhoneste aut aspere seu
 35 aliquod verbum duplicitatis aut contrarietatis proferre debet, et maxime ad gradum; set debet unusquisque, cum illic corripitur, humiliter de commisso aut emendacionem promittere, vel quod non recolit culpam sibi objectam suaviter respondere. Sermo

- tantum ibidem sit de utilibus et de hiis quæ ad ordinem pertinent **232**] ent, ut premissum est. Loquente uno, taceant alii. Verba loquentis nemo interrumpat, preter illum qui rector est ordinis; cui licet loquenti precipere ut sileat, si forte sermo
 5 illius et superfluous et inutilis videatur. Rectore ordinis incipiente [loqui], eciam si aliquis tunc loquitur, confestim taceat, et summum interim ab omn[ibus fiat] silencium. Et, ut prefertur, reliqui ordinis custodes, post abbatem et priorem, [reve]reter præ ceteris audiantur.
- 10 Nullus in capitulo loquetur, prostrato aliquo. Frater vero iudicium suscepturus aut sola grossiori virga, pro more antiquo, [super stamin]am verberetur et prostratus jaceat, aut eciam, prout [in usu] mode[rno] habetur, plu[ur]ibus gracilioribus virgis, et nudus sedeat, operto tamen capite [habitus sui extremi]-
 15 tate. Utroque modo dari consuevit antiquitus in capitulo [ad arbitrium ordini] presidentis, considerata qualitate et quantitate [culpæ. Dum autem] /hujusmodi corporalis disciplina [fo. 94b. infertur fratri, omnes inclinato [et operto] capite sedere, et pio ac fraterno affectu compassionem super eum habere [debent].
- 20 Interim nemo in capitulo debet loqui, nemo ad eum respicere, excepto presidente et iudicium inferente, exceptisque gravioribus personis prelibatis, quibus licet pro eo intercedere. Disciplinam corporalem inferat unus aut eciam duo, quicumque illi sint, quibus a presidente injungitur, nec cessent in actu, donec
 25 qui prefuerit satis esse dijudicaverit; hoc observato, ne juvenibus aut noviciis id facere injungatur, set proveccioribus etate vel ordinis tutoribus. Clamator tamen ei, super quem clamorem fecit, in ipso capitulo iudicium non faciet. Qui vero humanitus ex casu peccat, castigatur verbis vel virga sola, aut, si oporteat,
 30 levi culpa, pro personæ reverencia. Eodem modo quo majores, jacentes vel sedentes, suscipiant juniores iudicium in capitulo et duplici flagello, si culpa exigerit. Quando vero aliquis pro violencia aut qualicumque transgressu ad gradum in capitulo specialiter absolvitur, nisi sit pro magis enormi et graviore offensa,
 35 ab ore unius aut duorum solummodo, quibus a presidente est **233**] injunctum disciplinam ei inferre, absolutio rite proferri debet, et ab aliis nequaquam, quoniam, si is qui absolvere jubet absolvendi habeat facultatem, ipse aut ipsi qui illius jussione

fratrem absolvunt eadem proculdubio utuntur potestate. Post ordinatam vero correccionem, de qualicumque transgressu fratris ibidem factam, nullus inde presumat ulterius intus aut foris aliquam facere mencionem ; et, si quisquam hoc agere repertus fuerit, quod absit, severa coherceatur vindicta.

Nullus ibi in aliquem clamorem faciat, nec quicquam sermonis ad presidentem dirigat, nec conventui aliquid exponat aut referat, pro quacumque necessitate aut utili negotio, nisi cum humilitate, leniter et mansuete, atque, ut moris est, detecto
 10 interim capite reverenter. Si autem presidens alicui parcat [delin]quenti, et eum in capitulo absque clamore movendo castiget, frater ille, audita [corre]ptione, continuo quasi re-
 graciano, detecto capite, versus eundem ita re[verenter] incli-
 nabit, ut nec ex toto erigatur nec ex toto sedeat, quemadmodum
 15 [inclinare] solent novicii, quando inter loquendum in claustro a suo corripuntur magistro ; quod nulli alii in capitulo facere licet, nisi solummodo presidenti. Ceterum [non licet] absolvi
 fratrem positum in abstinencia aut in aliqua gravi peniten-
 [cia sine iudicio], absente domno abbate, si ipse abbas, ante-
 20 quam frater absolvatur, [supervenerit, nisi ipse con]cedat. Sed si forte ex communi institutione provideatur [quod idem frater comedat], sicut et alii, pro reverencia adventus abbatis, [ante-
 quam hoc] sciat, referetur postera die culpa fratris a [fo. 95. priore abbati, ut ex suo pendeat arbitrio quod inde miseri-
 25 corditer fieri velit.

Juvenis vero ad skyllam in refectorio serviens, si pro aliqua culpa abstinere debet, removebitur ab ea quamdiu abstinebit ; quod tamen sine jussu abbatis, si presens fuerit, fieri non debet. Si quis autem fratrum de cotidiano pauperum mandato faciendo
 30 fecerit defectum, injungendum est ei, pro more, ut aquam tantum bibat, et comedat sicut aliis solet diebus. Cui si tamen presidens potum de mensa misericorditer destinaverit, poterit ex tunc bibere, sicut et ceteri fratres. Sed cui sentencialiter est injunctum
 234] ut in pane solo et aqua abstineat, aliud tunc comedere
 35 aut bibere non poterit, nisi ei aliquid comestibile a presidente destinetur, qui et tunc, sicut alii, comedere poterit ; et, si potus ei similiter ab eodem destinetur, poterit eodem modo bibere, sed non aliter. Et ideo justa illius aut generalia elemosinæ nullatenus

dabuntur, nisi ita in capitulo specialiter sit preceptum, quoniam, si hæc eidem jussu superioris subtrahantur, [nichil] omnino preter panem et aquam comedet aut bibet, nisi illud tantummodo, si quid ei fortasse a mensa fuerit destinatum.

- 5 Frater vero, qui pro suo transgressu ultimo loco ponitur, in perpetuo erit silencio, atque ad gradum cotidie veniam sumet, culpam suam cognoscens, ac iudicium sumens, quousque eidem culpa relaxetur. Qui dum in tali fuerit sententia, quociens et quamdiu conventus in claustro sederit, ipse secus ostium capituli
 10 psalmos dicendo Daviticos humiliter residebit; nec alium librum quam psalterium respiciet, quousque absolvatur. In choro interim nichil in auditu proferet, nec cum aliquo loquatur, nisi prior, vel noviciorum magister, si nondum a custodia fuerit absolutus, verba edificatoria eidem ordinate dicere voluerit.
- 15 Non celebrabit missam, neque comunicabitur, nec ad missam defunctorum oblacionem faciet, quousque absolvatur. In die quo fit mandatum, secus ostium capituli pedes sibi abluct; cujus proculdubio postea, sicut et aliorum, pedes in capitulo abluentur, atque eodem loco secus ostium capituli, si contingat, procurante
 20 priore claustris aut magistro noviciorum, si nondum de custodia fuerit absolutus, sub silencio radetur; et tam [ad radendum]† quam ad pedes sibi abluendos hora qua sibi fratres pedes in claustro [abluunt],† camerarius aquam portare tenetur.

- Si autem in capitulo aliquis [proter]ve aut tumultuose
 25 loquatur, poterit et debet qui presidens [est ei silencium] imponere, quousque capitulum terminetur; qui tunc post capitulum [loqui poterit, sicut] et alias consuevit. Sed, si fortasse nimis fuerit loquax [atque protervus, et ob hanc caus]am injunctum fuerit ei silencium, tam in capitulo quam ad [unum tantum]
 30 /colloquium, ut in diebus in quibus semel aut bis in [fo. 95b. claustro est loquendum, debet inter loquendum, psalmis devote intendens Daviticis, secus ostium [capituli] humiliter residere, atque eodem loco radi, si ipso die radantur; qui, finito colloquio, utrobique se geret sicut aliis solet diebus.
- 35 235] Sed, quando alicui inponitur silencium ab uno usque ad aliud capitulum, vel eciam ulterius, juxta decretum presidentis, ita quod in capitulo, in choro, atque in refectorio in ordine suæ conversionis remaneat, in claustro similiter loco quo ejus ordo

deposcit, sicut et alias, residebit, previsto quod nullo loco aliquid quamvis parvum cum aliquo loqui videatur, nisi fuerit, ut prefertur, cum priore aut noviciorum magistro. Qui etiam quem voluerit librum respiciet, et, si servicium suum nondum
 5 perreddiderit, poterit repetere voce suppressa; set nullatenus reddere debet. Hoc observato, quod inter loquendum, diebus quibus in claustro loquetur, juxta ostium capituli humiliter sedeat, nec alium codicem quam psalterium tali hora respiciat; quo et in loco radi debet, si terminus sit radendi. In choro
 10 autem, eo quod ordinem suum tenet, psalmodi[z]are in turba atque cantare potest et debet; sed solus per se nullatenus cantabit aut leget. Et tamen a senioribus olim est recitatum quod leccionem legere poterit et versum responsorii, tam in sua stacione quam cum alio fratre, ad gradum cantare, si in tabula fuerit, et non
 15 aliter; ita tamen quod indutus non legat aut cantet, nisi cum totus induitur conventus. Missam vero celebrare, aut communicare, vel circa altare ministrare, aut oblacionem ad missam defunctorum interim facere non debet. De hiis autem qui pro qualicumque causa in silencio ponuntur fit inferius capitulo xix.
 20 explanacio luculencior. De aliis vero penitentibus et sentenciis gravioribus infligendis recta serie specificabitur inferius.

Si quis autem pro qualicumque causa ex claustro exierit, si loqui debeat, dicet prius "Benedicite," quia nulli unquam licitum est loqui, priusquam illud dixerit vel ab aliquo alio illud
 25 ordinate prolatum audierit. Incumbit autem post abbatem priori, et ceteris ordinis custodibus, ubi ad invicem conveniunt fratres ad colloquendum, sive plures sive pauciores, "Benedicite" in auditu proferre. Et, si nullus custodum affuerit, debet [qui prior et] senior est in ordine illud ordinatim pronunciare; quod,
 30 si extra capitulum [utrobique] debeat observari, multo districcius in capitulo, ubi totus est [conventus, est rite] observandum. Nam revera istud pro recta et antiqua consuetudine [habetur, quod] ingrediens aliquis frater capitulum fortasse, 236] loquentibus aliis, [postquam videlicet a presiden]te prolatum fuerit "Benedicite," ut loquatur /de ordine, [dicet [fo. 96. et ipse in] auditu "Benedicite" statim ut sederit ordinate, priusquam loquatur. [Egre]diens vero a capitulo non faciet ante et retro, nec dicet "Benedicite," si est rediturus; sed, si non

est reversurus, utrumque proculdubio faciet. Ideo autem superius dicitur "fortasse," quia corripitur debet, pro more antiquo, si quis tam tarde, postquam videlicet loqui inceperint, in capitulum venerit, nisi pro justa sit et rationabili causa, vel de infirmitorio
 5 aliquis sit vocatus; quoniam stagiarii seu alii fratres in refectorio jacentes, nisi vocentur, in capitulo non venient, exceptis vigiliis principalibus in quibus ibidem a conventu venia est sumenda.

Nullus autem unquam obedienciariorum, ex recta et antiqua
 10 consuetudine, nisi solummodo prior hujus loci, et prior Malverinæ et Hurleyæ, vocari debet ad gradum, ut ibi constitutur, set eodem loco quo sedet debet ei qualiscumque obediencia injungi atque commendari; nimirum cum nullus causa suæ creationis ab ordine suæ conversionis ad altiorem gradum promoveri
 15 debeat, nisi illi tres solummodo, et hoc specialiter, quia sunt conventuales. Supprior vero aut quartus prior, quando ei ordinis custodia commendatur, sicut et alii fratres, quando eis aliqua committitur obedienciæ cura, detecto capite suppliciter inclinabit, et, si suæ conversionis ordo in choro prioris tunc fuerit, erigens se
 20 continuo ante et retro humiliter faciet, et usque ad ordinem suum ex alia parte capitulum pertransibit, atque in transeundo medio loco ad crucifixum obnixè inclinabit. Qui, si forte pro misericordia impetranda ad gradum incedat et absolvi nequeat, ad stationem suam, ut ibidem modo prelibato ante et retro faciat,
 25 denuo revertetur. Eodem modo fiet de tercio priore, si ordo ipsius in choro fuerit abbatis, quando ei committitur illius cura custodiæ. Talibus autem curæ exteriores committi debent, qui ordine sunt exercitati et Deum timent atque temporalibus exercitiis illius semper officium preponere volunt. Nullus autem
 30 fratrum pro alicujus causa officii exequendi ab uno choro ad 237] alium amoveri solet, preter [solummodo] ordinis custodes, cantorem et succentorem; de quibus hoc ideo fit, quia subprior, quartus prior, atque precentor in dextro choro semper esse debent, et tercius prior ac [succen]tor in choro sinistro. Quando
 35 vero dominus abbas aliquem fratrem in capitulo [pro qualicumque] causa ab uno choro ad alium removet, cum audierit ille frater eum [dicentem ut surgat] et ex alia parte in ordine suo sedeat, detecto statim capite supp[liciter] inclinabit, ac]

erigens se continuo ante et retro faciet, atque in transeundo [ordinate medio loco] ad crucifixum obnixè inclinabit.

Quocienscumque autem a[licui seu quibuscumque fratri]bus a
 5 [sermo pro qualicumque causa] specialiter dirigitur, sicut quando pro egritudine alicujus, aut habitum monachalem [suscipiente], seu monasticam facturo professionem, aut quavis alia re, peculiaris or[acio conventui] injungitur misericorditer facienda, singuli, ut erunt sedentes, detectis capitibus suppliciter inclinabunt, et quod eis est injunctum devote ducent ad effectum.

Dum autem conventus in capitulo residet, nullus frater, sicut nec aliquis secularis, ante ostium capituli exterius pertransibit in illa parte claustrum, neque in alia ex opposito juxta celarium, nisi fuerit jussus; sed neque ad collacionem, post ingressum
 15 presidentis, poterit aliquis frater absque reprehensione locis pertransire memoratis.

Quod autem in capitulo unanimi omnium assensu et voluntate est provisum, a presidente approbatum, et jussum fieri aut teneri, quicumque ex custodibus presidens tunc fuerit, cum
 20 omni mansuetudine et concordia sanctæ pacis, absque omni contradiccione, est observandum atque firmum erit et stabile; nec ab aliquo unquam revocari aut infringi poterit aut debet extra capitulum, licet aliquid incommoditatis seu inhonestatis haberi videatur in eo quod sic est provisum et jussum; et maxime usque
 25 ad crastinum capitulum stabilitatis robora semper optinebit. Quod autem a presidente inhibitum est, ne ulterius fiat aut exequatur, nullo modo a quoquam ex tunc, quod absit, producat ad actum, nisi ex communi assensu capituli quod prohibitum est postea revocetur. Quod si prius aliqui agere attemptaverint,
 30 per legum monasticam et capituli censuram ita castigentur, quod 238] castigacio illa in casu consimili timorem prebeat aliis delinquendi. Non enim considerare debent monachi, ut ait beatus Anselmus, quam parva sit res quam contra prohibitionem faciunt, sed quantum malum sit inobediencia quam pro parva re
 35 incurrunt. Sola enim obediencia potuit hominem in paradiso retinuisse, unde per inobedienciam flebiliter est ejectus.

Si autem domno abbati placuerit aliquem fratrem pro suis meritis et conversacione sancta ac discrecione, juxta tenorem

regulæ, capitulo septuagesimo primo, honorare et, considerata personæ illius honestate, inter senpectas vel eciam inferius in superiorem aliquantulum a suo ordine constituere locum, cum audierit frater ille dictum sibi ab abbate in capitulo sedente ut
 5 surgat, et juxta illum vel illum fratrem nominatim superius sedeat, confestim se erigens ad pedes abbatis directe procedat et eos, si permiserit, osculetur; ac postea ad locum ubi precipitur sessum pergat, ac fratribus hinc inde inter quos locatur suppliciter inclinet, atque ipsi illud idem mutuo rependent; qui
 10 ex illa die tam eodem loco quam in choro, [in claustro, et in refe]ctorio, quam ad processiones, ipsum locum teneat. Laicum vero con[versum]† undens non precipit taliter promoveri; sed si tamen abbati pro mo[re preter]†ito placuerit eum [fo. 97. promovere, locum quem in capitulo conversorum suscipit in
 15 eo[rum habe]†bit refectorio, atque in monasterio et ad proces- siones super ipsos conversos esse videbitur, quibus frater ille juxta quem locum habet prior esse dinoscitur. Evenire siquidem potest, quando hujusmodi promocio ordinatur, absentes sint aliqui fratres honesti et bonis actibus prediti, quibus prior sit
 20 frater ille juxta quem promotus sedere videbitur; et ideo determinate oportet ei in capitulo dici utrum super ipsos, eciam absentes, cum redierint, similiter esse debeat.

Prolatis in capitulo quæ proferenda sunt, et correctis quæ corrigi oportet, debent cotidiano more, ad petitionem alicujus
 25 de gravioribus personis, animæ fratrum nostrorum defunctorum a presidente specialiter absolvi; et hoc fieri potest et debet, licet nullæ correcciones ibidem agantur: ut in decem festis principalibus, in quibus pro nullis defectibus aut offensis sumendæ sunt veniæ aut correcciones ibidem agendæ; sed, si qua sunt
 30 corrigenda, monitu presidentis usque in crastinum capitulum prorogari debet, et [hac]† de causa capitulo crastinæ diei post festum principale omnes fratres interesse debent.

Postquam vero inceperit presidens capitulo finem imponere, nulli licitum est unquam ibidem aliquod verbum in medium
 35 proferre. Terminato autem capitulo, die quo in claustro loqui debent, sive in ecclesiam prius sint ituri sive non, ferietur tabula manualis a priore, et a domno abbate, si affuerit, subjungitur "Benedicite," juxta quod supra capitulo primo terciæ partis

evidencius propalatur; quia numquam revera, nisi hora et tempore quo tenetur capitulum, loqui communiter possumus, nisi prius tabula feriat. Quod autem ipsa tabula quandoque sonari, quandoque feriri,¹ et quandoque tundi usualiter debet, 5 specificatum est supra, capitulo primo terciæ partis; ubi de hac percussione tabulæ sive [per]† percussione nostra mortalitas designatur, quoniam ad hoc seculum pro mortuis reputamur, atque per tabulæ percussione salubriter monemur ut, mortem nostram præ oculis semper habentes, in locutione, gestu, et 10 239] accione peccare dimittamus. Hinc etiam est quod ipsa tabula post capitulum trino ictu tangitur, ut novissima nostra, juxta illud sapientis: "Memorare novissima tua," et cetera, jugiter memoremur, ingressum videlicet flebilem in hunc mundum, et statum in hac peregrinatione difficilem, atque egressum ab hac 15 luce tristem et hor[ribilem]. Et, sive immediate post capitulum in ecclesiam pro qualicumque obitu sint ituri sive non, ante et retro facient singuli ordinate, priusquam egrediantur, illo [incipiente] qui tabulam sonatilem priori gestabit; qui videlicet, cum surrexerit, [priusquam a loco rece]dat, ut tabulam priori 20 portet, illud est factururus. Et, quia [nullus in claustris] sive in locutorio, nisi sedeat, loqui debet, ibunt omnes in silencio, [quousque sederint] in locis ubi loqui solent. Sed, si ad ecclesiam perrexerint, statim [ut ab ecclesia fuerint] [fo. 97b. egressi ultimus noviciorum pronunciabit continuo in auditu 25 "Benedicite," [ita ut] a singulis possit audiri; et tunc sedentes cum timore Dei et sanctæ disciplinæ, [prout mo]ris est, de ordine colloquantur.

De excommunicatione et satisfaccione reatus, qui in respectu gravis offensæ levis culpa nuncupatur. xvij.

30 Ad levis culpæ satisfaccionem aliquis fratrum adjudicatus a participatione communis mensæ separabitur, usus tamen cibo et potu quibus alii fratres, nisi ei nominatim fuerit interdictum; refecturus hora nona, si fratres sexta, vel ad vesperam, si fratres hora nona. In choro et in capitulo erit in ordine ubi esse con- 35 suevit, aut etiam ultimus omnium, vel inter utrumque, secundum quod culpa fuerit et abbas preceperit. In ecclesia missam non

¹ ferri, MS.

celebrabit specialem; evangelium vel leccionem non leget; gradale, alleluia vel responsum non cantabit; antiphonam super psalmum non imponet, nec aliquid huiusmodi, nisi communiter cum ceteris. Ad candelabrum vel thuribulum non se
 5 revestiet; neque ad oblacionem vel ad pacem, seu ad sanctam
 240] communionem accedet. Circa finem uniuscujusque horæ regularis, tam diei quam noctis, cum incipiunt "Kyrie eleison," procedens in medium prosternet se ante gradum, ubi benedictiones accipiuntur; ibique tamdiu prostratus jacebit, donec,
 10 finita oratione, dicat sacerdos "Qui tecum vivit et regnat"; et tunc surgens inclinabit se ante et retro, atque ad stallum suum revertetur, ad psalmos familiares, quæ post horas dicuntur, nullatenus ad gradum accessurus. Sed post secundum nocturnum ad matutinas, sicuti et in laudibus, atque ad terciam in festis
 15 simplicibus xij. lectionum, licet tunc cum sacerdote fratres ebdomadarii induantur, ad gradum se prosternet; hoc observato quod inter preces ad primam, cum dicitur a sacerdote versiculum "Qui redimit [de] interitu," erigat se et confiteatur modo quo in sequenti capitulo plenius declarabitur. Dominicis vero diebus,
 20 ac solummodo in festis quæ in albis coluntur et in [capis]† ab hac satisfaccione quiescet in tantum, quod ab gradum non accedet circa [finem] horarum; sed humiliabit se in loco suo, sicut et ceteri, atque post festum, nisi ante [sit abso]lutus, iterum se prosternet ut prius. Dum autem fratres in refectorio prandent,
 25 [ipse sit in] oratorio psalmis et oracionibus devote intentus, atque, dictis graciis a con[vent]u, remaneat quousque refecerint servitores, nisi forte secum ab abbate per capitulum ut cum servitoribus possit reficere, misericorditer [Cum vero] placuerit abbati ab hac satisfaccione eum absolvere, et
 30 abbas choro fuerit, mittet ad illum, cum prostratus fuerit, unum de prioribus ipsius signum prostrato faciat ut surgat. Qui statim¹ inclinabit se ante et retro. Quo facto accedet ad pedem abbatis susci- [fo. 100.

¹ Two blackened fragments, ff. 98 and 99, which formed the upper portions of two leaves, belong to this chapter; each being numbered "xviij" in the upper margin. But they were probably added, as an appendix, at the end of the volume, and thus suffered more severely from the fire than they would have done had they been in their place in the chapter.

[pien]dus ab eo misericorditer. Dehinc revertetur in ordinem proprium. Si vero abbas in capitulo fuerit, veniet frater ad gradum cum prostratione, petens misericordiam, et, rogantibus fratribus, dicet ei abbas: "Indulta sit tibi hæc culpæ levis
 5 satisfaccio," vel aliquid hujusmodi. Quod cum dixerit, accedet statim frater ad pedes illius, et postea, ipso jubente, in locum suum libere revertetur. Si vero abbas in itinere aut aliquo modo absens fuerit, licitum est priori, vel ei qui ordinem tenet, absente
 10 priore, hoc totum facere; sed non extra capitulum, quoniam prior nullam sententiam indicare aut relaxare debet, nisi tantummodo hora debita in capitulo, ex assensu conventus. Nec eciam abbas, cum domi fuerit, aliquid tale est factururus, nisi tantum in congregacione fratrum.

Sequitur modus alius acrior aliquantulum de excommunicacione culparum. xix.

Quando aliquis fratrum sentencialiter ad trunculum sive scabellum ponitur, quod a latere inter duos choros assisti consuevit, ultimus et ad laternam atque in perpetuo silencio semper esse debet. Necnon et cotidie, exceptis dumtaxat festis
 20 principalibus, iudicium corporale in capitulo sumere, et similiter ad panem et aquam in quartis et sextis feriis, si abbas, vel qui presidens est in capitulo, ita decreverit. Qui eciam in choro, dum fiunt oraciones ante horas, et dum horæ canuntur regulares, et psalmi dicuntur familiares post horas, et psalmi defunctorum,
 25 cum psalmo "Domine, exaudi," post matutinas, et hiidem psalmi defunctorum post capitulum, et vesperæ cum vigilia mortuorum, atque gratiæ post prandium et cenam conventus, coram magistro noviciorum, maxime si in custodia fuerit atque de illo choro quo et magister suus, vel coram aliquo ordinis custode aut uno ex
 30 senioribus, si ita per capitulum provisum sit, dummodo a custodia fuerit absolutus, humiliter capite denudato assistet, modico trunculo aut scabello per secretarium ibidem posito; ita quod spacium unius aut duorum vel trium pedum inter formam et ipsum scabellum habeatur, si formæ tunc in choro fuerint, et
 35 quod frater ille penitens capud detectum jugiter habeat, dum tali loco inter duos assistit choros, atque in loco assidet, dum

dicitur oratio ante processionem quæ circa claustrum privatis
 [diebus] fieri solet. Et dum dicitur oratio "Via servitorum
 omnium" p Dominicis diebus, nisi tunc conventus in
 capis sit aut in albis usu ut tali hora, seu dum
 5 canitur tercia, conventu in albis existente, sistat, licet
 illic forte ipso die stet, dum ceteræ canuntur horæ a
 tali satisfactione cessare non solet, nisi solummodo pro festivi-
 tatibus idem assistens, quociens conventus versus
 orien[tem] /modo se vertet, et, quociens [fo. 1cob.
 10 conventus supra formas procumbit, idem versus
 orientem super formulam suam incurvatus jacebit. Ceteris vero
 ribus vultum suum interposito scanno ad custodem
 suum versatum habebit, atque eodem modo, vultu ad eundem
 versato, ad "Gloria Patri" inclinare tenetur. Hoc observato, quod
 15 ad "Gloria Patri" quod dicitur ad principium uniuscujusque horæ,
 conventu supra formas existente, versus orientem supra scabellum
 extensis brachiis atque suppinis manibus pronus incumbat, sicut
 et ceteri fratres supra formas faciunt. Qui, quandocunque
 fratres super sedilia sedent incurvati, modo prelibato verso
 20 vultu ad suum custodem stabit inclinatus. Et, quando terminatur
 aliqua oratio a parte chori versus orientem, ut oratio quæ in
 yeme fit ante letaniam quæ dicitur ante missam privatis diebus,
 atque oratio quæ immediate fit post magnam missam eodem
 tempore quocienscumque jejunatur, et ad orationem quæ dicitur
 25 ante processionem quæ fit circa claustrum in quartis et sextis
 feriis, scabellum ipse frater a loco removens, ante magistrum
 suum propriis manibus collocabit, ibidem assistens, donec oratio
 compleatur. Ad intervallum vero quod fit inter meridianam
 et sonitum ante nonam, super suum sedebit scabellum, sicuti ad
 30 intervallum post primum sonitum vesperarum. Sed inter
 letaniam quæ privatis diebus dicitur ante missam, et dum
 canuntur missæ, atque dum canitur antiphona, "Salve, Regina,"
 quæ ex moderno et non ex veteri usu cum oratione de Dei
 Genetrice post completorium cantatur, non ad scabellum sed
 35 **241]** ultimo loco erit in choro; atque post completorium versus
 dormitorium incedendo, sicuti et ad omnem processionem, ultimo
 loco incedet. Nulla vox ab eo, quamdiu sic penitet, audiat;
 neque in choro psalterium inspiciat, nisi solummodo inter missas

et ad intervalla quæ vicissim in eodem fiunt ; nec ad sanctam accedat communionem ; neque offeratur ei incensum, dum tali loco assistit, quando conventui in xij. leccionibus ad laudes vel ad vespervas incensum ministratur. Sedere enim non debet, 5 nisi cum innuerit ei idem magister suus ; nec debent ambo simul sedere, sed alternatim, nisi [quando] sedet uterque chorus, ut dum dicuntur quindecim psalmi vel leguntur lecciones ad matutinas [seu] ad vigiliam mortuorum.

Inter preces vero ad primam et ante completorium, si de 10 choro [prioris] sit et prior in choro fuerit, eidem ad stallum suum humiliter incedens, generalem faciet [confessio]nem. Si vero prior non affuerit, tunc seniori qui prior in ordine fuerit de choro [faciet quod] predictum est, nisi tercius prior conventui prefuerit, quia tunc eidem proculdubio [con- 15 fitebitur, vel, si] forte coram eodem tercio steterit priore, quia tunc a loco non recedens, in [prioris absencia], confitebitur cum eodem. Si autem ex parte abbatis scabellum [collocetur, tunc in ejus† ab]sencia cum suppriori confitebitur, licet tunc prior in choro priore, si tunc forte conventui pre- 20 fuerit vel, si non, in suppri[oris absencia]†, ad seniores illius partis hujus rei gracia est iturus, nisi coram ipso [fo. 101. quarto [steterit]† priore, quia tunc, si supprior absens fuerit, a loco non recedens, confitebitur cum eodem. Sed ab uno quidem choro usque ad alium nunquam debet aliquis hujus 25 242] rei causa transitum facere, nisi cum dominus abbas ad completorium in choro fuerit, quia tunc, ubicumque positum sit scabellum, frater ad confitendum abbati humiliter accedet. Qui, dum proferuntur collectæ ad suffragia solenniora, non supra scabellum se incurvabit, sed ante illud a parte occidentali 30 vel etiam juxta illud a parte australi curtam sumet veniam. Post completorium vero atque ad omnem processionem ultimus semper incedet. Et tres oraciones ante matutinas et post completorium et ante terciam in yeme cum noviciis ultimo loco faciet ; atque ad letaniam post primam et dum dicitur 35 psalmus "Deus, venerunt," pro pace Terræ Sanctæ, et si in Quadragesima sit, dum psalmi dicuntur prostrales post horas, et dum in sexta feria psalmi penitentiales dicuntur post capitulum, cum eisdem noviciis ultimo loco prostratus jacebit.

Verumptamen, si prostrati non jaceant, dum predicta dicuntur, sed supra formas se incurvent, ipse ante suum custodem supra scabellum procumbet modo prelibato. Et, si interim aliquis frater obierit, ipse in tabula cum noviciis ad extremam ponetur
5 vigiliam. De sua vero dieta ista consideracio tempore moderno in usu habetur, quod eidem cotidie cibi et potus sicut et ceteris fratribus plenarie apponentur; de quibus licite gustare poterit quantum ad sui sustentacionem fuerit necesse, nisi forte ab eo qui conventui preest aliter in capitulo fieri jubeatur. Verump-
10 tamen, in quartis et sextis feriis, si¹ moris est, de cibo et potu sicut ceteris diebus plenarie ministretur, preter panem et aquam, quæ a refectorio ante eum ponetur; et fructum sive herbas crudas, si eidem apponantur, nichil omnino gustare debet, nisi forte is qui ad skyllam resid[et] cum eo voluerit misericorditer
15 dispensare; qui si eidem potum et aliquam cibi destinaverit porciunculam, vel saltem per aliquem ex servitoribus significet ut commedat et bibat, habet extunc, sicut et ceteri fratres, semel tantum ipsa die reficiendi facultatem, atque iterum ad cenam sive ad potum conventus, ex usu moderno, est potaturus
20 cervisiam de li[cencia] sibi preconcessa, licet tunc ad skyllam non sedeat ille qui ad prandium resideb[at]. Cum nullo fratre colloquium habebit, nec signum alicui faciet, preterquam magistro suo, [et hoc non] absque justa necessitate est factururus, nisi cum prior vel alius, ad petitionem prioris, [una cum magis]tro suo
25 eum mansuete instruat aut spiritualiter consoletur. Quoniam [revera nullus] unquam preter domnum abbatem, vel alium custodem qui loco prioris extiterit, [vel cui aut quibus jusserit] abbas vel prior, cum fratre loquetur qui in perpetuo pro qualicumque [causa ponitur in silencio,] absque licencia speciali illius
30 qui pro tempore conventui [preest, sive ultimus sit] sententialiter addictus sive non, preter solummodo magistrum [fo. 101b. noviciorum, si penitens [ille frater] in sua sit custodia. Quocienscumque vero conventus in clauastro sederit, [ipse] cum psalterio suo psalmis et oracionibus vacans in loco talibus
35 deputato ad ostium capituli residebit. Et, cum conventus radi debet, ipse in illo eodem aut eciam in alio secreciori loco clauatri, ubi providerit magister suus, ab eodum scilicet magistro,

¹ *lice si*, MS.

vel ab alio fratre ad petitionem illius coram quo locatur scabellum, sub silencio radetur. Et, quando fratres pedes sibi lavant in claustro, ipse in loco dicto per se, presente suo custode, pedes sibi ordinatim abluet. Qui si de custodia fuerit absolutus,
 5 sive trunculo per capitulum sit addictus sive non, eodem loco **243]** pedes sibi abluet, atque per subcamerarium patella cum aqua eidem apponetur, et similiter quando radi debet; set a priore claustrī dicetur tunc alicui fratri, et non a magistro noviciorum, ut eum in silencio radat.

10 Et, quia in hujus exordio capituli de laterna fit mencio, sciendum quod frater, qui ad laternam sentencialiter ponitur, portabit eam secum ante matutinas et post usque ad domum necessariam; quam non in medio juxta crassetum, sed coram se locabit, quocumque loco sedeat; atque post matutinas usque ad lectum
 15 suum eam inde secum reportabit, ibidemque candelam extinguet, ac deinde, frocco exuto, in domum necessariam, si forte indigeat, absque reprehensione reverti potest. Laternam vero prelibatam portabit ei quaqua nocte subcamerarius, cum candela intus accensa, hora videlicet qua surgunt fratres ante matutinas; quam
 20 ipse accipiens secum in latrinam portabit modo preostenso, eciam si forte prius ibidem extiterit; non tamen illic sedebit aut morabitur, nisi necesse habeat, sed et aliud ostium continuo exhibit et una cum aliis fratribus versus ecclesiam directe procedet, laternam seorsum ante faciem suam super manum suam
 25 dexteram gerens in aperto, et detecto capite extra dormitorium humiliter incedendo. Atque iterum, circa finem obsequii matutinarum, ad locum in quo tunc stat idem subcamerarius laternam, candela intus accensa, ponet coram illo, quam proculdubio candelam de liberatione subsacristæ est rite accepturus.

30 *Item, alius modus excommunicationis, qui, ut regula jubet, pro re[bellio] sive contumacia et incorrigibilitate specialiter est adhibendus. xx.*

Si frater peccans peccatum suum defendere potius quam cognoscere et emendare voluerit, proclamatus eciam abbati vel
 35 priori contumaciter respondere presumpserit, [positus] in iudicio ibidem secundum culpam corripiatur, atque admonitus [ut

resipiscat, si] in sua pertinacia permanere decreverit, et contumax
 atque rebellis [inveniatur], hunc talem surgentes fratres, quot et
 quibus jussum fuerit, [violenter arripiunt], et in carcerem
 hujusmodi arrogantibus deputatum, ablatis s[uis cultellis] cum
 5 vaginis, sine mora portabunt aut trahent. Hæc enim [fo. 102.
 sola culpa in carcerem [ducit domin]um suum, vel potius
 miserum servum, macerandum ibi et affligendum multa
 abstinencia et longis jejuniis. Positus vero in carcere, tamdiu
 secundum reatus sui meritum, servata tamen discrecione,
 10 affligetur, quousque superbiam deponat et culpam cognoscat ac
 emendacionem humiliter promittat. Frater vero aliquis spirit-
 alis et consilio pollens debet ei, ex precepto abbatis, dum sic
 erit in carcere, admonicionem emendacionis diligenti predicacione
 facere; et, cum gracia inspirante divina animadvertetur revera
 15 penitere, res prius in capitulo ostendetur. Dehinc, cum decreverit
 abbas, a fratre cui hujusmodi cura injuncta est in capitulum
 deducetur. Quo, vel nudus sicut fugitivus monachus, vel indutus,
 prout res deposcerit, ingreditur, considerata qualitate et quan-
 titate vel precedentis vel subsequents arroganciæ; et veniens
 20 ad gradum, cum semel prostratus clamaverit culpam suam, jussus
 surgere, sponte sua sedebit, ad suscipiendum penitenciale judicium
 pro voluntate abbatis. Quo suscepto, si abbati placuerit, absolvit
 eum misericorditer jam sepe et diucius competenter castigatum;
 et absolutus accedet continuo ad pedes ipsius. Dehinc revertens
 25 ad gradum, et stans ante abbatem, jubebitur esse in illo ordine
 qualem ipse abbas elegerit. Sed si talis inventa est offensa
 fratris, unde hujusmodi contumacia sive rebellium exortum est,
 ut ex ea gravem culpam subire digne promerisset, eciam si
 rebellis¹ seu contumax non fuisset, sic debet castigari, antequam
 30 absolutus de carcere egrediatur, ut, postquam inde absolvitur,
 non sit opus ut iterum judicio gravis culpæ subiciatur; nisi
 forte, cum in capitulum venerit, culpam suam in aliquo adhuc
 defendere presumpserit, quia tunc vel graviter tractabitur, si
 gravi, vel leviter si levi culpæ ex suis meritis fuerit adjudicatus.
 35 Et, si adhuc spiritu diabolico plenus superbire magis quam
 promittere emendacionem elegerit, adhibeantur ei de toto
 245] conventu oracionum suffragia. Si vero abbas nec sic suam

¹ *rebellium*, MS.

industriam prevalere conspex[erit], prudenter tractet cum consilio omnium fratrum, utrum expediat eum vel diucius detineri vel de monasterio expelli. Et sciendum quod pro contumacia sive rebellio p[rescrip]tam disciplinam absque ulla mora faciet
 5 quicumque, absente abbate, loco ipsius capitulum tenet.

De sententia gravis culpæ. xxj.

Si frater aliquis tam enormiter offenderit, quod manifesta [ejus culpa] secreto competenter emendari non possit, ita quod ex judicio [abbatis et capituli] debeat gravis culpæ subire vin-
 10 dictam, primum in capitulo coram abbate clamatus veniam postulet, et dum culpa ipsius coram omnibus ab ipso abbate [vel ab alio eam cogn]oscente propalatur, tanquam culpabilis, jugiter se prosternet. [Et cum tota culpa enarra]ta fuerit, jussus sedere ab abbate, corporalis ei disciplina [ab uno aut duobus
 15 fratribus] quibus abbas jusserit acriter impendetur. Quo [fo. 102b. facto, juxta sententiam abbatis, [post dig]nam increpacionem, manifestabit ipsum sibi dignum pena apostolicæ excommuni- cacionis, scilicet ut separatus sit a consorcio aliorum, tradatur Sathanæ in interitum carnis, ut spiritus salvus fiat in die judicii.
 20 Quo ostenso, in gravis culpæ satisfaccione esse jubebitur; quæ eciam culpa, ob magnitudinis suæ causam, crimen ex consue- tudine nuncupatur. Et cum vestitus fuerit atque cinctus, cultel- lum suum ibi deponet, dicente ei abbate ut recedat et in hac sententia sit. Quæ ideo gravis culpa nominatur, quia nulla
 25 magis ab omnibus exorrenda invenitur nec habetur. Qui ei humiliter inclinans capud suum cuculla cooperiet, et capitulum directe cum summo silencio absque mora egredietur. Quem sequetur unus vel duo fratres, quibus preceperit abbas, ut eum deducant in cellam taliter delinquentibus deputatam, precedente
 30 fratre illo qui clavem illius loci servat. Atque providebit abbas unum de senioribus, cui eum custodiendum secure possit com- 246] mittere, et qui eum ad horas ducere, et post horas ad locum suum reducere debeat. Nullus ei loquetur, neque in aliquo associetur, nisi ille senior et cui abbas permiserit. De
 35 consolacione autem atque de cibo et potu fiet ei secundum disposicionem et voluntatem abbatis, prout beatus Benedictus

precepit, ubi de hac sententia in regula sua scribit, capitulo xv ; ita tamen quod de cibo et potu competens ei misericordia impendatur, ne forte, nimiis angustiis oppressus, immoderata tristitia absorbeatur. Ad singulas horas diei et noctis, cum
 5 pulsatur signum ad horam, egredietur statim a loco suo, in quo semper et ejulans, et consolacionem aliquando suscipiens a sapiente fratre qui sibi deputatus fuerit, esse debet ; atque, capite cooperto, ducente eum custode suo, ante ostium monasterii veniet, et contra ingredientem conventum humiliter ex
 10 transverso ad terram se prosternet ; ita ut, ab hora qua inceperit signum sonari vel ab hora qua ibidem pervenerit, prostratus jaceat donec audiat retactum, sub [qu]o signum cessat et hora inchoatur, videlicet quousque totus ingrediatur conventus. Dehinc surgens sedebit extra chorum in eodem loco, psalterium
 15 [tenens] inter manus, juxta illud ostium interius, scilicet a latere, super aliquid scabellum [ibi]dem per sacristam positum, donec ad finem horæ prosternet se iterum dum egred[ientur, sicut] paulo post exprimitur evidencius. Dum autem hora cantatur, si aliqui [fratres juxta se tran]sierint, humiliter se
 20 inclinabit, ita videlicet ut non sedeat ; et, si [forte abbas tali] hora supervenerit, et frater ille juxta se eum transire cognoverit, [prostatus veniam sum]et. Finitis siquidem horis regularibus, exeuncium ab ecclesia pedibus, cooperto capite, humiliter se prosternet ex transverso, ut prius, quo[usque omnes [fo. 103.
 25 per]transierint. Ingredientes vero prius, atque nunc egredientes, dicent ei [sub silencio], "Misereatur tui Deus," atque, egressis omnibus, operto capite, custode suo [eum precede]nte, ad locum unde venit humiliter revertetur ; ita quod post capitulum, quando inde ad ecclesiam immediate pergunt, sicut et prius in
 30 exitu eorum ab ecclesia versus capitulum, atque post vespervas versus dormitorium, et sicut ante completorium et post, ibidem se prosternat ; sed hoc ad ecclesiæ ingressum post prandium aut post cenam nullatenus faciet, sicut nec ad eorum exitum post missam majorem. Post completorium autem in yeme;
 35 247] sicuti et ante matutinas et post, atque quociens opus fuerit, laterna, candela intus accensa, juxta illum locum ubi prostratus jacet per sacristam poni debet. In capitulum vero, statutis ab abbate diebus, ut in secundis videlicet, quartis, et

sextis feriis, seu eciam diebus singulis, predicto custode eum
 ducente, veniet, et usque ad gradum directe procedet, capite
 detecto, et, ut moris est, parumper inclinando, iudiciumque
 corporale ab eodem custode seu ab aliquo alio jussu presi-
 5 dentis humiliter ac pacienter sustinebit; atque hoc modo
 tractabitur, quoadusque humilitate et paciencia et emenda-
 cionis promissione, adjunctis fratrum precibus, misericordiam
 consequatur; exceptis tantummodo Dominicis diebus et festivi-
 tatibus quæ in albis coluntur et in capis, in quibus nec longa nec
 10 curta venia in oratorio a fratribus sumi solet, preterquam ad
 penitenciales psalmos post fratris defuncti sepulturam. Qui
 quidem penitens, postquam huic sententiæ fuerit addictus, radi
 non debet, licet radatur conventus, quousque sit absolutus; tunc
 enim radi debet, priusquam chorum ingredi permittatur. Qua
 15 vero die, precantibus fratribus, decreverit abbas misericordiam ei
 impendere, eodem modo quo predictum est in capitulum veniet,
 atque prostratus culpam suam fatebitur, et, misericordiam
 querens, emendacionem promittet. Jussus surgere, frequenter
 [se] prosternet, et eadem verba ac similia dicet, donec dijudicet
 20 abbas satis esse; et tunc, jussu abbatis, absolvatur ab eo videlicet
 qui eum introduxit, vel eciam ab alio cui abbas in[nuerit]. Qui,
 cum absolutus fuerit, provolvetur ad pedes abbatis atque ad
 pedes prioris [et omnium] seniorum utriusque partis, longam
 sumendo veniam, ita ut inter duorum et duorum p[edes] proster-
 25 natur, suscipiendus misericorditer ab utrisque. Quo facto, dicet
 ei abbas " Mo[tus] fratrum nostrorum precibus et humilitate tua
 " et promissione emendacionis tuæ, hanc [tibi misericordiam]
 " impendo, ut dehinc cum fratribus sis in oratorio atque in refec-
 " torio [in ordine] et loco quem tibi assignabimus. Disciplinam
 30 " corporalem pro hac [culpa ulterius] non suscipies; sed de cetero,
 " ad comprobendam adhuc humilitatem et [pacienciam tuam, ita]
 " in omnibus te habebis, sicut frater qui in levis culpæ penitencia
 " esse [jubetur, excepto tamen] quod ad gradum non te prosternes,
 " incepto ' Kyrieelieson ' ante preces [ad horas, sed] expleta
 35 " regulari hora, dum dicitur ' Benedicamus Domino, ' [in loco in
 " quo stabis, sicut] /beatus Benedictus precepit, flexis [fo. 103b.
 " ad terram genibus, sicut qui in psalmo fallitur [humiliter sa]tis-
 " faciens, exemplo publicani dicendo intra te, ' Deus, propicius

“esto mihi p[eccatori].” Hoc audito, frater ille ad pedes abbatis osculandos incedet, et, rediens in locum in quo stabat, tres genuum flexiones, ante scilicet et ad dextram atque sinistram, curtam 248] sumendo veniam, cum omni devocione faciet, gratias referens

5 fratribus qui pro se rogaverunt, et humiliter supplicans quatinus adhuc rogare dignentur. Quod cum fecerit, designet ei abbas locum ubi esse debet, et, eo precipiente, ibit sessum, atque in oratorio et in refectorio erit in loco et in ordine quo preceptum est ei ab abbate; non tamen imponens antiphonam aut re-

10 sponorium vel leccionem vel aliquid tale, donec iterum abbas precipiat; sed hoc modo et ordine se habebit, donec dicat abbas “Sufficit,” et tunc, ad devotam petitionem conventus, reddetur ab abbate ordini suo. Nondum tamen ab hac culpa penitus absolutus, sed legens et cantans in oratorio, sicut alii, aliquam

15 satisfaccionem quæ pro leviori culpa debetur instanter faciet, donec ab abbate, exigentibus emendacionis suæ meritis, ex toto absolvatur. Hæc quidem culpa ad abbatem proprie pertinet corrigenda; qui si forte desit a patria nec ad presens ut veniat expectatur, tunc debet talis frater a priore corripri, et ex totius

20 congregacionis assensu modo quo predictum est ordinate puniri. Verumptamen frater ille reus, si decreverit abbas aut qui vicem ipsius ordini preest, et sua exegerit offensa, de consilio saniorum, peracta penitudine gravis culpæ, prostrationes et cetera omnia quæ ad levis culpæ sententiam pertinent ad plenum poterit

25 peragere, vel etiam post sententiam gravis culpæ primum trunculo sive scabello adjudicari, ac demum sententiæ levis culpæ competenter addici.

De sententia et satisfaccione fugitivorum. xxij.

Fugitivus de monasterio monachus, si post aliquid tempus

30 revertitur, primam sui erroris offensam cum penitudine recognoscens, cum dijudicatum fuerit ab abbate et fratribus ut ei misericordia secundum regulam impendatur, quæ etiam post multas afflicciones sui actas et post multas petitiones ex communi assensu sequi debet, primum [in] elemosinæ hos-

35 picio suscipietur, victurus de celerarii rebus et ibidem moraturus [quam]diu communiter omnibus placebit. Qui, si ex

merito sui sceleris et enormi[s] gestus in suo [reditu] repulsam
 paciatur, et, ob hoc publica ductus penitundine et eterni iudicii
 percussus [timore], aliquo die solenni nudus virgam deferens
 processioni se ingerat, pedibus abbatis se provolvat; et, si abbas
 5 pietate motus gratiam ei misericorditer decreverit [impendere,
 tunc] humanitus virgam assumens ter cum ea vel quociens
 voluerit [mansuete tanget], dicendo: "Misereatur tui Deus,"
 249] atque precipiet ut ex tunc in ele[mosinariæ domo re-
 cipi]atur. Sed proculdubio nec abbas nec alius qui in capitulo
 10 presi[det manu unquam propria], quod absit, virgam tanget.
 Sed, licet aliquis fratrum, diabolo [instigante], pungno [fo. 104.
 impie aut cultello clericum secularem aut laicum vel confratrem
 [suum mon]achum altercando percusserit, vel aliam quamcum-
 que excommunicacionis incur[rat] sententiam, abbas vel alius
 15 inferior custos, cui ipse vices suas commiserit, in capitulo
 presidens, uni aut duobus fratribus precipere potest, et debet,
 ut eum ordinate ad gradum absolvant, nullo preter ipsos
 absolucionis verba proferente, sicut nec virgas tangente. Sed
 revera, quando aliquis frater laborat in extremis, ab omnibus
 20 sacerdotibus aliisque fratribus, cum injungitur, generaliter absol-
 vetur; quod quidem in capitulo nullo tempore fiet, quoniam,
 si ipse qui absolvere jubet plenariam absolvendi optinet facul-
 tatem, is cui id jubetur eadem proculdubio fungitur potestate.

Cum autem penitens, ut prefertur, in elemosinariæ domo fuerit
 25 admissus, ad claustrum vel ad officinas claustrii aut cellarii vel
 ad monasterium, nisi jussus, nullatenus accedet. Nullus frater
 secum conversabitur, nullus ei in aliquo consorcio vel colloquio
 conjungetur, nisi ab abbate vel priore vel ab eo qui servat
 ordinem jubeatur, usque ad diem qua dijudicatum fuerit, post
 30 multas promissiones perfectæ correccionis, ut omnino recipiatur,
 ut interim penitundinis suæ et humilitatis ac pacienciæ aliquid
 documentum ostendat. Ea vero die qua in capitulum intraturus
 est, in locutorio forinseco vestimentis suis se exuet, stamina,
 si habitum non reliquerit, circumposito cingulo se circum-
 35 cinget, atque in sinistro brachio cucullam plicatam et in dextera
 manu virgam portabit; et sic, nudis pedibus et nudo desuper
 corpore, ducente eum fratre cui injunctum fuerit, in capitu-
 lum veniet. Quo ingressus, prosternet se, ut nudus erit, ad

gradum, positis interim virga et cuculla juxta se a latere dextro ; et interrogatus more solito culpam dicet. Dehinc, ibidem sedens, corporalem disciplinam ad imperium et libitum abbatis suscipiet. Qua suscepta, jussus surgere, induet mox ibidem cucullum tantum ;
 5 250] ut erit precinctus, sed non ferens virgas, in locutorium reducet. Ibique se calciet, et vestimentis monachicis ordinate induetur, atque iterum in capitulum ductus prosternet se multociens ad gradum, dum ab abbate increpabitur ; nec cessabit hoc facere, donec jusserit [abbas]. Et tunc injungetur ei satisfaccio
 10 gravis culpæ ; in qua satisfaccione [habebit se] sicut superius dictum est, cum de gravi culpa ageretur.

Si vero, abjectis [monachicis] indumentis, in seculari habitu ad monasterium redit, servatis circa [eum ceteris quæ] superius dicta sunt, seculari veste in qua reversus est circumcinctus,
 15 [sicut supra de] stamina dictum est, et non portans cucullam sed virgas tantum, [capitulum ingreditur], ita quod a camerario seu ab alio fratre deferatur cuculla in capitulum [et ad gradum prepona]tur, et non juxta eum, cum virgis, ut prius. Et, cum susceperit [judicium modo preostenso, ad imperium abbatis, ut
 20 prius] /debet cucullam cum genuflexione ultro arripere [fo. 104b. et eam, ut fuerit [nudus et precinctus], induere. Dehinc ductus extra et regulariter indutus ac deinde [in capitulum reduc]tus tractabitur supradicto more, juxta sententiam gravis culpæ.

*Qualiter [est] agendum in casibus et negligenciis circa
 25 calicem et Dominicum corpus et sanguinem, cum
 instructione salubri ac necessaria discretorum de
 casibus et negligenciis quæ fortuitu ad missæ consecrationem contingere possunt. xxiiij.*

Si aperta, quod absit, negligencia de corpore aut sanguine
 30 Domini acciderit, ita quod contentum in calice super altare fere aut totaliter effusum, vel si de corpore aut sanguine Domini aliquo casu acciderit ut deorsum cadat, sive in aliquem locum ubi plene percipi non possit quo ceciderit et utrum ad terram aliquid inde venerit, tunc a fratre per quem hoc contigerit, seu
 35 eciam ab aliquo alio quam cicius fieri possit, indicetur res abbati vel priori, qui, adjunctis sibi aliquibus fratribus, prope veniat ad

- locum ubi hoc contigerit. Et, si in altari solummodo effusus fuerit sanguis super corporalia et pallas ejusdem, abs[c]idetur quantum aspercio sanguinis comprehenderit, qualescumque et quocumque sint panni, ac deinde abluentur tribus vicibus, 5 semel videlicet vino et postea bis aqua, ab aliquo sacerdote, calice subterposito, et vini ablucione utatur unus frater aut plures. Aquæ vero ablucio in calice similiter recipiatur et in sacrario fundatur; atque panni reponentur cum reliquiis, ut servantur perhenniter cum eis; vel etiam de ipsis pannis, vitando jacturam, 10 aliter ex discretorum agatur consilio, juxta quod inferius in hoc ipso capitulo, in quinto videlicet subsequente folio, ad hujusmodi signum,¹ luculencius propalatur. Hoc observato, si ipsum altare sanguis tetigerit, quod non [mun]datur altare, sed vino semel et bis aqua abluatur, et abluciones in aliquo [ca]lice vel vase mundissimo recipiantur et in sacrarium fundantur, atque altare, si 15 opus fuerit ob aliquam festinacionem, ut si videlicet ad illud missa continuo iterum debeat ce[lebr]ari, panno mundissimo tergatur. Si autem corpus ceciderit vel sanguis [effu]sus fuerit super lapidem, aut terram, aut lignum, aut mattam, aut tapetum, 20 aut [aliquid]† hujusmodi, pars illa lapidis radatur, pulvis terræ colligatur, pars ligni [, mattæ, tape]†ti, et, si quid aliud est hujusmodi, abscidatur quam melius poterit fie[ri] ... modo sicut sanctissima res servatur; vel etiam comburatur, et cinis in sacrarium [proiciatur. Quod]† si locus fortasse, ubi ceciderit 25 corpus vel sanguis sit effusus, [manifeste deprehe]†ndi nequiverit, et tamen deorsum cecidisse constiterit, in loco et [circa locum in quem]† maxime corpus cecidisse vel sanguinem effusum fuisse credide[r]int similiter colligatur†, radatur, abscidatur, et in sacrario recondatur.
- 30 H[oc tamen]† non habetur in usu moderno, ut confestim [fo. 105. tabula percussa capitulum [teneatur]†, sicut mos antiquitus inolevit; sed frater vel fratres, quorum negligencia [hoc even-]† erit, in proximo capitulo culpam suam dicent, si² videlicet proprie et visibiliter accide[rit],† vel in casu de corpore aut in 35 effusione de sanguine, vel alio quolibet modo aperte, atque ibidem judicium nudi suscipiant, quod olim in ecclesia, terminato

¹ The reference mark has not been inserted. The passage referred to is probably that on p. 220, ll. 6—19.

² *se*, MS.

capitulo, coram ipso altari ad quod illud acciderat, moris erat suscipere, dum a conventu in oratorio septem cum prostratione psalmi dicebantur. Suscepto itaque iudicio ad gradum in capitulo, [in]iungetur eis a presidente penitencia vel de
 5 jejunio, vel iudiciis, vel psalmis, vel aliquid huiusmodi, secundum quod sibi et discretis fratribus visum fuerit et quantitas culpæ monuerit. Moderno autem tempore, pro manifesta sanguinis effusione, si loco tamen honesto fiat, ut super corporalia seu pallas altaris, injungi solet ut a celebratione divina per septem
 10 dies abstineant, septemque psalmos penitenciales et letaniam, cum omni qua poterint devocione, toto corpore prostrato vel saltem incurvato, super genua sua, coram ipso altari ad quod acciderit, dicant secreciori hora qua poterint et tempore ad hoc magis oportuno. Nota¹ insuper quod iudicium corporale, dicendo
 15 interim psalmum "Miserere mei, Deus," per idem tempus cotidie sumant. Et, si constet eos in cibi aut potus excessu reprehensibiles esse, solet eis in quarta et sexta feria indici abstinentiæ parcitas; sed re vera penitentiæ modus, ut prefertur, atque mensura in presidentis pendebit arbitrio. Quibus de gradu ad
 20 loca sua reversis, omnes sacerdotes qui tunc presentes erunt surgent, et ad iudicia suscipienda cum omni devocione se offerent; ac ille tunc qui capitulum tenet septem tantum quos voluerit de ipsis ad suscipienda iudicia retineat, et ceteris recessum precipiat, nisi forte in conventu, ad magnum videlicet
 25 altare vel ad altare in choro, illa acciderit negligencia, [quia]† tunc omnes fratres in capitulo, tam sacerdotes quam alii inferioris ordinis, preter solum[modo]† presidentem et alium quampiam, si quis fortasse sui incompas extiterit, iudicium [corpora]†e humiliter ac devote, a s[enior]†ibus incipientes, ad gradum videicet, aut
 30 singuli [in locis]† quibus resident, suscipere solent; atque ipse vel ipsi per quorum evenerit negli[gencia, ad ju]†dicium sumendum generaliter solent confit[eri, et]† ab eo vel eis solummodo ...
 ... quibus injunxerit presidens iudicium illis inferre. Ceteris vero fratribus conventus disciplinæ subdatur,
 35 iudicium breviter ad minus (?) quinque tantummodo ictuum, in memoriam videlicet quinque vulnere, censura presidentis solet infligi. Et, sive plures sive pauci

¹ *N_e*, MS.

...ntur, terminato capitulo, omnes simul prostrati septem dicent [psalmos penitenciales]† /in oratorio, eos psallere [fo. 105b. incipientes cum exeunt de capitulo.

- Quibus co ... abbas si affuerit et formæ sint in choro,
 5 formæ capitali ante suam staci[onem]† ... dignitatis preferen-
 ciam incumbere solet, si[ve]† alius custos si capitulum tenuerit
 ... prostratus humiliter jacebit superius, quemadmodum jacere
 solet sacerdos in choro qui in [sextis]† feriis Quadragesimæ,
 terminato capitulo, oraciones dicit post eosdem penitenciales
 10 psalmos, atque post psalmos prostratos, ad finem horarum,
 privatis diebus Quadragesimæ. Psalmis vero expletis, subjun-
 getur ab omnibus simul in hujusmodi casu versiculus: "Ne
 "reminiscaris, Domine," cum "Kyrie eleison" et Dominica oracione,
 abbate subinferente "Et ne nos." Sequuntur versiculus:
 15 "Domine, non secundum peccata"; versiculus, "Domine, ne
 "memineris iniquitatum"; versiculus, "Adjuva nos, Deus, salutaris
 "noster"; versiculus, "Et superveniat super nos misericordia
 "tua, Domine"; versiculus, "Fiat misericordia tua, Domine, super
 "nos"; "Dominus vobiscum"; oracio: "Deus, cui proprium est
 20 "misereri semper et parcere, suscipe deprecationem nostram, et
 "quos debitorum cathena constringit misericordia tuæ pietatis ab-
 "solvat"; oracio: "Ineffabilem misericordiam tuam nobis, Domine,
 "clementer ostende, ut simul nos et a peccatis exuas, et a penis
 "quas pro hiis meremur eripias"; oracio: "Deus, qui juste irascaris
 25 "et clementer ignoscis, afflicti populi lacrimas respice, et iram tuæ
 "indignacionis quam juste meremur propiciatus averte"; oracio:
 "Ne despicias, omnipotens Deus, famulos tuos in afflictione
 "clamantes, sed propter gloriam nominis tui tribulatis succurre
 "placatus"; oracio: "Dimitte, quesumus, Domine, peccata nostra,
 30 "et tuam nobis tribue misericordiam, quam suppliciter implora-
 282] "mus, nosque solita pietate exaudiens devocioni nostræ
 "beatum largiaris placatus effectum, quatinus, ab instanti periculo
 "et omni adversitate liberati, eternis gaudiis perfrui mereamur,
 "per Dominum nostrum." Vel alias quas voluerit dicat presidens
 35 collectas pro peccatis; hoc observato, si ipsa die breviculum pro
 defuncto in [capitulo] lectum fuerit, quod prius dicant "Verba
 "mea," versus ecclesiam incedentes, et postea [sep]tem psalmos
 in ordine prelibato. Si vero alio aliquo modo de hoc sacramento

le[viori] negligencia et non sic aperta¹ evenerit, ut si de vino quod primo post assumptum [sangu]inem funditur in calicem, aut de illo quod super digitos est infusum, aut de minutis [eukar]istiæ partibus in patena aut corporalibus aliqua acciderit negligencia, [ex iudicio] abbatis vel prioris vel eciam sui confessoris, leviori vindicta frater, cuius culpa hoc contigerit, puniatur. [Si autem] providerit aliquis bonus, circa tantam rem merito sollicitus, ut quolibet [alio quam supra] descripto modo, actenus videlicet usitato, vel magistra ratione vel [doctorum auctoritate] commodius et sanccius corrigi possit, sive in delinquencium [augendo peniten]ciam, sive in remittendo, aut rei agendæ in casibus huiuscemodi [seriem permutando], qualis vel quantacumque videatur offensio circa tam [sublime altaris] sacramentum, illum melius corrigentem et ordinantem [fo. 106. nullus dedig[netur, quod] absit, imitari. Sed interim qui melius nesciet, secure in hiis teneat modum et ordinem preostensum.

283] Quod si, negligencia sacerdotis, quod absit, evenerit ut, missam cantans, panem usque ad "Qui pridie" oblitus fuerit, hostiam tunc occulte sumat et super corporalia ingemiscendo ponat, subjungendo "Qui pridie." Ubicumque vero hoc prius cognoverit, assumpta hostia, incipiat ubi dimisit, et pro negligencia Deo in posterum satisfaciat penitendo. Si per negligenciam, quod absit, ad missam evenerit ut, perlecto canone et peracta consecratione usque "Per omnia secula seculorum; Oremus: Preceptis salutaribus," nec vinum nec aqua reperiatur in calice, utrumque statim occulte debet infundi, et sacerdos reiterabit consecracionem, ab illo loco² canonis, scilicet, "Simili modo, posteaquam cenatum est," usque ad finem; ita tamen quod illas duas cruces omittat quæ singulariter super panem fiunt. Aliter autem, juxta corundam opinionem. fieri potest, ne scandalum emergat in moram faciendo prolixam, maxime si plebei missæ interfuerint, videlicet quod, si hora percepçionis cognoverit sacerdos vinum cum aqua non esse appositum, utrumque continuo apponere debet, et formam verbi sive oracionis de consecracione sanguinis tantummodo dicere, videlicet "Simili modo," et cetera, usque "In remissionem peccatorum," ut plenum sit sacramentum. Tamen huic con-

¹ *averta*, MS.² *loquo*, MS.

sulendum prius conteri et dolere de tam enormi negligencia. Si autem, quod absit, cum aqua solummodo fiat consecratio, cum hoc expertum fuerit, sacerdos continuo vinum in calicem secrecius ponat, et a "Simili modo" incipiat, ut premissum est.

5 Si vero cantaverit cum vino sine aqua, statim, ut hoc cognoverit, mittat continuo aquam in vinum, et, si hoc post Dominicam oracionem primo perceperit, incipiat hic, "Oremus: Preceptis salutaribus moniti"; dicat iterum in silencio oracionem Dominicam, et postea sacramentum, ubi [dimisit], ingemiscendo prose-

10 284.] quatur; et si de simplici vino vel aqua sine vino consecratio peragatur, vinum reputatur pro sacramento, sed aqua non rep[utatur.] Idcirco ista negligencia de aqua major est quam de vino, et majori pen[itencia] emendanda. Curandum [est] ergo diligenter circa talia, et ut parum ponatur [de aqua in

15 calicem]. Est enim in significacione tantum, et est de congruitate hujus sacramenti, non de necessitate; et tamen, qui illam ex heresi aut contemptu omittit, peccat m[ortaliter]. Si] vero ex negligencia, ex eo quod nullam habet diligenciam, adhuc peccat mortaliter. Sed ex hoc quod semiplenam habet diligenciam,

20 peccat ve[nialiter]; sed tamen graviter, quia] hoc sacramentum cum omni diligencia est consecrandum. [Si autem contigerit] pro vino poni vinum corruptum, ita quod plene [fo. 106b. conversum sit in acetum; [aut si tantum de] aqua ponatur quod alteretur vinum a suis naturalibus saporibus, et tollitur [potencia]

25 conficiendi; et similiter tot grana alterius bladi in¹ frumento misceri possent cum frumento molendo, et insuper tanta posset esse corruptio² panis, ut si simpliciter desineret formam habere panis, quod non possit confici,—

De negligencia autem circa prolacionem verborum intelligendum quod, si in verbis consecracionis, sive panis sive vini, quæ fiunt de essencia sacramenti, fiat notabilis corruptio sincopando vel aliter, ita quod vox ipsa significacionis suæ formam amittat omnino, aut si transponantur verba, aut per saltum aliquod verbum omittatur, peccatur gravissime, et totum reincipiendum

35 est, scilicet: "Hoc est corpus meum," et cetera; vel "Hic est "calix," et cetera. Dubitatur tamen de ly "enim" si omitteretur, utrum reincipiendum esset.

¹ a, MS.² corruptio abesse, MS.

De negligenciis vero in verbis ante consecracionem et post, si perpendat se sacerdos omisisse aliquid, redeat et dicat et peniteat, quia graviter peccavit. Si autem post consecracionem recolat se transisse de verbis ordinatis ante, non debet redire, sed conteri¹ et penitenciam agere de negligencia. Negligencia enim ibi est
 5 285] gravissima, ubi omnis diligencia adhibenda est. Si per negligenciam fortasse contingat, ad signaculum ubi dicitur "In ipso," quod corpus Dominicum sanguinem tangat, posita patena ante calicem, debet hostiam super ipsam patenam, in
 10 parte videlicet patenæ calici propinquiore, ita caute locare, ut pars madida hostiæ nec corporalia tangat neque patenam. Qui videlicet, dum dictum est "Da propicius pacem," et, ut moris [est], patenam interim osculaturus, tenebit hostiam reverenter ante calicem manu sinistra, quam denuo super patenam cum magna
 15 cautela reponet donec [fracc]io fieri debeat.

Si vero contingat quod hostia integra consecrata, ubi [dicitur] "Per ipsum et cum ipso," vel eciam hora qua fraccio fieri debet, in sanguinem ceciderit, [non] est extrahenda ut frangatur, aut digitis tangenda, quod absit, cum sanguine [Domini]co sit
 20 intincta; sed, excussis digitis reverenter ultra calicem, de quibus ceci[derat], faciat signacula debita et consueta cum digitis dextræ manus, tanquam [si hostiam] in eisdem rite teneret, ac postea, ubi fraccio fieri solet, hostiam in[gemiscendo] re]spiciat, atque mentaliter eam pro more frangendo dicat,
 25 "Per eundem [Dominum nostrum," et cetera]. De hinc calicem, ut moris est, inter manus tenens, signaculum [ultra sanguinem di]gitis faciat, pronunciando "Pax Domini." Ac deinde, ubi [dicit "Hæc sacrosa]ncta commixcio," signaculum similiter faciet, corpus /[et sanguinem] suppliciter [fo. 107.
 30 intuendo. Et postea ubi dicit "Adoramus sanctum corpus "[tuum," utr]umque adorando obnixe contempletur, et ante percpcionem, non sicut [alias] divisim, sed hoc modo conjunctim dicat: "Corpus et sanguis Domini nostri Jesu Christi prosit
 "mihi ad salutem corporis et ad remedium animæ meæ, in
 35 "vitam eternam, amen." Negligens vero conteri debet ac dolere, dignamque pro commisso agere penitenciam.

Ceterum, si contingat, fraccione facta, quod una seu duæ

¹ *converti*, MS.

porciones hostiæ, quas digitis manus sinistræ tenet sacerdos, in sanguinem ceciderint, non, quod absit, extrahi debent, sed in calice remanebunt; et nichilominus, hora qua dicitur "Hæc sacrosancta commixcio," residua pars hostiæ sicca existens, quæ
 5 286] videlicet pro hiis qui in peccatis volvuntur specialiter sumi solet, satis congrue, ut alias, in sanguinem dimittetur; atque extunc a celebrante explebitur sacrificium ordine quo paulo ante exprimitur, ubi specificatur de hostia integra, cum fortuitu in calicem sit lapsa. Memorata siquidem pars hostiæ tertia, si
 10 hora fraccionis in sanguinem ceciderit, ibidem proculdubio dimittetur, sacerdosque continuo, assumpta reverenter residua hostiæ minore particula inter digitos dextræ manus, faciet inde crucis signum, ut alias fieri solet, pronunciando "Pax Domini," atque iterum, cum dicet "Hæc sacrosancta commixcio," signaculum
 15 inde faciens, ipsam porcionem in sanguinem nullatenus ponet, sed reliquam devote respiciendo porcionem, quæ prius in calicem decidit, commixcionem sacram mentaliter faciat, fiducialiter et catholice credendo quod unum et idem est Christi corpus, licet per partes fuerit divisum; quoniam proculdubio corpus Domini-
 20 cum, sacerdote dispensante, tantum est in exiguo quantum esse constat in toto. Postea vero, signaculo ultra sanguinem hora commixcionis peracto, sacerdos illam particulam inter digitos sinistræ manus ordine quo prius continuo reponat.

Si ceciderit aliquid in calicem ante consecracionem, cum
 25 digito vel panno honeste extrahatur. Si vero sit venenosum aut quod abhominacionem faciat, totum deponatur in piscinam; et, loto atque terso calice, iterum paretur [et pro]cedat. Si vero post transubstanciacionem aranea vel musca in ca[licem] ceciderit, vel aliquod tale quod vix sine vomitu aliquando [aut periculo]
 30 sumi potest, provocanda est musca vel aranea ut a sanguine [se subtrahat], aliquo modo decenti, ita tamen quod non evadat, sed tenenda [est contra la]bium calicis leniter, usquequo sanguinem sumpserit. Deinde [fiat] vini infusio in calicem, ut moris est, et sumatur. Po[stea vero illud quod intus]
 35 /cciderit debet in calice vino sepius perfundi et, quanto [fo. 107b. caucius et dil]igencius fie]ri potest, ablui. Sed et illam ablucionem sumet sacerdos vel aliquis alius, ac deinde, more solito, fiat aquæ infusio et purificetur calix; atque illud de[mum, quod]

intus cecidit, super piscinam sive sacrarium comburatur, et cinis intra altare vel sub altari recondatur. Sed, si illud quod in
 287] calicem cecidit sit venenosum, et timeat sacerdos quod species vini sit infecta, consulunt quidam, quia non est bonum
 5 temptare Deum, quod ipsa species vini sive ablucio rei supra sacrarium comburatur, aut in illud fundatur. Si sanguis in calice congeletur, tamdiu desuper exaletur donec dissolvatur, vel pannis reverenter apponatur calix, aut, si aliter fieri non possit, debet solidum transglutiri. Si vero in sanguinem lacrima ceci-
 10 derit, non est multum curandum. Cavendum tamen sollicite ne contingat. Si contigerit aliquem pannum altaris aut ex aqua aut ex vino madefactum fieri, non cantetur missa super illud, donec pannus ille ablatus fuerit, si alius habeatur qui superponi possit. Si contingat quod illud quod in calice est ante obsecrationem
 15 corporis super corporalia ceciderit, si alia habeat corporalia, mutet ea, et preparet iterum calicem et procedat. Si non habeat alia corporalia et possit sine scandalo, non procedat, sed totum amoveat; quod si non potest, ponat vinum et aquam in calicem et procedat. Nec est periculum de vino quod est in
 20 corporalibus quod consecratur, quia non intendit illud consecrare. Si vero ceciderit post consecrationem corporis et ante consecrationem sanguinis, accepto corpore reverenter inter digitos sinistræ manus, mutet corporalia et paret calicem et procedat; vel ponat interim corpus Dominicum, si necesse videatur, super
 25 patenam, hoc observato quod pars illa patenæ, ubi jacuit eucharistia, ultra aliquem calicem sive sacrarium vino aut latice abluatur, priusquam inde denuo ministretur.

Si super altare, post consecrationem sanguinis, calix stillaverit, sacerdos continuo stillam sorbere, lambere, suggere, et
 30 extrahere debet, quantum potest, et cum residuo, [si] quid in calice fuerit, in missa procedere. Et, si solummodo super corporalia stilla[verit], ab ipso sacerdote cum omni cautela modo sorbebitur prelibato; atque post missam [rescindend]um est ipsum corporale, et in loco reliquiarum cum veneratione servan-
 35 dum. [Si vero palla] altaris inde tincta fuerit, recidenda est illa particula et penitus ab[scidenda, quantum] videlicet aspercio sanguinis comprehenderit. Et, si super casulam vel [albam deguttet], similiter fiat. Si vero super aliud quodcumque vesti-

mentum, consi[milis fiat abscisio, qu]ales et quotcumque fuerint
 288] panni super quos deguttet. Dehinc [abluentur] [fo. 108.
 vino et aqua in aliquo calice usque tercio; et prima ablucione
 utatur unus sacerdos [aut elericus], vel eciam plures, et panni
 5 reponantur cum reliquiis, ut serventur perhenniter [cum eis].

Hæc est approbata magistralis instructio. Si, quod absit,
 pallæ altaris et corporalia seu vestimenta sanguine Dominico
 fuerint intincta, quod laventur tribus vicibus, semel videlicet
 vino, et postea bis aqua, et ab aliquo sacerdote, calice subter-
 10 posito, et vini ablucio a ministro sumatur, aquæ vero ablucio
 in calice similiter recipiatur. Sed, si voluerit sacerdos, in
 sacrario fundi potest. Et, si remanet aliquod vestigium sanguinis
 post locionem in pallis vel vestimentis, pars illa scindatur et
 comburatur, et cinis cum reliquiis reponatur. Corporalia
 15 tincta solent quidam scindere et cum reliquiis reponere; set
 tucius est quod comburantur, si non debeat cum illis amplius
 ministrari. Potest autem, pro quorumdam arbitrio, cum eis
 postea celebrari, licet fuerint tincta, nisi sit notabile vestigium
 tinctionis.

20 Si vero sanguis in terram ceciderit, lingua reverenter lingen-
 dus, extergendus, et radendus est locus ille, sive lapis, sive
 lignum, sive terra sit, et pulvis sive pars terræ colligetur quam
 melius poterit fieri; et eodem modo, sicut sanctissima res,
 servabitur cum aliis reliquiis. Si vero non poterit locus mani-
 25 feste deprehendi ubi ceciderit vel effusus fuerit, abluent tamen
 vel radent aut colligent de terra pulverem ab illo loco in quo vel
 circa quem maxime crediderint effusum sanguinem fuisse, aut
 corpus cecidisse, condentque in sacrario; et, si opus fuerit, locus
 scopis mundetur. Et matta sive fenum aut stramen, cui fortasse
 30 infunditur, igni concremetur, et cinis in sacrario recondatur.
 Si autem de corpore Domini super pallam altaris aliquid ceciderit,
 vel super quodlibet aliud vestimentum, non incidetur sed vino
 abluetur, et a ministro sumetur ipsum vinum. Si autem super
 lignum vel lapidem ceciderit eucharistia, modus superscriptus
 35 de sanguine Domini teneatur. Si sacerdos, post elevacionem
 hostiæ, invenerit eam per medium seu quovis alio modo casua-
 liter fractam, ponat partes reverenter ante calicem super corpo-
 ralia, vel eciam loco eodem super patenam [propter] minucias

fragmentorum, ac debito tempore cum ipsis partibus faciat sig[nacula] super calicem, quam caucius poterit, ubi dicit "Per 289] "ipsum et cum ipso"; ac [denuo reponat] eas pristino loco. Quas si super patenam locaverit, dicturus "Da [propicius
 5 "pacem"], ponat eas interim super corporalia; vel etiam eas ante pedem calicis [manu sinistra] teneat, et super patenam iterato collocet, atque fraccionis hora, prout salubrius censuerit, magis proportionaliter hostiam frangat, atque cum [una porcione, ut] moris est, debito tempore commix/cionem faciat. [fo. 108b.
 10 Si [vero inconsiderate per] mentis alienacionem ante "Pater noster" hostiam proportionaliter fregerit, [ubi dicere] deberet "Per ipsum et cum ipso," et hoc perpendat antequam dicat "Per omnia secula seculorum," "Pax domini," et cetera, cum ipsis porcionibus faciat signacula omissa et oblita, [et ipsas por]ciones
 15 postea, modo prestenso, super corporalia aut patenam ante calicem ponat, subjungatque "Per omnia secula seculorum," "Oremus: Preceptis salutaribus," et cetera; atque tempore debito ipsas eleuet porciones, scilicet ante ultimum "Per omnia." Si vero hoc non percipiat, nisi usque post "Pax
 20 "Domini," vel postquam miserit unam partem in calicem, dicunt quidam quod debet procedere et de negligencia penitere, vel, si potest sine scandalo, saltem privatim dicere quod transivit. Alicui videtur quod, si sit solennitas vel populus astans, debet reincipere ante "Pater noster," "Oremus: Preceptis," et cetera.
 25 Et minus scandalum erit in populo, si reincipiat, quam si non. Et cum utrobique sit scandalum, minus scandalum est eligendum et minus periculum.

Si de naso sacerdotis in missa sanguis effluxerit, vel nauseam passus fuerit, afferantur vasa a ministro et reincipiatur, ne
 30 contaminentur sancta; et postea, terso naso vel abluto ore, quantum caucius potest, incipiat ubi dimisit. Si quis statim post sumpcionem Dominici corporis et sanguinis passus fuerit nauseam, recolligatur reverenter quod ejectum est et in piscina comburatur, et pulvis cum reliquiis recondatur vel in pisci-
 35 nam mittatur; nisi aliqua pars eucharistiæ integra reperiatur, et tunc illa cum magna reverencia sumatur a sacerdote, si potest. Si vero non potest præ abhominacione, lavetur in calice et mundetur et ponatur inter duas hostias non consecratas, et

sic sumatur ab ipso vel ab alio, et vomitus alius comburatur, ut
290] dictum est. Quod si corpus Christi fratri infirmo datum
reicitur, prout diligencius poterit suscipiatur, et contritum in
calice cum vino sumatur, si integrum sumi non potest, eo quod
5 ore alterius projectum est. Reus autem hujus negligenciæ, et qui
cum eo particeps fuerit culpæ, competenti subjacebit disciplinæ.
Si quis patiatür continuum vomitum, tucius est quod non detur
ei eukaristia, quia suffi[cit ei fides et] bona voluntas. Si sacer-
dos, prius quam inceperit canonem, [infirmatē] incurrerit,
10 innitatur super altaris crepidinem vel, si opus est, se[deat donec
con]valuerit, et postea incipiat ubi dimisit. Sed, si egritudinis
[accidit alicujus] eventus quo [in]ceptum nequeat aliquo modo
consummare misterium, [induatur alius] sacerdos et incipiat ubi
ille dimisit, si ille egrotans sacer[dos possit ei indicare] ubi
15 dimisit. Si autem non potest ei indicare, incipiat ibi, [ubi per
certa signa credat] sacerdotem priorem dimisisse, eciam si prius
celebraverit. [Si autem non] sit presens alius sacerdos, [fo. 109.
suo ministro evidenciori modo quo [possit locum] ubi dimiserit
insinuat, et usque in crastinum expectetur, atque tunc [minister].
20 secundum quod verius poterit, alii sacerdoti ubi debet incipere
innotescat. Quod si penitus ignoratur utrum dimisit sacerdos
egrotans ante consecracionem vel post, quia periculum esset
iterare verba sacramenti vel pretermittere, consulunt quidam
quod alius sacerdos hostiam illam cum calice ponat in seques-
25 tris altaris cum magna reverencia, atque, finita missa, sumatur
a ministro vel ab alio ad hoc parato, et panis, vinum et aqua
denuo ministrentur, reincipiatque sacerdos ab illo loco, "Hanc
“igitur oblacionem,” et cetera.

Propter consimiles casus debent ministri altaris esse valde
30 diligentes, nec jacere prostrati, sed stare et diligenter considerare
processum sacerdotis in consecracione, ut, si forte aliquid omi-
serit, possint ei per aliquod signum intimare, et, si egrotare
contigerit, possint alii indicare ubi dimisit. Diaconus vero in
casu prelibato nichil est factururus, maxime si consecraverit sacer-
dos, nisi forte calicem cooperiat et ad altare reverenter custodiri
35 faciat.

[Henceforward the MS. has been so severely damaged, especially in the margins and corners of the text, by the action of fire, becoming more imperfect and discoloured as we proceed towards the end, that it appears unnecessary to continue to print a reconstructed text, which more and more must depend upon and repeat the text of St. Augustine's. Let it be enough, then, to give in the following pages, as far as the state of the MS. will allow, passages which vary from the Canterbury text or supply entirely new matter.]

[255, l. 19.]

- 10 Ita prostratus dicat: "Requiro misericordiam Dei, [fo. 109b.
 "et nostræ dominæ sanctæ Mariæ, et sancti Petri, et sancti
 "Edwardi, et sancti Benedicti, et omnium corporum sanctorum
 "istius ecclesiæ, et vestram et conventus hujus cenobii" (vel eciam
 magis usualiter sic, "et conventus de hic intus") "ut con-
 15 "cedatis michi habitum monachalem." Gallice vero sic: "Jo
 "requer la merci [Deu, e] de noster dame seinte Marie, e sein
 "Pere, e seint Edward, e seint Beneit, e tu]z les cors seinz de
 "ceste eglise, e la voster, e le covent de cyenz, ke vos me
 "[graun]tez le habit de moyne." Quo dicto, jussus surgere dicat
 20 ei abbas: "Rem qui[dem non] facilem et duram petis, sed
 "perseverantibus et hominibus bonæ voluntatis propter spem
 "retribucionis facilem."

[259, l. 5.]

- In capitulo non clametur, sed, cum post tabulam [fo. 111.
 25 lectam aut oracionem de regula factam recesserit, precipiatur
 suo magistro a capitulum tenente, si eum alicubi offendisse per-
 ceperit, ut secundum offensæ exigenciam illum castiget ordinate.
 Et, si culpa tanta fuerit, ut merito debeat verberari, accipiat eum
 custos suus cum alio fratre, atque in capella beatæ Katerinæ vel
 30 alio secreto loco, serato interim ostio, juxta qualitatem et quan-
 titatem delicti, quod promeruit paciatur. Et hoc ita fiat a suo
 magistro, absque alicujus exhortacione, quociens pro qualicumque
 reatu fuerit necesse. Qui si forte suo custodi fuerit inobediens,
 postquam pronunciaverit "Benedicite" more solito, dicente

- magistro suo ut moram faciat, vapulet in capitulo, indicato peccato sibi pro quo dignus est verberari. Flagellabitur autem acrius pro qualicumque culpa quam si jam professus esset, ut fiat, quod apostolus precipit: "Probate si ex Deo est spiritus."
- 5 Melius enim est ut ante professionem, experta paciencia, recedat verberatus, quam post professionem, per impacienciam, affugiat dampnatus. Suscepto autem corporali iudicio et audito p[re-
siden]tis imperio ut recedat, inclinatus se ordinate, ut moris est, revertatur [con]tinuo ad ostium et dicat iterum "Benedicite,"
- 10 antequam exeat.

[263, l. 27, after *contingat.*]

- Nam olim liberacio de pannis nigris ante num [fo. 113. annuatim fieri consuevit, quæ nunc circa festum sancti Jacobi multociens fieri solet. Et ideo, si contingat quod aliquis novi-
- 15 cius in die ejusdem apostoli radatur, et post eundem diem eorundem pannorum fiat liberacio, atque sequenti anno fortasse ante diem illius apostoli eorundem agatur pannorum distribucio, ipse minime professus, licet annus suæ probacionis minime compleatur, si tamen illius magister de sua conversacione sit
- 20 contentus atque de ipsius melioracione et perseverencia fiduciam habeat certaue indicia, pannorum liberacionem, sicuti et fratres professi, proculdubio est habiturus; eo quod illa tunc sui temporis in monasterio secunda est nigrorum distribucio pannorum, nec debet minime professus, ex decreto capituli, nisi solummodo
- 25 primæ liberacionis eorundem experts esse pannorum. Illud idem, quoad statum minime professorum, de peliciis de Okham est similiter observandum, quarum videlicet liberacio, prout per capitulum est provisum et instructum, in die sancti Michaelis aut saltem ante diem Translacionis beati regis Edwardi absque
- 30 ulteriori dilacione fieri debet annuatim.

[265, l. 10, after *inclinat.*]

Is autem qui petitionem facit, licet omnium illorum [fo. 113b. ultimus sit in ordine, medio loco stabit ibidem, ad gradum

videlicet, et postea similiter [cum] ante suum egressum pronunciat "Benedicite," atque ex tunc ad totum speciale professionis obsequium, quousque dealbentur, ceteris proponetur; in choro tamen et in refectorio suæ conversionis occupabit locum.

- 5 Benediccionem itaque impetrata pedibusque abbatis deosculatis, iterum suppliciter se prosternant, et, inquirente abbate, ut prius, quid petant, respondeat qui petitionem fecit ita, solo prostratus: "Sire, nus vus preum ke vus priez por nos, ke nos puyssum
 "reseyvre la benezon de moyne, ke Deus en soyt paye e ke soit
 10 "al salvatiun de nos almes." Vel, si fortasse solus exsistat, tunc dicet [sic]: "Sire, jo vos pri ke vos preez por moi, ke jo
 "puisse en teu manere [rece]yvre la benezon de moyne, ke Deus
 "en soit paye e ke soit al salvaciun [de ma] alme."

-
- Postquam vero suam prescripserint professionem, et dicta sibi
 15 fuerint omnia quomodo sint agenda, et maxime de oblacione panis et vini facienda aliisque circumstanciis ad plenam sint instructi, atque secrecius cum abbate de anima sua, ut moris est, fuerint prolocuti, cum inchoata fuerit magna [missa] ad quam debent benedici, generalem abbati ad introitum missæ faciant
 20 confessionem. Atque in vestibulum continuo ducantur, et ibi cucullas exuant, quæ statim honeste complicantur, hoc observato, ut ad induendum sint promptiores, quod in partem transversam nullatenus mutantur; set calce vel aliunde signentur ut alternari nequaquam possint, et induat unusquisque froccum absque
 25 cuculla super pelliciam sive tunicam quam habet indictam.

[272, l. 3, after *offendiculum*.]

- Hora vero matutinali, tres oraciones solito more sunt [fo. 116b. facturi, ita videlicet quod eorum magister paulo inferius oret pariter cum eisdem. Ante primam et ante horam quæ magnam
 30 missam vicina precedit, necnon et post prandium atque post vespervas, quando non cenant, et quociens fuerit necesse, in dormitorium sunt ducendi.

[272, l. 32.]

Si autem conventus non cenaverit, tunc inter potandum sedebit superius magister eorum in ordine suæ conversionis, atque dum ipsi bibunt, egresso prius conventu, sedebit pariter
 5 cum eis modo et loco eodem, quo ad refeccionem sedebat.

[274, l. 23.]

Subnectitur institutio domni abbatis Ricardi [fo. 117b.
tercii ex unanimi assensu et voluntate totius capituli,
quod in sexta videlicet feria noviciorum est agenda
 10 *professio, cum aliis duabus institutionibus ejusdem.*
Et de petitionibus ad gradum faciendis. xxvj.

Anno graciæ M^o. cc. lxx^o. in vigilia translacionis beati regis Edwardi, statutum est a venerabili abbate R. tercio, ex assensu totius conventus in pleno capitulo, quod novicii ab illa die in
 15 posterum, anno probacionis suæ ordinate completo, in sexta feria semper suam facient professionem, atque ad mutacionem Dominicæ resurrectionis in Dominica dealbentur, nisi alio die fortasse processu temporis, ob aliquam causam rationabilem et manifestam, necessario aliter fieri oporteat. Antiquitus
 20 autem professionis solennitas fieri non consuevit, nisi capa ad missam in choro fuisset, vel festum xij. lectionum ipso die celebraretur, ut in Quadragesima; tunc enim fiebat ad magnam missam, et, ob reverenciam domni abbatis, duo erant cerei ad eandem, licet in choro [ca]pa non fuisset; sed conversus thurifer
 25 non induebatur, eo quod tunc non ministrabatur incensum. Nunc autem fieri oportet pro indifferenti, tam privatis quam festis diebus, [sive] capa in choro fuisset sive non, eo quod semper, ut prefetur, in sexta feria ... o est agenda professio.

Statuit insuper eodem instanti memoratus abbas, ex [unan]imi
 30 voluntate capituli, quod omnes presbiteri qui ab illa die in posterum habitum mona[chalem]† in hoc monasterio sunt recepturi, omnino faciant tabulas minutas, sicut et [fratr]es inferioris ordinis, per unum videlicet aut duos annos, seu per quantum

temporis [fuerit]† necesse, donec de rebus singulis quæ ad ordinem spectant usu et experimento plenius sint instructi.

Preterea statuit idem abbas R. tercius in pleno capitulo Sab-
bato ... Paschæ, anno gratiæ M^o. cc^o. lxxv^o., ne unquam
5 de cetero fratres laici conversi cum [fratrib]†us in domo quæ
misericordia nuncupatur aliquo modo publice aut privatim
[loqu]†antur, licet eisdem prius in eadem reficere, pro quorum-
dam indiscreto arbitrio ... eraria, rectas et antiquas
ignorantium consuetudines, fuerit quandoque ... cum
10 ipsi laici secreta capituli monachorum nesciant, neque scire
[possint],† ... quod ipsi, quociens sibi sanguinem/mi- [fo. 118.
nuunt aut recrea[cionem] ...]nt, in camera abbatis, ubi laici
conversantur, aut eciam prioris, si forte noce ... vel saltem
in domo infirmorum ordinate reficiant.

15 Inter hæc sciendum est quod ista peticio stando est agenda
ad gradum in capitulo, petita prius ibidem cum prostratione
misericordia, in die quo quis ordinari debet in sacerdotem, vel
eciam alio die priusquam a domo recedat, quando alibi quam in
hoc monasterio ordinari debet: "Sire, jo vus pri ke vous priez
20 "pur moy, ke je puysses en teu manere receyvre le ordre de
"sacerdotlz ke Deus en soite paye, e ke soyt a salvaciun de
"nostre alme." Sed si plures fuerint dicitur sic: "Sire, nous vous
"preum ke vous priez pur nous, ke nous puyssum si receyvre
"le ordre de sacerdotlz ke Deus en soit paie, e ke soit a salvaciun
25 "de nous almes." Atque dum jungitur a presidente fratribus
oracio specialis pro eo facienda, stabit ipse majestati obnixè
inclinans. Ac deinde continuo aliam sumet veniam, misericor-
diam petendo, et surgens dicit: "Sire, si jo ai a nul frere
"trespasse, jo pri pur Deu ke y me soyt pardone"; vel, si, plures
30 fuerint, dicatur sic: "Sire si nous eyum a nuyl frere trespasse,
"nous prium por Deu ke y nous soyt pardone." Quo dicto,
respondeatur a presidente: "Karissimi fratres," vel "karissime
"frater, indulgeat tibi Deus omnia mala quæ gessisti, et una
"cum amore fraterno tribuat tibi gratiam et misericordiam, quam
35 "humiliter ab eo deposcis." Quo audito, inclinet suppliciter et
sessum redeat. In die vero quo quis primam missam est
celebraturus, petita ad gradum in capitulo cum prostratione
misericordia, eriget se et dicit: "Sire, jo vus pri ke vus preez

“pur moy, ke jo puisse en teu manere fere le service, ke Deus
 “en soit paye, e ke puyse profiter a moy, a vifs e a morz, por
 “queu jo doy prier.” Et, hoc dicto, suppliciter stabit inclinus,
 do[nec] pro eo a presidente quæ voluerit oracio fratribus sit
 5 injuncta, et tunc erigens se [rece]dat.

[276, l. 24.]

Vel eciam Gallice sic dicat: “Jo frere N. prometz [fo. 118b.
 “establete, e chastete, e honeste conversaciun devant Deu e tuz
 “ses seynz, e ke jo serrai obedient, e viveray sans proprete tant
 10 “cum jo averay a vivere.” Aut saltem patria lingua dicat hoc
 modo: “Hic frere N. byhote stede vastnesse and chaste lyf, at
 “fore God and alle hys halewen, and þat hic sal ben bousum and
 “liven withouten proprete al my lyf tyme.”

[279, l. 8.]

15 [Tunc], aspersa aqua benedicta super habitum et [fo. 119b.
 super conversum, exuet eum vestimento superiori quo vestitus
 est, et induet eum habitu sanctificato, dicens: “Accipe hanc
 “vestem, indue sanctitatis decorem, ornare habitu regulari, cum
 “timore et reverencia. Sitque tibi hoc indumentum in recorda-
 20 “cione professionis tuæ, quod, interveniente beata Dei genetrice
 “semperque virgine Maria, et beato Petro, apostolorum principe,
 “patrono nostro, necnon et beato magistro nostro Benedicto,
 “cum bonorum observancia operum, ignita castitatis lampade
 “suffultus, immaculatum ante tribunal Christi proferas; per
 25 “Christum.”

[282, l. 11.]

Cum autem per aliquod tempus visus fuerit ordinate [fo. 120b.
 se habere, atque ad plenum fuerit instructus, injungetur ei aliquod
 officium quod melius [sit]† injungendum. Vestimenta et alia
 30 quæque necessaria eidem plenarie a con[ventu] invenientur
 suo perpetuo; nisi fortasse in abbatis specialiter steterit
 obsequio, [quia]† tunc ab abbate per illud tempus debent sibi

proculdubio omnia necessaria honorifice exhiberi. Alia vero, quæ ad gestum religionis et ordinem suum spectant, exequetur obtemperanter ac devote, prout a suo custode fuerit edoctus, absque cujus consilio et sciencia de nulla re temporali se
 5 interponere debet; nisi forte de precepto abbatis aut ex communi providencia abbatis et conventus aliqua cura exterior ei commendetur, quia tunc certis horis et temporibus domi redire debet, ad minus vero quater per annum magistro suo confiteatur, et de suis excessibus Deo satisfaciat, atque
 10 communicetur. Quando vero a magistro suo licenciatus in villam sive civitatem pro aliquo est iturus [em]olumento non cum quo aut quibus voluerit, sed cum quibus magister jusserit incedere [debet].† Et, cum venerit quo voluerit, loquatur, stet, et sedeat ordinate; hoc observato [quod non]†
 15 alicubi notabilem trahat moram, et quod in incessu, in habitu, in omnibus motibus [suis]† nichil fiat quod cujusquam offendant aspectum, sed quod suam deceat sanctitatem; nam ca[pucio]† ut capello uti non debet, maxime in procinctu abbaciæ, nec eciam alibi in presencia [mona]chorum, nisi sit forte pro majori
 20 necessitate et ex eorum permissione ac licencia. Frater vero laicus conversus, ut nulli dubium est, capitulo monachorum interesse non [debet, nec]† illius ei a quoquam, quod absit, secreta penduntur; sed neque debet interesse ubi [fuerit]† monachorum de ordinis disciplina secreta collatio sive privata
 25 refeccionis utrobique monachis omnimodam, debito more et consueto, intus et extra licenciam. Et si forte per aliquam partem claustrum transitum habeat dum in eo conventus [est, detecto]† capite, humiliter incedet, et si cui monacho obviaverit, manibus in crucis [formam]† [h]ilare processis, obnixæ, ut moris est, inclinabit.

Mensam vero [in refe]ctorio per se habebunt fratres [fo. 121. conversi; quibus eciam misericorditer a coquin[ario de necessar]iis, sicuti et ceteris, est ibidem ministrandum. Sed ipsi revera, eo quod capitulum, hora refeccionis conventui
 35 nullatenus obsequentur, nec est eis licitum ensa conficere monachorum, in refectorio maxime, aut in domo quæ juxta refectorium misericordia nuncupatur. Alibi vero, ubicumque fuerint cum monachis commensales, extremi semper accumbent.

Atque inter prandendum, cenandum, et potandum, sicuti monachi, silere debent, maxime in refectorio, juxta illud apostoli: "Unusquisque panem suum cum silencio manducet."¹

Qui eciam cibum aut potum alibi sumere non debent, quam in
 5 [loco]† specialiter eisdem assignato; nec debent potum post completorium bibere, nisi egritudine [comp]ellantur. Quociens autem in refectorio prandent aut cenant, conventum post (?) in ecclesiam humiliter subsequantur atque ibidem, nisi aliquod eis officium fuerit injunctum, si conventus dormire debeat,
 10 orationi usque ad vespervas sive completorium pro more vacabunt.

Qui eciam ubicumque fuerint fratres honeste se gerent; atque ab omni juramento et verbis ociosis, detractoriis, frivolis, pungitivis, clamoris, derisoriis, et vanis rumoribus, tanquam
 15 Deī servi, se funditus abstinebunt; nulli malum pro malo reddent, neque servientes sibi commissos pro aliquo facinore, quod absit, percucient; sed per subtractionem de eorum stipendiis aut corrediis, seu quovis alio meliori modo, a suis superioribus monachis seu laicis personis potius castigentur.
 20 Cum autem fuerint fratres conversi in domo, aut in ecclesia, ubicumque feminæ fuerint, invicem continenter suam pudiciam servant; nec feminæ, quod absit, capita eorum solvent nec pedes, nec lectum faciant. Lumen de nocte, si fieri potest, in quacumque domo jacuerint ante se ardere faciant. Nunquam
 25 nudi jaceant, sed staminiis [vesti]†ti, et circa lumbos cincti, ordinate paudent, atque in lectis suis silenter [ma]neant. Nullus fratrum alium fratrem suum accuset, eciam si tribunali-ter et probare possit; set, si duo vel plures fratres simul fuerint, et unus illorum ... vivendo male se habuerit,
 30 alter frater non eum apud aliquos diffamare [de]bet, neque magistro suo viciū illius protinus intimare, sed primum per se prem[oneat]† eum, et, si se voluerit emendare, adhibeat secum duos vel tres ad e[um] corripien]†dum, et, si se emendaverit, inde gaudere debet. Si autem emendare [noluerit]†, tunc quod in eo
 35 viciosum est magistro suo denunciaret, et secundum hoc [quod]† decreverit de ipso fiat. Si autem aliquis frater altercatus [cum quovis]† fuerit fratre, et querimoniam inde magister suus

¹ II Thess. iii, 12.

habuerit, ta[*lis est sen*][†]tencia : septem diebus jejundet, quarta videlicet /et sexta feria, [et] ceteris quatuor diebus in [fo. 121b. cibo Quadragesimali, ita tamen quod in Dominica [more][†] utatur consueto. Et, si percusserit, quadraginta diebus eodem
 5 modo penit[ens tunc][†] temporis a fratrum consorcio seques-
 tretur. Si vero aliquis frater fuerit cont[inue][†] quovis alio modo non bene se habens, et a suo magistro privatim, et eciam coram suis frat[ribus] monachis, bis atque ter correptus et am-
 monitus fuerit, et, diabolo instigante, se emendare et obedire
 10 noluerit, modo predicto a fratrum consorcio per quadraginta dies segregetur, et in terra sine mensa et manutergio solitarius comedet. Verumptamen in tali casu, pro rebell[i]o scilicet, si, quod absit, forte contingat quod suo renuerit obtemperare magistro, p[otes]t[†] eum idem suus magister, absque repre-
 15 hensione, quo voluerit die, terminato capitulo, custodi [qui][†] ordini preest coram omnibus, priusquam exeant, presentare, illius obstinaciam eisdem intima[ndo], ut sic confusus magis erubescat, atque ibidem, egresso prius conventu, vel quo voluerit loco, juxta delicti qualitatem, iudicio eum subdere corporali,
 20 ac de[nique][†] eidem quamcumque decreverit injungere penitenciam.

Si autem aliquis fratrum, quod Deus avertat, peccatis exigentibus, in fornicacionem fuerit lapsus, si occulte peccaverit, occulte peniteat, et injungatur sibi penitentia congrua. Si
 25 autem comprehensus et publicatus pro certo fuerit, et longe a monasterio facinus perpetraverit, ne, quod absit, loci illius ordinarii se inde intromittant, mittatur ibidem magister suus, atque in eadem villa in qua facinus perpetraverit, Dominica die post missam, quando populus ab ecclesia est egressurus,
 30 videntibus omnibus, exuatur et a magistro suo, vel ab eo cui ipse injunxerit, corrigiis [et v][†]tirgis diutissime flagelletur et verberetur; quo facto, de omnium societate fratrum continuo [ex]pellatur; vel eciam, si abbati placuerit et conventui, domi festinanter pedester; [duc][†]fatur procuracio tamen rite ei
 35 donetur qua ad domum venire possit, et in elemosinariæ [dom]fo usque in proximam Dominicam recipiatur, atque post missam, in capella quæ ibidem [est, ista][†] die celebratam, tradetur modo prelibato coram ibidem existentibus, et a

- societate protinus expellatur. Postea vero, si Deus cor illius illustraverit, et ad eandem domum [reversus]† fuerit, atque se reum et peccatorem legisque Dei transgressorem confessus fuerit, et [emend]†acionem promiserit, misericorditer accipiatur
- 5 et penitencia digna sibi injungatur, [et per a]†ñnum integrum in loco extraneo teneatur; et in hoc spacio videant fratres [conversaci]†onem suam; et postea faciat suus mágister, ex abbatis et capituli assensu et censura, [quod melius]† sibi videbitur.
- 10 Et si aliquis fratrum voluntati propriæ dimissus in morte [procu]†buerit, et vivens magistro suo non ostenderit, nullum divinum officium [celebretur, sed ex]†communicatus in loco prophano aut in sterquilinio sepeliatur [cum suo]† proprio a fratribus dicentibus: "Pecunia sua sit in perdicionem"—

15

[293, l. 8.]

- In [nomine "Patris et Filii] et Spiritus Sancti, [fo. 122b.
- "recipimus vos in fraternitate^{te} ac spiritalem societatem
- "[nostram], rogantes Deum et Dominum nostrum Jesum
- "Christum, ut per merita et preces gloriosissi[mæ gen]itricis
- 20 "suæ semper virginis Mariæ et beati Petri apostolorum principis,
- "ecclesiæ [presen]tis advocati, et gloriosi regis sancti Edwardi,
- "patroni nostri, et sanctissimi [nostri] ordinis institutoris
- "Benedicti, et aliorum sanctorum quorum reliquæ in hac
- "basilica continentur, ac tocius curiæ celestis, vobis annuat^{tibi}
- 25 "et concedat, ut sitis amodo, [tam] in vita quam in morte,
- "omnium bonorum particips^{pes}, quæ in hoc monasterio et in
- "ecclesiis capitulo nostro specialiter confederatis in perpetuum
- "fient," etc.

[295, l. 19.]

- 30 Si autem qui admittetur illiterata sit [persona], cum introductus fuerit et manum posuerit super textum, modo prelibato, sic [est ei] Gallice prof[erendum]: "En le nom del Pere c

“del Fiz, e del Seint Esperit, nus vus recevum en nostre
 “fraternite a en nostre [espiritele] compaignie ; e si prium nostre
 “Seygnur Jesu Crist ke, par les merites [e les pri]eres la beneyte
 “pucele, sa gloriose mere, seinte Marie, e s[eint Pierre] prince
 5 “des apostles, ke avoe est de ceste eglise, e le glor[ius roy
 “Ed]ward, nostre cher patrun, /e seint Beneyt le glorius [fo. 123b.
 “[confessur, ke nostre] ordre establit, et tuz les autres seinz
 “de ques les reliques ciens rep[osent, e tute] la seint curt celestre,
 “ke il vus grante e conferme, ke vus seet desormes [en vie et
 10 “en] mors parceners de tuz les biens feiz ke a remanant en cest
 “muster ser[runt fet], c tutes les autres eglises ke sun especial-
 “ment a nostre capitre aliez, ce[st a] saver, en messes, en
 “psaumes, en oreisins, en veilles, en disciplines, en [afflicciuns],
 “en jeunes, en aumounes, e en tuz les autres biens feiz ke
 15 “de nus ou par[nus al] plaiser Deu serrunt feis. E si requerum
 “ententivement ke meymes sceo de la vostre part nus voillez
 “graunter ; lesquels choses nus deigne granter de ambe part
 “nostre Seygnur Jesu Crist, a loange e a glorie de son beneyte
 “nun, e nus e vus amene a [la vie] pardurable.” Responsoque
 20 a conventu “Amen” ; dictisque psalmis et oracionibus, ut
 supra, cum osculatus fuerit conventum is qui admittitur et ad
 gradum ductus, [dicetur] ei sic : “Tres cher frere, avant ces
 “hures vus avez ame e ceste esglise honore de vostre bone
 “volunte ; mes desormes a tute vostre vie estes tenu de [dette]
 25 “ceste eglise amer, les besoignes de ciens solum vostre pouer
 “avancer, e les mals desturber, e [nos] freres de ciens amer e
 “honorer. E sachez ke, quant nus averuin conu ke vus serrez
 “de vie, vostre alme serra especialemant asouz en nostre
 “prochein chapitre, e apres chapitre dirrum cinke saumes
 30 “especialment pur defuncz, e serra vostre glas sone, e en apres
 “un office serra pur vus fest en covent, sce est a saver ‘Placebo’
 “e ‘Dirige’ ; e une messe solenne, e checun prestre de ciens
 “chantera une messe speciale pur vostre alme, e les autres
 “cinkante psalmes del sauter ; e vostre noun serra es[crit] en
 35 “le brevet de nostre prochein frere ke apres cel hure murra, e
 “enveie par [tutes les] mesuns de religiun de Engleterre, e en
 “lur chapitres serra vostre alme [absouz] ; e si serra vostre nun
 “en nostre martiloge escrit, e checun an reherse [en nostre]

“chapitre, od les nuns nos freres ke de vie sunt, e le service del
 “anniver[saire en] covent serra celebre. E ore, chir frere, alez
 “a lez corz seinz de ceste [eglise], e priez dovoutement ke il
 “confirment ceo ke vus avum isy graunte.”

5

[297, l. 30.]

Sic enim provisum, ex tocius assensu capituli, a piæ [fo. 124.
 recordacionis abbate Ricardo Crokele est statutum, a tempore
 videlicet quo ecclesiæ de Pather[ichseye]† et de Wendleswrthe
 fratrum necessitatibus egrotantium sunt deputatæ, quod videlicet,
 10 in quibuslibet medicinalibus quam eciam in victualibus consuetis
 et necessariis, [fratribus qui] pro qualicunque debilitate extra
 chorum existunt ab infirmario, prout indiguerint, honorifice
 provideatur, sicut et illis qui in infirmaria decumbunt.

[299, l. 22.]

15 Qui proculdubio fratres, si die /tercio aut [quinto [fo. 125.
 vel septimo] sive nono se senciant emendatos, possunt et
 debent chorum [rite ing]redi, vel eciam alia quacumque
 voluerint die, licet eadem die minuti [sint]†, dum festum fuerit
 duodecim leccionum, quemadmodum ex recta consuetudine,
 20 quacumque voluerint die, chorum ingredi solent et debent fratres
 cum per subitam ... tanem infirmariam introierint, ut si
 gutta arcentur, ita quod gradus dormitorii [a]†scendere nequeant,
 seu alio quocumque morbi incommodo casualiter sint detenti,
 [quo]†minus, ante suum ingressum, ordinem in capitulo veniam
 25 sumendo facere queant. [Quod si]† fortasse longa egritudine
 afficiantur, atque in infirmitorio diucius existant, ... tunc
 proculdubio non nisi in xij. leccionibus vel festi principalis
 vigilia, ... r ingredientur, sicut nec illi qui ante suum ingressum
 in infirmariam ordi[nem in] capitulo fecerint veniam sumendo,
 30 ut moris est, aut saltem obnixè inclinando veniam sumere
 nequivissent, nisi sit in xij. leccionum festivitate aut festi
 principalis vigilia, in chorum nunquam revertentur, sicut nec
 medicinati, juxta quod paulo post enucleacius propalabitur.

[300, l. 19.]

Si vero [contingat] quod aliquis pro qualicumque egritudine, petita prius et optenta, ut moris est, [a priore] licencia, in conventu vel ecclesia extra chorum existens, preparacione
 5 sumpta, [medicinari] debet, veniam in capitulo sumens et misericordiam suppliciter supplens, dicet presid[enti]: "Per
 "licenciam vestram et per licenciam conventus accepturus sum
 "medi[cinam]." Et]† aliam veniam continuo sumens et petens
 misericordiam, subinferet: "P[eto]† et oretis pro me quod
 10 "eam possim salubriter et absque corporis [fo. 125b.
 "admittere." Quod si ita fecerit, ex recta consuetudine, ad opus
 aliorum sibi famulancium se (*sic*) et consolacium,
 habebit cotidie per quinque die[s de celera]†rio conventus
 corredium unum monachalem in pane et cervisia preter
 15 consuetum et cotidianum. Atque de hostillaria per ipsos
 quinque dies habebit co[tidie]† unum album panem cum uno
 gassone melioris cervisiæ, et unum ferculum gro[ssum]† carnis
 aut eciam piscis, juxta quod diei convenit, cum una pitancia seu
 ferculo. Necnon et de abbatis cellario singulis diebus preli-
 20 batis unam lagenam vini rite habiturus. Atque de sacrista
 candelas quotquot habet necessarias, una cum crasseto per
 subcamerarium; quod non renovabitur, sicut renovari solet
 crassetum fratris inuncti, nisi evidencior deponcat necessitas.
 De infirmario quidem, [una] cum medicinalibus aliisque neces-
 25 sariis, de busca et carbone ad ignem, quantum fuerit necesse,
 est rite semper habiturus. Qui si fortasse ordinem consuetum,
 in ca[pitulo]† veniam videlicet sumendo modo quo predictum
 est, facere neglexerit aut noluerit, nichil de premissis habebit,
 nisi ei de gracia aliquid impendatur, preter candelas de sacrista
 30 et preter illa quæ eidem ab infirmario rite debent exhiberi.

301 Aliter autem, [ut] prefertur, fieri solet quando aliquis
 frater inungitur, quia tunc duo famuli infirmarii, [aut]† ambo, si
 opus fuerit, aut eciam alternatim unus eorum, circa eum pernoctare
 [debent]; atque [iid]em ab hora qua inungitur usque ad
 35 octavum diem quo dealbari solet per se et eciam [per]† alios
 famulos honestos, si necesse fuerit, familiariter ac devote obsequi
 tene[n]tur. Pri]†ma die qua inungitur unum corredium monachale

- in pane et cervisia de cellario [conv]tentus percipient, inter se dividendum ; et secunda die panem ; atque die tertia justatam cervisiæ ; et sic deinceps uno die panem et altero cervisiam, usque ad diem octavum. [Ni]†si forte contingat quod frater
- 5 infirmus tam gravi morbo detineatur, quod sit necesse [quod]† qualibet nocte ambo famuli simul circa eum jugiter vigilando pernoctent ; quia tunc eis [sine]† dubio de celario conventus plenum corredium cotidie liberabitur, sicut et in prima [die],† sive unus eorum tantummodo aut ii (?) ambo circa eum vigilant.
- 10 Omnia de hostillaria quæ ... per quinque dies liberari solent fratri medicinato, ipsi cotidie famuli per ... sunt plenarie accepturi. Qui tamen, ut nulli sit dubium, vinum de celario [nu]llatenus admittent. Sed de camerario crassetum proculdubio est habiturus [frater inunctus], sicuti et ille qui medicinatur ;
- 15 atque de sacrista quatuor can[delas] quaqu nocte habebit frater qui inungitur. Cui eciam ultra octavum diem [si fuerit necesse et] dinoscatur morti potius quam saluti appropinquare, crassetum [jugiter per camerarium] atque candelæ per sacristam 302] debent ad sufficienciam humanitus [exhiberi]. Si [fo. 126.
- 20 vero in infirmaria decumbens fuerit aliquis ex fratribus, priusquam medicin[etur aut debet med]icinari, non (?) veniet in capitulum veniam accepturus modo supradicto, sed illud [tantum]-modo priori, aut custodi qui conventui pro tempore prefuerit, ostendet vel magistro suo, si in custodia sit, illud humiliter
- 25 indicabit, postulans ut conventui [commend]†atur, et ut pro eo in capitulo specialiter oretur. Quod si ita fecerit, habebit plenarie et [sine] aliqua diminucione illa quæ predicta sunt, ad sustentacionem sui et sibi famulancium. Qui quidem, resumptis viribus, si ante suum ingressum in infirmariam veniam or[dina]te
- 30 in capitulo sumpserit, chorum ingredi non debet, nisi cum conventus in capis [sint]† aut in albis, vel xij. lecciones habeant, aut eciam in vigilia sit alicujus festi principalis ; in qua quidem licite ingredi potest et debet, si incolumem se senciat, sive [con]-ventus ipsa die radatur sive non.

[308, l. 32.]

Fratres vero in infirmatorio jacentes, quociens [fo. 128b. necesse habent sanguinem sibi minuere, debent illud oretenus infirmario intimare; quod si fecerint, ordinate tenetur eisdem
 5 die secunda et tercia de una pitancia eorum necessitati congruente [i]p[se]† exhibicionem solitum et cotidianum specialiter providere. Consuevit insuper coquinarius fratribus singulis in infirmaria jacentibus, non solum eorum minucionis tempore, sed bis vel semel ad minus in qualibet ebdomada per
 10 anni circulum, de aliqua specialiter curialiter providere. Et sciendum quod ideo paulo superius inseritur quod, propria hystoria nondum cantata, fratrum minucio intermitteri debet, quia hoc pro consuetudine habetur, postquam hystoria aliqua semel est cantata, quod fratrum minucio causa illius historiæ infra illum
 15 annum impediri non debet, nisi sit pro octabis quæ in [albis]† coluntur, et non tunc pro hystoria propria, sed ratione caparum est cursus minucionis fratrum semper omittendus; quia, ut nulli dubium est, multo magis indecens est atque inhonestum, si ad missam solenniter celebratam, ad quam videlicet conventus in
 20 capis [f]uerit aut in albis, pauci sint fratres in choro, quam si pauci existant ad missam aliquam simpliciter celebratam, ad quam videlicet conventus froccis induitur. Sed [uti]†que, ex quorundam arbitrio, pro festo sancti Clementis intermitteri debet cursus minucionis, cum non tunc sint, cum propriis antiphonis
 25 in nocturnis, nisi quinque [solum]modo responsoria propria, absque antiphonis propriis ad laudes matutinas; [et re]†vera pro festo Invencionis beati Stephani, de quo novem sunt responsoria [propria, absque]† antiphonis propriis tam ad laudes quam in nocturnis, cursus fleubothomiæ solet impediri.
 30 Et, quia in quartis feriis Quadragesimæ non stant ad [ostium capi]†tuli more solito fratres, nec sibi sanguinem cursorie minuunt sed privatim, [de licencia]† prioris, si fortasse indigeant, solent ex moderno usu propter hoc in Quadragesimæ usque ad Dominicam in Passione Domini decem fratres
 35 minuendi ostium stare atque licenciari, si tot habeantur. Et, ut nulli [dubium est, tam illis]† qui in quartis feriis quam qui in Sabbatis minuuntur, debent

plene et honorifice procurari. Ad quod sciendum quod in die re, cum in Dominica aut in quarta [fo. 129. acciderit feria, et ex tunc usque ad Nata[le Domini]† in quartis feriis Quadragesimæ in quibus fratres, cursorie minuendi
 5 causa, non ad ostium capituli, sed de licencia prioris aut alterius inferioris ordinis custodis in capitulo sanguinem sibi minuunt, debet subcamerarius tempestive, ante magnam missam, ad priorem vel alium inferiorem ordinis tutorem qui capitulum tenuit venire, et ab eo inquirere si qui
 10 fratres fuerint minuendi, ea scilicet de causa, ut [sapi]†nter prevideat, ne de aliqua re defectum paciantur.

[309, l. 17.]

Novicii vero minime professi si infirmantur, et [fo. 129. cognoverit eorum magister quod fleubothomia nimium indigeant,
 15 poterit et debet, pietatis intuitu, minuendi eisdem annuere facultatem; qui eciam tunc, ut si prefertur egritudinis causa sanguinem sibi minuant, poterunt iterum de prioris assensu, ex moderno usu, per quantum tempus necesse eis fuerit, juxta quod eorum censuerit magister, cum fratribus in infirmaria
 20 morari ordinate; ita tamen quod, ducente eos suo magistro, in capitulum et ad collacionem cotidie veniant. Infirmarius vero, a tempore quo videlicet sepedictas de Pathericheseye et de Wendleswrthe obtinuit ecclesias, eisdem omnia necessaria, cum infirmi fuerint, plenarie [debet]† providere; sed nichil eis omnino
 25 ob causam suæ minucionis inveniet, nisi sponte [ve]†lit de gracia speciali. Qui proculdubio novicii carnes ante suam professionem [nullo]† modo sunt commessuri. Magister autem noviciorum, quando sibi sanguinem minuere [voluerit]†, poterit licite, si suæ sederit voluntati, novicios non professos secum tunc h[abere]†,
 30 et ipsi similiter pro urgentissima necessitate sanguinem sibi min[uere poterunt]†. Sed tunc proculdubio extra refectarium nullatenus reficient.

[312, l. 3, after *tenentur*.]

Olim siquidem tam infirmarius quam etiam fratres [fo. 130. in infirmitorio stagiarii, quibus inerat gradiendi facultas, ad vespertinas processiones per ebdomadam Paschæ et Pentecostes
 5 atque in festo Dominicæ Ascencionis venire consueverant, et ordinem suæ conversionis ad egressum processionis a choro exterius expectare, eo quod ad stacionem stabant singuli in ordine suo ; atque diebus jejunii, ut in vigilia Ascensionis, et feria quarta, quinta, et sexta ebdomadæ Pentecostes, cum conventu
 10 usque in dormitorium processionaliter incedebunt. Sed hoc totum, de eorundem scilicet adventu ad processionem ab infirmaria, ab usu moderno penitus jam recessit. Sed pro-
 [culdubio] sanguinati ac ceteri extra chorum existentes, qui pro recta consuetudine, [quando]† vesperæ in choro canuntur,
 15 ante altare beati Benedicti ad librum sedent [minu]torum et tanquam prompti ad progrediendum existunt, processioni semper post vespertas interesse tenentur, ut premissum est et ut alibi sp[ecificatum]† est supra, capitulo. xviii terciæ partis.

[312, l. 18.]

Antiquitus autem, usque ad tempus piæ recordacionis [fo. 130b. abbatis R. de Berk[yng], sanguinati tam in secundo et tercio quam primo suæ minucionis die in refectorio reficere consueverant, primo videlicet die superius cum ceteris in ordine suæ
 25 conversionis, secundo ac tercio die inferius ad tabulam minutorum. Claustrales vero suæ minucionis tempore a claustro egredi non debent, nisi de licencia speciali ; et maxime post collacionem nulli ex sanguinatis licitum est exire, nisi pro manifesta fuerit necessitate aut utilitatis causa, ut si curam
 30 habeat exteriorem.

[314, l. 11, after *admittent*.]

Ol[im qui]dem fratres minuti, tam post completorium [fo. 131. quam ante suas matutinas, sicut [et]† fratres in choro, tres

ordinate faciebant oraciones, quæ videlicet post completorium [ab]† ordinis custode, si affuisset, vel, si non, a sacerdote qui eorum senior erat, [de]†nominabantur. Sed proculdubio ante matutinas tres oraciones predictæ a sin[gulis, pro]ut versus
 5 matutinas incedebant, coram altari sanctæ Trinitatis fiebant ordin[ate, et] adhuc pro more fieri debent, prout in sequenti paulo post inferius

[315, l. 5.]

De suffragiis vero aut quibuslibet aliis quæ de nocte [fo. 131b.
 10 aut de die in conventu dicuntur, exceptis psalmis familiaribus et laudibus sive vesperis Omnium Sanctorum, nichil ipsi dicere omittent; adjecto quod pro pace postulanda fiat ibidem memoria specialis, et quod semper post matutinas dica[tur] ibidem "Preciosa," propter fratres qui res procurant exteriores et alios
 15 quibus ante ex consuetudine loqui licet. In tempore quidem Paschali non dicent; suffrag[ia] in laudibus vel ad vespervas, prout in choro dicuntur; sed sicut aliis temporibus dici [solent]†, excepta tantum commemoratione de Cruce et de Omnibus Sanctis. Neque in nocturno laudibus, vel
 20 ad horas diurnas, sive ad vespervas, tociens "Kyrieleyson, "Christeleyson" ante preces, quociens ad horas regulares in choro dicantur; sed pro mo quo numerum dimidiare debent, eodem scilicet modo quo in laudibus et ad [vesperas]† de omnibus sanctis proferuntur in choro, et quo
 25 dicuntur a canonicis seculares. Quociens autem legitur tabula anniversaria fratrum in capitulo pro aliquo anniversario dicuntur novem lecciones in choro, dicuntur lecciones, quia nunquam proculdubio ad librum minutorum sicut [di]cetur oratio "Deus indulgentiarum,"
 30 nisi ad "Dirige" novem sint.

[317, l. 16.]

Nam licet fortasse aliquis infirmitatis causa ad [fo. 132b. aliquid festum licenciatur sanguinem sibi minuere, vesperis tamen in conventu aut matutinis, nisi sponte voluerit, interesse

non debet; quamvis antiquitus sanguinati, necnon et fratres [si]† fuissent extra chorum, ad matutinas eciam de vigilia vigiliæ principalis festi [interesse]† consuevissent, et adhuc vigiliæ de anniversario principali et eciam vesperis, [quando]† canuntur, 5 interesse debeant. Sed suam quilibet minucionem semper plenarie [in pace] et oportuna quiete quibuscumque diebus rite tenere solent. Et quamdiu con[ventus fuerit] in choro, ipsi ad librum ante altare beati Benedicti morari debent; et, dum conventus [fuerit in cla]†ustro, ipsi in locutorio regulari reside- 10 bunt. Nam claustrales ab hora [qua sibi] sanguinem minuerint, sicut nec aliis temporibus, absque licencia a claustro [exire non de]bent, sicut nec fratres qui, causa infirmitatis, sunt extra chorum; nec debent [locutorium ingre]di secunda aut tertia die suæ minucionis absque licencia speciali; [quibus eciam 15 secunda] die post capitulum ut sanguinem suam videant et per curiam quo volu[erint] spacientur] licencia denegari non debet; sed ne[que] post prandium secunda die a [fo. 133. tur licite possunt cohiberi, eo quod post refeccionem videlicet ad librum [sanguinatorum ex]† consuetudine antiqua ordinate 20 sedere debent.

Si vero processio in al[bis debet fie]†ri secunda die minucionis fratrum aliquo tempore, tunc, ut predictum est, statim [quando]† pulsatur signum ad exorcismum salis et aquæ, albis debent indui et chorum ingredi, [sicut]† et alii fratres, si qui infirmitatis 25 causa fuerint extra chorum vel ab itinere reversi, ut specificatum est plenius supra, capitulo .lxxiiij. terciæ partis; atque, tertia post processionem inchoata, cum se ordinate inclinaverint ad "Gloria Patri," modo supradicto, a choro egredientur. Verumptamen, si in capis facta fuerit processio aliquo die dum fratres 30 causa infirmitatis sunt extra chorum, possunt et debent, facta processione, nisi eis debilitas aut necessitas evidencior causam prebeat exeundi, ad missam usque post evangelium in choro morari. Debent propterea tam ipsi fratres quam eciam minuti, secunda die sua minucionis, si missa matutinalis cum duabus 35 vel tribus aut quinque capis pro defunctis celebretur, eidem missæ ex consuetudine interesse; qui quidem tunc non in ordine suæ conversionis in choro stabunt, sicut quando capis induuntur ante aliquam processionem stare consueverunt, et

R

- cum missa canitur pro aliquo fratre defuncto qui ipso die sepelietur, sed in occidentali parte chori moram facient ordinate, ita videlicet quod seniores, ut sunt in ordine, ad orientem existant, ut premissum est. Hoc precipue observato quod, si
 5 totus conventus ad missam de quocumque anniversario induatur, quod ipsi extra chorum ad librum ante altare beati Benedicti non induti remaneant.

[320, l. 18.]

- non sint accepturi, nec etiam tercio die minucionis, [fo. 134.
 10 si dicatur letania post primam in choro, cum aliis prosterni debent, neque in sextis feriis Quadragesimæ ad psalmos penitenciales qui cum prostratione dicuntur post capitulum; expleto tamen, etc.

[322, l. 28.]

- 15 Nec debet aliquis, cum extra chorum fuerit, alicubi [fo. 135. a domo [recede]re; set neque gardinarius, extra chorum existens, ad gardinum ire, nisi [de] licencia speciali. Celerarius quidem forinsecus, coquinarius, aut infirmarius, cursorie minuendi, [ad hostium]† capituli stare non solent, ne alios
 20 excludant, eo quod de licencia prioris, quocienscumque indigent, sanguinem sibi minuere possunt.

[325, l. 10, after *predixerint*.]

- Qui quidem minuti tercia suæ minucionis die, quando [fo. 136. videlicet ad chorum ingrediuntur, si dicantur post
 25 horam septem psalmi cum letania, non, [ut]† prefertur, sicut ceteri fratres, ad letaniam prostrati jacebunt propter tedium sive [pe]riculum quod de tam morosa prostratione possit eis fortasse ingruere, sed, septem psalmis finitis, ante et retro se inclinantes, a choro ordinate exhibunt, et ad [librum]† minutorum
 30 letaniam omnes pariter cum devocione explebunt. Set proculdubio in sextis feriis Quadragesimæ, quando immediate post

capitulum septem psalmi penitenciales cum prostratione dicuntur, ipsi interim, sicuti et ceteri fratres, bene possunt et pro more debent prostrati jacere; nisi aliquis eorum fortasse incompotui fuerit, qui eciam, tunc facto inde signo priori, hora qua
 5 hiidem incipiuntur psalmi, a choro ordinate egredietur, eosdem psalmos ad librum minutorum ante altare beati Benedicti per se dicturus.

[326, l. 22.]

Moderno autem tempore poterit et debet idem [fo. 137.
 10 infirmarius debilibus egrotis tam de bosco et carbone quam de aliis quibuscumque necessariis, juxta [suam]† indigenciam, habundancius quam antiquitus consueverat hac [= ac] honorifice providere. Qui quidem, prout bonæ memoriæ abbate R. de Crokele, ex unanimi assensu et voluntate conventus, in pleno
 15 capitulo est statutum, tempore quo primitus idem infirmarius duas prelibatas optinuit ecclesias, ... claustralibus, quocienscumque de prioris licencia egritudinis causa fuerint [extra]† chorum, tam in pitanciis cotidianis quam in quibuscumque rebus necessariis, [si ali]† quod indigere videbantur, tenetur providere,
 20 juxta quod plenius specificatum est supra, capitulo proximo precedente. Necnon et senioribus utriusque partis [chori, qui]† ceteris debiliores existunt et magis recreacione indigent, cuilibet eorum aut semel aut bis in ebdomada, cum voluerint, saltem de una pitancia competentem recreacionem exhibebit; proviso
 25 quod, die precedente vel eciam summo mane ipsa eadem die, sit inde premunitus, sicut premuniri solet de pitanciis inveniendis fratribus qui extra chorum existunt. Sed ceteris claustralibus in ordine junioribus, dum in choro existunt, nisi sit pro debilitate manifesta, [nichil]† specialitatis invenire tenetur, nisi sponte
 30 velit. Noviciis vero minime professis, sicut et laicis fratribus conversis, quando infirmantur, quæ sibi necessaria [sunt]† tempore moderno plenarie solet exhibere; quod tamen antiquitus, prius[quam] sepe dictas optineret ecclesias, nullatenus faciebat, nisi vellet forte [de gracia]† speciali. Sed neque minime professis
 35 carnes unquam inveniet, quod absit, [nisi]† pro urgentissima sit necessitate et ex abbatis imperio. Idem autem infirmarius, cum

a magistro noviciorum fuerit premunitus, ingnem claustralibus
 ... post prandium inveniet, quocienscumque fuerit necesse,
 et maxime [tempore]† nivis congelantis, quando videlicet sol
 non lucet neque stiria sive s[tillia]† solvuntur a domicilio
 5 dependencia. Unde quidam ait: "Tunc l[ucet lignis]† cum
 "pendent stillia tignis." Invenire autem tenetur fratribus infirmis
 [boscum et]† carbonem per anni circulum, quociens eis fuerit
 necesse. [In vigilia] Omnium Sanctorum eisdem [fo. 137b.
 [fratribus liber]acionem incipiet facere, [et faciet]† sic cotidie
 10 usque ad Purificacionem beatæ Mariæ et eciam ulterius [si
 necesse] fuerit, ita quod in die sanctæ Katerinæ atque in festis
 principalibus unusquisque [frater]† duplicem optineat libera-
 cionem, unam videlicet de bosco et aliam de ca[rbone]†.

[329, l. 13.]

15 [Alter famulorum]† infirmariæ ex parte minis[trans [fo. 138b.
 australi]† duos recipit solidos per manum
 celerarii et al festivitate beati Petri ad Vincula, atque
 alter famulus in parte obsequens [aquilonari duos]† recipit
 solidos pro suo stipendio in die sancti Petri ad Vincula [ex]†
 20 redditu de la ... le quæ est juxta Eggeswere, atque ipso die
 pascere tenetur unum aut duos sol[um]† et portantes eidem
 dictos quinque solidos. Et uterque eorum cotidie recipit de
 cel[erario]† unum panem qui dicitur "Kutthelofe"; et similiter
 "Wonke pain" de coquinario recipit famulus ex australi parte
 25 ministrans, sed non reliquum. Consuevit autem famulus de
 parte aquilonari, ad salsas fratribus infirmis faciendas, debet
 cotidie corredium recipere monachale, quod quidem per capitulum
 Laurencio [de Wande]†leswrthe erat assignatum.

[331, l. 27.]

30 Quocienscumque autem per annum chorus juncco [fo. 139b.
 ve[l] feno]† sternitur per secretarium, sternetur similiter ipsa
 capella per infirmarium. S[ed]† sala aut cameræ infirmorum
 junco aut feno sterni non solent, nisi tantummodo in vigilia

festorum principalium et vigilia Dominicæ Ascencionis et die quo aliquis frater sepelitur, quod tunc per elemosinarium et non per infirmarium s[terni de]†bent. In vigilia vero Nativitatis beati Johannis baptistæ, sala memorata [et]† cameræ prelibatæ
5 juncco sterni non solent, nisi sit forte de gracia speciali. N[ec]† debet unquam in ipsa sala sive in cameris fratrum infirmorum per elemosinarium stramen poni, quod absit; sed juncus semper aut fenum. Sed neque debet me[morata]† infirmorum capella aliquo modo ante Pascha scopari, quousque faciat
10 secretarius in quarta feria chorum mundare; nec eciam ipsa sala mundari de[bet] usque ad horam qua post completorium in die Cenæ claustrum scopatur et refectorium. Stramenta vero ad lectos fratrum et tria crassetæ, in capella videlicet, et in aula, et in latrina, idem infirmarius invenire tenetur; quæ
15 quidem omnia, ante[quam]† duas possideret ecclesias prelibatas, a camerario consueverant inveniri, prout huc usque crassetum, cum medicinatur aut inungitur aliquis [frater]†, invenire solet. Predicta vero crassetæ omni die per annum, ex recta consuetudine, eadem hora qua accenduntur et extinguuntur crassetæ
20 in dormitorio, [acce]ndi debent atque extinguui, quoniam hæc 332 proculdubio, sicuti et ipsa, per totam noctem jugiter ardebunt, licet nullus frater infirmus inibi decumbat, neque [ullus]† religiosus hospes in hostillario hospitetur, maxime propter fratres de dormitorio obsistat egritudinis hora,
25 poterunt venire in Ad quæ crassetæ accendenda recipit famulus ebdomadarius de in[firmario]†, qualibet die Sabbati per annum, septem candelas per sacristam, atque candelas tali die per eundem recipiet quilibet frater in infirmaria ali tempore preter infirmarium qui
30 proculdubio lucernam et ad matutinas quaqua nocte dicendas, necnon et cande fratribus necessarias, quociens de nocte dicitur commendacio in alicujus [fratris decessu]† sumptibus invenire tenetur. Verumptamen pro candelis atu, quas videlicet in fratrum decessu [fo. 140.
35 exhib net eidem infirmario eucharistia super magnum inunccionem cujuslibet fratris [su]per magnum altare in ca[pella]† sanctæ Katerinæ, in omni festivitate in capis celebrata, quatuor cerei ad totas s

et ad matutinas accendentur, eo quod illud hujus monasterii secundum ... altare ut premissum. Atque in decem principalibus festis, et in festo Nativitatis beatæ Mariæ, et festivitate beatæ Katerinæ, et beati Johannis ad Na[tale] Domini, dum
 5 totum nocturnum et eciam diurnum dicitur officium, preter quatuor cereos prelibatos, septem cerei circa magnum altare pro recta consuetudine ardere debent. Nam revera, una cum dictis quatuor cereis, [accen]†dentur duo cerei ad dexteram at ad levam altaris, necnon et tres cerei super pegones accendi
 10 debent coram tribus ymaginibus, videlicet beatæ Mariæ, et beati Johannis, et sanctæ Katerinæ; qui quidem tres cerei cotidie ad missam pro more ardebunt. Et preterea ad duas processiones vespertinas, quæ in yeme a conventu usque in eandem fiunt capellam, cereoli ad eam illuminandum ex utraque
 15 parte per longitudinem illius celebriter accendentur, una cum igne copioso in medio salæ. Atque in omnibus festis prelibatis, dum missa celebratur, quatuor cerei qui super altare accendi debent stabunt in fenestris super candelabra argentea hinc inde accensi. Qui [quidem]† quatuor cerei in festis principalibus
 20 renovari debent, et maxime in [festo]† beatæ Katerinæ, et festo beati Johannis ante Portam Latinam, et ad Natalem beatæ Mariæ, ob reverenciam processionis quæ in illis a conventu [fiunt]† sollemniter in eadem. In festo autem beati Johannis ad Natale non [decet]† ut ipsi cerei renoventur,
 25 nisi forte sit necesse. Sed, sicut per sa[cristam]† super quodlibet altare in monasterio invenitur unus cereus [qui ardebit]† tota nocte in quolibet festo principali, et similiter unus cereus super [quodlibet]† altare, ab hora videlicet qua inquoantur vespere in vigilia fes[tivitatis]† illius sancti cujus
 30 nomini et honori altare consecratur, qui [ad com]†pletorium diei crastinæ jugiter ardebit, ita per infirmarium istius capellæ, in omnibus festis principalibus et sanctorum solenn[ibus] in quorum† nominibus ipsa dedicantur altaria, cerei proculdubio [inveniuntur]†. Qui et insuper infirmarius luminaria in-
 35 veniet ... si videlicet stagiarii forte ... [fo. 140b. ... les ad altare sancti ... beati Laurencii celebrant, set ... les ibidem calent tunc eis pro ... tam luminaria quam ... necessaria exhibere tenetur.

[Hæc] autem capella nullo tempore sine lucerna esse debet, sed jugiter coram ma[gn]o alt[ari] de die ardebit lampas, et de nocte crassetum. Et quia, ut prefertur, mis[sa] co[nti]die in hac capella inde cantari debet, unde in conventu celebratur major
5 missa, infirmarius non, sicut alii fratres, in tabula ponitur de missis consuetis. [Et]† tenetur annuatim idem infirmarius conventui de vino et duabus pitanciis [in] refectorio honorifice procurare in die anniversaria abbatis Laurencii, modo [quo]† inferius specificabitur, capitulo xl^ov^o istius partis. Atque in die
10 sanctæ Ka[therinæ] tenetur quolibet anno conventui reddere et in capitulum portare quindecim s[oli]dos† ad unam solennem pitanciam de redditibus in villa Westmonasterii per dominum [Ro]bertum Manduth ad hoc assignatis. Et preterea debet, pro more antiquo, remum no[vum] sim†iliter ipsa die presidenti
15 in refectorio ad skyllam destinare; licet hæc per incuriam et aliæ quam plures consuetudines antiquæ ab usu moderno penitus jam recess[erunt]†. De modo autem cenandi ab infirmis fratribus, et agendi mandatum feria in Cena Domini, specificatum est supra, capitulo lxj. primæ partis, ad obsequium
20 videlicet de eadem

APPENDIX.

[CONSUETUDINES MONASTERII SANCTI AUGUSTINI CANTUARIÆ, COMPENDIOSE NOTATÆ.]¹

Sancti Spiritus adsit nobis gracia. [fo. 1. 5

Quas audiui a magistris meis et a nostræ congregacionis
provectoribus compendiose consuetudines mihi placuit sub-
notare, tum quia labilis memoria revocet oblita, tum quia
minores inspicientes hic discant non prius audita.

Pelliciam sine frocco bene licet portare inter meridiem. 10

Nota. Non debent fratres in altum cantare ante primam,
[nisi]†² quando pueri dicunt "Consurge" in nocte,
id est, in simplici feria et in xij. lectionibus et in albis.

Nota. Primi clamores sunt de negligenciis ecclesiæ vel
de ecclesia, postea de celerariis, et tunc de 15
claustralibus.

Ad misericordiam dicenda est nona ad mensam, ante
potum post prandium. Abbas, si est in choro, ipse signifi-
cabit satisfacisse tarde venientes. Abbas tenetur

Nota
dub[ium]. accipere disciplinam in capitulo pro mortuo 20
monaco nostro. Aquila est in omni duplici festo, nisi in
festo sanctæ Mariæ Magdalene et sancti Laurencii. Contra
episcopum extraneum sive archiepiscopum non est eundum,

Nota de
episcopis et
supra. nisi futurus sit in sumptu nostro; nec comedet
quisquam monachus noster cum eo in sumptu 25
suo, nisi ipse prius rogaverit. Hospes qui alibi

quicquam comederit in die, priusquam ad nos ingrediatur,
in cena nostra nil præ aliis habebit, nisi ex gracia, quamvis

Nota de
hospitibus. ad magnum prandium hic intus omnino non
comederit. Oraciones ante lecciones in nocte 30

¹ From MS. 211, Gonville and Caius College, Cambridge.

² A defect in the vellum.

numquam fiunt super formam. Juvenis in custodia vadit ad mundicias, magistro suo expectante eum ad primam fenestram intra necessaria. Non tenetur quis querere licenciam cantandi missam ante parvum signum post capitulum. Prior non loquitur in refectorio cum aliquo, nisi quasi furtim et quasi non liceret. Minor celerarius erit ad omnes matutinos usque ad laudes; et ad omnes horas diei/ excepta prima; et ad minorem [fo. 1b. missam totam; et ad magnam missam usque ewangelium; et ad magnum prandium cotidie, quod tamen quandoque dimittit, si abbas curiam suam habet; et ad cenam. Et tres pitancias habet cotidie, vel unam quæ tres valeat. Infirmarius ad omnes horas diei debet esse, excepta prima, et sexta quando bis comeditur, et nona quando jejunatur; ad magnum prandium et ad cenam cotidie, nisi inunctio fuerit alicuius infirmi, vel licenciam capiat. Major celerarius, secundum rigorem ordinis, tenetur sedere in clauastro usque ad primam. Nullus calcaria gerens pedibus ibit in refectorium ad comedendum, nec monachus in claustrum, presente conventu. Quando conventus est in cappis, lector deponens capam sedebit ultimus, si in quocumque libro lectiones suas voluerit percurrere. In albis et in froccis etiam similiter, secundum antiquam consuetudinem; sed antiqui nunc obliti sunt hoc. Ad prosam ante ewangelium cantabit lector ex debito. Usque ad octava[m] die[m] postquam inunctus est monachus hic intus, non egredietur abbas noster vel monachus noster nisi pro maxima necessitate. Extraneus vero monachus non egredietur inter obitum et humacionem. Celerarius non ibit cubitum ante abbatem. Ad missam pro fidelibus non communicat diaconus. Nec dicitur "Deus misereatur nostri" ante Corpus Domini.

Nota de
juvenibus in
custodia.

Nota de
licencia can-
tandi mis-
sam.

Nota de
minori cel-
erario.

Nota de
infirmario.

Nota de
magno celer-
ario.

Nota infra
de eodem.

Nota de
lectore ad
prandium.

Nota de
extraneo
monaco.

Nota de

mittendis
pitantiis in
refectorio.

Nota quando
scribendum
est.

Nota qui
debent ferre
candelabra
ad proces-
sionem.

Nota de
hoc psalmo,
"Voce mea,"
in tricenali
monachi.

refectorium, nisi ad discum, preter solum abb[at]em.

Totus conventus stat ad unam solam leccionem

in estate. Scribitur bene in claustro, nisi sit

Dominica vel duplex festum. Non scribendum

inter ablucionem pedum in claustro die Sabbati 5

nec inter rasturam. Qui serviunt ad discum tenentur ferre

candelabra ad proces/sionem ad vespervas [fo. 2.

semper. Nullo Sabbato quatuor temporum

habentur suffragia ad magnam missam, eciam de

jejunio in conventu, eciam in die sancti Mathei. 10

Per xxx. dies continuos post obitum monachi

nostri, "Voce mea" ad omne "Dirige" et

"Placebo" et "Verba mea." Et "Verba mea"

per tantum spacium pro nullo festo aliquando

dimittitur.

15

Notandum quod inter primam pulsatum est pro Jacobo

De gestu
abbatis
habendo in
exequiis
mortuorum.

Coco; et Philippus vestitus est cum abbate obviam

corpori, et sine mitra erat per totum obsequium;

et in missa, sed non sine crocio. Antequam

deponatur feretrum ante crucem, non debet quis- 20

De gestu
monachorum
contra
corpus.

quam ingredi in chorum, quodcumque funus sit, ad

quod conventus tenetur esse. Corpus, contra quod

conventus egreditur, non deferetur ante in paro-

De corpore
non ferendo
ad parochi-
alem eccle-
siam, nisi
de licencia.

chiale ecclesiam; nec cantabit missam pro eo

parochionalis presbiter, nisi rogatus sit ab amicis 25

defuncti. Magister famulus sacristæ Ecclesiæ

Christi debet huc venire pro monaco suo mortuo.

Juvenes in custodia, ut olim pueri ad scamnum, non com-

municabunt in Dominicis ad privatas missas, nec eciam ad

"Salve, sancta parens"; sed ad minorem missam, secundum 30

rectum et antiquum ordinem. Juniores in regula inclinabunt

ad suffragia, sicut pueri ad scamnum olim solent.

Obedienciarum divertent se ad sanctum Gregorium post

collacionem, et non hospites. In die Cenæ

Nota de
modo obedi-
enciarum.

Domini dicitur bene missa solempniter pro cor- 35

pore presenti, quasi in missa matutinali; et

humatur corpus et sepelitur solito more. In Sabbato autem

Sancto non humatur corpus ante ewangelium magnæ missæ;

De humacione corporum defunctorum differenda per diversa tempora.

sed et tunc dicitur missa privatim. Resurrectio Domini et Paraceve tantum nec humacionem nec missam hujusmodi admittunt. In Natali Domini non potest propter servicium diei; sicut nec in die sancti Augustini, nec etiam ante crucem, nisi 5

pro magna necessitate, "Requiem eternam" debet dici./ [fo. 2b.

Quamvis eadem die humetur corpus monachi nostri qua obiit,

De proprio dicendo pro mortuo monacho nostro.

solvendum semper est ab omni quod solet dici per vigilias in nocte; nec solet "Dirige" dimitti post humacionem eadem die, secundum quosdam. 10
Nec "cerche" ¹ nec alius scrutabitur lectos, nisi

precipiatur in capitulo.

Suppriori incumbit de clamore post completorium et in

De clammore supprioris.

meridie. Quociens episcopus comederit in conventu, dare habet benedictionem super conventum 15

De gestu episcopi.

post prandium, statim cum lector descenderit.

episcopi,

Conventus non ibit ad benedictionem hujusmodi

De ornameto chori in duplicibus festis.

nisi ad missam vel ad horas canonicas. In omni duplici festo vestiri debent quatuor columpnæ turris; et anthiphona debet bis percantari in 20 primis vesperis. Minuti non revestiuntur in crastino nisi de ventosa. Incensum ad minorem

missam numquam habetur, nisi cantor sit in choro.²

Consuetum est hic intus ut ante corpus militis nostri,

Consuetudo de militibus nostris defunctis.

preter alia, veniat palefredus suus cum sella sua 25

Consuetudo de monachis ad succurrendum.

et phaleris; et erit sacristæ. Monachus ad succurrendum quando defertur in sanctum Pancracium, dicitur tunc obsequium a tribus vel pluribus monachis. Sed monachi non erunt ibi per noctem cum corpore, sed amici defuncti custodient corpus 30 et habebunt cereos. Ewangeliū, "Dixit Martha

"ad Jesum," et cetera, numquam nisi corpore presente dicitur; nec e contrario. Si ita decedit quis familiaris noster, quod inter gratias possit classicum pulsari pro eo, pulsabitur, secundum ordinem antiquum; sed quod per noctem eant 35 monachi ad corpus non est ordo, nec quod tractus post

¹ Interlined, to correct *circa* in the text, MS.

² *sit in choro*, in margin, MS.

missam pulsetur foris ante humacionem hujus monachi. In festo animarum, scilicet in crastino post festum Omnium Sanctorum, si abbas dicit missam in conventu pro fidelibus, / dicet eam ad magnum altare, et erunt tunc tres [fo. 3. cantores; quod etiam fiet, si aliquis cantet loco abbatis. 5 Idem fiet, si anniversarium principale fuerit alicujus abbatis. Ad inungendum fratrem nostrum monacum non revestitur nisi solus prelatus. Ad commendacionem animæ

De modo in-
ungendi
monachum,
et commen-
dacione
animæ.

nullus revestitur omnino; sed contra corpus lotum et feretro compositum, cum solo iterum prelato 10 revestito, venit conventus in froccis cum "Verba mea." Ubi collecta, "Tibi, Domine, commenda-
mus"; sed sicut in recepcione quorumlibet nominatorum corporum in silencio erit.¹ Canentes psalterium debent

De modo
canendi
psalterium
pro defuncto
cum
"Dirige."

audiri, presertim in die; corpus enim numquam 15 erit sine psalmis in choro, quantum non impeditur cursus cotidiani officii. In vigiliis autem nocte interseritur semper psalterio "Dirige," et in fine psalterii subjungitur "Exultabunt" et "Placebo";

collecta semper "Tibi, Domine, commendamus animam 20
"famuli tui" sola ubicumque dicitur. Pulsatur prima prius solito. Et tenendum est capitulum ante humacionem semper, et abbrevianda est in capitulo lectio ad nutum et signum prioris. Et absolvitur anima ante generalem disciplinæ satisfactionem et post. A capitulo it conventus in oratorium 25 cum "Verba mea"; sed non pulsantur tunc signa. In principio missæ, post incensata corpora sanctorum, diaconus ipse incensare debet corpus, et tunc lector cantores et chorum; et eodem modo post ewangelium. Ad humacionem precedunt juniores; in redeundo precedunt 30
seniores. Si moriatur alius monachus noster antequam brevia missa fuerint, conjunctim; sicut et missa cotidie, donec prius defuncti trigintale compleatur.

De proces-
sione post
humacionem,
et ante.

Abbas alienus ad discum nostrum nil faciet nisi benedic- 35
tionem dare ad lectionem, et lectionem terminare;
et utrumque ad nutum prioris. Et non sunt

De gestu
abbatis

¹ sed . . . erit, crossed out with a red line, MS.

extranei ad nisi/ duo servitores ad discum, quorum ille, [fo. 3b.
discum. qui duplarium abbatis portat, sonitum faciet nolæ
ad primum generale et ad pulmentum. Si venia capiatur
ante discum, abbas significabit satisfactum. Ad colligendas
autem reliquias dapis, faciet sonum prior. Ad pitancias fiet 5
signum ex parte abbatis, non prioris. Nullus prior alienus,
nisi sit de episcopali sede, sedebit supremus; et ille sedebit
ex choro abbatis, id est dextro, et habebit duplarium ad
omnia fercula sua (sic habuit quondam prior noster in stallo);
sed nulla de consuetis pitanciis venient ante illum a coquina, 10
sed ante eum qui ad discum sedet omnes; et ipse in
duplario mittet priori externo, propter quem non erunt
plures servitores. Nullus unquam externus prior ponetur
supremus in choro prioris nostri. Abbas quicumque sedens
ad discum nostrum numquam erit sine juniore aliquo 15
ordinato. Nullus extraneus, nisi episcopus sit, comedet
vel jacebit in camera abbatis nostri sine ipso abbate.
Auctentici autem abbates erunt in camera regis, et alii in
conventu et in dormitorio. Nullus autem episcopus vel
abbas erit ad prandium hic intus sine monaco nostro, 20
hostelareo scilicet; et, si sit qui multum honorari debeat,
erit prior vel supprior cum eo, et familiaris, si sit ipsius
in congregacione in domo. Prior eciam advena, si multum
familiaris et dilectus nobis sit, poterit esse in camera
regis; et monachus, quem prior decreverit, cum eo erit et 25
manducabit. Cum non-religioso autem nullus manducabit
ibi vel bibet.

Cantoris est omnia brevía facere, quæ ex parte conventus
mittuntur. Quilibet obedienciarius sive claustralis moram
foris facturus per triduum accipere habet/ benedic- [fo. 4. 30
tionem iturus. In reditu quidem, si ante prandium venerit,
accipiet benedictionem ad terciam, quando non jejunatur;
si vero jejunatur, ad sextam, et erit deinceps ad omnes
alias horas non accipiens benedictiones; sed complectorium
dimittet, et ibi accipiet benedictionem; et dimittet matutinos, 35
si voluerit, per licenciam. Si autem solempnitas sit in capis,
poterit ingrediens ad terciam esse in choro, et ibi accipere
benedictionem. Si vero post prandium venerit, poterit ad

vesperas ingredi et esse non accipiens benedictionem ante completorium : in solempnitatibus, dico.

Hospes, si forte post acceptam benedictionem recedendi per tres dies remanserit aliqua necessitate, accipiet benedictionem iterum, sed non pro una die cui consentit fere omnis 5 conventus ; si autem ipsa die vel crastino ierit ad Ecclesiam Christi, missam audire vel dicere, non est consuetum quod revertatur huc prandere. Secundum quosdam, hospes numquam faciet primas oraciones suas in curta venia. In prostracione sua dicet psalmum "Miserere mei, Deus"; 10 inclinis vero, "Deus, misereatur nostri." Abbas potest osculari in claustro monacos. Qui propter abbatis adventum recedit a sententia, debet iterum inculpari a priore coram abbate super primo excessu.¹ Juvenis in regula non habet vocem in capitulo, nisi jussus ab abbate sive a prelato; nec 15 debet sentenciatus in gravi culpa, secundum quosdam, capere veniam, antequam precepto prelati capucium deposuerit; sed, secundum quamplures, facit.

In omni principali festo ardebunt cerei super tria magna candelabra per totos nocturnos et matutinos, et totam 20 magnam missam, et per utrasque vespervas. Oracio ante vespervas excludit usum formarum. In omni principali festo dantur xxiiij. denarii pro sonitu./ In festis secun- [fo. 4b. dariis, ut est sanctæ Mildredæ et translacio sancti Augustini, et festo Omnium Sanctorum, xvj. denarii. In Purificatione 25 autem et hujusmodi, vij. denarii. Non conducuntur forinseci ad pulsandum pro precio, nisi omnia signa foris pulsantur, et saltem majora. In omni principali festo erunt primæ vespervæ ex choro summi cantoris. Summus cantor non scribitur in tabula propria persona sua, nisi ad missam, et ad 30 mandatum, et ad ultimum responsorium, et ad primas antiphonas in principalibus festis, et ad chorum tenendum in nocte Paschæ et Pentecosten, et ad legendum in refectorio, et ad serviendum de coquina. Magnus prior scribendus est ad missam bene, cum septimana sua venit. Singulis Sabbatis, 35 secundum antiquam consuetudinem, emundandum est subтус mensas refectorii, sicut subтус formas in choro. Quamvis

¹ This sentence crossed out, MS.

quis veniat ad satisfactionem ad primam, sive ad vespervas, vel ad terciam, super formas similiter ad nocturnos, in crastino tamen capitulo capiet veniam suam, quia amisit oracionem; et qui egreditur post "Miserere, Deus," ante vespervas, clamabitur secundum ordinem. In hoc consenciant fere omnes. 5

Aqua calida ad pedes ab Exaltacione Sanctæ Crucis usque ad Ascensionem Domini.

Consuetum est hic intus menitos sonare quando omnia signa pulsantur. Secundum antiquam consuetudinem et ordinem hic intus, non licet coquinario mittere cuiquam in refectorium 10 aliquid alterius modi quam in conventu erit, nisi per priorem prius transeat, ut quidam dicunt./ Refectorarius eciam [fo. 5. non vocatus descendet post completorium offerre minutis et hospitibus potum; et aliis numquam negabit rogatus:

"Flecto genua mea ad Deum, patrem Domini 15
"nostri Jesu Christi, ex quo omnis paternitas in celo
"et in terra nominatur." "Ad te levavi oculos meos,
"qui habitas in celis." "Humiliemur sub potenti
"Levate," et "manu Dei, ut nos exaltet in die visitacionis."
"Humiliate."

Secundum antiquam consuetudinem hic intus, 20 magna porta erit jugiter clausa, quamdiu abbas noster est in transmarinis partibus. Abbas, sive noster sive extraneus, potest dimittere processionem Dominicis diebus; et, quamvis fuerit ad processionem, non offeretur missa propter simplicem Dominicam. 25

Servientes sacristiæ tenentur esse intro ad "Covrefou"; et qui tunc non venerit excludetur tota nocte, quia 30 tunc deferentur claves ad sacristam, tam "wicat" quam magnæ portæ cimiterii, sicut claves curiæ in celarium. Discus nulla die erit sine calido libo. Qui sunt ad misericordiam erunt ad nonam in conventu, quando conventus bis comedit; sed debent ipsi incipere comedere statim post ewangelium. Ventosati singuli singulas sumant cervisias.

Per totam Quadragesimam numquam "Miserere mei, 35
"Deus" ad oracionem ante vespervas, nisi in solis Dominicis. Ubicumque "Deus, auribus nostris" dicitur, non dicitur ad oracionem, nisi "Pater noster" tantum. Sabbato et festivis diebus dicitur

Nota de
oracione ante
vesperas in
Quadra-
gesima.

Nota quando dicitur psalmus, "Miserere mei, Deus." "Deus, misereatur nostri"; et omnes semper tenentur esse ad oracionem ante vespervas. Pul-
sanda est tercia in feriis in Quadragesima, quando sol est in angulo ultra hostium auditorii communis.

Numquam ante lectiones incurvatur supra formas sed alibi. Statim post sextam dicant minuti vespervas, et [fo. 5b. 5
sint ad nonam in conventu eciam ad psalmos prostracionis; et tunc comedant inter missam et totas vespervas, sed nulla die mixtum capiant aliter, nec eciam prima die cenabunt, licet extra Quadragesimam hoc faciant, quando in die jejunii 10
minuitur, sed habent ad primum prandium duo fercula. In Quadragesima non ventosabitur quis, nisi in Dominica, ut cenare possit. Quando nona cantatur statim post gracias, expectabunt minuti usque percantetur nona ad expectandum licenciam. Monachi in Quadragesima statim post 15
terciam in Dominica comedunt, et non dimittent magnum prandium. Ventosandi accipient licenciam in Dominica, et comedent cum servitoribus; et, sicut alii minuti se habent, de cetero se habebit usque post prandium tantum in crastino, preter missam privatam, quam non dimittent, nec oraciones 20
ante terciam.¹ Oracio super formam fit ubique, nisi ante nocturnos et ante lectiones et ante terciam in die Ruscot. Ab hostio dormitorii licet cuilibet recedere a conventu jure in refectorium post sextam, si cimba percussa fuerit. Refectorarius ibit propter pulvillos ad opus abbatis, et reportabit in 25
thesaurum. Inter carcerem et gravem culpam non deponitur capucium sentenciati, nec itur ad pedes abbatis, nec dicitur quicquam nisi "Mea culpa," donec veniat ad levem culpam, ubi abbas dicit "Depone capucium," et tunc primum requirit misericordiam; qua data, ibit ad pedes abbatis. Lecturus 30
ad servitores erit de choro ad gracias² statim post "Et ne nos inducas." Qui chorum tenet in xij. lectionibus facit offerendam, licet abbas sit in choro, et diaconus dat pacem abbati.

Non dimittet/ hostelarius vespervas nec matutinos [fo. 6. 35
in dupplici festo propter hospites, tamen, secundum

¹ nec oraciones ante oraciones ante terciam, MS.

² ad gracias, in margin, MS.

ordinem, debet esse semper cum conventu ad utrosque.¹ Ebdomedarii coquinæ accipiunt benedictionem suam ante hospites in Dominica. Quando conventus est super misericordiam, et abbas debet esse similiter. Ad unam solam lectionem in nocte estatis, juvenis in regula, qui eam legerit, statim capit curtam veniam ibi ubi stat. Sentenciatus nil communicabit cum alio fratre. Qui comedunt² apud infirmos de suo questu habebunt caseum suum in conventu, si voluerint; sed cesum sicut alii. Lis tamen est inde. Antiquitus non portabatur laterna ab ultimo, nisi ordo delinquens ibi esset; sed in ordine proprio. In tempore Rogeri abbatis, cepit portari ab ultimo alterius ordinis. Antiquitus cantor portabat leccionarium in cameram abbatis, ut asscultaret abbas³ leccionem. Inquirendum est ab abbate utrum voluerit dicere terciam, ut accipiat stolam sine cappa. Quamvis conventus non bibat nisi vinum ad mandatum, tamen habetur cervisia. Si monachus injecerit manum violentam super monacum, gravem culpam meretur. Rebellem sequitur carcer. Enorme obprobrium sequitur duplex flagellum et laterna vel hujusmodi, prout pastori visum erit. Venia non capitur ad potum ante discum propter offensam, nisi leccio ad eam habeatur; nec tunc, postquam leccio terminata fuerit. Nullus qui ordinem habet regere umquam manum imponet iracundam nec castigando alicui, eciam licet sit rebellis.

Ad primam, in simplici feria, infimum signum ad aquilonem./ Nullus umquam in secundo nocturno, si [fo. 6b. tantum tardaverit, veniet ad satisfaccionem. In primo vero potest semper. Quotquot foras conventum comederint, semper presentare se [de]bent ad cenam saltem, quasi servituri, eciam in secundo die flebotomiæ. Bene vadunt monachi hic intus ad sanctum sepulcrum venerabilium monialium. Quicumque hospites morantur hic intus intra aliquam horam accipient benediccionem, si oracionem in oratorio fecerint. Grisii monachi comedent in refectorio nostro in festo sancti Augustini, sicut nigri. Abbas eciam

¹ *tamen* . . . *utrosque*, in margin, MS.

³ *abbati*, MS.

² *comedit*, MS.

de Boxelea extra hoc festum comedet in conventu, ipse scilicet ad discum, et monachi sui inter alios monachos. Nec canonici nec monachi albi sedebunt nobiscum in claustro ad parlamentum, nec aliquis nisi niger monachus. Si archiepiscopus vellet cantare hic intus non vocatus, inter- 5 diceretur ei ex parte domini papæ, vel eciam vasa missæ necessaria ei subtraherentur. Priores quamplures huc venientes non habebunt supra se nisi unum in refectorio, sive ad collacionem. Monachus apud infirmos commorans, infirmus vel quasi infirmus, non inspiciet in libro nec 10 quicquam operis faciet.

Secundum antiquam consuetudinem, non portabitur croca abbatis foras nisi ad concilium; sed domi portatur ad omnem processionem, ubi abbas erit, et ad altaria incensanda. Contradiccionem prelati, nisi statim penitentiæ humilitate 15 redimatur, sequitur carcer./ [fo. 7.

Numquam cantatur per diem ad gradus in sola cuculla.

Non loquatur quis cum muliere nisi per abbatem, si domi sit.

Quociens organa trahuntur ter in una festivitate, dabit sacrista v. denarios folles trahentibus. 20

Monachus foras audiens missam osculum pacis accipiet, et aliis circa eum offeret pacem.

Si abbas faciens misericordiam apud cellam infirmorum sit post complectorium, non est expectandus ab eo qui custodit claves, sed per clavem infirmarii ibit. 25

Cum de corpore vel sanguine Domini tanta negligencia aliquo casu acciderit, ut cadat deorsum sive in alium locum ubi plene percipi non possit quo ceciderit, et utrum ad terram inde aliquid venerit, quamcicius fieri possit, indicetur res abbati vel priori, qui, adjunctis sibi aliquibus fratribus, 30 propere veniat ad locum ubi hoc contigerit. Et, si corpus ceciderit vel sanguis effusus fuerit super lapidem, aut terram, aut lignum, aut mattam, aut tapetum, aut aliquid hujusmodi, pulvis terræ colligatur, pars illa lapidis radatur, pars ligni, mattæ, tapeti, et si quid aliud est hujusmodi, abscidatur, et in 35 sacrarium proiciatur. Quod si locus ubi ceciderit manifeste

deprehendi nequiverit, et tamen deorsum cecidisse constiterit, in loco et circa locum in quem maxime cecidisse crediderint similiter colligatur, radatur, abscidatur, et in sacrario recondatur. Hii vero quorum negligencia hoc evenerit in proximo capitulo humiliter/ culpam suam dicant, [fo. 7b. 5
judicium nudi suscipiant, et injungatur eis penitencia vel de jejunio, vel judiciis, vel psalmis, vel aliquid hujusmodi. Quibus de judicio ad loca sua reversis, omnes sacerdotes, qui tunc presentes erunt, surgant et, captis veniis, ad judicia suscipienda cum omni devocione se offerant. Tunc 10
ille qui capitulum tenet septem tantum quos voluerit de ipsis ad suscipienda judicia retineat, et ceteris ire sessum precipiat. Finito capitulo, omnes simul prostrati dicant vij. psalmos penitenciales in monasterio, incipientes eos psallere cum exeunt de capitulo, quos sequitur "Pater 15
noster," cum his capitulis et collecta: "Et veniat super nos
"misericordia tua, Domine," "Ne memineris iniquitatum
"nostrarum antiquarum," "Dominus vobiscum," "Exaudi,
"Domine, preces nostras, et confitencium tibi parce peccatis,
"ut quos conscienciæ reatus accusat, indulgencia tuæ 20
"misericordie absolvat, per Dominum," aut illam collectam,
"Deus, cui proprium est," aut aliam pro peccatis. Si vero
super corporale vel super aliquem honestum pannum sanguis
cecidit, certumque fuerit quo ceciderit, pars illa panni in
aliquo calice abluatur, et prima ablucio a fratribus assumatur, 25
reliquæ duæ in sacrarium proiciantur. In primo autem
capitulo fiat, sicut superius dictum est;¹ dicta culpa, hii
soli tantum, quorum negligencia hoc evenit, supradictam
disciplinam sustineant. Fratres vero omnes vij./ [fo. 8.
psalmos cum capitulis et collecta, sicut superius dictum est, 30
in monasterio dicant. Si ipsa die brevia pro defuncto in
capitulo lecta fuerint, prius canant "Verba mea" pergentes
in ecclesiam, postea vij. psalmos, sicut superius dictum est.
Si vero illic aliquo modo de hoc sacramento levior negli-
gencia evenerit, ex judicio abbatis vel prioris leviori vindicta 35
frater, cujus culpa hoc contigerit, puniatur.

Post octavas sanctæ Mildrehdæ, in simplicibus festis sive

¹ *fiat* . . . *est*, in margin, MS.

feriis, pulsanda est collatio, cum sol inter primas et medias fenestras capituli fere medium occupaverit. Et sic tardando procedendum est. Mane fit sonitus tunc, cum sol summam fenestram capellæ abbatis bene invaserit; et prima, quando apud Ecclesiam Christi. Circa festum sancti Jacobi, desinit 5 sonitus mane in dormitorio considerari ex fronte capellæ abbatis, sed non desinit considerari ex dormitorio. Circa Assumptionem sanctæ Mariæ pulsatur ita in Dominicis, cum sol inter capitulum et dormitorio descendens pratum claustrum quicquam tetigerit; in feriis autem, prius aliquantulum. Tardius solito fit sonitus post Exaltationem sanctæ Crucis, et presertim si sit jejunium sine parlamento; sicut contingit quandoque propter quatuor tempora; et [fo. 8b. tunc terminetur complectorium ante crepusculum et paulatim tardius. Usque sanctum Michaellem omnes xij. lecciones 15 habent meridiem post prandium vel ante; nec tamen breviatur sonitus mane in dormitorio, quamvis sit jejunium, quantum ante festum sanctæ Crucis solet in jejuniis breviari. Statim post festum sancti Michaelis aqua calida ad pedes abluendos, et cerei ad potum post mandatum in refectorio, 20 et in Dominicis diebus ymnus "Primo dierum omnium," et bis parlamentum quando jejunatur, sicut et in Quadragesima, set non habentur tres lecciones de feria. Extra Quadragesimam in omnibus xij. leccionibus, si jejunium sit, it conventus in chorum post capitulum, antequam sedeat in 25 claustro. Translacio sancti Augustini nullam omnino ex se in vesperis processionem ante missam habet, eciam per exterius cimiterium si temperies sinit. Organa sonant utrisque vesperis, et ad prosam ante ewangelium. Pulsantur igitur matutini, non multo intervallo facto post "Coverfeu"; 30 et hoc semper sacrista debet providere. Sonitus mane fit, cum de numero ex die possit bene judicari. Et subsequenter, cum "Salve, sancta parens" poterit percantari, pulsatur prima; prius solito pulsatur ad nonam; et statim post potum vesperæ pulsantur. 35

[A] sancto Pasca usque ad kalendas Octobris, quaque [fo. 9. die mane, quando sol oritur, debet prior facere signum ad hostium dormitorii; cujus sonitu expergisci valeant omnes ibidem dormientes monachi. Nullus ergo, audito illo signo, recubare audeat; quod qui presumpserit, semel et iterum 5 correptus, si non emendaverit, disciplinæ regulari subiaceat. Omnes igitur pariter stratis exilientes¹ prius quidem ad necessaria naturæ eant, deinde, ablutis manibus ac faciebus pexisque capillis, oratorium petant et, spargentes aqua benedicta capita sua, ante principale altare tres oraciones 10 faciant. Harum primam in medio choro faciant, secundam ad partem altaris dextram, terciam ad sinistram. Postea, venientes illuc ubi primam oracionem fecerunt, inclinent se ante et retro, suppliciter venerantes divinam quæ ibi est presens magestatem. Hec omnia agent seniores, non quidem 15 omnes simul, sed alternatim. Novicii autem hæc simul agent, cum custodibus sibi deputatis. Deinde novicii in claustrum veniant et, innuente magistro, excelsa voce legant, / ut [fo. 9b. quique fratres per diversas officinas quiescentes per eos excitati surgant. Seniores autem per claustrum sedentes 20 vacent leccionibus aut psalmis, vel etiam qui voluerint tacite cantent. Novicii vero excelsa voce aut legant aut cantent. Quicumque tunc voluerit excessus a se occulte commissos Deo confiteri, convocato abbate, in capitulo confiteatur, seu priore, seu etiam aliquo alio confessore. Hoc autem ordine 25 debent confessionem facere: signo, non voce, convocabitur abbas, vel prior, vel alius confessor cui abbas injunxerit illud officium, et, qui eum vocaverit, primitus reum se ostendens et cognoscens, humiliter ante eum veniam petat; quem ille surgere jubeat; et sedens juxta confessorem cum gemitu et 30 lacrimis confessionem faciat; et, secundum modum culpæ, psalmorum, oracionum, vel etiam abstinenciæ medicamen confessor confitenti injungat. Novicii tamen non debent consedere abbati;² sed genu flexo sua commissa confiteantur; / quod si neglexerit aut contempserit [fo. 10. 35 agere, expleta ebdomada, in pane et aqua cogatur die Sabbati jejunare.

¹ *exilientis*, MS.² An erasure follows *abbati*, MS.

In xij. vero leccionibus, a mane donec sonet sacrista primam, quicumque sacerdotum voluerint, non petita licencia, celebrent privatim missam. A signo autem primæ usque quo exeant a capitulo, de more nullus presumat privatim missam celebrare, nisi acceperit licenciam ab abbate vel priore; set eciam, sonante prima, quicumque preparans se celebrare missam, necdum imposuerit collo stolam, redire debet et petere licenciam. Ubi vero fuerit tempus primæ, pulsetur major campana ab aliquo licenciato ab abbate, vel priore si abbas defuerit, et convenient omnes pariter in oratorium; ubi primitus, innuente abbate vel priore, in suis stacionibus faciant oracionem, deinde, abbate iterum signum faciente, se erigentes, signo sanctæ crucis se muniant et, facto ante [et] retro, cantent primam. Dicto tandum ultimo versu ymni, cesset sacrista vel famulus signum sonare. Finitis autem familiaribus psalmis, qui post primam [fo. 10b. dicuntur a monachis, jussu prioris sive nutu, pulsetur una de mediocribus signis; qua audita, properent omnes fratres in capitulo congregari, nullusque audeat, nisi ob inevitabilem causam et jussu abbatis, decesse huic conventui generali. Ab oratorio igitur exeuntes, preeunte abbate, capitulum intrent bini et bini, sicut sunt priores honeste incedentes, novissime autem novicii ordinate sequentes. Primus itaque omnium debet abbas, facto ante et retro, sedere; deinde duo seniores, qui dextra levaque ei habent assedere, genua ejus, priusquam consedeant, debent osculo petere. Set, ubicumque quisquam frater abbati consedere debuerit, ipsius genu se debere osculari meminerit; nec presumat quisquam foris capitulum consedere abbati, nisi ab ipso jussus fuerit, eique predictam reverenciam exhibuerit. Ceteri autem fratres similiter, facto ante et retro, sicut sunt priores in capitulo consedeant, et ad consedendum alter alteri humiliter toto corpore sibi utrique inclinent. Novicii autem non inter seniores, sed in [fo. 11. inferiori ordine, sicut sunt priores, consedeant.

Lecturus ergo novissimus incedat, librum suum portans quo est lecturus; et humiliato capite prius, abbate innuente, benediccionem petat; qua ab ipso vel qui illius vice residet collata, omnis conventus "Amen" respondeat. Tunc pro-

nuncientur annuæ anniversariæ festivitates sanctorum ;
deinde dicatur publice versus, quo monachi debent solvere
silencium. Inde sequatur lectio de expositione ewangelii,
quod ad maiorem missam est legendum. Hac lectione jussu
abbatis finita, recitentur fratres qui lecturi sunt vel qui
canituri in sequentis diei nocte, eorundemque fratrum
pronunciandi sunt vocabula precentor, vel adolescentes, eo
disponente, debent annotare in tabula ; et, quociens frater
sese nunccupari audierit ad quæque officia, tociens humiliter
a sua sessione capite, immo toto corpore, inclinare debet ad
singula. Lector eciam omnes, tam seniores quam adoles-
centes, cum adjectione nominis nonni debet nominare ; et, si
ad aliquid se ipsum debuerit pronunciare, cum adjectione
fratris semet debet nuncupare. Inde pronuncientur defunc-
torum nomina, / quorum depositio est sequenti die [fo. 11b. 15
recensenda. Hiis ita peractis, abbas vel prior, si abbas
abfuerit, silencium solvat, et de lectione quæ recitata est aut
ipse sermonem faciat, aut alicui fratrum, qui idoneus sit, hoc
facere precipiat. Quo terminato, ut de salute animarum
suarum et exsecucione sui ordinis loquantur omnibus 20
generaliter jubeat. Si igitur, postquam prior silencium
solverit, abbas aliunde veniens capitulum fuerit ingressus,
mox, ut eum viderit, assurgere debet omnis conventus, et,
donec ipse, facto ante et retro, assideat, reverenter astet
humiliatus. Ipse tamen, postquam sederit, debet more 25
regulari silencium solvere, et ut ordini congrua loquantur
omnibus in communi precipiat. Quicumque autem fratrum
predictis lectionibus adesse aliqua necessitate nequiverit, sed,
ut dictum est, jam soluto silencio capitulum introierit, tendens
ad locum suæ sessionis, benedictionem debet tacite petere a 30
quocumque monachorum voluerit. Si quis vero ab eisdem
lectionibus capituli frequenter sese absentare probatur, semel
et iterum super hoc verbis corripiatur, / et, si non [fo. 12.
emendaverit, correpcioni regulari subiaceat.

Postquam igitur, soluto silencio, collata fuerit loquendi 35
licencia, quisque fratrum suæ conscienciæ disquirat penetralia,
et, si in aliquo sacri ordinis tenorem excessisse recoluerit
memoria, surgat et expiet se inde coram omnibus, petita

venia ; et, ab illo qui presidet capitulo inquisitus quid dicat,
 corde et ore culpam suam recognoscat, et, ab eo surgere
 jussus, in quo deliquerit confiteatur cum omni humilitate
 et reverencia. Hinc capitulo [p]residens aut ex toto ei
 indulgeat aut, si culpæ pondus exegerit, psalmis vel virgarum 5
 coercione, seu cibi vel potus abstinencia, ejus vulnere
 medicamen regulariter adhibeat ; sicque eum in suo ordine
 ire sessum jubeat. Qua ille percepta jussione humiliato
 capite, cum interni animi affectione, gratias agat Deo pro sui
 exhoneratione. Et, subjectis [et] sibi similibus offensionibus, 10
 emendacio debet fieri publicis satisfaccionibus. Qui alicui
 fratri quælibet juste imponenti non obedierit ; qui jubentis
 imperium quidem susceperit, set cum murmure vocis vel
 cordis id/ impleverit ; qui in monasterio, seu in [fo. 12b.
 dormitorio, vel in refectorio, aut eciam in claustris, dum 15
 ceteri debent vacare lectionibus, aliqua occasione silentium
 ruperit, sive risum, jocum, vel musitacionem fecerit ; qui ad
 opus Dei tarde occurrerit ; qui ad aliquam oracionem, quæ
 per singulas horas diei fit¹ ante initium horæ, non interfuerit ;
 qui alicui regulari conventui absque consensu abbatis defuerit 20
 vel concessu ; qui, dum celebratur opus Dei, negligens aut
 sompnolentus exstiterit ; qui antiphonam, psalmum, lectionem,
 seu responsorium imponendo aliis risum excitaverit ; qui
 signo vel sonitu fratres in Dei opere impedierit ; qui, non
 finita sinaxi, a matutinis vel diurnis horis non rediturus 25
 exierit ; qui quempiam fratrum injuste contristaverit, aut
 conviciatus fuerit ; qui cum fratre aliquo vel priore con-
 tenderit ; qui monachum manu vel virga in capite percusserit ;
 qui negligenciam ex officio sibi commissio fecerit ; qui cum
 aliquo laico, clerico, sive alterius cenobii monacho, absque 30
 licencia colloquium habuerit ; qui alicui litteras vel eulogias
 seu quælibet munuscula miserit aut acceperit ; qui aliquod
 dispendium substantiæ monasterii intulerit ; qui/ [fo. 13.
 aliquam rem vel utens defregerit aut perdiderit ; qui, aliis a
 dormitorio regulariter exeuntibus, ibidem pigritando reman- 35
 serit ; qui ante vel post legitimam horam quicquam cibi
 vel potus infra vel extra refectorium sine licencia perceperit ;

¹ *funt*, MS.

qui etiam regulari hora aliquid carniū comedere presumpserit; qui, inquam, horum vel similium quippiam egerit, a norma regulæ se exorbitasse noverit, et, sicut beatus Benedictus precipit, humilitate corrigat quod negligencia deliquit. Propria itaque sponte hujusmodi excessus a se commissos 5 studens debet patefacere, aut nullæ, ut dictum est, aut omnino levissimæ correpcioni debet subjacere; nisi forte vel publice delinquere, vel ejusdem offensionis notam consuetudinaliter proditus fuerit habere.

Quicumque vero aliquem fratrum suorum a rectitudinis 10 norma ubiubi exorbitasse cognoverit, ipsumque sua sponte illi vulnere medicamen nolle adhibere persenserit, vero affectu ejus nomen recitans in conventu generali, id quod deliquit proferre debet, in quantum certissimo viderit aut audierit; hoc tamen non commoto animo set mitibus purisque verbis 15 /debet nunciare, puris, inquam, verbis, conditisque [fo. 13b. sapienciæ sale ac internæ dilectionis redolentibus nectare. Si enim aliter fecerit, id est, si, lesa caritate, vel ad modicum inter se et alium ejus aliquam offensionem palam proferre, revera se ulciscendo, presumpserit, auctoritate Dei omniumque 20 sanctorum patrum judicio se excommunicatum esse noverit, donec hoc enorme scelus, districtæ correpcioni subdendum, publica satisfactione expiaverit. Nec presumat quisquam frater, cujus alter primitus enuntiaverit offensionem, illius qui enuntiavit aliquem excessum proferre eadem die; quan- 25 tumlibet integram erga eundem servet animo dilectionem, ne, non studio emendandi fratrem, set se ulciscendi desiderio judicetur parem reddere talionem. Frater ergo cujus nomen hoc modo in capitulo ab aliquo recitatur, cujuslibet ordinis aut dignitatis sit, mox ut hoc audierit surgens, ante pedes 30 presidentis conventui solo prosternatur; et, ab eo requisitus quid dicat, mente concordante voci suam culpam confiteatur; sicque jussus surgat, et humili voce ac spiritu respondeat usque interrogatur. Considerans igitur se divinæ majestati, quæ etiam cogitatione/ abdita conspicit, astare, si quæ [fo. 14. 35 dicuntur vera esse deprehenderit, nullo modo audeat denegare, set ita se habere, iterum petita venia, confiteatur, pollicens id deinceps se emendare; certissimumque habeat

districtum arbitrum, si confessus fuerit, sibi indulgenciam prestare; si vero falsa pro veris temptaverit astruere, Christum, qui veritas est, more Phariseorum denegare.

Capitulo itaque, ut dictum est, presidens in omnibus qui coram se recitati fuerint clamores, absque acceptione personæ, 5
justum exequatur examen, et cuique vulneri regulariter competens impendat medicamen. Cui pernecessarium est procurare summo sollertique studio, ne in cohercione culparum a recto labatur tramite, cujusque amore vel odio; quoniam de omnibus judiciis suis redditurus erit rationem 10
in novissimo tremendoque iudicio. Frater autem, qui aliqua offensione, cujus non est conscius, ab alio insimulatur, petita venia, se non esse conscium humiliter profiteatur, seque deinceps hanc aliasque emendare polliceatur. Nec debet quisquam alterum ex quantalibet—¹ 15

¹ The text breaks off abruptly, MS.

In festo sancti Michaelis versiculi in nocturnis et [fo. 17. ad horas eodem ordine: "Stetit angelus," "Michael, preposite," "Adorate Dominum." In utrisque vesperis: "In conspectu angelorum." Et in utrisque vesperis bis percantatur antiphona ad "Magnificat" et organa trahuntur ad 5 prosam tantum ante ewangelium et
¹ pulsatur foris ad omnes horas. Sonitus mane, antequam moneta ex die bene possit discerni. Numquam debet monachus claustralis colloquium tenere in claustro cum aliquo non monaco. In festo sancti Andreæ numquam 10 firmæ tolluntur. Unde, cum evenerit in quinta feria, pulsatur Ruscot in sexta feria, et Sabbato, et habentur duplices psalmi ante nocturnos, et "Miserere mei, Deus" post preces. Singulis Sabbatis scrutabitur sacrista omnes capellas, ut sint ibi oblatae et candelæ. In principalibus festis communicant 15 monachi, licet sint illusi per sompnum. Nullius processionis collecta terminatur "per Christum, Dominum nostrum." In principalibus festis non dicitur missa pro ecclesia. Numquam "Gloria in excelsis" ad minorem missam ad minus quam xij. leccionum, nisi in Pascalibus et Natali Domini et 20 Pentecoste. Numquam "Gloria in excelsis" ad missam in tribus lectionibus, nisi intra principales octavas, et in quinta feria quando commemoracio sanctorum fit hujus loci, et in Sabbato de sancta Maria; sic nec habent omnes horas diei, nisi ibi. Obedienciarum forinseci omnes debent concurrere domum ad omne principale festum, et omnes servire 25 in refectorio.

Consequenter agendum est de illa consuetudine [fo. 17b. ecclesiæ quæ ad sacristas pertinet, et primitus de De lucerna et expensa ceræ in ecclesia per annum. 30 expensa ceræ. Est igitur hæc in cera expensæ consuetudo per annum in ecclesia. In vigilia sancti Michaelis, ante vespas, ponatur unus cereus accensus de dimidia libra super volticium ante ipsius beati

¹ An erasure covering two-thirds of a line, MS.

Nota de
lucerna in
festo sancti
Michaelis.

Michaelis altare, et ardeat ibi jugiter quousque com-
plectorium percantetur in die crastina ; et ipsa die
crastina celebretur missa ibi cum duobus cereis. In

hac autem eadem vigilia, ad vespervas, accendantur
in choro tres bacini, cerei quatuor quisque de tribus quarteriis 5
super magnum altare, duo cerei uterque de duabus libris
et dimidia super duo minora candelabra, tres cerei de
xxv. libris in distincione sua facti super tria majora
candelabra, duo cerei uterque de dimidia libra super altare
beati Augustini ; et interim extingatur bacinus. Bacini vel 10
magni cerei ante altaria beati Adriani et beatæ Mildrethæ
similiter accendantur ; et, si per Sabbatum fuerit, ponatur
unus cereus accensus in bacinum ante crucem, et duo de
dimidia libra super ipsius sanctæ crucis altare similiter
accendantur ; et post magnas vespervas, finitis oracionibus de 15
sancto Augustino et sociis ejus, cum duobus cereis de tribus
quarteriis fiat processio ad crucem. Si autem per Dominicam
evenierit, cum eisdem cereis vel talibus in criptam fiat processio.
In nocte vero hujus festi, ad matutinos, usque ad expositionem
ewangelii in choro accendantur vj. bacini et duo minora 20
candelabra/, et bacini ante corpora sanctorum, sicut [fo. 18.
continua consuetudo exiget. Ad expositionem autem ewan-
gelii, cum ceteris in choro accensis, accendantur quatuor
candelabra super magnum altare, et tria magna candelabra,
sicut in vigilia, et duo candelabra, ut supradictum est, super 25
altare beati Augustini ; et, dum ardent, extingatur bacinus
ante ejus altare ; et post matutinos iterum accendatur. In
die vero ad processionem, bacinus ante crucem, et duo
candelabra super altare ipsius, bacinus ad sanctum Gregorium,
et bacinus ad sanctum Johannem, et omnes bacini ad corpora 30
sanctorum, et super unumquodque trium altarium duo cerei
de dimidia libra, et magnum candelabrum et duo minora ante
altare beati Augustini, et candelabra ante altaria beati
Adriani et beatæ Mildrethæ ; et ad magnam missam per
omnia in choro lucerna fiat, sicut in vigilia, et ad ex- 35
posicionem ewangelii ; et omnia quæ accensa sunt, in choro et
extra et ad processionem, usque in finem missæ ardeant. Ad
vesperas autem lucerna in ipsa die per omnia accensa, sicut

in vigilia. In vigilia item sancti Michaelis vel in crastino, ante cenam, mittantur per aliquem ex famulis ecclesiæ x. cerei de dimidia libra in refectorium et rotula, et in illo festo et ab eodem famulo et omni Sabbato usque kalendas Novembris. Quisque monachus, qui causa infirmitatis vel medicinæ suscipiendæ in domo infirmorum moratur et pausat, de Sabbato in Sabbatum vij. habeat colpinos rationabiles et ad hoc factos. A kalendis autem Novembris usque Purificationem beatæ Virginis, omni nocte quisque duos longos et grossos habeat.

Nota de cereis mittendis in refectorium.

Nota de liberatione infirmorum.

Preterea, in die sancti Michaelis, accendantur duo [fo. 18b. candelabra apostolica ante feretrum sancti Honorii, et unum ardeat jugiter usque in finem completorii diei crastinæ. In nocte vero et in die, ad ejus servitium in choro, tres bacini et duo candelabra apostolica et duo candelabra super magnum altare. Horis constitutis accendantur bacini ante corpora sanctorum, et non amplius. Nec pretereundum quod in vigilia Omnium Sanctorum mittentur in refectorium xiiij. cerei, quilibet de tribus quarteriis.

De cereis mittendis in refectorium.

In vigilia Natalis Domini ejusdem ponderis et mensuræ xiiij., et tunc illo anno non amplius. Magister infirmorum nullam debet habere liberationem ex consuetudine, excepta rotula sua quam habebit qualibet die Sabbati.

Nota de infirmario.

Octo sunt principalia festa per annum: sancta scilicet dies Natalis Domini, sancta dies passionis beati Thomæ archiepiscopi, et sancta dies beati Adriani, sancta dies Pasce, sancta dies Pentecostes, sancta dies deposicionis beati Augustini, sancta dies passionis apostolorum Petri et Pauli, sancta dies Assumpcionis gloriosæ virginis Mariæ. Ordo et modus lucernæ in his festis per loca sua sicut in subsequentibus patebit.

Dicimus ergo quod, pridie vigiliarum Natalis Domini, in choro ad vespervas tres bacini, et bacinus, ut mos est, ante corpora sanctorum, et ij. candelabra super magnum altare accendantur. In nocte ad matutinos, bacini ut supra. Ad laudes vero, si per feriam venerit, cooperto altari, duo candelabra ut supra super

Nota de lucerna in Natali.

magnum altare; et non/ discooperiatur nisi sit per [fo. 19.
 Dominicam, et tunc discooperiatur ad expositionem.¹ In
 die autem ad magnam missam, bacini et cerei ut supra. In
 hac sacra vigilia ad vespervas ponatur unus cereus accensus
 de dimidia libra in bacinum in cripta ante altare beatæ 5
 Virginis, et sit ibi cereus ardens per omnes illas octavas;
 et ex parte sacristæ, ut mos est, duo cerei super illud altare;
 et unus cereus ponatur in bacinum in capella infirmorum,
 et ardeat jugiter tota die et tota nocte; et duo
 cerei ibi super magnum altare ponantur; et trunci 10
 sacristæ reddantur. In bacinum ante crucem in
 navi cereus accensus ponatur, et ardeat jugiter
 tota die et tota nocte. Ad illas sacras vespervas,
 bacini ad sanctum Gregorium et ad sanctum Johannem,
 omnes bacini in choro, vj. candelabra super magnum altare, 15
 duo minora candelabra ante ipsum altare, tria candelabra
 majora, et magnum candelabrum cum vij. cereis, duo
 candelabra super altare beati Augustini, et duo candelabra
 apostolica et magnum candelabrum ante ejus altare, duo
 candelabra ante altare beati Adriani et magnum candelabrum 20
 ante illud altare, duo candelabra ante altare beatæ Mildrethæ
 et candelabrum magnum ante ejus altare, et bacini ante
 cetera corpora sanctorum tunc ibi accendantur. Ad vespervas
 processio fiat in criptam cum quatuor candelabris et in die
 similiter. In nocte vero sacra Natalis Domini ad matutinos, 25
 usque ad expositionem ewangelii, excepto magno candelabro
 cum vij. candelis,/ et exceptis candelis quæ sunt super [fo. 19b.
 altaria in choro et extra, sicut in vigilia accendantur. Ad
 expositionem vero ewangelii, cum ceteris, ut supra dictum
 est, accensis, cerei super altaria, sicut ante in vigilia, et x. 30
 cerei, quisque de dimidia libra, super genues, et magnum
 candelabrum accendantur; et omnia ista accensa jugiter
 ardeant usque in finem matutinatorum. Nec pretereundum
 quod, post genealogiam lectam in choro, processio fit in
 criptam cum duobus candelabris cotidianis, ubi cantantur 35
 laudes de omnibus sanctis. Prevideat ergo sacrista quod

Nota de
 infirmaria,
 et quod
 trunci debent
 reddi
 sacristæ.

¹ *Item infirmarius benedicat ij. candelas grossas ad celebrandum in sacra nocte,*
 added in the upper margin, MS.

tunc, et ad vespervas antecedentes in vigilia, si opus est, troni in cripta cereis accensis honorifice adornentur. Ad missam illa nocte in choro iiij. sunt cantores, et quisque illorum unum cereum de dimidia libra accensum super candelabrum ante se habere debet, et candela stricata tunc in choro hinc et hinc ad cantandum et legendum sufficienter habeatur. In aurora vero illius sacræ noctis, in cripta super altare beatæ Virginis duo candelabra accendantur, et duo ante sacerdotem; et cantor indutus unum habeat cereum accensum coram se super candelabrum; et iterum troni honorifice cereis accensis adornentur; et candela stricata sit ibi ad sufficienciam. In hac autem die sancta Natalis Domini, ad processionem, et ad magnam missam, et ad vespervas in choro et extra, per omnia, sicut post expositionem primam, in nocte/ [fo. 20. transacta, luminaria fiant. Per istas omnes octavas ad vespervas cotidie in cripta cum candelabris processio fieri debet.

Nota de processione per octabas.

De sancto Thoma, archiepiscopo et martyre: in ejus vigilia et in nocte ejus et in die eodem ordine quo fit in vigilia Natalis Domini; et in ejus nocte et in die per omnia lucerna fiat, exceptis cereis qui sunt ante quatuor cantores in choro in ipsa nocte Natalis Domini, et exceptis cereis in aurora diei Natalis Domini in cripta.

Pridie vigiliarum beati Adriani ad vespervas accendantur duo candelabra super ejus altare, et ab illa hora usque in finem ultimæ diei ejus octavarum sit ante illud altare lucerna continua. Ad has vespervas et in nocte ad matutinos, nisi sit per Sabbatum vel per Dominicam, in choro tres bacini tantum accendantur, et ante ipsius altare usque ad laudes suus bacinus tantum, nisi aliquis ob honorem ipsius sancti lucernam adauxerit. Ad laudes per feriam accendantur duo cerei iterum super ejus altare per Dominicam, ad expositionem ewangelii. In die ad magnam missam iterum accendantur duo candelabra super ejus altare, et tres bacini in choro, et duo cerei super magnum altare, et cetera ut mos est ante corpora sanctorum. In vigilia istius sancti gloriosi ad vespervas ponatur ante ejus altare super magnum candelabrum unus cereus accensus de x. libris, qui

continue ardeat per omnes illas octavas ; et duo candelabra apostolica, quæ assidue sunt ante altare beati Augustini, illuc allata similiter accendantur. A latere feretri hinc et hinc cereus unus de dimidia libra in una fenestra, et alius in alia, et quatuor cerei de dimidia libra similiter super [fo. 20b. 5
ejus altare accendantur ; nec ex hac lucerna ita ordinata aliquid minuatur nec extingatur, quamvis per devocionem alii cerei ad ardendum ibi offerantur. Et, cum his supradictis, in hac sacra vigilia in choro et circumquaque extra, sicut in vigilia Natalis Domini ; et in hac sacra nocte, sicut 10
in nocte ejusdem Natalis Domini, exceptis cereis, ut supradictum est, qui sunt ante quatuor cantores in choro in illa nocte Natalis ad primam missam, et exceptis cereis in aurora in criptis. Et in die hujus sancti Adriani, ad processionem, ad magnam missam et ad vespervas, sicut in die ejusdem 15
Natalis Domini, lucerna per omnia fiat. Per omnes ejus octavas ad vespervas et ad matutinos per feriam tres bacini in choro tantum accendantur, per xij. lecciones tres bacini, et horis statutis duo cerei super magnum altare, et per easdem octavas cotidie ad vespervas et ad matutinos ante 20
sancti hujus altare suos cereus et bacinus et cerei qui ibi oblatis fuerint, et horis statutis duo cerei super ejus altare similiter accendantur. In vigilia ejus octavarum, ante ejus altare, cum magno [cereo] ardente, duo candelabra apostolica et cerei oblatis et ad ardendum ibi deputati, et duo candelabra 25
super illud altare accendantur, et in choro tres bacini, duo candelabra super magnum altare, et duo candelabra apostolica et tria magna candelabra similiter accendantur. In nocte ad matutinos, lucerna ante hujus sancti altare usque ad expositionem, preter cereos qui sunt super altare, 30
sicut ad vespervas proximas antecedentes, fiat, et/ ad [fo. 21. expositionem ewangelii cerei super altare accendantur. In hac eadem nocte, ad matutinos, in choro tres bacini et duo candelabra accendantur, et super magnum altare ad expositionem duo candelabra. In die ad magnam missam et ad 35
vespervas hinc et hinc per omnia, sicut in vigilia harum octavarum, lucerna fiat.

Feria quarta proxima ante Cenam Domini, ad vespervas in

T

choro tres bacini et duo candelabra super magnum altare
 et bacini ante corpora sanctorum accendantur; et in hac
 feria tradantur magistro infirmorum xxiiij. calpuni grossi et
 longi, qui durent ad servicium super herciam per illas tres
 noctes sequentes; et trunci reddantur infirmario.¹ In choro 5
 in his tribus noctibus, super herciam xxiiij. cerei, quisque de
 tribus quarteriis, antequam conventus in choro congregetur,
 accendantur; qui de uno in unum cum servicio extingui
 debent. Bacini ante corpora sanctorum et bacinus ante
 magnum altare ad hoc servicium ardere debent, et inter 10
 canticum quod est ante "Laudate Dominum de celo"
 extinguantur; et crasseti similiter. In Cena Domini et
 duabus feriis sequentibus similiter cotidie unus cereus de
 dimidia libra, non ante accensus, ad benedictionem novi
 ignis haberi debet, et hoc super hastulam. In hac Cena 15
 Domini, ad magnam missam, duo candelabra ante sacer-
 dotem, et in choro tres bacini, et duo candelabra super
 magnum altare, et bacini ante corpora sanctorum accen-
 dantur; et inter sanctam communionem duo cerei super
 altare beati Augustini similiter accendantur, et hoc ob 20
 reverenciam Dominici Corporis quod ibi ponitur. In hac
 Cena Domini, ad vespervas, nullus ardens erit cereus, nisi duo
 continui. Feria vj. in Paraceve/ Domini, adorata [fo. 21b.
 cruce ab omnibus et non ante, hinc et hinc lucerna fiat, sicut
 in Cena Domini, ad magnam missam. In sacro Sabbato, 25
 accenso cereo Pascali, jugiter ardeat usque in finem com-
 pletorii diei crastinæ; et in hac sacra vigilia ad missam, et in
 die sancto Paschæ ad processionem, et ad magnam missam
 per omnia lucerna fiat, sicut in die Natalis Domini. In hac
 sacra nocte Paschæ, ante expositionem ewangelii, exceptis 30
 cereis super altaria, et exceptis genuis, et excepto magno
 candelabro cum vij. cereis, lucerna fiat sicut ante; post
 expositionem vero omnia accendantur. In hac sacra die
 Paschæ, ad vespervas, post "Benedicamus" tradantur quatuor
 cerei magni altaris quatuor cantoribus; et fiat processio ad 35
 crucem, et deinceps per totas illas octavas, ad vespervas, cum
 cotidianis candelabris ad ipsam crucem fiat processio. Feria

¹ et . . . infirmario, in margin, MS.

ij.^a et feria iij.^a et iiij.^a in eadem ebdomada, ad matutinos, usque ad laudes, in choro vj. bacini et duo candelabra apostolica et bacini ante sanctos accendantur; et ad laudes super magnum altare ij. candelabra, et super altare beati Augustini duo. In his tribus diebus, ad magnas missas et ad 5
 vespervas, omnia ista prenomina in simul accendantur. Feria v. et feria vj. et in Sabbato, ad matutinos, tres in choro bacini, et ad laudes super magnum altare duo candelabra et cetera ante corpora sanctorum¹ /ut mos est in xij. leccionibus. [fo. 23. Et hac feria v. et vj. ad magnam missam, et ad vespervas, 10
 et in Sabbato ad magnam missam, tres bacini in choro cum cereis super magnum altare accendantur, et bacini ante sanctos. Sabbato in octavis Paschæ, ad vespervas, et in die Dominica crastino, ad magnam missam et ad secundas vespervas, sicut in primis diebus ipsius Paschæ, qui sequuntur post primum 15
 diem, lucerna per omnia fiat. In ultima vero nocte harum octavarum Paschæ, ad matutinos, ante expositionem, in choro vj. bacini et duo candelabra apostolica, et ante sanctos bacini, et ad expositionem super magnum altare duo candelabra, et super altare beati Augustini 20
 duo. Et ab his octavis, ut ante in ebdomada, omni Sabbato et omni Dominica, et in vigilia Invencionis sanctæ Crucis, sed non in die, fiat processio ad crucem cum ij. candelabris.² Et in vigilia Ascensionis Domini et in die/ (a +),³ et in [fo. 22. vigilia Pentecostes cum quatuor cantoribus, et in die, et per 25
 totam ebdomadam Pentecostes, usque in Dominicam de Trinitate, ad crucem cotidie ad vespervas fiat processio.

In vigilia Pentecostes ad magnam missam, et ad vespervas, et in nocte et in die, sicut ad missam in vigilia Paschæ, et sicut in nocte Paschæ et in die, lucerna per omnia fieri debet, 30
 et per ferias vero illius ebdomadæ Pentecostes nocte et die, sicut per ferias in ebdomade Paschæ, lucerna per omnia fiat.

Pridie vigiliarum beati Augustini, secundum quod tempus

¹ At the foot of fo. 21b in another hand, is: *In veneratione reliquiarum sicut in majoribus duplicibus festis, and kal. Maii 12.*

² fiat . . . candelabris, in margin, MS.

³ Here follows an inserted leaf (fo. 22), at the foot of which is the memorandum *hoc folium debet intrare ubi a, scilicet hæc vocalis a, scribitur cum signo crucis, sic a +.*

exigit, ante ejus altare, et ante sanctos, et in choro ad
 vespervas, ad matutinos eciam, in vigilia ad magnam
 missam, sicut pridie vigiliarum sancti Adriani, et sicut in
 nocte et in die ad magnam missam, per omnia lucerna fieri
 debet. In vigilia hujus beati Augustini, ad vespervas, super 5
 magnum altare vj. cerei, quisque de una libra, et genues, et
 circumquaque omnia, sicut in die Natalis Domini, accen-
 dantur; et ante ipsius beati Augustini altare cereus de x.
 libris vel de xij., qui jugiter per omnes illas octavas ardeat;
 et quatuor cerei, quisque de tribus quarteriis, super ejus 10
 altare; et super feretrum, hinc et hinc a lateribus, x. cerei,
 quisque ejusdem quantitatis, similiter accendantur. Cerei
 eciam, qui ibi causa devocionis oblati fuerint, tota illa
 nocte et tota die ardeant. Et hæc est distinctio et ordo
 lucernæ ad primas vespervas. Ad matutinos vero in primis, 15
 excepto magno candelabro cum vij. cereis, et exceptis genuis
 et cereis qui sunt super altaria, et exceptis cereis qui sunt
 circumquaque super feretrum, omnia/ in choro et [fo. 22b.
 extra, sicut in hac vigilia, accendi debent. Circa quartam
 vero leccionem, xvj. cerei, quisque de tribus quarteriis, in 20
 choro ubi conventus cantat, circumquaque accendantur; et
 super trabem ad pulpitem, quisque de dimidia libra, cerei
 vj.; et super le "rebat," ubi in precipuis festis ewangelium
 legitur, quisque de dimidia libra, cerei vj. Ad gabblum
 sancti Gregorii, in duabus fenestris ultra cortinas, quisque de 25
 dimidia libra, cerei quatuor. Ad gablum sancti Johannis,
 in duabus fenestris ultra cortinas, quisque de dimidia
 libri, cerei quatuor; et in unaquaque fenestra in choro,
 circa presbiterium, in superiori via, quisque de dimidia
 libra, cerei duo; et in inferiori via, super pecunos in chorum 30
 pretendentes, inter pallia circumquaque, quisque de dimidia
 libra, cerei xij.; et in fenestra sancti Jamberti et sancti
 Nothelmi,¹ ejusdem quantitatis, cerei duo; et a latere feretri
 beatæ Mildredhæ, ejusdem quantitatis, unus cereus in una
 fenestra et alius in alia fenestra. Inter sanctum Deusdedit 35
 et sanctum Justum in fenestra, ejusdem quantitatis, cerei
 duo. A latere feretri beati Augustini hinc et hinc, ejusdem

¹ Here the inserted leaf ends.

quantitatis, in una fenestra cereus unus et alius in alia. Inter sanctum Honorium et sanctum Theodorum in fenestra, ejusdem quantitatis, cerei duo. A latere feretri beati Adriani hinc et hinc, ejusdem quantitatis, in una fenestra cereus unus et in alia alius. Inter sanctum/ Brihdwaldum et sanctum [fo. 23b. 5 Tatwinum in fenestra, ejusdem quantitatis, cerei duo; et ultra hostium beati Adriani, ejusdem quantitatis, cerei duo. Ad exposicionem vero ewangelii, magnum candelabrum et genues et cerei super altaria et cerei super feretrum et, ut omnia comprehendamus, omnia luminaria quæ sunt in 10 ecclesia circumquaque et subtus et supra accensa sint; et ita in die ad magnam missam et ad vespas fiat. Et, si est¹ in Pascali tempore, ad utrasque vespas, cum quatuor cereis magni altaris, quatuor cantoribus illos² portantibus, ad crucem fieri debet processio. Infra octavas beati Augustini, 15 cum tempus permiserit, in feriis ad vespas et ad matutinos in choro tres bacini tantum; et ad ejus altare ad laudes suos cereus et suos bacinus, et sicut sunt accensi cerei oblatis, si qui fuerint; et ad laudes duo cerei super illud altare ardere debent, et bacini ante sanctos. Infra istas octavas in xij. 20 lectionibus, ad utrasque vespas, et nocte ad exposicionem, et in die ad magnam missam, in choro cum tribus bacinis duo candelabra super magnum altare, et super ipsius beati Augustini altare duo accendi debent, et cetera ut supra. In vigilia harum octavarum, bacini/ ante sanctos, et, [fo. 24. 25 cum magno cereo ardente ante beati Augustini altare, duo candelabra apostolica et cerei qui oblatis fuerint, et super altare cerei duo, et in choro, si adhuc stat cereus Pascalis, et tres bacini et duo candelabra super magnum altare et duo candelabra apostolica et tria minora accendi debent. In 30 nocturno ad matutinos, bacini ante sanctos, et, cum cereo magno ardente ante ejus altare, duo candelabra apostolica, et in choro vj. bacini et duo candelabra apostolica accendi deb[e]nt. Ad exposicionem vero, cum his accensis super altare beati Augustini, cerei duo, et super magnum 35 altare cerei duo accendantur et tria magna candelabra. In crastino autem ad magnam missam et ad vespas,

¹ *sicut*, corrected to *si est*, in margin, MS.² *illis*, MS.

cum cereo Pascali si stat, hæc omnia prenominata accensa sint.

Pridie vigiliarum apostolorum Petri et Pauli, si per feriam evenerit, ad vespervas et ad totas matutinas, in choro tres bacini tantum accendi debent; ⁵ 'bacini ante sanctos ut cotidie Si vero per xij. lectiones evenerit, ad expositionem ewangelii, duo candelabra super magnum altare et in crastino ad magnam missam, cum tribus bacinis ut ante accensis, accendi debent. In vigilia apostolorum Petri et Pauli, ad vespervas, ponatur ante magnum altare cereus de x. libris ¹⁰ accensus, et ab illa hora usque in finem complectorii diei crastinæ jugiter ardeat /et tunc deponatur, et ulterius [fo. 24b. ad illud festum ibi non ardeat. Ad istas vespervas ponatur cereus in bacino ante crucem in navi, et tota nocte illa et tota die ardeat; et in cripta similiter cereus super tronum, ¹⁵ et tota illa nocte et tota die ardeat; et cereus in capella infirmorum similiter. Bacini ad sanctum Gregorium et ad sanctum Johannem, bacini omnes et candelabra ante sanctos, et ibi super unumquodque trium altarium cerei duo; et in choro super magnum altare cerei vj., quia apostolorum est ²⁰ altare; geneues similiter et omnes bacini et duo minora candelabra et tria majora cum magno candelabro accendi debent. Omnia autem ista prenominata in [no]cte ad expositionem ewangelii, et in crastino ad processionem, et ad magnam missam, et ad vespervas, ardere debent. In ²⁵ primis vero ad has matutinas, usque ad expositionem ewangelii, in choro, cum vj. bacinis, duo minora candelabra et tria majora, et circumquaque omnes bacini, et ante sanctos in bacinis eorum candelabra accendantur; et deinceps omnia, ut ante in vigilia. Per has octavas in feriis, ad vespervas et ³⁰ ad matutinas, in choro tres bacini tantum, et bacini ante sanctos, et ad magnas missas tres bacini in choro/ [fo. 25. et duo candelabra super magnum altare. Dominica infra has octavas, in nocte et in die, sicut in aliis xij. leccionibus. In vigilia autem harum octavarum, ad vespervas, bacini ut mos ³⁵ est ante sanctos, et tres bacini in choro, et duo candelabra super magnum altare, et duo candelabra minora et tria

¹ Blank space.

majora accendi debent. Et ad matutinas, usque ad expositionem, in choro tres bacini et duo candelabra apostolica, cum bacinis, ante sanctos accendantur; et ad expositionem, cum his accensis, duo cerei super magnum altare. In crastino autem, ad magnam missam et ad vespervas, per omnia lucerna fiat, sicut in vigilia harum octavarum.

Pridie vigiliarum Assumpcionis sanctæ Mariæ, ad vespervas, et in nocte ad matutinas, et in die ad magnam missam, in choro et extra, sicut pridie vigiliarum apostolorum Petri et Pauli, et in nocte et in die lucerna fieri debet. In vigilia vero Assumpcionis hujus gloriosæ Virginis, ad vespervas, ex parte sacristæ duo cerei de dimidia libra in cripta, super ejus altare, et ante illud altare duo candelabra apostolica de sancto Augustino, et cereus super tronum accendi debent; et cereus de cereo in cereum per totas illas octavas jugiter ardere debet, nec pro aliis cereis devocione oblatis, quamvis ibi ardeant, debet extingui. Cereus eciam de dimidia libra in capella infirmorum tota illa nocte et tota die ardeat, sed non per illas octavas ulterius; et duo cerei novi super altare

beatæ Virginis tradantur, et trunci sacristæ/ [fo. 25b. 20
 Nota de infirmaria, quod trunci debent reddi sacristæ. reddantur. Ante crucem eciam in navi, tota illa nocte et tota die, cereus accensus habeatur; et cum his supradictis ita ordinatis ad has vespervas,

Processio fiat ad vespervas cum quatuor cantoribus, si Sabbatum non fuerit. excepto magno cereo qui in nocte et in die apostolorum Petri et Pauli ante magnum altare jugiter ardebat, et exceptis genuis, in choro et ante sanctos et circumquaque subtus et supra in

ecclesia, sicut in vigilia apostolorum Petri et Pauli, lucerna per omnia fiat. Ad matutinas ante expositionem, sicut ad matutinas ipsorum apostolorum ad expositionem, et in die ad processionem, et ad magnam missam, et ad secundas vespervas, per omnia, sicut de predictis apostolis, luminaria fiant; et per ipsas octavas, et in vigilia illarum octavarum, et in nocte et in die ultima per ordinem, sicut de apostolis, fieri lucerna debet. Nec pretereundum quod, in omni nocte principalis festi, ad introitum chori juxta pulpitem, cereus unus ad matutinas et alius ultra ostium criptæ in loco crasseti ardere debent; et item memoriæ commendetur

quod, in Pascali tempore, omni principali festo cereus Pascalis tota nocte et tota die, usque in finem completorii illius diei, ardere debet.

Explicit modus et ordo lucernæ de principalibus festis.

Tria sunt festa cum quatuor cantoribus ad vespervas in 5 choro, scilicet festum Omnium Sanctorum, Deposicio beatæ Mildrethæ, translacio sancti Augustini sociorumque ejus. Ista autem fere principalibus festis equipollent. Quorum lucerna, ita ut in sequentibus patebit, distinguetur.

In vigilia Omnium Sanctorum, ad magnam missam, sicut 10 in xij. lectionibus, lucerna fieri debet. In hac autem vigilia, ab initio vespervarum usque in finem comple- [fo. 26. cionis diei crastinæ, cereus in navi ante crucem, cereus in cripta, cereus in capella infirmorum jugiter ardere debent. Ad has vespervas, cerei iiij. super magnum altare, et cum vj. bacinis 15 omnia candelabra, et ad sanctum Gregorium et ad sanctum Johannem et circumquaque ante sanctos omnes bacini et omnia candelabra, et super unumquodque trium altarium duo candelabra accendi debent. Et si hæc vigilia per Sabbatum 20 evenerit, post ipsas vespervas, dicto "Benedicamus," statim ad crucem cum duobus cotidianis candelabris fiat processio. Si autem hæc vigilia vel ipsa dies per Dominicam evenerit, post vespervas, dicta oracione de cruce, ordine quo supra ad sanctam Mariam fiat processio. In nocte vero ista, ad 25 matutinas, usque ad nonam lectionem, extra chorum circumquaque et ante sanctos omnes bacini, et cum suo magno candelabro ante altare beati Augustini duo candelabra apostolica, in choro vj. bacini et duo candelabra apostolica tantum accendi debent. Ad nonam vero lectionem, cum 30 omnibus his ante accensis, super magnum altare et super alia altaria sicut in vigilia, et tria magna candelabra in choro accendantur, et majus candelabrum, si sacrista voluerit. Si autem non vult, illa vice potest dimitti. In crastino autem ad processionem et ad magnam missam, sicut in vigilia, per omnia lucerna fiat.

In vigilia beatæ Mildrethæ, de ea in conventu magna missa
 Mildreth. non dicitur. In hac vero/ vigilia, ab inicio [fo. 26b.
 vesperarum usque in finem completorii diei crastinæ,
 ante ejus altare magnus cereus ardere debet, sed non continue
 infra illas octavas ; cereus autem de dimidia libra in bacino 5
 ante illud altare per omnes predictas octavas continue ardeat,
 et horis statutis duo candelabra super idem altare. In hac
 igitur prenominata vigilia, cum magno cereo accenso, ad
 vespervas super illud altare iiij. candelabra, quisque cereus de
 dimidia libra, et ejusdem quantitatis, a latere feretri, in una 10
 fenestra cereus unus et alius in alia ; et ante altare illud duo
 candelabra apostolica ; et super altare beati Augustini duo
 candelabra et suum magnum candelabrum ; et ante altare
 beati Adriani, cum duobus cereis super illud altare, suos
 magnus cereus et bacinus ; et ibi ante sanctos alios bacini ; 15
 et in choro, cum iiij. cereis super magnum altare et cum vj.
 bacinis, omnia candelabra ; et ad sanctum Gregorium et ad
 sanctum Johannem, cum his omnibus supradictis, bacini
 accendantur. In hac festivitate, nec ante crucem nec in
 cripta nec in capella infirmorum cerei per noctem illam nec 20
 per diem continue ardere debent ; si autem aliquis ad hæc
 cereos vel cereum querat, vetentur ei. Ad matutinas hujus
 virginis usque ad expositionem ewangelii, in choro vj. bacini
 et duo candelabra apostolica, et circumquaque omnes [fo. 27.
 bacini, ut ante, et cum suo bacino magnus cereus beati 25
 Augustini et beati Adriani. Similiter et ante altare hujus
 virginis, cum magno candelabro ardente, duo candelabra
 apostolica et cerei in duabus fenestris accendantur, et, excepto
 magno candelabro in choro ad expositionem tantum, ad
 ipsam expositionem, in die ad processionem, et ad magnam 30
 missam, et ad vespervas, sicut in vigilia, omnia ista supradicta
 insimul ardeant. In ejus octavis, ante illud altare duo
 candelabra apostolica, et in horis statutis super predictum
 altare duo candelabra, et ante sanctos et in choro, sicut in
 xij. leccionibus, lucerna fiat. In die sanctæ Margaretæ 35
 virginis et martyris, quia ultima dies est octavarum
 sanctæ Mildrethæ, tota nocte illa et tota die et
 ante ejus altare lucerna continua fiat.

In vigilia translacionis sancti Augustini sociorumque ejus,
 Translacio sancti Augustini. ab initio vesperarum usque in finem completorii
 Amodo principalis. diei crastinæ, ante ipsius beati Augustini altare
 suus magnus cereus jugiter ardeat, et ad vespervas,
 cum cereo illo accenso, ante predictum altare duo
 candelabra apostolica et quatuor cerei super illud
 altare, et bacini ante sanctos et candelabra; et super altare
 beati Adriani cerei duo, et super altare sanctæ Mildrethæ
 cerei duo, et in choro, cum quatuor candelabris super
 magnum altare et cum vj. bacinis, omnia candelabra in ipso
 choro, et per¹ omnia circumquaque, sicut in vigilia [fo. 27b.
 Omnium Sanctorum, accendantur. Sed nec ad crucem, nec
 in cripta, nec in capella infirmorum, in illo festo, cerei
 continue ardentes haberi debent; item, vetentur cerei queren-
 tibus illos. In die tamen hujus festi, propter Exaltacionem
 sanctæ Crucis, cujus vigilia tunc est, cereus tota nocte et
 tota die ante crucem in navi, et ante crucem ad sanctum
 Gregorium, et ante crucem ad sanctum Johannem, continue
 ardere debet. Ad matutinas autem hujus beati Augustini
 et sociorum ejus, in primis, usque ad exposicionem, vj. bacini
 in choro et duo candelabra apostolica, et ante altare beati
 Augustini, cum magno cereo accenso, duo candelabra apos-
 tolica et suus bacinus, et omnes bacini ante sanctos, et circum-
 quaque bacini accendantur. Ad exposicionem vero, et in die
 ad processionem, et ad magnam missam, et ad vespervas, sicut
 in vigilia et in die Omnium Sanctorum, per omnia lucerna fieri
 debet, excepto tantum magno candelabro ad exposicionem.

Annunciatio Dominica ejusdem est dignitatis cujus hæc
 tria festa predicta, cum infra Pasca evenerit; scilicet par
 principali simplici.²

In omnibus duplicibus festis, tam in minoribus quam in
 majoribus, ad utrasque vespervas, et in diebus ad missam,
 ad minus in choro tres bacini et duo candelabra apostolica et
 tria majora; et super magnum altare in minoribus duo
 candelabra, et in majoribus quatuor; et in quibusdam [fo. 28.
 eciam precipuis nisi duo; et super altare beati Augustini,
 tam in minoribus duplicibus festis quam in majoribus, exceptis

¹ cum, MS.

² scilicet . . . simplici, in margin, MS.

ejus festis, duo sint candelabra ; et ante altaria beati Adriani et beatæ Mildrethæ, sicut assidue mos est, bacini vel magni cerei accendi debent. In choro vero ad matutinas, tam in majoribus quam in minoribus, usque ad expositionem, vj. bacini et duo candelabra apostolica tantum accendi debent. Ad expositionem vero, in quibus[dam] festis duplici- 5
cibus, tria magna candelabra in choro cum aliis accensis accenduntur ; in quibusdam vero non.

Quæ sint ergo illa festa duplicia quæ super magnum altare quatuor cereos habere debeant, et, cum illis, in quibus festis 10
duplicibus, ad expositionem, in choro tria majora candelabra, sicut ante et post, similiter accendi debeant, declarandum est. Dicamus ergo.

In ordinacione igitur beati Augustini, cum quatuor cereis super magnum altare et cum tribus majoribus 15
candelabris in choro, ad expositionem, cum aliis ut ante ad vespas accensis, in ipso choro ad totum servicium lucerna fieri debet, sicut in festivitate sancti Michaelis. Super altare vero ipsius beati Augustini cerei sunt quatuor, et ante illud altare duo candelabra apostolica et suus magnus cereus 20
tota illa nocte et tota die ardens ; et, ad expositionem, ante beatum Adrianum et beatam Mildretham bacini eorum vel cerei. Si autem hæc/ ordinacio per Dominicam [fo. 28b. evenierit, ad processionem circumquaque lucerna fiat, sicut in die sancti Michaelis. Magnum candelabrum non accendi- 25

Johannis apostoli. tur. In deposicione beati Johannis apostoli, ad sanctum Johannem super altare duo sint candelabra, et ante altare illud duo candelabra apostolica et bacinus tota illa nocte et tota die ardens ; et in vigilia, dictis magnis vespas, illuc cum duobus candelabris 30
cotidianis fieri debet processio. In choro autem, cum quatuor candelabris super magnum altare et cum tribus majoribus candelabris ad expositionem, ut ante, ad vespas accensis, ad totum servicium fit lucerna, sicut in festo sancti Michaelis. Super altare vero beati Augustini duo candelabra 35
et suus magnus cereus, et ante alia duo altaria bacini vel cerei accendantur. In Epiphania Domini, ad Epiphania. utrasque vespas, in cripta fit processio ; sed ex

parte sacristæ tota illa nocte et tota die cereus jugiter ardens non habetur. In choro vero, cum quatuor cereis super magnum altare et cum tribus candelabris majoribus ad expositionem, ut ante, ad vespervas accensis, ad totum servitium lucerna fiat, sicut in festo sancti Michaelis; et super altare beati Augustini duo candelabra, et ante ipsius altare duo candelabra apostolica et suus magnus cereus; et ante beatum Adrianum et beatam Mildredham bacini vel cerei accendantur. In Purificatione beatæ Virginis, ad

Purificacio. utrasque vespervas, in cripta fit processio; et ibi 10

tota illa nocte et tota die ex parte sacristæ cereus ardens habeatur. In/ choro autem, cum quatuor [fo. 29. candelabris super magnum altare et cum tribus majoribus candelabris, ut ante, accensis, ad expositionem et per corpora sanctorum et circumquaque ad totum servitium ante 15 processionem et ad processionem et post, sicut in festo sancti Michaelis, lucerna fieri debet. Cerei monachorum, quos manibus illa die gestabunt, quisque de duabus libris et dimidia esse debet. Abbatis vero cereus de tribus libris. Qui post magnam missam usque in finem completorii illius 20 diei ante magnum altare ardere debet, et pro eo bacinus non extinguatur. Illa die, ad magnam missam, magnum candelabrum accenditur. In Annunciatione Dominica,

Annunciacio. quamvis per Quadragesimam, ut sepius contingit, evenerit, cum quatuor cereis tamen super magnum altare 25 et cum tribus majoribus candelabris ad expositionem, ut ante, accensis, in choro et per corpora sanctorum ad totum servitium nocte et die, sicut in Purificatione ipsius beatæ Virginis, fieri debet lucerna; exceptis luminaribus quæ illa die propter processionem circumquaque fiunt, et exceptis 30 magno candelabro et cereis monachorum. In Quadragesima, ad utrasque vespervas, cum candelabris cotidianis in cripta fit processio; et cereus ibi jugiter ardens tota nocte illa et tota die habeatur. Cum autem hæc sancta Annunciacio in Pasca evenerit, in choro et extra per omnia fiat lucerna, sicut in 35 festo Omnium Sanctorum, ad utrasque vespervas; et in die ad magnam missam cereus Pascalis et magnum candelabrum accendi debent. In cripta, ut supra, cereus jugiter ardens

habeatur, et tunc ad utrasque [vesperas] ad crucem fit processio cum quatuor candelabris, et ante missam processio sollempnis fit exterius per cimiterium, si tempus permiserit.¹ In Assensione Domini, cum quatuor candelabris [fo. 29b. Assensio. super magnum altare et cum tribus majoribus 5 candelabris ad expositionem, ut ante, accensis, ad utrasque vesperas, ad matutinas, ad processionem, et ad magnam missam, per omnia lucerna fieri debet, sicut in festivitate sancti Michaelis; et hoc est additamentum lucernæ, quod in die ad magnam missam magnum candelabrum cum cereo 10 Pascali accenditur, et predictus cereus Pascalis similiter ad utrasque vesperas accendi debet, et ad utrasque vesperas cum duobus candelabris codidianis ad crucem fit processio; laterna accensa, quæ illa die ante feretrum beati Lethardi, cum Corpore Christi et cum aliis reliquiis, ad processionem 15 ferri debet, non oblivioni tradatur. In Nativitate beati Johannis baptistæ, ad sanctum Johannem cereus in bacino ardens habeatur tota illa nocte et tota die, et ad servitium ibi super altare cerei duo, et ante altare illud candelabra apostolica duo accenduntur; et in 20 vigilia, nisi per Sabbatum evenerit, cum duobus candelabris cotidianis illuc post magnas vesperas fit processio; et deinceps, cum quatuor candelabris super magnum altare et cum tribus majoribus candelabris ad expositionem, sicut ante, accensis, per omnia ad totum servitium, cum pro- 25 cessione in die, sicut in festo sancti Michaelis, lucerna fieri debet. In nativitate gloriosæ virginis Mariæ, cereus in criptis jugiter ardens tota illa nocte et tota/ [fo. 30. Nativitas Mariæ. die habeatur; et ad utrasque vesperas, nisi per Sabbatum impediatur, cum duobus candelabris cotidianis 30 illuc debet fieri processio; et deinceps, cum quatuor candelabris super magnum altare et cum tribus majoribus candelabris ad expositionem, ut ante, accensis, ad totum servitium, cum processione ante magnam missam et post, sicut in festo sancti Michaelis, lucerna fieri debet. Magnum 35 candelabrum ad magnam missam accenditur.²

¹ cum . . . permiserit, in lower margin, MS.

² modo par principali, added in the upper margin, MS.

Finis hic est de festis, quæ temporibus suis super magnum altare quatuor habent candelabra, et ad expositionem tria majora, ut ante, accensa.

Aliter de aliis duplicibus minus precipuis. Dicamus ergo. In octavis Pentecostes de sancta Trinitate, in Ad vincula 5 sancti Petri, cum magno cereo ante magnum altare tota illa nocte et die jugiter ardente. In Concepcione beatæ virginis Mariæ, in cripta cereo jugiter nocte illa et die 10 ardente, et illuc ad utrasque vespervas processione facta. In deposicione beati Laurencii archiepiscopi, cum duobus candelabris apostolicis, uno jugiter nocte et die ardente. In deposicione sancti Melliti archiepiscopi, ad ejus feretrum, sicut 15 de beato Laurencio, lucerna ordinata sit. In deposicione sancti Dunstani similiter, et de singulis in temporibus suis ad utrasque vespervas, et in diebus ad magnas missas, in choro tres bacini et duo tantum candelabra super magnum altare, et duo candelabra apostolica et tria 20 majora accendantur ;/ et duo candelabra super altare [fo. job. beati Augustini, et cerei vel bacini ante beatum Adrianum et beatam Mildretham ; et in noctibus ipsorum, ad matutinas, usque ad expositionem, in choro vj. bacini et duo candelabra apostolica tantum accendi debent ; et ante beatum Augustinum et ante beatum Adrianum et beatam Mildretham bacini tantum ; ad expositionem vero, cum duobus candelabris 25 super magnum altare accensis, tria majora candelabra accendi debent ; et super altare beati Augustini, ut ante, cerei duo.

Explicit edicio de illis festis dupplicibus quæ, tam cum duobus cereis quam cum quatuor super magnum altare, ad expositionem tria majora candelabra habent accensa. 30

Incipit edicio de festis dupplicibus quæ duos cereos tantum habent super magnum altare, et non ad expositionem, ut ante, tria majora candelabra accensa.

In festo sancti Stefani prothomartiris, usque in diem ejus ad vespervas, et in festo Innocentium, usque in 35 Steffani. diem ad vespervas, in Circumcisione Domini, in

deposicione beati Gregorii, feria secunda, feria tertia, feria
 Gregorii. quarta in Pascha, et in octavis Pascæ, feria secunda
 et tertia et quarta in Pentecoste, in translacione
 beati Benedicti, in deposicione beatæ Mariæ Magdalenæ, in
 festivitate sancti Laurencii martiris, in deposicione Aurelii 5
 Augustini, in ordinacione beati Gregorii, in deposicione
 beati Theodori, in deposicione beati Justi archiepiscopi, in
 deposicione sancti Martini, in festo sancti Andreæ apostoli, in
 deposicione sancti Nicholai, temporibus suis ad
 Andreae. servicium duo candelabra tantum super magnum 10
 Nicholai. altare cum ceteris habentur accensa ; set/ [fo. 31.
 tria majora candelabra, sicut in festis dupplicibus supradictis,
 ad expositionem non accendantur ad matutinas, sed ad
 magnam missam et ad vespervas accenduntur iij. majora
 candelabra.¹ Nec pretereundum quod in predictis festis 15
 quibusdam, in deposicione scilicet beati Gregorii, et in ejus
 ordinacione, et in deposicione beati Martini et sancti Nicholai,
 et in eorum vigiliis, nisi per Sabbatum evenerint, ad sanctum
 Gregorium ad vespervas fieri debet processio ; et pro uno-
 quoque illorum, temporibus suis, ibi nocte et die in bacino 20
 cereus ardens haberi debet, et ad servicium duo candelabra
 super ejus altare accenduntur. Pro sanctis eciam Theodoro
 et Justo, de quibus superius mencionem fecimus, in eorum
 festis, per loca sua ante eorum feretra duo candelabra
 apostolica habeantur ; et unus nocte et die ardeat, duo 25
 insimul cum aliis ad servicium.

Hic fit meta de festis dupplicibus.

Incipit tractatus de festis in albis.

Luminaria in octavis principalium festivitatum, quæ sunt
 in albis, quæ esse debeant, superius cum festis principalibus 30
 exponuntur. De aliis ergo festis, quæ sunt in albis equipar-
 antia, tractandum est. Dominica igitur prima Adventus

Nota de
 lucerna
 Dominicis
 quasi in
 albis.

Domini, Dominica in Septuagesima, Dominica
 in Quadragesima, Dominica in media Quadra-
 gesima, Dominica in Ramis Palmarum, temporibus 35
 suis, ad utrasque vespervas et ad magnam missam,

ad matutinas . . . candelabra, in margin, MS.

in choro super magnum altare cerei duo et tres bacini et duo candelabra apostolica accendi debent; et per corpora sanctorum bacini tantum: ad eorum/ matutinas tres [fo. 31b. bacini in choro et duo candelabra apostolica. In Invencione sanctæ Crucis, lucerna ut supra; et, ante tres cruces, tres 5 cerei nocte et die jugiter ardentes habeantur; et ad utrasque vespervas, et in die ad magnam missam, cereus Paschalis et tria magna candelabra accendi debent, set non ante; et ad primas vespervas ad crucem fit processio. De sancto Lethardo luminaria, sicut in Dominicis diebus, de quibus ante Inven- 10 cionem sanctæ Crucis mencio facta est, lucerna fiat, et cereus unus in bacino ante sanctum Johannem tota illa nocte et tota die ardere debet; cereus Paschalis nec tria majora candelabra ad expositionem nequaquam accenduntur. In translacione beatæ Mildrethæ lucerna ut supra, et super ejus 15 altare candelabra duo, et ante ejus altare duo candelabra apostolica habeantur, et bacini per corpora sanctorum, et ad utrasque vespervas et in die ad magnam missam cereus Paschalis, et in choro ad magnam missam tria majora candelabra accendantur; et cereus ante ejus altare, tam die 20 quam nocte tota, ardere debet. In festo sancti Deusdedit archiepiscopi, cum duobus candelabris super magnum altare, in choro tres bacini et duo candelabra apostolica accendi debent; et ante ejus feretrum duo alia candelabra apostolica, et unus ardeat tota nocte et tota die, et ad servicium ambo 25 insimul; et ante corpora sanctorum bacini tantum. De sancto Jacobo apostolo lucerna fit in choro, sicut de Deusdedit archiepiscopo; et per corpora sanctorum bacini tantum. Pro sancto Jamberto/ archiepiscopo lucerna [fo. 32. fit in choro, sicut de sancto Jacobo apostolo; et ante ejus 30 feretrum duo candelabra apostolica; et unus jugiter nocte et die ardeat, ambo ad servicium; ad magnam missam tria majora candelabra in choro solebant accendi. Pro sancto Bartholomeo apostolo lucerna fit per omnia, sicut pro sancto Jacobo. In Decollacione beati Johannis baptiste, dictis 35 vespervis de Aurelio Augustino et suffragiis, ad sanctum Johannem cum duobus candelabris cotidianis fit processio; et ante processionem accenduntur duo candelabra super ejus

altare, et ante altare duo candelabra apostolica et bacinus, qui tota nocte illa et tota [die] jugiter ardeat. In nocte vero ad matutinas, et in crastino ad magnam missam, et ad vespervas, cum duobus candelabris super magnum altare horis [statutis], in choro tres bacini et duo candelabra apostolica, et bacini 5 tantum per corpora sanctorum accendantur ; et ad magnam missam tria majora candelabra in choro accendi debent. Pro sancto Matheo¹ apostolo et ewangelista per omnia lucerna fit, sicut pro sancto Jacobo apostolo. Pro sancto Honorio archiepiscopo per omnia fit lucerna, sicut de sancto Deusdedit. 10 Pro sancto Nothelmo fit lucerna, sicut de sancto Honorio archiepiscopo. Pro sanctis apostolis Simone et Juda per omnia fit lucerna, sicut de sancto Jacobo apostolo. Pro sancto Thoma apostolo per omnia fit lucerna, sicut pro sancto Jacobo apostolo. De sancto Vincencio et in Conversione 15 sancti Pauli apostoli per omnia fit lucerna, sicut de sancto Jacobo apostolo./ In Cathedra sancti Petri, excepto [fo. 32b. magno cereo qui ante ejus altare tota nocte et tota die ardere debet, non major fit lucerna quam in Conversione sancti Pauli. In vigilia sancti Mathiæ apostoli, ante vespervas ponantur ad 20 sanctum Johannem et accendantur duo candelabra super illud altare ; et ante altare, in honorem sancti Ethelberti regis, duo candelabra de tribus majoribus in choro, et unus magnus cereus ex his duobus tota illa nocte et tota die jugiter ardeat, et ad servicium ambo insimul ; et in illa vigilia illuc ad 25 vespervas fieri debet processio. In choro autem de sancto Mathia et per corpora sanctorum fieri debet lucerna, sicut in festo sancti Jacobi apostoli.

Hic est finis lucernæ quæ fit in albis et albis equipollentibus.²

30

¹ *Mathia*, MS.

² *equipollens*, MS.

Dominicis diebus et in omnibus festis xij. lectionum, tam majoris dignitatis quam minoris, in choro tres bacini, et super magnum altare duo candelabra, et per corpora sanctorum bacini tantum, accendi debent. In deposicione Tatwini archiepiscopi, quæ, nisi per Dominicam venerit, non habet nisi tres lectiones, ante ejus feretrum ardeat in bacino cereus jugiter nocte et die; et ad servitium, si per feriam evenerit, ante eum sint duo candelabra apostolica; et in choro et per corpora sanctorum, sicut in memoria beatæ Virginis et beati Augustini sociorumque ejus, lucerna fiat.

10

Post¹ tractatum lucernæ ecclesiæ per annum, [fo. 34. sequitur tractatus de sonitu ecclesiæ per annum.

Pridie igitur vigiliarum Natalis Domini, quacumque die
 Natalis Domini. evenit, tam per feriam quam per Dominicam,
 major campana quæ est in turri ad nonam pulsari 5
 debet. Ad vespervas vero, tam per feriam quam per Domini-
 cam, in primo motu minor Absalon pulsetur; deinde, si
 per feriam evenit, in secundo motu pulsetur Matheus;
 deinde major Ricardus; deinde totum classicum in turri,
 exceptis quatuor majoribus campanis quæ pendent in ordine 10
 ante gradus. Ad collacionem pulsetur major Pilechere. Ad
 complectorium Wlvric. Ad matutinas, tam per feriam quam
 per Dominicam, in primo motu pulsetur minor Absalon, ut
 supra ad vespervas; in secundo motu, cum per feriam evenit,
 major Absalon pulsetur; deinde Matheus; deinde major 15
 Ricardus; deinde classicum cum minoribus campanis. Item,
 ad laudes, per feriam, idem classicum. Cum autem per
 Dominicam evenit, ad vespervas, primo sonitu facto, una
 post unam de duabus majoribus campanis in turri pulsetur;
 deinde ambæ, cum classico. Ad matutinas vero, post 20
 primum motum, pulsetur major Ricardus; deinde una post
 unam de duabus majoribus; deinde cum duabus insimul
 classicum,/ ut supra. [fo. 34b.

In vigilia Natalis Domini, si per feriam evenit, ad
 primam Resecodt pulsetur, sicut in aliis feriis ante vigiliam. 25
 Ad tertiam, major campana in turri, si per feriam
 evenit. Ad sextam, major Ricardus. Post parvum
 sonitum, ante magnam missam, una campana de duabus
 majoribus pulsetur; ad magnam missam, classicum cum
 minoribus campanis et duabus majoribus, tam per 30
 Dominicam quam per feriam. In eadem vigilia, cum per
 Dominicam evenit, ad primam major campana in turri
 pulsari debet. Finito capitulo, post parvum sonitum, ante
 missam matutinalem, pulsetur major Ricardus. Ad aquam
 benedictam, ter pulsetur minor campana de duabus majoribus. 35

¹ In the upper margin is written, in red: *Pridie vigiliarum, ad capitulum, major campana de minoribus.*

Post processionem, et iterum ad magnam missam, classicum cum minoribus campanis et duabus majoribus. Ad prosam, major Absalon et Matheus. Ad sextam, major Ricardus. Ad nonam, duæ majores campanæ in campanili prolixè et solempniter pulsantur. Ad vespervas autem, in primo sonitu 5 pulsantur quatuor campanæ insimul, scilicet minor Absalon, major Absalon, Matheus, major Ricardus. In secundo motu, Matheus, major Ricardus, duæ minores campanæ ante gradus insimul pulsantur. Deinde quatuor campanæ in campanili insimul ;/ deinde totum classicum intus et extra. Per [fo. 35. 10 feriam, post prandium ad gratias pulsetur major Absalon. Per Dóminicam, post primam refectionem, predictus Absalon ad gratias pulsetur. Post cenam vero, Matheus. Ad collationem, iterum pulsetur Matheus. Ad completorium, post potum, major Ricardus. Ad "muetè" colpetur ter vel quater 15 idem Ricardus.

Ad matutinas, in primo motu pulsetur insimul totum classicum intus et extra ; quo ad nutum prioris finito, ante oraciones pulsantur insimul quatuor campanæ, minor scilicet Absalon, major Absalon, Matheus, major Ricardus. Post 20 oraciones, in primo motu, pulsantur insimul Wlvric, minor Ricardus, duæ minores campanæ de quatuor majoribus ante gradus. Sed prior ordinem quandoque commutans aliter disponit. In secundo vero motu, post oraciones, Matheus, major Ricardus, et duæ majores campanæ ante gradus 25 insimul pulsantur. In tercio motu, quatuor campanæ in campanili insimul pulsantur ; deinde totum classicum intus et extra. Ad "Te Deum laudamus," duæ majores campanæ in campanili solempniter pulsantur. Post genealogiam lectam in cripta, processione facta, pulsetur solempniter minor 30 campana/ de duabus majoribus in campanili ; cujus [fo. 35b. sonitu peracto, et jam conventu in choro congregato, et aliis ad ministerium altaris jam preparatis, ad missam in nocte totum pulsetur classicum ; et ad prosam, duæ majores de 35 quatuor ante gradus in turri ; et post missam, ad laudes, totum intus et extra pulsetur classicum. In aurora autem, diu et prolixè pulsetur major campana de quatuor campanis ante gradus ; deinde, ad missam, classicum in turri.

Ad primam, duæ majores campanæ in campanili prolixè et solempniter pulsentur. In capitulum pulsetur major Ricardus. Post capitulum, parvo sonitu facto, statim ad terciam pulsetur major Bubantus in campanili. Ad processionem, in primis pulsentur duæ majores campanæ ante gradus, et, 5 intervallo facto, duæ minores in campanili; deinde quatuor insimul; et in ingressu chori totum classicum intus et extra; et sic, intervallo facto, incipiatur magna missa. Ad prosam, in primis duæ minores campanæ in campanili; deinde quatuor insimul pulsentur. Finita missa, totum iterum 10 pulsetur classicum intus et extra. Ad sextam pulsetur minor campana de duabus majoribus in campanili. Ad gracias post prandium, major Ricardus pulsetur. Ad nonam, pulsetur sicut in vigilia. Ad vespervas similiter per omnia, sicut in vigilia. Post cenam ad gracias, major Ricardus/[fo. 36. 15 pulsetur. Ad collacionem, Matheus. Ad completorium, major Ricardus. Ad "muete," idem Ricardus.

De solidatis.

De solidatis serviencium ecclesiæ propter sonitum per annum, et de organis tractandis. 20

De solidatis diei Natalis Domini. In die Natalis Domini, addito denario pro sapone, et additis v. denariis pro organis, ad sonitum: xxxij*d.*

Sancti Steffani. In die sancti Steffani, pro sonitu: iiij*d.* et ob. 25

Johannis Apostoli. In die sancti Johannis apostoli et ewangelistæ: x*d.* In illa die, ad magnam missam et ad vespervas, trahuntur organa, sed nulla sunt stipendia.

Innocentium. In die Innocentium, pro sonitu: iij*d.* et ob.

Sancti Thomæ. In die sancti Thomæ martiris, cum 30 denario ad saponem, sonitus et organa: xxxij*d.*

Circumcisionis. In die Circumcisionis Domini: iij*d.* et ob.

Epiphaniæ. In Epiphania Domini: x*d.*; et ad magnam missam trahuntur organa, sed nulla sunt premia.

Sancti Adriani. In die sancti Adriani, cum denario ad 35 saponem, sonitus et organa: xxxij*d.*

Octavis beati Adriani. In octavis beati Adriani, sonitus:

xjd.; et quandoque illa die ad magnam missam trahuntur organa, sed nulla sunt premia.

Vincencii. In die sancti Vincencii, pro sonitu : iij*d.* et *ob.*

Pauli. In Conversione sancti Pauli : iiij*d.* et *ob.*

Purificacionis. In Purificazione beatæ virginis Mariæ, 5
sonitus : xvjd. et *ob.*; et extra Septuagesimam ad magnam
missam trahuntur organa, sed nulla sunt stipendia.

Laurentii archiepiscopi. In die sancti Laurentii archie-
piscopi, sonitus : xjd.

Sancti Petri. In Cathedra sancti Petri : iiij*d.* et *ob.* 10

Mathiæ. In die sancti Mathiæ apostoli, pro eo et pro
sancto Athelberto : iiij*d.* et *ob.*

Gregorii. In die sancti Gregorii, sonitus : iiij*d.* et *ob.*/

Cuthberti. In die sancti Cuthberti, iij*d.* et *ob.* [fo. 36b.

In die sancti Benedicti iiij*d.* et *ob.* 15

In Annunciacione Dominica, cum per Quadragesimam
e venerit, ad sonitum : xjd. Cum vero in Pascha e venerit, pro
sonitu : xvd. et *ob.*; et pro organis : vd.

In Ramis Palmarum. Dominica in Ramis Palmarum, ad
processionem, ad quatuor in campanili xxxv. esse debent 20
pulsatores, quorum quilibet quadrantem habebit; quæ summa
facit viij*d.* [et *ob.*] et quadrantem.

In die sancto Pascæ, cum denario ad saponem, sonitus et
organa : xxxij*d.* Feria secunda : iiij*d.* et *ob.* Feria tertia :
iij*d.* et *ob.* Feria quarta, duppliciter pulsatur; sed merces 25
pulsantibus non datur, nisi sacrista voluerit. In octavis
Pascæ, sonitus : iij*d.* et *ob.*

In die sancti Melliti archiepiscopi : xjd.

In die sanctorum apostolorum Philippi et Jacobi : iij*d.*
et *ob.* 30

De sancto Steffano. In nocte sancti Steffani, ad matutinas,
in primo motu pulsantur insimul duo Absalones, vel major
Absalon et Matheus; deinde, post oraciones, Matheus et
major Ricardus; deinde, de quatuor campanis magnis ante
gradus, duæ minores insimul; deinde de eisdem, duæ majores; 35
deinde in turri tantum totum classicum. Ad "Te Deum,"
pulsantur duæ majores ante gradus. Ad laudes, ut mos est,

in turri totum classicum. Ad primam, pulsantur insimul in campanili duæ mediocres campanæ. In capitulum, secundum ordinem, pulsari debet major Absalon; sed, quia [fo. 37. festum est diaconorum, diaconi pulsan quandoque Matheum. Post capitulum, facto parvo sonitu, pulsetur major campana 5 de duabus minoribus in turri. Ad terciam, major de duabus minoribus campanis in campanili. Colpacio, antequam incipiatur tertia, cum majore Absalone, vel cum Matheo, si diaconi volunt. Ad magnam missam, totum classicum in turri. Ad prosam, duæ majores campanæ in turri ante 10 gradus. Finita missa, iterum pulsetur predictum classicum. Ad sextam, pulsetur minor campana de duabus majoribus ante gradus. Post prandium, ad gracias, major Absalon vel Matheus. Ab nonam, prolixè et solempniter pulsantur insimul duo majores Bubanti in campanili. Ad vespervas, in 15 primo motu, major Ricardus et Matheus insimul. In secundo motu, duæ minores campanæ in campanili. In motu tercio, minor de duabus majoribus et major de duabus minoribus ibi insimul pulsantur; deinde totum classicum in turri, et duæ mediocres campanæ in campanili. Post cenam, ad gracias, 20 Matheus vel major Absalon. Ad collacionem, major Absalon. Ad completorium, Matheus.

In nocte sancti Johannis, ad matutinas, in primo motu pulsantur insimul Matheus et major Ricardus. Post oraciones, in primo/ motu pulsantur insimul duæ majores [fo. 37b. 25 campanæ in turri ante gradus; in secundo motu, duæ minores campanæ in campanili; in motu tercio, ibi minor de duabus majoribus et melior de duabus minoribus insimul pulsantur; deinde classicum in turri, et duæ mediocres campanæ in campanili. Ad "Te Deum laudamus," minor campana de 30 duabus majoribus et melior de duabus minoribus insimul pulsantur. Ad laudes, classicum, ut supra. Ad primam, in campanili duo majores Bubanti pulsantur. In capitulum, Matheus. Post capitulum, parvo sonitu facto, major in turri campana pulsetur. Ad terciam, minor campana de duabus 35 majoribus in campanili. Ad missam, classicum in turri et duæ mediocres campanæ in campanili. Ad prosam, duæ mediocres in campanili. Item, post missam, classicum in

turri et in campanili duæ mediocres, ut supra. Ad sextam, una campana de duabus minoribus in campanili. Ad gracias, Matheus. Ad nonam, duæ mediocres in campanili. Ad vespervas, in primis major Absalon et Matheus; in secundo motu, duæ majores ante gradus; in motu tercio, duæ minores in campanili; deinde classicum in turri et duæ minores vel mediocres in campanili, ut supra. Ad gracias, major Absalon. Ad collacionem, minor Absalon. Ad completorium, major Absalon. Ad "muete," major Absalon./

In nocte Innocentium, ad matutinas, in primis Wlvric [fo. 38. 10 et Matheus vel major Ricardus. Post oraciones, in primo motu duo Absalones; in secundo motu, Matheus et major Ricardus; in tercio motu, duæ minores campanæ de iiij. majoribus ante gradus; deinde classicum in turri; et hic non pulsentur duæ majores ante gradus. Ad "Te Deum" 15 "laudamus," duæ minores ex quatuor majoribus ante gradus. Ad laudes, iterum classicum, ut supra. Ad primam, duæ majores in turri ante gradus. In capitulum, major Ricardus. Post capitulum, parvo sonitu facto, pulsetur quæcumque vis de duabus minoribus ante gradus. Ad terciam, una de 20 duabus minoribus in campanili. Ad colpacionem ante terciam, major Absalon. Ad missam, classicum in turri, ut supra. Ad prosam, duæ minores de quatuor magnis in turri. Post missam, classicum, ut supra. Ad sextam, major campana de duabus minoribus ante gradus. Ad gracias, 25 major Absalon. Ad nonam, solempniter et prolixè pulsentur duo majores Bubanti in campanili. Ad vespervas de sancto Thoma, motus omnes et classicum, sicut in vigilia Natalis Domini. Post cenam, ad gracias, Matheus. Ad collacionem, idem Matheus. Ad completorium, major Ricardus. Ad 30 "muete," idem Ricardus. In nocte, ad matutinas/ et ad [fo. 38b. laudes, sicut ad matutinas et ad laudes in nocte Natalis Domini, per omnia sonitus fiat. Ad primam, solempniter et prolixè duo majores Bubanti in campanili pulsentur. In capitulum, major Ricardus. Post capitulum, parvo 35 sonitu facto, pulsetur melior campana de duabus minoribus in campanili. Ad terciam et per totum diem, per omnia sonitus fiat, sicut in die Natalis Domini.

In festo sancti Petri abbatis, et in festivitate sancti Silvestri, sonitus fiat, sicut de simplici Dominica. In utroque tamen, ad primam, major campana in turri ante gradus, propter reverenciam Natalis Domini, pulsetur; et ad terciam, minor de duabus majoribus ante gradus; classicum eciam ad 5 utriusque vespas solemnius habeatur.

In vigilia Circumcisionis Domini, in die scilicet sancti Silvestri, ad nonam, pulsantur duæ majores campanæ in turri ante gradus. Ad vespas, in primo motu Wlvric et Matheus vel minor Ricardus; in secundo motu, Matheus et 10 major Ricardus; in motu tercio, duæ minores de quatuor novis ante gradus; deinde in turri totum classicum, exceptis duabus majoribus ante gradus. Ad "Te Deum," duæ minores de quatuor novis ante gradus. Ad laudes, idem classicum, ut supra. Ad primam, duæ majores ante gradus. 15 In capitulum, minor Absalon. Post capitulum, parvo sonitu facto, pulsetur major campana in turri ante gradus de duabus minoribus./ Ad terciam, melior campana in campanili [fo. 39. de duabus minoribus. Ad missam, classicum in turri, exceptis duabus majoribus campanis ante gradus. Ad 20 prosam, de quatuor novis ante gradus duæ minores. Post missam, classicum, ut supra. Ad sextam, in turri major de duabus minoribus. Post prandium, ad gracias, minor Absalon. Ad nonam, duæ minores de quatuor novis ante gradus. Ad vespas, in primis, duo Pilecheres; in secundo 25 motu, Matheus et major Ricardus; in motu tercio, duæ minores de quatuor novis ante gradus; deinde classicum. Post cenam, ad gracias, minor Absalon. Ad coliationem, Wlvric. Ad completorium, minor Absalon. Ad "muetē," 30 idem Absalon.

In octavis sancti Stefani, sancti Johannis, Innocentum, pridie vigiliarum Epiphaniæ, et infra octavas Epiphaniæ, duobus diebus sequentibus post primum diem Epiphaniæ, tam per feriam quam per Dominicam, ad vespas et ad matutinos, in primo motu pulsetur "Sunesdeies belle." Et, 35 cum per Dominicam, pulsetur sicut in aliis simplicibus Dominicis per annum. In feriis, ad vespas, in primo motu post oraciones pulsetur major Absalon, deinde Matheus, deinde

ambo simul. Ad matutinos, post oraciones, in primo motu pulsetur minor Absalon; in secundo motu, major Absalon; in tercio motu, Matheus; deinde/ duo Absalones vel [fo. 39b. major Absalon et Matheus insimul. In laudibus pulsetur major Absalon. Ad primam, Matheus. Ad terciam, major 5 Ricardus, si Matheus pulsatus fuerit ad primam; si non, Matheus ad terciam. Ad sextam, minor Absalon. Ad nonam, Matheus vel major Ricardus.

In vigilia Epiphaniæ, ad nonam, pulsentur duo majores Bubanti in campanili; et deinceps de illa festivitate sonitus, 10 sicut de sancto Johanne apostolo et ewangelista.

Pridie vigiliarum beati Adriani, quacumque feria evenerit, ad nonam, major campana de quatuor ante gradus in turri pulsari debet. Ad vespervas illius diei, semper pulsetur in primo motu minor Absalon, vel, si vis, major Absalon; in 15 secundo motu, minor campana de duabus majoribus in turri ante gradus; deinde major; deinde per feriam duæ predictæ insimul. Si per Sabbatum vel per Dominicam evenerit, post eosdem motus, ut supra, classicum in turri pulsetur, additis insimul duabus predictis majoribus, ut ante. Ad gracias cenæ, 20 "Sunesdeises belle." Ad collacionem, "Sunesdeies belle." Ad completorium, Wlvric. Ad "muete,"/ "Sunesdeies [fo. 40. "belle." Ad matutinos, tam per feriam quam per Dominicam, primus motus sicut ad vespervas precedentes. Per feriam et 25 per Dominicam, in primo motu, post oraciones, major Ricardus; in secundo motu, minor de duabus majoribus ante gradus; in tercio motu, major de duabus predictis minoribus; deinde per feriam duæ majores insimul. Per Dominicam, classicum, illis duabus predictis additis. Per feriam, ad laudes, major omnibus ante gradus. Per Dominicam, classi- 30 cum, additis duabus, ut supra.

In vigilia beati Adriani, tam per feriam quam per Dominicam, ad primam pulsetur major campana ante gradus. Ad terciam, minor de duabus majoribus. Ad magnam missam, classicum in turri, additis duabus sepepredictis majori- 35 bus. Ad sextam, major Ricardus. Ad gracias, major Absalon. Ad nonam, solempniter et prolixè pulsentur duæ majores campanæ in campanili, et tertia campana colpetur

insimul, si aliquis tunc ibi est qui colpare sciat. Ad vespervas, per omnia sonitus, sicut in vigilia Natalis Domini. Ad gradias cenæ, Matheus. Ad collacionem, Matheus. Ad completo/rium, major Ricardus. Ad "muete," idem [fo. 40b. Ricardus. Ad matutinos, ante inchoacionem servicii, et ad 5 "Te Deum," et ad laudes per omnia sonitus fiat, sicut in nocte Natalis Domini. Ad primam, duo majores Bubanti in campanili, colpacione tercii adjuncta insimul, pulsentur. In capitulum, major Ricardus. Finito capitulo, post parvum sonitum, melior de duabus minoribus in campanili pulsetur. 10 Ad terciam, major omnibus; et deinceps per totum diem, usque in completorii finem, sonitus per omnia fiat, sicut in die Natalis Domini.

Nocte proxima sequenti post diem primum sancti Adriani, per omnes noctes infra ejus octavas, usque ad noctem 15 octavarum ultimam, tam in tribus lectionibus quam in xij., ad matutinos, in primo motu pulsari debet "Sunesdeies belle"; deinde major Ricardus; deinde minor de duabus majoribus ante gradus; deinde major de eisdem; deinde per feriam predictæ duæ insimul; et, si fuerint xij. lecciones, post 20 predictos motus, classicum in turri pulsetur, duabus predictis in sonitu additis. Si autem tantum non fuerit presens auxilium quod majores ante gradus ad motus et ad classicum non possint pulsari, minores duæ/ pulsentur. [fo. 41.

Per ferias, ad laudes, una de duabus majoribus ante gradus 25 pulsetur; si major non potest, una de duabus minoribus. In xij. leccionibus, ad laudes, classicum, ut supra, ante matutinos. Cotidie, infra predictas octavas, ad primam, secundum ordinem, pulsari debet major omnibus ante gradus in turri. Ad terciam, minor de duabus majoribus. Ad 30 magnam missam, per feriam, duæ majores ante gradus. In xij. leccionibus, ad magnam missam, classicum in turri et duæ majores ante gradus insimul, si tanta vis fuerit. Ad sextam, major Ricardus. Ad nonam, una de majoribus ante gradus. Ad vespervas, in primo motu, "Sunesdeies belle"; in 35 secundo motu, minor de duabus majoribus; in motu tercio, ante gradus major omnibus, cum sonitu post ipsos motus. Per feriam, duæ predictæ insimul pulsentur. In xij.

leccionibus, in turri pulsetur classicum, predictis duabus in sonitu additis. Per totam ebdomadam, ad collacionem, "Sunesdeies belle." Ad complectorium, idem.

In vigilia octavarum, ad nonam, pulsari debet major campana in campanili. Ad vespervas, in primo motu, major Ricardus; in secundo motu, minor de duabus minoribus in campanili; in motu tercio, major ibi de duabus minoribus; deinde classicum in turri et duæ minores in campanili, vel duæ mediocres. Post cenam, ad gracias, minor Absalon. Ad collacionem, idem Absalon./ Ad "muete," quæcum- [fo. 41b. 10] que vis de duabus Absalonibus. Ad matutinos, in primo motu, major Ricardus. Post oraciones, major ante gradus. In secundo motu, minor de duabus minoribus in campanili; deinde major de illis duabus; deinde classicum in turri et duæ minores in campanili, vel duæ mediocres. Ad "Te 15" "Deum," duæ mediocres, ubi supra. Ad laudes, classicum intus et extra, sicut ante matutinos. Ad primam, major Bubantus in clangorio. In capitulum, minor vel, si vis, major Absalon. Post capitulum, parvo sonitu facto, in turri pulsetur major campana de duabus minoribus ante gradus. 20 Ad terciam, minor de duabus majoribus in campanili. Colpacio ante terciam, major Absalon. Ad magnam missam, classicum in turri et duæ mediocres in campanili. Ad prosam, duæ mediocres in campanili. Ad sextam, minor ante gradus de duabus majoribus. Post prandium, ad 25 gracias, major Absalon. Ad nonam, minor de duabus majoribus in campanili. Ad vespervas, in primo motu, Matheus; in secundo motu, minor de duabus majoribus ante gradus; in motu tercio, major ante gradus; deinde classicum in turri et non alibi. Post cenam, ad gracias, minor Absalon. 30 Ad collacionem, Wlvric. Ad complectorium, minor Absalon. Ad "muete," idem.

Explicit de sancto Adriano.

In festis Fabiani et Sebastiani et sanctæ Agnetis, sonitus, sicut in simplici Dom[in]ica./

In vigilia sancti Vincencii, ad nonam, pulsetur melior [fo. 42. 35] campana de duabus minoribus in campanili. Ad vespervas, in primo motu, minor Absalon; in secundo motu, minor de

duabus minoribus ante gradus; in motu tercio, de eisdem duabus major; deinde classicum, additis in sonitu predictis duabus. Post cenam, ad gracias, secundum ordinem, "Sunes-
 "deies belle" pulsetur. Ad collacionem, Wlvric. Ad com-
 pletorium, minor Absalon. Ad "muete," idem Absalon. Ad 5
 matutinos, in primis pulsetur minor Absalon. Post oraciones,
 primo pulsetur minor de duabus ante gradus; in secundo
 motu, major de illis duabus; in tercio, minor de duabus
 majoribus; deinde classicum, sicut esterno ad vespervas. Ad
 "Te Deum," duæ minores ante gradus; deinde classicum, 10
 ut supra. Ad primam, sicut hesterno ad nonam. Post
 capitulum, parvo sonitu facto, major de duabus minoribus
 ante gradus pulsetur. Ad terciam, major de duabus minori-
 bus in campanili pulsetur. Colpacio ante terciam, minor
 Absalon. Ad magnam missam, classicum, ut supra. Ad 15
 sextam, major de duabus minoribus ante gradus. Post
 prandium, ad gracias, "Sunesdeies belle"; non minor Absalon,
 quem multociens capiunt. Ad nonam, major ante gradus
 in turri. Ad vespervas, in primo motu, Wlvric; deinde motus
 et classicum, sicut hesterno [ad] vespervas. Post cenam, ad 20
 gracias, "Sunesdeies belle." Ad collacionem, idem. Ad
 completorium, Wlvric. Ad/ "muete," major Pillechere. [fo. 42b.

Explicit sonitus de sancto Vincencio.

In vigilia Conversionis sancti Pauli, ad nonam, pulsetur
 in campanili major omnibus campanis. Ad vespervas, in 25
 primo motu, Matheus; in secundo motu, minor de duabus
 majoribus ante gradus; in motu tercio, major; deinde
 classicum in turri tantum, predictis duabus additis. Ad
 collacionem, minor Absalon. Ad completorium, major. Ad
 "muete," iterum major Absalon. Ad matutinos, in primis 30
 pulsetur Matheus. Post oraciones, in primis pulsetur minor
 de duabus minoribus ante gradus; deinde minor de duabus
 majoribus; deinde major; deinde classicum, ut ante ad
 vespervas. Ad "Te Deum," duæ majores ante gradus. Ad
 laudes, classicum, ut supra. Ad primam, pulsetur major 35
 Bubantus in campanili. In capitulum, major Absalon. Post
 capitulum, parvo sonitu facto, pulsetur major de duabus in
 turri. Ad terciam, minor de duabus majoribus in campanili.

Colpacio ad terciam, major Absalon. Ad magnam missam, classicum, ut ante. Ad sextam, minor de duabus majoribus ante gradus. Post prandium, ad gracias, major Absalon. Ad nonam, minor de duabus majoribus in campanili. Ad 5
 vespervas, in primo motu, major Absalon; deinde omnes
 motus et classicum, sicut hesterno ad vespervas. Post cenam, ad gracias, minor Absalon. Ad collacionem, Wlvric. Ad completorium, minor Absalon. Ad "muete," idem Absalon.

In Purificacione beatæ Mariæ, ad nonam, pulsantur insimul prolixè/ et solempniter duo majores Bubanti in [fo. 43. 10
 campanili. Ad vespervas, in primo motu, duo majores Ricardi insimul; deinde ad ipsas vespervas, et in nocte ad matutinos, et ad "Te Deum," et ad laudes, et deinceps usque ad processionem in die, per omnia, sicut in deposicione beati 15
 Johannis apostoli et ewangelistæ, sonitus fiat. Ad pro-
 cessionem vero, in primis pulsantur duæ majores campanæ ante gradus; deinde, intervallo facto, duæ minores in campanili; deinde ibi omnes quatuor, et in introitu totum classicum intus et extra.

Post hæc autem, intervallo facto, incipiatur missa. Ad 20
 prosam, si prosa est, duæ meliores in campanili. Missa vero finita, classicum pulsetur, sicut in introitu. Post processionem, ad sextam, pulsetur melior in campanili de duabus minoribus. Colpacio, major Absalon. Post prandium, ad gracias, pulsetur Matheus. Et notandum quod 25
 hic incipit intervallum post prandium ante nonam. Ad nonam autem, partim pro sancta Maria, partim pro sancto Laurencio archiepiscopo, pulsantur duæ majores campanæ in campanili, ut ante in vigiliis Purificacionis. Ad vespervas 30
 eciam ratione qua supra, et deinceps usque in finem com-
 pletorii, per omnia pulsetur sicut in vigilia Purificacionis. Ad matutinos vero pro sancto Laurencio, in primo motu pulsantur insimul major Absalon et Matheus. Post oraciones, in primis pulsantur duæ minores ante gradus de 35
 quatuor/ majoribus in turri; deinde ibi duæ majores; [fo. 43b.
 postea duæ minores in campanili; deinde classicum in turri et predictæ duæ majores in campanili. Ad "Te Deum," pulsantur predictæ duæ ubi supra. Ad laudes, classicum,

sicut ante matutinos. Ad primam, duæ majores in campanili. In capitulum, major Absalon. Finito capitulo, post parvum sonitum, pulsetur minor de duabus majoribus in turri. Ad terciam pulsetur minor de duabus majoribus in campanili. Colpacio, major Absalon. Ad missam, classicum in turri 5 et duæ minores campanæ in campanili. Ad prosam, si qua est, predictæ duæ campanæ in campanili. In fine missæ, classicum, sicut ante missam. Ad sextam, quam vis de duabus majoribus in turri ante gradus. Colpacio, minor Absalon. Post prandium, ad gracias, major Absalon. Ad 10 nonam, pulsentur duæ minores campanæ in campanili. Ad vespervas, in primo motu, insimul duo Absalones; deinde duæ minores de quatuor magnis ante gradus; postea ibi duæ majores; deinde in turri tantum classicum. Post cenam, ad gracias, minor Absalon. Ad collacionem, idem Absalon. Ad 15 completorium, major Absalon. Ad "muete," minor vel major Absalon./

De sancta Agatha et de sancta Scolastica sicut de [fo. 44. simplici Dominica pulsetur.

In vigilia Cathedræ sancti Petri, ad nonam, in campanili 20 pulsetur major Bubantus, et deinceps de illa festivitate, sicut de Conversione sancti Pauli, per omnia sonitus fieri debet.

In vigilia sancti Mathiæ apostoli et sancti Ethelberti, partim pro apostolo, partim pro rege, ad nonam, pulsari debet major campana in campanili. Ad vespervas, in primo 25 motu, Matheus; deinde minor de duabus majoribus ante gradus; postea ibi major; deinde classicum. Ad collacionem, minor Absalon. Ad completorium, major Absalon. Ad "muete," idem Absalon. Quid plura? Deinceps nocte illa et in crastino per omnia sonitus fiat sicut de sancto Petro. 30

In vigilia sancti Gregorii papæ, ad nonam, pulsentur duæ minores campanæ in campanili. Ad vespervas, in primo motu, duo Absalones insimul; deinde duæ minores ante gradus de quatuor majoribus; postea ibi duæ majores; deinde classicum in turri tantum. Post prandium, ad gracias, 35 major Absalon. Ad collacionem, minor Absalon. Ad completorium, major. Ad "muete," minor Absalon. Ad matutinos, in primo motu, duo Absalones. Post ora-

ciones,/ in primo motu, Matheus et major Ricardus ; [fo. 44b. deinde duæ minores ante gradus de quatuor majoribus ; postea duæ majores ibi ; deinde classicum. Ad "Te Deum," duæ majores ante gradus. Ad laudes, classicum, ut supra. Ad primam, duæ minores campanæ in campanili pulsentur. 5 In capitulum, quicumque vis de duobus Absalonibus. Post capitulum, fiat intervallum in claustro. Ad terciam, pulsetur quavis de duabus majoribus in turri. Colpacio, major Absalon. Ad missam et in fine missæ, classicum in turri. Ad sextam, minor de duabus majoribus ante gradus. Ad 10 nonam, duæ majores in turri. Ad vespervas, Matheus et Wlvricus ; deinde duæ et postea aliæ duæ de quatuor majoribus, sicut pendent ante gradus ; deinde classicum. Post prandium, ad gracias, minor Absalon. Ad collacionem, Wlvric. Ad completorium, minor Absalon. Ad "muete," 15 idem Absalon.

In vigilia sancti Cuthberti, ad nonam, pulsetur una campana de duabus minoribus in campanili. Ad vespervas, in primo motu, minor Absalon ; deinde minor, et postea major de duabus minoribus ante gradus ; et post hæc 20 classicum. Post prandium, ad gracias, minor Absalon. Ad collacionem,/ Wlvric. Ad completorium, minor [fo. 45. Absalon. Ad "muete," idem. Ad matutinos, in primo motu, minor Absalon. Post oraciones, in primis pulsetur minor campana de quatuor novis ante gradus ; deinde major de 25 duabus minoribus ibi. In motu tercio pulsetur ibi minor de duabus majoribus ; deinde classicum. Ad "Te Deum," duæ minores "meineaus" ad gradus. Ad laudes, classicum, ut ante. Ad primam, eadem campana pulsetur, quæ hesterno ad nonam. In capitulum, minor Absalon, vel, si vis, "Sunesdeies 30 "belle." Post capitulum, in claustro fiat intervallum. Ad terciam, pulsetur vetus campana in campanili. Ad missam, classicum. Ad sextam, major de duabus minoribus ante gradus. Ad nonam, pro sancto Benedicto, minor campana de duabus majoribus in campanili. Ad vespervas, in primo 35 motu, major Absalon ; deinde, in secundo motu et tercio, de duabus majoribus ante gradus ; et postea classicum. Post prandium, ad gracias, major Absalon. Ad collacionem,

minor Absalon. Ad completorium, major Absalon. Ad
 "muete," quem vis de duobus Absalonibus. Ad matutinos,
 in primo motu, major Absalon. Post oraciones, in primis
 major¹ de duabus majoribus ante gradus;/ deinde [fo. 45b.
 de duabus majoribus minor; et postea major; et sequitur 5
 classicum. Ad "Te Deum," duæ majores ante gradus. Ad
 laudes, classicum. Ad primam, minor campanili de duabus
 majoribus. In capitulum, major Absalon. Ad terciam,
 parvo sonitu facto, in campanili melior de duabus minoribus.
 Colpacio, major Absalon. Ad missam, classicum. Ad 10
 sextam, major de duabus minoribus in turri. Colpacio,
 minor Absalon. Ad nonam, minor campana in campanili.
 Ad vespervas, in primo motu, minor Absalon; deinde, propter
 reverenciam beati Benedicti, sicut in ejus vigilia ad vespervas,
 sonitus fiat. Post prandium, ad gracias, minor Absalon. 15
 Ad collacionem, Wlvric. Ad completorium, minor Absalon.
 Ad "muete," idem Absalon.

In vigilia Annunciacionis Dominicæ, tam in Quadragesima
 quam extra, ad nonam solempniter pulsari debent duæ
 majores campanæ in campanili. In Quadragesima, ad 20
 vespervas, pulsantur in primo motu Matheus et major
 Ricardus; et deinceps ad illas vespervas, et in nocte illa, et
 in die, per omnia sonitus fieri debet sicut de sancto Johanne
 ewangelista, excepta prosa, quia in Quadragesima nulla est.
 In Pascha vero de predicta Annunciacione Dominica, in 25
 vigilia solempniter et prolixè pulsari debent/ duæ [fo. 46.
 majores campanæ in campanili. Ad vespervas, in primo motu
 pulsantur insimul minor Absalon et major Absalon, Matheus
 et major Ricardus; in secundo motu, duæ minores campanæ
 in campanili; in motu tercio, duæ majores ibi; postea 30
 classicum in turri et duæ majores in campanili. Post cenam,
 ad gracias, pulsetur major Absalon. Ad collacionem, idem
 Absalon. Ad completorium, Matheus. Ad "muete," idem
 Matheus. Ad matutinos, in primo motu, insimul minor
 Absalon, major Absalon, Matheus, et major Ricardus. Post 35
 oraciones, in primo motu, insimul duæ majores in turri ante

¹ Altered from *minor*, MS.

gradus; deinde duæ minores in campanili; postea duæ majores ibi; et sequitur classicum in turri et duæ predictæ majores in campanili. Ad "Te Deum," predictæ majores ubi supra. Ad laudes, classicum, sicut ante matutinos. Ad primam, sicut esterno ad nonam. In capitulum, Matheus. 5
Finito capitulo, post parvum sonitum, pulsetur una de duabus minoribus in campanili. Ad terciam, major omnibus in campanili. Colpacio, Matheus. Ad processionem, duæ majores ante gradus; deinde majores in campanili
In introitu, classicum in turri cum quatuor predictis. 10
Post hæc, intervallo facto, incipiat missa. Ad prosam, duæ majores/ in campanili. Missa finita, classi- [fo. 46b. cum in turri cum predictis duabus in campanili. Ad sextam, minor de duabus majoribus in campanili. Colpacio, major Absalon. Post prandium, ad gracias, Matheus. Ad 15
nonam, sicut esterno. Ad vespervas, per omnia pulsetur sicut in vigilia istius festi. Post cenam, ad gracias, major Absalon, vel, si vis, Matheus. Ad collacionem, major Absalon. Ad completorium, Matheus. Colpacio, major Absalon vel Matheus. 20

In vigilia sancti Melliti, ad nonam, pulsari debent duæ majores campanæ in campanili. Ad vespervas, in primo motu pulsentur insimul major Absalon et Matheus; deinde duæ majores ante gradus; postea duæ minores in campanili; et deinceps classicum in turri et duæ predictæ minores in 25
campanili pulsentur; et totus sequens sonitus pro eo fiat sicut pro sancto Laurencio archiepiscopo.

In vigilia apostolorum Philippi et Jacobi, ad nonam, pulsetur minor campana de quatuor in campanili. Ad vespervas, in primo motu, pulsetur major Absalon; deinde 30
minor de duabus minoribus ante gradus; postea major; deinde classicum. Post cenam, ad gracias, minor Absalon. Ad collacionem, Wlvric. Ad completorium, minor Absalon. Ad matutinos, in primo motu, ante oraciones, major Absalon. Post oraciones, in primo motu, minor de quatuor novis/ [fo. 47. 35
ante gradus; deinde major de duabus minoribus; postea minor de duabus majoribus; deinde classicum. Ad "Te Deum," duæ minores ante gradus. Ad laudes, classicum. Ad

primam, minor campana in campanili. In capitulum, mino.
 Absalon vel "Sunesdeies belle." Finito capitulo, post parvum
 sonitum, una de minoribus duabus ante gradus. Ad terciam,
 pulsetur vetus campana in campanili. Ad missam, classicum
 in turri. Ad prosam, sicut ad "Te Deum." Ad sextam, 5
 major de duabus minoribus in turri. Post prandium, ad
 gracias, minor Absalon. Ad nonam, major omnibus in turri.
 Ad vespervas, in primo motu, Wlvric; ceteri motus et
 classicum, sicut esterno ad vespervas. Post cenam, ad gracias,
 "Sunesdeies belle." Ad collacionem, idem. Ad comple- 10
 torium, Wlvric. "Muete," "Sunesdeies belle."

In vigilia Invencionis sanctæ Crucis, ad nonam, major
 campana in campanili. Ad vespervas, in primo motu
 Matheus; et deinceps, tota die et tota nocte, sicut in
 Conversione sancti Pauli sonitus fiat. 15

In vigilia sancti Lethardi, ad nonam, minor campana in
 campanili de duabus majoribus. Ad vespervas, in primo motu
 pulsetur major Absalon; deinde totus alius sonitus, usque ad
 primam, sicut in Conversione sancti Pauli sonitus fiat; ad
 primam vero, eadem quæ esterno ad nonam. In capitulum, 20
 major Absalon. Finito capitulo, post parvum sonitum, major
 campana/ de duabus minoribus ante gradus. Ad [fo. 47b.
 terciam, in campanili melior campana de duabus majoribus;
 et alius sonitus usque nonam sicut de sancto Paulo. Ad
 nonam, major de quatuor ante gradus. Ad vespervas, in 25
 primis, minor Absalon; deinde alius sonitus, usque in finem
 diei, sicut hesterno ad vespervas fiat.

In vigilia translacionis sanctæ Mildrethæ, quando celebra-
 tur, ad nonam pulsetur major omnibus in campanili. Alius
 vero sonitus, usque in crastinum ad nonam, per omnia fiat 30
 sicut in Conversione sancti Pauli. In die vero ad nonam,
 hoc est in vigilia sancti Dunstani, pro ipso Dunstano insimul
 duæ majores campanæ in campanili pulsantur; et deinceps,
 tota nocte et tota die, sicut de sancto Mellito sonitus fiat.

Pridie vigiliarum beati Augustini, et in nocte sequenti et in 35
 vigilia usque ad nonam, sicut pridie vigiliarum beati Adriani,
 et sicut in nocte sequenti, et sicut in vigilia usque nonam, per
 omnia sonitus fiat.

In vigilia beati Augustini, "levee" quantum prolixè pulsetur cum Matheo. Ad nonam, per spaciosum intervallum, in primis pulsetur in campanili duæ minores campanæ; deinde insimul cum illis duæ majores, et hoc prolixè et spacioso modulamine. Ad vespervas, in primo motu, insimul [fo. 48. sex campanæ, duo scilicet Pilecheres, minor Absalon, major Absalon, Matheus, et major Ricardus; in secundo motu deberent insimul pulsari quatuor magnæ campanæ ante gradus, sed, quia turris titubat cum pulsantur, pulsentur insimul Matheus et major Ricardus, et duæ majores ante gradus; postea insimul quatuor in campanili; deinde classicum intus et extra. Post cenam, ad gracias, Matheus. Ad collacionem, Matheus. Ad completorium, major Ricardus. "Muete," idem Ricardus. Ad matutinos, in primo motu, totum classicum intus et extra; et, dimisso classico, ante oraciones pulsentur insimul minor Absalon, major Absalon, Matheus, major Ricardus. Post oraciones, in primo motu, insimul major Absalon, Matheus, et duæ minores novæ ante gradus; in secundo motu, major Ricardus et tres novæ sicut pendent ante gradus; in motu tercio, prolixè quatuor in campanili; postea classicum intus et extra. Ad "Te Deum," predictæ quatuor campanæ, ubi supra. Ad laudes, classicum intus et extra. Ad primam pulsetur sicut hesterno ad nonam. In capitulum, major Ricardus. Post capitulum, parvo sonitu facto, in campanili melior de duabus minoribus. Ad terciam, prolixè ibi major omnibus. Ad procescionem, in primis duæ majores ante gradus; deinde duæ minores in campanili; et postea insimul majores; et in introitu classicum intus et extra. Ad prosam, prius duæ minores in campanili; et postea majores insimul. Post magnam missam, classicum intus et extra. Ad sextam, minor de duabus majoribus. Post prandium, ad gracias, major Ricardus. "Levee," idem Ricardus prolixè; et deinceps, usque in finem illius diei, sicut hesterno a nona usque in vesperum, per omnia sonitus fiat.¹

Infra octavas beati Augustini, in feriis, ad vespervas, in primis pulsetur "Sunesdaies belle"; in secundo motu, minor

¹ *Ad sextam . . . fiat*, in margin, MS.

de duabus majoribus ante gradus; deinde major; postea predictæ duæ insimul. Ad collacionem et ad completorium pulsetur sicut in aliis feriis simplicibus. Ad matutinos in ipsis feriis, "Sunesdaies belle." Post oraciones, de tribus majoribus ante gradus una post unam in tribus motibus per ordinem pulsetur, postea duæ majores insimul. Ad laudes, una de majoribus. Cotidie, ad primam, una de majoribus. Ad terciam, quæ dimissa fuerit ad primam. Ad magnam missam, ambæ magnæ. Cotidie, usque vigilias octavarum, ad nonam pulsetur una de majoribus ante gradus. Dominica infra octavas, sicut aliis Dominicis, una de melioribus ante gradus, motus et classicum fiant.

In vigilia octavarum beati Augustini, ad nonam, major campana in campanili. Ad vespervas, in primo motu, major Ricardus. Alii motus in campanili pulsentur de duabus melioribus, excepta majori. Classicum in turri, et duæ mediocres in campanili. Post cenam, ad gracias, major Absalon. Ad collacionem, idem./ Ad completorium, [fo. 49. Matheus. Ad matutinos, in primo motu, major Ricardus. In aliis motibus, prius minor ante gradus; deinde in campanili una post unam de mediocribus; classicum in turri, et duæ mediocres in campanili. Ad "Te Deum," duæ mediocres in campanili. Classicum ad laudes, ut supra. Ad primam pulsetur sicut hesterno ad nonam. In capitulum, major Ricardus. Finito capitullo, post parvum sonitum, major ante gradus pulsetur. Ad terciam, major in campanili, excepta pergrandi. Ad missam, classicum, sicut hesterno ad vespervas. Ad prosam, duæ mediocres in campanili. Ad sextam, una de majoribus ante gradus. Post prandium, ad gracias, major Absalon. Ad nonam, minor de duabus majoribus in campanili. Ad vespervas, in primo motu, Matheus; et ceteri motus et classicum, sicut hesterno ad vespervas. Post cenam, ad gracias, minor Absalon. Ad collacionem, idem Absalon. Ad completorium, major Absalon. "Muete," idem.

In vigilia sancti Johannis baptistæ, ad nonam, insimul duæ campanæ majores in campanili. Ad vespervas, in primo motu, insimul Matheus et major Ricardus; et deinceps de

illa festivitate, sicut in Purificatione sanctæ Mariæ, per omnia sonitus fiat.

Pridie vigiliarum Petri et Pauli, nona et ab illa nona usque in nonam/ crastinam, sicut pridie vigiliarum [fo. 49b. sonitus fiat. In predicta vero vigilia apostolorum, ad nonam 5 pulsantur insimul longo tractu ordinate duæ majores campanæ in campanili. "Tercia campana non sit modulamine vana, ac "bene colpetur, ut laus sanctis ita detur." Ad vespervas, et deinceps usque in finem completorii diei crastinæ, exceptis 10 prima et "levee" et nona, per omnia sonitus fiat sicut de beato Augustino. Infra octavas vero eorum, et in octavis, sicut de beato Augustino in suis octavis sonitus fiat.

In vigilia sanctæ Mildrethæ, ad nonam, pulsantur prolixè duæ majores campanæ in campanili, et tertia bene modulando colpetur. Ad vespervas, in primo motu, pulsantur insimul 15 minor Absalon, major Absalon, Matheus, major Ricardus; et deinceps, sicut de Annunciatione Dominica, quando evenierit infra Pasca, de illa festivitate sonitus fiat.

In vigilia translacionis sancti Benedicti, ad nonam pulsantur duæ minores campanæ in campanili. Ad vespervas vero, in 20 primo motu, pulsantur insimul duo Absalones; deinceps de illa festivitate sonitus fiat sicut in deposicione sancti Gregorii. [fo. 50.

In vigilia sanctæ Mariæ Magdalenæ, ad nonam, pulsantur insimul duæ minores campanæ ante gradus, et deinceps de 25 illa festivitate sonitus fiat sicut de Circumcisione Domini.

In vigilia sancti Jacobi apostoli, pulsetur una de minoribus campanis in campanili; et deinceps de illa festivitate sonitus fiat sicut kalendis Maii de festivitate apostolorum Philippi et Jacobi. 30

In vigilia sancti Petri ad Vincula, ad nonam, pulsantur insimul duæ majores campanæ in campanili, et deinceps usque ad crastinatas vespervas, quia advocatus noster est, sicut de sancto Johanne baptista excessive¹ sonitus fiat. Ad predictas 35 vero crastinatas vespervas, in primo motu, pulsantur insimul minor Absolon et Matheus; et deinceps ceteri motus, et classicum in turri tantum. Post cenam, ad gracias, major

¹ *excessione*, MS.

Absolon. Ad collacionem, minor Absolon. Ad completorium, major Absolon. Ad "muetē," idem major Absolon.

In vigilia sancti Laurentii Levitæ et martyris, ad nonam, pulsantur insimul duæ majores campanæ ante gradus; et deinceps alius sonitus sicut de Circumcisione Domini. 5

In vigilia sancti Jamberti archiepiscopi, ad nonam, pulsetur major omnibus campanis in campanili; et deinceps de illa festivitate¹ sonitus fiat sicut de Conversione sancti Pauli.

Pridie vigiliarum Assumpcionis sanctæ Mariæ, et in ejus vigilia, et deinceps usque in finem diei ejus crastinæ, adeo 10 solemniter ut pridie vigiliarum Natalis Domini et ut in ejus vigilia, et/ adeo solemniter ut in nocte et in die [fo. 50b. Natalis ejusdem Domini nostri sonitus fiat. Infra octavas ejusdem gloriosæ Virginis et in ejus octavis, sicut infra octavas et in octavis beati Augustini, sonitus fiat. 15

In vigilia sancti Bartholomei apostoli, ad nonam, pulsetur minor campana in campanili; et deinceps de illo sonitus fiat sicut kalendis Maii de apostolis Philippo et Jacobo.

In vigilia magni Augustini, ad nonam, pulsantur insimul duæ majores campanæ ante gradus; et deinceps sequens 20 sonitus fiat sicut de Circumcisione Domini.

In Decollacione sancti Johannis baptistæ sicut de sancto Lethardo sonitus fiat.

In ordinacione sancti Gregorii sicut in ejus deposicione sonitus fiat. 25

In vigilia Nativitatis sanctæ Mariæ, ad nonam, prolixè pulsantur duæ majores campanæ in campanili, et deinceps alius sonitus sicut in ejus Purificacione, excepta secunda nona, et excepto primo motu ad secundas vespas.

In translacione sancti Augustini sociorumque ejus, utraque 30 nona, in campanili cum duabus majoribus campanis, addita et tertia cum colpacionibus. Alius vero deinceps sonitus fiat sicut de Annunciacione Dominica, quando infra Pascha e venerit. Quere ibi modum pulsandi et invenies.

In Exaltacione sanctæ Crucis, excepta prima nona, sicut in 35 ejus Invencionē sonitus fiat.

In vigilia sancti Theodori archiepiscopi, ad nonam, pulsantur

¹ *civitate*, MS.

duæ minores campanæ in campanili, et deinceps alius sonitus fiat sicut in deposicione sancti Gregorii.

De sancto Matheo apostolo et ewangelista sicut kalendis Maii de apostolis Philippo et Jacobo sonitus fiat. [fo. 51.

In vigilia sancti Michaelis, ad nonam, pulsentur insimul 5
duæ majores campanæ in campanili; et deinceps alius sonitus sicut in Natali de sancto Johanne apostolo fiat et ewangelista.

De sancto Honorio archiepiscopo, excepta prima nona, sicut de sancto Lethardo sonitus fiat. 10

De sancto Nothelmo archiepiscopo sicut kalendis Maii de apostolis Philippo et Jacobo sonitus fiat.

De sanctis apostolis Simone et Juda sicut kalendis Maii de apostolis Philippo et Jacobo sonitus fiat.

In vigilia Omnium Sanctorum, prolixè pulsentur duæ 15
majores campanæ in campanili; et deinceps alius sonitus, sicut de Annunciatione Dominica, quando infra Pascha euenit, fiat. Quere ibi et inuenies.

In deposicione sancti Justi archiepiscopi sicut in deposicione sancti Gregorii sonitus fiat. Quere ibi modum et 20
inuenies.

De sancto Martino sicut de Circumcisione Domini sonitus fiat.

In vigilia sancti Andreæ apostoli, ad nonam, pulsentur duæ minores campanæ in campanili; et deinceps alius sonitus fiat 25
sicut in deposicione sancti Gregorii.

In vigilia sancti Nicholai, ad nonam, pulsentur duæ majores campanæ ante gradus; et deinceps alius sonitus fiat sicut de Circumcisione Domini.

In vigilia Concepcionis sanctæ Mariæ, ad nonam, prolixè 30
pulsentur duæ majores campanæ in campanili; et deinceps, usque ad vespervas in crastino, sicut in deposicione beati Johannis ewangeliste sonitus fiat. Ad/ vespervas vero [fo. 51b. in crastino, in primo motu, pulsentur insimul major Absalon et Matheus; deinde alius motus de melioribus in turri, et ibi 35
tunc classicum et non in campanili. Ad gracias post cenam pulsetur major Absalon. Ad collacionem, minor Absalon. Ad "muete," idem Absalon.

In vigilia sancti Thomæ apostoli, pulsetur melior campana de duabus minoribus in campanili; et deinceps de illo apostolo sonitus fiat sicut kalendis Maii de apostolis Philippo et Jacobo.

Explicit de festis sanctorum quæ sunt in cappis et in albis. 5

Notandum autem quod quædam sunt festivitates sanctorum quæ in servicio albis equipollent, nec tamen sunt in albis, et eorum sonitus per loca sua ita se habet.

In octavis igitur sanctæ Mildrethæ prima nona et prima cum majori campana quæ est ante gradus pulsari debet; 10 secunda nona cum minori de duabus majoribus ante gradus pulsetur; et in vigilia harum octavarum, in primo motu, ad vespervas pulsetur Wlvric; et deinceps alii motus de melioribus in turri, et ibi classicum. In crastino, ad vespervas, in primis pulsetur "Sunesdeiesbelle"; et deinde alii motus et 15 classicum, ut ante.

In die sanctæ Margaretæ, ad primam, ad terciam, ad nonam, pulsetur una post unam de melioribus in turri. Ad vespervas, "Sunesdeiesbelle"; et motus et classicum, ut supra.

In die octava Nativitatis sanctæ Mariæ sicut in octava die 20 sanctæ Mildrethe sonitus fiat. [fo. 52.

In vigiliis sancti Egidii et sancti Leonardi, ad nonam, pulsetur major campana ante gradus. Alius sonitus pro eis, sicut pro sancta Margareta.

Sonitus pro sancta Fide sicut pro sancta Margareta fiat. 25

Sonitus sancti Paulini omnino sonitui sanctæ Mildrethæ concordat.

Sonitus Ædmundi fiat omnino sicut sonitus sanctæ Margaretæ.

Sonitus sancti Clementis sonitui in octavis sanctæ Mil- 30 drethæ concordat.

Sonitus sanctæ Agnetis habeat in ejus vigilia et in crastina ad primam unam campanam in turri de duabus majoribus; et alius ejus sonitus sicut de simplici Dominica fiat.

In vigilia sanctæ Scolasticæ, ad nonam et in crastino ad 35 primam, pulsetur una de duabus majoribus in turri; et alius sonitus sicut de beata Agnete.

In ceteris festivitatis sanctorum per annum, quæ sunt

in simplicibus xij. leccionibus, sicut in simplicibus Dominicis sonitus fiat. Nec pretereundum quod, cum festivitas sancti Tathwini archiepiscopi per feriam evenerit, in ejus vigilia, ad nonam, pulsari debet major Ricardus; deinceps pro eo, sicut pro beato Augustino et sociis ejus, sonitus fiat. Si autem predicta Thathwini festivitas per Dominicam evenerit, pro eo sicut in aliis simplicibus xij. leccionibus sonitus fiat, quia xij. lecciones de Dominica habentur.

Ab octavis Pentecostes, tempore vacante, usque ad Adventum Domini, et ab octavis sancti Adriani, tempore vacante, usque Quinquagesimam, in memoria sanctæ Mariæ, [fo. 52b. ubi melius fieri poterit, in ebdomada, et in feria quinta, de beato Augustino sociisque ejus, ad nonam, pulsari debet major Ricardus. Ad vespervas, "Sunesdeies belle," deinde Matheus, postea major Ricardus, ultimo insimul Matheus et major Ricardus, pulsentur. In nocte vero ad matutinos, in primo motu, pulsetur "Sunnesdeies belle," deinde major Absalon, et deinceps Matheus, postea major Ricardus, ultimo Matheus et major Ricardus insimul. Ad laudes, minor Ricardus. Ad primam pulsetur Matheus. Ad terciam, major Ricardus pro sancta Maria, ad magnam missam, de minoribus campanis pulsetur classicum. Ad prosam, major Absalon et Matheus. Ad sextam pulsetur major Absalon. Pro beato vero Augustino sociisque ejus, in eorum memoria, ad magnam missam tantum, pulsetur Matheus insimul et major Ricardus. Ad sextam, sicut de sancta Maria. Et sic finitur sonitus de memoria beatæ Mariæ et beati Augustini sociorumque ejus.

De sonitu qui fit in simplicibus feriis non est necesse tractare, quia cotidie oculo ad oculum videtur qualiter fieri debeat.

De Dominicis diebus tractandum est :

Sabbato igitur in primam Dominicam Adventus Domini, et Sabbato in Dominicam Septuagesimæ et Sabbato in primam Dominicam Quadragesimæ, et Sabbato in Dominicam mediæ Quadragesimæ, ad nonam, pulsari debet major/ [fo. 53. campana ante gradus. Ad vespervas, minor Absalon; et deinceps alii motus de melioribus in turri, si fuerit auxilium.

Ad collacionem, "Sunesdeiesbelle." Ad completorium, Wlvric.
 Ad matutinos, in primo motu, pulsetur predictus minor
 Absalon; alii motus sicut aliis Dominicis noctibus simplici-
 bus. Ad primam sicut hesterno ad nonam pulsetur. Ad 5
 terciam, minor de duabus majoribus ante gradus. Ad
 nonam, eadem campana. Alius sequens sonitus sicut in aliis
 simplicibus Dominicis.

Sabbato in Ramis Palmarum, ad nonam, pulsetur major
 omnibus in campanili. Ad vespervas, in primo motu,
 Matheus; deinde alii motus de majoribus in turri; postea 10
 eciam ibi classicum. Post prandium, ad gracias, minor
 Absalon. Ad collacionem, idem Absalon. Ad com-
 pletorium, major Absalon. Ad matutinos, in primo motu,
 pulsetur Matheus; postea alii motus et classicum sicut in
 Conversione sancti Pauli. Ad primam, sicut esterno ad 15
 nonam. In capitulum, minor Absalon, vel, si vis, major
 Absalon, pulsetur. Finito capitulo, post parvum sonitum,
 pulsetur major campana ante gradus de duabus minoribus.
 Ad terciam pulsetur minor de duabus majoribus in cam-
 panili. Ad colpacionem, major Absalon. Ad processionem, 20
 in primis, cum exeunt, nec intus nec extra aliquod signum
 pulsetur; / sed, facta stacione ad locum quo ituri sunt [fo. 53b.
 et dicta antiphona, occurritur ab his qui sunt cum feretro.
 In primis pulsantur duæ minores campanæ in campanili, et
 in redeundo quatuor insimul in campanili pulsantur; et 25
 tamen adhuc in turri signum nullum. Cum vero pervenerit
 conventus ad locum ubi "Gloria, laus" debet cantari, tunc
 iterum fiat stacio, et cessent signa. "Gloria, laus" autem
 finita, iterum predictæ quatuor campanæ pulsantur, nec
 dimittantur quousque finiatur tertia. Cum vero conventus 30
 chorum ingreditur, pulsetur classicum in turri tunc primo et
 non ante; deinde dicatur missa cum eodem sonitu. Ad
 sextam pulsetur in turri una de duabus minoribus. Post
 prandium, ad gracias, quem vis de Absalonibus.

Hic incipit meriana:

35

"Levee," "Sunesdeiesbelle." Ad nonam pulsetur minor in
 campanili de duabus majoribus. Ad vespervas, in primo
 motu, major Absalon; deinde alii motus de majoribus in

turri, et classicum. Post cenam, ad gratias, minor Absalon. Ad collacionem, Wlvric. Ad completorium, minor Absalon. Ad "muete," idem Absalon. Feria quarta, in vigilia scilicet Dominicæ Cenæ, ad nonam, pulsari debet campana major omnibus in turri. Ad vespervas vero, in primo motu, pulsari debet "Sunesdeies belle"; secundus motus cum Matheo fiat; motus tercius cum majore Ricardo. Classicum autem cum minoribus campanis. De quatuor autem magnis/ [fo. 54. campanis ante gradus ad illas vespervas nec ad matutinos proximos sequentes nulla pulsetur. Collacio cum "Sunesdeies" "belle." Completorium cum Wlvric. "Muete" cum "Sunesdeies" "belle." Ad matutinos, in nocte Dominicæ Cenæ, primus motus fiat cum "Sunesdeiesbelle." Post oraciones, in primis pulsetur major Absalon; postea Matheus; deinde major Ricardus; postea classicum, sicut hesterno ad vespervas. Ad laudes vero cum minoribus campanis pulsetur. In die sanctæ Cenæ, spacio intervallo facto, pulsetur Resecodt, sicut aliis diebus ferialibus. Sonitus ad terciam fiat cum majore Ricardo. In capitulum, sicut aliis feriis. Sonitus ad sextam fiat cum majore Absalone. Sonitus ad nonam cum minori de duabus majoribus ante gradus. Ad missam, classicum, ut supra. Et post ipsum classicum nullum pulsetur eramentum ante sanctum Sabbatum. In predicta vero die Dominicæ Cenæ, inter communionem sanctam, percuciat prior ter vel quater lignum ante crucem ad sanctum Gregorium. Et, missa finita ceterisque peractis, precedentibus senioribus, eat conventus ad Cenam Dominicam; deinde faciant mandatum pauperum, ut mos est./ Quo [fo. 54b. peracto, cum ligneis instrumentis fiat classicum; et sic cantentur vespervæ; et deinceps, cum tempus exigerit, lignorum strepitus sit pro cimbalo, donec in sancto Sabbato incipiatur "Gloria in excelsis Deo."

A predicto autem sancto Sabbato usque ad diem tercium a festivitate sancti Michaelis, non pulsetur Resecod, sed in dormitorio fiat mane excitacio cum tintinnabulo.

A festo vero sancti Michaelis usque festum Omnium Sanctorum, quando pulsari debet Resecod, ita temperetur quod post classicum "Deibelle" in villa pulsetur.

A festo autem Omnium Sanctorum usque ad Adventum Domini, primo mane crocitante corvo, cum Resecoddo sit excitacio.

Ab Adventu vero Domini usque Natale, post trium horarum spacium, luesscente diluculo, surgatur cum Resecoddo. 5

Post octavas beati Adriani usque capud Quadragesimæ, cum claro die et bono spacio, pulsetur Resecod.

A Quadragesima autem usque in Pascha, cum sole lucente et in altum tendente, surgat conventus, Resecoddo sonando monente. 10

Notandum eciam quod in simplicibus Sabbatis et in simplicibus diebus/ Dominicis per annum et in [fo. 55. simplicibus xij. leccionibus, tam in vigilia quam in die, ad vespervas et ad matutinos, in primo motu, pulsari debet "Sunesdeiesbelle," deinde motus et classicum fiant, sicut feri 15 debet in talibus diebus. Diebus eciam ferialibus, tam ad vespervas quam ad matutinos, in primo motu, pulsetur predictus "Sunesdeiesbelle," quia melius auditur quam minor Pilechere. In simplicibus tamen feriis, predictus minor Pilechere ad vespervas, quandoque in primo motu pulsari 20 potest; et ad matutinos, in primo motu, similiter; et alius sonitus fiat sicut in aliis feriis.

In¹ principalibus festis non illuminantur vij. brachia vel "gymes" ad primas vespervas, sed ad expositionem et magnas missas et ad secundas vespervas tantum. 25

Pulsator, id est "ryngere," quolibet die circuibt campanile et auferet quicquid invenerit inhonestum. Accendet ignem mane hora prima in hyeme pro fratribus celebrantibus privatim, quando et quociens necesse fuerit. Accendet² crucibolum in ecclesia post completorium conventus. Claudet 30 et aperiet fenestras vitreas in ecclesia juxta hostium claustrum. Faciet scrutinium, cum subsacrista ebdomadæ, qualibet nocte post completorium per navem ecclesiæ, absente sacrista. Et comburet cineres in capite jejunii. Cum fratribus exeuntibus

¹ What follows is an addition in a later hand, MS.

² Erased, MS.

pedes ad "Dirige" in villam vel extra ibit,¹ portans turribulum et librum./ In omni festo principali, inter matutinos, [fo. 55b. pro turribulis portandis per corpora sanctorum et conventum parabit carbones et ministrabit. In omni anniversario principali, pro abbatibus infra monasterium tumulatis, ponet 5 supra tumulum ejus crestam mortuorum, et ornabit eam pallio de serico quem recipiet in thesauraria ecclesiæ, et ponet ij. candelabra cum ij. cereis, quorum unus ardebit continue a tempore quo lectum fuerit ejus anniversarium usque post completorium diei proxime sequentis, secundus vero inter 10 missam et "Dirige" tantum; exceptis illis in capitulo, qui inter capitulum et collacionem illuminabuntur per subsacristam ebdomadæ; aliis temporibus illuminabuntur per famulum qui, etc., quociens fuerit cantor in choro, exceptis in missa quæ 15 est "Requiem" pro anniversario secundæ dignitatis et infra, et exceptis laudibus principalium festorum et parium principalibus.

¹ After *ibit* a blank space is left, MS.

GLOSSARIUM.

Absconsa : a dark lantern.
Agentaculum : breakfast.
Allutarius : a currier.
Almariolum, *almare*, *armarium*,
armaria, *armariolum* : a press or
cupboard for books, etc., an aumbry.
Altare authenticum : the high altar.
Altiduplex : a high festival.
Ambrosianum : a metrical hymn.
Analogium : a pulpit, reading desk.
Ante et retro : an obeisance, east and west.
Antipedie : the upper-leathers of boots.
Aquagium : water-service.
Armarius : title of the precentor as
librarian.
Assayum : assay, test, tasting.
Asta=*hasta*, *hastula* : a rod or staff on
which a candle is borne.
Bacile, *bacinus* : a basin.
Bacinus : a basin-shaped lamp.
Bancale : a covering for a bench.
Banchus, *bancum* : a bench.
Barbeaus, *barbeaux* : small candles,
eleven or twelve to the pound.
Barillus : a cask, barrel.
Barz : bar fish.
Batellus=*bacellus* : a basin.
Bedellus : a bedell, official messenger.
Benet : "bent" grass, used for strewing
floors.
Bertona : a "barton" or "berton," a
farm, demesne lands of a manor.
Biberes : drinks.
Blanketum : white woollen cloth.
Bolla : a bowl.
Bolletta : a tankard.
Bota : a boot.
Braccator, *braciator* : a brewer.
Brachinellum : a wine measure.
Brachium : a branch of a candlestick.
Brachium : an arm-shaped reliquary.
Braciare : to brew.
Bracile or *lumbare* : a loin cloth, girdle
or apron.
Bracina, *bracinum* : a brew-house.
Bremia : a bream.
Breve, *breviculum* : a "brief," or mor-

tuary roll announcing the death of a
monk, and sent round to affiliated
houses.
Brevigerulus : the messenger who carried
the mortuary "brief."
Brodium : broth.
Brudatus, *brullatus* : embroidered.
Bruetum : broth.
Buletare : to bolt, or sift, flour.
Bureale : apparently a garment of coarse
cloth.
Burnetum : coloured woollen cloth.
Busca : fire-wood.
Bussellum : some kind of soft food.
Calpunnus, *colpinus*, *colpunnus* : a candle,
a piece of a candle.
Candele spensabiles or *dispensabiles* :
candles in ordinary use, twenty-four
to the pound.
Canestellum (*canistellus*, *canistrellus*) : a
particular kind of shaped loaf.
Canna : a can.
Cantabrum : bran.
Cantellus : a cantle, portion, fragment.
Capellum : a cap.
Capitale : a pillow.
Capitegium : a night cap.
Capo : a capon.
Caretum, *carectata*, *carricata* : a cart-
load.
Carra : a cart ; a truck or dinner-waggon
used in the refectory.
Carula ; a carrel, a closet formed by
screening off a portion of the cloisters
for the use of a monk reading or
writing ; a desk.
Caseus pulmentatus : a mess of cheese.
Cedula, *sedula* : a schedule, certificate.
Cepum=*sebum* : fat, tallow.
Cerche=*circa* or *circuitor* : one who goes
the rounds of the monastery.
Cereola : a taper.
Cerofactor : wax-candle maker.
Ceroferrarius : a candle-bearer.
Cervicale : a cushion.
Chalo : a bed-spread.
Choyu : an unfermented loaf.

Cimba, cymbalum : a bell, cymbal, gong.
Circa, circulatorius : one who goes the rounds of the monastery.

Circitores : the third and fourth priors so called.

Circuitum facere : to go the rounds.

Clangorium : a belfry.

Classicum : a peal in bell-ringing.

Cnifulum : a knife.

Collatio : the evening reading in the chapter-house.

Collecta : collection of wine or beer.

Colpacio : a special mode of ringing bells.

Commessacio : a feasting.

Companagium : victuals, allowance in addition to bread.

Conductarius : a plumber, who repairs the conduits.

Coperlectile : a bed-spread.

Cordula : a bell-rope.

Corona : a circular chandelier.

Corredium : a portion, a mess of food.

Corsetum : a tunic.

Cortina : a curtain.

Cortinare : to enclose with curtains.

Crannoch : a kind of fish.

Crassetum : a cresset, open lamp.

Cresta mortuorum : probably the frame placed over the corpse at funerals, upon which the pall was spread.

Crucibolum : a night-lamp.

Cuppa : a cup, goblet.

Curialitas : a courtesy, favour, concession.

Curtulagium : land attached immediately to a dwelling.

Custumarium : a register-book.

Custus : cost, expense.

Dabben : dabs, a kind of flounders.

Dextum : a dais.

Dignarium : dinner.

Discus : a dish.

Disportum : a smaller dining-hall.

Diversorium : a guest-house.

Dolhus : the dole-house.

Dorsale : a hanging behind an altar, etc.

Dorsarium, dorserium : a carpet laid in front of an altar ; also a hanging behind a seat.

Duplarium : a liquid measure.

Emina = hemina : a wine measure.

Exedra : a chamber.

Exennium : a gift, offering.

Fasciole : bandages, garters.

Feodum : a fee, in money or in kind.

Ferrare : to shoe a horse.

Ferrum : a horse-shoe.

Fiala : a phial.

Firma : rent, farm.

Firmaculum : a brooch, clasp.

Flaro : a flagon.

Flammicia (Fr. *flamiche*) : a flat round cake.

Flebotomator : a blood-letter.

Flundria : a flounder.

Forma : a form, bench.

Formula : a low bench or form.

Fornarius : a baker.

Fronterium : a frontal for the altar.

Fultratus : lined with felt.

Furratus : lined with fur.

Gabblum : a gable.

Galenga : an aromatic root.

Galo : a gallon.

Garcio : a boy, servant.

Gardia : a wardship.

Gardianus : a warden.

Gardinarius : a gardener.

Gardinum : a garden.

Garla : a flagon, liquid measure.

Gasco : a liquid measure.

Gastellum : wastel, a loaf made of fine flour.

Gemeas, genues, geneues, gymes : some kind of candlesticks or chandeliers.

Gobio : a gobbet, lump, portion of fish.

Granatarius : a grain-warden, keeper of the corn-stores.

Gurnard : a gurnet.

Gyrovagus : a wandering monk.

Haadock : a haddock.

Haspa : a hasp.

Hebdomadarius, ebdomedarius : the officiating priest for the week.

Hercia : a candelabrum in form of a harrow.

Hernesium : harness.

Ignitegium : curfew.

Impedie : the upper-leathers of boots.

Incaustum : ink.

Inclavare : to prick a horse's hoof in shoeing.

Jocalia : jewels, plate.

Iusta : a juste, a jug of a certain measure.

Iustata : a liquid measure.

Knipulum : a knife.

Kut-the-lofe : a loaf of bread so called.

Lagena : a flagon, liquid measure.

Lamprilla : a lamprey.

Laterna : a lantern.

Lectrum : a lectern.

Lena : a shaving cloth, a swathing cloth.

Levee : an early bell-ringing.

Ligata : a measure of hay (*cf.* a cord).
Limio : wick for candles.
Litera : litter for the floors, etc.
Longhus : the Long-house, another name for the Dole-house.
Lumbare : a belt, loin-cloth.

Majestas : a figure or painting of Our Lord in glory.
Mandatum : the washing of feet (following the mandate of Our Lord).

Mantlie : a hanging.
Materacium, matra : a mattress.
Matricula : an establishment-list.
Matra : a mat.
Mattula : a little mat.
Mazera : a mazer, a maple drinking-bowl.

Medo : mead.
Meniti, meinea : small bells.
Merlingus : a whiting.
Miche : a small loaf.
Minuere : to let blood.
Minutus de ventosa : bled by cupping.
Misericordia : a smaller dining-hall, also called the Disport.

Misericordia : a "miserere" seat.
Mixtum (vinum mixtum) : a sop, break-fast.

Morterellum (*Fr. morterel, mortreux*) : a dish compounded of bread and of milk.

Motus : a movement or chime in bell-ringing.

Mute : a late bell-ringing, after compline.

Muleth : a mullet.
Murenula : a lamprey.

Nola : a small bell.
Nonnus : a monk.

Obedientia : the office of a monastic obedientiary.

Obedientiarius : monastic officer appointed by, and owing obedience to, the abbot.

Ordeum palmale : barley of a certain measure.

Ortolanus : a kitchen-gardener.
Ostilaria : a guest-house.

Pagettus : a page, under-servant.
Palefridarius : a groom.
Palefridus : a palfrey.
Panes militum : a particular kind of bread.

Panetarius : a pantler (*lit.* bread-maker).
Panniculus : a shaving cloth.
Pannus, panniculus : a cloth or linen book-cover.

Papilio : a pavilion, tent.
Parapsis : a dish.
Parcarius : a park-keeper.
Paschalis : the Paschal candle.
Patella : a basin, chafing-dish.
Pausatorium : a dining-room.
Pax : a tablet, kissed in token of the kiss of peace.

Pedules : loose boots, or socks.
Pego, pecunus : a pinnacle.
Pellicium : a shirt, tunic.
Pellinarius : a furrier.
Pelvis : a basin, bowl a bowl-shaped lamp.

Pennarium : a pen-case.
Pertica : a wooden perch or frame, to hang clothes on.

Phylacterium : a chasse, coffer for saints' relics.

Picharium, picherus : a pitcher.
Pincerna : a butler, cup-bearer.
Pirula : the point of the nose.

Pistellis : a pestle.
Pitancia : a pittance, food-allowance.

Placens : a plaice.
Plumbarius : a plumber.

Portaria : a guest-house.
Portarius : a gate-keeper.

Potagiarius : a soup cook.
Potus caritatis : the drink which was

allowed, on days when there was no supper, to be taken in the refectory while the collation-bell was ringing.

Praterium : the cloister garth.

Pretaria : a hiring.
Proprietarius : a monk with private

possessions.
Pulmentarium, pulmentum : viands.

Pungitons : irritating.

Quaterni : the quires or "parts" for choral service.

Quindena : a fortnight.

Rastura : shaving.

Recluserium : the hermitage in the precincts of Westminster.

Reddere : to repeat by heart.

Retactus : apparently a signal for stopping bell-ringing.

Revestiarium : a vestry.

Ribaldus : a vagabond.

Ridellum : a curtain.

Rimsura : a rinsing, washing.

Ris : rice.

Roba : a gown.

Roches : roach fish.

Romescot : Peter's pence.

Rotula : a kind of candle.

Ruellum : a taper for lighting candles.

Sacellarius : a purse-keeper.
Salaria : a salt-cellar.
Salsa, *salsamentum* : sauce.
Salsinia : a sausage (?)
Sarpelarium, *sarplerium* : a woollen mantle.
Sartoria, *sartarium*, *sartrinum* : a tailor's shop.
Scabinus : a magistrate, judge.
Scannus, *scannus* : a foot-stool.
Scarificatio ventosa : cupping.
Scinditorium : trencher bread.
Scrutator : one who goes the rounds of the monastery.
Scutella : a dish, scuttle.
Scylla, *skilla* : the signal-bell hung above the high table in the refectory, which was sounded by the president of the meal.
Secretarius : a sacrist.
Secta : a diverse opinion ; a suit.
Sedula = *cedula* : schedule, certificate.
Semella : the sole of a boot.
Senpectes (*συνπαικται*) : senior monks.
Septimanarius : the officiating priest for the week.
Septum = *sebum* : fat, tallow.
Sextarius : a liquid measure, four gallons.
Stignum : a bell.
Siminella : a simnel, a cake or loaf made of finest flour.
Sinaxis : divine service.
Sola : a sole (hsh).
Solacium : vacation, holiday, recreation.
Sonare : to snore.
Sotulares = *subtulares* : shoes or slippers.
Species : spice.
Specietarius : a spicer, druggist.
Stagiarus : a monk who has his "stadium," or place of residence, in the infirmary.
Stagnum = *stannum* : tin.
Stallus, *stallum* : a stall.
Staminum, *stamineum*, *stamina*, *staminea* : a woollen shirt.
Sterlingus = *denarius* : a penny.
Stivale : a boot, probably coming high up the leg.
Storia, *stora* : straw.
Stragulat : variegated.
Stramura : strewings for the floors.
Stricatus (*cera stricata*, *candela stricata*) : variegated, streaked (?)
Studium : a study.

Stuffare : to administer a hot bath.
Sudariola, *sudarium* : a night-cap, swathing for the head.
Superaltare : a super-altar or portable altar.
Superscriptio : a mark on clothes.
Tabula : the waxen tablet on which the names of those taking part in the services were inscribed.
Tabula portatilis : pocket tablets.
Tabule sonatiles : wooden gongs.
Tabulas minutas facere : to draw up detailed lists of services (?)
Tacella : a tassel.
Tailiz : mince (?)
Tallia : a tally, a stick cut with notches indicating receipts or issues.
Tancardus : a large vessel, a tankard.
Teca cervicalium : pillow-cases.
Tersoria : linen napkins used in the Mass.
Textus : a book of the Gospels.
Tina : a tin vessel.
Tipus = *typhus* : pride.
Togella : a towel.
Torticius : a torch.
Trahere manum : to extend the hand in salutation (?)
Trahere organa : to blow the organs.
Trenchura : a slice of bread.
Tricennare, *trigintale* : a course of thirty masses.
Trunculus : a stool.
Truncus : a candle-end.
Trunso : a truncheon or candle-end.
Trupha, *trufa* : a jest.
Truphatorius : frivolous, trifling.
Trutannus : a cheat.
Valettus : a page, servant.
Vannator : a winnower.
Vastare : to waste.
Vastum : waste.
Venia curta : slighter obeisance.
Venia longa : deeper obeisance.
Ventosatus : bled by cupping.
Volticium : an arch (?)
Vyoles : phials.
Wafra : a wafer, kind of bread.
Wicat : a wicket-gate.
Wonke-pain : a kind of bread.
Zedoare : zedoary, a spice.

INDEX TO TEXTS.

N.B.—The contents of vol. i. and or the pages of vol. ii. after p. 247 relate specially to S. Augustine's, Canterbury; those of pp. 1-247 of vol. ii. to Westminster.

A porta inferi, i. 360.

Abbot, documents relating to election of,
i. 16 *sqq.*
duties of, i. 36 *sqq.*, 45 *sqq.*, 74; ii. 1 *sqq.*
election of, i. 43; ii. 6.
installation of, i. 44, 70, 71, 72; ii. 8.
in choir, i. 45 *sqq.* 57, 51, 66, 74; ii. 3 *sqq.*, 249.
in processions, i. 48, 74.
not censured at procession, i. 387.
at blessing of candles, ashes, palms,
i. 50.
chaplains of, i. 51 *sqq.*
cellar of, i. 52.
plate of, i. 52.
chamberlain of, i. 53-54.
counsellors of, i. 54, 63.
physician of, i. 54, 63, 64.
payments to household of, i. 63.
list of household of (at Canterbury c. 1274), i. 64.
at mass (not celebrant), i. 50, 66, 118, 119; ii. 2, 3, 64, 65.
reverence paid to, i. 65; ii. 1.
in refectory, i. 66, 166, 171, 174; ii. 2, 3, 107, 115, 118.
in dormitory, i. 68; ii. 5.
how arrayed for burial, i. 68; ii. 5.
reception of, after confirmation, i. 70; ii. 7.
reception of, if blessed elsewhere, i. 71; ii. 7.
receives benediction on return after absence, i. 72; ii. 8.
to celebrate the high mass on certain days, i. 74.
to choose officers from persons selected, i. 74.
to bless novices, if need be, i. 74.
to inflict penalties in chapter, i. 74.
at collation and compline, i. 87; ii. 25.
to appoint certain servants, i. 124; ii. 72.

Abbot (*continued*)—

allowance of, at meals, i. 159, 170, 180, ii. 98, 112, 127 *sqq.*
may invite monks to dine with him, i. 169; ii. 111.
salt-cellar and cups of, i. 180.
in cloister, i. 202, 208, 211; ii. 157, 163, 166, 255.
at 'mandatum,' i. 217, 218; ii. 174, 175.
in chapter, i. 223, 224, 227; ii. 182, 186, 249.
to hear general and yearly confessions of lay brothers, i. 280, 281.
gives notice in chapter before he is bled, i. 315.
to repair neglect of infirmarer, i. 330.
to perform unction of sick, i. 332.
to give absolution when himself anointed, i. 333.
lights for chapel of, i. 372.
claims arms of persons buried in monks' cemetery, i. 373.
at profession of monks, i. 383 *sqq.*
to see that novices are professed at proper time, i. 422.
anniversary of, how kept at Westminster, ii. 5; at Canterbury, ii. 318.
meadows of, ii. 51.
court of, ii. 91.
not in refectory at Westminster at supper or 'potus conventus,' ii. 105.
allowance of cloth made to, for the poor, ii. 177.
at funerals, ii. 251.
in infirmary, ii. 259.
Abbot-elect, rules for, before confirmation, i. 69 *sqq.*; ii. 6 *sqq.*
to be presented to the king, i. 69; ii. 6.
obedience not due to, till after confirmation, benediction and seisin, i. 71, 73; ii. 7.
how buried, i. 73; ii. 9.

- Abbot-elect (*continued*)—
at Westminster, lodged in long chamber, ii. 6.
- Abbots of other houses, respect shown to, i. 9.
how entertained, i. 137; ii. 81.
how admitted to fraternity, i. 291.
in refectory at Canterbury, ii. 253, 254.
- Abbots of other orders, place of, in refectory, i. 166; ii. 107.
- Absence, from monastery, not to exceed five days, i. 41.
from cloister, leave for, i. 83; ii. 21.
from choir, rules as to, i. 85 *sqq.*; ii. 23 *sqq.*
- Absolutions in chapter, i. 232; ii. 191.
of persons deceased, i. 238, 355, 357, 369; ii. 189, 197, 253 (*see also* *Schedula*).
- Absolve quæsumus Domine animam*, i. 119, 164, 352, 356, 358, 368, 382; ii. 24, 66.
- Abstinence enjoined as penance, i. 233; ii. 192.
- Accendite*, i. 379.
- Accipe hanc vestem*, i. 279; ii. 228.
- Accounts, times of rendering, i. 34, 35.
- Actiones nostras*, i. 201, 305, 388, 405.
- Ad Dominum cum tribularer*, i. 338.
- Ad te levavi*, ii. 256.
- Adesto Domine supplicationibus nostris*, i. 278, 333.
- Adiutorium nostrum*, i. 10, 75, 164, 184, 201, 203, 305, 313, 388, 409, 419; ii. 10, 105, 158.
- Adiuva nos Deus salutaris noster*, ii. 214.
- Administrators in monastery, i. 145; ii. 93; *see also* *Obedienciaries*.
- Adoramus sanctum corpus*, i. 285; ii. 217.
- Adorate Dominum*, ii. 268.
- S. Adrian, altar of, i. 372; ii. 269, 271, 272, 273, 281, 282, 283, 284, 286.
festival of, i. 375, 376, 432; ii. 270, 273, 293.
vigil, ii. 272, 298, 307.
octave, i. 379, 387; ii. 293, 299, 300, 317.
shrine of, i. 149, 378, 379; ii. 273, 277; 'camisiae' offered at, i. 149.
- Advent Sunday, i. 380, 432; ii. 78, 131, 287, 314, 317.
- Aeterna Christi munera*, ii. 33.
- S. Agatha, festival of, i. 432; ii. 303.
- Agimus tibi gratias*, ii. 122.
- S. Agnes, festival of, i. 432; ii. 78, 300, 313.
vigil, ii. 313.
octave, ii. 68.
- Agnus Dei*, i. 15, 163, 242, 386; ii. 30, 104.
- S. Alban, festival of, i. 432.
- S. Alban's, prior of, in refectory at Westminster, ii. 108.
- Albs worn in arraying altar, i. 110; ii. 56.
in making obleys, i. 120; ii. 67.
by bearers at funerals, i. 358.
- S. Aldelm, festival of 'in albis,' ii. 78.
- Alexander III., decretal of, quoted, i. 42.
- All Saints' Day, i. 183, 332, 348, 382, 430; ii. 44, 51, 77, 81, 82, 88, 92, 135, 179, 255, 280, 282, 284, 312, 316, 317.
vigil, i. 182; ii. 151, 244, 270, 280, 282, 312.
- All Saints, memoria of, ii. 240.
vespers of, ii. 104, 240.
- All Souls' Day, i. 307, 382; ii. 253.
- Alleluia*, i. 100, 118, 274; ii. 33, 40, 64, 65; disuse of, from Septuagesima to Lent, i. 395.
- Alleluia laudate Dominum*, ii. 40.
- Almoner, election of, i. 73.
regulations for, i. 147, 148; ii. 95.
duties of, i. 219 *sqq.*; ii. 176 *sqq.*
servant of, at abbot's table, i. 61.
distributes alms from infirmary, i. 329.
provides rushes or hay for cloister, ii. 51.
- Alms distributed for a deceased monk, i. 351.
for a deceased abbot, ii. 5.
- Almshouse, called 'Dolhus,' i. 221; ii. 179.
- 'Longhus,' i. 221.
allowances to brethren of, ii. 179.
- S. Alphege, festival of, i. 432.
- Altars (i) at Canterbury:—
High altar ('autenticum,' 'magnum'), i. 70, 71, 111, 372; ('altare chori'), i. 109, 110; (of SS. Peter and Paul), ii. 278, 289; how arrayed, i. 111, 112; 'Tabula' of, *see* 'Tabula.'
- S. Adrian, i. 372; ii. 269, 271, 272, 273.
- S. Augustine, i. 7, 45, 48, 340, 342, 372, 380; ii. 269, 271, 273, 274, 275, 276, 277, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 286; serves for Easter sepulchre, i. 380; ii. 274.
- S. Benedict, i. 102, 107, 201, 305, 314, 381.
- S. Bridget [chapel of], i. 6, 7, 8, 13, 146, 234, 242, 259, 387.
- S. Gregory [chapel of], i. 2, 11, 13, 15, 122, 297, 299, 306, 314, 315, 342, 381, 384, 386; ii. 269, 271, 278, 280, 281, 282, 287.

Altars at Canterbury (*continued*)—

- S. John [chapel of], i. 381, 382; ii. 269, 271, 285.
 S. John Bapt., i. 381.
 S. Katharine, i. 102, 372.
 S. Martin, i. 381.
 B.V. Mary, i. 372, 381; in crypt, i. 144, 145, 372, 381; ii. 270, 272, 279.
 S. Mary Magdalen, i. 144, 145.
 S. Michael, i. 370; ii. 269.
 S. Mildred, ii. 269, 271, 281, 282, 283, 284, 286, 288.
 S. Nicholas, i. 381.
 S. Peter (= S. Peter and Paul), ii. 278, 289 (cf. i. 372).
 SS. Peter and Paul (= high altar), ii. 278.
 SS. Stephen and Mary Magdalen, i. 144.
 Infirmary chapel, high altar of, i. 331.
 (ii) at Westminster.
 High altar ('autenticum,' 'magnum'), ii. 7, 8; 'altare chori,' ii. 54, 55; how arrayed, ii. 55; displayed at mattins and vespers, ii. 54.
 Little altar in choir, ii. 7, 8.
 S. Benedict, ii. 46, 239, 241, 242, 243.
 Holy Cross, ii. 45.
 S. Faith, ii. 59.
 S. Laurence (? in infirmary chapel), ii. 246.
 B.V. Mary, ii. 49, 50, 51, 52; old altar, ii. 46.
 S. Paul, ii. 45.
 Holy Trinity, ii. 46, 240.
 Infirmary Chapel, high altar of, ii. 49, 50.

Altars, chafing dishes for, i. 106; ii. 50.

offerings at, i. 149.

keepers of, *see* Keepers.

lights at, *see* Lights.

S. Ambrose, festival of, i. 432.

Amices worn (on head) in making obleys, i. 120; ii. 67.

Amusements, forbidden forms of, i. 154.

S. Andrew, festival of, i. 431; ii. 78, 268, 287, 312; vigil, ii. 312; octave, i. 387.

priest of, i. 115.

Angels holding lights, ii. 92.

Anima eius et animae, i. 355, 369.

Anniversary, postponed on death of a monk, i. 354.

how observed, i. 369.

Annunciation, festival of the, i. 38, 381,

Annunciation (*continued*)—

- 430; ii. 77, 92, 282, 284, 294, 305, 310, 311, 312; how ranked, ii. 282; vigil, ii. 305.
 S. Anselm quoted, i. 229, 238; ii. 188, 196.
 Antiphons (seven) before Christmas, i. 50, 94; ii. 32.
 S. Antony, festival of, i. 433.
Aperite illi portas, i. 359.
 'Apostasy' to be reported to Abbot or Prior, i. 41.
 'Apothecaria' in Canterbury, i. 328.
 Appropriation of places or things, i. 36.
 Archbishop not allowed to sing mass at S. Augustine's except by invitation, ii. 259.
 Archdeacon of Westminster, ii. 18, 95.
 'Armarius,' Precentor so called, i. 90; ii. 28.
 Ascension Day, i. 38, 373, 382, 430; ii. 61, 77, 285; vigil, i. 373; ii. 51, 101, 245, 275; octave, i. 387, 433; ii. 61; processions, i. 100, 115, 381; ii. 41.
 Ash Wednesday, i. 50; ii. 90, 317; ashes prepared by ringer, i. 317.
 Ashes, the dying laid on, i. 337.
 Assumption of B.V. Mary, festival of, i. 38, 375, 430; ii. 61, 77, 91, 92, 261, 270, 279, 311; vigil, ii. 61, 279, 311; octave, i. 379, 387; ii. 61, 78, 311; Sunday in octave, i. 431.
 S. Augustine, Abp. of Canterbury.
 altar of, *see* Altars (i).
 burial place of, i. 144.
 festivals of:—Deposition, i. 38, 196, 375, 376, 382, 387, 431; ii. 78, 252, 270, 308, 310; vigil, ii. 275, 276, 307, 308; octave, i. 379, 382, 387; ii. 308, 309, 310, 311; vigil of oct. ii. 309.
 Ordination, i. 8, 196, 377; ii. 283.
 Translation, i. 196, 377, 432; ii. 255, 261, 282, 290, 311, 314.
 memoria of, ii. 314.
 shrine of, *see* Shrines (i).
 S. Augustine, of Hippo, festival of, i. 431; ii. 287, 288, 311; vigil, ii. 311.
Ave Maria, i. 188, 409, 420; ii. 142.
 'Barbeaus,' candles so called, i. 183.
 Bardi, company of, at Florence, i. 29.
 S. Barnabas, festival of, i. 431.
 S. Bartholomew, festival of, i. 376, 431; ii. 78, 288, 311; vigil, ii. 62, 311.
 Bartholomew, monk of Christ Church, Canterbury, ii. 122.
 Basons and towels for 'mandatum,' sacrist to find, ii. 49.

Bathhouse, servants of, i. 200; ii. 155, 156.
 Bathing, regulations for, i. 77, 200; ii. 155.
 by those who lay a corpse in grave, i. 361.
 Bathericheseie (or Patherichseye = Battersea), ii. 153, 234.
 Beans supplied on Midsummer Day, ii. 90.
 Beard, benediction of, disused, i. 257.
Beati critis, i. 267, 268.
Beatus qui intelligit, i. 335.
 Beds not assigned to certain persons, i. 150.
 to be kept in order, i. 152.
 covers of, not coloured, i. 293; ii. 146, 147.
 straw for, i. 136; ii. 79, 245; changed once a year, i. 195; ii. 149.
 Beer, quality of, i. 135.
 allowances of, i. 160, 373, 396; ii. 98, 99.
 Begeham (or Bayham) Abbot of, repelled from Westminster, ii. 87.
 Bells ('campanae'), rung on election of abbot, i. 43.
 directions for ringing, i. 115, 121; ii. 62.
 rung at mass for a monk deceased, i. 340, 341, 351.
 rung at funerals, i. 351; ii. 252, 253.
 how rung on anniversaries, i. 369, 370.
 how rung on certain days at Canterbury, i. 381, 383; ii. 291 *sqq.*
 at the prose, i. 375, 376; ii. 292, 295, 296, 300, 302, 306, 308, 309.
 at time of communion, i. 351.
 at end of mass, i. 376.
 at *Te Deum*, i. 376; ii. 292, 294, 295, 296, 297, 299, 300, 301, 302, 304, 305, 306, 307, 308, 309.
 after chapter, i. 378.
 for prime, rung till end of hymn, ii. 263.
 names of, at Canterbury:—
 Absalon maior, ii. 291–316 *passim*.
 Absalon minor, ii. 291–316 *passim*.
 Buhanti maiores, ii. 293–303 *passim*.
 Matthaues, ii. 291–316 *passim*.
 Meineaus, ii. 304.
 Pilechere maior, ii. 291, 301, 308.
 Pilechere minor, ii. 308, 317.
 Resecodt (? = Ruscot), ii. 268, 291, 316, 317.
 Ricardus maior (more than one), ii. 291–316 *passim*.
 Ricardus minor, ii. 292, 297.
 Sunesdeies belle, ii. 297–317 *passim*.
 Wlvric, ii. 291–316 *passim*.

Bells in cloister ('cymbalum'), i. 106; ii. 49, 105.
 in refectory ('skylla'), i. 106, 167, 184; ii. 49, 105, 109, 137.
 in dormitory ('signum'), i. 106; ii. 49, 148.
 in parlour ('signum mandati'), ii. 49.
see also Ringers, Ringing, 'Classicum,' Curfew, 'Deihelle.'
Benedicamus Domino, i. 46, 117, 164, 247, 402; ii. 64, 105, 208, 274.
Benedicite, i. 4, 15, 65, 67, 137, 164, 165, 168, 184, 206, 224, 235, 236, 238, 255, 259, 264, 291, 292, 356, 361, 402; ii. 2, 4, 80, 104, 106, 110, 161, 183, 194, 197, 198, 223, 224, 225.
 S. Benedict, altars of, *see* Altars (i.) (ii.)
 festivals of:—Depos., i. 38, 381, 430; ii. 294; vigil, ii. 294, 305.
 Trans., ii. 77, 287, 310; vigil, ii. 310.
 rule of, cited, i. 153; ii. 71, 208;
 'declarations' of, i. 393 *sqq.*
 Benedictions, by priest of the week, i. 48.
 at mass, i. 50.
 at choir offices, i. 50, 51.
 after communion of the sick, i. 335.
Benedictus [es Domine], i. 99.
Benedictus Deus in donis suis, ii. 122.
Benedictus [Dominus Deus Israel], i. 50, 94, 98, 339; ii. 32, 33, 38.
 'Beneficia' after death of a monk, i. 351.
 'Benet' used for strewing cloister, i. 219.
 Benfleth (or Bemfleth) manor of, ii. 73, 75, 76, 78, 131.
 Berkyng, Richard de, Abbot of Westminster, ii. 92, 150, 167, 171, 239;
 was a Baron of the Exchequer, ii. 167.
 S. Bernard, festival of, i. 432.
 S. Bertin, festival of, i. 432.
 'Bertona,' i. 136, 156, 195.
 'Bertonarius,' i. 156.
 Beverley, R. de, ii. 79.
 Bible, large, at Westminster, ii. 37.
 Bishops, place of, in refectory, i. 166; ii. 107; entertained at their own charge, ii. 249; when met by convent, ii. 249.
 Bleeding, regulations for (*see also* 'Minuti'), i. 11, 77, 85, 86, 156, 199, 201, 305 *sqq.*, 388; ii. 155, 237; ancient usages, i. 201; ii. 155.
 Boat bringing supplies to Westminster, ii. 76.
 'Bollae,' cups so called, ii. 68.
 'Bollettae,' large vessels so called, ii. 99.
 Books distributed and shown in chapter in Lent, i. 39; ii. 90; in charge of precentor, i. 96; sacrist has care of

Books (*continued*) —

- books for church, i. 106 ; ii. 49 ;
- choir books carried by succentor, i. 98 ; books for altar carried by sub-sacrist, ii. 54.
- Boots, regulations as to, i. 197, 215 ; ii. 74, 82, 151.
- S. Botolph, festival of, ii. 78.
- Boukerel, Andrew, ii. 101.
- Bourne, Ralph de, Abbot of St. Augustine's, i. 21–30 *passim*, 144.
- Boxley, Abbot of, repelled from Westminster, ii. 87 ; Abbot and monks of, in refectory at Canterbury, ii. 259.
- Brabasoun, Rogier le, letter to, i. 16.
- Bread, quality of, i. 135 ; various kinds of, i. 160, ii. 98 ; allowance of, i. 159, 170, 396 ; ii. 98.
- 'Breviculum,' on death of a monk, i. 99, 220, 352, 354 ; ii. 40, 253.
- succentor to provide, i. 99 ; ii. 40.
- names of lay brothers and novices deceased inserted in, i. 354.
- received from other monasteries, i. 352.
- form of, for lay brother, i. 365.
- S. Bridget, Chapel of, at Canterbury, i. 6, 7, 8, 13, 146, 234, 242, 259, 387.
- S. Brithwald, Shrine of, ii. 277.
- 'Bubanti,' name of bells at St. Augustine's ; *see* Bells.
- Burial of Abbot, i. 68 ; ii. 5.
- of monks, regulations for, i. 340 *sqq.* ; ii. 251 ; sacrist to provide for, ii. 51 ; endowment for, at Westminster, ii. 92.
- of poor persons, almoner to provide for, i. 220 ; ii. 177.
- of lay brothers, i. 365.
- of extraneous persons in monks' cemetery, i. 373.
- Burnet, copes of, not to be used, i. 153.
- Bury S. Edmund's, monastery of, in confraternity with S. Augustine's, i. 139 ; with Westminster, ii. 83 ; Prior of, in refectory, ii. 108.
- Byere (or Biere) Simon de, i. 21, 22, 25.
- Byholte, William de, i. 16, 17, 18, 23.
- Camerarius, *see* Chamberlain.
- 'Candelabra apostolica,' i. 377, 378, 379 ; ii. 270, 273, 279–290 *passim*.
- Candlemas, *see* Purification of B.V.M.
- Candles, blessing of, by abbot, i. 50.
- allowance of, i. 101 *sqq.* ; ii. 43 *sqq.*
- distribution of, at matins, i. 109 ; ii. 53.
- allowance for guests, i. 138 ; ii. 44, 81.
- for infirmary, i. 301, 332.
- at funerals, i. 357 ; ii. 54.

Candles (*continued*) —

- various sizes of, i. 371 ; ii. 284.
- how placed in church, *see* Lights.
- Candlestick, seven-branched, i. 377 ; ii. 61, 317.
- 'Canes,' step so called, i. 102.
- 'Cantaria parva' i. 13.
- Canterbury, Richard of, i. 23.
- 'Capa' worn in cloister by Abbot at Westminster, ii. 167.
- 'Capitegia' (or 'capitergia') i. 193, 197 ; ii. 146, 150.
- Carissime frater indulgeat tibi*, i. 275 ; ii. 227.
- Caritas est summum bonum*, i. 293.
- Carrels, rules as to, i. 211 ; ii. 165.
- Caustona, Hugo de, i. 19.
- S. Cecilia, festival of, i. 432.
- Cellar of Abbot, in charge of his chaplain, i. 52.
- Cellarer, duties of, i. 121 *sqq.* ; ii. 69 *sqq.*
- qualifications, i. 125.
- attendance at services, i. 122, 315 ; ii. 69, 70, 250.
- meals of, i. 122.
- may make gifts of bread and beer, i. 125.
- to find salt for infirmary, and for holy water, i. 326.
- to provide special food for the sick in infirmary, i. 326.
- external, at Westminster, has charge of manors assigned for maintenance, ii. 69.
- not to go to bed before the Abbot, ii. 250.
- Cemetery, secular persons buried in, i. 107, 373.
- Censing, at vespers on principal festivals, i. 45.
- at processions, i. 92, 387 ; ii. 30.
- at *Te Deum*, i. 109 ; ii. 54.
- at funeral mass, ii. 253.
- 'Cerche' (= 'Circa') ii. 252.
- Chafing dishes for altars, i. 106 ; ii. 50.
- Chalice and paten buried with Abbot, i. 69.
- Chamberlain, election of, i. 73.
- duties of, i. 195 *sqq.* ; ii. 149 *sqq.*
- to find wood for infirmary in winter, i. 326.
- to see that the dead are properly arrayed for burial, i. 339.
- Chamberlain of Abbot, duties of, i. 53 *sqq.*
- Chanters, four at vespers on certain days, ii. 280.
- Chapels (i) at S. Augustine's, Canterbury, *see* S. Bridget, S. Gregory, S. John, S. Pancras ; Infirmary Chapel, *see* Infirmary, Chapel of ;

Chapels (*continued*)—

chapel opening from S. cloister, i. 206.

(ii.) at Westminster, *see* S. Katharine, S. Dunstan, Lady Chapel.

Chaplains of Abbot, i. 45, 46, 48, 51 *sqq.* ; of prior, i. 77, 78, 79.

Chapter, new professed monks in, i. 15. 'Custos ordinis' of previous day to hold, i. 80.

attendance at, i. 156.

rules for, i. 221 *sqq.* ; ii. 186 *sqq.*, 255, 263 *sqq.*

complaints in, i. 89, 91, 92, 225 *sqq.* ; ii. 31, 184 *sqq.*, 249.

French spoken in, i. 210 ; ii. 164.

punishments in, i. 232 *sqq.*, 391 *sqq.* ; ii. 191 *sqq.*, 258.

orders made in, to be observed, i. 237. before burial of a monk, i. 354 *sqq.* ; ii. 253.

secrets of, not to be revealed, i. 387.

disputed point as to presidency at Westminster, ii. 24.

Chapter of the Order, statutes of, i. 153, 154, 389 *sqq.*

Chasubles worn by 'ministri' at high mass, ii. 61.

Cheese, how served in refectory, i. 162, 172, 176 ; ii. 102, 116, 121.

found by Abbot at certain times, ii. 122. dispute as to allowance of, ii. 258.

Chichester, Bishop of [John Langton], i. 17.

Chistelet (or Christelet), i. 263, 297, 325.

Choir, absence from, i. 77, 85 *sqq.*, 303 ; ii. 11, 21, 23 *sqq.*

attendance of 'custodes ordinis' in, i. 82 ; ii. 18.

number of 'tenentes,' i. 95 ; ii. 33.

return to, after absence, i. 302 *sqq.*, 322 ; ii. 234.

times of entering, i. 302.

ornaments of, on double feasts, ii. 252. cleaning of, ii. 255.

monks coming late to, ii. 255, 258.

Chorus angelorum, i. 338.

'Choyns,' bread so called, i. 160.

Christ Church, Canterbury, obits of monks of, i. 373.

Precentor of, repelled from Westminster, ii. 87.

Prior of, in refectory, at Westminster, ii. 108.

benefaction by monk of, at Westminster, ii. 122.

monks of, dying at S. Augustine's, ii. 251.

guests at S. Augustine's going to, ii. 255.

a time-mark, ii. 261.

Christe qui lux [es et dies], i. 11, 420.

Christmas, i. 38, 47, 200, 350, 430 ; ii. 59, 155, 177, 252, 270, 272, 273,

274, 291, 293, 297, 311, 317 ; vigil, i. 51, 95, 182 ; ii. 35, 60, 77, 270,

272, 273, 299, 311 ; octave, i. 382, 387 ; (*see* Circumcision).

processions, ii. 47, 381, 382.

Wednesday before, i. 57.

funerals at Christmas, i. 350 ; ii. 252.

Christus resurgens, i. 381.

Church, Sacrist and others to lie in, i. 108 ; ii. 52.

Cibum et potum servorum, i. 164 ; ii. 104.

'Circas' or 'Circuitoires,' i. 37, 82, 87 *sqq.* ; ii. 20, 25 *sqq.*

Circumcision, festival of (*see* Christmas, octave), ii. 60, 77, 286, 293, 297, 310, 311, 312 ; vigil, ii. 297.

Cistercians visiting Westminster, ii. 87.

'Classicum' rung, at 'Dirige,' i. 338, 342.

at burial of monks, i. 356, 357, 365, 367.

after chapter on trental, i. 369.

'festive' on anniversaries, i. 370.

'inter gratias' on death of a monk, ii. 252.

'ligneis instrumentis' in Holy Week, ii. 316.

on various days, ii. 291-316 *passim*.

'Claustrales,' definition of, i. 145 ; ii. 93.

S. Clement, festival of, i. 432 ; ii. 313.

Clement V., Pope, Letters to, i. 23, 24, 27, 28.

Clementissime dominator Domine, i. 279.

Cleygate, ii. 95.

Clock, in charge of subsacrist, i. 117 ; ii. 64.

Cloister, in charge of sub-prior, i. 80 ; ii. 17.

leave of absence from, i. 82 *sqq.*, 156 ; ii. 21.

conduct in, i. 158.

monks to remain in, after prime, i. 190 ; ii. 144.

regulations for, i. 202 *sqq.* ; ii. 157 *sqq.*

'parlamentum' in, after chapter, i. 8, 206 *sqq.*, 413 ; ii. 161 *sqq.* ; not

while a corpse is laid in the church before burial, i. 354 ; after burial, i. 360.

doors to be guarded, i. 215 ; ii. 170.

cleaning of, i. 219 ; ii. 176.

strewing of floor, i. 219 ; ii. 51, 176.

places of new-professed monks in, i. 386.

Cloister (*continued*)—

- rules as to writing in, ii. 251.
- monks assemble in, before prime, ii. 262.
- Clothing, allowances of, i. 196 *sqq.*; ii. 149 *sqq.*, 224; mending, i. 197 *sqq.*; ii. 151 *sqq.*; washing, i. 199; ii. 153; of deceased monks, how distributed, i. 361 *sqq.*
- Coena Domini, i. 350, 380, 431; ii. 90, 177, 180, 251, 273, 274, 316; burial on, i. 350; ii. 251.
- Coffins for monks at Westminster, ii. 51.
- Collation, duty of presiding at, i. 86, 87; ii. 23, 24, 25; reader at, i. 223; ii. 182; time of, ii. 261; novices at, i. 418.
- Collects, at mass, number and order, i. 99; ii. 39.
 - in private masses, i. 368.
 - special, at high mass on day of profession, i. 384.
 - ending of, at processions, ii. 268.
- Colours of vestments, i. 115; ii. 60 *sqq.*
- 'Colpatio,' mode of ringing, ii. 292-315 *passim*.
- Comb, use of, by Abbot, i. 112; ii. 57.
- Commemoration of S. Augustine, ii. 314.
 - of the Cross, i. 38; ii. 240.
 - of B.V. Mary, i. 122; ii. 268, 314.
 - of local saints, on Thursdays, ii. 268.
- 'Commendatio animae,' i. 337, 343 *sqq.*, 364; ii. 253.
- Communion, of new-professed monks, i. 15, 270, 386, 427.
 - of 'juvenes,' ii. 251.
 - weekly, i. 152.
 - of lay brothers, i. 281.
 - on principal feasts, ii. 268.
 - on Coena Domini, ii. 316.
- Complaints in chapter, *see* Chapter.
- Compline, said in cloister, i. 11.
 - Prior at, i. 87; ii. 25.
 - absence from, i. 37, 84, 157, 325; ii. 22.
 - of the day said sitting, of B.V. Mary said standing, i. 313.
 - for the sick, said by Infirmary, i. 326.
 - hastened in case of a death in the monastery, i. 346.
 - of B.V. Mary, to be said daily by every monk, i. 313; said in dormitory, i. 187; ii. 140; said standing, i. 313.
- Concedimus tibi ex parte Dei*, i. 1.
- Confession, to be made weekly, i. 152, 406.
 - recommended to novices, i. 402.
 - of sick, before unction, i. 333.
 - may be said for the sick person, i. 333.

Confession (*continued*)—

- heard in chapter-house, ii. 262.
- made by monks sitting, by novices kneeling, ii. 262.
- by lay brothers, i. 280, 281.
- Confessors to report monthly the names of those who confess, i. 152.
- Confirma hoc Deus quod operatus es*, i. 279.
- Confiteantur [tibi Domine]*, i. 165; ii. 106, 122.
- Confitemini*, i. 359.
- Confiteor*, i. 12, 386, 411.
- Confraternity, admission to, i. 1, 292 *sqq.*; ii. 232 *sqq.*
- Consecrations and reconciliations, sacrist to arrange for, i. 120.
- 'Conspiracy,' definition and penalties of, i. 151.
- Consurge*, ii. 249.
- Contumacy, penalty of, i. 243 *sqq.*; ii. 204 *sqq.*
- Convertere Domine usquequo*, i. 294.
- Cook (Cocus) James, ii. 251.
- Cook of Abbot, i. 57; of the hall, i. 60.
- Copes, distribution of, in choir, i. 91, 158; ii. 29; not embroidered on secondary feasts, ii. 29.
- Corn, payments in, how reckoned, i. 34; prices of, ii. 103.
- Coronation robe of Edward the Confessor, used as an ornament, ii. 62.
- Corporals, care of, i. 110 *sqq.*; ii. 55 *sqq.*
- Corporis Domini*, i. 403.
- Corpus et sanguis Domini*, i. 285, 334; ii. 217.
- Corrodies, i. 221, 368; ii. 102, 103, 180, 244.
- SS. Cosmas and Damian, Festival of, i. 432.
- Counsellor of Abbot, i. 54, 64.
- Credo in unum Deum*, i. 4, 9, 15, 266, 268, 269, 337, 367.
- Creed, the Apostles', i. 189; ii. 143.
- Crokeleye, Richard de, Abbot of Westminster, ii. 72, 73, 87, 150, 179, 234, 243.
- Cross, altar of, ii. 45.
 - commemoration of, i. 38; ii. 240.
 - adoration of, on Good Friday, i. 95; ii. 34.
 - festivals of:—Exaltation, i. 48, 375, 431; ii. 46, 68, 133, 261, 311; vigil, ii. 282; Invention, i. 348, 375, 431; ii. 68, 288, 307, 311; vigil, ii. 275, 307.
 - sign of, how made, i. 402.
 - of wax, buried with Abbot, i. 69; ii. 5.
- Crucifix in Chapter-house at Westminster, ii. 182, 195.

- Crypt, mass of B.V. Mary said in, i. 143, 144.
 Crypts, master of the, at Canterbury, i. 142 *sqq.*
Cum esset desponsata, i. 330.
 Curfew, i. 37, 178; ii. 124, 256, 261.
 Curtains used for decking buildings, i. 115; ii. 61.
 'Custodes ordinis,' regulations for, i. 82, 83, 87 *sqq.*, 221; ii. 20, 21, 22 *sqq.*, 181.
 'Custodes' of manors to send good grain, i. 135.
 Customs, changes noted in, with regard to:—
 use of vestments at mattins, i. 47.
 order in refectory, i. 67; ii. 4.
 Abbot elect, i. 70; ii. 7.
 installation of Abbot, i. 71, 72.
 discipline of servants, i. 76; ii. 11.
 Sub-prior's rounds during mattins, i. 78; ii. 12.
 absence from cloister, i. 81, 82; ii. 18.
 duties of Precentor in choir, i. 95; ii. 34.
 place of Lady mass at Canterbury, i. 144.
 revenue of certain altars at Canterbury, i. 144.
 leaving cloister during a service, i. 164; ii. 105.
 changing undergarments, i. 191.
 bathing, i. 200; ii. 155.
 bleeding, i. 201; ii. 156.
 admission of women to refectory, i. 216.
 shaving, i. 216.
 complaints against Abbot in chapter, i. 227; ii. 186.
 mode of naming persons in chapter, i. 229; ii. 188.
 dress of novices, i. 257.
 blessing of beard, i. 257.
 absence from choir through illness, i. 298.
 absence of Prior from choir through hoarseness, i. 300.
 duties of monks returning to choir, i. 304.
 treatment of the dying, i. 337.
 summons to attend the dying, i. 344, 345.
 time of burial, i. 349.
 notice on making ink, ii. 19.
 candles at funerals, ii. 50, 54.
 provision of coffins for monks, ii. 51.
 appointment of sacrist's assistants, ii. 52.
 care of Lady altar at Westminster, ii. 52.
- Customs (*continued*)—
 reception of Cistercians at Westminster, ii. 87.
 constant light in Lady chapel at Westminster, ii. 92.
 Precentor, ii. 97.
 guests in refectory, ii. 112.
 cheese in refectory, ii. 121.
 mode of leaving table in refectory, ii. 122.
 use of 'capa' by Abbot in cloister, ii. 167 (*cf.* i. 212).
 use of *Salve regina*, ii. 201.
 attendance from infirmary at processions, ii. 239.
 S. Cuthbert, festival of, i. 376, 482; ii. 294, 304; vigil, ii. 304.
 S. Cyriacus, festival of, ii. 78.
- Da propitius pacem*, i. 285, 289; ii. 217, 221.
De profundis, i. 7, 8, 12, 164, 267, 352, 387, 411, 414, 427.
 Deacon, acting as succentor, i. 101; ii. 42.
 at mass pro defunctis, does not make oblation, i. 118; ii. 65; does not communicate, ii. 250.
 carries spear at blessing of fire, ii. 34.
 Deacons take part in singing *Veni* at Easter and Pentecost, ii. 39.
 ring "Matthew" bell on S. Stephen's day, i. 295.
 Dead, regulations as to care and burial of, i. 338 *sqq.*; ii. 252.
 "Decani," number of, i. 395.
 Decretals quoted, i. 40, 42, 393, 422.
 Dedication, festival of, at Canterbury, i. 430.
Dei misericordiam et vestram, i. 254; ii. 189.
 "Deibelle" (= day-bell) rung in Canterbury, ii. 316.
 Dene, Peter de, i. 22.
 S. Denis, festival of, i. 432; ii. 78.
Deo gratias, i. 188; ii. 142.
 Deposits not to be received or made by monks, i. 153.
Deus auribus nostris, ii. 256.
Deus bonarum virtutum, i. 278.
Deus caritas est, i. 166; ii. 107.
Deus cui proprium, ii. 214, 260.
Deus cui soli [competit], i. 342, 352, 367, 369.
Deus Dominus noster et sancta Maria, i. 1.
Deus in adiutorium (Psalm), i. 201, 305, 388; ii. 140.
Deus in adiutorium (Versicle), i. 188; ii. 142, 156.

- Deus indulgentiae pater*, i. 3, 14, 425.
Deus indulgentiarum, i. 346; ii. 240.
Deus miseratur, i. 179, 293; ii. 126, 250, 255, 257.
Deus misericors deus clemens, i. 14, 268, 426.
Deus qui corda, i. 402.
Deus qui famulum tuum a saeculi, i. 278.
Deus qui iuste irasceris, ii. 214.
Deus qui iustis supplicationibus, i. 360.
Deus qui omne bonum, i. 294.
Deus qui per coaeternum, i. 3, 14, 425.
Deus qui renuntiantibus, i. 279.
Deus qui vestimentum, i. 278.
Deus venerunt, i. 242; ii. 202.
S. Deusdedit, festival of, i. 375; ii. 288, 289.
 . shrine of, ii. 276.
Dilexi quoniam, i. 338.
Dimitte quaecumque Domine peccatu, ii. 214.
Diri vulneris [novitate percussi], i. 338.
Dirige, i. 12, 271, 317, 338-352 *passim*, 365, 367, 369, 411; ii. 233, 240, 251, 252, 253, 318: said "in directum," i. 342: how said on Good Friday, i. 351; lessons of, i. 353; times of saying at different seasons, i. 383.
 Discipline in chapter for brother deceased, i. 341, 352, 355, 368; ii. 253.
Dixit Martha ad Jesum, ii. 252.
 Dog, allowance for, ii. 89.
 Doles to the poor from the Lady Chapel at Westminster, ii. 92.
 "Dolhus," *see* Almshouse.
Domine exaudi orationem, i. 117, 257, 267, 277, 294; ii. 64, 200.
Domine Jesu Christe [fili Dei vivi], i. 386.
Domine Jesu Christe qui es via, i. 3, 4, 267, 426.
Domine Jesu Christe qui tegimen, i. 3, 268.
Domine Jesu Christe [? rex gloriae], i. 10, 11, 119, 341, 342; ii. 66.
Domine labia mea, i. 188, 409; ii. 142.
Domine miserere nostri, i. 203; ii. 158.
Domine ne memineris, ii. 214.
Domine non secundum peccata, ii. 214.
Domine quis habitabit, i. 267.
Domine si placeret vobis, i. 271.
Dominus Jesus Christus sic perficiat, i. 256, 423.
Dominus regit me, i. 267.
Dominus vobiscum, i. 117; ii. 64.
 'Dompne' and 'Domine,' use of, i. 4 (note).
Dompne misericordiam dei vestramque, i. 404.
Dompne, non, per Dei gratiam, i. 404.
Dompne nos petimus misericordiam, i. 403.
Dompne, sic, cum gratia Dei, i. 404.
Dompne, sic, ut credo, i. 404.
 Donati, Guido, merchant of Florence, i. 29.
 Dormitory, Abbot in, i. 63; ii. 5.
 lighting of, i. 105, 198; ii. 153.
 beds not assigned to certain persons in, i. 150.
 regulations for, i. 152, 157 *sqq.*, 185 *sqq.*; ii. 138 *sqq.*
 private prayers in, i. 187, 188; ii. 140 *sqq.*
 matting for floor of, i. 195; ii. 148.
 rushes and hay for floor of, ii. 148.
 repairs to, i. 195; ii. 148, 149.
 bell rung at door of, at sunrise, ii. 262.
 Dress, regulations on, i. 153, 156, 177, 212, 270, 277, 301; ii. 123, 167.
 Drinking-cups, held with both hands, i. 180; ii. 127.
 Drugs for infirmary, i. 328.
 S. Dunstan, chapel of, ii. 112.
 festival of, i. 219, 373, 375, 376, 382, 432; ii. 48, 77, 307; vigil, ii. 307.
 Dying, the, laid on sackcloth and ashes, i. 337.
 Eagle used at Canterbury on double feasts, ii. 249.
 Easter, i. 38, 380, 430, 432; ii. 44, 51, 77, 155, 252, 270, 274, 294, 317: vigil, i. 379, 380, 431; ii. 90, 255, 274, 316: week following, i. 51, 381, 431; ii. 78, 287; octave, i. 382, 387; ii. 77.
 Easter sepulchre, at Canterbury, at S. Augustine's altar, i. 380; ii. 274.
 Easter-tide, regulations as to funerals in, i. 350, 366; ii. 251, 252.
Ecce quam bonum, i. 293.
Ecce vir prudens, i. 70, 71; ii. 7, 8.
Edent pauperes, i. 168; ii. 110.
 Edith, Queen, burial place of, ii. 45.
 S. Edmund, Archbishop, festival of, i. 377, 432; ? ii. 313.
 S. Edmund, King, festival of, i. 432; ii. 78, ? 313.
 S. Edward, Confessor, Coronation robe of, ii. 62.
 festivals of:—Deposition, ii. 6c, 61, 100; vigil, ii. 77; octave, ii. 60, 78, Translation, i. 432; ii. 61, 77, 90, 100, 135, 224; octave, ii. 78.
 shrine of, ii. 8.
 S. Edward, Sisters of, ii. 177.
 Edward II., letter to, from S. Augustine's, i. 22: letters from, to Clement V., i. 23; to Robert de Kendale, i. 24.

- Edward, 'praepositus,' ii. 101.
Ego frater N. . . . *promitto*, i. 13, 256, 276, 423, 424.
Ego installo te, i. 72.
Ego peto misericordiam, i. 1.
 Eggeswere, ii. 244.
 Eleanor of Provence, queen of Henry III. ii. 73.
 Election of Abbot, documents relating to, i. 16 *sqq.*
 Ember days in September, observance of, i. 155.
 Ember vigils, i. 378.
 S. Emerentiana, festival of, i. 433.
Emitte spiritum tuum, i. 402, 405.
 'Emptor' of cellarer, i. 123.
En le nom del Pere, i. 295; ii. 232.
En nun de deu et nostre dame, i. 274.
 English not spoken in cloister or chapter, i. 210; ii. 164.
 Epiphany, i. 183, 377, 382, 430; ii. 51, 60, 77, 283, 293, 297: vigil, ii. 297, 298: octave, i. 387, 433; ii. 60.
 Esseswille, ii. 73.
 Estates, rules for management of, i. 34.
 Estgrave, ii. 92.
Esto ei Domine turris, i. 257, 267, 277, 294.
Et ego vice patris nostri, i. 404.
Et hora illa sit benedicta, i. 188; ii. 142.
Et lux perpetua, i. 360.
Et ne nos, i. 425; ii. 122.
Et non confundas me, i. 14.
Et nos ex quo sic est in nomine Christi, i. 404.
Et renovabis faciem, i. 402.
Et superveniat super nos, ii. 214.
Et veniat super nos, ii. 260.
 S. Ethelbert, festival of, i. 375; ii. 289, 294, 303: vigil, ii. 303.
 S. Etheldreda, festival of, i. 432.
 Eucharist carried on shrine of S. Lethardus, i. 115.
Exaudi Domine preces nostras et confitentium, ii. 260.
 Exchequer of long chamber at Westminster, ii. 133.
 Excommunication denounced on first Monday in Lent, i. 150.
 Exorcisms, books of, i. 106; ii. 49.
Exuat te Dominus, i. 3, 268, 426.
Exurge Domine, i. 115, 318; ii. 62.
 SS. Fabian and Sebastian, festival of, i. 432; ii. 78, 300.
 S. Faith, altar of, ii. 59.
 festival of, i. 263; ii. 313.
 Farmery, *see* Infirmary.
 Fast after Exaltation of Cross to be better observed, i. 155.
 Fasting days, dispensation as to, i. 397.
 Faults, classification of, i. 251 *sqq.*
 Feet, washing of, in cloister, i. 216; ii. 173 *sqq.*, 256, 261.
 Fekenham, Robert de, i. 21, 22, 25, 28, 30.
 S. Felix in pincis, festival of, i. 433.
 'Fenis,' name of a corrody, i. 368.
 Ferentino, Bartholomaeus de, i. 144.
 Feringens (Feering), ii. 101.
 Festivals, classification of, at Canterbury. i. 11, 116, 430 *sqq.*; ii. 270 *sqq.*
Fidelium animae, i. 164; ii. 105.
Fidelium Deus, i. 119, 339, 342, 357, 412; ii. 66.
Fili Dei [in Litany], i. 385.
Fili redemptor mundi [in Litany], i. 338.
Fili videtis habitum, i. 256.
 Findon, Thomas de, Abbot of S. Augustine's, i. 16, 20-29 *passim*, 342, 343.
 Fire, blessing of, i. 380; directions for novices in case of, i. 389.
 Fish, quality of, i. 135; various kinds of, ii. 76.
 Fishermen bringing S. Peter's salmon dine in refectory, ii. 103.
 Flax for thread, provided from tithes of Westminster, ii. 154.
Flectamus genua, prayers at, ii. 256.
Flecto genua mea, ii. 256.
 Flesh-meat, use of, allowed under certain conditions, i. 40; *see also* 'Misericordia.'
 Flour for obleys, how prepared, i. 119; ii. 67.
 Food only taken in certain places, i. 177; ii. 123.
 'Formae' or 'formulae,' rules as to use of, i. 382; ii. 249-50, 257, 268.
 Frater, *see* Refectory.
Fratres sobrii estote, i. 313.
 Fremingham, R. de, ii. 79.
 French to be spoken in cloister and chapter, i. 210; ii. 164.
 Friars, how received i. 141; ii. 87; 'brevicula' not sent to them, i. 352.
 Fruit at meals, i. 178; ii. 124; supplied by gardener, ii. 90, 91.
 Fugitive monks, i. 248 *sqq.*; ii. 209 *sqq.*
 Fulgentius quoted, i. 399.
 Funerals, *see* Burial.
 Furs, rules as to use of, i. 193, 362; ii. 146, 149.
 Gardener, duties of, ii. 89 *sqq.*; allowance to, for servants and dog, ii. 89; payments by, ii. 90.
 'Gardiani,' *see* Obedienciaris.
 'Gastella' (= Wastel bread), i. 160, 170; ii. 98.

- Gates, may be kept by a secular person, i. 399; to be kept closed, i. 429; ii. 256.
- Gaude Maria*, ii. 34.
- Genealogy sung at Christmas, ii. 34, 271, 292.
- 'Genues' or 'Geneues,' ii. 271, 274, 278, 279.
- Genuflexion, varieties of, i. 403.
- Gifts sent in refectory, how received, i. 67, 68, 176; ii. 4, 121.
- Gilbert, Abbot of Westminster, ii. 149.
- S. Giles, festival of, i. 432; ii. 313; vigil, ii. 313.
- Girdle of the Blessed Virgin, ii. 49, 73.
- Gloria in excelsis*, i. 9, 95; ii. 33, 268, 316; when omitted, ii. 268.
- Gloria laus et honor*, ii. 315.
- Gloria Patri*, i. 14, 165, 167, 168, 201, 266, 267, 282, 302, 305, 317, 332, 335, 337, 360, 385, 388, 424, 425; ii. 33, 35, 106, 109, 110, 122, 132, 140, 201, 241; added to Lord's Prayer when said as a substitute for hours, i. 282; not said with penitential psalms at commendation, i. 337.
- Glovernia, Ralph de, ii. 92.
- Gloves, when laid aside by Abbot at mass, i. 49; not worn in cloister except by Abbot, i. 212; ii. 167; not worn in chapter by Abbot, *ibid.*; with fingers, not allowed to monks except by special permission, i. 362.
- God Jesu almighty King*, i. 69, *note*.
- Godcheap, John, i. 21, 22, 25.
- Good Friday, i. 351, 380; ii. 75, 90, 101, 252, 274; no funeral on, i. 351; ii. 252.
- Goods acquired by brethren not to be alienated, i. 153.
- Goods of deceased monks, how distributed, i. 140, 361 *sqq.*, 387; ii. 85.
- Goods, 'inordinate,' i. 362.
- Goods found, how disposed of, i. 210; ii. 165.
- Gospel at mattins, read by Abbot on feasts of 12 lessons, i. 51.
- Gospel-book, when not to be kissed, i. 11.
- 'Gradus Canes,' i. 102.
- Graill and tract, how sung at requiem mass, i. 99, 341, 342, 357; ii. 39.
- 'Granatarius,' duties of, i. 134, 135; ii. 95 *sqq.*
- Grand, John de, i. 28.
- Grantebrigge, ii. 76.
- Gratias ago tibi Domine sancte*, ii. 140.
- 'Gravis culpa,' penalty of, i. 245 *sqq.*; ii. 206 *sqq.*; how incurred, i. 251.
- Greetings from Abbot, Pope, or King, how received, i. 67; ii. 4.
- S. Gregory, altar or chapel of, i. 2, 11, 13, 15, 122, 297, 299, 306, 314, 315, 342, 381, 384, 386; ii. 269, 271, 278, 280, 281, 282, 287.
- festivals of:—Deposition, i. 381; ii. 287, 310, 311, 312; vigil, ii. 303.
- Ordination, i. 381, 432; ii. 78, 287, 294, 311; octave, i. 387.
- 'gable' of, ii. 276.
- Gregory IX., i. 35, 362, 389, 399, 400, 401, 421, 429.
- Guardianships not to be undertaken, i. 153.
- Guest-house, furniture of, i. 136; ii. 79.
- Guest-master, *see* Hostiliarius.
- Guests, admission of, to confraternity, i. 1 (*see also* Confraternity).
- at meals, not to be introduced without leave, i. 39.
- attended by Abbot's chaplain, i. 52.
- candles for, i. 103, 138, 199; ii. 44, 81, 153.
- entertained by cellarer, i. 122.
- how received, i. 136 *sqq.*, 153; ii. 80.
- disorderly, how dealt with, i. 138, 141; ii. 82, 86.
- may converse with particular monks by permission, i. 138; ii. 81.
- arriving at meal-times, i. 139; ii. 83.
- to be furnished with bed-clothes, i. 140; ii. 85.
- of Mendicant Orders, how received, i. 141; ii. 87.
- in refectory, i. 39, 169; ii. 111, 249, 255, 258-9; allowance for, ii. 113 *sqq.*
- kiss step of church door, i. 405.
- arriving late, how received, ii. 84.
- 'Gula Augusti,' i. 348.
- 'Gymes,' ii. 317.
- Hactenus carissime domine*, i. 194.
- Hæc requies mea*, i. 360.
- Hæc sacrosancta commixtio*, i. 285, 286; ii. 217, 218.
- Hall, the Abbot's, regulations for, i. 62; officers of, i. 54, 55, 60, 64.
- Hanc igitur oblationem*, i. 290; ii. 222.
- Hanc lucem*, i. 119; ii. 66.
- Hands, rules as to washing, i. 214; ii. 169.
- Hay for strewing floors, ii. 50, 51; ii. 176; for 'domus necessaria,' i. 219; ii. 176.
- Helinandus cited, i. 161.

- Henry III., ii. 45, 73, 92.
 Herbert, Abbot of Westminster, ii. 73.
 Hereditary offices at Westminster, ii. 73.
 Hermodsworth, Reginald de, ii. 72.
 Hereward, John, Prior of St. Augustine's, i. 387.
Heu mihi Domine, i. 358.
Hic est calix, i. 284; ii. 216.
Hic frere N. byhote stede vastnesse, ii. 228; (cf. i. 276).
 Hoarseness not a ground of absence from choir, i. 85, 299, 322; ii. 23.
Hoc est corpus, i. 284; ii. 216.
 Holy water, stoup for, in dormitory, i. 195; ii. 148; use of, in dormitory and infirmary, i. 326.
 Holy week, last days of, ii. 51, 61.
 S. Honorius, festival of, i. 376; ii. 289, 312; shrine of, ii. 270, 277.
 'Horoscopus,' sacrist so called, i. 116; ii. 62.
 Hostiliarius, duties of, i. 136 *sqq.*; ii. 79 *sqq.*; ii. 257.
 Hours said by those engaged in making obleys, i. 120; ii. 67.
 for the sick, by Infirmary, i. 326.
 daily in Infirmary chapel, i. 331.
 of B.V.M. said standing, i. 313.
 Hugh I [Flory], Abbot of St. Augustine's, i. 382.
 Hugo 'de institutione noviciorum' quoted, i. 402, 409.
Humiliemur sub potenti, ii. 256.
 Hurley, monks of, ii. 81, 115; novices of, ii. 128; Prior of, ii. 108, 121, 125, 195.
Ich frere N. byhote stede vastnesse, i. 276 (cf. ii. 228).
 Illness, absence from choir through, i. 85 *sqq.*, 297 *sqq.*; ii. 23 *sqq.*
 Images in S. Katharine's chapel, Westminster, ii. 246.
 Imprisonment, i. 244, 245, 250; ii. 205, 258.
In conspectu angelorum, i. 338; ii. 268.
In exitu Israel, i. 338, 358.
In nomine Iesu Christe, i. 338.
In nomine Patris (invocation), i. 188, 409, 334.
In nomine Patris (form of admission), i. 291, 293; ii. 232.
In paradisum, i. 341, 358, 359.
In principio, i. 221.
In spiritu humilitatis, i. 49.
 Incense, i. 50, 66, 94, 358; ii. 49, 252: see also Censing.
Inclina [? *domine aurem tuam*], i. 342, 358, 414.
 'Inclination,' how made, i. 402: before persons and things, i. 408.
 Incontinence, penalties of, i. 41; ii. 231.
 'Incontinentes' defined, i. 151.
Induat te Dominus, i. 3, 14, 268, 426.
Indulgentiam et remissionem, i. 333.
Indulta sit tibi haec culpa, ii. 200.
Ineffabilem misericordiam tuam, ii. 214.
 Infirmary, to make memoria of mass daily before the sick after unction, i. 301.
 duties of, i. 325 *sqq.*; ii. 243 *sqq.*
 in choir, i. 330; ii. 123, 250.
 in refectory, i. 330.
 to find wine and pittance for convent on S. Maurice's day, i. 332.
 to provide rushes or hay for strewing chapel, ii. 51.
 Infirmary, use of meat in, i. 40.
 served by monks or sworn servants, i. 40.
 candles for monks in, i. 103; ii. 44.
 garden of, i. 178.
 monks in, do not attend chapter, i. 236; ii. 195.
 at S. Augustine's, has revenue of Chistelet, i. 263, 297, 325.
 regulations as to monks in, i. 297 *sqq.*; ii. 234 *sqq.*
 illness of monks on duty in, i. 302.
 bleeding of monks in, i. 308; ii. 237.
 regulations for, i. 325 *sqq.*; ii. 240 *sqq.*
 music in, for the benefit of the sick, i. 329.
 Chapel of, high altar in, i. 331, 332; ii. 49, 50.
 regulations as to services, i. 331; ii. 244 *sqq.*
 mass said in, for lay brother deceased, i. 365.
 lights in, i. 332, 372.
 monks in, to say 10 psalters for a brother deceased, i. 343.
 monks allowed to dine in, by special leave, ii. 124.
 allowances to servants of, ii. 244.
Infunde domine famulo tuo, i. 294.
Ingreder in locum, i. 359.
 Ink made by Precentor, i. 82, 96; ii. 36, 51, 97.
 Innocent IV., constitution of, referred to, i. 42.
 Innocent [IV. ?], privilege of, referred to, i. 363.
 Holy Innocents, festival of, i. 431; ii. 51, 78, 286, 293, 296: octave, i. 387, 433; ii. 297.
 'Inobedientes' defined, i. 151.
 Invitatory on principal feasts, monks with good voices chosen for, ii. 36.
 Isabella, Queen of Edward II., letters from, to Clement V., i. 24: to Philip IV. of France, i. 25.

- Isidore quoted, i. 251, 252.
Isti sunt viri sancti, i. 72.
 Ivy used for strewing church at Westminster, ii. 51, 176.
- S. Jaenbert (or Jambert), festival of, i. 376; ii. 288, 311: vigil, ii. 311.
 shrine of, ii. 276.
Jam lucis, i. 9.
- S. James, festival of, i. 34, 376, 431; ii. 78, 89, 90, 224, 261, 288, 290, 310: vigil, ii. 310.
Je frere N. prometh, i. 276 (cf. ii. 228).
Je requier la misericorde, i. 255 (cf. ii. 223).
- S. Jerome, festival of, i. 432.
Jo frere N. prometh, ii. 228; (cf. i. 276).
Jo requier la merci, ii. 223; (cf. i. 255).
- S. John, altar or chapel of, i. 381, 382; ii. 269, 271, 285.
 'gable' of, ii. 276.
- S. John Baptist, festivals of:—
 Decollation, i. 381, 431; ii. 61, 78, 288, 311.
 Nativity, i. 377, 381, 382, 430; ii. 61, 77, 90, 155, 285, 310: vigil, ii. 61, 101, 245, 309; octave, i. 387, 433; ii. 61.
- S. John Evangelist, festivals of:—
Natale, i. 47, 430; ii. 51, 62, 78, 246, 283, 293, 295, 298, 302, 305, 312: octave, i. 387, 433; ii. 297.
Ante Portam Lat., i. 431; ii. 61, 78, 246.
 image of, in S. Katharine's chapel at Westminster, ii. 246.
- John, Prior of S. Augustine's, i. 20-30 *passim*.
- Jube dompne benedicere*, i. 4 note, 165, 223, 313; ii. 106, 182.
- S. Justus, festival of, ii. 287, 312: shrine of, ii. 276, 287.
- Kalendas Januariarum obiit N.*, i. 354.
- S. Katharine, altar of, at Canterbury, i. 102, 372.
 chapel of, at Westminster, ii. 124, 223, 245.
 festival of, i. 432; ii. 78, 151, 244, 246, 247.
 image of, at Westminster, ii. 246.
- Keeper of the High altar, ii. 53.
 of the Lady chapel at Westminster, ii. 91 *sqq.*
 of S. Mary Magdalen at Canterbury, i. 145.
- Keys, custody of, ii. 256.
- Kilburn, nuns of, allowances to, at Westminster, ii. 73, 79, 98.
- King, abbot-elect presented to, i. 69; ii. 6.
- King's chamber at Canterbury, ii. 254.
- Kinsfolk and friends of monks received as guests, ii. 88.
- Kiss, at profession, i. 4, 14, 268, 385, 426: given by sick before unction, i. 333.
- Kitchen, monks serving in, i. 48: served by lay brothers and secular persons, i. 396.
 allowances from, ii. 73-74.
 boat of, ii. 76, 77.
- Kitchen and refectory, how formerly arranged at Westminster, ii. 133.
- Kitchener, ii. 73, 74, 75; to provide pittances in refectory, 'tempore misericordiae,' ii. 131.
- Knife, servitor of the, i. 56.
- Knights holding of abbot buried in cemetery, i. 373.
- Knives, i. 10, 161, 197; ii. 100.
 'Kutthelofe,' allowance of bread so called, ii. 244.
- Kyrie eleison*, i. 49, 240, 247, 257, 267, 277, 293, 333, 335, 341, 358, 425; ii. 30, 35, 39, 199, 208, 214, 240.
- Ladders, use of, in church, i. 112; ii. 57.
- Lady altars, *see* Altars (i) and (ii).
- Lady chapel at Westminster, regulations for, ii. 91 *sqq.*
 keeper of, holds court of its tenants, *ibid.*
- Lady Mass, *see* Masses.
- Laetatus sum*, i. 293.
- Langediche, ii. 88.
- Langton, John, Bp. of Chichester, letter to, i. 17.
- Lantern, penalty of, i. 240 *sqq.*; ii. 200, *sqq.*
 customs as to, ii. 258.
- Latin not spoken in cloister or chapter, i. 210; ii. 164.
- Lauds, on principal feasts, i. 47.
 presence of abbot at, i. 51.
 collect at, during trental, i. 382.
- Laudate Dominum de caelis*, i. 88, 380; ii. 274.
- Laudate Dominum omnes gentes*, i. 179; ii. 126.
- S. Laurence, Abp. of Canterbury, festival of, i. 373, 375, 376, 382, 432; ii. 286, 294, 302, 306: shrine of, i. 378.
- S. Laurence, Martyr, altar of, at Westminster, ii. 246.
 festival of, i. 431; ii. 77, 287, 311: vigil, ii. 91, 311: octave, i. 387, 433.

- S. Laurence, hospital of, at Canterbury,
i. 34, 221 : monks not to visit alone,
i. 41 : regulations for, i. 42 : sisters
in, i. 42 : women not to be admitted
in future, i. 42.
- Laurence, abbot of Westminster, ii. 247.
- Lavabo per singulas noctes*, ii. 141.
- Lavatory at refectory door, i. 161 ; ii.
100.
- Lay brothers, admission of, i. 275 *sqq.* :
regulations for, i. 280 *sqq.* ; ii. 228
sqq. : not to converse with monks in
'misericordia,' ii. 227 : bleeding of,
i. 309 : how cared for in sickness, i.
364 : burial of, i. 365 ; offices for,
after decease, i. 364-5.
- Laymen, admission of, for special work,
i. 400.
- Lenham, i. 34.
- Lent, first Sunday in, i. 381, 432 ; ii. 61,
78, 287, 314.
fourth Sunday in, *see* Mid-lent.
colour for Sundays in, ii. 61.
time of meals in, ii. 257.
- S. Leonard, festival of, i. 432 ; ii. 313 :
vigil, ii. 313.
- S. Lethardus, festival of, i. 375 ; ii. 288,
307, 311, 312 : vigil, ii. 307.
shrine of, i. 115 ; ii. 285 : the
Eucharist carried on, in Ascension
Day procession, *ibid.*
- Letters not to be received or sent with-
out leave, i. 152, 408.
- 'Levee,' ii. 308, 310, 315.
- 'Levis culpa,' penalty of, i. 239 *sqq.* ;
ii. 198 *sqq.* : how incurred, i. 252 *sqq.*
- Libera me Domine*, i. 358.
- Library, mass for benefactors of, i. 39.
- Lighting of buildings, sacrist to provide
for, i. 101 *sqq.* ; ii. 42.
regulations for, i. 104 *sqq.* ; ii. 46 *sqq.*
in refectory, i. 101, 182 *sqq.*, 370 ; ii.
43, 100, 132 *sqq.*, 270.
in dormitory, i. 198 ; ii. 153.
in locutorium, i. 314.
in infirmary, i. 331, 371 ; ii. 153, 245,
270.
- Lights, in church on various days (i) at
Canterbury, i. 376 *sqq.*, 378 *sqq.*,
383 ; ii. 251, 255 *sqq.*, 268 *sqq.*
(ii) at Westminster, ii. 45 *sqq.*, 91, 92,
245, 246.
placed by a corpse awaiting burial, i.
339.
at mass for a brother deceased, i. 340.
at 'Dirige,' i. 342.
carried before Abbot to chapter-house,
i. 378.
on bier in holy week, i. 379-80.
- Linen for altars, washing and recon-
ciliation of, i. 113-14 ; ii. 58-9.
- Liquorice formerly the only medicine
provided by infirmary, i. 326.
- Litany, i. 120, 385, 409, 423 ; ii. 56, 67,
242.
- Locutoria, 'custodes ordinis' may
enter, i. 81 ; ii. 18.
position of, at Canterbury, i. 106.
regulations for, i. 204 ; ii. 158.
'minuti' in, i. 310.
light in, i. 314.
rushes or hay for floors of, ii. 51.
some obedienciaries may enter without
leave, ii. 95.
'claustrales' may not enter without
leave, ii. 96-7.
key of, ii. 108-9.
- 'Longhus,' *see* Almshouse.
- Loquamur de ordine nostro*, i. 224, 225,
264, 412, 426, 427 ; ii. 183.
- S. Lucy, festival of, i. 432.
- S. Luke, festival of, i. 431.
- Lyra, John de, ii. 73.
- Magnificat*, i. 45, 46, 50, 94, 98 ; ii. 32,
33, 38, 268.
- Majesty in refectory, i. 166, 168, 179,
223 ; ii. 107, 110, 125, 182.
in chapter-house at Canterbury, i. 223,
265, 387.
- Maleth, John de, ii. 72.
- Malingering, i. 327.
- Malmesbury, Prior of, ii. 108.
- Malvern, Prior of, ii. 108, 121, 125, 195 :
monks of, ii. 115 : novices of, ii.
128.
- 'Mandatum,' daily ('mandatum paupe-
rum'), i. 77, 233.
weekly, i. 200, 216 *sqq.*, 312, 345,
418, 419 ; ii. 154, 174, 258.
monks of other houses at, i. 218 ; ii.
175.
- Manduth, Robert, ii. 247.
- Maniple worn by priests at funerals, i.
358.
- Manors, regulations as to care of, i. 135.
- Manual referred to, i. 335.
- Manual labour, dispensations as to, i.
397.
- S. Marcellus, festival of, i. 433.
- S. Margaret, festival of, i. 432 ; ii. 281,
313.
- S. Mark, festival of, i. 431 ; ii. 40.
- Marshal of the Hall, duties of, i. 55.
- Marshal of the Horse, i. 57.
- Martiloge read in chapter, i. 223 ; ii.
182 : obits entered in, i. 352, 364.
- S. Martin, altar of, i. 381.
festival of, i. 381, 431 ; ii. 78, 287,
312 ; octave, i. 387, 433.
quoted, i. 337.

- B. V. Mary, altars of, *see* Altars (i) and (ii).
 chapel of, at Westminster, ii. 91-2.
 commemoration of, i. 122, 433; ii. 268, 314.
 festivals of:—
 Annunciation, *see* Annunciation.
 Assumption, *see* Assumption.
 Conception, i. 431; ii. 78, 92, 286, 312: vigil, ii. 312.
 Nativity, i. 377, 430; ii. 43, 61, 77, 91, 92, 132, 133, 246, 285, 311: vigil, ii. 61, 311: octave, i. 387, 433; ii. 61, 78, 313.
 Oblation, i. 431.
 Purification, *see* Purification.
 principal feasts of, six at Canterbury, i. 143: five at Westminster, ii. 91: only two have octaves at Westminster, *ibid.*
 girdle of, at Westminster, ii. 49, 73.
 hours of, said standing, i. 313: Prime and Compline of, said daily by all monks, i. 313.
 image of, in S. Katharine's Chapel at Westminster, ii. 246.
 mass of, *see* Masses.
 S. Mary Magdalen, altar of, i. 144, 145; custos of, i. 145.
 festival of, i. 431; ii. 77, 287, 310: vigil, ii. 310.
 Mass, all priests to say daily, i. 39: penalty for not saying, i. 152.
 Abbot present at, i. 66.
 preparation of altars for, i. 109 *sqq.*; ii. 54.
 daily in Infirmary chapel, i. 331; ii. 247.
 errors and accidents at, i. 282 *sqq.*; ii. 211 *sqq.*, 259-60.
 not interrupted in case of a death in the monastery, i. 344.
 Masses:—
 High Mass: ('maior,' 'magna'); Abbot or Prior to celebrate on greater festivals, i. 38, 74: time of, i. 413, 417.
 Morning mass: ('matutinalis,' 'capitalis,' 'minor in conventu'); i. 39, 221, 318, 412, 417; ii. 144: to be 'pro congregatione' on Fridays in Lent, i. 318: when to be 'pro fratre defuncto,' i. 349: time of, i. 221, 412, 417; ii. 144.
 Mass of B.V.M., i. 143, 144, 145, 403, 412, 417; ii. 91, 92, 251: at Canterbury, sung daily, i. 144, 403: solemnly on Saturdays, i. 143: formerly in crypt, afterwards at an altar in the nave, i. 144: at Westminster, in Lady chapel, solemnly on 5 principal feasts of our Lady, ii. 91: time of, i. 412.
 Masses (*continued*)—
 Mass 'pro defunctis' ('pro fidelibus'), i. 39, 99, 118, 340, 342, 343, 351, 355, 364, 366, 368; ii. 252, 253: at high altar on All Souls' day and on anniversary of an Abbot, at Canterbury, ii. 253: mode of offering oblations at, i. 118: each priest to say ten masses for a brother deceased, i. 343: said for a deceased brother daily during trental, i. 368: not on Easter Day, i. 366: rule as to Gospel at, ii. 252.
 Mass 'pro ecclesia,' i. 144, 145, 149, 206; ii. 268: not said on principal feasts, i. 145; ii. 268: at Canterbury, said in chapel opening from S. cloister, i. 206.
 Mass 'de Spiritu sancto,' i. 39, 405.
 Private masses, rules as to, i. 368; ii. 250, 251: when said, 190, 203, 204; ii. 144, 159, 263.
 Rules as to which mass shall be said on certain days, i. 331; as to postponement of festival mass in case of a burial, i. 356.
 Master of the crypts at S. Augustine's, i. 14.
 Masters of novices and junior monks, i. 5, 145, 146, 208, 225, 364, 402; ii. 41, 93, 94, 157, and in sections relating to Novices and Monks, younger, *passim*.
 Matilda, Queen of Henry II., burial place of, ii. 45.
 S. Matthew, festival of, i. 376, 431; ii. 78, 289, 312.
 Matthew Bell at Canterbury, *see* Bells.
 S. Matthias, festival of, i. 340, 375, 431; ii. 294, 303; vigil, ii. 289, 303.
 Mats for floors and benches, i. 106, 107, 195, 219; ii. 50, 148, 176.
 Mattins, coming late to, i. 38.
 case of convent being late for, i. 117; ii. 64.
 on principal feasts, i. 46.
 mass vestments at, i. 46; not on major doubles, i. 47.
 rising for, i. 188; ii. 141.
 what festivals have mattins 'de die,' i. 382.
 said soon after curfew, ii. 261.
 of B.V. Mary, i. 188; ii. 142.
 S. Maurice, festival of, i. 332, 432; ii. 78.
 S. Maurus, festival of, i. 432; ii. 78.
 Mead for 'potus caritatis,' ii. 137.
 Meadow, the Abbot's, ii. 51.
 Meals, how served in refectory, i. 171 *sqq.*; ii. 115 *sqq.*

- Meals (*continued*)—
 of servitors, i. 178, 179; ii. 125.
 if begun, not interrupted, but hastened
 in case of a death in the monastery,
 i. 345.
 dispensations as to, i. 396 *sqq.*
 Measurements of buildings at S. August-
 tine's, i. 32.
 Meat, for sick in infirmary, i. 326: not
 allowed to novices, *ibid.*: dispensation
 as to use of, i. 396. See 'Misericor-
 dia.'
 Medicine, provided by infirmarer, i. 325;
 ii. 234.
 monks taking a course of, i. 300; ii.
 234.
 'Meineaus,' name of bells at Canter-
 bury, ii. 304.
 S. Mellitus, Abp. of Canterbury, festival
 of, i. 373, 375, 376, 382; ii. 286,
 294, 306, 307; shrine of, i. 378.
 Meltona, William de, letter to, i. 18.
Memento Domine David, i. 347, 360.
Memor fui nocte nominis tui, ii. 141.
 Memoriae, of All Saints, ii. 240.
 of S. Augustine, ii. 314.
 of B.V. Mary, i. 122, 433; ii. 268,
 314.
 of certain feasts, said in 'curta venia', i.
 387.
 of mass in presence of the sick, i. 301.
Memoriam fecit, ii. 106, 122, 132.
 'Meniti' (? = 'meineaus') to ring when
 all the bells are rung, ii. 256.
 'Meriana' (? = 'meridiana') ii. 315.
 'Meridiana' rules for, i. 191, 345; ii. 145,
 249, 252.
 Messenger of Abbot, i. 60.
 S. Michael, altar of, i. 370; ii. 269.
 festival of, i. 8, 182, 183, 219, 332,
 377; ii. 43, 61, 78, 89, 129, 133,
 155, 224, 261, 268, 270, 283, 284,
 285, 312, 316: vigil, i. 182, 378; ii.
 268, 312: octave, i. 196.
Michael praeposite, ii. 268.
 'Miche' or 'Miches,' bread so called, i.
 160; ii. 98.
 Mid-lent, ii. 78, 287, 314.
 S. Mildred, altar of, ii. 269, 271, 281,
 282, 283, 284, 286, 288.
 festivals of:—Deposition, i. 375, 377,
 382, 432; ii. 255, 260, 281, 310:
 vigil, i. 196; ii. 281, 310: octave,
 i. 379, 387; ii. 313: vigil of
 octave, ii. 313.
 Translation, i. 376, 382; ii. 288,
 307: vigil, ii. 307.
 shrine of, i. 378, 379; ii. 376.
 Milk supplied by gardener on S. John
 Baptist's Day, ii. 90.
 Mill at Westerloke, i. 123.
 Mint used for strewing floor of choir at
 Westminster, ii. 176.
 'Minuti,' book for use of, i. 102.
 to say mattins in S. Gregory's Chap-
 el, i. 122, 314.
 regulations as to, i. 85, 175, 181, 182,
 201, 231, 297 *sqq.*, 302, 306, 310 *sqq.*,
 360; ii. 23 *sqq.*, 132, 160, 175, 239
sqq., 252, 256, 257.
Misereatur tui Deus, i. 246; ii. 207, 210.
Misereatur vestri, i. 333.
Miserere Deus, ii. 256.
Miserere mei Deus, i. 3, 14, 179, 203,
 266, 330, 334, 341, 351, 358, 365, 385,
 391, 414, 424; ii. 32, 122, 125, 126,
 143, 144, 157, 213, 255, 256, 268:
 as a measure of time, i. 190, 203;
 ii. 143, 158.
Miserere nostri, ii. 132.
Miserere [? *quacuq; Domine anima-*
bus], i. 342, 357.
 Misericordia' (= 'misericordiae domus',
 'Misericordiarum domus'), i. 40,
 177, 181, 221; ii. 75, 83, 91, 100,
 101, 122, 123, 124, 130 *sqq.*, 177.
 227: to be served by monks or sworn
 servants, i. 40.
 'Misericordiae' in choir, i. 382, 387.
Misericordiam tuam, i. 338.
Missus est, i. 330.
 Mitre worn by Abbot, i. 3; when laid
 aside at mass, i. 49.
Mitte ei Domine, i. 44, 257, 267, 277,
 294.
 'Mixtum,' rules as to, i. 10, 163, 175,
 306; ii. 104.
 Molesham, Robert de, Prior of West-
 minster, ii. 92.
 Monks not to be rebuked in presence of
 secular persons, i. 65; ii. 2.
 may obtain supplies from the cellarer
 as gifts for their friends four times in
 a year, i. 134.
 disposal of things belonging to, after
 their decease, i. 136, 140; ii. 79,
 85.
 of other houses, regulations as to,
 during their stay, i. 137 *sqq.*, 218:
 ii. 80 *sqq.*, 175: exemption from
 obligation to receive, i. 398.
 from cells, at Westminster, ii. 83.
 absent more than two nights, should
 return before collation, i. 140; ii. 85.
 rules for, when allowed to go abroad, i.
 156.
 not to lodge in other houses if they can
 be received in houses of the Order, i.
 156.
 proper studies of, i. 157.
 to attend compline and go to bed be-
 times, i. 157.

Monks (*continued*)—

- coming late to refectory, i. 167-8; ii. 110.
 sent to take meals out of refectory, i. 168; ii. 110.
 invited to Abbot's or Prior's table, i. 169; ii. 111.
 not to walk abroad after collation, i. 178; ii. 124.
 to sit when speaking in cloister or parlour, i. 203; ii. 158.
 meeting one another, i. 211; ii. 166.
 how named in chapter, i. 229; ii. 188.
 promotion of, i. 238; ii. 196.
 profession of, *see* Profession.
 of other congregations, how admitted, i. 291.
 of other orders, how treated, i. 141; ii. 86, 258.
 do not watch at night by a corpse in S. Pancras' chapel, ii. 252.
 coming late to choir, ii. 255, 258.
 all to communicate on principal festivals, ii. 268.
 Monks, new-professed, regulations for, i. 270 *sqq.*, 427 *sqq.*; ii. 225.
 Monks, younger, regulations for, i. 90, 143, 154, 212, 213; ii. 28, 167, 251.
 Mordone, Chaplain of, ii. 36.
Motus fratrum nostrorum precibus, ii. 208.
 Music for sick in infirmary, only in the chapel, i. 329.
 'Muete,' ringing at, ii. 292, 293, 296-312 *passim*, 316.
 Nails, rules for cutting, i. 210; ii. 165.
Ne despicias omnipotens Deus, ii. 214.
Ne memineras, ii. 260.
Ne reminiscaris, i. 257, 277; ii. 214.
 Needles and thread to be provided, i. 197; ii. 151.
Nenyl, sire, si Deu plest, i. 384.
 S. Nicholas, altar of, i. 381.
 festival of, i. 381, 431; ii. 78, 287, 312; vigil, ii. 312.
 Nicholas [Thorn], Abbot of S. Augustine's, i. 34, 144, 372: 'Reformatiuncula' of, i. 34 *sqq.*
Nihil proficiat inimicus, i. 267, 277, 294.
Nolite timere, ii. 34.
Non intres in iudicium, i. 358, 360.
 None said at table in 'misericordia,' ii. 249.
 'Nonnus,' title used in naming monks in chapter, ii. 264.
 Norman, ii. 73.
 Northburne, custos of, to furnish matting for dormitory, i. 195.

- Nos requirimus misericordiam*, i. 6.
 S. Nothelm, festival of, ii. 289, 312: shrine of, ii. 276.
 Novices, when usually admitted at Canterbury, i. 8.
 age of, i. 261.
 enquiries made of, before entrance, i. 404.
 admission of, i. 6, 254 *sqq.*, 399; i. 223.
 on day of entrance, i. 403 *sqq.*
 instruction of, before entrance, i. 5, 402.
 instruction of, after entrance, i. 12, 257 *sqq.*, 406 *sqq.*
 admission of, to Holy Orders, i. 274.
 regulations for, i. 7 *sqq.*, 212 *sqq.*, 383 *sqq.*, 407 *sqq.*; ii. 168 *sqq.*
 duties and promotion of, i. 420, 421.
 in refectory, i. 7, 175; ii. 118 *sqq.*
 in cloister, i. 202 *sqq.*, 204 *sqq.*; ii. 159 *sqq.*, 162, 163, 168.
 in chapter, i. 224, 412; ii. 190 *sqq.*
 tonsure of, i. 256.
 punishment of, i. 259; ii. 223.
 allowances to, i. 263; ii. 224.
 in infirmary, i. 309, 326.
 regulations as to bleeding, i. 309, 315, 388; ii. 238.
 how to behave in case of fire, i. 389.
 dress and bedding of, i. 400, 401, 405
 'schola' of, i. 402, 403.
 to confess at least weekly, i. 406.
 not to converse with others than their masters, i. 408, 409.
 order of a day of their life, i. 409 *sqq.*
 position of, between probation and profession, i. 262.
 profession of, *see* Profession.
 begin anthems at 'privata suffragia,' ii. 38.
 at processions, do not go to the altar for relics, ii. 62.
 to read with a loud voice in the cloister before prime, ii. 262.
 Novice-master, *see* Master.
Nus requerimus la misericorde (differing forms), i. 264, 274, 383, 384.
 Nuts, rules for eating in refectory, i. 172; ii. 117.
 'O's sung by obedienciaries, i. 50.
O sapientia, i. 51, 307: Abbot to begin, i. 51.
O crux ave, i. 9.
 Oar set in refectory at Westminster on S. Katharine's day, ii. 247.
 Oaths prohibited, i. 406.
Ob hoc breatu sufflici, i. 9.
 Obedience, i. 151, 152.

- Obedienciaries, authority of, over servants,
i. 76; ii. 11.
general regulations as to, i. 145 *sqq.*;
ii. 93 *sqq.*
obligation to attend services in church,
i. 145-6; ii. 93-4.
not to eat, drink, or sleep in their
offices, i. 178; ii. 124.
how named in chapter, i. 229; ii. 188.
how admitted, i. 236; ii. 195.
returning from absence, rules as to, i.
303; ii. 254, 268.
Obiit N. de tali loco, i. 369.
Obits of parents of monks, i. 296.
Oblation at mass, rules as to, i. 118-9,
269, 270, 357, 363; ii. 64 *sqq.*, 257.
Obleys, making of, i. 119 *sqq.*; ii. 67.
Obsecramus misericordiam tuam, i. 359.
Octaves, how ranked at Canterbury, i.
431.
five principal, at Canterbury, i. 375,
376, 379, 382.
'cum regimine chori,' i. 387.
of 12 lessons, i. 433.
Oculi omnium, i. 168; ii. 110.
Offerentes, i. 338.
Offerings at altars and shrines, i. 149.
Offertory, verse after, how sung, ii. 30.
Officers of monastery, how chosen, i. 73.
Offices, how far to be known by heart, i.
37: to be said more slowly, i. 38.
Office of the Dead, rules as to, i. 342,
355, 411, 414, 416: see 'Dirige'
and 'Placebo.'
Okham (Oakham), church of, ii. 75, 76,
77, 116, 126, 131, 224.
Omnipotens Deus concedat vobis, i. 291.
Omnipotens sempiterne Deus miserere, i.
44.
Omnipotens sempiterne Deus [*? qui ab
humano*], i. 338.
*Omnipotens sempiterne Deus qui artam
viam*, i. 2.
*Omnipotens sempiterne Deus respice
proptius*, i. 257.
*Omnipotens sempiterne Deus salus
aeterna*, i. 335.
'Oratorium,' ii. 51, 262.
Ordination, prayers for those about to
receive, ii. 227.
Oremus fratres carissimi, i. 360.
Organs, use of, ii. 261, 268: payments
for blowing, ii. 259, 293-4.
Ostende nobis Domine, ii. 65.
Otho, Legate, i. 36.
Ottonobon, Legate, i. 36, 40, 390.
Oxford, William of, i. 21, 22, 26.
Oyl, sire, *par la grace Dieu*, i. 384.
Padyntone (Paddington) manor of, ii. 94.
'Palefridarius' of Abbot, duties of, i. 61.
Palm Sunday, i. 48, 50, 95, 100, 373,
431, 432; ii. 33, 34, 41, 50, 61, 77,
82, 151, 287, 294, 315.
Palms, Blessing of, i. 50, 95, 106; ii.
34.
S. Pancras, chapel of (at S. Augustine's)
ii. 252.
Panni (=undergarments), rules as to
changing, i. 10, 191; ii. 145.
Pantler, Abbot's, duties of, i. 56.
Papal constitutions, how far received,
i. 153.
Par la grace de Dieu et vos ensemeins,
i. 256, 265.
Parce Domine, parce famulo tuo, i. 338.
Paris, William de, ii. 72.
'Parlamentum' in cloister, i. 8, 206 *sqq.*,
350, 354, 413; ii. 161 *sqq.*, 250.
Parlours, see 'Locutoria.'
Partem beatae resurrectionis, i. 338.
Paschal candle, i. 104, 121, 143, 380;
ii. 34, 274, 278, 280, 284, 285, 288.
Passion, days of reading, ii. 90: read for
the sick after unction, i. 301, 338.
Passion Sunday, i. 381; ii. 61.
Pater de caelis...miserere animae, i. 338.
Pater noster, i. 7, 11, 15, 50, 165, 201,
257, 267, 277, 281, 289, 294, 305,
306, 333, 335, 338, 353, 355, 358,
360, 386, 388, 420; ii. 106, 214,
221, 256, 260.
said by Abbot at vespers and lauds, i.
50.
by convent, at profession, after *Sanctus*,
i. 386.
repetitions of it in lieu of hours,
psalter, attendance at mass, i. 281.
Patherichseye (or Bathrichseye = Batter-
sea), ii. 153, 234.
Patrons, festivals of, at Canterbury, i.
430: commemoration of, i. 433.
S. Paul, altar of, at Westminster, ii. 45.
Commemoration of, i. 375, 432; ii. 78.
Conversion of, i. 376, 431; ii. 78, 289,
294, 301, 303, 307, 311, 315: vigil,
ii. 301.
Priest (or vicar) of, at Canterbury,
i. 115, 222: clerk of, i. 115.
see also SS. Peter and Paul.
Pax Domini, i. 285, 286, 289; ii. 217,
218, 221.
Pecham, John de, i. 21, 22, 25.
Pecunia sua sit in perditionem, ii. 232.
Penalties, in chapter, see Chapter: for
offences against rule, how determined,
i. 391 *sqq.*
Penances, substitution of peculiar, for-
bidden, i. 155.
Pentecost, i. 38, 381, 382, 430, 432;
ii. 77, 270, 275: vigil, i. 431; ii.
51, 255, 275: week days following,

Pentecost (*continued*)—

- i. 431; ii. 78, 287: Saturday in Ember week, ii. 40: octave, i. 387.
- Per eundem Dominum* (at end of Canon), i. 285; ii. 217.
- Per gratiam Dei et vestra insensamenta*, i. 256.
- Per ipsum et cum ipso*, i. 285, 288, 289; ii. 217, 221.
- Per istam unctionem*, i. 333.
- Per licentiam vestram ... accepturus sum medicinam*, ii. 225.
- Per omnia* (at end of Canon), i. 283, 289; ii. 215, 221.
- Per singulos dies*, i. 47; ii. 54.
- Perlor, William del, ii. 88.
- S. Peter, altar of, *see* Altars (i.) (ii.)
- festivals of:—*Ad vincula*, i. 35, 373, 376, 431; ii. 33, 68, 75, 244, 286, 310: vigil, ii. 310: octave, ii. 78.
- Chair, i. 375, 376, 431; ii. 33, 77, 289, 294, ? 303.
- SS. Peter and Paul, altar of, *see* Altars (i.)
- festival of, i. 375, 376, 382, 387; ii. 61, 68, 75, 270, 310: vigil, ii. 278, 310: octave, i. 379, 382, 387, 433; ii. 78, 310.
- S. Peter, Abbot of Canterbury, festival of, i. 432; ii. 297.
- Peto per misericordiam Dei*, i. 291.
- SS. Philip and James, festival of, i. 431; ii. 78, 294, 306, 310, 311, 312, 313: vigil, ii. 306.
- Philip IV. of France, letter to, i. 25.
- Philip, Prior of Westminster, ii. 133.
- Philippus, ii. 251.
- Physician, at Canterbury, i. 40: resident in monastery, i. 329: his attendant, i. 329: the Abbot's, i. 54, 63, 64.
- Piae recordationis affectu*, i. 359.
- Pilechere, name of bells at Canterbury, ii. 291, 301, 308, 317.
- 'Pitanciarius,' at Westminster, duties of, ii. 75 *sqq.*
- Pittances, i. 136; ii. 75 *sqq.*: quality of, i. 136: cf. ii. 79: weekly to elder monks, ii. 243.
- Placebo*, i. 339, 342, 351, 352, 365, 367, 369, 383, 415, 416; ii. 233, 251: times of saying at different seasons, i. 383.
- Pleni sunt caeli et terra*, i. 109.
- Plumbers, allowances and payments to, ii. 50, 51, 74, 100.
- Plumstede, i. 34.
- Pollard, Simon, ii. 73.
- Pone Domine custodiam*, ii. 140.
- Pontifical ornaments, when used by Abbot, i. 49.
- 'Potus caritatis,' i. 67, 86, 105, 168, 184; ii. 3, 4, 19, 55, 137, 177.
- 'Praecepta capituli' on various matters at Canterbury, i. 152 *sqq.*
- Praeceptis salutaribus moniti*, i. 283, 289; ii. 215, 216, 221.
- Praesta quaesumus Domine huic*, i. 277.
- Praesta quaesumus omnipotens Deus ut sicul*, i. 257.
- Prayers, before or after hours, sign for ending, i. 66; ii. 3.
- three after compline, ii. 139.
- three before prime, i. 204; ii. 158.
- private, in dormitory, i. 187, 188, 409, 420; ii. 140 *sqq.*, 262.
- before vespers, ii. 256-7.
- Precentor, duties of, i. 90 *sqq.*; ii. 28 *sqq.*, 255.
- makes ink, i. 82; ii. 19, 36, 97.
- has charge of books, i. 90; ii. 28, 36.
- writes 'tabulae' of principal festivals, i. 94; ii. 32.
- has key of seal, i. 96; ii. 36.
- obedience to, i. 96, 97; ii. 36, 37.
- vesting of, i. 114; ii. 59.
- prepares all letters sent by convent, i. 96; ii. 36, 254.
- prepares schedule of absolution at funerals, i. 357.
- place in cloister, i. 202.
- regulations as to bleeding, i. 321, 324.
- Preciosa est mors*, i. 75, 203, 315, 390; ii. 10, 158, 240.
- Priest, Hebdomadary, i. 48, 332.
- Priests, not to omit saying mass for more than four days, i. 152.
- may have leave to be absent from compline, i. 325.
- to attend the sick after unction, i. 335.
- how vested at funerals, i. 358.
- duties of on admission to profession, ii. 226.
- Priests, secular, status of, if admitted as monks, i. 43.
- Prime, Abbot does not sing 'in conventu,' i. 66; ii. 3.
- mode of assembling for, i. 190; ii. 143, 144.
- time of, ii. 144, 261.
- of B. V. M., to be said daily by all monks, i. 313: begun in dormitory, i. 189; ii. 143.
- Primo dierum omnium*, ii. 261.
- Principal feasts, number of, ii. 101, 246, 270.
- regulations for, at Canterbury, ii. 270 *sqq.*
- 'simple principal feasts,' ii. 282.
- Prior, to instal abbot at S. Augustine's i. 72.
- election of, i. 73.

Prior (*continued*)—

- duties of, i. 75 *sqq.*; ii. 9 *sqq.*, 255.
- reverence paid to, i. 75; ii. 9 *sqq.*
- has oversight of servants, i. 76, 77; ii. 11.
- in chapter, i. 75 *sqq.*; ii. 10 *sqq.*
- circuit of, during mattins, i. 78; ii. 12.
- to visit sick in infirmary, i. 327; ii. 15.
- absence of, from choir and chapter, i. 86, 315, 322; ii. 24.
- in refectory, i. 166; ii. 105 *sqq.*
- may invite monks to his chamber from refectory, i. 169; ii. 110.
- allowance of, at meals, i. 180; ii. 129.
- in 'misericordia,' i. 181; ii. 130.
- place in cloister, i. 202; ii. 157.
- complaints against, in chapter, i. 228; ii. 186.
- gives signal for rising in dormitory, i. 79; ii. 13, 262.
- regulations as to bleeding, i. 315, 322-3.
- to see that novices are professed at proper time, i. 422.
- chaplain of, i. 315; ii. 97.
- long chamber of, at Westminster, ii. 112, 133.
- allowance to, for clothes of his servants, ii. 129.
- entertainment by, on Advent Sunday and Septuagesima, ii. 131.
- 'Prior claustrii,' see Sub-prior.
- Priors, third and fourth, i. 82, 87 *sqq.*; ii. 18, 25 *sqq.*; see also 'Custodes ordinis.'
- Priors of other houses, allowance for, i. 137; ii. 80.
- in refectory, i. 166, 167; ii. 107, 108.
- may be lodged in king's chamber at S. Augustine's, ii. 254.
- S. Prisca, festival of, i. 433.
- Processions, regulations for, i. 38, 47, 48, 74, 100, 115, 121, 306, 311, 318, 359, 360, 377, 381, 387; ii. 62, 239, 241, 246, 251, 253, 256, 269 *sqq.*
- on various days at Canterbury, i. 377, 381; ii. 269 *sqq.*, *passim*.
- order of, at funerals, i. 359, 360; ii. 253.
- Profession, mode of admission to, i. 2 *sqq.*, 13 *sqq.*, 264 *sqq.*, 383 *sqq.*, 421 *sqq.*; ii. 224 *sqq.*
- not to be delayed more than three days after probation, i. 42.
- formula of, i. 4, 13, 266, 424; ii. 228.
- should be written by the novice, i. 13, 265.
- to be signed with a cross, i. 385.
- may be read for one who cannot read, i. 423.
- petition for, to be made in chapter, i. 13, 264, 383, 423.

Profession (*continued*)—

- form of petition, i. 264, 383; ii. 223.
- to be on a Friday, ii. 226.
- may take place elsewhere than at the high altar, i. 269.
- Proficiscere anima Christiana*, i. 338.
- 'Proprietarii,' i. 36, 151; ii. 252.
- Prose, bells rung at, i. 376; ii. 292, 295, 296, 300, 302, 306, 308, 309.
- Psalms:—'psalmi defunctorum,' ii. 200.
- 'psalmi familiares,' i. 411; ii. 67, 200, 240, 263.
- gradual, i. 314, 409.
- penitential, i. 38, 120, 332, 337, 341, 350, 351, 360, 364, 405, 409, 411, 423; ii. 56, 67, 242, 260.
- 'psalmi prostrati' (or 'prostrales'), i. 411; ii. 104, 202, 257.
- sung continually beside a corpse awaiting burial, i. 339, 353.
- fifty said for persons deceased, i. 364, 365.
- Psalter, each monk not a priest to say 10 times for a brother deceased, i. 343.
- said for brother deceased, i. 353, 355, 356, 369; ii. 253.
- 'Pulsator,' duties of, ii. 317-8.
- Punishments in chapter, see Chapter.
- Purification of B.V. Mary, festival of, i. 48, 50, 182, 183, 326, 332, 348, 377, 378, 383, 430; ii. 43, 44, 50, 77, 81, 88, 92, 133, 135, 179, 244, 255, 270, 284, 294, 302, 310, 311: vigil, ii. 302.
- Quaesumus Domine ut animas*, i. 357.
- Quemadmodum*, i. 359.
- Qui fecit caelum et terram*, i. 184.
- Qui Lazarum*, i. 358.
- Qui pridie*, i. 283; ii. 215.
- Qui rediit de interitu*, i. 240; ii. 199.
- Quinquagesima, ii. 61.
- Ralph [Bourne], Abbot of S. Augustine's, i. 21-30 *passim*, 144.
- Ralph [Papillon], Abbot of Westminster, ii. 187.
- Ramsey, prior of, in refectory, ii. 108.
- Reader, in refectory, i. 163, 165-6; 106, 250: in chapter, ii. 264.
- Reading, general chapter at, i. 155.
- 'Reclusorium' at Westminster, ii. 20.
- Reconcilientur ista linteamina*, i. 114; ii. 59.
- 'Refectorarius,' duties of, i. 159 *sqq.*; ii. 98 *sqq.*
- to serve at meals of servitors, i. 178; ii. 125.
- to attend 'minuti' in refectory, i. 313; ii. 256.

'Refectorarius' (*continued*)—
 bleeding of, i. 321.
 at Westminster, to show cups on a set day, ii. 90.
 scandal occasioned by one at Westminster, ii. 134.
 Refectory, novices in, i. 7, 175, 414 *sqq.*; ii. 118–20.
 two-thirds of monks to dine in, i. 40.
 abbot in, i. 66, 166, 171, 174; ii. 2, 3, 107, 115, 118.
 food sent to, from abbot, i. 68; ii. 4.
 gifts in, how received, i. 67, 68, 176; ii. 4, 121.
 absence from, i. 77, 80, 81, 177; ii. 12, 16, 17, 123.
 regulations for, i. 161 *sqq.*, 171 *sqq.*; ii. 99 *sqq.*, 115 *sqq.*
 mode of leaving, during meals, i. 176; ii. 122.
 not to be entered except at fixed times, i. 179; ii. 127.
 lighting of, i. 182; ii. 132 *sqq.*, 270.
 women admitted to, at certain times, i. 215; ii. 170.
 monks returning to choir to eat in, i. 304.
 'minuti' in, i. 310, 313; ii. 256.
 infirmaries in, i. 330.
 no one to eat in, between death of a monk and burial, if on the same day, i. 354.
 former arrangement of kitchen and refectory at Westminster, ii. 133.
 tablecloths provided by chamberlain at Westminster, ii. 154.
 pittance in, ii. 250.
 bishop in, ii. 252.
 rules as to cleaning, ii. 255.
 special food in, ii. 256.
 guests in, *see* Guests, Abbots, Monks, Priors of other houses.
Rege quæsumus Domine, i. 70; ii. 7.
 Relics, feast of, i. 122, 377, 382, 430, 433; ii. 33, 77.
 care of, i. 108; ii. 53.
 distribution of, for processions, i. 115; ii. 62.
 keeper of, at Westminster, ii. 52.
Rem quidem difficilem, i. 255.
 Rents, collection of, i. 34.
 Repairs of buildings, i. 106, 107, 123; ii. 49, 71.
Requiem æternam, i. 119, 338, 360, 367; ii. 66, 252, 318.
Requiescat in pace, i. 360.
Requiro misericordiam Dei, i. 255, 276; ii. 223.
 'Resecoddus' or 'Resecodt' (? = 'Ruscot'), name of a bell at Canterbury, ii. 291, 316, 317.

Respond at vespers on principal festivals, monks specially chosen for, ii. 36.
Retribuere dignare Domine Deus, i. 164; ii. 105, 122.
 'Revestiarius,' duties, of i. 112 *sqq.*; ii. 57 *sqq.*: known at Westminster as 'Treasurer,' ii. 52.
 'Ricardus' name of bells at Canterbury, *see* Bells.
 Ring, Pontifical, when laid aside at mass, i. 49.
 'Ringer,' duties of, at Canterbury, ii. 317–8.
 Ringers, sacrist to provide, i. 117: payments to, i. 372–3; ii. 255, 293–4: not hired on ordinary occasions, ii. 255: guild of, at Westminster, ii. 63–4.
 Ringing, times of, ii. 257, 260–1, 316–7, *see* Bells: system of, on different days at Canterbury, ii. 291 *sqq.*
 Ripple, Solomon de, i. 23.
 Rochester, Prior of, in refectory at Westminster, ii. 108.
 Rods, provided by almoner, i. 220; by sub-almoner, ii. 49, 177.
Rogamus te Domine sancte, i. 359.
 Rogation days, i. 115; ii. 62.
 Roger [? of Chichester], Abbot of S. Augustine's, i. 34, 42.
 Rule, reading of, i. 390: offences against, i. 391 *sqq.*: interpretations of, i. 393 *sqq.*: to be expounded to novices, i. 406: cited, i. 153; ii. 71, 208.
 Rulers of choir, number of, on festivals, i. 95; ii. 33.
 Runaway monks, penalties for, i. 248 *sqq.*; ii. 209 *sqq.*
 'Ruscot,' bell so called at Canterbury, ii. 268.
 'Ruscot day,' ii. 257.
 Rushes for strewing floors, i. 219; ii. 50, 51, 101, 148, 176, 244: to be salt, ii. 51.
 Ryddenne, Adam de, i. 21, 22, 25.
 Sackcloth, the dying laid on, i. 337.
 Sacrist, to provide mats for cloister, i. 8.
 election of, i. 73.
 duties of, i. 101 *sqq.*; ii. 42 *sqq.*
 charged with repair of certain roofs, i. 106–7; ii. 51.
 not to talk in the church, i. 107; ii. 51.
 his assistants, i. 107 *sqq.*; ii. 52 *sqq.*
 provides for ringing, i. 116; ii. 62.
 duties at mass, i. 118 *sqq.*; ii. 64 *sqq.*
 distributes candles at funeral, i. 357.
 customs relating to, at Canterbury, i. 370 *sqq.*

Sacrist (*continued*)—

- claims horses of knights buried in monks' cemetery, i. 373 ; ii. 252.
- to inspect chapels weekly, ii. 268.
- at Westminster, to carry or send the girdle of our Lady, ii. 49.
- not charged with care of the Lady altar, ii. 52.
- to make circuit of the monastery on S. Bartholomew's Eve, and on the feast of S. John Ev., ii. 61.
- entertainments by, ii. 68.
- Sacristy, servants of, ii. 256.
- Saint Alban, Hugh de, ii. 72.
- Saint Paul, John de, Prior of Westminster, ii. 93.
- Salmon of S. Peter, ii. 103.
- Salt, blessing of, i. 109 ; ii. 54.
- by whom supplied, i. 109 ; ii. 54.
- for tables in infirmary, i. 326.
- Salt-cellars, number of, i. 161 ; ii. 100.
- Salve regina*, ii. 201 : not anciently used at Westminster, *ibid*.
- Salve sancta parens*, ii. 251, 261.
- Salvos fac servos* (or *Salvum fac servum*), i. 257, 267, 277, 294, 425 ; ii. 7.
- Sancte Spiritus qui te Deum*, i. 3, 268, 426.
- Sanctus*, i. 15, 357, 386.
- Sandale, John de, letter to, i. 17.
- Sandals, Pontifical, when used, i. 49.
- Satisfaciat tibi Domine Deus*, i. 360.
- Saturday 'in ramis palmarum,' i. 196.
- Saturday, 'mandatum' on, i. 200 : procession on, ordinarily 'ad crucem,' i. 381.
- 'Schedula absolutionis,' i. 69, 359 ; ii. 5.
- S. Scolastica, festival of, i. 439 ; ii. 303, 313 : vigil, ii. 313.
- 'Scriptoriae domus' at Westminster, ii. 97.
- Seal, custody of, i. 91, 96, 387 ; ii. 36 : no monk to have a private seal without leave, i. 152.
- 'Secretarius,' *see* Sacrist.
- Secular persons, not admitted to infirmary, i. 40, 155, 327, 429.
- rules as to conversing with, i. 40, 107 ; ii. 51.
- may be buried in cemetery, i. 107.
- excluded from certain places, i. 155, 215 ; ii. 170.
- admission of, to confraternity, i. 292 *sqq*.
- received as guests, ii. 88.
- Senescallus, *see* Steward.
- Seniors, respect to be shown to, i. 153.
- 'Senpectes' or 'Senpectae,' i. 226, 238 ; ii. 185, 197.

- Septuagesima, i. 381, 432 ; ii. 60, 61, 91, 131, 287, 314.
- Holy Sepulchre, Nunnery of, at Canterbury, monks not to visit alone, i. 41.
- Sequence in place of hymn at vespers, ii. 30.
- Sermons, i. 38, 224 ; ii. 183.
- Servants, appointment and discipline of, i. 76, 85, 122, 125, 134-6, 199 ; ii. 11, 22, 72, 153.
- of the vestry, i. 112 *sqq*. ; ii. 57 *sqq*.
- of the church, i. 120, 121.
- of the tailory, i. 199, 301, 336 ; ii. 153.
- of the bath-house, i. 200, 301, 336 ; ii. 155, 156.
- of infirmary, i. 326, 328-9 ; ii. 244.
- of the parlour, ii. 83.
- wages and allowances of, i. 35, 373, 374 ; ii. 73, 74, 244, 293.
- dues of, at funerals, i. 373.
- Servitors in refectory, i. 171-2 ; ii. 115-6 : meals of, i. 179 ; ii. 125 *sqq*.
- Sexagesima, ii. 61.
- Sext, times of, i. 356, 361.
- Shaving, regulations for, i. 216 ; ii. 171 *sqq*.
- Shrines at Canterbury :—
 - S. Adrian, i. 149, 378, 379 ; ii. 273, 277, 286.
 - S. Augustine, i. 45, 48, 70, 71, 378, 379 ; ii. 276, 286.
 - S. Brithwald, ii. 277.
 - S. Deusdedit, ii. 276.
 - S. Dunstan, ii. 286.
 - S. Honorius, ii. 270, 277.
 - S. Jaenbert, ii. 276, 288.
 - S. Justus, ii. 276, 287.
 - S. Laurence, i. 378 ; ii. 286.
 - S. Lethardus, i. 115 ; ii. 285.
 - S. Mellitus, i. 378 ; ii. 286.
 - S. Mildred, i. 378 ; ii. 276, 286.
 - S. Nothelm, ii. 276.
 - S. Tatwin, ii. 277, 290.
 - S. Theodore, ii. 277, 287.
- Shrine of S. Edward at Westminster, ii. 8.
- Si tamen ita sitis divinitus inspirati*, i. 264.
- Sick in infirmary, regulations as to, i. 300 *sqq*.
- discipline of, i. 327.
- servants of, i. 327.
- to dine together if possible, i. 329.
- do not attend processions or mass in the choir, i. 302.
- bleeding of, i. 307.
- allowances to, ii. 243, 244.
- visitation and unction of, i. 332 *sqq*.
- care of, after unction, i. 301, 335-6.

- S. Silvester, festival of, i. 432; ii. 78, 297.
Simili modo posteaquam, i. 283; ii. 215.
 'Siminella,' bread so called, i. 160; ii. 98.
 SS. Simon and Jude, festival of, i. 376, 431; ii. 78, 289, 312.
 Singing, mode of, ii. 249.
Sint lumbi, i. 71; ii. 8.
¹ *Sire je vus pri ke vus priez*, i. 265, 275; ii. 225, 227.
¹ *Sire nous vous preum ke vous priez*, i. 265; ii. 225, 227.
Sirez, pus ke je ay estz en la enfermerie, i. 301.
Sire, si je ay a nul frere trespasse, i. 275.
Sire, si nous eyum a nuyt frere, ii. 227.
Sit laus Patri, i. 14.
Sit nomen Domini benedictum, i. 72, 164, 201, 305, 388, 409; ii. 105.
 Smaragdus, extract from his commentary on the Rule, i. 126 sqq.
Societatem et consortium electorum, i. 254.
Spiritus sancti, Deus, ii. 106.
 Spoons in refectory, i. 162, 166, 167; ii. 100, 101, 102.
 Spurs not allowed in cloister or refectory, i. 215; ii. 170, 250.
Sta in iustitia, i. 71; ii. 8.
 Staff, when held by Abbot at mass, i. 49; not carried abroad, except to a council, ii. 259.
 'Stagiarium,' i. 150, 236, 302, 319, 343; ii. 195, 239, 246.
 S. Stephen, altar of, [and S. Mary Magdalen], i. 144.
 festivals of:—Natale, i. 381, 382, 431; ii. 78, 286, 293, 294; octave, i. 387, 433; ii. 297.
 Inventio, i. 432; ii. 78.
Stetit angelus, ii. 268.
 Steward of courts, i. 54, 63, 64.
 Steward of the hall, i. 54.
 Stones at door of Chapter-house, i. 6, 383.
 Straw for beds, i. 136, 195; ii. 79, 149, 245.
 'Studia' not assigned to certain persons, i. 150.
 Study, regulations as to, i. 157.
 Sub-almoner, duties of, i. 220-1; ii. 49, 176 sqq.: guests received by, ii. 88: to be present at meals of servitors, ii. 126.
 Sub-cellarer, duties of, i. 123, 133 sqq.
 Sub-chamberlain, duties of, i. 196 sqq.; ii. 149 sqq.
 Sub-kitchener, duties of, ii. 74.
 Sub-prior (or 'Prior claustrum'), i. 76; ii. 10, 17.
 duties of, i. 80 sqq.; ii. 17 sqq., 252.
 holds chapter of servants, i. 85; ii. 22.
 place in cloister, i. 202.
 at Canterbury, has charge of Lady altar in crypt, i. 149.
 Subsacrist, duties of, i. 107 sqq.; ii. 52 sqq.
 responsible if mattins begin too late, i. 117; ii. 64.
 at mass, i. 118; ii. 64.
 assistants of, ii. 52; cf. i. 108.
Subvenite sancti Dei, i. 338, 339.
 Succentor, duties of, i. 90 sqq., 97 sqq.; ii. 28 sqq., 37 sqq.
 has charge of choir books, i. 98; ii. 37: and of the great bible at Westminster, ii. 37.
 to rouse sleepers at mattins, i. 100; ii. 41.
 deacons may act as, i. 101; ii. 42.
 place in cloister, i. 202.
 'Suffragia' and 'memoriae,' rules as to, ii. 240; cf. i. 315: at mass, ii. 251.
 Sun, hours of services regulated by position of, ii. 257, 261.
 Sundays from Advent to Candlemas, ii. 60.
 five 'quasi in albis,' i. 330.
 'in Paschali tempore,' i. 331.
 how classed at Canterbury i. 432.
 lights in church on, ii. 290.
 procession on, usually 'ad cryptas,' i. 381.
 rules as to ringing on, ii. 314 sqq.
 'Sunesdeies belle,' see Bells.
 Supper, when provided, i. 383: after compline, forbidden, i. 37.
Suscipe me Domine, i. 3, 14, 266, 385, 424: how said, i. 424.
Suscipe quaesumus Domine hunc, i. 257, 277.
Suscipe quaesumus Domine sancte, i. 279.
Suscipiat eam Christus, i. 338.
Suscipiat te Christus, i. 338.
Suscipiat te Deus, i. 291, 294.
 Suttone, Galfridus de, ii. 73.
 S. Swithun, festival of, i. 432; ii. 77.
 Table-cloths in refectory, i. 163; ii. 103, 154.
 'Tabula' (silver, of high altar at Canterbury) when displayed, i. 374, 382.
 'Tabula' (wax, of names and duties), by whom written, i. 98; ii. 38: read in chapter, i. 224; ii. 183: wax for, to be found by sacrist, ii. 49.

¹ Different forms, with variations of spelling, are placed together under these heads.

- 'Tabula sonatilis,' different modes of striking, i. 238; ii. 198.
 struck at end of chapter, *ibid*
 before unction of the sick, i. 332.
 before commendation of the dying and of the departed, i. 337, 343 *sqq.*
 'tabulae' used in place of bells in Holy Week, ii. 316.
- Tailory, garments repaired in, i. 199; ii. 153.
- Tali kalenda obiit frater N.*, i. 365.
- Talking, leave not given for, before terce or chapter, i. 203; ii. 158.
- 'Tancardi,' large vessels so called, ii. 99.
- S. Tatwin, festival of, ii. 290, 314: vigil, ii. 314: shrine of, ii. 277.
- Te Deum laudamus*, i. 22, 43, 44, 46, 71, 72, 324; ii. 8: bells rung at, i. 376; ii. 292, 294-309 *passim*.
- Te decet laus*, i. 47.
- Te deprecamur agite*, i. 9.
- Te deprecamur supplices*, i. 302.
- Te lucis ante terminum*, i. 420.
- 'Tenentes chorum,' see Rulers of choir.
- Terce, time of, in Lent, ii. 257.
- S. Theodore, Abp. of Canterbury, festival of, i. 432; ii. 287, 312: vigil, ii. 311: shrine of, ii. 287.
- Theology, lectures on, i. 411, 417.
- 'Thesaurarius,' see Treasurer.
- S. Thomas, Apostle, festival of, i. 376, 431; ii. 78, 149, 313: vigil, i. 196; ii. 151, 313.
- S. Thomas, Alp. of Canterbury, festivals of:—Passion, i. 431; ii. 61, 78, 270, 272, 293, 296: Translation, i. 432; ii. 61.
- Thomas [de Findone?] Abbot of S. Augustine's, i. 372.
- Thorn, Nicholas, Abbot of S. Augustine's, i. 34, 144, 372.
- Tibi Domine commendamus*, i. 338, 339, 353, 365; ii. 253.
- Tombs adorned on anniversaries, ii. 318.
- Tonsure of novices, i. 257.
- Tothulle, Rector of, ii. 73, 79.
- Towel, servitor of the, i. 56.
- Towels in cloister, i. 163, 199, 215; ii. 103, 154, 170: changed on Sundays, i. 163; ii. 103.
- Tract, how sung in funeral mass, i. 357; ii. 39.
- 'Tractus' after mass 'pro defuncto' (? a mode of ringing), ii. 252.
- Traditor*, i. 380.
- Treasurer, duties of, i. 108; ii. 52: at Westminster, keeps kitchen accounts, ii. 52.
- Trencher bread, i. 160.
- Trentals, regulations as to, i. 351, 367-8, 382; ii. 251.
- Tres cher frere, avont ces hures*, i. 296; ii. 233.
- Holy Trinity, altar of, ii. 46, 240.
 convent of, at Canterbury, visited S. Augustine's on vigil of Ascension, i. 373.
- Trinity Sunday, i. 38, 382, 430, 432; ii. 77, 275, 286: eve of, ii. 51.
- 'Trunculus' (or 'scabellum'), penalty of, ii. 200 *sqq.*; see Lantern.
- Tu autem Domine, i. 4, note, 178, 313.
- Tu famulum tuum quaesumus Domine*, i. 277.
- Tylmanstona, William de, i. 16, 17, 18.
- Uction of sick, i. 74, 301, 332 *sqq.*, 336, 364; ii. 253.
- Under-butler, the Abbot's, i. 59.
- Under-garments, rules as to changing, see 'Panni.'
- Under-porter of the hall, duties of, i. 60.
- 'Valectus camerae,' duties of, i. 58.
- S. Valentine, festival of, ii. 73, 89, 131.
- Veni creator Spiritus*, i. 3, 14, 267, 385, 402, 404, 425, 426; ii. 34.
- Veni Domine*, i. 49.
- Veni sancte Spiritus*, i. 9.
- 'Venia' in chapter, i. 224; ii. 183.
 at 'memoriae' of Christmas, Epiphany, and Ascension, i. 387.
 forms of ('curta' and 'longa') described, i. 403.
- Venite exultemus Domino*, i. 38; ii. 23, 39, 41.
- Verba mea*, i. 13, 38, 206, 282, 333, 339, 341, 342, 352, 364, 365, 367, 368, 369, 384, 411, 413, 416; ii. 5, 214, 251, 253, 260.
- Vespers on greater festivals, i. 45.
- Vestments, repairs, washing and reconciliation of, i. 114; ii. 59: colours of, see Colours.
- Via servilorum*, ii. 201.
- Vigilate*, i. 382; ii. 32.
- Vigils of principal feasts, rules as to, i. 303, 383.
- Vigils on death of a monk, i. 51, 99, 347 *sqq.*; ii. 40.
- Visitation and unction of sick, i. 332 *sqq.*
- S. Vincent, festival of, i. 376, 431; ii. 77, 289, 294, 300.
- Voce mea*, i. 352; ii. 251.
- Wages and fees to servants of monastery, see Servants, Ringers.
- 'Wallis versus Burgundiam,' ii. 101.
- Walter, Abbot of Westminster, ii. 177.
- Wandleswrthe (= Wandsworth), ii. 153, 234.
- Wandleswrthe, Laurence de, ii. 244.

- Ware, Richard de, Abbot of Westminster, ii. 91, 226.
- Warming, means of, i. 106; ii. 50.
- Water, blessing of, i. 316.
- Wax, distribution of, i. 104, 372: sacrist to find, for 'tabulae,' ii. 49.
- Weights, i. 32.
- Westerloke Mill, i. 123.
- 'Wicat,' gate so called, ii. 256.
- Wine, allowances of, i. 396; ii. 79, 120.
- Wlvrice, name of a bell at Canterbury, *see* Bells.
- Women, discourse with, forbidden, i. 40, 155, 430; ii. 259.
excluded from buildings, i. 41 215.
- Women (*continued*)—
may enter outer parlour, cloister and refectory at certain times, i. 215; ii. 170.
- 'Wonke pain,' bread so called, ii. 244.
- Wood, for monks in infirmary, from All Saints' Eve to Candlemas, i. 326.
- Worcester, Prior of, in refectory, ii. 108.
- Writing, in cloister, i. 206-7; ii. 161-2: not allowed to monks absent from choir through illness, i. 319.
- Ydolwestre, ii. 132.
- Year's mind, *see* Anniversary.

CORRIGENDA.

Vol. I.	page	11,	line	13,	for	ipse	<i>reca</i>	ipsi.
„	„	65,	„	16,	„	dejectis	„	detectis.
„	„	91,	„	5,	„	minus	„	nimis.
„	„	111,	„	21,	„	trinomius	„	trinominis.
„	„	124,	„	4,	„	ministerio	„	ministeria, <i>and delete note</i> ¹ .
„	„	134,	„	10,	„	paritatis	„	caritatis.
„	„	136,	„	27,	„	Bertona	„	bertona.
„	„	137,	„	11,	„	ad	„	ab.
„	„	147,	„	1,	„	iocis	„	locis.
„	„	188,	„	6,	„	deputata	„	deputato.
„	„	195,	„	30,	„	Bertona	„	bertona.
„	„	238,	„	25,	„	mille	„	nullæ.
„	„	283,	„	12,	„	ut vinum	„	nec vinum.
„	„	283,	„	13,	„	recipiatur	„	reperiatur.
„	„	284,	„	28,	„	hoc	„	ly [<i>Fr. le,</i>] <i>and delete note</i> ⁴ .
„	„	285,	„	34,	„	ceciderit	„	ceciderint.
„	„	286,	„	11,	„	recipiendo	„	respiciendo.
„	„	287,	„	3,	„	prunis	„	pannis.
„	„	289,	„	4,	„	consueverit	„	censuerit.
„	„	290,	„	34,	„	altare	„	[ad] altare.
Vol. II.	„	34,	„	32,	„	magna	„	de magna.
„	„	51,	„	19,	„	carritatam	„	carricatam.
„	„	67,	„	12,	„	nisi	„	ubi.
„	„	76,	„	19,	„	frustratim	„	frustatim.
„	„	231,	„	34,	„	<i>place the semicolon after ducatur.</i>		

List of Works already issued.

- 1891.* I. MISSALE AD USUM ECCLESIE WESTMONASTERIENSIS.
fasc. i. Edited by Dr. J. WICKHAM LEGG, F.S.A. 8vo.
[Dec. 1891.]
- III. THE MARTILOGE, 1526. Edited by the Rev. F. PROCTER,
M.A., and the Rev. E. S. DEWICK, M.A., F.S.A. 8vo.
[May, 1893.]
- 1892.* II. THE MANNER OF THE CORONATION OF KING CHARLES
THE FIRST, 1626. Edited by the Rev. CHR. WORDSWORTH,
M.A. 8vo.
[Dec. 1892.]
- IV. THE BANGOR ANTIPHONARIUM. Edited by the Rev.
F. E. WARREN, B.D., F.S.A. Part I. containing complete
facsimile in collotype, with historical and palæographical
introduction. 4to. [Aug. 1893.]
1893. V. MISSALE AD USUM ECCLESIE WESTMONASTERIENSIS,
fasc. ii. Edited by Dr. J. WICKHAM LEGG, F.S.A. 8vo.
[Aug. 1893.]
- VI. OFFICIUM ECCLESIASTICUM ABBATUM SECUNDUM USUM
EVESHAMENSIS MONASTERII. Edited by the Rev.
H. A. WILSON, M.A. 8vo. [Aug. 1893.]
1894. VII. TRACTS OF CLEMENT MAYDESTONE, viz.
DEFENSORIUM DIRECTORII and CREDE MICH. Edited by the
Rev. CHR. WORDSWORTH, M.A. 8vo. [Oct. 1894.]
- VIII. THE WINCHESTER TROPER. Edited by the Rev. W.
HOWARD FRERE, M.A. 8vo. [Nov. 1894.]
1895. IX. THE MARTYROLOGY OF GORMAN. Edited by WHITLEY
STOKES, D.C.L., Foreign Associate of the Institute of
France. 8vo. [July, 1895.]
- X. THE BANGOR ANTIPHONARIUM, Part II. containing an
amended text with liturgical introduction, and an appendix
containing an edition of Harleian MS. 7653. Edited by the
Rev. F. E. WARREN, B.D., F.S.A. 4to. [Nov. 1895.]

* The books issued for 1891 and 1892 are out of print.

1896. XI. THE MISSAL OF ROBERT OF JUMIÈGES, BISHOP OF LONDON, A.D. 1044-1051, AND ARCHBISHOP OF CANTERBURY IN A.D. 1051. Edited from a MS. in the Public Library at Rouen, by the Rev. H. A. WILSON, M.A. 8vo. [July, 1896.]
- XII. MISSALE AD USUM ECCLESIAE WESTMONASTERIENSIS, fasc. iii. Containing an appendix giving certain Offices from Westminster MSS. in the Bodleian Library and the British Museum, together with full indices, notes, and a liturgical introduction. Edited by Dr. J. WICKHAM LEGG, F.S.A. 8vo. [Nov. 1897.]
1897. XIII. THE IRISH LIBER HYMNORUM. Edited from MSS. in the Libraries of Trinity College, and the Franciscan Convent at Dublin by the Rev. JOHN H. BERNARD, D.D., and ROBERT ATKINSON, LL.D. Vol. I., Text and Glossary. XIV. Vol. II., Notes and Translations of the Irish Prefaces and Hymns. 8vo. [July, 1898.]
1898. XV. THE ROSSLYN MISSAL. An Irish manuscript in the Advocates' Library, Edinburgh. Edited by the Rev. H. J. LAWLOR, D.D. 8vo. [April, 1899.]
- XVI. THE CORONATION BOOK OF CHARLES V. OF FRANCE. With reproductions in collotype of the 38 miniatures which illustrate the ceremonies, and facsimiles of seven of them in gold and colours. Edited by the Rev. E. S. DEWICK, M.A., F.S.A. 4to. [Dec. 1899.]
1899. XVII. MISSALE ROMANUM, Milan, 1474. (The first printed edition of the Roman Missal.) Edited by the Rev. ROBERT LIPPE, LL.D. Vol. I. Text. 8vo. [Oct. 1899.]
- XVIII. THE PROCESSIONAL OF THE NUNS OF ST. MARY AT CHESTER. With English rubrics. Edited by Dr. J. WICKHAM LEGG, F.S.A. 8vo. [Oct. 1899.]
1900. XIX. THREE CORONATION ORDERS: (1.) The Coronation Order of William III. and Mary II. (2.) An Anglo-French version of the English Coronation Order. (3.) Consecration of the Anglo-Saxon King. Edited by Dr. J. WICKHAM LEGG, F.S.A. 8vo. [Feb. 1901.]
- XX. CLEMENT MAYDESTONE'S DIRECTORIUM SACERDOTUM. Edited by (the late) Rev. Canon COOKE, M.A., and the Rev. CHRISTOPHER WORDSWORTH, M.A. Vol. I. 8vo. [Feb. 1901.]

1901. XXI. FACSIMILES OF HCRÆ B.M.V., reproduced in collotype from English MSS. of the 11th Century. Edited by the Rev. E. S. DEWICK, M.A., F.S.A. 4to. [Jan. 1902.]
- XXII. CLEMENT MAYDESTONE'S DIRECTORIUM SACERDOTUM. Edited by (the late) Rev. Canon COOKE, M.A., and the Rev. CHRISTOPHER WORDSWORTH, M.A. Vol. II. 8vo. [March, 1902.]
1902. XXIII. CUSTOMARY OF THE BENEDICTINE MONASTERIES OF ST. AUGUSTINE, CANTERBURY, AND ST. PETER, WESTMINSTER. Edited by Sir EDWARD MAUNDE THOMPSON, K.C.B., LL.D., D.C.L., V.P.S.A. Vol. I. Containing text of Cottonian MS. Faustina C. xii. 8vo. [October, 1902.]
- XXIV. THE BENEDICTIONAL OF ARCHBISHOP ROBERT. Edited by the Rev. H. A. WILSON, M.A. 8vo. [Jan. 1903.]
1903. XXV. THE CLERK'S BOOK OF 1549. From the unique copy in the British Museum. (C. 36. d. 1.) Edited by Dr. J. WICKHAM LEGG, F.S.A. 8vo. [Feb. 1904.]
- XXVI. THE HEREFORD BREVIARY. Edited by the Rev. W. HOWARD FRERE, M.A., and LANGTON E. G. BROWN, sub-Librarian of the Hereford Chapter Library. Vol. I. Psalterium, Commune Sanctorum, Temporale. 8vo. [Feb. 1904.]
1904. XXVII. TRACTS ON THE MASS. Edited by Dr. J. WICKHAM LEGG, F.S.A. Containing :—
Ordinarium Missae Sarum. From an early 14th Century Missal formerly in the possession of the late Mr. WILLIAM MORRIS, F.S.A. (With two collotype plates.)
 Langforde's *Meditatyons for Goostly Exercese in the tyme of the Masse.* (Bodleian MS., Wood 17.)
Alphabetum seu Instructio Sacerdotum. (Bodleian, Douce 14.) Collated with four other editions.
Dominican Directions for High Mass. From a 13th Century MS. (Brit. Mus. Add. 23,935.) With an Appendix on Low Mass from a Dominican Missal printed at Lubeck in 1502.
Ordo Missae of John Burckard, Rome 1502, collated with a shorter recension from a Roman Missal of 1501.
 And other pieces. 8vo. [November, 1904.]
- XXVIII. CUSTOMARY OF THE BENEDICTINE MONASTERIES OF ST. AUGUSTINE, CANTERBURY, AND ST. PETER, WESTMINSTER. Edited by Sir EDWARD MAUNDE THOMPSON, K.C.B., LL.D., D.C.L., V.P.S.A. Vol. II. Containing text of Cottonian MS. Otho C. xi. and of part of Gonville and Caius College MS. 211. 8vo. [Dec. 1904.]

The following Works are in preparation :

- THE MARTYROLOGY OF OENGUS THE CULDEE.** Edited with a collation of the MSS., by WHITLEY STOKES, D.C.L., Foreign Associate of the Institute of France. [In the Press.]
- THE MOZARABIC PSALTER.** (Brit. Mus. Add. 30,851.) Edited by J. P. GILSON, M.A., of the British Museum. [In the Press.]
- FACSIMILE EDITION OF THE STOWE MISSAL,** a manuscript belonging to the Royal Irish Academy. Edited by Dr. G. F. WARNER, F.S.A., Keeper of the Manuscripts at the British Museum. [In the Press.]
- MISSALE ROMANUM,** Milan, 1474. Edited by the Rev. ROBERT LIPPE, LL.D. Vol. II. Supplement and Indices. [In the Press.]
- FACSIMILES OF EARLY MSS. OF THE CREEDS,** including an early copy of *Quicumque vult*, from an Irish MS. in the Ambrosian Library at Milan (O. 212, sup.). Edited by the Rev. A. E. BURN, M.A. 4to.
- THE ORDINALE OF EXETER.** Edited by the Rev. J. N. DALTON, M.A., F.S.A., Canon of Windsor.
- THE LITURGY OF ST. JAMES.** Edited by the Rev. F. E. BRIGHTMAN, M.A., Prebendary of Lincoln.
- THE HEREFORD BREVIARY.** Edited by the Rev. W. HOWARD FRERE, M.A., and LANGTON E. G. BROWN, sub-Librarian of the Hereford Chapter Library. Vol. II. Sanctorale. 8vo.
- THE PONTIFICAL IN THE LIBRARY OF MAGDALEN COLLEGE, OXFORD (MS. 226),** an English manuscript of the twelfth century. Edited by the Rev. H. A. WILSON, M.A.
- THE SECOND RECENSION OF QUIGNON'S BREVIARY.** Edited by Dr. J. WICKHAM LEGG, F.S.A.
- CRANMER'S EARLY PROJECTS FOR REFORM OF THE DIVINE SERVICE.** A complete Edition of British Museum MS. Royal 7 B. iv. Edited by Dr. J. WICKHAM LEGG, F.S.A.
- THE LEOFRIC COLLECTAR,** an English manuscript of the eleventh century (Harl. MS. 2961). Edited by the Rev. E. S. DEWICK, M.A., F.S.A.

PONTIFICALE LANALETENSE. An English MS. of the 11th Century, now in the Public Library at Rouen. Edited by LEOPOLD G. WICKHAM LEGG, M.A.

THE COLBERTINE BREVIARY.

MISSALE GOTHICUM. (Vatican MS. Reginae 317.)

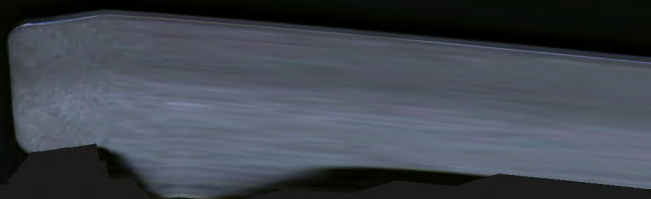
MISSALE FRANCORUM, and other fragments of Gallican Liturgies.

THE BRIGITTINE BREVIARY OF THE NUNS OF SION, with English rubrics. From a MS. at Magdalene College, Cambridge.

THE MONASTIC BREVIARY OF THE CHURCH OF DURHAM (Harl. MS. 4664.)

December, 1904.

- * * Persons wishing to join the Society are requested to communicate with the Hon. Secretary, the Rev. H. A. WILSON, Magdalen College, Oxford; or with the Hon. Treasurer, the Rev. E. S. DEWICK, 26, Oxford Square, Hyde Park, London, W
- * * The books are issued to members in return for an annual subscription of one guinea, payable at the beginning of each year.
- * * Members are reminded that subscriptions are due on the 1st of January in each year. Subscriptions should be paid to the Hon. Treasurer, the Rev. E. S. DEWICK, 26, Oxford Square, Hyde Park, London, W.; or to the account of the Henry Bradshaw Society, at Messrs. CHILD & Co., 1, Fleet Street, Temple Bar, London, E.C. All cheques should be crossed with the name of the Society's Bankers.

3 2044 105 532 113